

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

AGNES VON
KRUSENSTJERNA

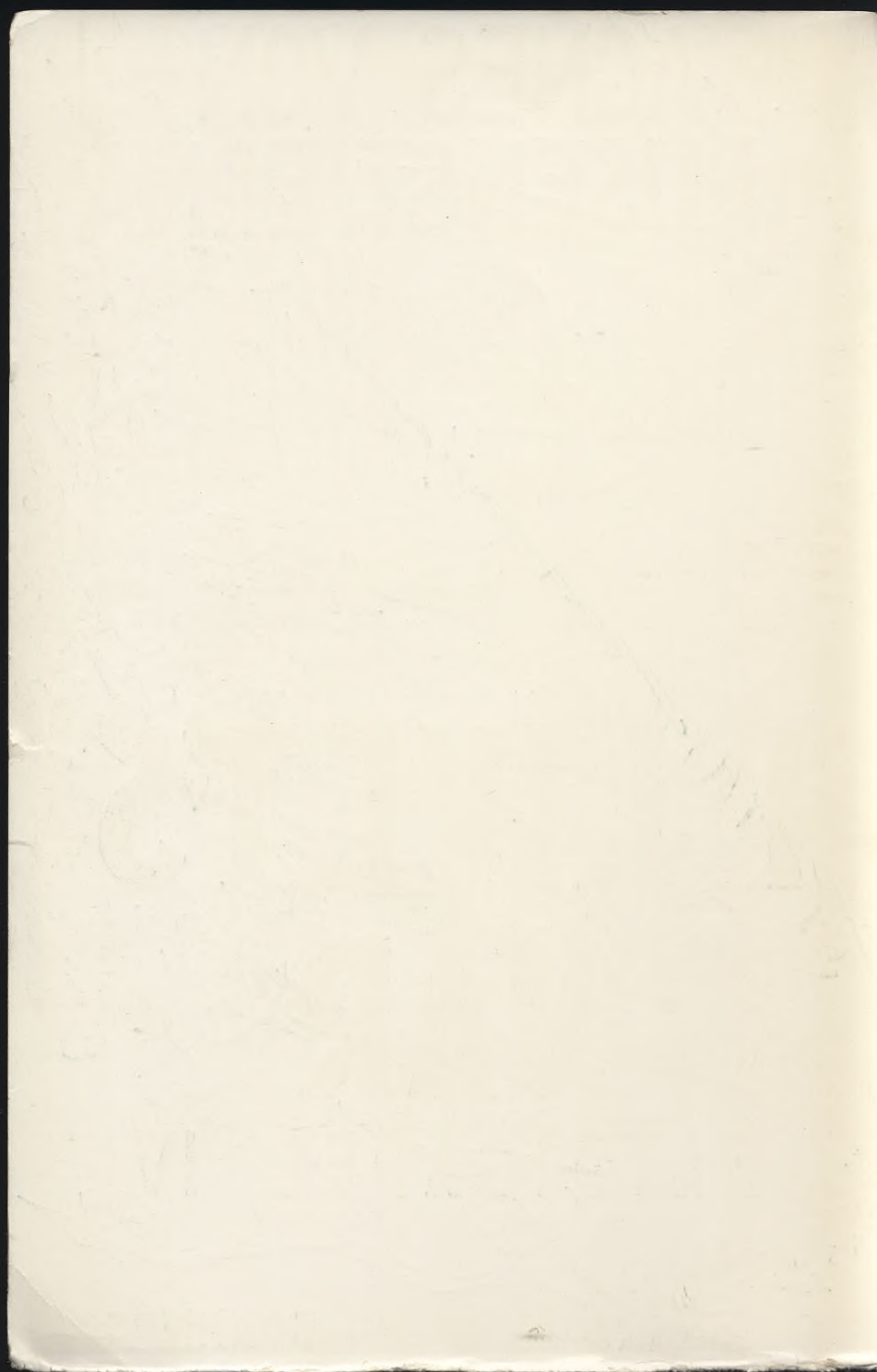

I LIVETS
VÅR
FATTIGADEL IV

Lagerstedt

BONNIERS

AGNES VON KRUSENSTJERNA

F A T T I G A D E L

* * * *

Viveka von Lagercronas historia:

Cursus vitæ et miseriæ meæ

AGNES VON KRUSENSTJERNA

I L I V E T S
V Å R

R O M A N

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Copyright. Albert Bonniers förlag 1938.

STOCKHOLM
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1938

Det är en ros inne i min hand.

Den kvävs av brist på luft.

Här ha de svarta rosor.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

FÖRSTA KAPITLET.

Rött vin spreds som en flod av blod. — Här ha de svarta rosor.

De åkte i en tom godsvagn för att göra äventyret större. Ava och Antonius lågo utsträckta på sina kappar, Viveka och Adolf sutto uppkrupna på ett par säckar. Vagnen skakade och deras kroppar skakade med vagnen. När de talade hackade de tänderna och orden höggos sönder. Men det gjorde ingenting.

Det var i början av sommaren 1914. Ute i Europa höllo knivarna på att slipas, men de visste inte om det. Vintern och våren hade snabbt runnit undan. Viveka hade ett litet sår i hjärtat efter mötet med Rafael Lee-Hillman. Det läktes inte. Såg hon någon komma på gatan som på långt håll hade en likhet med Rafael, gick såret upp igen och blödde. Adolf von Gottlibson hade inte märkt någon förändring hos henne. Och det underliga var att hon alltjämt var kär i honom. Hennes personlighet hade delats i två: en ropade i heta vakna nätter, då ögonlocken brände av tårar, på den där mannen hon träffat så flyktigt, men om lördagseftermiddagarna när Adolf steg in i hennes rum med förväntansfulla ögon flög den andra delen av hennes jag honom till mötes. Det var plågsamt som att leva två liv. Hon blev misstänksam mot sig själv, vaktade på

ÄVENTYR PÅ FOTVANDRING

sina ord, tystnade ibland och lyssnade inåt som om hon hört en främmande röst tala. Därför hade det heller inte denna vår kommit till något avgörande mellan Viveka och Adolf von Gottlibson. Hon flydde, närmade sig och flydde igen.

Nu när hon satt här bredvid honom i godsvagnen kände hon sig fångad. Det var behagligt som om en annan äntligen bestämde över henne och hon endast hade att följa. Det hade börjat med att Adolf planerat denna utflykt, köpt biljetter, stakat ut vägen. De hade startat färden från hans föräldrahem, dit Antonius och Viveka von Lagercrona blivit bjudna. Ava de Gam-Palin hade tagit denna väg från Stockholm till Ragatestad för att få vara med.

De skulle vandra på Kinnekulle några dagar, ligga över nätterna på egendomarna, släktingar till von Gottlibsons ägde en på slutningen av Kinnekulle, en annan några mil därifrån beboddes av en änka efter en farbror till Sofia. Dem skulle de besöka, och sedan skulle färden avslutas i Avas hem, landshövdingensresidenset i Ragatestad.

Det var något tryggt med att Adolf ordnat det hela. Hade Antonius gjort det, skulle alltsammans blivit en enda röra. Han var för orolig, förstod sig knappast på en karta och längtade till tusen olika ställen på en gång. Viveka var heller inte säker på att Antonius skulle ha tagit henne och Ava med. Hon hade en av dessa dagar gått förbi Antonius' och Adolfs dörr i det Gottlibsonska huset och hört Antonius med gäll röst protestera mot att "ha flickorna med". Men Adolf hade tydligen övertalat honom. Var det för hennes skull?

Viveka smög sig till en blick på honom. Han hade en ljusblå skjorta på sig och ett läderskärp om livet. Det förändrade hans vanliga utseende. Han såg friare ut, mindre lik en lärare. Om han nu också ville lägga bort att tala som om han alltid hade något han ville undervisa henne om! Hon skulle nog kunna få bort de där små felen hos honom. När då? Hon märkte att han också såg på henne och hennes blick flydde genast mot Antonius. Man kunde se att han varit tveksam om sin klädsel. Han ville inte gå i skjortärmarna som Adolf. Därför hade han satt på sig en skarpt grön sportkavaj med slejf i ryggen, men för att inte alldeles skilja sig från vännen bar också han en ljusblå skjorta som stack fram ur den öppna rocken. Hade han fått skjortan av Adolf? En silkesnäsduk vajade ut ur fickan, röd som en liten signalflagga. Och mot alla dessa färger såg hans ansikte med de blanka glasögonen blekt ut som på ett sjukt och kinkigt barn. Viveka måste skratta. Antonius vände sig förargad mot henne.

— Skrattade du åt mig? sade han.

— O nej, svarade Viveka. Det var något jag kom att tänka på.

Sedan sade de ingenting mer. Det var svårt att höra varandra i bullret. Förbi öppningen i dörren gled gröna trädgrenar. Man såg inte en skynt av himlen. En grön värld, en väldig berså väntade dem därutanför och de längtade dit.

Men när de stego av vid stationen var rymden mörk av svarta åskmoln.

— Vi stanna här, sade Antonius ängsligt och tittade upp på molnen.

— Då hinna vi inte fram till Hollltorp-Lindärva i kväll och få ligga ute i natt, svarade Adolf.

Långsamt började Antonius då följa med dem, fastän han oupphörligt tittade sig om på åskmolnen. Han var rädd för åskan och mädde redan illa vid tanken på att ett åskväder skulle bryta lös.

— Gå inte upp i skogen, ropade han till, då Adolf vek av från vägen för att följa en slingrande stig som löpte uppför berget.

— Vi måste det för att få se den vackra utsikten, sade Adolf och tog fram kartan där han prickat ut vägen. Titta här, fortsatte han och räckte kartan till Antonius.

Men Antonius slog till bladet med handen.

— Du vet att jag inte begriper mig på de där kartorna, sade han. Stå åskmolnen också utsatta där och att vi skulle få fult väder på den här utflykten?

Adolf teg och såg bedrövad på sin vän. Nu var Antonius vid sitt värsta humör bara för att han inte kunnat driva sin vilja igenom, så att de fått stanna vid stationen.

Antonius sprang förbi honom och hann ett långt stycke före. Det var som om han försökt springa ifrån de svarta molnen.

Luften blev stilla. Trädens grenar rörde sig inte längre. Fåglarna sjöngo inte. Det var mörkt under träden som om det redan varit afton. Lik en svart fuktigt glänsande snigel slingrade sig stigen framför dem. De hade en känsla av att det var farligt att trampa på den och de stego i den mjuka mossan på sidorna. Med dämpade röster talade de om den svarta stigen, medan

Antonius alltjämt ilade före dem. En vit blix t bröt igenom skogen, som ett gnistrande dubbeltandat sågblad skar den över stam efter stam. De väntade nästan att träden skulle falla över dem. Åskan mullrade ännu långt borta. Det lät dovt och hotande: ett molnens vilddjur som morrade.

När de kommo till en krök av stigen, sågo de inte längre Antonius. Adolf vände sig om åt alla håll, oroligt spejande. Han sprang in i skogen en bit och kom tillbaka med granbarr och löv i håret och över axlarna.

— Var blev han av? Jag förstår inte hur han kunde försvinna så fort, sade han.

Nu tänkte han åter bara på Antonius och såg inte ens på Viveka.

Antonius har gömt sig med vilje, tänkte Viveka. Han vill att Adolf skall bli orolig.

De fortsatte tysta att gå. Också Ava tittade sig omkring i hopp om att få syn på den försvunne Antonius.

Något rött skymtade till inne i skogen.

Antonius' näsduk, höll Viveka på att utropa. Men det var en röd laduvägg.

— Här är han, utbrast Adolf lättad.

De kröpo alla tre in genom den trånga öppningen till ladan. Antonius låg där inne på magen med ansiktet nedborrat i det torra höet som var kvar sedan föregående sommar.

— Jag vill inte se blixten, stönade han och ändrade inte ställning.

De satte sig runt omkring honom. Nu blixtrade det bestämt igen. Viveka sprang över ladugolvet och lutade sig ut. Hon såg himlen klyvas mitt itu av en forsande

brinnande älv. Den rann ned mot henne, ned mot jorden, och för ett ögonblick föreföllo jord och himmel vara en enda glödande massa. Skulle jordklotet smälta ned i denna brinnande älv och förgås? Hon tumlade bländad tillbaka. Knallen som följde på blixten skakade ladan. Antonius skrek gällt, men hans röst var som en myggas surrande.

Med ens kände Viveka Adolfs hand på sin. Handen smekte lätt över hennes. Hon slöt ögonen och förnam en ilning av stark glädje. Äntligen! Han smekte henne. Den där handen suddade med sin lätta ömma smekning bort minnet av Rafael. Den skulle läka såret...

Då hörde hon Adolf säga:

— Var lugn nu, Antonius. Jag håller dig ju i handen.

I ladans skymning hade Adolf tagit miste. Viveka skrattade till.

— Det är min hand, sade hon. Trodde du att det var Antonius'?

Hon kunde inte se hans förskräckta och generade min när han stammade något till ursäkt. Den ömma smekningen var ämnad åt Antonius. Lycklige Antonius som hade en sådan vän! Viveka skrattade, men hon var het av blygsel. Hon tryckte sig intill Ava för att komma längre bort från Adolf. Medan blixterna och åskdundret fortsatte med allt längre mellanrum voro de fyra inne i ladan tysta. Antonius som alltjämt låg framstupa gnällde ibland till som om blixten träffat honom.

Nu kom regnet. Det smattrade som hagel mot taket. En och annan tung droppe föll genom springorna ned på deras huvuden.

RÖTT VIN SPREDS SOM EN FLOD AV BLOD

— Nu är det värsta över, sade Adolf.

Antonius behagade sätta sig upp.

— Jag är så rädd för åskan, sade han förklarande till Ava.

— Det behöver du inte precis tala om, kunde inte Viveka låta bli att svara.

Hon kände sig retlig och i misstämning. Men misstämningen gick hastigt över, när hon efter det regnet upphört kom ut ur ladan igen. Luften flöt genomskinligt klar omkring dem, ljuvlig att inandas. Från träden glänste regndropparna. Molnen hade dragit sig undan och den ljusblå himlen föreföll så oberörd som om aldrig blixten varit nära att krossa dess klara yta.

De gingo hastigt upp mot platån. Små rännilar av vatten hade borrar sig igenom den svarta stigen. Inne i träden sjöngo fåglarna.

Adolf fattade tag i hennes hand och förde henne varsamt över ett par höga spetsiga stenar. När hon nu åter kände hans hand mot sin, skälvde hon till litet.

Nu voro de uppe. Under dem låg landskapet. Det skiftade i djupblått och grönt. Djupblå berg omgåvo gröna åkrar och ängar. Vita kyrkor stucko upp, dessa fridfulla vita lantkyrkor omgivna av kyrkogårdar som på sina gravkullar ha svarta kors. Bland lummiga parker skyntade herrgårdarnas brutna röda tegeltak. Allting syntes dubbelt klart och rent efter det rasande ovädret nyss.

Antonius stack sin arm under Avas. Han var ännu ond på Adolf som tvingat honom ut i åskvädret, och nu ville han kanske visa honom att han föredrog Ava. Hennes ansikte lyste upp. Viveka såg att hon blev glad

över Antonius' vänlighet. Då tyckte hon att det mörknade omkring dem. Det var besynnerligt att hon och Ava skulle vara så helt och hållet beroende av Antonius' och Adolfs olika stämningar.

Hon började långsamt gå nedåt. Det var som att sjunka ned mot en grön sjö. Hon glömde allt för detta gröna som omgav henne och steg upp mot henne. Hon skulle velat flyta ut i det, känna de svala bladen som gröna vågor slå ihop över sitt huvud, leva inne i detta genomskinliga, klara gröna och blicka upp mot ytan av en himmel, grön och genomskinlig också den av de dagrar och skuggor löven kastade. Då skulle hon inte längre höra de andras röster i sitt öra, inte av misstag känna en smekning mot sin hand, menad åt en annan. Allt skulle vara tyst och stilla omkring henne, och över hennes bröst och hjärta skulle en bädd av grönt gräs breda ut sig.

Adolf sprang i fatt henne.

— Känner du hur det luktar lök? sade han ivrigt. Man påträffar en vild lökväxt överallt på slutningen här. Den heter *Allium ursinum*. Blommorna äro vita och vackra, men omöjliga att plocka på grund av lukten. Det är något typiskt för Kinnekulle.

Hans röst med det docerande tonfallet avbröt hennes drömmar och hämtade henne brutalt upp ur den stilla, gröna sjön igen. Skulle han nu hålla en föreläsning om den vilda lökvegetationens uppkomst? Det luktade verkligen lök, en sötaktig egendomlig doft fyllde luften. Viveka drog in den med välbehag. Den kittlade i näsborrarna så att hon måste nysa.

I flera timmar fortsatte de att gå. Då och då sträckte

de ut sig på ängar där ett överflöd av blommor växte. Allt här sköt upp ur den feta myllan i en överväldigande ymnighet. Ibland sågo de bergets yta bar. Den var vackert röd och dess skiffersten såg ut att lätt kunna smulas sönder.

De åto sin matsäck vid en porlande bäck. Adolf hämtade händigt stickor och näver och tände en liten eld. Över den satte han en kastrull som han haft med sig och kokade tevattnen åt dem. Nu sutto de åter och drucko te, som de så ofta gjort förr i Antonius' rum på Sibyllegatan. Men väggarna hade sprängts, och de hade kastats rätt ut i naturen. Kanske de därför voro lågmälda och inte hade så mycket att säga varandra, ännu förvånade över den stora förändringen.

Antonius fick en sticka i handen och Adolf drog ut den med en pincett som han alltid bar på sig. Antonius' gälla pip kom träden att böja sig och fåglarna att fly in i skogen. Ava lånade honom sin näsduk att binda om fingret, eftersom Antonius inte ville offra sin egen vackra röda silkesnäsduk. Antonius hade en märkvärdig förmåga att ta sina vänners uppmärksamhet i anspråk och vädja till deras medlidande.

På eftermiddagen blev det svalt i luften och det var lätt att gå. De kommo fram till godsägar Sven Albert von Gottlibsons egendom. Två långhåriga hundar foro skällande emot dem, men när de upptäckte att de kände Adolf började de hoppa omkring honom och nosande undersöka det övriga sällskapet. De hade sorgsna ögon fastän deras svansar viftade.

Godsägar Sven Albert steg ut på trappan. Han hade en toppig mage, som såg ut som ett litet torn. Talena,

ÄVENTYR PÅ FOTVANDRING

hans fru i andra giftet, född von Röök, en syster till den avlidna första hustrun Belinda, var mager och lång med en frasande konventionell röst. Barn i olika åldrar samlades omkring dem. Det var godsägarens samtliga barn i båda de två systeräktenskapen, ungefär lika många i vardera, och de voro alla lika varandra: bleka, linhåriga, och ytterst artiga och väluppfostrade.

När Viveka en stund senare satt vid det långa middagsbordet såg hon sig skyggt omkring. Nu kände hon sig åter fången, men inte längre på ett behagligt sätt. Hon var inringad av Adolfs släktingar och tanken att dessa kanske en gång också skulle bli hennes släktingar kom henne att känna det som om ett litet silkessnöre långsamt snördes fast kring hennes strupe. Hon kunde inte andas. Kanske var hon trött också efter den ovana vandringen.

— Var så god!

— Tack så mycket!

— Var vänlig räck mig fatet!

De artiga fraserna avlöste varandra i mild monoton. Var det meningen att människor skulle sitta så där som apor i bur och vist nicka åt varandra, var och en knaprande på sin nöt? Och Adolf passade in i denna omgivning. Hans yngre kusiner lyssnade vördnadsfullt och uppmärksamt till vad han sade. Det måste vara bildande, men Viveka hörde inte på. Kunde det verkligen vara möjligt att hon förälskat sig i honom, ja att hon hoppats bli gift med honom?

Nu talade han igen om den där beklagliga lökväxten. Var det inte det hon väntat? Mellan de fadda Gottlibsonska ansiktena dök då Rafaels sinnliga

ansikte upp likt en hänskrattande fauns. Hon tyckte att det kom rätt ur grönskans sjö. De vackra läpparna krossade ett löv mellan sig. Ögonen blänkte. Men strax därpå for det upplysta kupéfönstret med det kyssande paret innanför rutan förbi hennes inre syn.

Ett glas stälpte omkull. Viveka hade gjort en oförsiktig rörelse med handen. Hon blev förskräckt. Rött vin spreds som en flod av blod över den fina damastduken framför henne. Hon bad nervöst om ursäkt.

Talena Gottlibson knep ihop sina smala läppar och försäkrade att det inte gjorde något. Men barnen sågo rätta ut. Något sådant hade bestämt aldrig hänt här förr. Duken var förstörd. Och det var Viveka som ställt till förödelsen. Stämningen kändes tvungen under återstoden av måltiden.

På aftonen lyste en blek måne över trädgården. Det var ännu för ljusst om kvällarna för att den skulle förmå kasta något sken.

— Jag tror månen är av silver, sade Ava och höjde sitt ansikte mot den när de promenerade på sandgångarna.

Viveka betraktade henne tankfullt. Ava hade förändrat sig på denna tid. Hon var kär i Antonius, det hade Viveka förstått länge. Hon hade magrat och fått något drömmande i ögonen, som inte funnits där förut. Och Antonius? Viveka hade svårt att tänka sig honom förälskad och ägnande sig åt en kvinna. Han fordrade för mycket för sin egen del och ville i främsta rummet själv ha det bra och bli uppassad.

Nu hörde Viveka lätta steg bakom sig. Det var Adolf som kom ifatt henne.

HEMLIGHETSFULLA FÖRBUND

— Jag skall visa dig rosengården, sade han.

Utän att bry sig om Antonius och Ava, vilka långsamt promenerade sida vid sida framåt, vek han av från vägen och tog Vivekas arm i sin. Åter kände Viveka hans hand mot sin egen. Men den här gången var det inte av misstag han rörde vid henne. Han betraktade henne småleende från sidan.

— Tycker du inte att Antonius borde förlova sig med Ava? sade han.

Det var underligt att han skulle säga det just nu, när hon själv gick och tänkte på Ava och Antonius.

— Vem vet, om de skulle passa så bra tillsammans? svarade hon dröjande.

— Jo, de skulle säkert passa utmärkt, bemötte han ivrigt. Hon är så god och klok och kunde verka lugnande på hans livliga temperament. Det är precis vad han skulle behöva.

Viveka begrep med en känsla av otålighet att Adolf inte ett ögonblick tänkte på om Antonius skulle passa för Ava, utan bara intresserade sig för om hon skulle vara lämplig för honom. Alltid Antonius, Antonius!

Hon drog sin arm ur hans. Han gav henne en snabb förvånad blick.

— Här äro rosorna, sade han strax därpå, men hans röst lät inte så glad längre.

De växte i en förtrollande rikedom, somliga på höga stammar, andra så låga att de nästan berörde marken. Men i denna besynnerliga dager som varken var dagsljus eller mörker kunde man inte urskilja deras färger. Alla rosorna sågo svarta ut.

HÄR HA DE SVARTA ROSOR

— De äro ju svarta, utropade Viveka. Här ha de svarta rosor!

De satte sig på en liten bänk bredvid rosengården.

Viveka tog en ros mellan sina händer. Den var fuktig av dagg och kalken liksom svällde inne i hennes hand. Hon behöll den och kunde inte släppa den. Det var som om ett kärlekstörstande väsen tryckt sig in till hennes hud och ville in i henne, in mot hennes hjärta. Med ens varsnade hon det där uttrycket i Adolfs ögon som hon sett den gången på järnvägsstationen då hon sagt adjö till honom när han farit hem vid jultiden.

Det var som om hans ögon upptäckte henne på nytt, och han räckte sina händer mot henne. Hon släppte inte taget om rosen. Då lade han sin hand över hennes slutna.

— Det är en ros inne i min hand, viskade hon.

— Den kvävs av brist på luft, sade han allvarsamt.

De voro så nära varandra. Det var så tyst omkring dem. Viveka tyckte att rosen inne i hennes hand nu brände henne.

Han började tala om sina föräldrar och sitt hem. Viveka undrade inom sig, om han kanske inte tyckte att hon uppskattat dem nog.

— Min far får ibland svåra epileptiska anfall, sade han dröjande som om han inte var riktigt ense med sig själv, om han skulle förtro henne denna hemlighet. Det är inte något släktarv, tillade han hastigt. Som ung var min far mycket förtjust i att åka skridsko. Han var också en skicklig konståkare. En gång råkade han falla och slog bakhuvudet. Det var efter den där olycks-

ÄVENTYR PÅ FOTVANDRING

händelsen anfallen började. Han vet inte om när han blir sjuk. Efteråt har han heller ingen aning om vad som hänt honom. Det kommer helt plötsligt över honom. Därför är min mor mycket rädd för att låta honom gå ut ensam. Ibland följer hon efter honom på avstånd, orolig för att något skall inträffa. När han märker det blir han så ond. Min mor har det inte lätt.

Han såg ängsligt upp i Vivekas ansikte. Men hon mötte inte hans blick. Hans ord hade erinrat henne om hennes egen mors hemlighetsfulla sjukdom som överste Lagercrona så ivrigt och ångestfullt sökt dölja för dem.

Varje familj har sina hemligheter, tänkte hon. Och barnen skynda alltid att förråda dem för sina fästmör och sina älskade.

— Tror du på Gud? frågade Adolf plötsligt.

— Ja det gör jag väl... svarade Viveka och drog sig längre in i skuggan på bänken.

Men trodde hon verkligen? Adolf började utreda varför han inte längre trodde på Gud och ett liv efter detta. Han talade fort och häftigt. Det var som om han denna kväll beslutat att hon på allvar skulle lära känna honom och hur han ställde sig till problemen. Och som det låg i hans karaktär att gå grundligt till väga försummade han inte att ge henne del av varje stadium av detta som han med stolthet kallade sina tankars utveckling: hur hans tvivel hade begynt och hur han numera redde sig utan tron på Gud och barnomens och den första ungdomens bönestunder.

Han hade redan tagit bort sin hand och föreföll helt upptagen av sitt ämne. Medan Viveka lyssnade tyckte

hon sig se honom vandra över en torr jord som inte längre kunde grönska därför att den saknade himlens välsignade ljumma regn. Hon såg sig omkring. De svarta rosorna doftade hetsigt i den ljumma kvällen. Månen där uppe på himlen framträdde nu tydligare sedan det börjat skymma. Fanns det ingenting bakom denna blå himmelsyta? Förlustade sig då icke de döda där kring Guds gyllene tron klädda i vita sida kläder, ibland sändande blickar genom stjärnornas guldrutor till sina kära som gingo kvar på jorden?

Den gången Viveka sett Mariana von Leijon i kistan med det bittra frusna leendet kring munnen hade hennes tro fått en stöt. Nu när Adolf von Gottlibson med klara ord redogjorde för att det varken kunde finnas någon Gud eller något liv efter detta var det som om Gud plötsligt skrynklats ihop likt en ballong som luften gick ur.

Någonting brast sönder för henne, utan att hon ännu riktigt kunde förstå hur det gått till. Livet blev så löjligt litet och futtigt. Det kunde rymmas i hennes hand, och man kunde lika gärna kasta bort det. Ned med dig i jorden bara! Leken är slut, och dina ögon bli svarta av mull som regnar in från alla kanter.

Men då kände Viveka något svälla i sin hand. Det var den underbara rosen. Hon hade glömt den. Dess sidenblad rörde vid hennes hud, hennes puls slog mot den. Var det livet hon fångat och nu skulle kasta bort därför att det var så litet och futtigt? Hon öppnade handen och strax flög stjälken med rosen upp och gungade av och an framför henne. Kalken spred sin berusande doft omkring sig. En månstråle flöt in i

den, och med ens började bladen glöda ljust röda som om blodet forsar genom dem.

— Man kan inte tro på det som man inte kan fatta med sitt förnuft, hörde hon Adolf säga.

Hon log mot rosen där på stängeln. Vad fattar man med sitt förnuft? Inte mycket! Bra litet i stället! Förnuftet är som små kiselstenar som skramla och tynga och föra ett fasligt oväsen. Men det finns något annat. En svart ros som glöder och doftar i månskenet utan det minsta begrepp om varför den glöder och doftar. Blommorna på ängen där borta där de nyss vilat sig böja sig för vinden och räta upp sig igen. Ängen böljar som ett skiftande vatten. Varför det, du frågvisa? Bäckens kastar sig handlöst skrattande nedför klippan. Tjärnen inne i skogens djup speglar himlen och de allvarsamma träden omkring, och trollsländorna tycka om att röra sig i cirklar över den. Varför? Hela jorden dansar runt och stänker yrande silver och grönt och rött och blått omkring sig, och en stjärna faller en natt genom rymden som en blix. Vart förs den? Varför föll den? Kan förnuftet fatta det? Små och stora under välla upp runt omkring oss, och vi äro blinda och snubbla över dem och bli förvånade om en törntaggar sårar oss. Fram med pincetten då för att få ut den! De snusförnuftiga, de småförståndiga människorna komma en dag att sluta sitt liv spetsade på trädgrenarna, korsfästa av den stora trotsiga naturen som skakar sina armar för att bli fri från de stela hängande människokropparna. Varför doftar du, ros? Varför lyser du, måne? Varför sitter du här, Viveka, på bänken bredvid den du just nu inbillar dig älska och

HÄR HA DE SVARTA ROSOR

anstränger dig att lyssna till de främmande ord som hans läppar forma? De tala ju inte ditt språk.

— Jag undrar vart Antonius har tagit vägen, sade Adolf och reste sig.

Viveka ryckte förskräckt till ur sina drömmar. Åter var det där: namnet Antonius.

Viveka såg Adolf gå. Hon hörde hans steg på sandgången. Snart hörde hon också en annans steg. Gruset prasslade oroligt när de två vännerna sökande ilade efter varandra.

ANDRA KAPITLET.

Livet är grönt. — En dörr slår igen.

Åter en dag ute i den solskensmättade rymden.

Fastän inga åskmoln syntes på himlen var det ändå en spänning i luften omkring de fyra. Adolf och Antonius tycktes vara osams om något. Kanske Antonius föregående kväll blivit sårad över att Adolf försvunnit med Viveka, och kanske Adolf i sin tur förebrått Antonius att denne gått sin väg med Ava de Gam-Palin? Viveka undrade inom sig om det inte kunde förhålla sig så. Hon själv och Ava fingo som alltid lida av misstämningen mellan Antonius och Adolf. För att inte i ännu högre grad såra varandras känslor höllo sig nämligen de båda vännerna långt ifrån Ava och Viveka och vågade av samma skäl knappast tala till dem. Närmade sig Adolf oavsiktligt Viveka fick han en ond blick från Antonius, och när Antonius en gång saktade farten så att han kom att gå ett par steg med Ava, sneddade Adolf helt hastigt över vägen och dök upp tätt intill Antonius.

Plötsligt kommo de fram till en bäck som svällt över sina bräddar. Det klara vattnet rann långt in på ängen och sökte sig fram i små rännilar. Två bräder som legat som en liten bro över bäcken hade ryckts loss och vaggade nu i små skvalpande vågor invid stranden.

LIVET ÄR GRÖNT

De stannade alla fyra och tittade sig omkring, osäkra om hur de skulle kunna ta sig över på andra sidan där stigen fortsatte. Slutligen drogo de av sig strumpor och skor och började vada framåt. Vattnet porlade kallt om deras vrister. De höjde rösterna och ropade till varandra fastän de voro alldeles bredvid varandra. Ava höll på att snava över en sten och Antonius tog henne skrattande i armen. När de väl kommit över bäcken var också all misstämning försvunnen. Det var som om den flutit bort med bäckens vatten. Snart närmade de sig änkegrevinnan Hansine Macdougalls gård, Högsäter.

Varken Viveka eller Antonius hade någonsin sett denna grevinna Hansine Macdougall, född Holck, av danskt och icke så aristokratiskt ursprung. Men Sofia hade skrivit ett brev och förberett henne på deras ankomst.

De gingo fram mot herrgården och in på en gårdsplan där tuvor av gräs trängde sig upp mellan sand och stenar. Hundraåriga träd böjde vacklande sina kronor mot varandra. I rabatterna växte ogräset skyhögt över blommorna. En smutsgul katt med ögonen rinnande av ålder kom emot dem och strök sig väsande mot deras ben. Själva huvudbyggnaden såg bofällig ut. En del av målningen var borta, takpannor hade rasat ned och inte ersatts av nya och trappan upp till verandan lutade sned. Två små flyglar på var sin sida om huvudbyggnaden voro övervuxna av skära klängrosor. De lyste och blommade mitt i detta förfall så ivrigt som sökte de dölja det. Ett körsbärsträd utanför ett fönster var vitt av blom. När en liten vindil kom farande ryste

ÄVENTYR PÅ FOTVANDRING

det till i trädet. Genom blommorna drog en förgängelsens suck och de fällde sina vita blad till marken.

När de hunnit till trappan slogs dörren upp. En gammal betjänt i slitet livré steg över tröskeln. Han såg inte på dem, kutryggig och med darrande ådriga händer sysslade han med att fästa dörrens hake vid verandaräcket så att den skulle kunna stå öppen. Han bugade sig inåt tamburen, och som om bugningen varit en signal till att spelet nu kunde börja visade sig en gestalt i dörren och trädde ut på det knakande verandagolvet. Det var en åldrad kvinna så fet att de inte visste hur hon hade kunnat ta sig ut genom dörren. Nu tycktes hon fylla hela verandan med sin förfärliga kropp. En kvav luft från instängda rum vaggade ut i luften omkring henne då hon rörde sina tjocka lår och armar. Som en veckad krage av fett omgavs nedre delen av hennes ansikte av dubbelhakor. Ovanför dem sköt en alltjämt röd mun ut, liten som en fingerborg. På ömse sidor av näsans kraftiga kam sutto ögonen långt isär, plirande, blinkande med ögonlock som mistat sina fransar och med ett barnsligt nyfiket uttryck. Grått hår, skiftande i grönt och som hämtat sin olja från kroppens outtömliga cisterner, låg platt över en djurisk panna. Detta var grevinnan Hansine Macdougall, som en gång, för ett halvt århundrade sedan, varit den för sin skönhet beryktade dansösen Hansine Holck vid Köpenhamns Kungliga teater.

Förskräckta över hennes utseende som de inte voro förberedda på, stannade de fyra ungdomarna tveksamt nedanför trappan.

— Nå, så stig upp då! Välkomna, sade grevinnan

EN DÖRR SLÄR IGEN

Hansine, ännu efter femtio år starkt brytande på danska, och med en hes röst som knappast lät vänlig. Albinsson, och hon duade betjänten, du borde se till att hålla gården snygg.

Betjänten som nu vänt sig mot dem betraktade dem sorgset och liksom frånvarande. Hans blick tycktes därefter sväva ut över den ogräsbevuxna gården och bort mot bergen där den sökte något obevekligt förlorat. Kanske ungdomen här påminde honom om det.

Medan Viveka dröjande steg uppför den rankiga och murkna trappan gingo hennes blickar från betjänten till hans matmor och hon fann en besynnerlig likhet mellan dem: en sådan likhet som man brukar finna hos ett äkta par som åldrats tillsammans.

Nu tyckte hon sig försvinna in i en gungande ångande famn. Grevinnan Hansine kysste henne på kinderna och det kändes som om en uppvärmd groda kysst henne.

Antonius, alltid så artig, böjde sig över hennes hand.

— Jag får väl säga faster Hansine som mamma gör? frågade han och såg med en inställsamt smickrande min in i det väldiga ansiktet.

Han vill redan ärva hennes saker, tänkte Viveka, nästan generad på sin brors vägnar.

Det syntes dock att faster Hansine var mottaglig för hans vänlighet. Hon hälsade knappast på de andra, gav dem endast en nådig nick, men tog genast Antonius' arm.

Det var inte lätt för de två att komma in genom dörren tillsammans. Antonius kastade sig i sista stunden undan för att inte bli klämd mellan grevinnan och

HEMLIGHETSFULLA FÖRBUND

väggen. Han gav betjänten ett ögonkast, men denne var fortfarande sysselsatt med att betrakta gårdsplanen och de blå bergen där bortom.

Efter faster Hansine och Antonius kommo de in i en hall. Från väggarna blickade rådjursögon emot dem. På alla sidor över dörrarna och den öppna eldstaden voro rådjurshuvudena uppsatta. Husarlöjtnanten, högre hade han aldrig brytt sig om att nå i graderna, gamle greve Hugold Macdougall hade varit en ivrig jägare. Dessa huvuden fingo Viveka att känna sig illa till mods. De döda djuren tycktes ha stigit upp ur sitt hemlighetsfulla dödsrike för att förebrå de tanklösa och rovlystna människorna sitt grymma slut. Hon blev lättad då betjänten öppnade dörren till en skum och djup salong. Han drog isär gardinerna och i stället för rådjursögon stirrade nu familjeporträttens stela målade ögon på dem.

Antonius började genast stryka omkring i rummet. Under små beundrande utrop tog han upp den ena småsaken efter den andra från bord och byråar, vände dem varsamt mellan sina händer och frågade grevinnan Hansine, som leende betraktade honom, om dess historia och ursprung. Varken Adolf, Viveka eller Ava tycktes ha något här att göra. De fingo hålla sig tysta medan faster Hansine och Antonius blevo allt bättre vänner.

Adolf följde Antonius med blicken där han redan snodde hemvant omkring mellan möblerna. Hans panna fick en skarp rynka. Det var tydligt att han kände sig illa berörd av att Antonius inte drog in honom i samtalet och som vanligt vädjade till honom. Ava däremot betraktade Antonius med uppriktig beundran. Själv

LIVET ÄR GRÖNT

var hon alltför blyg för att förmå väcka någon sympati hos för henne främmande människor. Viveka i sin tur skämdes alltmera över Antonius' tilltagsenhet. Hon kände honom alltför väl och väntade bara att han skulle framkasta samma fråga som så ofta därhemma, fastän han då ställt den till sin mor: "När faster Hansine dör, kan jag väl få den här småsaken?"

Men Antonius begick ändå inte något så grovt framfusigt. Från pretiosa och möbler övergick han till familjeporträtten, och faster Hansine måste berätta honom vad var och en av de gamla fina och ståtliga herrarna och damerna hette, när de föddes och dogo — vilket allt hon redogjorde för med mera nöje än det en gång hade givit henne att själv lära sig det. Antonius som ju kände till flera av dem kom med små anmärkningar och tillägg.

Han såg ut som en liten ivrig och snål terrier där han hoppade runt omkring den kolossala elefanten Hansine.

Den gamle betjänten drog nu isär skjutdörrarna till salen och anmälde med en röst som lät klingande och spröd som en klocka att middagen var serverad. Grevinnan Hansine vände sig om med sådan fart att hela rummet kom i gungning. Porslinet och de etsade glasen på byrån klirrade mot varandra, fotografierna i de tunga gammaldags ramarna som stodo på cheminéen darrade när hon vaggade in i matsalen. Hon brydde sig inte längre om Antonius, utan sköt i stället otåligt undan honom eftersom han kommit i vägen för henne, och hon glömde att hälsa dem välkomna till bordet och att be dem sitta ned. En allt behärskande önskan tycktes ha fyllt henne: den att själv hinna fram först.

ÄVENTYR PÅ FOTVANDRING

När hon väl hade sjunkit ned i länstolen som betjänten varsamt sköt fram under henne, grep hon en brödskiva, tuggade den så att det knastrade mellan hennes ännu förundransvärt väl bibehållna tänder och såg sig med sina blinkande ögon omkring på de andra.

— Det bästa jag vet är att äta, förkunnade hon. Jag tycker alltid att timmarna gå så långsamt mellan måltiderna. Gud vare lov, har jag en mycket god mat-smältning. Servera mig nu, Albinsson.

Det var enkla rätter som Albinsson bjöd omkring, efter att först av alla ha serverat grevinnan Hansine. Hon drog då åt sig serveringsfatet, insöp ångan som steg upp, plockade åt sig de bästa bitarna med ansiktet tätt intill anrättningen och tog för sig det mesta av såsen så att den nästan rann ut över hennes tallrik. Hennes gäster sågo förstämnda på. Rätten blev inte smakligare för dem av att hon hade luktat på den och med sin gaffel rotat omkring i den. Antonius som var en sådan läckergom rynkade näsan. Det syntes att han hade svårt att få ned det han förde till munnen.

— Men ät då, lille Antonius! Ät då! uppmuntrade faster Hansine honom.

Omsorgsfullt valde hon ut en bit på sin egen tallrik bland såsen och potatisen och flyttade den till hans illa dolda förskräckelse över på hans tallrik. Han måste äta upp den, det tjocka köttstycket var ett bevis på att han redan blivit faster Hansines älskling eftersom hon försakade det för hans skull.

Rynkan mellan Adolfs ögonbryn slätades ut. Det var tydligt att Antonius nu fått sitt straff för att han hela tiden förbisett sin vän.

En stor sockerkaka avslutade måltiden. Faster Hansine skär av fyra små stycken och behöll själv och lade för sig hela återstoden. De fyra ungdomarna betraktade henne nästan med fasa: skulle hon orka äta upp nästan hela tårtan efter all den mat hon redan förtärt?

— Ett glas vin, Albinsson, ropade hon mellan tuggorna åt betjänten. Nu skall du komma med min gamla Oporto.

Strax var han bakom hennes stol och hällde med skälvande hand i ur en portvinsbutelj åt henne. Hon drack ur vinglasen och fortsatte med sockerkakan. Smulorna sopade hon åt sig med tjocka fingrar och stoppade dem sugande på läpparna i munnen.

— Ja, äro ni mätta nu, mina vänner? sade hon och såg sig omkring. Jag tror att jag nu fått tillräckligt. Det är bara fyra timmar kvar till supén. Nu få ni roa er själva en stund, sedan Albinsson visat er upp på era rum. Jag brukar sova middag ett par timmar så här dags.

Hon reste sig mödosamt och de tackade utan entusiasm för maten. När hon gick förbi den bockande Antonius strök hon honom med en hand smetig av kakan över kinden.

Åter sviktade och gungade golvet under hennes tyngd, när hon gick ut genom dörren.

Antonius tog med en grimas upp sin näsduk för att torka av sig hennes smekning, men i detsamma mötte han betjänten Albinssons blick och avstod därifrån.

Betjänten Albinsson gick på darrande ben före dem uppför en smal och mörk trappa. Han slog upp dör-

HEMLIGHETSFULLA FÖRBUND

rarna till ett par rum, låga i taket och fullproppade med gamla möbler.

— Ungherrskapet får själva välja vilka rum som passa bäst för de unga fröknarna och vilka som passa de unga herrarna, sade han, och äntligen tycktes hans irrande och fjärrskådande blick stanna på de fyra som stodo omkring honom.

Innan de visste ordet av var han försvunnen som om han runnit ned i trappans mörka, smala flod.

— Hu då! Så här luktar, skrek Antonius och sprang fram och slog upp fönstret.

Men när han lutade sig ut strömmade från den övervuxna trädgårdens grönska en våg av försommarens ljuva och milda doft emot honom. Han stödde händerna mot fönsterbrädet och tittade ut. Ava, Viveka och Adolf trängdes omkring honom för att också få se, och vad de sågo kom dem att ge till små utrop av förtjusning.

Solen kastade glödande strålar omkring sig, på ett sällsamt sätt förgyllande träden, blommorna, gräsmattorna. Men under trädens vida kronor sänkte sig de mörka skuggorna. De hopade sig i det yviga gräset så att man tyckte sig varsebli flockar av ulliga får som slagit sig till ro där, kropp intill kropp, långsamt vaggande sina smala huvuden. Vallmor, rosor och förgätmigej som för länge sedan sprängt sig ut ur rabatterna stucko upp sina färgrika kalkar ur gräset, ja på en av gångarna växte ett helt litet rosenbestånd, trotsande var och en som ville fram där.

— Den här trädgården har ingen vårdat sig om på flera år, sade Adolf med övertygelse.

LIVET ÄR GRÖNT

Kanske jämförde han den med deras egen välansade trädgård. Men även Adolf såg trots sina ogillande ord förtjust ut.

— Vi gå ned, föreslog Antonius och drog sig äntligen ifrån fönstret. Det här rummet kunna ju Adolf och jag ta, så få ni det andra. De äro väl precis lika dåliga eller bra båda två.

De troppade nedför trappan igen. På ett trappsteg stannade Antonius och höjde fnittrande handen.

— Hör! sade han.

Genom tystnaden trängde då faster Hansines snarkningar från ett närbeläget rum. De fyllde luften. Det lät som om ett lokomotiv mödosamt och pustande satt sin maskin i gång. Nu rullade faster Hansine in i drömmarnas värld. Den måste vara uppfylld av skräcksyner, medan matsmältningen efter hennes väldiga måltid pågick. Eller kanske svävade hon åter i någon älvas vita tyllkjol i en balett på sin ungdoms teater.

— Det är märkvärdigt att hon kunnat bli så gammal, sade Adolf och skakade på huvudet. Men det är kanske för att hon varit dansös. Dansöser få ju alltid röra på sig så mycket och skaffa sig så hälsosam motion.

— Jag skulle också ätit ordentligt, kanske lika mycket som hon, bara maten varit god, suckade Antonius melankoliskt.

Nere i hallen där rådjursögonen glimmade satt betjänten och sov djupt på en stol. Den smutsgula katten låg i hans knä och spann högljutt. De smögo sig förbi Albinsson, rädda att han skulle vakna.

När de kommit ut på gården, vände de sig om, som gripna av en gemensam impuls, för att se på den gamla

byggnaden. Där inne sovo nu betjanten Albinsson och hans matmor grevinnan Hansine sin tunga middags-sömn. Även det förfallna huset tycktes sova, övergivet, skuggat av grönskande förvuxna träd.

— Det är ett besynnerligt ställe det här, utlät sig Adolf och såg vädjande på sin vän Antonius.

— Men faster Hansine har i alla fall en hel del antika saker, svarade Antonius.

— Ja, det var inte svårt att se att du tyckte om dem, anmärkte Adolf med en viss skärpa i rösten.

Han kunde inte glömma hur hans vän bara för en stund sedan helt och hållet försummat honom själv.

Viveka orkade inte stanna och lyssna på Antonius' svar, hon skyndade på sina steg så att hon kom en bit före de andra. Nu skulle de där två vännerna åter bli osams för att efter ett par timmar på nytt och innerligare än förut förenas och vandra bort med armarna slingrade om varandra. Det var olidligt. Deras gräl var som ett kärleksgnabb mellan tvenne älskande.

Viveka hörde de tre andras steg i sanden bakom sig och prasslet av deras kläder då de rörde sig framåt, och när hon tittade upp i luften inbillade hon sig också att hon såg deras andedräkt som små grå rökmoln mot den klarblå himlen, fastän detta ju föreföll omöjligt då luften kändes så ljum.

Då greps hon av längtan efter att få vara ensam. I ett par dagar hade hon nu ständigt varit tillsammans med de andra, inte ens natten hade hon haft för sig själv, eftersom Ava de Gam-Palin sovit i sängen bredvid henne.

EN DÖRR SLÄR IGEN

Nu ville hon bort, försvinna, finna en undångömd plats dit de andras röster icke nådde och där deras andedräkt inte fyllde luften. Hon påskyndade än mer sina steg, gick försiktigt runt den blommande rosenbusken som sprutade kalkar av skirt ljus omkring sig och nådde en tät park av lövträd.

Nu sprang hon. Små nedfallna taggiga blad fastnade på hennes skor, en rund sten rullade framför henne och fick henne nästan att snava, doften av gröna löv och rinnande kåda for mot hennes ansikte och hon svalde denna doft som om den varit ett ljuvligt och rogivande fluidum som ville ned genom hennes torra strupe. Hon hörde någon ropa på sig från långt håll, men hon stannade inte. Var det Antonius' eller Adolfs röst hon hört? Det visste hon inte. Hon kunde ju inte ens skilja de båda rösterna åt, och hon greps av en häftig rädsla för att den som ropat skulle hinna i fatt henne.

Parken fortsatte utan övergång i en barrskog. Viveka märkte det inte förrän hon kommit ett långt stycke in i skogen. Det blev med ens mörkare omkring henne. En väldig skugga genomspunnen av solens guldstrålar sänkte sig lik en dyrbar och sällsynt matta över mossa och stenar. Här och där blixtrade det till som om en tappad juvel gömt sig bland det gröna. Viveka saktade sina steg. Här var det tyst. Hit nådde inga röster. En ljuvlig tystnad, en stillhet utan like. Hon höll handen tryckt mot sitt hjärta som vore hon rädd för att dess slag skulle störa stillheten. Och med ens tyckte hon att hennes kropp som trängde sig in här var störande: dess häftigt klappande hjärta, dess fötter som tram-

HEMLIGHETSFULLA FÖRBUND

pade, dess blod som med dånet av en fors strömmade genom alla hennes ådror, andan som stötvis for ut ur hennes mun åstadkommo ett larm, ett oljud i denna naturens tystnad som var retsamt, ja olidligt. Hon stannade.

Jag besvärar, tänkte hon ängsligt. Ingen har bett mig komma hit.

Det var som om de allvarliga träden här samlats till ett möte, och hon hade en känsla av att ett mörkt och förebrående öga betraktade henne, vädjande till henne att tyst avlägsna sig. Hon såg sig om i hopp om att finna ett gömställe. Och då fick hon plötsligt syn på det. Grottan! En bergvägg halvt skymd av träden reste sig där borta, och i bergväggen gapade ett mörkt hål, en jättemun som öppnat sina mossiga gamla läppar och glömt att åter stänga dem.

Viveka gick på tå fram till den. Skuggan med sina invävda guldtrådar bildade ett egendomligt mönster på hennes sommarklänning och hennes bara huvud. Hon försvann in i detta mönster som om en genomskinlig vävnad kastats över henne. Nu böjde hon sig fram och tittade in i grottan. En fuktig luft susade ut från dess inre och svalkade hennes brännande kinder. Hon tog mod till sig och steg rätt in, trevande med utsträckta händer framför sig, rädd att stöta emot något okänt föremål. Ögonen kunde först inte tåla mörkret. De blinkade och blundade och mötte bara svarta natten.

Viveka trevade sig fram och kom till en liten mossbelupen urgröpning som beredde en lagom sittplats. Där slog hon sig ned. Hon stirrade alltjämt med blinkande och klippande ögon framför sig, och äntligen såg hon.

LIVET ÄR GRÖNT

Hon gav till ett litet svagt utrop, händerna knäppte sig i hänryckning. Hon befann sig inne i sin barndoms och första ungdoms drömda efterlängtrade gröna grotta. Sådan hade hon sett den för sig i sina tankar, då hon i hemmet vid Karlavägen suttit bakom det turkiska draperiet och hört på de genomträngande rösterna från salongen. Med händerna stödda mot hakan hade hon drömt om denna tillflyktsort där ensamheten skulle finnas, ensamheten och tystnaden. Och nu hade hon funnit grottan, gömstället. En liten rund sjö av vatten hade samlats i mitten av grottan. När Viveka så småningom kunde se ordentligt, varseblev hon hur grönt vattnet var. Alger och mossa från grottans tak speglade sig i dess orörliga yta. Väggarna voro gröna av dem. Här och där blänkte själva bergväggen till, svart och hal, men doldes i nästa stund av mossan. Sällan bli drömmar verklighet. De äro hägringar på själens oroliga havsyta som under några av dagens och nattens tysta timmar dyka upp. Vi sträcka längtande ut händerna efter dem, men vid ett buller från den omgivande världen upplösas de och försvinna i intet.

Men Vivekas så länge närda dröm blev i detta nu verklighet. Hon log utan att hon visste av det. Ögonen fuktades som om hon plötsligt stirrat in i en alltför bländande sol. Här kunde ingen finna henne: inte den beskäftige Antonius, inte den ordentlige Adolf eller den svärmiska Ava. De skulle inte ens tänka på att leta efter henne här. Hon slöt ögonen, öppnade dem igen, njutande av allt detta dunkla gröna, och försjönk i ro. Tystnaden var på något sätt berusande. Hon sänktes motståndslöst ner i den: en brunn utan botten. Men

ÄVENTYR PÅ FOTVANDRING

med ens vaknade hon till och vred oroligt på sig: allt det som plågat henne dessa sista år kom nu igen och stack hennes skinn som om en svärm av för ögat osynliga myggor slagit sig ned på henne. Moderns gälla stämma, följd av en kacklande kör av mostrars, fast-rars, kusiners och gamla tanter röster, ville spränga sönder tystnaden. Hon satte händerna för öronen, men rösterna funnos inom henne och tryckte inifrån mot trumhinnorna och ville ut för att förstöra hennes gröna grotta. Försiktigt sneglade hon upp mot bergväggen. Hon föreställde sig att något rörde sig där uppe. Var det flädermösskroppar som hängde där med hopfälda nakna vingar? Men Viveka tyckte att de liknade hennes släktingar: grå, ruggiga, älskande mörkrets onaturliga hemskhet, klösande omkring sig med krokiga och vassa klor, endast med förmåga att se överallt där skumheten härskade, men blinda, oförlåtligt och ödesbestämt blinda, i Guds klara solsken. Hon försökte skaka av sig tankarna, men de slogo som läderlappsvingar omkring henne. Ja, hon satt fången inne i sin egen släkts unkna läderlappsvinge, nu när hon äntligen funnit sina drömmars grotta.

Då grät hon trööst. Skulle ingenting göra henne fri? Hennes känsla för Adolf von Gottlibson? Nej! O nej! Var han inte fruktansvärt lik hennes egen bror Antonius? Hon skulle stiga ut ur sin egen familj för att strax omfamnas och pressas mot den Gottlibsonska familjens hårda och egenkära bröst. Man kom aldrig ifrån dem. Skulle man då inte kunna ta ett oförsiktigt och djärvt steg utanför dessa i en cirkel trampande släkter och följa andra och nya stigar? Men när Vi-

veka rörde på armar och ben liksom i begrepp att genast sätta sin önskan i verket, snörde läderlappsvingen bara hårdare till om henne. Hon var fången.

Då prasslade något vid hennes fot. Hon tittade undrande ned och såg en liten grön ödla med ilande fart rusa över hällen och försvinna. Den uppenbarade sig och försvann på en sekund, just lagom för att hennes ögonhinna skulle uppfånga en skymt av det lilla kvicka djuret. Och ödlan befriade henne. Den drog med sig läderlappsvingen, den drog också med sig de beklämmande tankarna och ångesten och dolde dem under samma sten där den funnit ett gömställe åt sig själv. O du goda, du barmhärtiga lilla ödla!

Viveka andades ut och så drog hon åter in luften och med den följde grottans tystnad. Det blev så tyst i hennes själ, som om hon ännu inte blivit född. Hon domnade bort av tystnaden. Lemmarna kändes inte, blodet tryckte inte längre mot öronen, kroppens ivriga verkstad tycktes ha lagt sig till ro och vilade hjärtats arbetsamma hammare mot städet.

Här i denna gröna skymningsdager syntes livet henne plötsligt vackert. Livet är inte fult och blackt. Det är grönt. Skuggor och solstrålar slå ut sitt härliga mönster i det. Vi äro själva en vävnad av sol och skuggor. Vi frysa i skuggorna och bli varma i solskenet. Och bortom denna lek av ljus och skugga djupnar det... djupnar den blodröda evigheten. Den sorlar i böljeslag in mot vår strand och vill dra oss ut i sitt hav. Ack, låt oss följa med vågen dit bort där intet land längre skymtar, där allt är obegränsat, väldigt, rött av Guds eget hjärtas blod! Det finnes intet slut. Det finnes

HEMLIGHETSFULLA FÖRBUND

ingen början. Vår trånga hjärna kan inte fatta det. Vi levde och vi leva i evighet. Blommorna vissna ned. Träden fälla sina löv. Ur själva jorden slå en dag flammorna upp och förtära den. Men vi dö icke, vi människor dö aldrig. Låt då det underbara livet rinna ned i oss, hoppet grönska, hjärtat föra till oss nya skönhetssyner!

Viveka genomdarrades av en glädje så stark att hon inte känt den tillförne. Hon höjde händerna mot grottans mörka tak lik en liten trött pilgrim som äntligen hunnit till målet för sin vandring, till det heliga tempel som under många år lockat i fjärran.

Så spratt hon till vid ljudet av fotsteg. Det var Ava, Adolf och Antonius som gingo förbi grottans öppning, letande efter henne. Hon såg deras mörka kroppar glida förbi, och hon knöt händerna av rädsla att en rörelse skulle förråda henne. Hit in finge de inte komma: inte hit, där hon för en enda gång kunnat svepa ensamhetens och tystnadens mantel omkring sig. Det var tre människor som klumpigt passerade hennes gröna grotta och hon ville dem ingenting just nu. Deras steg avlägsnade sig, och Viveka drog en suck av lättnad.

Så skulle det bli. Alltid skulle Viveka dra en suck av lättnad när människor som sökte sig till henne gingo hennes tysta grotta förbi. Hon behövde dem inte, hade rakt ingen användning för dem. Hon var rädd för deras stickande ögon och höjda röster som om de varit av en annan ras, ett annat släkte än hon själv. Barndomens trånga atmosfär hade på något sätt förstört henne, det skulle visa sig längre fram i livet.

Såg hon en äldre kvinna, drog hon sig skyggt in i sitt skal. Minnet av hennes mor stack henne då som en törntag. Mötte hon en ung man, trodde hon sig strax i honom varsna en nyckfull och självsvåldig Antonius. Och de unga kvinnor som voro jämnåriga med henne själv kommo henne att med oro och saknad ropa:

— Gå förbi! Jag hade aldrig någon syster.

Så blev hennes värld till sist den gröna grottans. Skuggorna djupnade i den, fukten dröp från bergväggarna, algerna växte sig onaturligt långa och snärjde henne. Men tystnaden droppade ljudlöst där inne. Ensamhetens milda undergörande läkemedel rann genom hennes strupe. Behöva vi verkligen några andra än oss själva? Inom oss finns ju allt: Gud, himmel, helvete, mörker, skymning, ljus. Hämta upp det! Låt oss svepa in oss i detta som är vår egen värld! Låt oss dricka oss själva, äta oss själva! Inom oss döljer sig det eviga källsprång som leder ända ned i jordens kokande medelpunkt och som har makt att i en klar stråle nå själva stjärnornas fäste. Vad begära vi då mera?

Vi gnugga oss mot andra människor och slicka upp smulor som falla från andras bord. På kroppen få vi blånader av den dumma beröringen och smulorna göra oss törstiga. Två hundar som mötas på gatan gå vanligen med styva svansar och gnistrande ögon emot varandra. Var och en vill ha gatan för sig själv. Var och en äger den. De skälla och morra åt varandra och se först ut att trivas när de blivit ensamma igen, konungar var och en i sin lilla värld av hästspilling, användbara lyktstolpar och lukter som få dem att väl-

lustigt spärra upp näsborrarna. Se där! Varför skola människorna bilda en sådan tät sammanslutning? Varför måste pratet forsa, skrattet skalla, armarna sträckas ut till omfamningar? En vänlig folkhop förbyts lika hastigt i en ovänligt sinnad, kanske en rasande. Då bli armbågarna vassa, munnarna spetsas till sylskarpa ord, ögonen spruta etter, naglarna bli knivar. Låt oss vara ensamma i var sin lilla grotta.

Tankarna foro genom Vivekas huvud. Så sjönko de åter undan och ron var fullständig.

Hur länge hon blev kvar i sin gröna grotta visste hon inte. Här räknade man inte timmarna och minuterna. Ingen klocka slog sina varnande slag, påpekande tidens obönhörliga flykt. Men slutligen skakades hon av en liten rysning. Förut hade hon inte märkt den fuktiga kylan. Nu frös hon i sin tunna sommarklänning. Med en liten smekande handrörelse tog hon avsked av grottan. Hon visste att hon inte skulle komma dit mera. Aldrig mera! Det var ju inte troligt att hon någon gång till skulle hysa in sig hos den väldiga faster Hansine. Långsamt gick hon mot utgången.

När hon böjde sig fram för att komma igenom den låga trånga öppningen varseblev hon Adolf von Gottlibson, som sökande och vridande huvudet åt alla håll kom stigen framåt. I detsamma fick han också syn på henne.

— Men Viveka, var har du varit så länge? utropade han förebrående. Vi ha varit så oroliga och letat överallt. Faster Hansine ville nödvändigt äta kväll. Hon kunde inte vänta på sin mat, förstår du. Men efter kvällsvarden gav jag mig åter ut för att titta efter dig.

EN DÖRR SLÅR IGEN

— Jag visste inte att klockan var så mycket, svarade Viveka i det hon gick fram till honom. Jag har bara suttit där inne.

Och hon gjorde en tveksam rörelse med handen mot grottan, men ställde sig samtidigt framför honom, rädd att han skulle gå dit in.

— Vad hade du att göra där inne i mörkret och fukten? frågade han nyfiket.

Han böjde sig fram mot henne och granskade hennes ansikte.

— Du är så blek, sade han med läkarens stränghet. Och du fryser ju. Du kan lätt ha förkyllt dig.

Han tog hennes hand med ett kraftigt grepp som om han fruktat att Viveka åter skulle försvinna.

När hon kände hans hand mot sin igen, slapp ett litet kvävt utrop över hennes läppar.

— Vad är det? frågade Adolf.

— Å, ingenting!

Men det var något. Människorna hade på nytt fått fatt i henne. Knappt hade hon glidit ut ur ensamhetens grotta förrän en hand grep tag i henne. Hon kastade en liten skygg och längtande blick tillbaka. Men träd och buskar dolde redan hennes tillflyktsort. Nej, hon skulle aldrig komma tillbaka. De gröna granarna skulle sträcka sina grenar över grottans öppning, bildande ett trofast och oupplösligt förbund framför den, så att ingen mera kunde hitta dit. Mossan skulle krypa över berghällen och begrava den under sig. Människor som strövade förbi skulle endast tänka att de hade framför sig en stor sten och ingen skulle ana att en tillflyktsort för tystnaden och ensamheten dolde sig där bakom.

Under natten fick Viveka feber. Hon vaknade plötsligt ur en orolig slummer och visste först icke var hon befann sig. Då såg hon Avas huvud mot kudden i sängen bredvid och förstod dunkelt att de ännu voro kvar hos faster Hansine. Mot den neddragna rullgardinen skimrade redan gryningen. Men det var ännu tyst ute i trädgården och parken. Fåglarna sovo alltjämt och ingen vind drog genom trädkronorna.

Viveka reste sig på armbågen. Hon betraktade förvirrad rullgardinen som liknade en blå sjö. Skuggorna av trädens löv därutanför voro som vattringar på en eljes lugn yta. Minnet av den gröna grottan dök upp innanför ögongloberna i en plötslig vision. När hände det? Hade hon verkligen varit inne i den gröna grottan, eller hade hon drömt det? Febervågorna som sköljde genom hennes ådror gjorde hennes tankar orediga. Hennes läppar rörde sig och formade ohörbara ord, utan att hon var medveten därom. Kanske hjärnans försök att få kontakt med den olydiga kroppen. Febern suddade ut verklighetens linjer och försatte henne i gungning. Nu mindes hon inte längre grottan.

Hon tyckte att hon befann sig mitt i ett landskap. Den bruna höga sängkanten av enkel målad furu blev till ett berg, mattan som låg slängd över golvet en äng med böljande blomkalkar, stolarna i hörnen milstolpar utmed en landsväg och fotogenlampan i taket med sin vita kupa och de blänkande mässingskulorna omkring lysande himlakroppar. Hon rörde fötterna som om hon befunnit sig på vandring genom detta landskap. Men hon kom inte ut ur det. Det var trångt. Berget tycktes närma sig för att falla över hennes bröst. Ängen kas-

tade sig mot henne. Milstolparna uppförde en besynnerlig monoton dans, medan den blå sjön blev allt ljusare och ville svämma över sina bräddar för att dränka hela landskapet. Luften hettade, luften gjorde ont. Men det var hennes egen heta andedräkt som brände hennes läppar.

Viveka rörde sig oroligt av och an i sängen i tro att hon ständigt försökte ta sig fram i detta landskap av äng och berg. Det ville strypa henne. En blomkrona pressade sig listigt om hennes hjärta för att få det att stanna. För Viveka som älskade naturen var det en förfärlig upptäckt att märka att den i själva verket ville henne illa. Var det möjligt? Rymde blommorna giftiga dunster som fyllde luften? Hade det bruna berget en vulkan djupast inne så att det plötsligt skulle klyvas och begrava henne under ett ras av stenar och kringyrande damm? Ängestsvetten steg i pärlor upp på hennes panna. Men det förfärligaste var att hon inte kände jorden under sina fötter: denna mjuka varma jord som brukade ta avtryck av hennes fotsteg som om den i förälskat nit önskat bevara ett minne av henne var hon gick fram. Hur kunde landskapet ha vuxit upp utan jord? Det vacklade ju också därför att det inte hade någon grund att fästa sig i.

Med vidöppna ängsliga ögon stirrade Viveka framför sig. Långt bortifrån nådde henne ett brusande ljud. Det slog som klockor för hennes öron. Hon tyckte sig se jordklotet svart och blankpolerat svänga runt i rymden med allt starkare fart. Stjärnorna som speglade sig i den blänkande ytan miste plötsligt sitt lysande sken, suddades ut i jordklotet, splittrades i millioner

små blixtrande korn. Viveka vaggade nu av och an som om hon suttit i en bräcklig båt på havet i storm. En känsla av stor maktlöshet kom över henne. Hon kastade en skrämmd blick på sina händer, men förstod att de ingenting förmådde: de skulle inte med ett stadigt grepp kunna hejda jordklotets fart. Då grep hon med händerna omkring sig i luften som om hon väntat att andra händer skulle möta hennes. Så snart mister man inte hoppet i en gungande värld. Mitt i yrseln vill man ändå tro att någon annan märker ens nöd och villigt sträcker ut en hjälpande hand. Någonstades måste någon starkare än en själv finnas med en drift i sitt hjärta att rädda en nödställd. Men i denna stund mötte icke Viveka någon hand. Hon sjönk och var förlorad. Ängen snärjde henne, berget stod i begrepp att falla över henne.

Ava vaknade och frågade:

— Viveka, hur är det?

Hennes röst nådde Viveka svagt som en myggas surrande. Alltjämt famlande omkring sig med händerna stötte hon emot Avas huvud och kände hennes hår mot sin hud. Det var varmt och mjukt, något levande att hålla sig till.

— Jag går efter Adolf, sade Ava, sedan hon oroligt betraktat Vivekas feberblossande ansikte.

— Berget vacklar ju, svarade Viveka.

Ava gav sig inte ens tid med att kasta något över sin nattdräkt. I sin långa vita nattskjorta som för varje steg slog mot hennes nakna fötter skyndade hon in i de unga herrarnas rum. Hon gick rakt fram till Adolfs säng, men måste i förbifarten snegla bort mot Anto-

EN DÖRR SLAR IGEN

nius. Fastän hon hade så bråttom och var fylld av oro för Viveka, stannade hon då mitt i rummet.

I gryningsljuset lyste Antonius' ansikte blekt mot kudden. Han såg olika ut mot på dagen. Utan glasögonen föreföll hans ansikte naket, yngre än annars, helt och hållet försvarslöst. De mörka ögonfransarna rörde nästan vid kinden: två små utbredda solfjädrar av utsökt verkan mot hyns vithet. Den vackra munnen log en smula. Ena armen låg kastad bakåt och handen var utsträckt som hade den nyss sökt fånga en förbi-fladdrande fjäril. Ava dröjde med att väcka Adolf. Detta ögonblick var helt och hållet hennes, hon fick det som en gåva och minnet av det skulle alltid dröja kvar inom henne. Hon greps så häftigt av sin kärlek att hon måste knäppa sina händer för att de ostyriga fingrarna ej skulle frestas att röra vid den sovande ynglingen.

— Jag älskar dig, mumlade hon.

Ack, en tafatt liten bekännelse, som om Antonius varit vaken aldrig skulle sluppit över hennes läppar. Genom hennes varma givmilda hjärta strömmade känslorna som rosor ur ett ymnighetshorn. Den sovande Antonius borde nåtts av deras doft. Hon tänkte inte på sin löjliga, nästan opassande dräkt och sina bara fötter. Den långa kastanjebruna flätan flöt ned från hennes nacke. Händerna voro knäppta. En bebådelsens extatiska jungfru Maria, till vilken kärlekens vita heliga fågel kommer en stund i gryningen. Men ett ljud från Vivekas och hennes sovrum väckte henne till besinning. Dröjande, långsamt som om det gjorde ont, flyttade Ava blicken till Adolf. Hon tog honom i skuldran.

HEMLIGHETSFULLA FÖRBUND

— Viveka är sjuk, viskade hon. Kom och hjälp mig. Adolf vaknade genast och reste sig hastigt upp.

— Viveka, sade han med klar röst som om han nyss drömt om henne och hennes namn hela tiden i sömnen legat på hans läppar.

— Jag kommer genast, viskade han tillbaka.

Ava gled ut ur rummet. Nu kom hon att tänka på sin dräkt och inkommen till Viveka kastade hon sängfilten över sig.

Adolf steg strax därpå över tröskeln i skjorta och byxor och med det mörka håret rufsigt fallande ned över pannan. Han grep hastigt Vivekas hand som irrade i luften för att finna ett stöd. Knappt hade han fångat hennes hand förrän hon sjönk ned mot kudden och slöt ögonen. Han kände henne på pulsen som slog alltför häftigt. Därpå ville han lösgöra sin hand igen för att gå efter ett pulver. Den blivande läkaren förde alltid med sig en liten medikamentslåda. Men Viveka ville inte släppa honom. Hon klamrade sig fast vid hans hand, inte ens medveten om att den tillhörde honom, som om hon trott att hon utan den skulle sjunka i ett bottenlöst djup.

Då måste han be Ava.

— Var snäll och gå in i mitt rum, sade han med ovanlig mildhet. På bordet där ligger en pulverask som jag måste ha hit. Viveka har stark feber.

Då smög sig Ava återigen in i rummet där Antonius sov. Hon beslöt sig för att inte denna gång stanna för att se på honom. Men knappt hade hon hunnit förbi hans säng, förrän hon som dragen av en magnet måste vända sig om. Antonius hade inte blivit störd. Fort-

farande sov han med armen tillbakakastad och leende mun. Vad drömde han väl? På vilka gröna stigar vandrade han nu? I vilket skönt land vistades han mäntro, dit den vakna Ava inte kunde stiga in?

Fastän han låg där så nära henne att hon skulle snuddat vid honom om hon sträckt ut sin arm, föreföll han henne på ett mystiskt sätt helt och hållet onåbar. Hon dröjde. Hennes kinder blossade nu lika röda som Vivekas. Kärlekens feber behärskade henne. Den gjorde henne yr i huvudet. Mekaniskt närmade hon sig Adolfs nattduksbord och tog asken med pulverna. Hon bar den förbi den sovande Antonius' säng som de visa jungfrurna en gång buro sina oljelampor.

Där inne höll Adolf om Vivekas handled utan att kunna förmå sig till att släppa den. Hennes andra hand hade till yttermera visso lagt sig över hans. Hon hade öppnat ögonen och stirrade in i hans mörka utan att det såg ut som om hon visste vem han var.

— Ge mig ett glas vatten och dra sedan upp rullgardinen, kommenderade Adolf.

Allt det milda hade drupit av hans stämma. Nu talade han till Ava som en överläkare till sin assisterande sjuksköterska. Hon lydde honom, räckte fram det fyllda vattenglas och drog sedan försiktigt, för att ej med bullret störa den älskade Antonius, upp rullgardinen.

Ack, rosenbusken! I solens första framsilande ljus glödde de små blommorna med själva morgonrodnadens färg. Gångarna runt omkring den voro svarta och fuktiga efter nattens dagg. Mörkret hade dragit sig bort under parkens träd. Man riktigt kunde se hur

natten motvilligt smälte bort för den erövrande dagen. Ava hade öppnat fönstret. Trädens sus därutifrån slog emot henne. Morgonbrisen lyfte den vita gardinen så att den som ett sommarmoln tycktes vilja segla in i rummet. Himlen över trädtopparna skimrade med ett svagt leende som krusade dess yta.

Adolf fick Viveka att svälja pulvret. Varsamt stödde han hennes nacke medan hon drack av vattnet. Beröringen med henne gjorde honom orolig till mods. Detta att hon så helt föreföll att vara överlämnad i hans händer rörde honom på ett särskilt sätt och väckte inom honom en ömhet som han förut aldrig erfarit. Antonius, hans nyckfulle och fordrande vän, sov alltjämt och medvetandet om vännens sömn kom Adolf att känna sig sällsamt fri och manligt handlingskraftig. Han såg sig om som för att undersöka om det fanns mera för honom att göra. Med stor varsamhet lade han åter Viveka ned mot kudden. Han stoppade om henne och slätade det skrynkliga lakanet. Hela tiden voro hans ögon uppmärksamt fästade på hennes ansikte för att se om hon inte snart skulle komma tillbaka till sig själv och känna igen honom.

Han visste ju inte att när han rörde vid sängkanten fick han berget att sjunka för Vivekas upphetsade inbillning, att hans lätta steg på mattan kommo gräset och blommorna att lägga sig till vila, ja att i och med det att han stoppade om henne och slätade ut lakanen hejdade han hennes nyss så brådslande och ansträngande vandring i feberlandskapet.

Till sin glädje märkte han likväl att hon så småningom kom till ro. Pulsen som han fortfarande kände

mot sin hand lugnade sig. Medicinen gjorde sin verkan. Han kastade en blick mot Ava som fortfarande höll sig framme vid fönstret, och i smyg smekte han då Vivekas hand som om han inte längre kunnat motstå den.

Ava stod alltjämt drömmande framför det öppna fönstret, Adolf höll sig alltjämt intill Vivekas säng med ögonen riktade på henne, då Antonius plötsligt bröt den fridfulla stämningen genom att komma in-trippande. Han hade satt kavajen över sina axlar och nattskjortan hängde nedanför som en halvkort vit kjol. Han liknade en flicka som yrvaken kommer in till sin älskade. Ögonen voro en smula grumliga av drömmen nyss.

— Vad ha ni tre för er? utbrast han gällt som om han överraskat dem med något otillåtligt och förbjudet.

Ava vände sig förskräckt om. Den leende sovande ynglingen hon för en stund sedan sett var förvandlad som om hans ansikte icke tålt dagsljuset. Hyn var grådaskig, munnen surt hopknipen, till och med håret hade mistat sin glans. Men när hon såg den blick han fäste på Adolf förstod Ava med en suck orsaken till denna förvandling. Hans svartsjuka hade genast blivit väckt så snart han fått syn på Adolf von Gottlibson tätt intill Vivekas bädd.

Adolf reste sig långsamt.

— Viveka har feber, sade han sakta.

— Vad är det nu för påhitt? svarade Antonius misstroget.

Han trippade fram till Viveka.

HEMLIGHETSFULLA FÖRBUND

— Äsch, hon ser ju alldeles frisk ut, fortsatte han hätskt som om han med denna anmärkning riktat en svår anklagelse både mot Viveka och Adolf.

I detsamma öppnade Viveka ögonen och smålog. Rummet hade återtagit sina former. Det hatfulla landskapet hade försvunnit. Det vulkaniska berget var en brun sängkant, ängen med de giftiga blommorna en matta. Men i hennes minne blommade den ljuva beröringen av en hand som fattat hennes, och hennes nacke tycktes ännu bränna efter en försynt smekning.

Adolf, tänkte hon. Kanske älskar han mig?

Hon såg inte ens på Antonius. Hennes ögon mötte frågande Adolfs, och det var mot honom hon nu log.

Antonius drog in luften, som om en för honom okänd och obehaglig syra blandat sig med den.

— Jag sov så gott, mumlade han klagande. Stäng för all del fönstret, Ava. Jag fryser om mina ben.

Häftigt tog han Adolf i armen och drog honom mot dörren till deras sovrum.

— Vi måste få sova litet till, gnällde han. Annars orkar jag verkligen inte fotvandra i morgon.

Adolf vågade inte längre se på Viveka. Vännens hand med de blanka naglarna tycktes tränga sig in i honom för att riva honom.

Ava och Viveka sågo de båda vännerna försvinna genom dörren som med en liten ilsken smäll slog igen efter dem.

Då gick Ava fram till Vivekas säng.

— Är du bättre nu? frågade hon och lutade sig fram över Viveka.

LIVET ÄR GRÖNT

— Ja, jag är bättre, svarade Viveka trött.

Men för dem båda var det, fastän de ej kunde uttrycka det i ord, som om den där dörren som nyss smällt igen om Adolf och Antonius stängt dem ute från något som de aldrig skulle nå, ehuru det nyss varit så nära dem att de kunnat röra vid det med händerna.

TREDJE KAPITLET.

Avas landshövdingensresidens. — I skuggan av sin mors kjortlar.

De skulle ta tåget till Ragatestad, eftersom Adolf inte ville låta Viveka gå längre. Litet svag i benen och blek om kinderna kom hon ned till faster Hansines bastanta frukost.

Lika överväldigande, men ännu mer avskräckande än föregående dag i en blommig ljus nattrock, uppmanade faster Hansine enträget Viveka att äta, eftersom hon i går inte hade fått någon kvällsvard och därtill, som Hansine nyss hört av Antonius, varit sjuk under natten.

— Mat är bot för allt, sade faster Hansine.

Och man skulle kunnat tro att detta var hennes valspråk. Med stigande förfäran och med en kväljande känsla i strupen såg Viveka på hur faster Hansine stoppade i sig korv, brynt potatis, paltbröd med en tjock vit sås till och otaliga mjuka smörgåsar.

Viveka själv orkade knappast röra vid maten. I tankarna flydde hon åter rädd tillbaka till den gröna tysta grottan. Hade faster Hansine aldrig varit där? Hade hon aldrig smakat tystnaden där borta och låtit sina ögon vila ut i skymningen? Viveka kunde inte ta sina ögon från detta feta fula ansikte. Så såg livet

alltså ut bara några steg från tystnadens grotta: tjocka läppar att suga i sig sås med, starka betar för att kunna tugga djurköttet, ögon som girigt letade efter godbitar, en ångande kropp som hade svårt att förflytta sig från matbordet, där den närande föda av muskler och blod som uppbyggde den fanns att få.

Faster Hansine kysste Antonius till avsked på bägge kinderna. Över hennes breda axel kastade han då en girig blick ut över salongen i hopp om att faster Hansine skulle presenta honom någon av alla dess dyrbara småsaker till minne. Men han fick ingenting. Det var en besvikelse för honom.

Den gamle betjanten Albinsson tog utan att se på dem emot en dricksslant. När de fyra ungdomarna hunnit till den fallfärdiga grinden, vände de sig som gripna av en gemensam impuls om och sågo sig tillbaka. På verandan satt katten, väldig och stor som en sten på en grav. Bakom katten skymtade Albinsson i dörren med de bleka ögonen riktade mot de fjärran bergen. Faster Hansine syntes inte till. De dröjde vid grinden som om de väntat på att få se den gamla herrgården plötsligt skälva till och sjunka till marken bland gräs och rosor. Men ingenting sådant hände.

På tåget fingo de en tredje klass kupé för sig själva och somnade alla fyra, trötta efter nattens upplevelse.

De vaknade först vid Ragatestad, samlade ännu sömndruckna och yra i huvudet av tågets skakningar ihop sina saker och tumlade ut på perrongen.

Här var Ava värdinna och skulle föra dem till landshövdingensresidenset. De fingo tag i en förbirullande droska och foro i väg genom den sommarheta staden.

ÄVENTYR PÅ FOTVANDRING

Ava började få ett alltmera generat och ansträngt uttryck i sina ögon. Hon var så blyg och kände sig alls inte passa till värdinna åt de andra.

Adolf tittade sig med pigga blickar omkring, läste på gatans namnskyltar, gjorde frågor och pekade, ja uppförde sig som den allsidigt intresserade och fullkomlige turisten. Han hade aldrig varit i Ragatestad fastän staden låg i samma landskap som hans eget hem.

Antonius betraktade honom misslynt. I hans hjärna ruvade ännu natten, det häftiga uppvaknandet, åsynen av Adolf vid Vivekas bädd hållande hennes hand i sin och de blickar han i sin överdrivna svartsjuka tyckt sig märka att Adolf och hans syster växlat. Hans hjärta hade på bara några timmar fått två skarpa stick: först av Adolfs uppförande och sedan efter frukosten av att faster Hansine inte värdigats skänka honom en enda liten sak. Det hade särskilt varit en förgylld och emaljerad snusdosa som han gripits av kärlek till. Han hade drömt att faster Hansine frågat honom: "Och vad vill nu lille Antonius ha till minne av gamla faster Hansine?", och då hade han svarat: "Ack, inte mycket, kära faster Hansine, bara den här lilla dosan." Och i drömmen hade han redan känt den vackra tingesten kyla mot sina fingrar.

De rullade nu över en bro och sågo vatten blänka under sig. Längre bort utbredde sig en blå sjö med stränder kantade av små grå och röda badhus med kringbyggda bassänger. Landshövdingensresidenset låg på en ö omströmmat av vatten och med bågformiga broar som spände sig mellan ön och fastlandet. De skramlade in på en vidsträckt gård. Framför dem

I SKUGGAN AV SIN MORS KJORTLAR

skimrade den vita slottsbyggnaden. Antonius måste luta sig fram. Det här tilltalade honom. Han fick plötsligt en känsla av aktning för den blyga tysta Ava de Gam-Palin, därför att hon bodde så storståtligt.

När hästen flåsande stannade framför den högt uppbyggda trappan kom en lång äldre dam nedspringande för den. Hon viftade med armarna och nickade med huvudet, och när hon slutligen stannade vid nedersta trappsteget klappade hon häftigt i händerna för att ge uttryck åt sin entusiasm.

De fyra stego ur. Adolf skyndade sig att betala kusken, varpå Ava förde fram dem en efter en, med stammande röst presenterande dem för sin mor, landshövdingenskan Oleana de Gam-Palin, född friherrinna Liebelitz. Hon hade en liten blänkande pincené som nervöst vippade på hennes trubbiga uppnäsa. Man fångade knappast blicken bakom glasen, bara ett sken som oroligt irrade och som måste vara glansen i hennes pupiller. Ansiktet hade bibehållit barnansiktets rundning, men hyn var gråaktig, håret uppkammat över en valk vitt, och små fula rynkor hade lagt sig i kors och för alltid till ro kring mungiporna.

— Jag säger genast namnen till er allesammans, förklarade friherrinnan ivrigt. Min dotters vänner måste också bli mina. Kom med!

Hon började springa uppför trappstegen före dem i det hon lyfte på den vita kjolen så att två smala ben i tunna svarta trådstrumpor blevo synliga högt upp på vaden. Hon var smärt om livet med runda höfter, och hennes figur måste i själva verket utgjort idealet för en ung flicka på 1880-talet. Adolf, Antonius, Viveka

och Ava sprungo efter henne. Alldeles andfådda kommo allesammans in i hallen, som var slottslikt stor med upphängda dyrbara mattor som täckte väggarna. Från hallen såg man genom en ljus salong ut till en terrass. Glasdörrarna voro uppslagna och träden läto sina grenar båga fram mot fönstren.

— Jag måste visa er min trädgård först, ropade den entusiastiska friherrinnan i högsta falsett.

Ava mumlade något om att man borde gå upp i gästrummen för att tvätta resdammet av sig, men hennes mor, som var lomhörd, ehuru inte så döv som Vivekas, hörde henne inte. I stället förde hon dem nu genast ut på terrassen. Nedanför den utbredde sig en välskött prydd trädgård med raka gångar, en damm i mitten av en cirkelrund plats och där bortom en ganska stor park. Friherrinnan Oleana hade allt skäl att vara stolt över sin trädgård.

Tillsammans med en gammal trädgårdsmästare arbetade hon själv i den från tidigt på våren till sent på hösten. Hon kunde med triumf visa på de blomstrande rabatterna utmed gångarna. Varje planta hade hennes nervösa fingrar satt ned. Dammen och den cirkelrunda platsen omkring den hade hon gjort ritningen till. Då hennes man övertog residenset hade trädgården befunnit sig fullständigt i lägervall, och man hade inte kunnat bana sig fram i parken för nedblåsta grenar och vissna fjolårslöv. Ja, som hennes vänner många gånger tutat henne i öronen: Oleana hade utfört ett storverk.

Detta storverk visade hon nu de reströtta ungdomarna under det talet strömmade ur hennes strupe

som en jämnt porlande bäck. Ibland träffade bäckens vatten på en liten sten och sprutade då klingande upp i luften. Det var till exempel när friherrinnan plötsligt hejdade sig och ropade till Ava:

— Titta, Ava, på den här blomman! Minns du nu vad den heter?

Och när Ava då rynkade ögonbrynen och man riktigt tyckte sig se hur hennes hjärna arbetade för att finna namnet, stötte den porlande bäcken på en ny sten och det klingade:

— Rynka inte ögonbrynen, snälla Ava. Du blir så ful då.

Och därpå kom namnet på den rara örten, med en lång beskrivning på dess vanor och oarter.

Viveka tittade i smyg på sin väninna. Det var tydligt att hon här i skuggan av sin mors kjortlar blev dystrare med varje minut som gick. Det var som om hon här på de välbekanta gångarna funnit en börda, också den välbekant, som hon, för vilken gång i ordningen visste man inte, nu åter axlade och krökte ryggen under.

— Räta på dig, Ava, ropade friherrinnan i det samma och gav sin dotter en liten munter knuff mellan axlarna, som måste känts som ett slag. Du ser ut som en gammal gumma, när du går så där krokig, kära lilla du.

Då rätade Ava på sig med bekymrad min, men efter en stund tyngde henne åter den osynliga bördan och gjorde henne lika krokig som förut.

Friherrinnan de Gam-Palin drog dem igenom hela trädgården och parken. Hon svävade före dem i sin

vita linnedräkt och med bart huvud. Axlarna höjde sig och sänkte sig i takt med de långa armarnas svängningar som på en fågel som försöker lyfta och flyga bort, men inte förmår det. Då och då vände hon på sitt alltför lilla huvud för att se om ungdomarna följde med henne:

— Jag älskar blommor! Jag älskar ungdom!

Det var satser som hon oupphörligen hänfört brukade utropa. Hon hade tre söner och en enda dotter. Om hon kunnat skulle hon gärna i sin tokiga iver velat plantera om dem oupphörligt för att se dem skjuta nya skott, liksom hon ibland kunde rycka upp nysatta plantor från rabatterna för att sätta ned dem på ett annat ställe där hon inbillade sig att de bättre skulle trivas, men där de ofta till hennes förtvivlan i stället vissnade ned.

Nattens och morgonens dåsighet började i denna omgivning överge Antonius. Inom honom hade redan ett nytt intresse för Ava väckts. Han skyndade i fatt friherrinnan och försökte artigt hålla jämna steg med henne, vilket inte var så lätt. Han var ju själv förtjust i blommor och hade därför ingen svårighet vare sig att lyssna eller att svara på allt detta blomstertal. Likväl märkte han ju nog, men utan att besväras därav, att friherrinnan Oleana då och då gav honom skarpa och undersökande blickar bakom pincenéglasen. Naturligtvis måste hon vara intresserad av hans vänskap för hennes dotter, och Antonius sträckte en smula på sig i känslan av att betraktas som den eventuellt blivande mågen i huset.

I SKUGGAN AV SIN MORS KJORTLAR

När hela sällskapet vände tillbaka stod en kortvuxen bredaxlad herre på terrassen och spejade efter dem.

— Kära Jean-Jacques, här äro ungdomarna, ropade friherrinnan på långt håll. Jag har redan visat dem min trädgård.

Landshövdingen väntade till dess alla hunnit upp och tog dem då i handen fast och vänligt, utan brådska. Bredvid sin hustru föreföll han i första ögonblicket liten, denne man som en gång varit Sofia Macdougalls tystlätne beundrare och friare. Men bara efter några minuter tänkte man inte mera på att han var mindre än hon. Det var något imponerande i axlarnas och skuldrornas styrka och tyngd som förde tanken på den lille korpralen Napoleon. Ögonens skarpa blick mildrades av att de voro så blåklintsblå.

— Vi få visst ingen lunch i dag, Oleana, sade han, och en rynka framträdde mellan ögonbrynen.

— Å kors, jag glömde lunchen, skrek friherrinnan och ilade in i matsalen.

Hon grep klockan som i ett snöre hängde ned över bordet och ringde häftigt upprepade gånger.

Med en liten ursäktande handrörelse förde Ava upp sina gäster i övre våningen för att de äntligen skulle få tvätta sig.

De passerade genom en fil av ljusa rum in i gästrummen. Till sin förtjusning fick Viveka ett litet rum alldeles för sig själv. Medan hon torkade sig om händerna mötte hon sin spegelbild i toalettbordet. Hennes ögon hade ett uttryck av lycka. Samtidigt återkom långsamt minnet av hur Adolf von Gottlibson föregående natt hållit hennes hand och varsamt stött hennes nacke

HEMLIGHETSFULLA FÖRBUND

när hon skulle dricka. Blodet steg upp i hennes ansikte. Var det verkligen det minnet som gav hennes ögon det där uttrycket av lycka? Hon närmade sitt ansikte till spegeln, och bilden blev med ens dimmig som om frömjölet från de många blommorna där nere i rabatterna blåst in genom det öppna fönstret och lagt sig över glaset.

Viveka ryckte till. Ava stod i dörren och kallade på henne:

— Vi måste gå ned, sade hon. Pappa är så noga med att man skall passa tiderna.

I trappan voro Adolf och Antonius före dem. Ava och Viveka tittade på deras slätborstade mörka huvuden som nästan hade samma form. De hade tagit varandra under armen och stego nu nedför den breda, med röd matta belagda trappan tryckta tätt intill varandra och tagande helt små högtidliga och försiktiga steg. Man kom ovillkorligt att tänka på ett brudpar som träder ut ur en kyrka. Viveka och Ava växlade tyst blickar. De blevo alltid nedstämnda och illa till mods när Antonius och Adolf på detta sätt skyltade med sitt intima vänskapsförhållande. Av denna orsak höllo de sig bakom dem så att de två vännerna först kommo in i den stora matsalen.

Landshövding Jean-Jacques hade redan satt sig och brett ut servetten över sina knän. Friherrinnan Oleana svävade runt matbordet rättande på blommorna i vasen och på assietterna utan att kunna slå sig till ro förrän alla voro samlade. När hon fick se ungdomarna sköt hon fram mot dem en mager tjugouåring.

— Det här är min mellersta son Jérôme, sade hon glättigt. Den yngste och den äldste äro bortresta var och en på sitt håll.

Jérôme de Gam-Palin bockade sig stelt. Han hade en sorgsen tård uppsyn, hans blick skelade en smula som om han undvek att titta någon människa rakt i ansiktet, och den ljusa litet sjaskiga sommarkostymen satt illa på den magra kroppen.

När han närmade sig sin syster lyste det sorgsna ansiktet plötsligt upp liksom inifrån. Han log inte, men ögonen fingo en fuktig glans.

— God dag, Ava, sade han och klappade henne skyggt på axeln. Roligt att du är hemma igen.

De slogo sig ned. Viveka kom att sitta mittemot Jérôme, och hon måste fundera litet över honom. Varför såg han så ledsen ut? Hade det hänt honom något tråkigt? Friherrinnan Oleanas prat kvittrade som kanariefåglar över hans huvud. Så snart hans mor sade något, och det var inte många minuter hon kunde hålla sig tyst, fingo hans bruna ögon ett grubblande uttryck, som om han förgäves ansträngde sig att fatta ordens innebörd. Ställde hon en snabb fråga till honom suckade han, vände långsamt på huvudet och försökte svara, men innan han hunnit forma sitt svar var hon långt förbi sin fråga och inne på ett annat ämne. Landshövding Jean-Jacques sade ingenting. Han åt med god aptit, tydligen försjunken i sina egna tankar utan att bry sig om sin hustrus prat.

Nu ville friherrinnan Oleana att Ava skulle berätta allt om fotvandringen.

ÄVENTYR PÅ FOTVANDRING

— Ack, när man är ung upplever man varje dag något nytt, utlät hon sig sentimentalt, men samtidigt gav hon Antonius en av dessa skarpa nagelfarande blickar som han förut lagt märke till under promenaden i trädgården.

Redan svärmor, tänkte han road och inte så litet högfärdig. Det vore i alla fall inte dumt att bli måg i det här huset.

Ava berättade stapplande och med små rädsla sidoblickar på de andra. Hon talade om vilka de gästade, vilken väg de tagit, om det härliga vädret, allt på ett uttryckslöst och torrt sätt.

— En sådan färgrik beskrivning, sade landshövding Jean-Jacques, och han tittade på sin rodnande dotter med en glimt i ögat. Mamma har tydligen alldeles i onödan suttit här hemma och oroat sig över att någon olycka skulle inträffa.

Då brast Ava i skratt, tacksam över avbrottet.

Resten av dagen tillbringade de i parken och trädgården. Ava drog sig undan med sin bror Jérôme. Från sin skuggiga plats under ett träd såg Viveka dem gå av och an i en allé. Nu föreföll det inte som om Ava hade svårt för att prata. Hon talade oavbrutet med små avhuggna gester som kommo henne att likna en flaxande vingklippt fågel. Adolf och Antonius gingo var och en på sitt håll. Kanske hade hela sällskapet för en stund fått nog av varandra efter alla de förflutna dagarnas oavbrutna samvaro.

På aftonen sedan solen gått ned kallade friherrinnan Oleana dem samtliga till hjälp med att vattna rabatterna. Hade hon kanske rent av bjudit dem dit med

I SKUGGAN AV SIN MORS KJORTLAR

tanke på de tunga vattenkannorna? De knogade på var sin medan friherrinnan fladdrade runt dem i sin ljusa linneklänning utdelande gälla order åt alla håll.

— Ack, de äro så törstiga, mina små plantor, utropade hon rörd. Se hur de dricka!

Hon böjde sig ned framför en rabatt och jollrade med en flock penséer som om de varit små hundar eller barn.

— Ser man på! Jag tror man är söt i dag! Drick nu en liten klunk! Försiktigt, försiktigt, varsamma tag! Så där ja, så där ja, stackars liten.

Emellanåt gav hon den arma Ava en knuff mellan skulderbladen med en vass uppmaning att hon skulle "hålla sig rak". Det var inte så lätt för Ava att med en tung vattenkanna i handen föra sig så drottninglikt som hennes mor fordrade.

Som ett något egendomligt gunstbevis mot Antonius, vilken hon tydligen började tycka alltmera om, lät hon honom arbeta mest, oupphörligt anvisande honom nya törstiga rabatter. Antonius sprang fram och tillbaka mellan pumpen och trädgården stönande och med svettpärlor i pannan. För att trösta sig kastade han ibland en blick på det ståtliga residenset, tänkte på alla antika skatter det rymde och sade sig att troligen inte så litet så småningom skulle komma på hans lott om han bestämde sig för dottern i huset.

I denna miljö fick också Ava för honom en ny och oväntad charm. Han tyckte nästan synd om henne att hon ständigt måste uthärda moderns anmärkningar.

När Ava för en minut satte ned sin vattenkanna stående framför den präktiga terrassen, spetsade han

HEMLIGHETSFULLA FÖRBUND

läpparna till en vissling som dock ej slapp fram eftersom Adolf i samma ögonblick omilt skuffade till honom på väg till en ännu ovattnad rabatt. Då vände sig Antonius om och såg efter sin väns smärta gestalt. Ack, vad det är svårt att slitas mellan två känslor! Måste han skiljas från Adolf, om Ava bleve hans fästmö? Något kvalt och kvävande steg upp i Antonius' strupe.

Han strök sig över sin heta panna. Ett rop från friherrinnan kallade honom åter till besinning:

— Antonius, här ha vi ännu några små blom barn som stå här så tåligt och vänta.

Då sprang Antonius mot den vita linnedräkten som i den begynnande skymningen antagit ett fosforescerande sken. Han föll på knä framför raden av blommor och lät den blanka vattenstrålen ymnigt spola över dem, redan ivrig att behaga sin blivande svärmor.

FJÄRDE KAPITLET.

Junimorgon under träden.

Det är ljuvligt att vakna en junimorgon med en trädgård och en park utanför fönstret. Den syrliga morgonvinden för de lätta vita gardinerna åtskils. Dof-ten från rabatternas blommor slår ända fram till sängen. Parkens gröna träd bilda ett vaggande hav. Någon krattar gångarna: ljudet av små rullande kiselstenar och grovt grus ger också en illusion av havet fastän det är så långt borta. Man känner sig god som om själva solskenet förde med sig godheten, och man känner sig samtidigt djupt lycklig som om blommornas kalkar rymde lyckan och nu sakta öppnade sina blad för att dela med sig av den. Uppe på den blå himlen krusa sig små duniga moln. Snart skola de upplösa sig och försvinna likt fjunen på de utblommade maskrosorna.

Blås, vind! Stråla, sol! Dansen, blåa skuggor över gräsmattorna under träden! Viveka har fått en droppe av lycka ur en blommas kalk, och hon står framför fönstret och ler. Kan det verkligen ha varit föregående natt som rummet där hon låg var förvandlat till ett landskap som bara ville henne ont? Detta landskap utanför fönstret sträcker sig mot henne liksom för att nå henne med en smekning. Sommarvinden rör ömt

vid hennes panna och hår. En mörkröd blomma i rabatten höjer sig över de andra. Har den kommit dit av ett misstag kanske? Dess stjälk är så hög och rank, och den bär upp de två blodröda sammetskalkarna, i vilka solskenet rinner in så att de få en hetsig glöd av kostbara rubiner. Det är två hjärtan som brinna där nere.

Någon promenerar borta i parken på en av gångarna. Ibland skölja skuggorna över gestalten så att Viveka inte kan urskilja den, men så stiger den med ens fram i solskenet. Det är Adolf von Gottlibson. Viveka spritter till när hon känner igen honom. Nu försvinner han igen. Trädgårdsmästaren har slutat att kratta gångarna, och nu tycker Viveka sig ända hit höra ljudet av Adolfs steg på gruset. Han är ensam. Ingen Antonius hänger vid hans arm och viskar i hans öra eller korsar plötsligt hans väg för att hindra honom att tala med Viveka. Just nu skulle Viveka kunna träffa honom på tu man hand. De skulle dyka in bland träden och undgå Antonius' svartsjuka blickar. Än en gång skulle Viveka kanske få uppleva den där underbara sekunden som alltjämt lever i hennes minne från föregående natt, då Adolf lade sin hand på hennes och hon höll kvar den mot sin för att rädda sig ut ur den böljande feberdrömmen.

Men fastän Viveka tänker detta, går hon ändå inte ned till honom. Hon stannar vid fönstret och fångar då och då en skymt av hans gestalt och lyssnar till ljudet av hans fotsteg. Och i denna stilla stund vaknar åter kärleken till honom inom henne. Hennes känslor för honom ha så ofta blossat upp för att sedan på nytt

JUNIMORGON UNDER TRÄDEN

slockna vid ljudet av hans torra röst eller då han lydigt skilts från henne så snart Antonius' kallat honom på sitt otåliga och pockande sätt. Som en spegling på hennes själs yta dröjer ännu bilden av den sköne slyngeln Rafael. Hon har inte glömt honom. För en tid skymde han helt och hållet undan Adolf von Gottlibson för henne.

Viveka sjunker ned på en stol utan att släppa parken med blicken. Här vill hon vara, inte flytta på sig, inte röra sig eller nödgas tala. Talet som i sällskap med andra människor bubblar upp ur ens strupe är som slam i ett klart vatten. Själen blir grumlig av det, luften fylls av baciller. Bullret bedövar och gör att vi inte höra det väsentliga: den spröda viskning som alltid finns inom oss och som vill leda oss rätt.

Nu lyssnar Viveka i morgonens tystnad som endast avbrytes av Adolfs steg där bortifrån parken. Hon förstår att hon älskar. Det är en egendomlig visshet som sprider ett glödande gryningsskimmer inom henne. Blodet löper till hjärtat och får det att bulta så hårt. Hennes händer som nyss lågo orörliga i skötet lyfta sig ofrivilligt som för att gripa efter något.

— Jag älskar honom. Jag är kär! mumlar hon förvånad.

Åter söker hon med blicken de två röda sammetskalkarna där nere i rabatten. Hon känner en släktskap med dem som hon inte kan förklara. Också hon blossar röd och het och vänder sig trånande mot morgonsolen. Också hon skall sluta sin kalk när det blir kallt om aftonen och skymningen täcker allting. Också hon skall

HEMLIGHETSFULLA FÖRBUND

en gång vissna ner och döljas i den mjuka svarta jorden.

Men denna morgon är så långt från skymningskylan och förvissnandet. Det finns stunder, kanske endast korta minuter, då vi leva starkare än eljes. Då synas oss alla de dagar och timmar, vilka föregingo denna lycksaliga minut, som döda, utan liv, utan anda. Vi släpade oss fram genom en öken. Den torra heta sanden yrde in i vår strupe och täppte till ögon och näsborrar. Här är oasen. Här porla källorna, gröna träd växa upp över våra huvuden. Saftiga frukter pressas mot våra läppar. Fåglarna inne i träden låta höra en ljuvlig sång. Vattnet stryker lent mot våra fötter och stänker i klara svalkande pärlor upp mot våra händer och de heta kinderna. I trädens susning, i fåglarnas sång, i källornas glättiga porlande förnimmes en klar ton, en enträgen melodi som söker sig in till hjärtat. Kärlekens melodi är omöjlig att ta miste på. Den stiger upp ur källornas mystiska djup, ur den lilla fågelns strupe och ur själva jordens innandöme, där trädens rötter äro så stadigt fästade. Viveka står mitt inne i oasen och lyssnar. Hon har fångat melodien. Den sjunger mot öronens snäckor, med den lätta morgonvinden blåses den in i henne och fyller henne.

— Jag älskar. Jag är kär. Min älskade vandrar där borta under träden i parken.

Bara tanken på detta korta avstånd mellan henne och honom är berusande. Hon behöver endast gå nedför trappan, ut på terrassen fram över den smala gången mellan de blommande rabatterna för att vara hos honom. Vad hindrar henne från att gå dit bort?

JUNIMORGON UNDER TRÄDEN

Kanske en aning om att det är skönast så här utan ord och utan beröring. Orden skulle slå sönder den spröda stämningen. Beröringen skulle sända strålar av alltför stark hetta genom henne.

Därför dröjer hon alltjämt vid fönstret. En solstråle träffar henne med ens i bröstet. Hon tittar nedåt, och det förefaller henne som om solstrålen gjorde hennes bröst genomskinligt ända in till hjärtat. Om Adolf von Gottlibson nu steg närmare hennes fönster skulle han bli häpen. Han skulle få se en ung flicka med ett bröst klart som en glasruta och innanför glasrutan ett blos-sande rött hjärta med hans bild broderad utanpå liksom ett korsstygnbroderi på en liten pall från sjutton-hundratalet.

Men han stiger inte närmare och har överhuvud-taget inte en aning om vad som väntar honom här borta i fönstret. Viveka ser honom dyka upp ur skuggorna och försvinna igen. Hon följer andlöst dessa steg som hade hans sätt att gå fram och tillbaka en bestämd och ödesdiger mening okänd för henne. Ack, att hon kunde läsa hans tankar! Ack, att också hans bröst vore genomskinligt så att hon kunde blicka rätt in i det!

Hon hör inte att dörren öppnas. Ava går tyst över mattan och rör vid Vivekas axel. Då spritter Viveka till som om en av skuggfåglarna där borta under trä-den fällt ut en vinge och stuckit henne med dess spets.

— Å, är det du Ava? säger hon lättad.

Också Ava slår sig ned vid fönstret. Och som om scenen där ute nu genom Ava de Gam-Palins inträde ovillkorligt måste förändras stiger i detsamma Anto-nius ut på terrassen. En Antonius med pomaderat hår,

den blå skjortan lysande under den gröna kavajen och de långa smala händerna ängsligt fingrande på sidenhalsduken under kragen. Likt en nyfiken och spanande fågel vrider han snabbt huvudet åt alla håll. Han andas djupt och hostar upprepade gånger nervöst som om han fått blomdoften i strupen. Så får han syn på sin vän Adolf. En darrning genomfar honom. En minut står han stilla med skälvande knän som en hund som fått upp ett villebråd, så löper han snabbt över den gula gången. Ava och Viveka se honom springa på ett fjädrande sätt som om han toge fäste mot jorden endast med det allra yttersta av tåspetsarna. Han springer förbi de blommande rabatterna. Är det en synvilla? Viveka tycker att de två röda blomkalkarna av vinddraget från Antonius' svängande gröna kavaj långsamt sjunka till jorden. Dammens lugna yta krusar sig när han far förbi den, och små vattrade guldglänsande vågor bära för en sekund en virrig splittrad bild av ett blekt ansikte, ett svart pomoderat hår och en lysande grann halsduk. Antonius fortsätter. Vännen under träden har ännu inte märkt honom.

Måtte han aldrig komma fram, tänker Viveka.

Så vänder hon litet på huvudet och ser tätt intill sig Avas ansikte. Det skiner av stilla hänförelse. Hennes blickar följa spämt den springande ynglingen. Också i hennes mörka ögon återspeglas liksom nyss i dammens små böljor en bild av Antonius. Den splittras inte. Den dröjer kvar, och djupt bakom iriseringen grönskar en flik av hans gröna kavaj.

Viveka är oroad. Nyss var hon ensam, och kärleken kom med sitt budskap till henne allena. Nu har också

Ava fått budet. Också hon väntar stilla, som Viveka nyss, på att något skall hända. Också hennes bröst tycks en solstråle göra genomskinligt, och hennes hjärta lyser rött och häftigt blossande. Två unga flickors hjärtan utställda i ett fönster en vacker junimorgon. Två unga män promenerande under parkens träd utan att deras sinnen uppfattat dessa hjärtan. Antonius har nämligen nu förenat sig med Adolf. Viveka ser hur han sticker sin arm i vännens. Oskiljaktiga! Skola de alltid vara oskiljaktiga så att en späd flickarm icke skall kunna tränga sig emellan dem?

Plötsligt reser sig Viveka. Hon tycker att ett moln gått över solen, fastän den strålar lika klart från den blå himlen. Hon fryser inne i skuggan.

— Kom, Ava, säger hon litet darrande på rösten. Kom, så ta vi oss en promenad.

Ava, alltjämt leende, samtycker. De gå nedför den breda trappan och över terrassen ut i trädgården. Viveka ger de två röda blommorna en misstänksam blick, när hon kommer förbi dem. Lågo de inte nyss utmed myllan? Nu resa de sig åter med sol i sina brinnande röda kalkar. Pistillerna titta nyfiket upp över kronbladens kant som ville de se vad som här försiggår. Vattnet i dammen har lugnat sig. Lätt frömjöl är strött över dess yta. Ett guldkimrande stoft som hör samman med luften och även tycks regna genom solstrimmorna över gräsmattorna. Viveka märker att Ava drar henne mot parken, där Antonius och Adolf fortfarande promenera under träden.

Nu slå skuggorna som kallt vatten över de två unga flickorna. Deras ansikten bli gröna i ljuset som silas

genom bladen. Viveka ser upp i grönskan. Trädgrenarna röra sig oroligt. Bladen darra. De äro så klara som grönt glas, och hon kan se hur ådrorna löpa inne i dem. Fina smala svarta teckningar som göra ett blad på något sätt mänskligt och liknande en hand med sitt besynnerliga nät av streck och punkter.

Adolf och Antonius ha nu åter vänt och komma emot dem arm i arm. Ava och Viveka sakta ofrivilligt sina steg. Skuggor ringla sig som smala ormar med svällda huvuden på gången emellan dem.

— God morgon, ha ni sovit gott? ropar Adolf leende.

— Det är ju egentligen jag som borde fråga det, svarar Ava och ser på Antonius.

— Utmärkt, alldeles utmärkt! inflikar Antonius. Jag räknade fönsterrutorna innan jag somnade för att drömma om min tillkommande. Men konstigt nog drömde jag bara om Avas mamma, och hon tänker nog inte på att gifta om sig med mig.

Han fnissar och rättar på sin halsduk.

Viveka säger ingenting. Nu när hon är så nära Adolf, som hon nyss där borta framför fönstret drömde om, tynar åter hennes känsla för honom. Hans arm vilar alltjämt i Antonius'. Han ser visserligen på henne, men det ligger ingen ömhet i blicken, och han lyssnar så alltför ivrigt till vad den dumme Antonius har att berätta.

Gonggongen dånar plötsligt från det öppna salsfönstret.

— Vi måste skynda oss, säger Ava halvt avbedjande. Pappa är ju så noga med att man skall vara punktlig vid måltiderna.

JUNIMORGON UNDER TRÄDEN

Antonius börjar på lek springa genom trädgården och de andra följa efter honom. De komma flämtande in i salen, där landshövding Jean-Jacques redan står framför sin stol. Landshövdingenskan Oleana i en luftig vit blus fladdrar åter runt bordet för att se till att allt är i sin ordning. Honungsburken lyser lockande gul. Smöret sväller på smörgåsen när man breder det och avsondrar små saltpärlor. Från grötkokaren står ångan upp i ett moln, och de färska kokta äggen äro så heta att de bränna mot fingrarna.

Oleana de Gam-Palin är lika muntert och konventionellt pratsam på morgonen. Hon uppmanar Jérôme som ser dystert ut att "le en liten smula", och frågar ut var och en av sina gäster om hur sömnen varit. Landshövding Jean-Jacques säger ingenting och reser sig före de andra för att gå till sitt arbete.

Landshövdingenskan Oleana stöder armbågarna mot bordet och ser sig med spelande ögon omkring.

— I dag skola mina kära ungdomar få göra litet nytta, säger hon menande. Det är rakt inte bra för hälsan att för länge gå och slå dank.

— Vad är det då fråga om? undrar Jérôme med uttråkad min.

Landshövdingenskan Oleana låtsar inte om hans sätt.

— Det ligger ett rovland utanför parken. Det är inte så värst stort, säger hon. Jag tänkte ni fem skulle hjälpa mig att rensa det.

— Med förtjusning, svarar Antonius artigt.

— Se, det var ett rart svar, utbrister friherrinnan Oleana. Då kunna ni sätta i gång genast efter fru-

kosten. Jérôme kan nog låna sina unga vänner bomullsbyxor, så att de inte smutsa ned sig.

Jérôme gör en liten grimas. Så snart det kommer gäster till gården brukar hans mor sätta dem i arbete. Han är generad däröver och tycker att det är ett otrevligt vis att begagna sig av de inbjudna för att få gratis arbetshjälp. Men landshövdingenskan Oleanas små lätt uttalade önskningar äro alltid en lag som måste följas, och han vet sedan åratals liksom alla hans syskon att det inte tjänar något till att protestera.

Efter en stund ligga de också allesammans ute i rovet landet som ej är så litet som landshövdingenskan ville låta påskina.

Solen gassar över dem där de krypa på knä i fårorna, en i varje, i en rad bredvid varandra.

Ava och Viveka ha satt stora halmhattar på huvudena och Antonius och Adolf ha knutit öglor i hörnen på sina näsdukar och lagt dem över hjässan. Viveka tittar upp där hon håller sig i fåran längst bort. Hon tycker att Antonius och Adolf se löjliga ut med de där näsdukarna över sina mörka hjässor. Varför skola de alltid göra sig löjliga? De påminna rent av om flickor.

Ava och Adolf rensa med allvar och samvetsgrann flit. De ha lovat att utföra arbetet och göra därför sitt bästa. Antonius rycker upp ogräset och låter det lekfullt singla i luften på sidan om sig. Under tiden pratar han med sin gälla röst. Jérôme längst där framme sitter mödosamt böjd som en liten gubbe, och man märker hur svårt detta arbete är för honom.

JUNIMORGON UNDER TRÄDEN

Viveka själv blir fort trött. Det är så varmt. Myllan klibbar mot fingrarna och äter sig in under naglarna. Nu är hon ju nära jorden som hon älskar, men hon visste inte att så mycket ogräs sköt upp ur den. Och ändå! Är inte ogräset vackert? Där bland gröna och grovt krusiga blad blommar en liten blå blomma milt och försynt. Viveka ser ömt och vänligt på den och låter den stå: en smal blålysande flamma bland allt det vilt växande. Naten snor sig omkring handlederna på ett lekfullt och intimt sätt. Är nu naten så ful med sina släta ljusgröna blad? Och de gula blommorna med flikiga blad som stråla ut i en krans? De äro då inte något ogräs. Men de sträva rovbladen tåla dem alltså inte. Det rycker i Vivekas hjärta samtidigt med att hon rycker upp blommorna. Människan har ett grymt redskap i sina klåfingriga händer.

Det doftar ur marken, och Viveka blir helt yr i huvudet. En lärka står där uppe i skyn och sänder ut drillar i riktiga kaskader så att luften darrar av dem. Från hönshuset längre bort kackla hönorna hest och viktigt, och från en äng råmar en ko plötsligt till så att det låter som en avlägsen åska. En hund på en gård i närheten skäller häftigt. Kanske går någon just förbi hans grind, och nu skyddar han sitt hus. Och Viveka får en känsla av att människan, som rycker upp ogräset och vårdslöst låter det falla med uppåtvända rötter omkring sig, inte har här att göra. Antonius' gälla röst drunknar och pressas ned av ljudet som utgår från alla dessa djurs strupar. Skall det bli så en gång att alla människor sjunka ned i den gästvänliga jorden, medan dess yta fortfar att grönska och endast de fyrfota dju-

ren trampa den, allt under det fåglarna fylla rymden med otaliga vingslag?

Viveka vaknar upp vid att tant Oleana ropar från långt håll. Hon kommer gående emot dem med flaxande kjolar och blusärmar bärande en saftkorg i handen. Hon liknar en trana där hon kliver fram.

De samlas omkring henne och duka upp saften och kakorna på en liten gräsbevuxen slänta under skuggande träd. Den röda kalla hallonsaften i glaset kastar små lysande fläckar över gräsmattan. Det är så svalt och skönt här efter hettan i rovlandet. Och det skulle vara fridfullt om icke Oleana fortsatte att hålla konversationen i gång med små explosiva utrop och kvitterande skrattanfall. Ack, vad Viveka känner väl igen allt detta! Denna konversation, dessa utrop, detta skratt har hon under årtal hört från Sofia Lagercrona och alla hennes snattrade väninnor. Hon tycker sig se det oäkta turkiska draperiet svepa över horisonten och känner den vidriga instängda stanken från det. Hon tittar upp och får syn på en liten fågel som sitter på en gren. Det förefaller som om den slutit sin näbb och tystnat med sin sång för att i stum förvåning lyssna till landshövdingenskan Oleana de Gam-Palin. Ja, måste inte de ljud som utgå mellan hennes mungarnityr förefalla fågeln bra fula och omusikaliska? Viveka måste le vid tanken. Och i detsamma möter hon Adolfs blick. Hans ögon iakttaga henne med ett oväntat intresserat uttryck. Vad tänker han på? Kanske kan han läsa de tankar som försiggå innanför Vivekas panna.

— Nå, nu har jag skänkt er ett litet behagligt avbrott i er sysselsättning, utbrister landshövdingenskan

Oleana. Och nu hoppas jag rovlandet snart är färdigrensat.

Jérôme, som lagt sig på rygg och melankoliskt tuggande på ett grässtrå blickar upp i de gröna träden, suckar tungt.

— Varför är du alltid så ovillig, Jérôme? förebrår hans mor honom. Titta på våra kära små gäster, så hjälpsamma de äro!

Och hennes blick vilar med speciellt välbehag på Antonius som på sina smutsiga bomullsknän redan kryper omkring i gräset och samlar ihop glasen för att packa in dem i korgen igen.

— Jag tycker det är så väldigt roligt att rensa rovland, piper Antonius med den särskilda röst han alltid använder i umgänget med äldre damer som han kan vänta sig något av.

— Antonius drömde i natt om mamma, säger Jérôme trumpet från sin plats i gräset.

Landshövdingenskan Oleana slår ihop händerna med ett litet skrik som om hon blivit kittlad.

— Nej, nu har jag aldrig hört, utropar hon, Antonius drömde förstås om någon ung dam och inte om en gammal tant som jag.

Ava rodnar. Adolf råkar slå ikull ett glas som Antonius just griper efter. Antonius betraktar honom en smula övermodigt och retsamt. "Där ser du", säger hans blick, "att jag är en mycket önskvärd måg i den här familjen."

Tant Oleana blir genast ängslig för glasskärvorna.

ÄVENTYR PÅ FOTVANDRING

— Se noga till att ni få dem upplockade allesammans, säger hon nervöst. Jag är så rädd att någon skall råka sätta sig på dem.

Det är Antonius som med viktig omsorg plockar ihop glasskärvorna och lägger dem i ett papper. Det är Antonius som lätt stöder landshövdingenskan Oleanas hand när hon nu reser sig. Det är också Antonius som följer henne fram till byggnaden ödmjukt bärande sin börda och livligt pratande och lyssnande.

De andra se efter honom där han trippar fram i jämbredd med henne. Den gröna kavajen som han trätt på sig igen ser så här på avstånd ut som en liten välklippt gräsmatta. Han har fortfarande näsduken med knutarna i alla fyra hörnen nedtryckt på huvudet. En liten leende etagerefigur föreställande det fina levnadsvettet och de vid behov väluppfostrade fasonerna.

Jérôme vrider sig om för att se efter paret.

— Mamma tycks ha fattat behag till Antonius, säger han rätt ut i luften.

Avas ansikte är fortfarande överdraget av en brännande rodnad. Hon tittar sig hjälplöst omkring som om hon blivit utsatt för drift och inte vet vart hon skall vända sig.

Viveka känner, hon vet inte varför, medlidande med henne. Adolf plockar en blomma och fäster den i sitt knapphål. Atmosfären har med ens blivit tung och kvav som före ett åskväder. När Antonius kommer tillbaka finner han de andra åter ute i rovlandet med lärkan oförtrutet skrattande i klara pärlgångar ovanför deras huvuden.

FEMTE KAPITLET.

Oleana lever upp.

Hos familjen de Gam-Palin stannade Adolf, Antonius och Viveka i flera dagar. Ragatestad var ändpunkten för deras lilla utflykt och här skulle också deras samvaro sluta. Därefter skulle Adolf resa till sitt hem igen, följd av Antonius som blivit medbjuden, och Viveka skulle möta sina föräldrar i Borgholm. Ava skulle som vanligt stanna kvar hemma och hjälpa sin mor med att vattna blommorna i trädgården.

I detta solsken, i denna grönska som var en vila för ögonen och som man efter en promenad ute på vägarna steg in i som ett svaltt och skummande bad var det ingen av ungdomarna som tänkte på världen utanför eller ens läste tidningarna. Nere i Malmö pågick en baltisk utställning, och Adolf hade just fått ett entusiastiskt brev därifrån från sin gifta syster. Men han lade likgiltigt undan arken och ilade nedför trappan, därför att de andra i detsamma ropade på honom.

De voro alla fyra helt och hållet upptagna av sina förströelser, sina samtal om intigheter och sina gemensamma utflykter.

Adolf och Antonius badade i sjön, och efter dem hade Ava och Viveka sin badtimme i det grå badhuset. Det skulle inte fallit dem in att bada samtidigt med

HEMLIGHETSFULLA FÖRBUND

de unga herrarna. Gemensamhetsbaden hade ännu icke blivit riktigt brukliga efter den stora skandalen som väckts nere i Mölle ett par tre år tidigare av ditresta mer än otvungna tyskar.

Tant Oleana talade om de osedliga tyskarna med rysningar av förskräckelse, och hon skulle säkert dött om hon sett sina ungdomar hand i hand iförda baddräkter spatsera ut i vattnet. Ava hade också en tjock baddräkt med vida gymnastikbyxor och en ballongliknande kjol ovanpå. Viveka ägde en liknande. De tänkte inte på att de snarare klädde på sig för att stiga i vattnet, när de i stället borde klä av sig.

Väl nere i vattnet pöste badbyxorna ut och kjolen hade en benägenhet att flyta uppåt som var mycket hindrande vid varje rörelse. De nöjde sig därför med att hänga i repet som var spänt tvärs över bassängen och muntert plaska med fötterna så att det söta insjövattnet yrde om dem. Genom den öppna fyrkantiga luckan utåt sjön sågo de då en klar och stillsam vattenyta, vari solen speglade sig som i ett fönsterglas.

De talade aldrig med varandra om de förälskelser som denna tid blossat upp inom dem. Nämnde Viveka Antonius' namn tittade Ava bort eller fick hastigt något att syssla med, och hände det att Ava började säga något om Adolf blev Viveka på samma sätt ängsligt besvärad och tyst. I hemlighet betraktade Viveka nog redan Ava som sin svägerska. Men när hon tänkte därpå fick hon oftast en blixtnlik vision av Antonius och Adolf med armarna hakade i varandra promenerande bort under parkens träd. Skulle de båda vännerna väl någonsin kunna skiljas åt för att helt ägna sig åt

OLEANA LEVER UPP

Ava och Viveka? Alltjämt berodde de båda unga flickornas lycka på tillfälliga tvister mellan de två unga herrarna, under vilka de tydde sig till dem: Adolf till Viveka, Antonius till Ava. Men så snart Adolf och Antonius blivit försonade igen överdrogs Avas och Vivekas himmel med kylande moln som svepte in dem så att de frös av besvikelse och ensamhetskänsla.

Märkte landshövdingen Oleana som med nyfiken iver vakade över dem något av detta? Det var mycket möjligt. Hon hörde till de åldrande kvinnor som törsta efter att vinna ungdomens förtroende. De bli unga på nytt vid blotta lukten från en kärleksbrand. Blodet dansar i deras ådror i oroliga, nästan smärtsamma stötar då de över bordet lyckats uppfånga en öm blick menad åt en annan. Blir deras dotter förälskad och föremålet för hennes varma känslor närmar sig måste de själva behärska sig med all makt för att inte ila den unge mannen till mötes. De uppleva en ny knoppande ljusgrön vår, en ny het blomsterrik sommar på detta sätt. Sentimentala minnen vakna till liv i deras skrumpnande hjärtan. Utan att de veta det få deras förut tomma ögon en glans av förväntan. Det är en sådan mor som ser ut som den legitima fästvän, ljuvt rodnande och blossande av vansinnig lycka, när hon första gången presenterar fästfolket på förlovningsfesten. Det är hon, modern, som oupphörligt söker ett tillfälle att med sin redan vissna mun beröra sin dotters fästmans kind eller att i upprörda ögonblick "få riktigt klappa om" honom.

Var det länge sedan du höll en främmande ung man i dina armar, du fjölliga mor? Var det länge sedan

ÄVENTYR PÅ FOTVANDRING

en ung herre kysste din mun? Du "lever upp" igen i din dotters lycka, urskuldar du dig med. Men det är du själv som alltjämt är giftaslysten och nu när alla dammar börja torka ut söker att fylla dem från en biflods översvämmande flöde.

Vid blotta tanken på att hennes enda dotter, den i hennes tycke alltför klumpiga och charmlösa Ava, skulle förlova sig, kände Oleana de Gam-Palin en hets som om bröllopet redan stode för dörren. Öppnade hon sitt linneskåp med dess storartade innehåll, synade hon noga damastdukar och lakan, räknande över vad Ava kunde få överta för sitt blivande hushåll. Hon hörde inte till de överdrivet generösa, och fann hon en liten fin stopp på någon duk lade hon hellre undan den till Avas utstyrsel än hon gav bort en helt och hållet fel-fri bordduk. Kanske hade hennes egen mor gjort så och dennas mor före henne . . . Inom fattigadeln är det inte så ovanligt, kanske är det tvärtom nästan en regel. Och då är det ju inte så underligt, om de unga nygifta "välborna" fruarna klaga över att deras linne inte håller så länge.

En del bordssilver skulle Ava vid sitt giftermål också få, måhända en sådan gåva passade till lysningspresent. Landshövdingenskan blev själv häpen, när hon låste upp sitt silverskåp och än en gång konstaterade vilken rikedom hon ägde.

Ingenting är som gammalt silver. Det blir inte nött på samma sätt som nedärvda damastdukar och servetter. Det blir rent av vackrare med åren, liksom en gammal dam som åldras med förstånd och klokhet med sitt silvervita hår och sitt visa streckade ansikte

OLEANA LEVER UPP

stundom är mera tilldragande än hon var som ung flicka. Dessa bucklor som uppstått i matskedarna som verka spröda i sin tunna slitenhet ha något förtrollande hos sig. De bli aldrig riktigt blanka mer, men just denna dimmiga glans betygar deras äkthet och värdighet. Hur många ha icke rört vid dem och oavsiktligt speglat sig i dem, förskräckta över den vrångbild av ett mänskligt ansikte de återge! De ha varit med på stora fester i ett annat och pompösare århundrade, och nu vila de sig i trötta rader mot etuiets röda sammet.

Det var en eftermiddag som landshövdingen gick igenom sitt silverskåp och hon hörde inte Antonius som kommit in från parken. Redan då han stod i dörren upptäckte han hennes förehavande. Hans ögon blevo runda och lystna vid åsynen av silvret. Han gick lätt över mattan.

— O, så mycket silver tant Oleana har, utropade han med en hänförelse som icke var spelad.

Han älskade själv silver, fast han under sina uppväxtår knappast haft tillfälle att syssla mycket med sådana dyrbara saker.

Landshövdingen vände sig mot honom med ett upprymt leende.

— Jag räknar över det, sade hon menande och hemlighetsfullt. Man kan ju aldrig veta när det kan behövas.

Hon tänker redan på vårt bröllop, för det genom Antonius' hjärna. Kände han sig inte en liten smula förskräckt av hennes påtagliga iver? Var inte dörren till detta makalösa silverskåp alltför gästfritt uppslagen emot honom, och skulle den inte sedan slå igen om

HEMLIGHETSFULLA FÖRBUND

honom med en skräll och lämna honom för alltid inlåst där i mörkret bland dyrbarheterna utan att han någonsin mer skulle kunna nå sin vän Adolfs hand? Han försjönk emellertid inte i några grubblerier.

— Har inte tant vackra smycken också? frågade han plötsligt naivt. På sådana slott som det här brukar det alltid finnas en kista med härliga smycken.

Landshövdingen skrattade förtjust.

— Inte har jag någon kista precis, käre Antonius, kvittrade hon. Men jag har förstås ett skrin...

— O, låt oss få se det, tant Oleana, bad Antonius och knäpte samman händerna.

Landshövdingen låste till skåpet med en liten hård smäll och stoppade sin nyckelknippa i fickan.

— Ja, det kan jag visst visa er. Det är där uppe.

Antonius rusade ut på altanen och ropade till de andra att de genast skulle komma.

— Tant Oleana skall visa oss alla sina ringar och broscher och pärlhalsband, skrek han så snart de närmade sig.

Om någon tjuv smugit sig omkring i skuggan av de tjocka stammarna i parken borde han vid detta utrop spetsat öronen.

När de kommo upp i den stora salongen satt landshövdingen redan i soffan framför divansbordet med sitt skrin.

De slogo sig ned runt omkring henne, Antonius närmast henne i soffan, och hon började plocka upp sina smycken. Hon öppnade små hemlighetsfulla saffians-étuier där gammaldags rikt utstyrda guldbroscher höjde sig ur den mörkblå sammeten.

OLEANA LEVER UPP

Armband och halsband av tindrande svarta agater infattade i briljanter eller hoplänkade av bergkristall runno mellan Antonius' fingrar.

Där fanns ett dyrbart pärlhalsband som tillhört landshövding Jean-Jacques' mor och mormor. Antonius tog upp det och hängde det kring Avas hals, men pärlorna togo sig ingenting ut mot hennes enkla ljusa bomulls-klänning, så att han med en liten grimas av missträkning åter lossade på halsbandet med dess knäppe av en enda smaragd. Där fanns också ett garnityr bestående av diadem, örhängen, halssmycke, brosch och ring av guld med infattade praktfulla turkosser. Det var i barockstil med många snirklar och svängar och hade något nästan barbariskt över sig i all sin ståt.

— Det här skall Ava få en gång, sade hennes mor och tittade på Antonius.

Antonius mönstrade kritiskt Ava. Pärlhalsbandet hade inte klätt henne. De här turkoserna passade säkert inte hennes bleka sorgmodiga ögon. Antagligen hörde hon till dem som ta sig bäst ut i vardagsdräkt och vid festliga tillfällen förefalla misslyckat maskeradklädda.

Han fångade en skymt av sitt eget ansikte i en oval spegel med förgylld ram som hängde över mahognybyrån mitt emot soffan och divansbordet. Då samlade han blixtnabbt ihop turkosmyckena.

— Vänta en minut, ropade han ivrigt och med flämtande andedräkt. Nu skola ni få se.

De andra betraktade honom förvånade. Han vände ryggen åt dem, men de sågo hur han med händerna rörelser fäste på sig örhängen och diadem och trädde ringarna på sina smala fingrar.

ÄVENTYR PÅ FOTVANDRING

Med lätt vaggande höfter kom han därpå i sin åtsittande gröna kavaj fram mot dem. Han hade stoppat glasögonen i fickan. De stora närsynta ögonen sågo ljuvt himmelsblå ut. Allt blodet tycktes ha runnit till munnen så att läpparna lyste utmanande röda som efter en sminkstång. Från hans örsnibbar dallrade de långa guldörhängena. Över det mörka håret som han hastigt strukit ned i en yvig lugg prälade diademet med sina blå stänk av turkoser bland allt guldkrimskramset. I halsduken hade han fäst två stora broscher. Fingrarna med ringarna höll han utspärrade tryckta mot höfterna.

Viveka fick ett hugg för bröstet som när man blir häftigt rädd. Detta var hennes bror Antonius som hon vuxit upp tillsammans med, men ändå en annan. Det var som om denna främmande varelse hela tiden lurat under hans skinn och nu plötsligt krupit fram prydd till fest. Hon kastade en blick på Adolf von Gottlibson. Hans ögon hade mörknat, händerna knöto sig, han log ett osäkert fladdrande leende som om han i nästa stund tänkte brista i tårar. Ava och Viveka voro glömda. Det var för sin vän Adolf som Antonius figurerade med komiskt smäktande ögonkast.

"Är jag inte bättre än någon ung flicka?" tycktes han vilja säga. "Är jag inte graciösare än Ava och Viveka och mera lättfångad än de?"

Viveka kände gråten stiga upp i halsen. Hon märkte att också Ava var ett rov för samma sinnesstämning som hon själv. Det var som om någon velat kasta ut dem ur rummet, som om de ingenting hade där att göra. Utanför fönstren vaggade de gröna träden sina kronor. Det susade och viskade i dem om hundraåriga

OLEANA LEVER UPP

hemligheter, men susningen och viskningarna överröstades av landshövdingenskan Oleana de Gam-Palins nästan hysteriska skrattsalvor.

Hon lutade sig tillbaka mot soffans ryggstöd, tryckte en liten spetsnäsduk mot munnen och hängav sig åt den munterhet Antonius' utstyrsel väckte hos henne.

— Är han inte söt? skrek hon. Men säg då, Ava, att han är bedårande!

Oleana sträckte sig fram över bordet och rörde vid örhängena så att de klirrande svängde fram och tillbaka. Men Antonius drog sig för första gången undan henne, för tillfället glömsk av vinkande fördelar. Han flyttade sig närmare Adolf, böjande sig mot honom med sin närsynta blick på hans ansikte och log på en gång inställsamt och fräckt, tiggande beröm från detta håll.

— Ja, du är verkligen nätt, sade då Adolf motvilligt, som om han hade svårt att få fram orden.

— Tack, smålog Antonius.

— Kom hit får jag plocka av Antonius all grannlåten igen, fnittrade landshövdingenskan Oleana likt en ung flicka. Men vänta. Jag tycker Ava skall göra det, de där turkoserna bli ju hennes i en snar framtid.

Då trängde Antonius sig åter in i soffan. Han satte sig mellan mor och dotter och vände sitt upprymda ansikte mot Ava.

— Jag tycker det är tråkigt att bli av med de söta örhängena och diademmet, suckade han känslösamt. Men det måste väl ske. Hjälp mig då, Ava lilla.

Långsamt lyfte Ava sina händer för att skruva av honom örhängena. För att kunna använda dessa vid

HEMLIGHETSFULLA FÖRBUND

festligare tillfällen utan att behöva sticka hål i sina öron hade landshövdingenskan låtit göra om dem så att de lätt med tillhjälp av små skruvar av guld gingo att taga av och på. Men Avas hand fumlade vid Antonius' högra örsnibb.

— Usch, vad du har kalla händer mitt i sommaren, retades Antonius utan att se på henne.

Avas ögon voro svarta som om de fått sorg. Något oförståeligt hade snuddat vid henne då hon sett Antonius prydd som en flicka på sin första bal och detta oförståeliga höll nu på att äta sig in i henne med vass fågelnäbb. Hon måste vara ensam för att få tänka och reda upp denna nya gåta, men bredvid sig på andra sidan Antonius hade hon sin tokiga mor som alltjämt skrattlysten uppmanade henne att syssla med Antonius. Hon kände hans hud mot sin och erinrade sig den där natten då hon gått in för att väcka Adolf och fått se Antonius sova.

Nu vände han på sig och såg henne in i ögonen. Hans egna ögon utan de skyddande glasen vindade lätt. Hans andedräkt for ljum mot hennes kinder. Var det den här unge mannen hon blivit kär i och denna tid alltmera börjat älska så att hon magrat och hade svårt för att sova om nätterna? Nu hade hon lyckats få bort det ena örhänget. Det återstående dinglade fortfarande i hans andra ljusröda örsnibb. Hon började lösgöra det med darrande händer. Hon kände att denna minut på något egendomligt sätt var avgörande för hennes öde. Den avsmak hans uppträdande alldeles nyss förut väckt hos henne höll redan på att slockna. Hon såg snabbt åt sidan. Hennes mor observerade henne inte.

OLEANA LEVER UPP

Oleana var i färd med att plocka in sina nipper i skrinet igen, och Viveka som flyttat sig till motsatta sidan av bordet var henne behjälplig därmed. Men Ava hade ändå en obehaglig förnimmelse av att någon intensivt betraktade henne och Antonius.

Med fingret ännu på den lilla gulds kruven, som Antonius i sin iver nyss tydligen klämt till för hårt, vände Ava på huvudet och mötte Adolf von Gottlibsons ögon. Hon blev alldeles förvirrad av den hätskhet de utstrålade. Hatade han henne för att hon rörde vid hans vän? Var det möjligt att han kunde vara svartsjuk på henne, Ava, den obetydligaste av dem alla? Jordan tycktes rulla runt ett varv i rymden med dem allesammans. Den gungade och skälvde under Avas fötter. Så blev det lugnt igen. Var Adolf svartsjuk på henne, måste ju detta betyda att hans vän intresserade sig alltför mycket för henne.

Arma, osjälviska Ava de Gam-Palin som alltid levat i den föreställningen att hon inte kunde väcka någon mans kärlek! Jordan tycktes åter sväva ut i rymden en andlös sekund, medan hon fick det andra dallrande turkosörhänget i sin hand. Det låg där och glänste mot henne med små ögon av samma ljuva blå färg som den tillbedde Antonius' ögon. Hon flyttade litet på sig så att hon skymde bort Antonius för Adolf von Gottlibson, och i och med denna rörelse var det som om hon äntligen fått honom ensam för sig själv. Hennes känsla av avsmak hade nu helt och hållet försvunnit. Adolf von Gottlibsons så tydligt visade svartsjuka hade fått den att försvinna. Hon grubblade inte nu som vid ett par föregående tillfällen över det besynnerliga i att

ÅVENTYR PÅ FOTVANDRING

två unga män kunde hysa sådana överdrivet varma känslor för varandra. Nu var det inte tid för något grubbel. Hennes armar, vilka i en båge omramade Antonius' ansikte för att hon med händerna skulle kunna lyfta bort diademmet, liksom togo honom i besittning. När hon med fingrarna råkade röra vid hans mörka hår var det som om de rört vid något som var hennes eget, något levande och silkeslent som ville sno sig kring hennes hjärta och i mjuka vågor trycka sig intill det. Hon ryckte till vid Antonius' röst.

— Broscherna också, viskade den.

Hon lade diademmet åt sidan på bordet, och nu famlade hennes händer vid hans bröst. Också denna mark tyckte hon att de erövrade. Under den blå koketta skjortan fanns hans vita hud, och det var som om hans hjärtas slag pickat som en liten hammare av gummi mot hennes fingertoppar. När också broscherna äntligen hamnat på mahognyskivan, hejdade Ava sig i den tron att Antonius säkert åtminstone ämnade ta av sig de två turkosringarna själv. Men nej! Med en rörelse av kanske spelad ödmjukhet sträckte han nu fram sina händer mot henne. Ava såg inte att han över hennes nedböjda huvud gav sin vän Adolf ett gäckande ögonkast. Hon tänkte inte på att Antonius lekte en farlig lek med Adolf von Gottlibson och nu kanske ville driva honom till dumheter.

— Nu ha vi strax plockat in alltsammans, hörde Ava sin mor i detsamma säga. Få vi inte turkosgarnityret snart?

Då nästan rev Ava ringarna från Antonius' fingrar.

— Aj, du gör mig ju illa, ropade han förargad.

OLEANA LEVER UPP

Men Ava satt där med de två ringarna i sin öppna hand. Skulle Antonius någon gång trä en ring på hennes eget finger? Hon tyckte att denna stund hastigt hade närmat dem till varandra. Bara därför att hon nu ansåg sig säker på sina egna känslor för honom var hon benägen att tro att han besvarade dem. Hans blickar, hans rörelser tycktes vilja säga henne det. Det var endast närvaron av de andra i rummet som hindrade honom att tala ut.

Hon måste leka litet med dessa smycken innan hon lade ned dem i skrinet. De voro ännu ljumma av hans hud och hans hår, och försiktigt strök hon över dem och tyckte att de blommade med de blå små kalkarna omgivna av gyllene bladmassor.

Landshövdingen tog dem, alltjämt leende, ifrån henne. Hon vred om sitt nipperskrin och reste sig med det under armen.

— Ja, nu har jag inte tid med er längre. Nu få ni roa er själva, sade hon.

— Tack så förfärligt mycket. Det har varit förtjusande, svarade Antonius artigt och med en liten sirlig bugning.

Han såg efter henne när hon svävade ut ur rummet.

Sedan hon gått var det tyst en lång stund. Något hade hänt. Ett öde måste denna korta stund ha fullbordats. Något hade avgjorts, luften var fylld och tung av outtalade tankar.

Viveka gick fram till fönstret. Hon hade, trots att hon varit upptagen med tant Oleanas smycken, noga och i smyg följt med de tre andras minspel. Hon visste att Antonius och Adolf utan att något gräl förekommit

HEMLIGHETSFULLA FÖRBUND

nu åter voro osams. Det gjorde henne ledsen. Följden skulle bli att Adolf de närmaste timmarna skulle ägna sig åt henne och Antonius ivrigt uppvakta Ava.

Hon hade knappast hunnit tänka tanken till slut förrän hon hörde Adolfs steg över mattan och strax därpå stod han bredvid henne. Hans ansikte var ännu blekt.

— Har du lust att gå ut och gå med mig? frågade han.

Viveka vände sig tvärt mot honom. Hon hade velat skrika: Tag med dig din vän Antonius. Jag är trött på att då och då få ersätta honom.

Men när hon mötte hans blick hejdade hon ropet som ville över hennes läppar.

— Ja, gärna, svarade hon i stället, nästan vänligt.

Därpå gingo de ut ur salongen, utan att se sig om efter Ava och Antonius som blivit sittande kvar i soffan.

SJÄTTE KAPITLET.

Ett hemlighetsfullt förbund. — Viveka ville något mera romantiskt.

Från parken hade de kommit ut på landsvägen, vilken från staden förde in mot skogen som låg endast ett stycke från de sista låga husen, vilka här mera liknade små torparstugor än stadshus. Landsvägen ledde över ett par broar, varunder vattnet rann mjukt och stillsamt. Man kunde inte märka någon undervattensström. Gröna växter trängde sig upp från bottens lera och berörde ytan med smala slemmiga fingrar. På somliga ställen gungade i klungor små vita blommor som Viveka inte kände namnet på. Vattendjur med långa ben och besynnerliga kroppar saxade över blommorna utan att snudda vid dem.

Det var eftermiddag och solen hade mistat något av sin hetta. Den spred ett gyllene skimmer över ängarna. Utmed dikeskanten bredde smultronblommen ut sig. En nyponbuske var översållad av skära törnrosor: dessa blommor som ha en så sällsynt ren skapnad att man förvånad måste stanna inför dem som inför ett oanat naturens under.

Viveka drog in landskapet i sig. Hon riktigt tyckte sig känna det växa inom sig. När hennes ögon träffades av en solstråle hade hon en förnimmelse av att den

ÄVENTYR PÅ FOTVANDRING

trängde rätt ned i henne, genomborrande hennes hjärta med sin smala förgyllda spets. Så skulle hon vilja dö, tänkte hon för en sekund hänfört, spetsad av en solstråle, i vanmakt sjunkande ned mot denna underbara jord, som milt och ömt som en sann älskande moder skulle ta emot henne.

Adolf gick bredvid henne utan att yttra ett ord. De kommo nu in i skogen och han vek strax in på en stig, som de gått många gånger förut och som Viveka visste ledde ned till stranden av sjön. Stigen kändes hal under fötterna av fjolårets bruna granbarr. Den var som fruset vatten. Men inne under träden höjde sig tuva på tuva av mörkgrön mossa. Man skulle velat rulla sig i den, svepa den om sig och känna hur dess syrliga doft trängde in i varje por av kroppen.

Viveka började bli besvärad av Adolfs tystnad. Hon öppnade läpparna ett par gånger för att själv börja säga något, men hejdade sig för varje gång med en liten rädd blick på honom. Nyss hade hon varit ond och ledsen på honom där uppe i salongen. Nu tyckte hon synd om honom. Han hade tagit henne med in i skogen för att bli fri från Antonius, men nu verkade det ju som om han inte ens var medveten om att hon fanns vid hans sida.

Två gula fjärilar flögo plötsligt upp framför dem och tumlade om med varandra i luften. De voro så vackra att Viveka gav till ett litet utrop av förtjusning. Adolf hade också sett dem och stannade. De stodo tysta bredvid varandra och följde med ögonen de vackra gula fjärilarnas lek. De liknade små eldstrålar här i skuggan från träden. Viveka inbillade sig att det kom som svag

ETT HEMLIGHETSFULLT FÖRBUND

musik från dem. Nu fladdrade de, allttjämt nästan rörande vid varandra med vingarna, in i skogen: ett sommarens första kärlekspar över den sammetslena mossan.

Adolf sade:

— Så vackra de voro! Jag tyckte om dem.

— Jag också, viskade Viveka.

De stodo kvar ett par minuter och stirrade in i skogen i hopp om att åter få syn på fjärilarna. Men de voro borta, försvunna, som om en skugga slukat dem.

Då fortsatte Adolf och Viveka ned mot stranden. Här växte hög vass långt inåt land. Ute i vasskanten kunde man se hur vattnet glittrade mellan vasstråna. Reflexerna från de små krusiga ljusa vågorna löpte i darrande ringar uppåt de gröna styva stjälkarna, slutande sig om dem i ett evigt sjunkande och stigande, en mystisk lek som var förtrollande och som man hade svårt att släppa med blicken. Den förde tanken till de gula fjärilarna nyss över mossan.

Viveka och Adolf von Gottlibson slogo sig ned på stranden alldeles där vassen slutat att växa. Stråna gungade fram över deras huvuden, och över deras kläder rörde sig ända hit dessa lysande ljusreflexer så att de tyckte sig ett med vassen och sjön. Här kommo salongen och det lilla uppträdet där så långt bort. Det de varit med om nyss måste ha hänt för oändligt länge sedan. Då de rörde med händerna vid gräset försvann också den kylande känsla de dyrbara guldnipperna lämnat efter sig i huden. Gräset var varmt efter dagens hetta. Det ångade av det, och det sände ut en doft som av blommor.

HEMLIGHETSFULLA FÖRBUND

Adolf lade sig raklång ned. Viveka märkte att han blundade. Kanske tänkte han efter något. Hon betraktade oroligt hans slutna ansikte. Det föreföll henne som en främmandes. Här hade hon nu åter samma känsla som inför Antonius' förvandling där uppe i salongen då han hängt på sig allt glittret. Också i Adolf fanns en för henne helt och hållet främmande varelse som dolt sig under hans skinn och som nu plötsligt slapp ut för att göra henne förvirrad och osäker på sig själv.

Hon hade känt honom så länge. Ett par gånger hade de varit så nära varandra: den där vårkvällen då de i skymningen stått vid Floras kulle och en stor stjärna brunnit uppe i den nyutslagna hängbjörkens topp... de minuterna vid stationen strax innan jul då tåget började gå och han släppte boken hon lämnat honom från Antonius för att sträcka sina händer mot henne... den där natten hos grevinnan Hansine Macdougall då Viveka blivit sjuk och Adolf kommit och satt sig vid hennes säng... Minnen som glänste som ringarna av ljus, vilka fortforo att trädas upp och ned på vassrören ute i vattnet. Men just nu var denne samme Adolf von Gottlibson en främling för henne, och fastän han låg vid hennes sida tycktes han dväljas långt borta i ett annat land, kanske vid stranden till en annan sjö som icke bar solglittret emot en som denna utan låg mörk och slocknad under en himmel tömd på allt ljus.

Längre fram skulle Viveka allt oftare förnimma denna känsla av plötslig tomhet i gemenskap med människor hon kände eller som närmat sig henne. Var det

hon själv som inom sig ägde en främling eller var det de? Det var omöjligt för henne att utreda. Hon kunde ha känt dem länge, och så med ens en dag under en sekunds förlopp tyckte hon sig skönja denna främlingsglimt i deras ögon, eller uppenbarade en gest, ett framkastat ord, för henne att hon hela tiden levat med en okänd människa, som nu trodde sig äga hennes framstammade bekännelser och hennes hjärtas hemlighet. Då brukade hon vända helt om och fly, förfärad över att hon begått det misstaget att hon utlämnat sig själv, eller givit sig sken av att hon gjort det. Men denna sommarafton var Viveka ännu icke besatt av sitt eget innersta väsen. Hon hade ännu ingen kraft att fly, och därför dröjde hon kvar och väntade endast på att Adolf von Gottlibson skulle slå upp ögonen och åter bli sig lik.

En darrning for över hans drag. Hakan skälvde till, ögonlocken höjde sig och blottade ögonen. Han såg på Viveka dröjande, sökande, som om han inte riktigt kommit ihåg henne och nu först måste dra sig till minnes vem hon var.

— Vad är det? frågade Viveka svagt.

Då liksom vaknade han upp ur någonting och reste sig på armbågen. Han tittade upp mot vasstråna, vilka en svag vind fick att böja sig fram över hans huvud.

— Jag håller så mycket av Antonius, sade han oväntat.

Det lät ynkligt, som om han velat försvara sin vän för Viveka, Antonius' egen syster, men ändå visste att det var en omöjlig sak han åtagit sig.

— Jag vet nog att du gör det, svarade Viveka svävande.

Hon erfor en vild lust efter att rycka upp gräset omkring sig och strö det i rika fång över honom och begrava honom under dess svala doftande massa. Då skulle kanske bilden av Antonius nyss med hans vaggande höfter, med örhängena dinglande från hans örsnibbar och med det lysande turkosdiademmet över hans svarta hår plånas ut. Hon hade en instinktiv känsla av att Antonius i den stunden både tjugat Adolf och stött honom tillbaka. Men varför han gjort det kunde hon omöjligt utfundera. För henne hade han just då syntts enbart förhatlig.

— Han kommer att gifta sig med Ava de Gam-Palin, sade Adolf efter en stunds tystnad.

Något inom Viveka spratt till av glädje. Han hade förut en gång på deras resa talat om Antonius och Ava. Viveka hade då haft det intrycket att han endast tänkt på ett blivande giftermål mellan dessa som något som skulle vara bekvämt och lämpligt för Antonius' tramtid. Nu uttryckte hans röst helt enkelt en ton av lättnad. Hon ville att han skulle fortsätta med detta ämne, men hon kunde inte själv finna några ord som uppmuntrade honom till det.

— Och du, sade han och flyttade sig närmare henne, vad skall du göra?

Vivekas blod steg långsamt upp mot hennes kinder. Hans röst då han frågade henne hade varit öm och låg som om under den till synes oskyldiga frågan legat något vida djupare än vad själva orden inneburo. Hon satt åter vid sitt fönster den första morgonen här i Ava de Gam-Palins hem och såg på avstånd Adolf von Gottlibson försvinna och dyka upp bland skuggorna

ETT HEMLIGHETSFULLT FÖRBUND

i parken medan ljudet av hans lätta fotsteg gjorde henne sällsamt upprörd. Den våg av kärlek till honom som då sköljt över henne svallade nu på nytt in mot hennes hjärta. Hon måste dra efter andan. Helst hade hon velat kasta sig intill honom och trycka sitt huvud in mot hans bröst. Vilken vila borde hennes huvud icke finna där för alla de förvirrande tankar som fyllde det!

Hon hittade inte något svar på hans fråga, därför att hon omöjligt kunde säga att hon kanske ville gifta sig med honom. Och ville hon det för övrigt? Äktenskapet, ett äktenskap med Adolf von Gottlibson, hade hon ju ofta funderat över, nu senast när hon ätit middag med hans släktingar Talena och Sven Albert på Holltorp, men då hade hon tänkt på det med motvilja och fått en känsla av att hon genom en sådan förbindelse, ett sådant band blott åter skulle bli en fånge bland människor av samma sort som hennes egen familj och närmaste släkt.

Här under den vajande och milt susande vassen ville hon något mer romantiskt än ett äktenskap, två älskandes hemliga förening utan att den yttre världen skulle ha en aning om deras lycka. Den tanken föresvävade henne, kanske hämtad ur de romaner hon läst, men också sprungen ur hennes innersta djup: en ung flickas dröm, en dröm som är gemensam för de flesta unga flickor innan det brutala och vardagliga i livets tråk hunnit torka daggen av dem.

Hon kände att han betraktade henne och vände sig bort för att han ej skulle lägga märke till hennes nu blossande kinder. Då fick hon åter syn på de två gula

fjärilarna. De fladdrade ut från skogen och jagade varandra över gräset. Ljusreflexerna nådde också dem och spunno ett nät av skuggor och sol över deras skira vingar.

I stället för att svara på Adolfs fråga pekade Viveka åter, liksom för en stund sedan, inne i skogen på det gula fjärilsparet.

— Se på dem, sade hon lågt. De måste vara lyckliga.

Men han såg inte på dem. Hans blick vilade på hennes bortvända ansikte. Han hade nog märkt hur hon rodnat vid hans fråga. Inne i hans hjärna arbetade nu tankarna grundligt och systematiskt som vanligt. Men kanske icke riktigt som vanligt ändå. När hans blick gled från hennes glödande ansikte ned över hennes gestalt fingo hans tankar en särskild färg över sig och en hetta som de inte brukade ha och vilken hade med känslorna att göra. Hennes spensliga, nästan magra lilla kropp med bröstets späda nyspända rundning under den ljusa sommarklänningen bragte honom åter ur jämvikt liksom åsynen av den till fest flickaktigt pyntade Antonius Lagercrona stört hans sinnen. Han fick ett begär att röra vid henne, att med handen smekande fara över hennes knän, att försöka gömma sig hos henne för en fara som han visste hotade honom. Men han lät inte sina impulser fara i väg med sig. Han var inte sådan. Ännu tänkte han inte förlova sig. Han hade en lång bit kvar på sina studier i Uppsala innan han kunde bli färdig läkare, och blotta tanken på att han själv skulle gifta sig föreföll honom otrolig och absurd. Men då han erinrade sig att Viveka var på väg till Borgholm där hon säkert skulle råka andra

män blev han orolig därför att han kände på sig att han inte ville mista henne. Självmedveten som han var tvivlade han inte på att hon var förälskad i honom och hade varit det länge, men saker kunde ändå inträffa som ryckte henne ifrån honom. En misstro mot Antonius gnagde honom också. Skulle han förlora sin vän och Viveka samtidigt, kunde han plötsligt bli stående där ensam.

Tankarna fortsatte att arbeta i honom. Han ville inte binda sig vid Viveka, men inte heller ville han att hon skulle glida honom ur händerna. Han skulle velat fästa en liten silkessnodd om hennes ena arm som han kunde rycka i och dra till sig då det tillfället kom för honom att han verkligen behövde henne. Nu flätade han redan på denna silkessnodd, och med de första ord han yttrade började han vira den om hennes arm.

— Du tänker väl inte glömma mig där borta i Borg-holm, eller hur? frågade han försiktigt, alltjämt vänd mot henne och med armbågen stödd mot det mjuka gräset.

— O nej, det gör jag nog inte, svarade Viveka, och hon drog så häftigt efter andan att det lät som en djup suck.

— Jag tycker vi ha det så bra när vi äro tillsammans med varandra, fortsatte han eftertänksamt, sökande efter orden, rädd att ett överilat eller alltför bindande uttryck skulle halka över hans läppar.

— Ja, vi ha det bra, viskade Viveka, och hennes ögon glänste.

Ack, du betänksamme och alltför försiktige unge man! Varför slöt du inte den där unga rodnande Vi-

ÄVENTYR PÅ FOTVANDRING

veka i dina armar i stället för att tugga på orden lik en åldrande ungmö som är rädd att man skall begära hennes väl vaktade oskuld samtidigt med hennes förtroende? Varför kastade du dig inte över den lycka som kunde blivit din en sommareftermiddag när vassen sjöng sin trånande sång och två gula fjärilar uppförde sin kärlekslek mitt framför dina ögon?

Viveka väntade med händerna knäppta i knäet. Nu skulle han säga dem, de där orden som skulle föra dem tillsammans för alltid. Hon var lika lyckligt förväntansfull som den gången efter jullovet då han kommit hem till dem och sagt att han hade en present till henne i fickan. Hon borde dragit sig till minnes i denna minut att hennes spänning och förhoppningar då upplösts i besvikelse när hon fann att hans present bestod i en liten konstgjord fågel som haltande hoppat över hennes skrivbord i stället för den vackra ring hon naivt trott att han skulle smycka hennes finger med. Men just nu kunde hon inte komma ihåg någon dylik besvikelse. De runda solreflexerna från vattnet och vassen dansade över deras kläder och händer och tycktes förena dem i en ljus kedja av maskros-länkar sådana som barnen bruka roa sig med att binda. Adolf von Gottlibson sade:

— Kunde inte vi två under den nu kommande tiden lova att inte glömma varandra? Jag skall, det försäkrar jag dig, tänka på dig, och du kan på samma sätt tänka på mig. Tycker du inte?

Viveka såg ned på honom. Hon hoppades han skulle säga något mera, något hon visste inte vad, jo — något

ETT HEMLIGHETSFULLT FÖRBUND

som skulle göra att de blevo verkligt trolovade med varandra.

Men han fortsatte inte. Hans läppar slöto sig bestämt, som om han nu sagt nog och icke vågade yttra ett ord mera.

Då mindes Viveka med ens den besvikelse hon erfarit över hans present. Den känsla som den gången intagit henne återupprepades nu, men i ännu starkare grad. Hon tyckte att hon hörde ett litet surrande i luften av en mekanisk fjäder som drogs upp. De gula fjärlarna voro försvunna, och i stället inbillade hon sig mellan grässtråna skymta den löjligt fula konstgjorda fågeln som hoppade fram mellan dem okänslig för markens skönhet och berusande dofter. Hon ville gråta, men tordes inte. Hennes fingrar vred sig krampaktigt om varandra så att det gjorde ont i dem. I hennes hjärta värkte det också. Det bultade smärtamt som gjorde det uppror.

Hon beredde sig att svara något, likgiltigt vad, eftersom han tydligen väntade på ett svar. Men då överraskades hon av att han lade sin hand över hennes båda som hon så länge hållit knäppta i sitt knä. Den oväntade beröringen gjorde henne gott. Hon tänkte efter och fann att hans fråga inneburit något ömt och vänligt som visade att han ändå höll av henne och alls icke ville att hon skulle gå ifrån honom.

— Du behöver inte svara, hörde hon nu hans röst säga tätt intill henne. Jag vet ju att vi inte skola glömma varandra. Åtminstone inte innan vi träffas igen i höst.

Det sista tillade han med ett litet skratt. Det borde sårat henne att han trodde sig så säker på hennes svar.

HEMLIGHETSFULLA FÖRBUND

Men hon protesterade inte. I detta ögonblick kunde hon bara uppfatta beröringen av hans hand över hennes bäge. Hon tyckte sig förnimma varje åder i den. Fingertopparna som vilade mot hennes voro mjuka och tryckte sig tätt mot hennes hud. Hon tyckte att hennes egna fingrar blevo till instrument, tangenterna på en flygel, och att han, om han velat spela på dem, skulle haft förmågan att frambringa de underbaraste toner.

Hon förstod äntligen att ett hemlighetsfullt förbund, som ingen annan skulle känna till, nu var slutet mellan dem. Hon skulle resa sin väg och inte träffa honom på en tid, men hans tankar skulle följa henne, och vem visste vad som sedan skulle hända i höst när de åter råkades.

I detsamma han tog bort sin hand från hennes båda kände hon sig frysa som om all värme försvunnit ur hennes lemmar. Hon tyckte att någon rörde sig där framme i vassen, att vasstråna böjdes åt sidan av en hand så mycket starkare och otåligare än Adolf von Gottlibsons och att Rafaels mörka ögon druckna av hetta och skönhet leende mötte hennes. Synen försvann, och hon såg ängsligt på Adolf. Men han låg där i gräset lugn och säker på sig själv och hade inte känt den elektriska gnista som för en sekund tänt luften omkring dem.

Han steg upp och sträckte på sig. Viveka reste sig också. Där de suttit så länge på marken var gräset platt med runda märken efter deras skor och armbågar. De började gå utmed stranden längre bort från staden. Vassen slutade, och nu porlade vågorna ända upp till stranden och runno över sanden, lämnande den, när de

VIVEKA VILLE NÅGOT MERA ROMANTISKT

sjönko tillbaka, blank och fuktig, nästan svart. De fingo syn på en roddbåt, i vilken ägaren glömt årorna kvar, eller kanske hade han tänkt hämta dem senare på kvällen. Den låg där så inbjudande, som om den kommit dit enkom för att göra en tur med dem på sjön.

— Vi ta den, sade Adolf. Sedan kunna vi ju ro den tillbaka igen.

Detta förslag var inte likt honom, han som ständigt var så prudentligt noga och aldrig skulle fallit på den tanken att använda andras egendom. Det påminde Viveka om den där vårvällen vid Floras kulle när han plötsligt erbjudit sig att gå in på gräsmattan och plocka en bukett av den förbjudna krokusen åt henne att ta med hem till Sibyllegatan.

Viveka satte sig i aktern. Adolf sköt ut båten och hoppade i. Han fattade årorna och rodde ut.

Solen hade sjunkit långt ned mot horisonten. Små glödande molntappar som sågo ut som om de stigit direkt upp ur ett vulkaniskt berg kransade den blå himlen. De krusiga böljorna fångade den röda färgen och drogo strimmor av rött över vattenytan. Varje gång Adolf lyfte årorna såg det ut som om röda slingrande växter följt med årbladen från djupet, men det var vattnet som droppade och stänkte från dem. De voro ensamma på sjön, och de gröna stränderna som kantade den föreföllo också tomma på liv. En udde stack ut och dolde staden för deras ögon. En fågel ropade nu inifrån skogen på ett klagande melankoliskt sätt. Vad kunde den ha förlorat? tänkte Viveka och ville gråta.

ÄVENTYR PÅ FOTVANDRING

Adolf hade kastat av sig rocken. Han satt i sin blå skjorta av alldeles samma sort som den Antonius brukade använda och kokettera med, och han var smärt om livet som en flicka. I detta ögonblick fann Viveka hos honom en sådan likhet med sin bror, inte bara i ansiktet, vilket ju obestriddigen påminde om Antonius', utan också i rörelserna, i sättet att lyfta de veckalederna, att hon åter blev förvirrad och illa till mods. Utan ord hade hon lovat att inte glömma honom, hon var bunden vid honom på ett särskilt vis, och fastän hon längtat efter en tydligare och starkare förbindelse med honom slet hon redan för att bli fri. Varje gång han böjde sig fram mot henne för att doppa årbladen i vattnet snuddade hans panna nära hennes bröst, en rörelse som var helt och hållet ofrivillig från hans sida, men som ändå kom henne att rygga tillbaka. Slutligen höll hon sig stilla. Rytmen i hans rörelser var på något sätt intagande. Detta att han plötsligt närmade sig henne och strax därpå drog sig tillbaka från henne fick hennes hjärta att klappa oroligt. Vad var det med henne? Än en gång hade hennes förvirring och misstämning givit vika för en uppblossande förälskelse. Hon kände inte längre igen sig själv. Nu var hans panna nära hennes bröst, nästan strykande vid hennes ljusa blus. I nästa stund var den långt borta som om en vindstöt drivit den tillbaka.

Hon hade velat fatta om hans axlar och hålla honom kvar. Båten skulle stannat då mitt på sjön. De skulle suttit orörliga slutna till varandra och de krusiga vågorna kunde vaggat dem till en okänd kust, där ingen Antonius skulle kommit dem till mötes med förföriskt

ETT HEMLIGHETSFULLT FÖRBUND

utsvängd höft och med en lockande klang av guldsmucken omkring sig. Det var själva kärlekens rytm den unge mannen vid årorna exponerade utan att tänka på det. Och Viveka visste ju heller inte varför hon blev så orolig till sinnes.

— Tycker du inte det är skönt? frågade han leende med pannan tätt vid hennes bröst.

— Ack, det är så skönt, svarade Viveka också hon leende med läppar som brände av blodets pulsslag.

— Ja, det är härligt, sade han och böjde sig bakåt, försvinnande ur hennes närhet.

Ofrivilligt lyfte Viveka händerna efter honom. I nästa minut var han hos henne igen. Så åter borta! En lek som de små krusiga vågorna kring fören tycktes skratta åt med ett metalliskt klingande ljud.

Äntligen lyfte Viveka blicken och såg utåt sjöns vida yta. De voro inte längre ensamma där. Från motsatta hållet närmade sig en annan roddbåt med hastiga nervösa årslag. En ung herre i lysande blå skjorta skötte årorna, och i aktern satt en ljusklädd ung flicka. Nu var det två tvillingbåtar som gled oöver vattnet. De kommo allt närmare varandra.

Nu hade också Adolf fått syn på den andra roddbåten.

— Det är ju Antonius och Ava, utropade han förvånad.

Viveka undrade inom sig om kanske Ava hade haft någon upplevelse liknande hennes egen den timme de varit skilda från varandra. Och när båten kom helt nära deras var hon säker på att det även hänt Ava något. Hon satt där i aktern med händerna knäppta i

HEMLIGHETSFULLA FÖRBUND

skötet intagande samma ställning som Viveka själv, medan Antonius' mörka huvud än närmade sig hennes bröst, än kastade sig bakåt, allt under det han flinkt skötte årorna.

Båtarna gled upp jämsides med varandra. Antonius, som Viveka först sett le, hade nu fått en hätsk min. Han betraktade med granskande blickar Viveka och sin vän Adolf. För att inte knäcka sin ena åra, då hans roddbåt kom i kontakt med Adolfs, hade han lagt upp den utmed relingen. Adolf hade gjort detsamma med sin. Från de båda årorna droppade oavbrutet vattnet färgat av det röda ljuset.

— Vad ha ni haft för er? frågade Antonius hastigt.

— Vi skulle kunna fråga er detsamma, skrattade Adolf.

— Det här är Avas båt, sade Antonius. Men den där — den måste du ha stulit.

Han gav Adolf en lömsk blick som om hans ord inte gällt den lilla roddbåten, utan Viveka.

— Ja, jag har verkligen tagit den där borta vid vasen, erkände Adolf. Jag skall genast ro den tillbaka.

— Jag trodde att vi tillsammans skulle fara hem nu, utbrast Antonius retligt.

De båda unga flickorna iakttog sina kavaljerer med oro. Vad skulle nu ske? Viveka väntade att Antonius skulle hoppa över i deras båt och låta henne byta plats med honom så att Adolf och han äntligen skulle bli ensamma med varandra. De båda roddbåtarna skavde mot varandra som om också de fattats av Antonius' retliga humör.

VIVEKA VILLE NÅGOT MERA ROMANTISKT

Då lyfte Adolf snabbt handen, fattade om relingen till Antonius' båt och stötte den häftigt ifrån sig. Anfallet kom oväntat för Antonius. Bägge årorna, som han för tillfället släppt, voro nära att halka ut ur årtullarna, och han måste göra en ansträngning för att få tag i dem så att hans lätta farkost kunde komma på rätt bog igen. Och under de få minuterna som åtgingo till detta hann Adolf ro därifrån.

Adolf rodde med stor hast, och hans min var allvarsam. Viveka vände sig om och såg då hur Antonius skötte sina åror med samma rasande fart som vännen, allt medan han styrde in bakom udden till residenset. De båda roddbåtarna plöjde breda fåror i vattnet efter sig. Åter snuddade Adolfs panna vid henne, men nu i ett hastigt tempo, som kom henne att sakna de ljuvliga minuterna nyss förut. De nådde land och Adolf hoppade ur och drog upp båten.

När de gingo förbi vassen hade ljusreflexerna slocknat. De höga stråna vaggade ängsligt och frysande i väntan på natten. Det gula fjärilsparet syntes icke till. Inne i skogen härskade redan skymning. Mossan hade mörknat.

De kommo ut på landsvägen och promenerade över bron. Eftermiddagens gyllene stämning hade försvunnit. På ängarna slöto sig redan blommornas kalkar skyddande omkring de känsliga ståndarna och pistillerna. Hela naturen beredde sig till natten. Den korta ljusa sommarnatten gömde på faror. Från sjön stego efter solens nedgång dimmor upp och svepte ängar och trädgångar i ett grått och fuktigt töcken. Ugglorna vaknade och läto höra sina hesa skrin, som fingo sång-

ÄVENTYR PÅ FOTVANDRING

fåglarna att genomristas av olust och rädsla. Rävsnar med drypande utsträckt nos runt höns huset och vittrade kycklingarna. Nattvinden som kom rusande från sjön i hårda stötar, vilka vattenytan inte kunnat hejda, slet och rev i trädens yviga kronor och knäckte allt emellanåt en blommande gren eller en kvist fylld av nya blad som sedan fick vissna på marken.

Också Viveka förnam nattens närhet. Dagen hade varit så vacker och aftonen så fylld av spänning och underliga känslor. Men nu kände hon det som om också den blomman som under någon timme sakta vuxit upp i hennes hjärta slutit samman sina kronblad för att dölja sitt innersta. Hon kunde inte längre erinra sig vad som hade hänt henne. När hon såg på Adolf vid sin sida undrade hon hur det kom sig att han var där.

Men när de från parken stego in i trädgården fick hon se Antonius och Ava, vilka en god stund före dem hunnit tillbaka, öppna dörrarna till terrassen. Och då visste hon strax med en liten rysning av välbehag vad som hade skett: Adolf von Gottlibson och hon hade fått en gemensam hemlighet som det nu gällde att bevara.

Adolf hade också fått syn på Antonius och Ava. Han saktade sina steg, och strax saktade också Viveka sina. De blevo stående vid dammen och tittade ned i den.

— Du kommer ihåg vad du lovat mig? sade Adolf lågt. Att inte glömma mig under den här tiden.

— Ja, viskade Viveka till svar.

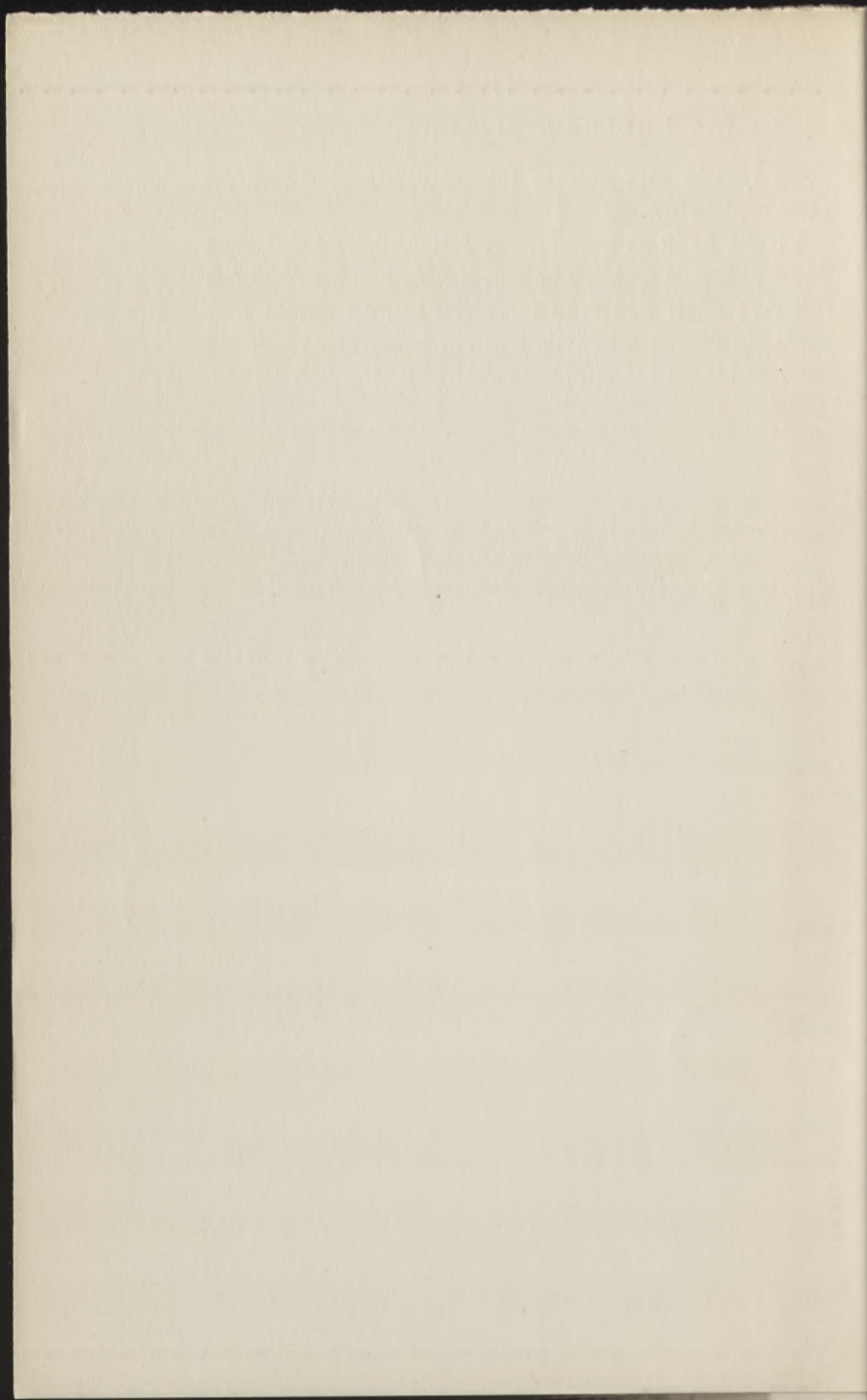
En bedövande doft från rabatternas blommor steg upp mot dem. Blommorna som hela dagen inandats

ETT HEMLIGHETSFULLT FÖRBUND

solen tycktes mot nattens inbrott sända ut sin värme över trädgården.

Viveka hade så gärna velat fatta Adolfs hand, men då hon kastade en blick bakom sig såg hon att Antonius och Ava stigit ned från terrassen och nu snabbt närmade sig dem. Då kvävde hon sitt begär och vände sig om just lagom att uppfånga Antonius' ironiska leende.

ANDRA AVDELNINGEN

FÄSTMÖTIDER

TRE SMÅ HJÄRTAN

ALBERTA

1914

1914

SJUNDE KAPITLET.

Blodtörsten var allmän bland de unga herrarna. — Flickorna gåvo upp små skrin av lustfylld fasa. — Bössbärare i krigets yra.

Det hade varit dans i Societetshuset i Borgholm och ungdomarna samlades, ännu heta om kinderna, ute i den lilla parken där en och annan enstaka lykta kastade ett blekt och sjukligt skimmer över de låga träden och buskarna.

De unga pratade högljutt med varandra som om de fortfarande sökte övrrösta dansorkestern, vilken för en stund sedan tystnat.

Orkesterns medlemmar kommo i en rad nedför den rangliga trätrappan. De buro sina musikinstrument med sig insvepta i mörka skynken, och i denna skymning och i detta osäkra sken från parkens lyktor sågo deras bördor besynnerligt hemlighetsfulla ut. Den som gick sist knogade på den tunga basfiolen, som brukade låsas in i en liten paviljong i parken, då den inte rymdes i societetslokalen som om förmiddagarna begagnades till sällskapssalong. Han råkade stöta fiolen mot ett trappsteg och strax gåvo strängarna ett dovt, surrande ljud ifrån sig som om ett uppretat vilddjur morrat.

Ingen annan än Viveka hörde det, därför att de andra voro så upptagna av samtalet. Hon tyckte att

FÄSTMÖTIDER

tonen från instrumentet svällde och fyllde hela parken som dessa vackra sommarkvarnar hade genljudit av fåglars kvitter och lekande barns små glädjeskrin. Den hotfulla rösten passade väl samman med stämningen denna kväll, vars datum för livstiden skulle stå inristat i dessa ungdomars hjärnor. Tyskland hade förklarat Ryssland krig innan man ännu riktigt fattat att det var sådan fara på färde, och den lilla gemytliga badorten hade gripits av panik.

Under det att de unga dansat hade deras föräldrar denna kväll hållit sig hemma i de trånga förhyrda rummen sysselsatta med packningen. De flesta badortsgästerna skulle lämna Borgholm dagen därpå. De modiga som tänkte stanna kvar ännu en tid varnades av dem som beslutat resa: hur vågade de dröja sig kvar på den här lilla smala ön som vilken minut som helst kunde omringas av uppdykande främmande eskadrar och träffas av okända fartygs kanonader? De som ville stanna invände att Sverige var neutralt, men finga bara mystiska huvudrunkningar och olycksbådande viskningar till svar. Nej, den förståndige packade ihop sina ägodelar och reste hem till fastlandet dit under rättelserna kommo säkrare och där man kunde lagra mat för den annalkande hungersnöden.

Ungdomen hade dansat. De flesta av dem skulle fortsätta att dansa igenom ett helt världskrig i ständigt stegrad och livsyrt tempo, men det visste de ju inte nu. Nu voro de allvarsamma. De unga damerna ryste inte bara av kvällskylan i sina tunna toaletter. Deras rysningar hade också sin orsak i ett skräckfyllt välbehag, som liknade det då man får höra talas om någon för-

BLODTÖRSTEN VAR ALLMÄN BLAND HERRARNA

färlig olyckshändelse i fjärran land eller från sitt fönster blir vittne till en eldsvåda på långt avstånd. De unga herrarna voro aggressiva och upphetsade. Fastän några av dem ännu inte hunnit upp till värnpliktsåldern svängde de med armarna som om de i händerna hållit bart huggande svärd, eller förde den hopknutna näven upp till det siktande ögat som om de lyftat ett gevär. Piff paff! Där föll en motståndare i sitt blod. Blodtörsten var allmän bland de unga herrarna. De ville se ryssarna i vitögat, och deras tunna vador fjädrade sig för ett anlopp mot fienden.

När någon av dem råkade in i den svaga ljuscirkeln från en lykta kunde man se ett av sol och havsbåd brunbränt ansikte, vars mun grymt grimaserade, medan ögonvitorna rullade vilt som på en neger. Flickorna gävo upp små skrin av lustfylld fasa. De förstodo väl att deras unga kavaljerer spände sitt mod och sina vador till det yttersta för att imponera på dem och för att vinna en kyss innan avskedets stund skulle vara inne, och detta måste ju behaga dem.

— Vi gå till fyren, ropade någon.

Och de andra lystrade till som om de hört ett stridsrop. Det var vanligt att ungdomen efter danskvällarna i Societetshuset spatserade i flockar ut till fyren. En lång pir var byggd ut i sundet och i slutet av den blinkade de mörknande eftersommarkvällarna ångestfullt en fyr som varnade de förbifarande båtarna för stränderna och deras grund.

Stormiga kvällar när vågorna stänkte över piren hade det sina risker att gå på den, och mången öm kavaljer hade då fått ett efterlängtat tillfälle att lägga

TRE SMA HJÄRTAN

sin starka arm om den unga damens midja och att med sitt breda bröst skydda henne från det kringyrande skummet. Men i kväll var det lugnt i luften. Månen skulle strax gå upp. Inte ett löv rörde sig i trädens kronor, och man kunde inte ens höra vattnet slå in mot stranden.

De satte sig nu i rörelse mot grinden. En blond flicka med en stor bredbrättad hatt, som lät ljus och skuggor sila över det täcka ansiktet, stannade ett ögonblick under förevändning att hon måste sätta fast sina hattnålar bättre. När hon lyfte armarna bildade hennes höfter i den snäva ljusa kjolen en bågformig vas av läckraste skapnad. En av de unga männen dröjde också med att följa de andra. Han var lång och en smula falskt axelbred som man lätt brukar bli om man har en lagom dyr skräddare. I det han snabbt vände på huvudet för att se att ingen tittade efter dem ryckte han den unga flickan till sig. Den stora hatten råkade i svängning då han böjde sig ned och glupskt kysste munnen under brättet. Hon klamrade sig fast vid honom och slog armen om hans mörka nacke.

— Går du ut i kriget, Jules? viskade hon ängsligt.

— Du vet ju att jag håller på att utbilda mig till diplomat, Bodil, svarade han. Och vi diplomater måste tyvärr hålla oss bakom stridslinjen.

Blev hon glad däröver eller endast besviken? Bodil von Born, så hette hon, hade under sommarens lopp idkat en välskött flirt med unge Jules Bågman, en snobbig och förmögen halvjude, som väckt de blonda svenskornas beundran. Hon besvarade än en gång hans kyss: den sista, sade hon sig, eftersom hon hörde till

dem som skulle resa under morgondagen. Vem visste vem hon kysste härnäst? Hennes hjärta svällde redan av givmildhet mot alla dessa unga män som kanske skulle ut och dödas i ett ohyggligt krig. Åter måste hon sätta fast sin stora hatt, och arm i arm fortsatte de ut genom grinden och kommo snart fatt de andra.

Månen var plötsligt uppe på himlen innan någon märkt hans ankomst. Rund och vit speglade den sig i det lugna vattnet och kastade breda silverband över nejden. Månskenet kom den krigiska stämningen nyss att dämpas. De vände alla sina ansikten upp mot aftonhimlen.

— Man talar om att månen har ett gubbansikte, gubben i månen heter det ju, sade von Cronfelt, en av dem som nyss varit mest stridslystna, och vilkens far var överstelöjtnant. Men jag har en gammal faster som är mycket närsynt. Hon påstår att det växer en praktfull liljekonvalje i månen. Det som andra ta för ögon, näsa och mun på en ful gubbe ter sig för henne som en liljekonvaljes klockor.

— O, så poetiskt, utropade Katarina Cederpool. Känn, det luktar absolut liljekonvalje i luften. Doften kommer från månen.

Hon sprang några steg framåt och hennes långa slanka ben syntes tydligt under den luftiga klänningen. Hennes livliga, mera pikanta än egentligen vackra ansikte överströmmades av månljuset då hon stannade och tillbedjande såg uppåt. Det fanns inte en av de unga herrarna på badorten, Bågman icke undantagen, som inte varit i närmare beröring med denna strålande nervösa kropp och känt tryckningen av dessa utsökta räsben,

FÄSTMÖTIDER

och de stannade också på litet avstånd ifrån henne, redan med ett överseende leende på läpparna som man ler åt ett lätt flyktande sommarminne.

Men strax därpå vände de på huvudet. En smula bakom de andra hade den adertonåriga Ghismonda, Katarina Cederpools yngre syster, gömt sig, men månljuset omvärvde oväntat hennes lilla spensliga gestalt och lyste upp hennes ansikte som ägde denna sällsynta oskuldsfulla skönhet som förefaller så helt omedveten om sin makt och tycks stamma från en annan och mildare värld. Hon liknade en av dessa blommor de nyss talat om, en liljekonvalje, och när hon nu böjde litet på huvudet, liksom skamsen inför de unga männens blickar, blev likheten än mer framträdande. Ett år efter denna afton på hamnpiren var hon redan död. När Viveka läste hennes dödsannons trädde genast bilden av den unga flickan fram sådan hon stått där i månljuset med vattnet glittrande bakom sig den sista aftonen på Borgholm. Ghismonda Cederpool!

Jarl-Hjalmar von Cronfelt kunde inte behärska sig. I två steg var han framme hos henne och grep henne med sina väldiga pojkhänder om axlarna.

— Jag måste ta Ghismonda i famnen, skrek han, upphetsad av de drifter den hotande krigsstämningen denna ljumma afton släppt lös.

Hon vred sig under hans händer för att bli fri, men han pressade hennes lätta kropp bara närmare intill sig och förde sitt blossande ansikte mot hennes.

De andra förmådde inte röra sig. En scen som på teatern blev plötsligt till inför deras ögon: den storvuxne kraftige unge von Cronfelt som på kanten av

piren sökte fånga den älvlika Ghismonda, vilken drog sig så långt tillbaka, att de i nästa sekund väntade att få höra plaskandet av hennes kropp i vattnet. Det såg ut som ett våldtäktsupptråde, en föregångare till de tusentals våldtäktsscener som det stora kriget skulle låta utspela.

Med ett språng var Katarina Cederpool över honom. Som en furie kastade hon armarna om hans hals och slitande och ryckande i hans krage och halsduk drog hon honom ifrån sin syster och gav honom en sista stöt för bröstet så att han halkade omkull.

— Där har du, ropade hon. Hur vågar du, lille puttefnask där, röra min syster?

— Bravo Katarina, ropade de andra och klappade i händerna. Cronfelt är en idiot. Bort med honom.

De fortsatte i samlad tropp fram mot fyren, medan von Cronfelt, som stött sitt tjocka knä, med ömklig min kom linkande ett stycke efter.

Nu voro de framme. Fyren kastade sitt blinkande än röda, än gröna ljus över vattnet som här ute löpte i upprörda vågor. Man såg inte landet på andra sidan och kunde trott sig vara vid öppna havet. En väldig vidd utbredde sig framför ögonen. Skummet som stänkte upp mot piren smakade salt på läpparna och sved i ögonen.

Ungdomarna slog sig ned på den smala stenbarriären. De kedjade sig fast med armarna i varandra, även den i onåd fallne von Cronfelt fick flätas in i kedjan, och de gungade fram och tillbaka medan de sakta sjöngo och gnolade sommarens sista slagdänga som musikkapellet nyss spelat inne i Societetshuset.

TRE SMÅ HJÄRTAN

De löjliga orden som hoppade över deras läppar stodo i stark kontrast till det allvarliga uttrycket i deras ansikten. De höjde sina huvuden mot den lysande månen. Så brast med ens kedjan. Man sökte sig intill varandra och händer smögo sig in i händer. Eftersom de unga herrarna, såsom ofta inträffar på badorter, voro fåtaligare än de unga flickorna, måste en ungherre samtidigt hålla två flickor i handen.

Viveka som befann sig ytterst i kretsen hade fått en liten kavaljer på sin andra sida som hon inte ville lämna sin hand till. Eftersom förrådet av ungdomar här tog slut såg han komiskt förtvivlad ut. Det var en gentleman i tjugusåldern, son till en porterbryggare i Göteborg vid namn Bjurhamn. Hans minutiöst omsorgsfulla sätt att klä sig, även under de varmaste dagarna, hade väckt inte så litet löje. Hans ansikte med de regelbundna dragen hade ett trött och blaserat uttryck. Han föreföll degenererad, men eftersom hans pappa begynt som lagerdräng på det bryggeri han sedermera övertagit, en omständighet som den snobbige Jules Bågman snokat reda på genom sitt diplomatiska underrättelseväsen, kunde Malte Bjurhamns degeneration, såsom Bågman vitsigt anmärkt, inte gärna härleda sig från annat än maldrycker lagrade sedan ett släktled tillbaka.

Nu grep han efter Vivekas händer. Men Viveka gömde dem i sommarklänningens veck. Hon tänkte på Adolf von Gottlibson och erinrade sig just i denna minut med underligt skärpta sinnen hur han där borta framför vassen i närheten av det Gam-Palinska residenset lagt sin hand över hennes.

Denna sommarmånad, då hon varit skild från honom och hennes tid varit upptagen av badning, promenader och nya bekantskaper, hade hennes tankar ändå inte släppt Adolf. Det hände henne, som en gång förut, att han i minnet framträdde för henne ädlare, mer förtjusande, mera öm än han tett sig i verkligheten. Låg hon vaken i det trånga rummet bredvid föräldrarnas sängkammare, tyckte hon att varje ljud därutifrån trädgården formade sig till rörelser av hans kropp som osynlig i sommarmörkret förpassat sig innanför staketet för att vara henne nära. Sträckte hon sig då ut genom det öppna fönstret, fanns ingen där. Stjärnorna sutto orörliga som stora skinande ögon uppe på himlen. Körsbärsträdet med varje kvist tyngd av rodnande små frukter prasslade sakta, och ett bär föll ibland från toppen ned genom de spetsiga löven och gömdes bland det yviga, redan gulnade gräset. Ett gult ljus från en fotogenlampa trängde genom rullgardinen i något stugfönster, innanför vilket en sommargäst ännu var vaken. Vände hon på huvudet såg hon över sig alvarets höjd, från vilken lummiga trädkronor tycktes störta sig ned, ett väldigt sprutande vattenfall av mörk grönska. Men ibland inbillade hon sig att Rafael Lee som en smidig faun kom klängande från höjden bland träden och skrattade åt hennes känslösa drömmier. Då fingo hennes drömmar och tankar en annan färg, ja samma rodnad som de mognande körsbären i trädet. Adolf von Gottlibson hade bett henne att inte glömma honom för de andra unga män hon skulle träffa på badorten. Ja, men han visste ju inte att hennes eget minne dolde på en större rival till honom än någon

FÄSTMÖTIDER

av de unga badortsherrarna skulle kunna bli. Kanske hemligheten i Rafaels farliga tjusning låg däri att han tilltalat hennes sinnen, ännu så oerfarna, medan hon inte hade haft en aning om hans själ eller tankar och inte heller bekymrat sig det bittersta därom.

Malte Bjurhamn bredvid Viveka makade sig närmare henne. Hon tyckte han liknade en frusen liten hund, men hon kände inte något som helst medlidande med honom. Han kunde ju gå över till andra sidan och söka tröst där. Men han satt kvar med envisheten hos en som har något att hoppas på.

De andra började åter gnola på melodien som hela sommaren ringt i deras öron. Det var omöjligt att bli fri från den. Ännu under den vinter som följde skulle många av dem överraska sig med att sjunga eller vissla den, och då skulle plötsligt minnet av den heta dammiga societetssalongen dyka upp för dem och en doft från havet eller det soldränkta alvaret svepa förbi deras näsborrar.

Två ungdomar lösgjorde sig ur kedjan. De kunde omöjligt hålla sig stilla när de hörde dansmelodien. En lång mörk ung flicka Kitty Martelleur och hennes ständige kavaljer Vally Thoresen fattade om varandra och började dansa på den hästskoformade utsvängning slutet av piren här bildade. Vally Thoresen hade tvetydigt rundade höfter och axlar som gärna vickade på ett tillgjort sätt, när han promenerade eller dansade. Ansiktet var utan färg, vitt och degigt med bleka ögon djupt insjunkna i sina vida hålor, och över den breda pannan var en blond kalufs av hår uppborstat så att det såg ut som om han bar en hög valk under det.

Badortens mammor kastade alltid misstänksamma blickar på Vally. De vädrade att han inte tillhörde deras societet, och i själva verket såg han ut som om han kommit uppdykande från en undre värld, där det var vanligt att de unga herrarna buro smala armband av hamrat guld, som oupphörligt halkade ned mot manschetten och kråsnålar av similipärlor i alltför granna slipsar. Men han dansade gudomligt. De andra unga herrarna brukade missnöjda dra sig tillbaka när Vally Thoresen förde ut sin dam på dansgolvet. Det var omöjligt att ta upp någon tävlan med honom, och han hade också figurerat på en liten kabaret som man anordnat för att samla in en extra slant åt de uppskattade badgummorna i varmbadet.

Paret rörde sig i smidiga väl beräknade cirklar på den lilla platsen. Det var ett solouppträdande, en slutbal i månskenet med endast detta så väl samdansade par till medverkande och de övriga som åskådare. I månljuset tedde de sig fantastiska och överkliga. De förde sig så tyst att man icke kunde höra nedslaget av deras fötter. Deras läppar voro halvöppna som funne de en ousäglig njutning i att dricka månskenet, en kall och farlig dryck som inte gjorde sin hetsande verkan förrän den runnit ned genom strupen. Ibland böjde han sin moitié ned mot marken och lutade sig själv med hela sin längd över henne så att de smäktande tycktes smälta samman, i nästa stund närpå lyfte han henne i luften och de virvlade runt runt i ett allt vildare tempo, till dess han med smygande steg och svepande rörelser började lugna och liksom dämpa ned sin dam och de stodo vaggande och gungande på ett och samma

TRE SMÅ HJÄRTAN

ställe på en liten punkt av jorden där deras fötter slutligen tycktes suga sig fast för att hållas kvar av en obeveklig tyngdlag.

— Bravo, ropade Katarina Cederpool och klappade i händerna. Vally Thoresen har hedrat sig en sista gång.

Han släppte Kitty Martelleur och såg sig, ännu med svindeln i blicken, omkring. Han var oerhört ömtålig om sin värdighet och trodde alltid att man gjorde narr av honom. Med en silkesnäsduk i brokiga färger tor-kade han svettpärlorna ur pannan. Kitty sjönk graciöst ned på barriären och sträckte sina vackra ben framför sig, som om de nu utfört sitt arbete och kunde ställas ut till beskådande.

— Vad säger du om kriget, broder Vally? frågade von Cronfelt litet tvärt.

Vally Thoresen, som alltjämt stod kvar mitt framför dem med sin färgglada silkesnäsduk som en liten slöja mellan de långa fingrarna, hejdade handen just när den åter skulle föra näsduken mot pannan.

— Kriget, upprepade han förvirrad. Kriget? Hu då! Jag är rädd...

— Skulle du inte våga gå ut i stridslinjen, om du kallades? fortsatte von Cronfelt obarmhärtigt.

Medan han talade blinkade han åt de övriga i sällskapet som menade han att de nu skulle få höra något extra roligt. Nyss hade han själv varit syndabocken för dem då han kastat sig över Ghismonda, nu ville han hämnas på en annan och låta denne drabbas av deras hån.

Vally såg sig än en gång omkring i den lilla kretsen. Han lade märke till deras leenden.

— Nej, Cronfelt, svarade han bestämt, du hör ju vad jag säger. Jag avskyr blodsutgjutelse och råhet. Jag skulle inte kunna döda någon människa. Blotta tanken äcklar mig.

— Du menar att du är feg, utbrast von Cronfelt vasst.

Vallys ansikte fick en skarp rodnad. Den slog upp som små blossande blomblad kring ögonen.

— Jag när ingen fruktan för att försvara mig, Cronfelt, svarade han morskt. Det måste du förstå, broder. Men han tog i alla fall ett litet steg tillbaka.

I nästa sekund var den krigiske Cronfelt över honom. Innan någon av de andra hade hunnit fatta vad som var i görningen hade de två unga herrarna gripit om varandras liv och stodo nu och svängde och vickade av och an för att hålla balansen. Månskenet flödade in i deras vidöppna ögon och gjorde ögonhinnorna vita så att de sågo ut som två blinda. Flickorna uppgåvo små skrämnda rop och tryckte sig smeksamt intill sina kavaljerer. Dessa å sin sida grepo tillfället och lade armarna omkring dem, ja Jules Bågman kysste utan vidare Bodil von Born, som om nu all förställning kunde anses uppgiven och man hade rätt att överlämna sig åt stundens ingivelser.

Det blev en ojämn kamp de fingo bevittna. Unge von Cronfelt var alltför stor och robust för att inte genast bli herre över situationen. Han släppte sitt tag om Vally Thoresens liv och började en regelrätt boxning som slutade med att den överdådige dansören klagande tvingades på knä och måste be om nåd. Han utgjorde en ömklig syn nu. Den vackra sidennäsduken var sön-

derriven och bitarna strödda över marken. Halsduken var kringsvängd och upplöst så att den på ett löjligt sätt hängde som en svans utför ryggen. Hans ena kind hade fått en skråma, från vilken blodet droppade, den enda färgen i detta bleka pierrotansikte. Plötsligt gav han upp ett gällt rop och förde handen upp mot kragen.

— Min pärlnål, skrek han. O, var är min vackra pärlnål? Det var ett kärt minne för mig.

Krypande på knäna började han i verklig förtvivlan leta efter den. Jules Bågman reste sig, gick fram till von Cronfelt och sade med mycken värdighet, fastän man hörde att han hade svårt att hålla sig för skratt:

— Nu ber du Vally Thoresen om ursäkt, förstår du, Cronfelt. Du är väl ändå en gentleman som vi andra, och du måste erkänna att det var du som började att mocka gräl.

— Ja visst, svarade Cronfelt genast. Jag ber så mycket om ursäkt, Vally, sade han därpå högtidligt.

Men den stackars Vally muttrade bara:

— Jag ger sjutton i dina ursäkter. Jag måste få tag på min vackra pärlnål.

Flickorna började tjänstvilligt och fnittrande att hjälpa honom att söka. De kröpo omkring på knäna utan att bry sig om att de skrynklade sina tunna dansklänningar. Deras kavaljerer blevo sittande med ny-tända cigarretter mellan läpparna och njöto av de runda behag som nu så oväntat blottades för dem i det strömmande månskenet.

— Här är den, jublade Vally plötsligt.

Han grep nålen och reste sig på ben som ännu darade efter slagsmålet.

Kitty Martelleur skyndade fram till honom och hjälpte honom att knyta om halsduken. Sedan hon fäst pärlan i knuten gav hon honom en liten beskyddande klapp på axeln.

— Var inte ledsen nu, viskade hon. Cronfelt är ett odjur, det har jag alltid tyckt.

Nu hade man fått nog av havet och drog sig åter inåt land. Bjurhamn höll sig fortfarande vid Vivekas sida. Viveka sade ingenting, därför att hon var förskräckt över vad som hänt. Den här aftonen hade förvandlat det trivsamma och idylliska Borgholm. Ondskan hade väckts till liv. Till och med månen föreföll fientlig. Viveka tittade upp mot den och försökte urskilja den vackra liljekonvalje man sagt skulle växa i den, men hon varseblev bara en flinande gubbe, som tycktes ha hjärtans roligt åt de små usla kryp som krälade fram över jordytan.

Inne i staden voro rullgardinerna neddragna för fönstren. Alla människor sovo redan trots den oro som behärskat dem hela denna dag. Ofrivilligt dämpade de unga sina röster och smögo sig fram som om de varit ute i olovliga ärenden. I de små trädgårdarna växte av hettan förtorkade blommor, vilka inte längre hade kvar någon doft och som sorgsna släpade kalkarna mot jorden.

Jules Bågman böjde sig över ett staket och nöp av en blomma som han ville sätta fast i Bodils klänning. Men hon skakade på huvudet och sköt retligt undan hans hand. Hon ville inte ha hans blomma. Då släppte han den i marken, och Viveka som kom strax

TRE SMA HJÄRTAN

efter var nära att trampa på den. Eftersom hon inte kunde se några avbrutna blommor kastade i stoftet tog hon upp den. Hon visste inte namnet på örten. Dess kronblad hade en blekröd färg som på något vis verkade rörande så att hon fick tårar i ögonen. Med en liten varsam rörelse fäste hon den dräpta och vanhelgade växten i sitt skärp.

De hade nu kommit förbi husen och slog in på en slingrande gång som förde uppåt. Lövträdens grönska vilade tung som ett kompakt moln över deras huvuden, ty grenarna möttes över den smala vägen och flätade sig om varandra i krampaktig kärlekslust. Månljuset förmådde inte tränga igenom lövverket. Ett fuktigt mörker omgav dem och de började gå tre och tre tätt tillsammans med armarna åter kedjade i varandra. Bjurhamn spatserade emellan Ghismonda Cederpool och Viveka. Nu hade han, den förut övergivne, äntligen fått två unga flickor på sin lott och han kramade så hett och hårt Vivekas arm att hon inte kunde komma ifrån honom om hon inte villa falla rakt in i skogen.

Från dunklet där inne under träden tyckte hon sig höra ett hotfullt mummel. Här hade de trängt sig in i naturen mitt i natten utan att be om lov och träden och växterna hade inte lust att ta emot denna skara av objudna gäster.

När hon vant sig vid mörkret såg hon underligt vridna stammar närma sig från alla sidor omslingrade av ormar, men hon visste ju att det inte var ormar utan murgrönsrankor, vilka här på Öland täckte allt levande med sina blanka blad. Under dagarna hade hon beund-

rat murgrönan och haft sitt nöje av att ensam vandra på stigarna upp mot alvaret. Men nu kände hon sig rädd och frös så att hon skakade.

— Fröken von Lagercrona fryser, hörde hon Bjurhamn, sin enträgne kavaljer, säga med konstig, förändrad röst medan han ännu hårdare kramade hennes arm och försökte fatta hennes hand. Jag skall värma er.

Viveka sökte rycka sig loss och var nära att hamna på sidan om vägen.

— Så oförståndigt, sade rösten igen. Låt mig hålla fast er, fröken Viveka, annars kan det hända en olycka.

Men fastän Viveka i detta mörker kände rädsla för den täta lövskogen hade hon mycket hellre nu velat vara inne under dess valv. Hon borde slitit sig lös, tagit Ghismonda med sig och sprungit rätt in där. Kanske träden och växterna, om de kommit ensamma, vänligt skulle ha tagit emot dem. De skulle tryckt sig mot den doftande marken, murgrönan skulle slingrat sig omkring dem och hållit dem kvar. Liksom trädens stammar skulle de övervuxits av murgrönan som inte kunde se något bart utan att täcka det med flitig brådska. Dess runda blad skulle smekande lagt sig över deras ögonlock, det skulle skimrat av mörk grönska omkring dem och de skulle sjunkit in i en grön natt utan slut, äntligen fria från människors gälla röster och påflugna närmanden.

Nu voro de uppe på alvaret. Den väldiga tysta slätten bredde ut sig framför dem badande i månskenet. En doft av sol och örter, en doft som man endast möter på Ölands alvar, steg upp från marken, så stark att den nästan gav yrsel. Den gamla borgen var svart

FÄSTMÖTIDER

fastän månen lyste, en väldig skugga som sänkt sig ned vid branten utåt havet.

Som om vinden blåst dem åt olika håll skingrade sig nu ungdomarna i små grupper över slätten utan att säga adjö åt varandra. Vivekas kavaljer såg efter henne då hon utan att titta sig om sprang ifrån honom. Hon drog djupa andetag medan hon löpte över det korta gräset. Luften fyllde hennes bröst. Hon blev plötsligt så glad som om slätten burit till henne ett hemligt budskap. Slutligen kastade hon sig ned vid branten och såg ut över sundet. Vattnet var av smältande silver som med ett klingande klart ljud sköljde upp mot stranden långt där under henne. Utefter branten flöt grönskan i dunkla floder ned mot sundet. Himlen över henne tycktes så fjärran som om stjärnorna tänts i ett annat land. Kanske fanns det också ett annat land där uppe dit mänskliga ögon inte kunde nå. Viveka lade sig på rygg i det ännu varma gräset. Med blicken sökte hon fasthålla en enda stjärna som hon tyckte lyste på ett särskilt sätt, men den förlorade sig bland millionerna.

Och här nere på den gamla jorden skulle det bli krig. Infantila män skulle kasta sig över varandra liksom unge von Cronfelt kastat sig över Vally Thoresen nyss. I marken skulle bomberna krevera och jordens innanmäte spruta upp mot skyn för att sedan regna ned och begrava de framryckande kolonnerna. Husen där de bodde skulle brinna upp i en allt förgörande eld. Onda och stupida sinnen skulle ryka som svavel och de goda och visa kvävas. Men där uppe på himlen i det andra landet skulle stjärnorna fortsätta att tändas,

månen att lysa, solen att varje morgon rulla upp lika röd och strålande som förut. En kula från ett gevär, hur väl vapnet än inriktades av ett säkert öga, skulle aldrig nå de onåbara himlakropparna. Kanske bössbärarna i krigets yra skulle drömma om att de till slut skulle sikta mot själva himlen och träffa den. I drömmen skulle de då le åt synen av hur stjärnorna blixtrande rasade ned från sitt fäste och hur månen och solen löstes upp och slocknade så att ett ogenomträngligt mörker som på skapelsens första dag bredde ut sig över allt ännu levande. Men den drömmen skulle väl inte bli verklighet. Människorna skulle väl ändå blott lyckas förinta sig själva.

Viveka rörde oroligt på sig. Nu hade glädjen hon nyss känt, då hon löpt över slätten, åter försvunnit.

Hon satte sig upp och förnam på nytt naturens fientliga röster. Vredgades kanske slätten och träden och de vajande blommorna över en fördummad och fördärvad mänsklighet? Hon kastade en blick utåt havet och kände en kall ovänlig vind blåsa mot sitt ansikte.

Då reste hon sig för att gå hem. Långt borta skymtade ljusa sommarklänningar som blevo allt tydligare. De andra hade förmodligen också beslutat sig för att vända tillbaka. Men då Viveka dök in i den mörka gången som ledde ned från alvaret såg hon ett par sitta på en bänk.

Hon kände genast igen Jules Bågman och Bodil von Born. De märkte henne inte, så upptagna voro de av sina kyssar. Viveka skyndade förbi. Men när hon kommit en bit bort kunde hon inte låta bli att vända

TRE SMA HJÄRTAN

sig om. Det sammanslingrade paret där på bänken väckte en skygg längtan hos henne. Också hon skulle velat ha en famn att trycka sig in mot. Adolf! Rafael! Namnen tycktes slippa ut ur hennes hjärta och rusa genom det täta lövverket så att bladen oroligt rörde sig mot varandra.

Då fortsatte hon i ilande fart nedåt. Hennes hjärta slog hårt, strupen kändes torr.

Nu var hon nere. Försiktigt öppnade hon grinden som hade en benägenhet för att knarra på sina rostiga gångjärn. Hon såg upp i körsbärsträdet. Dess frukter lyste bjärt röda i månskenet som alltjämt flödade från himmelen. Då sträckte hon upp händerna och började plocka av de nedersta grenarna. Bären voro svala, söta, kanske med en droppe månljus i sig. Hon åt dem törstigt. Hennes läppar färgades av saften. Ett par droppar runno ned på hennes klänning. De sågo ut som blodstänk och gjorde henne förskräckt.

Hon hörde gälla röster från vägen. Det sällskap hon hela kvällen varit tillsammans med strövade förbi. Sist gingo Jules Bågman och Bodil von Born, ännu fasthållande varandra och med höfterna snuddande vid varandra.

Viveka såg efter dem till dess de försvunnit om ett hörn: det sista paret som den heta sommaren sammankopplat och som hösten hastigt skulle skilja igen.

ÅTTONDE KAPITLET.

Äntligen får jag komma tillbaka till mitt kära hem, skrek Sofia. — Jag vill leva, viskade Viveka.

Båten avlägsnade sig allt längre från Borgholm. Himlen var mulen för första gången på mycket länge, men i aftondiset såg man ännu Borgen höja sig där borta på ön som om den lyft sig och svävat bland de grå molnen.

Viveka stod på däck tillsammans med de båda systarna Cederpool. Bakom dem underhöll sig överstinnan von Lagercrona med fru Cederpool, en liten mager figur med ett ständigt missnöjt ansiktsuttryck.

— Jag är glad att komma härifrån, hörde Viveka henne säga. Det är något otryggt med öar, tycker jag.

Vivekas mor instämde livligt.

Överste Lagercrona promenerade av och an och riktade ivrigt sin kikare åt alla håll. Båten, som endast gick ett par gånger i veckan, var denna tur fullpackad med passagerare. Helt och hållet främmande människor, som Viveka icke mindes sig ha sett på badorten, fastän hon och hennes föräldrar intagit sin middag varje dag på det stora hotellet, doko fram ur vinklar och vrår lastade med kappsäckar och korgar. Alla husmödrar som nu reste tillbaka till Stockholm hade ända in i sista

FÄSTMÖTIDER

stunden försett sig med matvaror som om det gällt en belägring. Man kunde märka det nere på fördäck där karlarna knappast kunde ta sig fram för smörkaggar, ägglådor och fårlår. Hela båten surrade av prat. Krigsryktena blåstes upp som ballonger. Möjligheten av att Sverige skulle bli indraget diskuterades nervöst och het-sigt och med rädda sidoblickar utåt vattnet som om man väntat att få se en flottilj torpedbåtar dyka fram bakom någon udde.

Viveka såg på sin fars min att han var ledsen. Hon visste att han nu önskade sig vara ett tiotal år yngre och ännu i full verksamhet som officer så att han icke skulle behöva ställas utanför i fördettingarnas och åldringarnas klass om något skulle hända hans älskade fosterland. Själv var hon glad att han inte skulle räknas med vid ett krigsutbrott. Hon hade ingen lust att se honom marschera ut i kriget.

Den äldsta av systrarna Cederpool, Katarina, gjorde otåligt några danssteg på däckets.

— Vad det är tråkigt att sommaren är slut, utbrast hon. Jag har haft det förtjusande.

Hon hade några rosor fastsatta på sitt kappuppslag och de nickade och fläktade vid hennes rörelser. Hon hade fått dem av unge Cronfelt som skulle stanna kvar på Borgholm ännu några dagar.

Viveka gick fram till räcket.

Nu gled båten förbi Ölands norra udde och Östersjön öppnade sig. Hon drog in luften med en känsla av att hon äntligen kunde andas. Hon var icke som Katarina ledsen över att sommaren var slut. Snart skulle Adolf von Gottlibson resa tillbaka till Uppsala och de skulle

åter träffas. Vad låg väl nu och väntade på henne dolt i höstens grå dimmor? Men först skulle den klara månaden september komma, denna månad då sommaren plötsligt kunde flamma upp på nytt, medan träden blosade av de röda och gula färger frostmorgnarna skänkte dem.

Den skarpa vinden från det öppna vattnet drev de äldre ned i sina hytter. Ungdomarna stannade hellre på däck, fastän de börjat frysa så att de måste promenera fram och tillbaka. Vågorna fräste mot ångbåtens sidor. Det såg ut att blåsa upp ordentligt.

— Det kommer att bli gropigt vid Landsorts fyr, hörde Viveka ett par herrar som gingo förbi henne säga.

Viveka hade aldrig varit sjösjuk och hon var inte rädd för havet. Hon slog sig ned på en skyddad bänk. Härifrån såg hon att Katarina Cederpool redan kommit i samspråk med de två herrar som nyss passerat henne. Viveka log för sig själv. Katarina lät aldrig ett tillfälle till flirt gå förlorat. Men Viveka var nöjd med att vara ensam. Hon satt lutad mot väggen till salongen och hörde någon därifrån spela på ett gammalt piano som stod i ett hörn. Det var egendomligt att det fanns piano på den här båten, men kanske kaptenen var musikalisk. Viveka höjde sig en smula och kikade in genom det lilla fönstret. Vid pianot satt Ghismonda som var ensam i salongen och strök med drömmande min över tangenterna. Hon fick fram en vemodig melodi som för Vivekas öron blandade sig med ljudet av vågorna. Det började skymma och ljuset hade tänts överallt på båten. Det kastade ett darrande sken över vågorna och

TRE SMA HJÄRTAN

splittrades i vattnet. Månen fanns bakom de farande skyarna. Då två mörka moln skildes åt, lyste den plötsligt fram och försvann igen, när ett nytt moln svepte över den. Viveka kunde också fånga skymten av en stjärna som i nästa sekund tycktes brista sönder och sjunka in i himlens dunkla djup.

Den vemodiga melodien sjöng inte mer. Nu var det bara vattnet som brusade. Det kändes inte alls obehagligt. Vivekas kropp följde nästan rytmiskt med i gungningen. Hon blev yr i huvudet av det. Hjärnan kändes tom på tankar. Nu hade hon blivit lämnad ensam på däck. Också måsarna som i början hade flugit efter båten och dykt efter brödbitar som passagerarna kastat åt dem voro försvunna. Vart hon vände sig möttes blicken av dessa mörka rullande vågor som togo båten upp på sina kammar och doppade den igen i sina svalg. Hon hörde vågornas röster, men de voro inte hotande utan glada och triumferande. De ingåvo henne mod och styrka. Ja, hon kände sig med ens stark som om hon vore i stånd att blidka denna onda värld som nu rustade sig till strid. En extas fyllde henne, en underlig känsla av makt som hon aldrig erfarit. Den förde henne utom hennes vanliga jag, sprängde gränserna till detta lilla vardagsjag som långsamt och försiktigt brukade vandra över jorden och plocka upp bortkastade blommor för att ingen skulle hinna trampa på dem. Vad allt kan man inte utföra, vilket fredsstiftandets och försoningens värv är man inte mäktig, när omständigheterna och rummet icke tillåta någon handling? Man är fjärrsynt som en örn och modig som ett lejon, medan händerna ligga överksamma i knäet.

Då hörde Viveka ett jämrande rop inifrån salongen. Hon pressade åter ansiktet mot en av rutorna, och i den svaga belysningen upptäckte hon flera av passage-rarna. De lågo utsträckta på de smala sofforna, och en uppasserska kom springande till dem med handfat. De hade tydligen ej kunnat ta sig ned till sina hytter utan tänkte tillbringa natten här angripna som de blivit av sjösjukan.

Viveka sjönk ned på bänken igen. Det där svaga kvidandet förjagade hennes extas. Medvetandet om att någon eller några ledo helt nära henne var nog för att hennes mod skulle överge henne. Tankarna på kriget kommo tillbaka. Snart skulle kanske en hel värld lida och kvidande falla mot marken. Ängesten pressade samman hennes hjärta. Vissheten om att hon inte skulle kunna hjälpa en enda av dessa fick tårarna att stiga upp i hennes ögon.

Ett moln tycktes hänga över hennes huvud, sänka sig och omsvepa henne, och en sorgsenhet som hon förgäves sökte bekämpa tog henne i sitt våld. Det kunde inte bara vara medvetandet om kriget och andras lidande som var orsaken till denna tyngd över bröstet. En aning om en kommande olycka, något förskräckligt som skulle hända henne själv, steg upp inom henne som den svaga rökpelare som brukar vara begynnelsen till en stor eldsvåda.

Hon steg upp och började gå fram och tillbaka på däckbet. Vinden fattade tag i hennes hatt och var nära att blåsa den av henne. Hon måste hålla hårt fast i den med ena handen och med den andra handen svepa kappan tätare omkring sig, och sysslandet med dessa ting

FÄSTMÖTIDER

gjorde att hennes ångest på nytt lättade. Hon hade inte någon lust att gå in i salongen, där de sjuka fyllde sofforna, och hon vågade inte heller gå ned i hytten till sina föräldrar av rädsla för att väcka dem om de skulle insomnat. Så återstod henne detta däck som redan började bli henne förtroget. Hon vacklade fram och tillbaka där hon gick, men märkte det knappast. Molnen hade nu sopats undan från himlen och rymden var fylld av stjärnor och den klart skinande månen.

Viveka sjönk åter ned på bänken och såg uppåt. Hennes blickar förlorade sig i denna stjärnblixtrande rymd. En känsla av svindel grep henne som så ofta förr då hon sett upp mot en natthimmel. Hon skulle velat nå detta hav av stjärnor så milsvitt olika det grå hav ångbåten just nu strävade sig fram över med sina kvalda passagerare. Hon skulle velat i en lätt farkost gunga ut i rymden. Vågor blixtrande av stjärnor skulle lyfta hennes farkost och föra den framåt, och när hon doppade ned handen skulle tusen stjärnor likt lysande maneter fastna på hennes fingertoppar. Det skulle vara salighet. Änglarnas vingar skulle snudda vid henne och Guds röst skulle rulla genom luften som en avlägsen och praktfullt tonande åska.

Viveka log. Hennes ögon vidgades för att dricka in stjärnljuset. Bröstitet hävdades i befriande andetag.

Då hörde hon fotsteg på däckets. Någon kom rusande framåt i mörkret. Ljuset från salongen kastade plötsligt sitt sken över gestalten och Viveka urskilde till sin förskräckelse Sofia med blekt ansikte, håret i stripor och med händer som famlade för att hålla samman kappan över hennes nödtorftiga klädedräkt.

MITT KÄRA HEM, SKREK SOFIA

— Är Viveka här? skrek hon gällt genom blåsten. Pappa och jag ha varit så oroliga. Vi trodde till sist att du ramlat över bord.

Och då Viveka inte svarade, grep Sofia henne i armen och skakade henne häftigt.

— Hu, så rysligt! flämtade Sofia. Varför tänkte inte Viveka på oss och begrep att vi måste bli ängsliga när inte Viveka kom ned i hytten? Här är ju också så kallt och mörkt att jag inte kan förstå att man vill stanna här uppe ens för en minut.

Viveka reste sig långsamt. Hon tog liksom ett mödosamt steg ut ur den rymd av stjärnor där hon nyss seglat omkring. Hennes panna rynkades smärtsamt. Nu var hon infångad igen i Sofias klovassa grepp. Skulle hon aldrig bli fri från det? Skulle hon alltid åter dragas ned till ett trångt och kvavt rum med tätt tillslutande gardiner som inte lämnade den minsta springa öppen mot stjärnorna? Skulle Sofias gälla röst med den hysteriskt gnällande bitonen alltid få det att slå lock för hennes öron så att hon inte mera kunde förnimma ekot av Guds åskstämma genom molnen?

Nu följde hon Sofia kämpande mot vinden. I en lyktas skälvande ljusstråle dök med ens Edvard von Lagercrona upp. Nu var Viveka inringad. Hon såg från den ena till den andra med skygga blickar. Men översten tog henne vänligt under armen.

— Nej, se här ha vi ju Viveka, hörde hon hans försynta röst säga. För övrigt är det skönt här uppe. Jag har gått runt hela däckets.

— Vi måste skynda oss ned, skrek Sofia på Vivekas andra sida. Jag förkyler mig alldeles och jag har inte

lust att bli liggande sjuk när jag äntligen får komma tillbaka till mitt hem, mitt kära hem.

De gingo alla tre tillsammans över det fuktiga och hala däckbet. Längre bort skyntade räcket till trappan som ledde ned till hytterna.

Viveka kände det som om hon slagits i kedjor. Barnomens ständiga tillsägelser och förbud släpade med ett klingande av järn efter henne och omkring henne över plankorna. Hennes far som hon ju ändå älskade, hennes mor som hon var rädd för och så ofta velat fly från döko upp här i natten ur hennes barndoms källarum. I skuggorna omkring sig tyckte hon sig också se Antonius' blänkande glasögon och hans näsa som rynkades då hon gjort något som han icke ansåg passande.

Nu stego de nedför trappan, den ena efter den andra. Viveka, den sista i raden, vände sig om och kastade en dröjande blick på himlen. En stor stjärna tycktes le mot henne uppmuntrande och tröstande. Hur gärna hade inte Viveka velat stanna här uppe i ensamheten med den klara stjärnhimlen över sig och lyssna till sorlet av vågorna!

En kvav instängd luft slog emot henne i den smala korridoren. De tillslutna dörrarna på ömse sidor om den frammanade intrycket av celler. I det svaga skenet från en liten svängande lampa i taket såg Viveka föräldrarna före sig, Sofia med den slafsiga kappan som fladdrade om benen för varje steg hon tog, översten med sin vita hjässa. Hon fick en känsla att så här skulle hon vandra i evighet efter föräldrarna i en trång gång med alla dörrar som kunde föra in till andra

människor igenslagna framför sig. Nu stängdes också dörren till deras hytt bakom henne.

Viveka skulle ligga på en liten soffa. Det ställde sig naturligtvis billigare att tränga ihop sig tre i en hytt och en natt gick ju så fort, hade översten sagt. Men fastän det nu var sent, föreföll natten Viveka oändligt lång och oändligt mörk. Sedan Sofia och Edvard Lagercrona krupit upp i sina kojor och översten släckt lampan över sitt huvud, låg Viveka orörlig, hoprullad i en obekväm ställning på den hårda korta soffan.

Hon hörde att föräldrarna somnat och lyssnade en stund till hur deras andetag och suckar liksom jagade varandra i ojämn takt. Här, inte längre ifrån dem än att hon kunde sträcka ut handen och snudda vid dem, kunde hon inte finna något samband mellan sig och dem. Trots det korta avståndet tyckte hon att ett gapande tomrum skilde henne från dem, och ändå var hon inkapslad tillsammans med dem inom hyttens tunna skal av väggar och tak. En gång hade hon bott inne i denna kvinnas kropp som andades så nära henne, och den där mannen i bädden där ovanför hade avlat henne. Eljes skulle hon ju aldrig blivit till för att denna natt nödgas plågas av den underligt tärande och gnagande känslan av att hon genom blodets makt var fördömd att höra samman med dessa två människor, fastän hennes tanke icke ville fatta det och reste sig däremot. Hon tyckte att en kylig luft steg upp i det inbillade väldiga tomrummet mellan soffan och kojerna. Den svalkade för några sekunder hennes panna för att försvinna igen och efterträdas av kvävande hetta så snart hon åter hörde föräldrarnas andetag.

FÄSTMÖTIDER

Var hon otacksam? Borde hon inte tänka annorlunda? Viveka stirrade ut i mörkret som gungade. Här nere kom havet närmare. Hon kände hur båten gled upp och ned mellan vågkammarna. Plankorna under golvet skälvde. Ett vattenglas sjöng på en entonig och irriterande melodi. Hon slöt ögonen för att försöka locka sömnen att komma, men öppnade dem strax igen. Var hon otacksam? Borde hon inte vara glad över att hon haft en trygg och omhuldad barndom och fått växa upp i ett gott och skyddat hem? Men varken den tacksamhet eller den glädje som hon ansträngde sig att framtvinga ville infinna sig. I stället tycktes henne fångenskapen outhärdlig. Hon önskade att vingar skulle växa ut från hennes skuldror så att hon kunnat sväva fram över havet likt måsarna hon sett för ett par timmar sedan. Å, att plötsligt mista kontakten med fasta marken och förmå höja sig över den, onåbar för alla girigt gripande händer. Att känna luften rusa genom vingpennorna och samtidigt bäras av den högre och högre upp till dess jorden bara kunde urskiljas som en liten dunkel prick långt nere i djupet.

Vad dolde mörkret på för hemligheter? Hur såg det väl ut där nere på havsbotten som ständigt hade vattenmassornas tryck över sig? Kunde det inte ur djupet hämtas upp ett trollmedel, ännu okänt för människorna, som hade kraft att förvandla en till det man för minuten hetast önskade? Varför vara dömd till att ständigt leva som människa med en människas ouppfyllda önskingar och tankar som tunga stenar? Byt plats! Byt plats! Låt fågeln sitta i rummet med taket sluttande över huvudet och väl stängda dörrar och låt den fångna

människan få susa genom rymden och plocka bland stjärnorna med krokig näbb!

— Jag vill leva, viskade Viveka andfådd.

Och hon menade att hon ville leva tusen liv. Då dök bilden av Adolf von Gottlibson upp framför henne. Hon såg honom så tydligt som om han verkligen varit där. Kärlek? Skulle kärleken kanske ha makt att förändra henne så att hon bleve fågellik fri? Den tanken hugsvalade ändå en smula. Förenade hon sig med Adolf von Gottlibson, skulle hon mer och mer avlägsna sig från hemmet. Genast något vunnet! Sofias hysteriska frågor och förmaningar skulle bli mindre pinsamt genomskärande då de kommo så långt bortifrån.

Men hon ryste med ens till då hon tyckte sig höra Adolfs torra röst med det docerande tonfallet. Skulle hon inte åter råka in i en trång cirkel av stadgar och förbud bara med en annan över sig som utfärdade dem och som återigen ville styra henne?

Viveka vred sig på soffan. Det värkte i hennes ben och armar av den ovana och obekväma ställningen. Om det ändå ville ljusna! Hon fattades av hat mot detta kvalmiga osunda mörker som genomväddes av föräldrarnas andetag. Nu mådde hon också illa. Då vände hon sig så gott hon kunde in mot väggen och slöt ögonen. Men bakom hennes nedfällda ögonlock irrade alltjämt bilden av Adolf von Gottlibson. Hon mindes hur han bett henne att inte glömma honom. De hade slutit ett hemligt förbund och hon hade triumferat över att Antonius stått helt och hållet utanför det. Antonius skulle bli skjuten åt sidan än mera för hennes skull.

TRE SMA HJÄRTAN

Men medan Viveka tänkte detta ängslades hon samtidigt för att Adolf redan kunde ha förrått deras överenskommelse för sin älskade vän. Misstanken sköt upp i hennes sinne som en liten giftig ört med lång och ärggrön stjälk. Hon försökte pressa den tillbaka, men den reste sig bara åter med ett slags listig och utmanande kraft. Och därpå snurrade hennes själ sakta runt så att hon kunde blicka ut genom ett nytt fönster, och mot dess genomskinliga ruta tryckte sig Rafael Lee-Hillmans leende ansikte. Då blev hon förskräckt som vore hon på väg att begå ett brott. Hur var det möjligt att hennes hjärta på detta sätt rymde två män? Att det inte sprängdes! Det fanns heller ingen likhet mellan Rafael Lee-Hillman och Adolf von Gottlibson. Hennes väsen måste dela sig i två grenar för att kunna omfatta dem. Så snart de båda visade sig för hennes inre syn blev det en fruktansvärd strid inom henne mellan olika känslor och förnimmelser och hennes känsla för Rafael tycktes alltid gå segrande ur den striden. De heta begär, den trånande längtan efter romantik som grönskade likt gröna havsalger på botten av hennes själ slingrade sig rasande upp mot ytan så snart tanken på Rafael snuddade vid den. Han hade en förmåga att på ett sällsamt sätt vara levande i hennes minne, denne Rafael som hon endast träffat några dagar. Intet fotografi kunde ha inristat hans bild bättre på plåten än hennes egen näthinna gjort det. Det var en plåga och en sällhet att han föreföll så levande, så nära. Hon borde krossa bilden mot en klippvägg. Men man river inte ut sina ögon och kastar dem.

Denna natt vaggade Viveka på vågorna närmare och närmare mot den stund då hon skulle möta Adolf von Gottlibson och mot ett avgörande mellan dem som nu föreföll att vara oundvikligt. Men hon fördes oemotståndligt framåt med den slyngeln Rafael tryckt tätt mot sitt hjärta, och när hon senare äntligen skulle rycka bort honom lämnade han ett blödande märke kvar som endast långsamt skulle läkas till ett vitt ärr.

Viveka hade somnat. När hon vaknade silade solen in genom det blå kalikåförhänget framför hyttens runda fönsterglugg. Sofia var vaken och när Viveka vände på sin kropp som värkte av den hårda soffan uppfångade hon en spejande nyfiken blick från sin mor som lagt sig på sidan i sin koj. Viveka fick en obehaglig förnimmelse av att ha varit iakttagen länge. När man sover är man hjälplös. Den som tränger sig fram till ens bädd kan måhända läsa de hemligheter som under sömnen stiga upp i ens ansikte och vila på läpparna, och Viveka kände det som om hon nu blottat sig, så att Sofia visste allt om hennes innersta önskingar och drömmar.

— Är du vaken? viskade Sofia.

— Ja, mamma, svarade Viveka.

Hon kastade av sig filten och steg hastigt upp. Kläderna hade hon under natten behållit på och nu ordnade hon endast sitt hår framför hyttens minimala spegel och satte på sig hatt och kappa.

— Jag går upp på däck, sade hon till Sofia.

Sofia ropade, helt och hållet glömsk av att översten sov där uppe:

FÄSTMÖTIDER

— Var nu bara försiktig, Viveka, så att du inte faller över bord. Jag hade nog med ångest för din skull i natt.

Då vaknade Edvard von Lagercrona och mumlade något. Viveka skyndade sig att öppna dörren och sprang uppför den branta trappan till däckets.

Här uppe tumlade nu passagerarna som tillbringat natten i salongen ut därifrån. Solen lyste på deras bleka och glåmiga ansikten. Deras kläder voro i oordning och hade fått fläckar, och en pust av ruvande nattluft följde i deras spår.

Vattnet var nu lugnt, fast det blixtrade och stänkte av det när båten plöjde fram genom det. Måsarna kretsade åter kring ångbåten med vitglänsande underkroppar. Kala skärgårdsklippor höjde sig ur havet. Luften gav läpparna en frisk saltsmak. Viveka andades in den och hennes hjärta började bulta av en glädje som överraskade henne. Snart skulle hon återfinna sitt rum, som hela sommaren stått övergivet, och genom fönstret skulle hon se den målade muren med sjön, roddbåten med det älskande paret och den röda stugan.

När de omsider lade till vid kajen i Stockholm, togo Lagercronas ett hastigt och brådskande farväl av sina sommarvänner. Viveka och hennes föräldrar stego upp i en bil med bagaget, och Viveka såg Cederpools försvinna i en annan. Katarina vinkade åt henne när deras droskbil svängde om hörnet. Viveka hade redan glömt henne. De bekantskaper man gör under sommaren träffar man sällan igen, de bruka sjunka in i minnet mot en bakgrund av ett blått hav eller en yvigt grönskande lövdunge.

MITT KÄRA HEM, SKREK SOFIA

Nu var Viveka i trappan till deras hus. Hon knogade på en resväska som hon måste sätta ned ett tag för att sträcka på armen. Redan hörde hon Sofia låsa upp tamburdörren till deras våning. Genom det dammiga trappfönstret uppfångade Viveka en skymt av den så vackert bemålade brandmuren. Om bara en liten tid skulle Adolf von Gottlibson springa uppför den här trappan, liksom hon nu fånga en skymt av den blå sjön och det älskande paret i båten och därefter ringa på deras dörr.

Viveka lyfte upp kappsäcken igen. Den vägde kanske inte tyngre än hennes eget hjärta, just nu så fyllt av förningar, hopp och fruktan.

NIONDE KAPITLET.

En förskräcklig tanke: förstörelsens vällustiga drift att döda. — En okänd man. — De kloka djuren.

Viveka och överste Lagercrona promenerade nedför Linnégatan mot Humlegården. Lyktorna voro tända och lyste svagt i det begynnande mörkret. Luften var ännu ljum efter dagens värme. Nu i början av september hade dagarna fått denna kristalliska klarhet som kännetecknar förhösten. Skymningen svepte redan om eftermiddagarna som ett fint dammstoft genom rymden, men när kvällsmörkret kom på allvar översållades himlen av stjärnor vilka gnistrade som små nytända eldar.

Det hade blivit en vana för översten och Viveka att gå ut efter middagen. Översten fattades redan vid kaffet i förmaket av en viss oro: han måste ned till Stureplan för att på depescher och löpsedlar läsa de sista nyheterna från krigsskådeplatserna, och Viveka följde med honom. Sofia protesterade:

— Vad skall det tjäna till att få veta vad det hänt för nytt i detta ohyggliga krig strax innan man somnar? sade hon. Hela eländet får ju Edvard ändå reda på i morgontidningarna.

Men Edvard von Lagercrona kunde inte behärska sin iver. Utan att bekymra sig om Sofias gnäll eller syrliga ironi satte han ändå alltid efter kaffet på sig

EN FÖRSKRÄCKLIG TANKE

rocken och öppnade tamburdörren för att göra sin vanliga kvällspromenad.

På Sturegatan var det fullt av folk. Mot bakgrunden av parkens mörka lövmassor lyste ansiktena bleka. Ljudet av trampande fötter ekade mot den släta trottoaren. Alla dessa promenerande drogo sig ned mot den lilla öppna platsen. De liksom överste Lagercrona måste innan de gingo till sängs ta reda på de sist anlända nyheterna.

Framför en av dagstidningarnas depeschfönster stod en svart klunga människor. Ljuset från fönstret kastade sitt sken över deras uppåtriktade ansikten. Munnarna voro halvöppna som om de velat sluka de med höga stilar präntade bokstäverna och tugga dem mellan tänderna.

Far och dotter trängde sig fram genom de täta leden och översten trevade i fickan efter sin pincené som han med allvarsam min satte på sig, varefter han med samma uttryck av spänd förväntan som de andra började studera depescherna. Det var inte så mycket människor nu kring tidningskontorens fönster som i början av augusti strax innan Sveriges neutralitetsförklaring kommit, men det var tillräckligt många nyhetstörstande för att de varje kväll skulle bilda små folksamlingar.

Viveka greps alltid av ångestfull förskräckelse när hon stod inklämd bland dessa främmande människor. Hon försökte komma närmare sin far, men ofta trängde sig någon emellan dem och hon blev för några minuter skild från honom. Vassa armbågar knuffade henne i sidorna, andedräkten från någon bakomstående blåste henne i nacken och ljudet av mumlande röster, som

hade något olycksbådande i sig, träffade hennes öron. Hennes rädsla och känsla av obehag gjorde att hon sällan uppfattade något av det hon ändå mekaniskt läste på de upphängda lapparna. Hon inbillade sig under den korta stund hon stod där framför fönstret att de mörka främmande kroppar som rörde sig omkring henne och snuddade så tätt intill henne vilket ögonblick som helst kunde sno omkring sig den där fasansfulla taggtråden, som hon läst om i tidningarna, och att de då likt piggförsedda igelkottar skulle sticka omkring sig åt alla håll.

Hon drog en suck av lättnad när översten äntligen stoppade pincenén i fickan och med henne vid armen banade sig ut ur hopen igen. Ibland stötte han då samman med en bekant, någon gammal förutvarande officer som han själv, och då gick Viveka tyst bredvid och hörde de båda herrarna diskutera kriget. Av dessa samtal framgick att Tyskland skulle segra, att kejsaren var en beundransvärd man och att Sverige oförtövat borde sluta upp vid Tysklands sida. På samma visa sjöng den upprörde Sebastian när han gjorde ett av sina numera sällsynta besök hos dem. Hans röst lät mera upphetsad än de gamla före detta officerarnas därför att han ännu var ung och, efter vad han påstod, hade närapå halva flottan bakom sig, en sak som han ofta betonade som om han redan vore amiral och ganska säker om att hans raska gossar skulle följa hans rungande kommandorop. Efter det Svea i början av året fött honom en son kom Sebastian icke så ofta som förr hemspringande för att klaga över att han och den nya hustrun råkat i gräl och att han blivit illa behandlad.

Denna septembrafton hade Svea bett Viveka se efter barnet, emedan hon och Sebastian blivit bortbjudna och jungfrun var ledig för kvällen.

Sebastian hade kvar sin lilla våning vid Artillerigatan, men Viveka följde sin far uppför hela Sturegatan till Karlavägen, samma tur de alltid brukade göra sedan de varit nere vid Stureplan.

På Floras kulle lyste grönskan i lyktskenet så ljus att man kunde trott det åter var vår. Viveka kastade en dröjande blick uppåt Karlavägen. Så längesedan det var hon som skolflicka gått där borta med sin far om aftnarna och sett in genom de upplysta fönstren till de vackra privathusen! Hon tyckte sig skymta skuggorna av en redan åldrad man och en liten flicka med fläta på ryggen glida fram över trottoaren.

Nu var det precis fem år sedan Lagercronas flyttat till Stockholm, och när Viveka snabbt kastade en tanke tillbaka föreföll det henne som om dessa fem år flyktat bra fort. Hon ryckte till då översten yttrade:

— Jag hörde av Antonius att Adolf Gottlibson nu kommit tillbaka till Uppsala. Då ha vi väl honom här rätt som det är.

Viveka kände hur hon blev het i ansiktet. Så skönt att det var mörkt så att hennes far inte kunde se hennes rodnad.

— Ja, Antonius nämnde något om det, mumlade hon.

Överste Lagercrona sade ingenting mer, och de fortsatte tysta Karlavägen framåt.

Här hade Adolf von Gottlibson och hon gått en underbar vårkväll för mer än ett år sedan och en darande klart lysande stjärna hade suttit i toppen på en

FÄSTMÖTIDER

av de nyutslagna björkarna vid Floras kulle. Vivekas blick for sökande in i mörkret under planteringsens träd som voro så oupplösligt förknippade med hennes minne av den där stunden.

Vid hörnet av Sibyllegatan skildes Viveka från sin far och fortsatte ensam fram mot Artillerigatan. Den svarta lövmassan som gungade över planteringen viskade och mumlade. Viveka stannade med ens för att lyssna. Det var som om löven haft ett budskap åt henne, men hennes hjärta förmådde inte uppfatta det.

Just som hon gick in genom porten till det hus där Sebastian och Svea bodde kommo båda rusande genom farstun.

— Nu äro vi försenade igen, hörde Viveka Svea ropa med grälsjuk stämma. Aldrig kan du heller komma i tid till middagen.

Sebastian mumlade knotande något och så fingo de syn på Viveka.

— Det var bra att du kom, sade Svea brådskande. Jungfrun har fått löfte att gå genast hon öppnat för dig.

Svea i sin eleganta kappa och med bart nyfriserat hår svepte förbi henne och ut genom porten. Sebastian som var ett par steg efter nickade åt Viveka. Han såg ledsen och trött ut. Viveka fortsatte uppför trapporna. I luften svävade Sveas obehagligt stickande parfym.

Där uppe öppnade ensamjungfrun på hennes ringning. Hon var en mörklagd frodig äldre flicka med svarta ögon som runda rullande kulor vilka oupphörligt mulattlikt visade ögonvitorna.

DE KLOKA DJUREN

— Jaså, fröken Viveka är här nu. Då ger jag mig i väg då, sade hon och slängde hårt igen dörren till köket.

Det verkade nästan som om hon nu tänkte skudda stoftet av den här våningen och familjen av sina fötter. Svea bytte jungfru varje månad och var ständigt fylld till brädden av historier om alla deras fel och brister.

Med en känsla av olust tog Viveka av sig hatt och kapp i den lilla prydliga hallen och steg in i förmaket. Sebastians officersrock låg kastad på soffan och hans krage och slips skräpade på en byrå som var prydd med små silversaker. Den elektriska lampan var tänd på skrivbordet och lyste upp en bit av salen. Längst in stod en dörr på glänt till sängkammaren där också ljuset brann. Viveka måste ovillkorligt tänka på hur noga det var hemma att man släckte det elektriska ljuset så fort man lämnade ett rum.

— Det får inte brinna i onödan, förhöll dem överste Lagercrona som själv gick och vred på strömbrytarna om någon av hans familj varit tanklös nog att glömma bort det.

Viveka tog upp Sebastians rock och gick in i sängkammaren för att hänga upp den i garderoben. När hon stod där inne i den mörka garderoben hörde hon ett litet gny som från en hundvalp inifrån sängkammaren. Hastigt placerade hon rocken på hängaren och sprang in igen.

I den lilla vita sängen med tunna luftiga omhängen vid fotändan av hennes brors och Sveas breda sängar av ljus björk sov Ottokar von Lagercrona, Sebastians

TRE SMA HJÄRTAN

förstfödde. Den lille gossen låg med de små händerna knutna över det fint broderade lakanet. Det skära ansiktet med slutna ögon var löjligt likt en papiermachédockas.

Pysen sov och hade gnytt till i sömnen, kanske oroad av någon gestalt som plötsligt visat sig på drömmens parasoll. Viveka mindes en bild i en av sin barndoms sagoböcker: ett barn som sover under en brokig parasoll som John Blund spänt upp över barnets huvud. Hon tyckte inte som Sofia att Ottokar var vacker. Snarare fann hon honom ful med hans trubbnäsa och med den djupa rännan som förenade näsan med den uppåtböjda överläppen. Ingen av familjen Lagercrona hade en sådan där ränna under näsan, den kom säkert från Sveas närmaste släkt och föreföll Viveka vulgär och grov. Men Sofia kunde i alla fall kela med denna gosse på åtta månader i timtal till dess Svea förargad ryckte honom till sig och skrikande förklarade att farmor alldeles komme att skämma bort hennes son.

Viveka satte sig framför den tredelade spegeln vid Sveas toalettbord. Detta att spegeln var tredelad så att man genom att skjuta en smula på glaset kunde se sig samtidigt framifrån och i profil tycktes Viveka som höjden av lyx. Nu märkte hon att hennes hår var bra illa uppsatt i nacken, det hade hon inte sett hemma i sin egen lilla spegel. Hon började fästa håret bättre, men upphörde med ens att syssla med håret och satt stilla begrundande sitt ansikte som återgavs från tre håll. Hon kände inte igen sig därför att hon så sällan såg sig själv så här i profil. Det föreföll henne som om hennes ansikte splittrats i två, ja tre, helt olika var-

EN FÖRSKRÄCKLIG TANKE

andra, och när hon mötte ögonens mörka blick blev hon rädd som om hon mött blicken från en helt och hållet främmande.

— Vem är du då egentligen? mumlade hon till sin trefaldiga spegelbild och hon försökte nicka vänligt mot den, men fastän munnen log försvann inte den mörka skuggan i ögonen.

Vem är du där inne i spegeln som tycks ha lånat liv och blod från mig och ändå är en helt annan? Jag möter väl mig själv i spegelns glas, men kan ändå endast dunkelt erinra mig att jag sett denna varelse förut. Det stelnade ansiktet där inne kan vara en döds ansikte som fastnat på spegelögats näthinna, eller har måhända spegeln ett sällsamt inre liv som vi ej veta om, men som plötsligt stiger upp till dess yta och förskräcker oss?

Viveka gjorde en plötslig rörelse som för att slå sönder glaset, men hon hejdade sig därför att i det samma en hand hotande sträcktes emot henne ur spegelns djup liksom i begrepp att krossa henne. Då slöt hon hastigt till de två omgivande speglarna om den mittersta liksom man lägger igen bladen i en bok. Glaset doldes nu helt och hållet och gömde sina underliga hemligheter för henne.

En stund gick hon på täspetsarna omkring i rummet. Hon ville inte väcka barnet, men hade ingen lust att sätta sig ned igen. Sveas parfym dröjde också kvar här inne, på ett pockande vis påminnande om henne själv. Hela atmosfären i rummet berörde henne pinsamt: en främmande värld där hon inte kunde trivas. På en stol visade en solkig rosafärgad kombination

FÄSTMÖTIDER

en trasig spets som slingrade sig på ett ormlikt sätt nedför stolsbenet. Svea hade väl bytt underkläder innan hon gick bort på bjudningen. En modejournal för hösten med färggranna planscher och sköna damer i vinterdräkter eller i dekolleterade aftonklänningar låg uppslagen på hennes nattduksbord och över planscherna en hög av krusiga luggnålar tillsammans med en nagelpetare, tydligen använd i sista minuten. Ett par skor med en smula snedgångna klackar voro avsparkade framför sängen, vars överkast till hälften dragits av som om husets härskarinna tagit sig en liten vilostund strax efter middagen. Det var tydligt att ensamjungfrun med de rullande mulattögonen inte givit sig tid till att göra i ordning åt herrskapet för natten. Över det småslarviga rummet lyste lugnt och nästan himmelskt den väldiga ljusblå sidenrosetten som högst uppe fäste samman Ottokars sängomhången.

Äntligen drog Viveka en stol fram till den lilla sängen och satte sig. Hon borde ha haft en bok med sig, tänkte hon, för att tiden skulle gå fortare, men hon hade glömt att ta med sig någon hemifrån, och här visste hon att det inte fanns något särskilt av intresse för henne att läsa. Inne i vardagsrummet stod visserligen en bokhylla, men den var fylld av fint inbundna samlingsverk och hon hade inte någon lust att rubba de jämna raderna. Det brukade inte se ut på bokhyllan som om vare sig Svea eller Sebastian någonsin störde dess prydliga ro genom att ta ut någon av dess skatter.

Hon tittade ned på den lille gossen. Nu hade han vänt litet på sig, de knutna händerna lågo alltjämt på lakonet och en liten välbehaglig snusning trängde sig

ut genom den trubbiga skära näsan. Kinderna voro varmt rosiga av sömnen.

Viveka betraktade honom undrande. Detta lilla mänskliga väsen hade alltså blivit till och skulle utvecklas till en ung man för att bli lik Svea eller Sebastian eller dem båda med bådass karaktärsdrag på ont och gott blandade i sig. Och den unge mannen skulle i sin tur gifta sig och hans söner skulle växa upp och bilda nya familjer Lagercrona, i det oändliga ända in i evigheten. Det gav henne en känsla av svindel, men samtidigt en förnimmelse av livets tröstlösa enformighet. Hur länge skulle jorden orka bära alla dessa trampande fötter? Kriget där ute i världen, vilket med ens tycktes henne utföra ett barmhärtighetsverk, gjorde just nu sitt bästa att utplåna spåren efter de otaliga människorna, men det skulle bli fred igen och den förfärliga människofloran skulle skjuta upp på nytt, bära frö och frukt och översålla jordytan. Hur besynnerligt mycket ihärdigt meningslöst liv fanns inte nu i det där lilla stycket människa framför henne! Det pyrde segt och dörskt av livets gnista, snart skulle det flamma och sotigt ryka av det. Ännu kunde detta barn inte forma ord för att förklara sina begär och drifter, men så småningom skulle orden gå ut över de mjuka läpparna för att fläta sig in i andra människors ord och i förening med dem stiga till ett dovt pockande brus som dånade i rymden.

Viveka lutade sig ännu djupare över den vita sängen. Omhängena berörde hennes nacke när hon fångade andedräkten från det sovande barnet. Barnets andedräkt kom i en mild ljum pust mot hennes kind, och

TRE SMA HJÄRTAN

när hon slöt ögonen såg hon för sig en äng med vaxande blommor, vilka böjde sig när sommarvinden strök över dem. Sommar, fjärilar, det gula fjärilsparet som hon och Adolf von Gottlibson sett tumla om vid vasskanten en afton, brunt blänkande vatten som rann fram under en bro, små svarta tunna flygfjän som saxade över vattenytan, en obegripligt stor och regnbågsglänssande trollslända som försvann rätt in i solen medan guldstoffet från dess vingar ströddes genom luften.

Viveka öppnade ögonen igen. Det sovande barnet var så nära henne. Med en känsla av moderlig ömhet trots allt lät hon sina läppar snudda vid dess kind. Men när den lille nu gjorde en svag rörelse drog hon sig förskräckt tillbaka.

Skulle hon en gång själv äga ett litet barn som sov i en vit säng med omhängen sammanbundna av en väldig sidenrosett: ett barn med små händer som kunde knyts och öppnas och med mjuka läppar som det vore en salighet att få kyssa? Hon drömde om det redan och tryckte armarna mot sin kropp som om hon känt ett växande liv röra sig under bröstet. Hon glömde att hon nyss förskräckts inför det eviga alstrandets enformighet. Hon ville själv vara med, vara liv, frambringa liv och vid sin död blicka ut över generationer som skulle låta hennes ande och tankar fortplantas i nya hjärnor.

Hon hade svårt att gå ifrån sängen. Det var ju inte alls nödvändigt att hon hela kvällen skulle sitta så här nära gossen för att vakta honom. Hon kunde gott gå ut i de andra rummen, om han vaknade och skrek till skulle hon ju genast höra honom och skynda till honom igen.

DE KLOKA DJUREN

Men hon blev sittande vid sängkanten med en flik av det vita omhänget mot sin panna. Så tunn huden vid hans tinningar var! Hon såg med förvåning de späda ådrorna lika ådrorna på ett blad teckna en liten figur vid ögonen. Det var som om en osynlig hand präntat en sirlig skrift där, ett märke som med åren skulle bli allt tydligare, svälla upp vid starka sinnesrörelser, sjunka till ro igen i fridfulla stunder och till sist stå förkalkad och grå som en gammal inskrift på en gravvård mot gubbens hårda skinn.

Viveka stirrade på barnets tinningar och fick plötsligt häftig hjärtklappning. En förskräcklig tanke hade med ens som en svart luden mask bitit sig fast i hennes hjärna. Om hon nu lyfte sin hand och endast med fingertoppen tryckte mot gossens tinningar skulle han upphöra att andas! Så skört var livet, ett så bräckligt skal skyddade det.

Omedvetet höjde sig handen som vilat i hennes knä och beskrev en liten rörelse i luften. Hur obestämd denna rörelse än var visade den ändå att handen följde hjärnans ingivelse och denna ingivelse var krigets och förstörelsens välgörande, vällustiga drift att döda och dödas, rena och renas. Lusten kom så plötsligt över Viveka att kallsvetten steg upp i hennes hårfäste. Hon tyckte att en smal låga oroligt och flämtande brann bredvid henne och att hon skulle kunna släcka lågan med sin hand. Skulle det bli ett milt mörker omkring henne då? Och tystnad? Så underbart tyst? Hur svagt förnimbara för örat barnets andetag än voro, skulle det om de upphörde plötsligt bli så tyst som om en bäck upphört att rinna över glatta stenar.

FÄSTMÖTIDER

Viveka svalde något som välldde upp i strupen på henne och ville kväva henne. Den ludna masken som kommit in i hennes hjärna utförde ett ödeläggande arbete där. Den tycktes krypa över de små vindlingar som innehöllo hennes goda tankar och girigt äta upp dem, medan dess svans piskade onda tankar till verksamhet. Nu jäste Vivekas huvud av onda impulser. Hennes hand for upp och ned från hennes sköte liksom för att styrka sig till att utföra dådet. Hon stirrade förfärad på denna lem av sin kropp som om den inte hört henne till.

Barnet sov vidare utan att dess drömmar stördes av den mörka skugga som sänkte sig över det.

Viveka böjde sig allt längre fram över sängen. Hennes vitt uppspärrade ögon sögo sig med blickarna fast vid barnets tinning. Redan knöts hennes hand och fingrarna styvnade.

Då började väggklockan i salen slå med en silverklingande ton som skälvde genom rummen. Ljudet trängde in i Vivekas öron och väckte henne med ens till besinning. Hennes hand öppnade sig som om den velat ge något, som gömt sig inne i dess kupa, luft och frihet. Den ludna masken i hennes hjärna kröp undan. Hennes bröst hävde sig under ett djupt andetag.

Viveka reste sig så hastigt att stolen föll omkull bakom henne. Som om hon varit förföljd rusade hon ut ur sängkammaren genom den mörka salen och sjönk med ett litet kvidande ned på Sebastians breda ottoman bland dess lysande sidenkuddar. Hon dolde ansiktet i händerna. Och nu kommo tårarna. De störtade ur hen-

EN FÖRSKRÄCKLIG TANKE

nes ögon, runno stritt utför kinderna och vätte insidan av hennes händer.

Vad var det som hänt med henne? Var det väl hon själv som fött dessa förfärliga tankar och som lyft sin hand mot ett oskyldigt litet barn? Djupt inne i henne måste bo en annan varelse, en ond, o ond måste den väl vara, med lust att förinta och förstöra det som levde och andades. Den hade plötsligt rest sig med grånande ansikte och velat gripa efter ett byte. Var det inte denna främmande varelse som stigit fram ur den glänsande spegeln så att hon nyss måst dölja dess glas för att slippa se? Var det kanske, ja var det inte denna starka makt inom en som nu där ute på slagfälten tvingade människorna att skjuta ned varandra eller att borra bajonetterna djupt in i varandras hjärtan?

Viveka grät och tårarna lättade. Ännu vågade hon inte se upp. Det var som om någon inne i rummet iakttagit henne och helst skulle hon velat rulla sig in under bordet eller under den stora länstolen där borta för att gömma sig.

Ett skrik inifrån sängkammaren kom henne att lyfta huvudet. Nu blev det tyst. Så skrek barnet igen.

Viveka skyndade in till det. Barnets späda armar fäktade i luften, ansiktet var förvridet och eldrött, munnen gapade för att släppa fram skriket. Hade Viveka ändå gjort honom illa? En minut stod hon hjälplös framför den lilla sängen och visste inte vad hon skulle ta sig till. Åter böjde hon sig ned mot kudden, men nu med ett ömt leende.

— Var tyst då! Har du ont? frågade hon bävande.

TRE SMA HJÄRTAN

Gossen slöt med ens läpparna och de ljusblå ögonen stirrade förvånat på henne. Så började han skrika på nytt. Då vek Viveka åt sidan täcket och det broderade lakanet, lade händerna om den späda kroppen och lyfte den upp i sin famn. Genast tystnade den lille.

En utesäglig fröjd efterträdde fasan nyss. Det var som om ett ymnigt blommande rosenträd växt upp i rummet och nu skyddande sträckte sina grenar över Vivekas huvud. Så det doftade! Sidenglänsande blad föllo genom luften. Fram och tillbaka vandrade Viveka i rosenträdets blida hägn med barnet i sina armar. Smekande ord och namn som förut varit okända för henne tumlade över hennes läppar. Hon talade till detta barn som inte gav något svar. Dess huvud vilade mot hennes bröst. Hon tyckte sig känna ett hjärta klappa mot sitt eget.

En oändlig tillfredsställelse fyllde henne. Hon hade kunnat lugna och trösta den där lilla varelsen så att han inte längre behövde skrika. Han var inte rädd för henne heller. Hon kunde ta hans små händer mellan sina och leka med dem och han skrattade ett litet kuttande skratt som fick henne själv att skratta.

Utanför fönstren var kvällen svart och Viveka kunde höra kvällsblåsten ila mellan husraderna. Men här inne i rummet var det tryggt och ljust och mattan kändes mjuk som en äng att vandra på. I rutorna såg Viveka en skymt av sig själv och barnet. Hon hade svept en filt omkring det, och den skära filten började blomma på fönstrets mörka yta varje gång hon närmade sig fönsterkarmen. O, om hon verkligen ägde detta barn och bara nu gick här och väntade på att hennes make

skulle komma hem. För första gången när hon tänkte på sin blivande man såg hon inte vare sig Rafael Lee eller Adolf von Gottlibson framför sig. Hon tyckte sig höra lätta steg i tamburen och sedan i salen och därpå slöt hon ögonen och inbillade sig att en okänd man steg över tröskeln. Denne okände passade i hennes drömda hem. Hon skulle sträcka barnet emot honom och han skulle sluta dem bägge i sina armar. Och i detta ögonblick var Viveka säker på att det var honom hon älskade. Hon visste ju inte att hon endast drömde om ett barn som detta att vagga i sina armar och att hennes sinnen kommit i oro av att barnets hjärta slog mot hennes eget.

Nu sov gossen åter. Hon tittade leende ned på honom. Därefter lade hon honom i sängen och stoppade väl till täcket.

När tamburdörren låstes upp och Viveka hörde Sebastians och Sveas röster i tamburen spratt hon till och kände det som om ett par inkräktare ville tränga sig in till henne och barnet.

Svea stod i dörren klädd i aftontoalett och med en hög färg i sitt eljes så bleka ansikte.

— Hur är det med Ottokar? frågade hon. Har han sovit ordentligt hela tiden?

— Han har sovit, svarade Viveka dröjande.

Hon visste inte riktigt varför hon narrades. Kanske hon gjorde det därför att hon inte ville tala om den underbara stunden då hon burit barnet på sina armar.

När hon några minuter senare gick nedför Karlavägen tyckte hon att en tidrymd utan gräns förflutit sedan hon promenerade här sist med sin far. Det som hänt henne uppe i Sebastians och Sveas sängkammare

FÄSTMÖTIDER

kunde hon inte reda ut. En svart våg hade lyft henne upp och ryckt henne bort från den säkra stranden, hon hade känt djupet under sig och varit nära att sjunka, men vågen hade skonsamt låtit henne sköljas tillbaka mot land igen.

Nu gick hon in i planteringen. Trädens grenar vaggade sakta över hennes huvud. På bänkarna dröjde sig unga älskande kvar tätt tryckta mot varandra, skyddande varandra för kvällskylan. I husen lyste det här och var. I en våning var det fest och då någon där uppe slog upp ett fönster strömmade tonerna från en grammofon ut i luften, sönderhackande stillheten.

När Viveka öppnade porten vid Sibyllegatan ströko två fuktiga hundnosar emot hennes kappa, och fru Melanderhjems jakthundar voro nära att springa ikull henne. Efter dem kom den gamla damen, med de sminskade kinderna lysande hektiskt under floret. Hon gav Viveka en kort onådig nick och följde hundarna ut på gatan. Viveka stod kvar i porten och såg hur fru Melanderhjelm stannade under gatlyktan och stirrade upp mot den som om den varit en måne på himlen. De kloka djuren snodde nosande och gläfsande runt henne för att slutligen uträtta sina behov mitt i spårvägsspåret.

TIONDE KAPITLET.

Familjeförlovning. — Paret i båten på brandmuren hade det bättre.

När Viveka vek om ett hörn vid Biblioteksgatan höll hon på att stöta ihop med en ung herre, vilken mumlande en ursäkt drog sig åt sidan och brådskande fortsatte trottoaren framåt.

Viveka stannade. Den unge mannen hade för en sekund böjt sig över henne och något i hans ansikte påminde så starkt om Rafael att Vivekas hjärta gjorde ett litet hopp och hennes knän begynte darra så att hon kände sig ur stånd att ta ett steg vidare.

Det var inte Rafael, naturligtvis inte, bannade hon sig själv, han vistades inte ens i Sverige nu, det var hon säker på, men det genomträngde henne nästan som om hon verkligen mött honom.

Då hon började gå framåt igen gungade gatan under hennes fötter. Hustaken hade en obehaglig benägenhet för att långsamt sänka sig över hennes huvud. De promenerande kommo alltför tätt inpå henne och en bil snuddade raslande mot trottoarkanten så att hon förskräckt vek åt sidan och var nära att slå emot ett skyltfönster.

Först när hon kommit in i Humlegården lugnade hon sig en smula. Gångarna prasslade redan av löv och uppe i de ännu yviga trädkronorna brann det av gula

TRE SMA HJÄRTAN

och röda färger. Det hade varit flera frostnätter och snart skulle hösten vara här på allvar. Men alltjämt lyste himlen klart blå och solskenet värmde.

— Rafael.

Viveka ertappade sig med att viska namnet. Hon viskade det igen. Läpparna hade nyss känts torra, men nu var det som om detta namn drypande av safter fuktat dem. Åter bannade hon sig själv. Var det för att Adolf von Gottlibson ännu inte gjort besök hos dem i Stockholm, fastän hon visste genom Antonius att han sedan ett par veckor återtagit sina studier i Uppsala som hon nu gick här och upprepade namnet Rafael för sig själv? Nej, det var den där unge mannen nyss på Biblioteksgatan som väckt minnet till liv igen. Och minnet av honom smärtade och sved och gjorde henne ont.

Bland träden där inne på gräsmattan höjde sig Rafael, leende lyfte han nattvardskalken av silver mot sin mun. Hans ögon skrattade, hans blick dansade emot henne. Ofrivilligt sträckte hon ut händerna och då upplöstes han och sjönk ned bland grässtråna. Men han dröjde kvar omkring henne, hennes fötter gled över honom, hennes mun sög in honom med luften, i träden som sakta susade fanns en ton av hans stämma. Detta var vanvett. Hon snyftade där hon gick. Hon hade trott sig vara fri från honom och så fick en man på gatan, som hade en svag likhet, henne att darra och se syner.

Hon sjönk ned på en bänk. Hennes blick fångades av ett vitt moln som steg upp över Johannes' kyrka. Molnet seglade fram över den blå himlen, i dess kanter

FAMILJEFÖRLOVNING

lyste det som av vitt havsskum. Det föreföll Viveka som om ett skepp slitit sig loss från en för henne okänd kust och nu långsamt närmade sig på himlavalvets blå hav, och hon fylldes av en vild längtan att slita sig lös också hon och vagga bort. Den grå hösten, som nu var så nära och hotande, skulle försvinna i fjärran och hon skulle möta en ny och våldsamt blommande vår, vandra bland lysande blommor och trycka ned fötterna i het och glänsande sand.

En gammal dam i svart och med en besynnerlig skräpukshatt på huvudet gick långsamt och haltande förbi Vivekas bänk. Viveka såg efter henne. Så gammal, så lytt, så otäckt fårad i huden blev man av att vandra omkring här, där årstiderna avlöste varandra med tröstlös enformighet och vardagens små röda löss krälade omkring en.

Viveka reste sig och fortsatte ut på Karlavägen. När hon gick uppför trappan i huset där de bodde var hon alltjämt förvirrad av mötet på Biblioteksgatan. Hon stavade alltjämt på Rafaels namn och måste svälja hårt för att det ej skulle stötas över hennes läppar.

Hon öppnade tamburdörren och fick genast syn på en hatt och rock som hängde där. Hon kände igen dem. Det var Adolf von Gottlibsons. De övriga hängarna voro tomma. Hela familjen var alltså ute och Hanna hade tydligen släppt in honom. Men genom de öppna dörrarna till salen och Antonius' rum kom inte ett ljud. Det föreföll som om våningen vore tom. Viveka placerade tveksamt sin kapp bredvid Adolfs. Hennes förvirring ökades. Hon strök över hans rock, och det sträva tyget kittlade mot hennes hud. Därpå gick hon över

FÄSTMÖTIDER

tröskeln in i salen. Hon tyckte att hennes klackar gåvo genljud mot tak och väggar.

I salen fanns det ingen, inte heller i det trånga förmaket så belamrat med möbler och prydnadssaker. I det smala prånget mellan förmaket och hennes eget rum, där två slutna vitlimmade garderobsdörrar tycktes stirra på henne från ömse håll, stannade Viveka och drog efter andan. Hon vågade inte öppna. Adolf von Gottlibson satt där inne och han hade stängt om sig som vore han i sitt eget hem. Nyss hade hon tyckt sig se Rafael, nu skulle hon strax träffa Adolf, och åter svalde hon mödosamt för att Rafaels namn inte skulle slippa över hennes läppar.

Hon öppnade dörren. Adolf von Gottlibson reste sig från Vivekas soffa vid fönstret.

— Jag har väntat på dig, sade han och tog två steg emot henne över mattan.

Bakom honom var sjön och roddbåten med det evigt förälskade paret vid årorna.

— Å, sade Viveka med en liten suck. Är du här?

Hon gick fram till honom och såg forskande upp i hans ansikte. Om icke Adolf von Gottlibson varit så upptagen av sig själv och vad han tänkte säga, skulle han lagt märke till ångesten i Vivekas blick, men nu gjorde han det inte.

— Ja, jag är glad att vara här igen, sade han leende. Först måste jag ju stöka undan en tentamen i Uppsala, innan jag kunde tänka på att resa hit.

— Gick din tentamen bra? frågade Viveka slapt.

— Den gick förstås utmärkt, svarade Adolf självmedvetet. Kom och sätt dig här i soffan.

PARET I BÅTEN HADE DET BÄTTRE

Han makade på en kudde för att bereda henne plats och hon slog sig ned. Hon tittade sig omkring i rummet och fann att det inte var sig likt. Det föreföll henne som om hon själv vore en främmande gäst som objuden stigit över tröskeln. Hon märkte att Adolf nu betraktade henne från sidan och hon rörde oroligt sina händer i knäet.

— Vet du, jag har tänkt så mycket på dig den här tiden, sade Adolf hemlighetsfullt.

Han höll upp för att höra vad Viveka skulle säga om detta förbluffande meddelande, men då hon fortfarande satt tyst tillade han brådslande, liksom om han varit generad:

— Du minns ju vår överenskommelse? Vi skulle tänka på varandra, medan vi voro skilda åt. Inte sant?

— Jo, det kommer jag väl ihåg, svarade Viveka och tittade bort.

— Men du kanske träffade någon annan där på badorten som intresserade dig mera? frågade Adolf.

Viveka kunde sanningsenligt neka härtill. Adolf von Gottlibson kunde ju inte veta att när det inte varit omkring honom så hade det varit kring en annan frånvarande, Rafael Lee-Hillman, hennes tankar rört sig.

— Nå, det var ju bra, hörde hon Adolf glatt och triumferande säga. Ja, jag hade blivit riktigt ledsen om det varit någon annan.

Rafael! Rafael!

Viveka knep hårt samman sina läppar. Med en häftig åtbörd vände hon sig så mot Adolf. Och då greps hon av ett plötsligt begär att berätta för honom om

TRE SMÅ HJÄRTAN

Rafael, att äntligen göra sig fri från sin innersta hemlighet genom att för första gången tala om den för en annan. Men när hon mötte Adolfs ögon förmådde hon det inte. Orden fröso inne. Hur lycklig skulle hon inte ha varit för ett år sedan om hon då varsnat denna blick i hans ögon! Den vilade på henne med en ömhet som gjorde henne ängslig. Han hade aldrig sett på henne på det sättet, inte ens i somras. Viveka tryckte sina fingrar mot varandra och pressade händerna mot sina knän som skälvde. Hon kände att ett avgörande skulle ske, men att det inträffade i en olycklig stund. Hon önskade att den där unge mannen som påminde så mycket om Rafael gått förbi innan hon hunnit stöta samman med honom på Biblioteksgatan.

De sutto en stund tysta. Från köket på andra sidan väggen hördes slamret av koppar och fat och vatten som skvalade ned i en balja. Hanna höll väl på att diska. I våningen ovanför började fru Melanderhjelm spela piano och en av jakthundarna skällde till som om musiken misshagat honom. Alla dessa olika ljud som voro Viveka förtrogna sedan årtatal trängde sig nu åter in på henne.

— Vad skall väl Antonius säga om vi nu förlova oss? mumlade Adolf.

Viveka spratt till. Han var så säker på sin sak, så viss om att Viveka var förälskad endast i honom att hon fick samvetskval över att hon inte varit mera öppen mot honom. Men det att han nu i detta ögonblick skulle nämna Antonius berörde henne illa. Skulle Antonius på detta sätt alltid lista sig in i deras samtal? Skulle Adolf aldrig kunna kasta av sig honom?

FAMILJEFÖRLOVNING

Då hände något oväntat. Adolf lade sin hand över Vivekas axlar och drog henne långsamt och varligt intill sig. Motståndslöst följde hon med. När hon nu var så nära honom började hon åter darra. Hon blev het i ansiktet. Hjärtat slog häftigt. Hon hann tänka: Om det vore Rafael . . . Så kysste Adolf henne på munnen. Först förnam inte Viveka något annat än ett par sträva läppar som trycktes mot hennes egna. Men läpparna dröjde kvar, de foro smekande över hennes, borrhade sig djupare in och med ens slappnade Vivekas lemmar och hon sjönk hän i en bultande yrsel som hon aldrig förr erfarit. Alla tankar som nyss gnagt hennes hjärna domnade bort. En brusande flod virvlade förbi. Bakom de slutna ögonlocken såg hon svart vatten rinna. En röd näckros med vitt utspärrade blad gungade på dess yta. Nu blev näckrosen till levande blod som trängde sig in i henne och samlades till en bultande sprängande massa i hennes sköte. Hennes knän skildes omedvetet från varandra. Utan att hon visste det beredde hon sig i denna stund till att hänge sig.

Adolf drog sig undan en smula. Hennes mun blev plötsligt kall därför att hans läppar inte längre pressades mot hennes. Då sökte hon sig trevande intill honom, alltjämt med slutna ögon likt en hundvalp som ännu inte fått sin syn.

— Jag vill bli kysst, viskade hon klagande.

Åter kysste Adolf henne på munnen. Hon kom in i ett nytt rike där hon aldrig hade varit: smekningarnas, de kroppsliga beröringarnas rike, där röda rosor växte vid flodens strand sändande en kvävande doft omkring sig.

FÄSTMÖTIDER

Hennes händer slöto sig om hans nacke. Därefter lossade hon sin ena hand och lät den glida över hans bröst och sida som om den måst känna sig för innan den hittade på detta för henne främmande område som var en mans kropp.

Adolf släppte henne och hon var nära att falla i golvet.

— Du vill inte se på mig, sade han. Är du nu blyg för mig?

Då öppnade Viveka ögonen. För henne var han en helt annan än nyss. Han hade berett henne en njutning som hon inte ens kunnat drömma om. Hon var inte blyg för honom, som han trodde. Hon bara förundrade sig över att man kunde komma så nära en annan människa. Han hade fått henne att glömma Rafael, kysssen hade utplånat det där namnet som hennes läppar för blott en stund sedan oupphörligt viskat.

Adolf grep hennes hand.

— Vi gifta oss och bo i Uppsala i det gamla huset där, sade han leende.

— Ja, ja.

Men Viveka tänkte inte alls på vad hon svarade ja till. När Adolf nu gjorde en rörelse för att resa sig upp höll hon fast honom.

— Gå inte, bad hon.

— Jag tänkte inte gå, protesterade han. Jag ville bara skissera upp planen till våra rum på ett papper.

Hans röst hade blivit så där nyktert torr igen.

— O nej, vänta, sade Viveka darrande. Vi ha tid till det sedan.

Och hon tryckte sig intill honom på nytt.

PARET I BÅTEN HADE DET BÄTTRE

Men nu gav han henne en kyss så varsam som om hans glöd redan svalnat, och han klappade henne lugnande på axeln. Viveka ville inte nöja sig därmed. Hon tryckte sig starkare intill honom, och då kände hon i ett slags vild glädje hur hans läppar åter fingo liv och brände henne.

Ingen av dem hörde att dörren öppnades och så upp-tagna voro de av varandra att de inte märkte att Antonius stod på tröskeln till rummet. Hans kvävda utrop fick dem att fara ifrån varandra. De stirrade med blinkande och dimmiga ögon på gestalten i dörröppningen som om de vaknat ur en dröm.

Nu rörde sig Antonius framåt, allt medan han gnisslade:

— Adolf och Viveka... ni... ni hålla på att kys-sas...

Adolf reste sig hastigt. Han stod obeslutsam som om han inte visste om han skulle gå fram till Antonius eller stanna hos Viveka. Från sitt soffhörn iakttog Viveka ängsligt de båda vännerna.

— Vi ha förlovat oss, förkunnade äntligen Adolf. Men hans röst var inte riktigt stadig.

Antonius gav inte något svar. Han drog ut skriv-bordsstolen och satte sig bakom Vivekas lilla vita flick-skrivbord, på detta sätt liksom byggande upp en mur mellan sig själv och de andra två. Adolf sjönk åter ned i soffan, och en minut eller flera var det tyst i rummet.

Antonius stödde bägge händerna mot hakan, lutade sig fram och stirrade på dem. Hans glasögon blänkte i ljuset från fönstret så att man inte kunde urskilja uttrycket i hans ögon. Han var blek i ansiktet.

TRE SMA HJÄRTAN

— Jaså, ni ha förlovat er? gnisslade han åter. Jag är förstås mycket glad och får gratulera. Jag tycker bara du kunde talat om det förut för mig att det skulle ske nu, så hade jag varit bättre förberedd. Du skall ju i alla fall hetas vara min bästa vän.

Han vände sig direkt till Adolf som om Viveka inte funnits i rummet. Adolf vred oroligt sina händer.

— Jag visste knappast själv att det skulle gå så fort, sade han som sökte han urskulda sig för vännen.

Och i samma syfte att utsläta vågade han sig rentav på att skämta.

— Nu bli vi ju svågrar, kära Antonius, skrattade han tvunget.

På detta gitte Antonius inte svara.

— Det är i alla fall jag som fört in dig i vårt hem, sade han sorgset förebrående. Eljes skulle du ju aldrig fått träffa Viveka så mycket. Du kanske bara skulle kommit åt att se henne de där dagarna då vi träffades på vår moster Marianas begravning. Och på detta sätt visar du nu din tacksamhet! Men antagligen har du aldrig brytt dig om mig, utan bara rest hit om lördagarna för Vivekas skull.

Viveka drog ett djupt andetag. Detta var olidligt. Nyss hade hon legat i Adolfs famn och för första gången erfarit en vällust som flyttat alla gränser. Nu slöto sig hemmets väggar åter omkring henne. Slamret från disken där ute i köket och fru Melanderhjelm's pianospel över hennes huvud pinade hennes örhinnor. Det älskande paret i båten på brandmuren hade det bättre än hon och Adolf. De gungade fria från alla

FAMILJEFÖRLOVNING

anförvانتers röster över ett blått vatten och behövde aldrig nå land.

— Det förstår du väl ändå, Antonius, sade Adolf, att jag bryr mig om dig.

— Försök inte att narras, Adolf, skrek Antonius till. Du har aldrig ägnat mig en tanke, det är ju tydligt och klart.

Antonius röst stegradades hysteriskt. Han såg ut att vilja brista i gråt.

I detta kritiska ögonblick kom Sofia in i rummet. Det var som om hon redan i tamburen vädrat att något ovanligt var på färde, kanske hon genast lagt märke till Adolfs rock på hängaren, och hon hade inte givit sig tid till att ta av sig hatt och kapp.

— Nej, se Adolf är ju här! utbrast hon med sin gälla stämma.

Därpå tystnade hon och såg spörjande från den ena till den andra.

— Har något hänt? kom det flämtande. Ni se så besynnerliga ut.

— Adolf och Viveka ha förlovat sig, kan mamma tänka sig? skrek Antonius utan att resa sig från sin plats. När jag kom in här höllo de på att kyssas.

Viveka gjorde en ofrivillig rörelse med handen mot sin mun, som om hon velat hålla kvar en smula av den brännande hetta som Adolfs läppar skänkt dem. Antonius sudlade den heta källa för henne där hon nyss druckit genom att på detta vis utbasuna deras kyssar. Ingenting fick hon behålla för sig själv.

Sofia slog ihop händerna.

FÄSTMÖTIDER

— O, sade hon bara, o vad jag är lycklig, kära mina barn. Jag som lärt mig hålla av Adolf som vore han min egen son!

Hon hade tårar i ögonen, när hon nu omfamnade först Viveka och sedan Adolf, och hon hade svårt att släppa Adolf ur sitt krampaktiga famntag.

— Jag måste kyssa Vivekas fästman, nästan snyftade hon. Kära, kära Adolf, vad du gjort mig glad!

Hennes kyssar regnade fuktiga över hans kinder.

— Och tänk vad belåten Antonius skall vara över att få sin bästa vän till svåger, fortsatte Sofia strålalande. Och lilla pappa sedan, så förtjust han skall bli!

Hon slog sig ned i soffan och drog Viveka och Adolf med sig så att hon hade dem på var sin sida om sig.

— Nu måste ni berätta för mamma hur allt gått till, sade hon och makade hattfloret längre upp i pannan. Ni få inte utelämna en enda detalj, mitt hjärta deltar så varmt i allt som rör er två.

Antonius' mun drog sig till ett triumferande hänleende. Nu voro de där båda sammansvurna allt fast. Mamma Sofia skulle minsann inte ge sig förrän hon pressat varje minsta droppe av deras upplevelse här på soffan ur dem.

— Nå, hur började det? frågade Sofia och satte sin lur till örat. Berätta då, Viveka! Du har väl inga hemligheter för din egen älskade mamma?

— Jag kom bara in i rummet... stammade Viveka.

— Och så satt redan Adolf här och väntade på dig, avbröt Sofia henne förtjust. Han hade alltså rest in från Uppsala för att fria.

PARET I BATEN HADE DET BÄTTRE

Viveka tänkte skälvande efter. Adolf hade inte alls friat. Han hade kysst henne på munnen, och sedan hade han börjat tala om deras giftermål och till och med velat skissera upp deras blivande våning på en papperslapp, som om hela deras framtid nu vore given och bestämd.

— När jag kom in sutto de och kysstes, mamma, jo så var det, skrek Antonius igen. Aldrig trodde jag att jag skulle få uppleva det, att se Adolf kyssa en flicka!

— Usch, så dumt Antonius pratar, kvittrade Sofia. Hon tog Adolfs hand i sin och smekte den ivrigt.

— Ni berätta ju ingenting, sade hon omigen vädjande till Adolf. Nog kunde ni unna mig att få litet del av er lycka.

Men det såg inte ut som om Sofia von Lagercrona behövde större mått av lycka än vad som just nu kommit på hennes lott. Hennes tunna läppar ryckte nästan spasmodiskt i oupphörliga små leenden som kilade över dem som kvicka möss.

Adolf sade:

— Jag hade tänkt att vi när vi gift oss kunde bo i Uppsala i vårt gamla hus. Det dröjer ju ett par år innan jag är färdig med min examen.

— O, så bedårande, ropade Sofia. Tänk, Viveka, att få bo i den där ålderdomliga vackra von Gottlibsonska gården! Jag önskar att det vore jag. Du är verkligen avundsvärd.

Viveka kröp samman i ett hörn av soffan. Hon tyckte redan att hon flyttades över i det Gottlibsonska huset. Där skulle hon aldrig vara ensam. Syskonen Gottlib-

TRE SMÅ HJÄRTAN

sons och de inackorderade vännernas röster skulle hela dagen höras genom trossbottnarna. Deras husföreståndarinna, den halta fröken Valentina von Sidengren, skulle flaxa genom de skumma korridorerna och Priscilla Sillström, som alltjämt var kär i Adolf, skulle ogillande betrakta henne med sina sura talgiga ögon.

Men hennes mor grät och log om vartannat medan hon fortsatte att trycka Adolfs händer.

Nu hörde Viveka steg i förmaket. Överste Lagercrona kom in följd av Sebastian och Svea, vilka han mött utanför på gatan. Rummet blev med ens fullt av folk.

— Edvard, Edvard, ropade Sofia och flög emot honom över golvet. Viveka har förlovat sig med Adolf. Det var väl en stor nyhet!

Edvard von Lagercronas bekymrade fårade ansikte lyste upp. Han såg ut som om någon plötsligt hjälpt honom med en tung börda som han tvivlat om att han ensam orkade bära. Viveka visste att han denna tid mer än någonsin grubblade över utgifterna, och hon hade lagt märke till hur han sent om kvällarna satt uppe och arbetade. Hon begrep att hennes far just nu endast tänkte på att Adolf von Gottlibson hade pengar, ja var förmögen, och att hennes giftermål med honom skulle kunna bli till en lättnad. Viveka själv hade inte förrän nu när hon såg sin fars förtjusning reflekterat över den von Gottlibsonska förmögenheten. Denna förlovnings var inte längre hennes egen angelägenhet, den var hela familjen Lagercronas.

Sedan översten kysst henne på kinden och skakat hand med Adolf, överfölls hon av Svea som nästan

FAMILJEFÖRLOVNING

feberaktigt omfamnade henne.. Hennes avskyvärda parfym stack Viveka i näsan och håren från hennes boa kittlade Vivekas hals. Även Sebastian var översvallande vänlig. Det föreföll Viveka som om både han och hans hustru nu betraktade henne med en viss uppskattning i blickarna. Deras lilla syster och svägerska skulle bli rik. Nu hade hon äntligen blivit någon att räkna med.

Adolf von Gottlibson, nu i sin tur omringad av hennes familj, vilkas lyckönskningar han besvarade med ett generat småleende, hade redan kommit långt bort ifrån henne. Svea gav honom kokett en smekning över kinderna med sin behandskade hand, översten höll sin arm omkring hans axlar och överstinnan fortsatte att le och gråta som om hon fått för mycket konjak från den lilla flaskan som alltid brukade stå på hennes lavoar.

Bara Antonius höll sig stilla. Han satt fortfarande kvar bakom Vivekas skrivbord med det där otäcka hångrinet på sitt ansikte.

— Jag tycker vi borde dricka ett glas vin för att fira tilldragelsen, ropade Svea. Minns du inte, Sebastian, hur pappa nere i Karlskrona bjöd på en flaska skum, när vi talade om vår förlovning för honom?

Sofia spratt förfärad till när det vulgära uttrycket nådde hennes döva öron, men översten gick in i sin garderob, där han på en hylla gömde sitt anspråkslösa vinförråd, och kom tillbaka med en flaska söt madeira.

— Lilla pappa bjuder på vin, halvsjög Svea, men hon gjorde en liten grimas då hennes skarpa ögon upptäckte det enkla märket.

FÄSTMÖTIDER

Sofia löpte ut i köket och sade till Hanna som efter en stunds väntan kom in med en oputsad silverbricka med vinglas på. Trumpet och liksom ovilligt bjöd hon omkring glasen och försvann igen. I tystnaden som uppstått hörde de hennes klumpiga hårda steg dö bort i våningen utanför och därefter smällandet av köksdörren som slog igen.

— Jag tycker lilla mamma skulle avskeda den där tråkiga människan, mumlade Svea. Ni ha skämt bort henne.

Överste Lagercrona höjde sitt glas.

— Ja, skål då och lycka till, sade han vänligt.

Hans glas klirrade då han förde det tätt mot Vivekas och Adolfs som sträckts fram mot honom.

— Antonius skall väl skåla med sin bästa vän, utropade Sofia som plötsligt upptäckte att Antonius inte smakade på sitt vin.

Då rusade Antonius upp och stötte till stolen som han suttit på så att den med starkt buller föll i golvet, varefter han rusade ut ur rummet, i förbifarten givande dörren en vredgad spark.

De kvarblivande sågo på varandra. Så där brukade ju Antonius bära sig åt vid bordet, när översten anmärkt på honom. Men det var längesedan han haft något raserianfall nu.

— Antonius gillar bestämt inte den här förlovningen, sade Svea menande och blinkade mot Adolf som blivit blek om kinderna.

Sofia såg helt hjärtängslig ut:

— Jag förstår inte, vad som kom åt Antonius. Varför försvann han på det där sättet?

PARET I BÅTEN HADE DET BÄTTRE

Sebastian brummade förargad. Han hade aldrig kunnat tåla sin yngste brors fasoner.

— Snälla Adolf, gå in och tala med Antonius, bad Sofia. Adolf brukar ju ha så god hand med honom.

Då satte Adolf ifrån sig sitt vinglas. Utan att se åt Vivekas håll skyndade han ut ur rummet.

Viveka tittade sig förskräckt omkring. Så var hon fångad igen, instängd i sin familj, och hon visste att där inne hos Antonius satt Adolf nu i soffan under det vita lysande korset, som hängde på väggen, och lade sina armar omkring hennes bror, försökande trösta honom med ömt framviskade ord.

Svea och överstinnan hade redan börjat överlägga om den eklateringsmiddag som man ju måste ha och vilka som då borde bjudas. Svea påpekade genast för Sebastian att hon absolut måste skaffa sig en ny klänning till denna festlighet. Översten gick fram och tillbaka på mattan med händerna på ryggen, belåtet mysande.

När Svea närmade sig Viveka, tog den senare snabbt ett steg åt sidan och flydde därpå genom den öppna dörren. Långsamt och tyst gick hon genom förmaket. Hon tyckte det var en oändligt lång tid sedan hon kommit in genom tamburen och sett Adolfs rock och hatt på hängaren, och ändå hade kanske bara någon timme förflutit sedan dess. Men på den timmen hade hennes liv förändrats. De kommande åren lågo redan upplinjerade framför henne. Hon skulle bli fru Viveka von Gottlibson och ha sin bostad i det gamla huset vid lindallén i Uppsala. Hon skulle flytta ifrån sitt hem här

TRE SMÅ HJÄRTAN

på Sibyllegatan, och ofrivilligt förde hon handen dröjande över byrån där alla fotografierna stodo uppraddade, liksom började hon redan ta adjö.

När hon kommit ett stycke ut i salen, stannade hon. Hon kunde se därifrån att dörren mellan tamburen och Antonius' rum stod på vid gavel, och hon hörde Adolfs röst som hade ett nästan smekande tonfall. På tåspetsarna fortsatte hon ut i tamburen och tittade in. Antonius' soffa stod rätt ut från väggen så att man härifrån endast kunde se dess rygg, och ovanför karmen på ryggen höjde sig de båda förtroliga vännernas nackar. Deras huvuden voro lutade tätt intill varandra. Adolfs arm vilade på Antonius' axel. I sin upprördhet förmådde Viveka inte uppfatta vad Adolf sade. Med ett häftigt grepp skulle hon velat slita de två från varandra, men hon lyfte inte ett finger. För en sekund kanske hade hon skilt de två älskande vännerna åt, nu hade de på nytt störtat mot varandra för att ingå ett ännu fastare förbund. Nyss hade Adolf i en kyss som ännu brände Vivekas läppar pressat sin mun mot hennes. Nu närmade sig hans mun Antonius öra och hans hand, som tryckt sig så fast mot hennes bröst, smekte Antonius' axel.

Som om Adolf känt Vivekas närvaro vände han nu på huvudet och fick syn på henne. I stället för att rusa upp och fram till henne log han vänligt och nickade över soffkarmen.

— Antonius har lugnat sig nu, sade han med en röst som överbringade han ett glädjande budskap. Han kommer att finna sig i vår förlovning. Du får gärna komma in till oss.

FAMILJEFÖRLOVNING

Motvilligt steg Viveka in i rummet och gick runt soffan. Adolf räckte henne den hand som var fri från Antonius. Antonius log matt mot henne. Ingen av dem steg upp för att lämna Viveka plats.

Viveka betraktade sin bleke bror med en liten rysning. Som han satt där tåligt leende och ömt smäktande representerade han en makt som hon nu kände hade behärskat hela hennes barndom och första ungdom och som skulle fortfara att göra sig gällande ända in i hennes äktenskap. Hans nycker, hans lynnen, hans hysteriska impulser hade styrt hemmet så långt hon kunde minnas tillbaka. Hennes dockor hade han ryckt ifrån henne i lekstugan för att kluta ut dem och sminka om dem efter sitt sinne, så att hon sedan inte kände igen dem och sorgsen miste lusten att leka med dem. I Sofias hjärta hade han listat sig in så att hon inte hade tankar och kärlek till övers för sin egen dotter. Hade de båda barnen gjort någon odygd, var det den lille smidige och inställsamme Antonius som trängde undan Viveka för att omfamna sin mor och be en av dessa flyktiga böner om förlåtelse, som hon alltid lyssnade på genom tårar utan att lägga märke till Viveka som på avstånd och med kvalfullt hjärta fick vara vittne till deras försoning. Alltid Antonius, Antonius! Antonius vid pianot låtande en ström av oharmoniskt ljud forsa genom huset, medan Viveka förtvivlad och störd försökte lära sig sina läxor, Antonius med sina kanariefåglar, sina nejonögon, sina små blomkruksplanteringar, allt detta som tog en så väldig plats och snart kastades åt sidan för andra vurmär, och Antonius sedan med sin beundrade kusin Laurits Wallonius, då de alla levde

FÄSTMÖTIDER

i skräck för hans dåliga humör och irriterade sinnestämningar, om den dyrkade behagat visa sig onådig mot honom. Och nu till sist Antonius som framkallade Adolfs medlidande och sympati genom att yppa sådan svartsjuka över att han understått sig att förlova sig med hans syster.

Adolf sträckte ut handen och drog ned Viveka bredvid sig.

— Nu skola vi alla tre hålla ihop, inte sant? sade han glättigt utan att märka Vivekas rynkade ögonbryn.

Han tog hennes tystnad för samförstånd. Mot sin vilja blev Viveka på sin första förlovningsdag en figur i den triangel som Adolf i sin kärlek till Antonius ritade upp.

ELFTE KAPITLET.

Var detta hennes förlovningsfest? — Mycken lycka, sade Eve Lee-Hillman.

Viveka såg sig med en skygg blick omkring vid bordet där hon satt mellan Adolf och sin far.

Följande dag skulle hennes och Adolf von Gottlibsons förlovningsannons stå att läsa i Svenska Språklådan, den tidning som hennes far och de flesta av hennes släktingar prenumererade på, och denna afton hade hennes föräldrar anordnat en supé för att fira eklateringen. Efter många överläggningar hade de kommit till det resultatet att en supé ändå skulle ställa sig billigare än en middag, och trots att Svea sökt övertala sina svärföräldrar att ge en stor middag emedan hon ville glänsa i sin nya klänning hade de hållit fast vid supén.

Sofia strålade vid sin bror landshövding David Macdougalls sida. Han och Eveline voro sällsynta gäster hos dem, blevo de bjudna sände de vanligen återbud i sista stunden förebärande ett eller annat som plötsligt trätt hindrande emellan.

Men i kväll hade de kommit. David Macdougall var uppe i Stockholm med anledning av försvarsriksdagen och familjen hade åter installerat sig i våningen på Villagatan. Jacqueline hade inte rest in från Uppsala, men hennes syster Frédrique var där, och Julie, vilken

TRE SMÅ HJÄRTAN

ju nu liksom hennes kusin Charlotte sedan ett par år var gift med en av de där lätt kretinliknande bröderna Zakarias och Jöns Kruse vid Svea Livgarde, satt vid bordet med sin albinoblonde Jöns. Aimée väntade en liten och hade inte kunnat komma. Julie hade redan två barn hemma födda i rask följd efter varandra, men hon var lika flickaktigt smärt som förr och pratade och skrattade på samma barnsliga sätt.

Av Edvard von Lagercronas släkt voro hans båda systrar Wendla och Ottonie där. Ottonie hade tagit med sig sin vän lektor Havelock. Major Wallonius låg sjuk, men både Laurits och Siskan hade kommit med sin mor. Edwards bror Julius von Lagercrona var på resa och hans hustru Hermine vistades ännu nere på Väderum, där hon brukade tillbringa sommaren och förhösten. Hans övriga bröder hade ju undan för undan avlidit, somliga ännu unga, andra utan att någonsin ha lämnat hemorten, där de levat som ogifta bygdeoriginal, kuriosasamlare eller halvbönder, efter det en riktig bonde för länge sedan på auktion inropat den gamla fädernegården. Den längst kvarlevande, Vilhelm, var också han död sedan ett tiotal år tillbaka, och som icke heller han blivit något mer än lantbruksinspektör samt gift sig med en enkel hemmansägardotter i födelseprovinsen, hade Sofia aldrig velat umgås närmare med dem eller deras barn, vilka nu intogo undanskymda samhällsställningar. Däremot hade Sofia gärna velat ha det gamla paret överstelöjtnant Jan Erker Lusidor och fru Jutta med på supén, men de voro numera för klena att våga sig bort på bjudning.

Adolf von Gottlibsons föräldrar hade tyckt resan

VAR DETTA HENNES FÖRLOVNINGSFEST?

vara för lång, men Adolfs syskon, utom Salomon som höll på att förbereda sitt eget bröllop, hade samlats för att fira sin bror. Fejan och Knutte stirrade från var sin bordsända på Viveka på ett sätt som gjorde henne förlägen. Fejan hade nyss dunkat henne i ryggen med sin vanliga hurtighet, och Knutte hade överlämnat en praktfull blombukett. Fru Guttan Danell hade presenterat sin man amanuensen vid Lantbruksakademiens fiskerimuseum Helge Danell, som Viveka inte förut träffat.

Amanuensen hade hjärtligt tagit henne i famnen och kysst henne på pannan, en kyss som generat Viveka eftersom den kom från en för henne helt och hållet främmande man. Nu log han mot henne och lyfte sitt glas och Viveka höjde tveksamt sitt eget. Hans grå ansikte med den degiga näsan och alltför mjuka munnen som oavslätligen grimaserade kunde tillhört en japansk gudabild. Den höga pannan som inte tycktes sluta förrän högt uppe i det glesnande håret gjorde hans utseende än mer förvirrande, nästan motbjudande, men han hade ett gott skratt som tycktes rymma såar av hjärtlighet, som vid skrattet liksom stjälpes över ända och runno ut över de närvarande. Skrattet föryngrade honom, med sina endast trettio eller trettiotvå år verkade han eljes gammal.

Plötsligt stod Carl-Mårten Macdougall med sin hustru Axelina i dörren. Viveka vände sig hastigt om och uppfångade hans drömmande blick som svävade över bordsgästerna.

— Men kära Carl-Mårten, jag sade dig ju att supén var klockan halv nio, ropade Sofia mot honom.

FÄSTMÖTIDER

— Jag visste inte att det var fråga om någon supé, mumlade Carl-Mårten. Axelina sade bara... Jag trodde...

— Förlåt oss, faster Sofia, avbröt Axelina honom och skyndade fram. Jag borde naturligtvis inte ha litat på Carl-Mårtens uppgifter om tiden. Han glömmer ju allting. Jag skulle ha telefonerat...

De gingo runt bordet och hälsade, Carl-Mårten med en frånvarande min, som om han inte riktigt visste till vilken familj han kommit och av vilken anledning.

— Äro Christine och Charlotte ännu kvar på Igelfors och var är Eugénie? frågade Eveline när Carl-Mårten hamnat på den tomma stolen bredvid henne.

Han ryckte upp sig litet och stirrade på moster Eveline, sin gamla plågoande som han alltjämt var lika rädd för. Axelina svarade som vanligt i hans ställe. Eugénie var upptagen i sin skola och Carl-Mårtens yngre syster Charlotte och deras mor grevinnan Christine skulle i morgon komma in från Igelfors.

— Ja, Eugénie kan väl inte sköta inackorderingarna utan sin mamma, log Eveline elakt. Vänta ni inte något smått i familjen än? tillade hon menande.

Carl-Mårtens drömmande ögon fingo en glimt av hat. Eveline Macdougall skulle alltid sätta fingret på hans ömmaste punkt. Han och Axelina hade gift sig sommaren 1912 och ännu hade de inte fått något litet barn, inte heller såg det ut som om de skulle få något.

— Du måste allt skynda dig, Carl-Mårten, kuttrade landshövdingen. Charlotte har ju redan en telning och min dotter Julie två, ni komma ju alldeles på efterkälken.

— Vi ha tiden på oss, sade Axelina djärvt och knyckte på nacken.

Men Eveline granskade med låtsad uppmärksamhet hennes torra magra mögestalt och dolde inte sitt hånleende.

— Carl-Mårten äter för mycket grönsaker, grinade hon. Han skulle stimulera sig med ett par biffstekar varje dag i stället för att tugga på morötter.

Julie som tyckte att samtalet höll på att få en oroande vändning och inte heller riktigt passade vid en förlovningsmiddag började hastigt prata med Axelina som tacksamt vände sig mot henne. Men ur stånd att finna något annat ämne än sina barn att tala om, var Julie inte precis den lämpligaste att lotsa ut Axelina från det farliga området.

Landshövdingenskan var sig inte riktigt lik. Hon hade tacklat av på ett oroväckande vis och hennes förr så runda ansikte hade fått något snipigt. Hon, som själv aldrig ville vidröra ett ledsamt ämne, blev nu ond på David som för Sofia berättade att Eveline led av reumatism och börjat ta massage.

— Jag tar massage för att bibehålla min vackra figur, skrek Eveline högt i falsett. Det borde alla människor göra. Min massör är en riktig trollkarl, han gör feta smärta och sätter hull på de kantiga. David borde själv gå hos honom. Han äter för mycket fina middagar här i Stockholm. Det är inte nyttigt för honom, han har blivit alldeles däst och uppsväld.

Löjtnanten och generalstabsaspiranten Jöns Kruse som hittills suttit tyst och pillat sönder en brödskiva med sina långa slappa fingrar som om han måste ha

TRE SMA HJÄRTAN

något att syssla med, sade med Krusarnas alltid utsökt artiga röst:

— Jag tycker att farbror David håller sig vid förträfflig vigör trots allt det ansträngande arbetet. Det är inte några latmanstider precis nu för våra stora statsmän.

— Statsmän och statsmän, sade Eveline otåligt. Bara nu också något bleve gjort.

— Det här kriget kommer inte att vara länge, inföll Sebastian från sitt håll. Det är synd att vi inte få vara med om att klämma till. Vi ha kostat på oss hela vår officersutbildning till ingen nytta.

Kruse vände sig genast mot honom som om han i allt detta småprat förut om obetydliga saker endast väntat på att få tala om kriget.

Tvärsöver bordet fördjupade de sig nu i ett samtal om utsikterna till att man skulle få Sverige med.

Laurits Wallonius stötte Antonius som satt bredvid honom i sidan och viskade:

— Skulle du inte också vilja vara en hurtig svensk officer och få ställa dig under kejsaren?

— Kan man aldrig få slippa höra om det där urtråkiga kriget?

Antonius tittade upp i hans ansikte. För länge sedan hade kusinens minspel och röst mistat sin tjuskraft för honom. Han kunde omöjligt fatta att han en gång dyrkat hans profil, hans växt, hans leende, att han darrande suttit och väntat i timmar på ett telefonbud från honom, att han med klappande hjärta skyndat sig i alltför god tid till de utsatta mötesplatserna.

VAR DETTA HENNES FÖRLOVNINGSFEST?

Kring Laurits' läppar spelade ett ironiskt leende. Han iakttog Adolf von Gottlibson då han nu lutade sig fram mot Viveka och från Adolf gick hans blick till Antonius:

— Jag tycker att du och Gottlibson ha ett starkt tycke av varandra. En eftermiddag i skymningen skulle man kunna ta fel på er.

Hans syster Siskan i närheten började fnittra.

— Ja, jag har hela tiden sett likheten, sade hon.

Och sedan hon tagit en stor klunk rödvin, tillade hon:

— För Viveka tycker jag det skulle vara som att gifta sig med sin egen bror.

Det blev för starkt, och Antonius skrattade åt henne. Hon var inte så svår att genomskåda. Naturligtvis knep henne avundsjukan över att den tjuguariga Viveka förlovade sig, medan hon själv trots sina, Laurits' och majorskan Wallonius' förenade ansträngningar ännu inte lyckats skaffa sig någon man.

Men i nästa sekund rynkade Antonius ögonbrynen. Det tilltalade honom ej att man påpekade likheten mellan honom och vännen. Såg inte han själv bättre ut och hade ett smidigare och mera världsmannalikt sätt? Antonius rättade nervöst på sin lysande halsduk, som han dagen till ära fått av Adolf. Minsta anspelning på att han och Adolf von Gottlibson hade tycke av varandra satte honom ur humör. Det var besynnerligt, det medgav han ibland själv, eftersom han stod i en sådan innerlig kontakt med sin vän. Men han ville att hans eget utseende skulle vara originellt, olikt alla andras, intagande på ett särskilt sätt, och däri skilde sig kanske

FÄSTMÖTIDER

Antonius rätt mycket från andra människor. De flesta vilja väl inte vara den ende i sitt slag, utan liksom den gode guden i himlen finner behag i att kunna konstatera hur hans egen avbild går igen och upprepas på vår jord, så slickar sig genomsnittsmänniskan menande om munnen, när det antydes att hon slående påminner om någon som allmänt beundras för ett eller annat.

— Vad Viveka nu måste vara lycklig att ha fått den hon håller kär, sade Frédrique på Antonius' andra sida. Och är inte du också glad, Antonius, över att Viveka skall gifta sig just med din bästa vän?

Antonius fnyste föraktfullt åt sin kusins sentimentala ton.

— Nej, varför det, jag hade hellre sett att hon tagit någon annan, svarade han.

Men då han nu märkte Frédriques förvånade min, blev han rädd att han blottat sig alltför mycket och skämtade:

— Den där Adolf ha vi nu sett så mycket här, förstår du, att han redan förut var som en familjemedlem. Det kunde ju varit roligt om Viveka haft förstånd att införa någon trevlig obekant i kretsen, så hade vi fått litet omväxling.

Viveka som bortifrån sin plats uppfattade att Antonius talade om henne, fastän hon inte kunde höra vad han sade, rörde sig oroligt på stolen. Sofia hade låtit sy henne en ny klänning av något ljusblått tunt tyg, och hon kände sig lika litet väl till pass i denna, vilken hon endast hunnit prova en gång, som hon trivdes med att vara den ena av huvudpersonerna i förlovningsfesten.

Adolf höll på att prata med Svea. Nu när han skulle bli hennes svåger uppmärksammade hon honom på det mest smickrande sätt. Förut hade hon aldrig röjt någon uppskattning av honom, nej, hon hade till och med ofta skrattat försmädligt åt hans och Antonius' heta vänskap.

— Jag begriper mig inte längre på Sebastian, hörde Viveka henne säga med tillgjort klagande röst. En tid efter det vår son kom till hade vi det så lugnt och bra tillsammans, dessförinnan kunde det nog förekomma stridigheter, må Adolf tro, jag har temperament, förstår du, men efter barnets födelse var det som sagt idel solsken och så bröt det här otäcka kriget lös. Sedan dess är Sebastian som förvandlad. Vid frukostbordet slukar han tidningen och skickar pigan att köpa flera tidningar, för att han skall få läsa av alla sorter och reta upp sig på, förstår Adolf. Och flickan måste på det där viset springa ifrån frukosten och blir sur för det, och Sebastian blir sur han också för att vi få kalla ägg och dåligt kaffe och inte hör han på vad jag har att säga heller. Likadant är det vid middagen för då ha aftontidningarna kommit och sedan skall han kila till någon kamrat för att sätta i gång en diskussion om de sista nyheterna. Och en av hans bekanta har en stor karta, där ha de prickat ut härarnas läge precis som det är med knappnålar, förstår Adolf, och de där knappnålarna flytta de på alltefter nyheterna från krigsplatserna strömma till, förstår Adolf. Och är det inte löjligt med fullvuxna män som bära sig åt så? Deras nypor äro ju alldeles för stora för de där små spinkiga knappnålarna.

TRE SMÅ HJÄRTAN

Svea märkte inte att det blivit ett uppehåll i det allmänna samtalet vid bordet, som det ofta händer när många sitta tillsammans och äta och dricka, så att hennes röst nu var den enda som hördes.

När hon äntligen drog efter andan och upptäckte att hon talat ensam fnittrade hon till och gav Adolf ett litet kokett slag på handen.

— Adolf kunde väl hejdat mig, sade hon. Nu har hela släkten suttit och hört på min klagovisa.

Men hon föreföll inte missbelåten för det.

Den kritvite albinon löjtnant Jöns Kruse sade med sin artiga röst, som aldrig vare sig höjdes eller sänktes eller någonsin tycktes ha behov av nya tonfall:

— Ja, här i Sverige föra vi knappålskriget. Vi sitta vid kanten av den kokande kratern och flytta på våra knappålar och äro efterkloka på vårt frändefolks vägnar och säga att så och så skulle vi ha marscherat. Där skulle vi stuckit fienden i ryggen och den där staden skulle vi intagit. Men ingenting av praktisk krigskonst få vi generalstabare lära oss, fastän vi brinna av begär att lära oss både taktik och strategi ordentligt. Och det finns meniga hos oss som ännu inte ens ha lärt sig hantera ett gevär. Varför? Därför att vi haft fred för länge och aldrig räknat med att mera få nyttja våra vapen.

— Bravo, ropade Sebastian.

Han hade druckit flera glas vin och var eldröd i synen.

— Vi borde få hit några av de tyska generalstabs-officerarna som kunde sätta litet pli på det hela, ivrade han.

VAR DETTA HENNES FÖRLOVNINGSFEST?

Han reste sig en smula osäker på benen och Svea gav honom en spydig blick.

— Med morbror Davids tillåtelse, sade han, ber jag att få utbringa en skål, en skål för Tyskland, och dess Kaiser och dess kron . . . dess Kronprinz. Hipp, hipp, hurra!

Kruse och Sebastian hurrade med friskt mod och ett sorl av bifall hördes.

Landshövding Macdougall som Sebastian vädjat till såg visserligen en aning besvärad ut, men Eveline lutade sig tillbaka mot stolsstödet och applåderade entusiastiskt. Med starkt ogillande betraktade hon de olika medlemmarna av familjen von Gottlibson som stela och tysta stirrade ned i sina tallrikar. Ingen av dem hade instämt i Sebastians skål. Hon vände sig till Helge Danell.

— Hålla ni inte på Tyskland? frågade hon och det hördes på rösten att hon blivit sårad på Sveriges vägnar. Äro vi inte alla i dessa tider tyskar?

— Vore det inte bättre att bannlysa politiken från denna fröjdefulla fest? grimaserade Helge Danell.

Sebastian skuffade till Jöns Kruse och viskade, dock inte lägre än att det hördes:

— De där från Göteborgstrakten äro tydligen på Englands sida och inte på Tysklands. Det är ju rena rama landsförräderiet.

— Viveka måste omvända sin fästman, lova mig det, sade Eveline Macdougall, som hört vad Sebastian sagt.

Viveka rodnade olyckligt. Adolf hade med henne endast dryftat deras blivande bostad i Uppsala. De hade inte ens nämnt kriget i sina samtal. Hans kyssar

FÄSTMÖTIDER

som alltjämt hade förmågan att bränna henne lika starkt som de gjort det första gången hade också bränt bort förnimmelsen av det fruktansvärda som hände utanför landets gränser.

David Macdougall klingade nu i sitt glas. Han reste sig upp litet tung i kroppen. Med sin vanliga åtbörd av åldrad, men segerviss charmör strök han sitt yviga vita hår från pannan, och älskvärt leende höll han ett litet kort tal till Viveka och Adolf. Under det Viveka hörde på honom kom hennes barndom med dess minnen häftigt rusande in på henne. För några minuter var hon åter i Ramstaden och vandrade i det kalla kvällsmörkret vid Sofias hand vägen upp till slottet. Inne i förmaket tog morbror David henne i sina armar och hissade henne mot taket. Hur liten och svag hade hon inte känt sig och hur väldig han förefallit henne! Förvirrad hade hon lyssnat till flickorna Macdougalls pipiga röster, vilka låtit som kvittrande fåglars. Antonius hade ätit mycket av efterrätten och genast varit så hemmastadd bland de andra och i de vackra höga rummen. Men henne hade moster Eveline lyft upp på sitt omfångsrika sköte, ogillande granskat henne från topp till tå och genast funnit en stopp på hennes klänning, varefter hon plötsligt med en vass nagelsax börjat rengöra hennes naglar som hon ansåg vara smutsiga, fastän Viveka hemma putsat dem så ordentligt hon någonsin förmått. Ack, barndomens små förödmjukelser och nålsting som pickat hennes hjärta och som nu borrhade på nytt, så snart Viveka betraktade moster Eveline! På slottet där uppe hade även hennes första sorg träffat henne. Från en av fönstersmygarna

där hade hon varit vittne till hur hennes älskade kusin Donald Macdougall kysst den förföriska doktorinnan Fromling. I vilken natt av förtvivlan hade inte åsynen av den där scenen sänkt henne!

— Skål, Viveka! Skål Adolf! hördes från alla håll av det långa bordet.

Landshövdingen hade satt sig ned och de andra sträckte fram sina glas mot de nyförlovade. Glädjetårar strömmade utför Sofias kinder, även Vivekas far såg rörd ut. Antonius däremot fick ett missnöjt och avundsjukt uttryck i ansiktet, som om han hoppats att morbror David även skulle riktat några ord till honom.

I detta ögonblick kände Viveka Adolfs hand på sitt knä och en skälvning for igenom henne. Fastän hon hela den tid supén varat suttit bredvid honom tyckte hon sig inte riktigt ha varit medveten om hans närhet förrän nu. Under bordet lade hon sin hand på hans. Då fångade hans smidiga fingrar hennes och lekte med dem. Viveka smög sig till en blick på honom. Han log frånvarande och fortsatte att hövligt lyssna till Svea. Men hela tiden ströko hans fingrar mot hennes hud. Ehuru han talade till en annan och var vänd halvt ifrån henne, höll han ändå fast i henne och ville inte släppa sitt tag. Här där hon satt mitt i släktingringen gav detta hemliga samförstånd mellan henne och Adolf henne nästan en chock, så stark var hennes plötsliga glädje.

När de nu reste sig och gingo in i förmaket höll Adolf henne kvar till dess alla försvunnit. Då böjde han sig hastigt ned och tryckte sina läppar mot hennes mun. Det svindlade för Viveka. Hon ville försvinna in i honom, gömma sig för dessa människor, ta hans rock

TRE SMÅ HJÄRTAN

till tält och flytta det långt bort till en enslig plats, en slätt kanske där skogen ruvade på avstånd som en omgivande skyddande mur och stjärnorna tände sina blixtrande ljus över deras huvuden.

— Hi, hi, skrattade Antonius, som kikat i dörrspringan från förmaket. Ha ni inte slutat snart, så ni kunna komma in till oss vanliga dödliga som inte äro nyförlovade?

Viveka slet sig lös ur Adolfs famn. Hon hade blivit vit i ansiktet. Skulle de alltid ha Antonius spionerande på sig och aldrig kunna göra en rörelse utan att han observerade dem?

— Vi måste gifta bort honom, viskade Adolf i hennes öra.

Och i detta nu såg Viveka Ava de Gam-Palin för sig. Hon skulle om några dagar komma hit och bo hos grevinnan Christine Macdougall. Kanske skulle hon verkligen bli deras räddning. Antonius vore i stånd att i rena förtreten förlova sig med henne. Bara hon ville ha honom! Viveka tvivlade. Hon var i alla fall glad över att Adolf givit henne denna idé. Började han bli trött på Antonius? Något sådant vore alltför lyckligt för att kunna vara sant.

Inne i förmaket kom den ena efter den andra av hennes släktingar fram till Viveka och frågade när hon skulle gifta sig, om det inte var roligt att vara förlovad, när hennes och Adolfs kärlek börjat och mycket annat dylikt.

Viveka kände sig nästan som när hon var liten och någon äldre person välvilligt sökte intressera sig för henne på någon bjudning och då alltid förhörde sig om

VAR DETTA HENNES FÖRLOVNINGSFEST?

i vilken skola hon gick, vilken klass hon hunnit till, om det inte var roligt att gå i skolan och vilka av kamraterna hon tyckte bäst om.

Nu som då blev hon trött på att besvara alla frågorna och kände att det alls icke låg något verkligt intresse bakom dem. Siskan överträffade de andra. Hon smög sig intill Viveka och undrade om det inte var förtjusande att kyssa sin fästman.

— Du skall inte tro om mig att jag bara är en gammal ungmö, sade hon och lyfte sitt rödflammiga ansikte med den spetsiga näsan mot Viveka. Jag har varit med om åtskilligt jag, och det är inte omöjligt att jag så småningom gifter mig. Det beror på, ser du, om jag finner den rätte. Jag anser det mycket farligt att bestämma sig så tidigt som du gjort. Då vet man kanske ännu inte riktigt vad man vill, vad som bjuds och vad som finns att välja på.

Viveka betraktade henne och kände ett starkt obehag stiga upp inom sig. Det var som om Siskans korta trubbiga finger sträckt sig efter hennes hjärta för att girigt få fingra på det och plocka fram dess hemligheter.

Landshövdingenskan Macdougall vinkade Adolf till sig. Redan satt Antonius bredvid henne med det vanliga inställsamma leendet som spelade över hans ansikte så snart han nalkades sin moster.

— Ni äro ju så goda vänner, eller hur? log landshövdingenskan och såg från den ene till den andre av de två unga männen. Men tro mig, nu sedan Adolf förlovat sig kommer inte vänskapen att vara. *La femme* har kommit emellan.

FÄSTMÖTIDER

— Jo då, vi äro lika goda vänner som förut, ivrade Adolf när han märkte att Antonius mörknat.

— Vi få väl se hur länge det räcker, sade moster Eveline lömskt. Jag har aldrig hört att mäns vänskap bestått inför en förlovning.

Hennes blick sökte David. Men han såg inte på henne. Sofia och han stodo framför kakelugnen arm i arm och pratade livligt med varandra.

Glömsk av att hon nyss bett Adolf von Gottlibson sitta bredvid sig, reste sig Eveline och gick över mattan fram till de två syskonen. Hon stack sin arm under Davids och drog sakta, men enträget i den så att han släppte Sofia.

— Vad är det, Eveline? frågade han och vände sig hastigt mot henne.

— Å, just ingenting, lilla du, mumlade hon. Jag undrade bara vad du och Sofia kunde ha för hemligheter att dryfta.

Sofia såg ond ut. Det var så sällan hon nuförtiden träffade sin bror, och Eveline lät dem aldrig talas vid. Alltid kom Eveline glidande och ryckte David ifrån henne. Så hade det ständigt varit, och Sofia svalde gråten som ville stiga henne upp i halsen.

Viveka som för tillfället stod ensam hade märkt den lilla episoden framför kakelugnen. Hon tyckte nästan synd om sin mor, men glömde i nästa minut bort henne för att titta på Ottonie Lagercrona och Wendla Wallonius som tronade bredvid varandra i den lilla soffan vid fönstret. Deras gälla röster nådde fram till Vivekas plats i andra ändan av rummet. De läto så förtretade. Nu talade de om gamla minnen igen och då blevo de

alltid förargade på varandra. Ottonie bar en eldröd sidenklänning som klädde henne utmärkt.

— Hör han, skrek hon till den gode lektor Havelock som stod i närheten av soffan och sakta vägde på än den ena, än den andra foten som höll han på att ta någon slags besynnerlig motion efter maten. Brukar han inte säga, fortfor Ottonie, nu lika röd om kinderna som sin klänning, att jag har ett utmärkt minne?

— Det har fröken visst det, svarade mister Havelock med sin milda röst.

— Och här sitter min egen köttsliga syster och beskyllder mig för att jag minns fel, när jag säger att mamma alltid om söndagarna brukade servera oss kålsoppa. Är det inte sant, Edvard, vädjade hon till översten som med road min strök sina mustascher, har jag inte rätt och är det inte Wendla som börjar bli gammal och inte längre kan komma ihåg hur vi hade det hemma?

— Det var bra fröken Lagercrona började tala om kålsoppa, sade Eveline bortifrån kakelugnen. Det är gräsligt gott! Jag skall låta min omöjliga kokerska laga det åt oss i morgon dag.

— Det skall vara mycket kryddpepparkorn i den, ropade Ottonie som åter kommit på gott humör. Säg henne det. Man kan förstöra hela soppan om man är för sparsam med pepparkornen.

Wendla började nu föra ett viskande samtal med sin bror under förgrymmade sidoblickar på Ottonie.

Viveka måste skratta för sig själv. Striden om de gemensamma minnena från barndomshemmet skulle fortgå mellan hennes fastrar så länge de levde. Under allt vad de sade till varandra låg avundsjukan över

TRE SMÅ HJÄRTAN

att den ena möjligen lyckats lura till sig mera av arvegodset än den andra och pyrde likt en eid som blossade upp vid minsta vindpust.

Hanna stod plötsligt i dörren och ville säga något till överstinnan. Viveka hörde sin mor högljutt ropa:

— Är Eve Lee-Hillman här? Ja, det var då inte just lämpligt, men Hanna får väl be henne stiga in då.

Sofia vände sig till de andra och förklarade lika högljutt:

— Det är Grace Lee-Hillmans dotter. Jag kan inte gärna skicka av henne, fast det här förstås är en familjefest.

Strax därpå kom den bleka Eve in klädd i mörkblå promenaddräkt och med en stor bukett astrar i handen. Hon dyrkade Sofia och hade alltid med sig blommor till henne.

— Snälla tant, jag visste ju inte att här var främmande. Jag ville genast gå . . . stammade hon och räckte fram buketten med ett ängsligt leende.

Hon var lik sin bror Rafael till utseendet, och Viveka drog ett djupt andetag och hennes hand for upp mot hjärtat. Hur hade hon dessa dagar kunnat tro att hon skulle kunna glömma Rafael? Kunde hon inte ha sluppit att minnas honom på själva sin förlovningsdag? Den sträng som alltid slogs an i hennes hjärta så snart hon fick en påminnelse om den vackre slyngeln Rafael började på nytt att ljuda inom henne. Hon vågade inte se på hans syster, när denna nu närmade sig för att gratulera sedan Sofia berättat att Viveka förlovat sig med Adolf von Gottlibson. Nej, Viveka vå-

VAR DETTA HENNES FÖRLOVNINGSFEST?

gade knappast se på henne, men hon lyssnade intensivt på hennes röst som hade samma tonfall som Rafaels.

Efter det att Eve Lee-Hillman så oväntat gjort sitt inträde i kretsen blev kvällen en enda lång och trött-sam pina för Viveka. Hon kände det oupphörligt som om hon skulle kvävas. När hon tittade ned på sig själv förstod hon inte varför hon satt på sig den här nya klänningen som hindrade henne från att röra sig som vanligt. Var detta hennes förlovningsfest? Den där unge herrn som nu konverserade med Rafaels syster, var det möjligt att han var hennes fästman? Ibland mötte hon Antonius' ögon som sågo nyfikna ut. Hade han också spionerat ut, han som nosade i alla hennes angelägenheter, att hon blivit förälskad i Rafael? Säkert. Antonius hade ett sjätte sinne då det gällde hans syster.

Eve tog avsked före de andra gästerna. Hon omfamnade häftigt Sofia, och sedan tog hon plötsligt Viveka i famnen och kysste henne på kinden.

— Jag önskar dig mycken lycka, sade hon.

Viveka tyckte att det var Rafaels röst som viskade orden i hennes öra och att en fläkt av Rafaels andedräkt berörde hennes kind när hans syster kysste den.

Så småningom gingo även släktingarna. Adolf blev kvar för att som vanligt ligga över natten i Antonius' rum.

När Viveka slutligen kom in till sig, sträckte hon ut armarna och lät dem sjunka igen med en trött suck. Då hon steg fram till fönstret för att titta ut var brandmuren med sin blå sjö och paret i båten uppslukad av septembermörkret.

TOLFTE KAPITLET.

Nattlig irrfärd. — Det fångna trädet.

Hur har Viveka kommit ut på gatan mitt i natten?

Hon ser sig skyggt om, men ingen därhemifrån följer efter henne. De hörde henne inte i tamburen, där hon hämtade kapp och hatt och försiktigt vred upp dörrlåset så att det inte skulle gnissla.

Vad skall hon nu göra? Varför vandrar hon så hastigt framåt att ljudet av hennes klackar mot trottoaren ger eko mot husväggarna? Nu är hon uppe på Karlavägen. Här är tomt på människor och planterings träd susa på ett klagande sätt som om de blivit övergivna och känna rädsla för natten och mörkret. En stor katt försvinner med ett väsande ned i en öppen källarglugg.

Minnet av hur Julie och Aimée Macdougall efter det de förlovat sig flydde in i skogarna kring Igelfors molar inom Viveka. Det var något de inte stodo ut med och därför flydde de. Det är också något Viveka icke står ut med och som kommer henne att rusa hemifrån mitt i natten. Vad är det? Vad är det? Hon vet det inte längre, men hon skulle vilja lyfta ut hjärtat ur bröstet därför att det är tungt som bly.

Nu går hon inne på gången i planteringen. Gruset knastrar under hennes fötter. Det där knastrande gru-

NATTLIG IRRFÄRD

set får henne att tro att hon är på landet, på Igelfors eller på Väderum. De båda ställena flyta ihop. Hon inbillar sig höra ljudet av porlande vatten. Ån under herrgårdsfönstren på Igelfors var blank och brun. Morbror Joachim Rosenhielm brukade stå på bron med den hemska katten spinnande på sin skuldra och ett metspö i handen. Var är nu Joachim med de små plirande listiga ögonen och den pipiga stämman? Viveka erinrar sig dunkelt att hon hört att hans syskon sänt honom till ett okänt hem för sinnessjuka i närheten av Stockholm. De ansågo honom tokig därför att han efter gamla friherrinnan Rosenhielms död ville bli herre till Igelfors och sköta hela bruket ensam utan de andras inblandning. Då låstes Igelfors' grindar för Joachim Rosenhielm. Han slapp inte mera innanför, hur vredgat han än ruskade i dem.

Stackars Joachim! Fastän Viveka inte förut känt någon sympati för honom får hon nu tårar i ögonen. Nu skall han aldrig mer få röra sig fritt, känna doften av skogar och kärr eller om natten se den blå masugnsflamman stiga upp mot himlen. Det måste vara förfärligt att plötsligt sitta inlåst i ett trångt rum utan utsikt när man trott sig vara oinskränkt herre till det härliga, det oförlikneliga Igelfors.

Viveka gråter där hon går framåt. Tårarna strömma över hennes kinder och på läpparna kommer en salt och bitter smak. Så besynnerliga människorna äro som anse sig så kloka! De spärra in en Joachim därför att de tro honom vara galen när han inte vill lyssna till deras råd och ställa sig under syskonens ledning. Men Eveline Macdougall, hans syster då? Hennes elaka

FÄSTMÖTIDER

anmärkningar få hagla över släkten, hennes klor få skjuta ut och klösa vem som kommer i hennes väg och ingen gör något för att hindra henne. Hon är klok, en klok katta som spinner när det passar henne och river den som inte kan riva igen. Så rev hon Viveka, när Viveka var ett litet barn som inte förmådde försvara sig utan bara kunde fly undan från henne genom landshövdingsresidensets otaliga skumma korridorer. Viveka ser för sig en liten flicka som med flämtande andedräkt springer genom korridorerna och kommer vilse i labyrinten. Då tycker hon att hon nu åter råkat in i en labyrint som hon inte kan hitta ut ifrån. Den snor sig som en orm framför henne och ormen drar sig plötsligt samman och slingrar sig omkring hennes kropp varv på varv ända upp till halsen. Då stannar Viveka. Förskräckt ser hon nedåt sin kropp och varseblir det platta ormhuvudet. Två röda ondskefulla ögon betrakta henne, en spetsig giftig tunga slickar mot hennes bröst och djupt inne i ormens gap lysa de skarpa huggtänderna.

Blir man biten av en orm är man förgiftad, tänker Viveka.

Men med ens förvandlas ormens gap till Adolfs mun. Den tryckes mot hennes och hon förnimmer en våldsam vällust. Ormens kropp som nyss slingrade sig så kvävande omkring henne blir till Adolfs omfamnande armar och till hans ben som tryckas mot hennes knän.

Den kalla aftonluften blåser mot hennes ansikte och hon öppnar ögonen. Var är hon? Varför ligger hon inte nu i sin säng och sover som de andra? Hon tar ett par steg framåt, ormen försvinner väsende som

DET FANGNA TRÄDET

katten nyss genom en öppen källarglugg och Adolfs skugga smälter ihop med trädens.

Nu vet Viveka varför hon givit sig ut. Det var något hon saknade. Hon har förlorat något. Råkar man tappa en dyrbar sak genom sitt fönster springer man genast nedför trapporna och ut, om också natten är inne, för att söka rätt på den. Viveka har också tappat något dyrbart som det är alldeles nödvändigt att hon återfinner. Det var något som glänste och som var hennes eget. Hon måste finna det. Träden beklaga henne susande. Hon är ju så förvirrad att hon inte ens vet vad det är hon förlorat.

En känsla av stor tomhet är inom henne. Det suger i hennes bröst som om hon inte kunde få luft. Det är ju hennes förlovningsdag. I kväll har det varit fest hemma för henne och Adolf von Gottlibson, och i morgon skola hennes och hans namn stå att läsa i förlovningspalten. Viveka tar på sin heta panna. Det måste ju brinna inne i hennes huvud eftersom pannan är så het.

Nu vet hon att hon förlorat något av sig själv, en liten flik av sin själ som Adolf sugit till sig i en kyss. Hon har givit honom något som hon aldrig kan ta tillbaka och som det inte lönar sig att leta efter på gatorna. Och hon skulle så mycket hellre givit det åt Rafael! Kanske att hon då inte skulle känt sig så tom invärtes och fått en förnimmelse av något oåterkalleligt borttappat? I skymningen far ett blixtrande tåg förbi och innanför ett av kupéfönstren ser Viveka Rafael Lee-Hillman stå lutad över en ung flicka, vilkens kropp han skyler med sin egen. Han kysser häf-

TRE SMA HJÄRTAN

tigt den där unga kvinnan som Viveka aldrig hann uppfånga en glimt av. Så flyger hennes så hett älskade undan från henne med en annan ung flicka tätt slutet i sin famn. Det är väl på det sättet det går till i livet. Så rusa tåg förbi oss i skymningen och bära bakom sina upplysta fönster med sig det vi mest älskade och hetast begärde. Andra mäns läppar beröra våra, vi mista stycke efter stycke av vårt ursprungliga jag, till dess det ingenting finns kvar av den där unga flickan som en kväll på skymningens perrong såg sin älskade fara bort med en annan.

Floras kulle höjer sig ur mörkret. Viveka går uppför den smala gången till kullen. Statyn tycks sväva i rymden frigjord från sin sockel.

Viveka slår sig ned på en bänk som står vid kanten ovanför slutningen ned mot själva parken. Löv ligga strödda på gräsmattor och gångar. Det stiger en fuktig lukt av förruttelse upp från dem. Sommaren håller på att ruttna bort. Snart skall inte ett löv, inte ens en blomma eller ett grönt grässtrå finnas kvar. Jorden skall åter ligga tyst och svart till dess den vita snön kommer ned och täcker över den.

I ljuset från en lykta flammar ett träd rött. Det växer på slutningen som ett väldigt blossande hjärta som i sig samlat all sav som under den gångna tiden rusat genom parken. Viveka kan inte ta sina blickar från det röda trädet. Det påminner henne om det där trädet som hon nu ett par år sett när hon kommit ut på Linnégatan från deras hus och som höjt sig i slutet av gatan. I det trädet har hon följt årstidernas växlingar och hon har känt sig på ett underligt sätt i släkt

med det. Men denna natt är hon en syster till det röda trädet här på sluttningen. Hon gråter över att det snart, blott om några dagar, skall berövas sin scharlakansprakt. Det skall stå där svart och naket och frysande. Vilken stark kärlek fick dig att glöda så häftigt att du blev färgrikare och praktfullare än alla andra träd i parken? Vem viskade en natt tätt intill din stam om att förgängelsen var nära och att du måste skynda dig att utveckla hela din skönhet den korta tid du har kvar? En stjärna som brann klarare än de andra stjärnorna uppe på natthimlen gled kanske ned i din krona och spred ett gyllene skimmer genom dina drömmar?

Viveka knäpper samman sina händer.

Då tycker hon med ens att hon blixtnabbt förvandlas till ett spätt träd som skjuter upp ur marken. Ådrorna som bredde ut sig under hennes hud bli till smala grenar, genomskinliga som kristallklart glas, varigenom den röda blodssaven rinner, och det pickande hjärtat har blivit en fågel som oroligt flyttar sig mellan löven som brista ut.

Hon är sällsamt lycklig över att vara ett träd och hon känner hur varm jord famnar hennes rötter och ger dem näring så att hon sakta börjar växa upp mot himlen. Genom den täta kronan susar nattvinden och hon förstår vad den viskar. Den kommer med en hälsning från det scharlakansröda systerträdet på sluttningen, och nu genomdarras hon av ångest därför att hon inte kan flytta sig närmare det. Jordan har fångat hennes rötter och håller henne fast på denna plats. Hon skall inte komma loss från den, om inte en stark storm en gång rycker upp henne med roten och slungar henne

FÄSTMÖTIDER

en bit bortåt och kanske inte alls i riktning mot hennes röda syster.

Då förstår Viveka den lag som naturen suckar under, fångenskapens: en handfull jord blev den tilldelad att växa i, men jorden gör varje växt, varje träd till sin fånge. Man måste förbli på samma plats med himlavalvet välvande sig över ens krona, men de önskningar som genomlä en får man inte följa.

Ångesten är så stark att den väcker Viveka ur hennes dröm. Hon lyfter sina händer och ser att de inte längre äro grenar som sträcka sig från en stam, och den lilla fågeln har flugit tillbaka in i hennes bröst och hjärtat slår där som förut med dunkande slag. Men ångesten vill inte försvinna. Också människan är en fånge dömd att röra sig på samma plats i samma trånga kretsgång till dess hon multnar ned i jorden. Vilken illvillig ande väckte henne till detta förnedrande liv? Varför blåste han livsvärmen in i hennes näsborrar och tvingade henne att springa runt som en ekorre på sitt hjul där inne i buren? Trädet lyser så rött på slutningen, men Viveka går ändå inte fram till det över den vissnande gräsmattan. Vad skulle det tjäna till? Hon och trädet förstå varandra inte längre. Trädet har liv liksom hon själv, men de kunna inte meddela sig med varandra. Om en liten hund nu skulle närma sig henne och vänligt stryka sig mot hennes ben skulle inte heller hunden förstå vad hon sade till den. Den skulle se på henne med vackra blickar och gnälla litet, men förbli stum. Den mäktige ande som härskar över allt, men är osynlig för varje mänskligt öga har satt gränser mellan olika yttringar av liv, och hur gärna Viveka

DET FÅNGNA TRÄDET

än ville kan hon inte riva ned de gränserna. Därför är hon så ängsligt ensam mitt inne bland träd och blommor. Hon känner ju att de vilja henne något, ja att det blossande röda trädet där borta har en hemlighet att visa i hennes öron, men hon hör endast att det susar och att suset stiger till en snyftning.

Det är hon själv som gråter igen. Hon gråter natten efter sin förlovningsfest och vill inte vända tillbaka hem till våningen, där hennes fästman sover tätt vid sidan av hennes bror Antonius.

Det hörs tunga steg på gången som från parken leder upp till Floras kulle. Gruset rasslar, små runda stenar slungas åt sidan, och Viveka hör någon som andas tungt och pustande. Den som närmar sig går mycket långsamt och tungt och Viveka tycker att den andedräkt han flåsande stöter ut för varje steg han tar fyller luften omkring henne och gör att hon plötsligt känner sig nära att kvävas. Då vill hon fly på nytt, men i sin förvirring tar hon sig ned för kullen på samma väg som den främmande kommer gående. Hon ser en svart och klumpig gestalt helt nära sig, ett grinande rött ansikte böjer sig mot henne och två krokiga armar sträckas ut för att omfamna henne. Men knappt snudda de vid henne förrän hon skräckslagen tar ett hopp åt sidan och springande fortsätter nedåt.

Hon tycker att hela Humlegården är fylld av skugggestalter som flåsande sluta en ringmur omkring henne. Hon ser ansikten grina som mannens nyss och armar som höjas i luften. Då rusar hon upp på Karlavägen igen och är räddad. Men trots den förskräckelse som nyss grep henne vänder hon ändå inte hemåt. Hon går

TRE SMA HJÄRTAN

vidare, stiger ut i de cirklar av ljus som gatlyktorna kasta omkring sig och dyker åter in i skuggorna.

Privathusen på andra sidan stå tysta och slutna inom sina järnstaket och smala trädgårdar. Viveka går fram till dem. Här är den stora häggen som först av alla brukade blomma om vårarna. De ymniga vita klasarna spredo sin doft över hela Karlavägen, ja där borta i huset, där Lagercronas bodde det första året efter sin ankomst till Stockholm, kunde Viveka när hon om kvällarna öppnade salsfönstret känna häggdoften störta emot ansiktet som en flod av parfym.

Nu står Viveka utanför deras gamla hus. Bakom rullgardinen i det som förut var Lagercronas sal brinner en lampa. Eljes är det mörkt i hela byggnaden. Kanske ligger någon sjuk där inne i salen, som nu måste se ut på ett helt annat sätt än när Viveka vistades där, och den sjuke vill ha det ljust omkring sig för att ej bli alltför rädd för döden som lurar.

Viveka dröjer där på trottoaren och ser upp mot sitt gamla rum. Hon får en besynnerlig känsla av att samtidigt vara ute på gatan och uppe i rummet. Hon tycker sig åter ligga i den gamla vita pinnsoffan och brutalt väckas av Hilda som slänger sopskyffeln och borsten ifrån sig på golvet och ropar att Viveka måste stiga upp för att hon skall hinna städa salen innan frukosten. Bevarar den infällda spegeln i kakelugnen med sin smala förgyllda guldlist ännu en dimmig bild av Vivekas ansikte från tidiga morgnar, då hon sömndrucken i rummets halvdager närmade sig glaset för att ordna sitt hår? Dröjer det inte kvar ett eko i salongväggarna av mumlande gumröster även nu så länge efter det Sofias

NATTLIG IRRFÄRD

oräkneliga visiter försvunnit? Gnisslar det i tamburlåset nu som då när Sebastian om nätterna kom hem från någon restaurang och bullersamt och rusigt satte i nyckeln? Hur pinsamt noga minns inte Viveka varje detalj från den där tiden då hon började förvandlas till en ung kvinna med svällande och ömma bröst. En lukt av matoset som för beständigt tycktes ha lagrat sig i tamburen snuddar vid hennes näsborrar. Hennes öron nås av Sofias gälla röst, av Antonius' pianoklink, av prasslet från tidningen som översten brukade läsa om kvällarna. Hon ser sin väninna Sigyn, som hon numera aldrig träffar, stiga in i deras salong i sin skära blus och bjärtblå kjol och hälsas av Sofia med ett syrligt leende. Icke en timme av den där tiden på Karlavägen skulle Viveka vilja leva omigen, men här i mörkret omge henne minnena från denna tid och göra hennes hjärta kvalfullt. Så släpa vi ständigt med oss de förflutna åren och kunna icke bli fria från dem. Ett tonfall, en luktförnimmelse, anblicken av en redan avlövad hägg, ett tänt ljus bakom en rullgardin föra oss med blixstens hastighet flera år tillbaka och vi ha ingen nyckel för att vrida om låset i den där dörren till det förflutna och kunna stänga igen om skräpvrån för alltid.

Viveka går långsamt därifrån. Då och då måste hon vända sig om för att se på det där fönstret, innanför vilket lampan fortfarande brinner. Nu är huset dolt för henne och hon promenerar planlöst framåt i natten.

Kanske att Viveka glömt var hon bor? Hon möter ensamma vandrare som glida förbi henne och vilkas steg hon dessförinnan hört på långt håll. Eljes är det tyst omkring henne. Hon är ute på ett väldigt hav utan

FÄSTMÖTIDER

stränder. Vattnet kyler mot hennes hjärta, men ändå fryser hon inte. Ibland ser hon upp mot himlen där stjärnorna lysa i millioner, och då vinkar hon till dem med sin hand och mumlar att hon strax skall vara uppe hos dem.

Nu är hon inte längre i ett hav utan stiger långsamt upp genom rymden. Hennes kropp är härligt lätt och inga tankar tynga hennes hjärna. Snart skall hon gripa en stjärna. Säkert har den en lång stängel som en blomma och hon skall fortsätta sin färd med den glänsande uddiga stjärnblomman i sin hand. Den har väl ingen doft, men den skall lysa upp alla vinklar och vrår av världen så att Viveka skall få se allt, allt och aldrig mera i ängslan undra över någonting.

Men hennes klackar slå mot stenläggningen och ljudet för henne åter tillbaka till jorden.

Hon tycker att en mörk vägg av människor med ens står framför henne och hindrar henne från att gå vidare. Hon avskyr folksamlingar, men måste ju ändå bana sig väg. När hon är mitt inne i massan märker hon att hon är bland idel bekanta. Ögon, vilkas blickar hon känner igen, glo på henne, händer, som hon ofta tryckt, ta i henne och fingra på henne, och hon rycker till då hon hör röster, vilkas tonfall hon alltför väl kommer ihåg.

— Här är Viveka bland släkt och vänner, ropar en röst.

Och då kan hon inte komma loss. Hon är fastskruvad inne i denna människomassa. Hennes armar äro pressade utmed sidorna som vore de bundna med rep och hennes lår klämmas tätt mot varandra så att hon inte

DET FANGNA TRÄDET

kan röra benen. Mot hennes bröst ligger en åldrad kvinnas huvud med mörkt hår torrt som en höstack och hårstråna kittla Vivekas haka på ett obehagligt sätt.

Huvudet vändes uppåt. Viveka ser Sofias ansikte som leende genom tårar betraktar henne.

— Jag är din egen mamma, jollrar munnen. Håller du inte av mig?

En sur andedräkt, unken som luften i ett instängt rum, lägger sig som en flottig imma över Vivekas kinder. Hon vill stryka bort den, men hon kan ju inte göra sina stackars armar fria.

Huvudet försvinner, sjunker långsamt ned utefter Vivekas kropp och blir borta i dimma. Douglas tränger sig in på henne med hunden Jupp i hämlarna på sig. Han är blåfrusen och har stuckit händerna i fickorna på sin korta kavaj. En lösfläta viftar henne i ansiktet. Antonius klädd till flicka hoppar upp och ned mitt inne i hopen och gör tillgjort glättiga miner. Vandrande på en trång plats fram och tillbaka så häftigt att han skuffar undan de andra med sina armbågar vänder hennes kusin Donald på huvudet och snuddar med blicken förbi henne. Med flödande grönt siden över smäckra höfter, halvnaken och skogsfrulikt skön flyter doktorinnan Fromling upp mot honom. Hennes röda läppar skiljas åt som för att fånga en kyss. Dess Jegerfelt viftar med en näsduk för att dra Vivekas uppmärksamhet till sig, men strax bakom henne urskiljer Viveka fröken Erna Abraham som i trängseln söker fästa sin hatt med en lång och blixtrande hattnål.

Och plötsligt växer en av pelarna från matsalen där hemma i Ramstaden upp i mängden, krossar under sig

TRE SMA HJÄRTAN

några och stöter med ett klingande ljud till andra som hastigt springa åt sidan. På pelaren blomma äppelträden, och åter dra de till sig Vivekas förtjusta blickar liksom de gjorde det när hon var ett litet barn. Alla ta i ring och dansa kring pelaren, sjungande något på en entonig jämrande melodi. Någon rycker i Vivekas hand för att hon skall följa med i dansen, men hon stretar med all kraft emot.

Med ens blir det mörkt omkring henne, folkhopen med pelaren i dess mitt sjunker ned i jorden, men den som tagit Vivekas hand måste ha stannat kvar, hennes hud hettar och värker under det envisa greppet. Ett litet ljussken fladdrar vid Vivekas fötter. Motvilligt tittar hon nedåt. Bredvid henne står en dvärgliknande varelse och tittar sorgmodigt upp på henne. Med förskräckelse känner Viveka i det förkrympta ansiktet igen sina egna drag, men förvridna, vissnade, och på ömse sidor om ansiktet växa öronen ut, smala, ludna som på en hasselmus.

— Jag hör litet illa, säger varelsen med bekymrad röst. Men jag tyckte du kallade på mig.

Nej, nej, vill Viveka skrika, men tungan har torkat fast vid hennes gom. Nu när hon inte längre står inklämd i en folkhop skulle hon ju kunna löpa ifrån den där förskräckliga varelsen, men inte heller det förmår hon.

Men den dvärglika säger ingenting mera. Kanske talade den inte ens fastän Viveka inbillade sig det. Den besynnerliga varelsen börjar också sjunka genom marken, i det sista hållande ett krampaktigt tag om Vivekas

NATTLIG IRRFÄRD

hand. Slutligen slaknar greppet, nu är endast ansiktet över jord. In i det sista ser Viveka de sorgsna ögonen där tårarna stelnat till smutsiga klumpar i ögonvråerna och de förvridna dragen som grimasera, kanske för att få fram ett leende. Nu är också ansiktet borta.

Viveka står ensam kvar och pressar alltjämt sina armar utefter sidorna. Hon är så trött som om hon gått miltals. Var den dvärglika hon själv, eller en vrångbild av henne själv som vissnad och förkrympt och sorgsen höll sig tätt intill henne? Fastän Viveka såg den underliga varelsen försvinna, känner hon ändå när hon nu börjar gå framåt att den andra följer henne som en skugga. Och i mörkret börjar hon svälja mödosamt. Nu rider den dvärglika på hennes underläpp, nu är den inne i munnen, arbetar sig utför Vivekas strupe och sjunker ned till platsen vid Vivekas hjärta. Så var den dvärglika en bit av Viveka von Lagercrona, kött av hennes kött, blod av hennes blod, med stelnade tårar från hennes svåra stunder i ögonhålorna.

— Jag är en dvärginna som vantrivs, mumlar Viveka. Snart torkar jag samman till ingenting.

Vart togo nu hennes högtflygande drömmar mot stjärnorna vägen? Nyss bar hon ju en av himlens stjärnor som en blomma på vajande stjälk i handen. Hon trodde sig om för mycket. Dvärginnan plockar inga stjärnor från himlavalvets fäste. Nu växer hon fast vid Vivekas hjärta och Viveka vet med en isande känsla av hopplöshet att hon alltid skall bära detta sitt andra jag med sig. Det skall med sin lilla svampliknande bruna hand hålla henne fast vid jorden, binda henne vid den som marken binder trädens rötter.

FÄSTMÖTIDER

Viveka vet inte att hon är på hemväg förrän hon på ömse sidor om sig ser Sibyllegatans husrader höja sig. Sibyllegatan är som en trång ränna mellan Karlavägens plantering och Nybrovikens vatten. Husen stupa som blacka vålnader i natten fram mot Viveka. Hon tycker att gatan smalnar mer och mer och husen tränga ihop sig omkring henne så att hon aldrig skall nå fram till sitt hem. Här vidgar sig verkligen gatan. På Vivekas ena sida höjer sig Hedvig Eleonora kyrkas kupol och på den andra sidan öppnar sig torget tyst och öde.

Då drar hon befriad efter andan. Nu skall hon strax vara uppe i sitt rum som hon flydde ifrån. Med vänlighet tänker hon på rummet och den bäddade sängen. Hon glömmer att den dvärglika varelsen krupit in tätt vid hennes hjärta. Kanske var det bara en dröm. Om natten drömmer man även vaken. Trappsteget utanför porten är en brygga som hon når för att rädda sig upp på ur nattens hav. Nu står hon med båda fötterna på stenen och vrider om nyckeln i låset. Nu stiger hon uppför trapporna. Hon har tänt trappljuset. Dörrplåtarna av mässing glänsa mot henne. Hade hon aldrig tänkt komma tillbaka? Här är så varmt och ljust. De välkända nötta trappstegen ta ödmjukt emot hennes fötter. Viveka tycker att de ömt smeka hennes skosulor.

Försiktigt och tyst öppnar hon till tamburen och glider in. Sedan hon ljudlöst stängt dörren efter sig står hon stilla i det varma mörkret som doftar av blommor. Blomdoften kommer från salen. Ja, hon fick ju så många blombuketter i kväll på sin förlovningsfest. På tå går hon genom salen och förmaket in till sitt rum.

DET FÅNGNA TRÄDET

Det är ljuvligt att befria sig från kläderna. I toalettspiegeln ser hon sin vita kropp glänsa innan hon tar på sig nattlinnet. Hon måste gå omkring litet i sitt rum. Sakta rör hon vid möblerna, låter handen glida över den vita pinnsoffan och skrivbordet, fingrar på bläckhornet, lyfter en vas för att lukta på en blomma. Måste man kanske ändå ha något som är ens eget och som välkomnar en när man kommer tillbaka? Möbler och småsaker bli till sist en del av oss själva. Vår andedräkt ger dem deras patina. Märkena efter våra fotsteg på golvet och mattan bli omsider den gångstig vi allra helst följa. Och det där lillaacket som bordet eller stolen råkade få när vi lekte under dem som små barn är en liten milstolpe på vägen.

Viveka sjunker ned i bädden och borrar in nacken i kudden. Också sängkläderna ta vänligt emot henne och lakanen sluta sig svalmt om hennes lemmar. Sömnen för henne med sig på en mjuk våg. Den är inte det mörka hav som nyss där ute hotfullt ville uppsluka henne, utan ett sjungande vatten, på vars yta vita näckrosor gunga.

TRETTONDE KAPITLET.

Avas förlovning.

En lördag i november kom Antonius nervös och upphetsad in till middagsbordet.

Viveka gav honom i smyg en blick och undrade vad som kunde hänt honom. Men hon vågade inte fråga av fruktan för att han skulle ställa till med något uppträde.

— Jag tycker inte om kabeljopudding, det vet ju mamma, sade han och tog icke mer än en tesked av puddingen på sin tallrik för att riktigt demonstrera hur han avskydde anrättningen.

— Vi ha ju alltid kabeljo på lördagarna, sade Sofia. Lilla pappa är så förtjust i det.

— Ja, och så är det billigt, anmärkte översten som fyllt sin tallrik och nu hällde smält smör från gräddkannan som tjänade till såsskål över sin portion. Vi kunna vara glada att ha något att äta alls i dessa tider. Vi få väl saftkräm och mjölk efteråt, Sofia?

Innan Sofia hann svara utbrast Antonius:

— Kabeljopudding och saftkräm och mjölk... I mitt hem kommer jag aldrig att tolerera dessa saker på bordet. Den maten få jungfrurna i köket äta. Å, om det ändå funnes slavar! Då skulle jag som herre i huset äta den tjocka grädden på filbunken och slänga

AVAS FÖRLOVNING

åt mina livegna den blå surmjölken. Jag hatar underklassen!

— Ja, nog äro jungfrur bra besvärliga, det är visst och sant, suckade Sofia. Aldrig kan man vänta sig någon tacksamhet av den sortens folk, hur mycket man än gör för dem.

Viveka tittade oroligt mot serveringsdörren. Det var tur att den buttra Hanna stängt den efter sig, men Sofias gälla röst trängde kanske ändå ut i köket.

— I mitt hem, talade Antonius åter, och såg sig triumferande omkring, skall jag ha en betjänt i livré som borstar mina skor och kläder och svarar "Ja, nådig herre" till vad jag kan ha att säga.

Översten log.

— Antonius talar som om han vore säker om att bli rikt gift, sade han saktmodigt.

Antonius slog på ett effektivt sätt ut med handen.

— Jag är förlovad, sade han. Jag och Ava de Gam-Palin skola gifta oss.

— Nej, men söta lilla Antonius, skrek Sofia och rusade upp och började häftigt kyssa honom. Har du då äntligen bestämt dig för Ava? O, vad mamma är glad! Men Edvard då, skall du inte lyckönska din son?

— Jo, det får jag verkligen göra, sade översten och grep efter Antonius' hand. Jag tycker Ava är en söt och snäll flicka. Det här var riktigt roligt.

— Och Gam-Palins äro förmögna, tillade Sofia. Antonius kommer att få det bra. Om Sebastian i tid planerat ett så gott gifte för sig, skulle han haft det annorlunda ställt för sig i denna stund. Tänk i alla fall att Antonius nu förlovat sig med dottern till min gamle

TRE SMÅ HJÄRTAN

beundrare! Livets vägar äro bra underliga. Viveka, du har ännu inte sagt ett ord till Antonius, och Ava är ändå en av dina bästa väninnor. Det var nog Guds mening att ni fyra ungdomar skulle göra den där lilla fotvandringen tillsammans i somras så att ni skulle lära känna varandra bättre. Gud styr allt visligen.

Viveka hade under sin mors ordflöde rest sig från bordet. Tveksamt närmade hon sig Antonius och sträckte ut sin hand. Utan att ta hennes hand plirade han upp till henne.

— Nu blir allt Adolf belåten, sade han och det låg en elak undermening i hans ord som om han ville säga att hans vän skulle få en lång näsa.

Vivekas hand sjönk ned utmed sidan och hon gick tillbaka till sin stol.

Medan Hanna tog bort tallrikarna och serverade saftkrämen funderade Viveka på om Antonius kanske förlovat sig därför att han inte längre stod ut med att se henne och Adolf von Gottlibson promenera omkring arm i arm och nu ville visa Adolf att han, Antonius, inte heller hade svårt för att skaffa sig en fästmö att stoltsera med inför släkten. Men Viveka skämdes för denna sin misstanke när hon tänkte på Ava. Var det inte troligare att Antonius ville gifta sig med henne, så god och oegennyttig som hon var, utan att alls ha några bitankar på det fördelaktiga i partiet eller någon önskan att hämnas på sin vän Adolf som först svikit deras vänskap genom att förlova sig med Viveka?

Viveka tittade på honom, när han nu leende försökte svara på Sofias tusen frågor om hur allt gått till. Hon tyckte att hennes första misstanke om orsaken till hans

AVAS FÖRLOVNING

förlovning blev berättigad då hon märkte det överlägsna sätt, varpå han talade om den. Det föreföll nästan som om han tillbringat förmiddagen med att utföra en kupp som lyckats efter hans beräkning.

Efter att med en grimas ha smakat på saftkrämen lade han ned skeden och nu lekte han med den och balanserade den än i flata handen, än på själva handleden. Hans uppmärksamhet var fästad vid dessa små konststycken medan han villigt svarade Sofia.

— Ava kommer hit till kaffet, upplyste han slutligen.

— Tror du att hon berättat om förlovningen för moster Christine? frågade Sofia.

— Nej, jag bad henne att inte göra det, sade Antonius. Moster Christine blir väl för resten ledsen över det här. Hon mister naturligtvis Ava som inackordering. Jag har sagt åt Ava att som min fästmö kan hon omöjligt fortsätta längre med att sköta den där rysliga barnkrubban hon blivit så intresserad av. Nu får hon väl fara till sitt hem och lära sig en smula hushåll i stället.

— Antonius kan inte gifta sig på länge än, sade översten fundersamt. Du måste ju ta dina examina först.

— Asch, det förstår väl pappa att Avas far kommer att hjälpa oss. Ava är ju hans enda dotter, som han dessutom tycks vara särskilt förtjust i.

— Ja, ja, suckade Sofia med knäppta händer. Antonius kommer att få det bra, det är vad jag alltid har sagt.

— Vi vänta väl med att dricka kaffe till dess Ava kommer, fortfor Sofia när de slagit sig ned i förmaket kring kaffebrickan.

FÄSTMÖTIDER

I detsamma ringde det på tamburdörren. Antonius rusade ut för att öppna. Han dröjde länge där ute. Sofia såg förväntansfullt mot den öppna dörren. Slutligen kom han tillbaka, släpande Ava med sig vid armen.

— Hon är så blyg, ropade Antonius skrattande. Hon vågade inte gå in.

Sofia reste sig och omfamnade henne hjärtligt. Viveka tyckte att nästan samma scen utspelades som när hon förlovade sig med Adolf, fastän Sofia nu talade om att hon fått en ny dotter i stället för att hon vid förra tillfället utbrustit i förtjusta ordalag om sin nye son. Även översten klappade om Ava och när Ava nu närmade sig Viveka togo de två unga flickorna nästan förläget varandra i handen. Viveka förvånade sig över vilken förändring som försiggått med Ava. All melankoli var borta ur hennes ögon. De lyste nu ljusa som om det runnit in solsken i dem. Också hennes rörelser, förut så tunga och släpande, hade blivit livliga och lätta.

— Sitt här, lilla Ava, så få vi prata med varandra, ivrade Sofia och dunkade med handen bredvid sig i soffan.

Men Antonius drog ned Ava i den breda länstolen mittemot soffan där de nätt och jämnt rymdes bägge två.

— Ava skall vara med mig, sade han bestämt och lade till yttermera visso sin arm om hennes liv.

Sofia såg plötsligt missnöjd ut och började syssla med att hålla kaffe i de små blommiga kopparna. Först nu insåg hon kanske att hon skulle mista Antonius, som hon förut mist Sebastian. Men Sebastian hade ju sällan

AVAS FÖRLOVNING

vistats i hemmet. Med Antonius var det en helt annan sak. Ehuru Sofia inte ville erkänna ens för sig själv att hon gjorde någon skillnad mellan sina barn, utan ansåg att hon fördelade sin kärlek lika mellan dem, hade hennes bröst nu fått ett smärtsamt hugg vid åsynen av Antonius och Ava så förtroligt förenade där i stolen. Så djupt hade hon aldrig känt det när Sebastian förlovat sig, och han hade ju ändå två gånger tagit sig hustru. Viveka tänkte hon icke ens i denna stund på. Hon fick tårar i ögonen och böjde sig över kopparna.

Antonius, som från sin plats sett hennes rörelse och kanske anat dess orsak, reste sig hastigt, slog sig ned på den tomma platsen vid Sofias sida och lade lekfullt sin arm om hennes hals.

— Mamma är väl glad? ropade han i hennes döva öra.

Då måste Sofia le igen.

— Servera din fästmö kaffet, sade hon och räckte honom den lilla skära koppen.

Då lossade Antonius sin arm från Sofias hals och återvände till Ava med koppen.

— Flytta litet på dig, sade han smeksamt.

— Men tant Sofia vill kanske att du skall sitta hos henne, viskade Ava skyggt.

— Nej då, sade Antonius, mamma är så glad att se oss tillsammans.

Han tog Avas hand i sin, sedan hon tömt sin kopp, vilket hon gjorde i små nervösa klunkar.

De hade på eftermiddagen vandrat ute under Djurgårdens ekar. Här kände Antonius varje stig och varje

TRE SMA HJÄRTAN

skyddande gömställe, så ofta som han strövat omkring här, först tillsammans med sin kusin Laurits Wallonius och sedan med Adolf von Gottlibson. Skuggorna av hans två så ömt älskade vänner hade hela tiden varit efter honom. Ljudet av deras fotsteg tycktes ännu rassla i gruset på gångarna och ekot av deras röster dröjde sig kvar under de vidsträckta trädens kronor som nu voro kala och svarta. Han tyckte sig förföljd av ljuvliga vårars minnen, och en känsla av rädsla som han inte kunde förklara hade drivit honom in i Avas famn. Darrande hade han kysst hennes villiga mun, han som förut aldrig kysst en ung flicka, och kyssen hade inte sagt honom något annat än att nu måste han ju vara förlovad. Då hade han först av allt tänkt på vad Adolf von Gottlibson skulle säga.

Adolf skulle komma hit från Uppsala i kväll, han kunde vara här när som helst, och medan Antonius smekte Avas hand började han allt oftare att titta ut mot salen och lyssna i väntan på att få höra tamburklockan ringa.

— När Adolf kommer, Viveka, så spring inte ut och skvallra om nyheten för honom, sade Antonius. Jag vill se vilken min han skall göra då han stiger in och får syn på Ava och mig här i stolen.

Ava och Viveka sågo oroligt på varandra. Så länge hade de varit beroende av de båda vännernas lynnen och skiftande sinnesstämningar att de kände det nästan pinsamt att veta att de nu skilt dem åt, och samtidigt voro de en smula ängsliga för att Adolf och Antonius skulle överge dem och åter vandra bort, som så ofta förr, arm i arm med varandra.

AVAS FÖRLOVNING

Äntligen ringde det på dörren, en kort och bestämd signal som de genast kände igen som Adolfs. Antonius spratt häftigt till och blev blek i ansiktet, men han flyttade sig ännu närmare Ava i stolen och lade nästan demonstrativt sin arm omkring hennes axlar.

— Gå inte ut till honom, Viveka, hör du vad jag säger? sade Antonius igen.

Viveka satt kvar. Också hon var nyfiken på att se vad Adolf skulle göra för min när han steg in. Nu hörde hon honom i salen. Han gick alltid så lätt som en flicka. Hon stirrade mot den öppna dörren.

Adolf hade brådskande stigit på, men vid åsynen av Antonius och Ava, där de så intimt sutto intill varandra i länstolen, tvärstannade han. Ofrivilligt rynkade han ögonbrynen. Så log han ansträngt.

— Ha ni förlovat er? sade han och tonen var litet alltför hög.

Han såg inte på Viveka och glömde att hälsa på överstinnan och översten.

— Är du förvånad? frågade Antonius utan att ändra ställning medan hans hand nervöst klappade Avas axel.

— Nej, jag hade nog väntat det. Men varför har du inte skrivit och talat om det för mig?

— Jag hann inte, sade Antonius. Det hände just i dag på eftermiddagen när vi togo oss en promenad på Djurgården.

De hade båda börjat darra medan de talade till varandra. Nu blev det tyst.

Han ville ju att Antonius skulle förlova sig, tänkte Viveka sorgset. Nu blir han ändå ledsen när det skett.

Tystnaden bröts av Sofia:

FÄSTMÖTIDER

— Snälla Adolf, skall du inte hälsa på oss? Du är ju riktigt oartig, men du blev väl lika överraskad som vi.

Adolf vände långsamt blicken från Antonius.

— Å, förlåt mig, sade han.

Han tog översten och Sofia i handen och kom fram till Viveka.

— Dig glömde jag ju också, mumlade han.

— Du har inte gratulerat oss en gång, skrek Antonius och brast i skratt.

— Ni sitta ju så fastkilade i varandra, så jag ville inte riskera att skilja er åt för att komma fram och skaka hand med er, sade Adolf skruvat skämtsamt.

Äntligen gick han fram till dem och Antonius räckte honom sin hand över Avas axel.

— Jag tror att ni passa utmärkt för varandra, sade Adolf. Vi borde ställa till med dubbelbröllop.

Men det var ingen glädje i hans röst. Antonius föreföll belåten med honom.

— Nu förstår du kanske varför jag fick en chock den där eftermiddagen när jag överraskade dig och Viveka tillsammans, anmärkte han.

På det svarade inte Adolf.

Sofia gick ut för att telefonera till Svea och Sebastian och berätta den nya förlovningen i familjen för dem.

— Låt dem inte komma hit, hör vad jag säger, ropade Antonius efter henne. Jag tål inte Sveas tillgjorda lyckönskningar.

Översten försvann också. De fyra sutto kvar och hörde Sofia ropa i telefonen i serveringsrummet. Efter

AVAS FÖRLOVNING

vanligheten hade hon lämnat alla dörrar öppna efter sig och hennes ord trängde sig in på dem i avbrutna meningar.

— Ja, kan du tänka dig, nu är Antonius också i hamn... Jag tycker Ava är så söt, vet du. Hon har blivit riktigt förskönad... Hennes mamma är ju så förtjust i Antonius... Ja, tack skall du ha, kära du. Nu mister jag nästan på en gång båda mina barn... Men bli de bara lyckliga, får ju jag vara nöjd...

Ava, Viveka, Antonius och Adolf sågo på varandra och brusto i ett befriande skratt.

— Hörde du det, Ava, att du blivit riktigt förskönad? fnittrade Antonius. Mamma tyckte tydligen inte du var vidare söt förut innan du blev min fästmö. Men eftersom jag har valt ut dig bland de många underbara flickor hennes son kunde få, så håller hon till godo med dig nu.

— Jag tycker vi ta oss en promenad, sade Adolf hastigt.

Han grep om Vivekas hand och drog henne upp från stolen. Under det att Sofia fortfor att ropa i telefonen satte de två förlovade paren på sig ytterkläderna i tamburen. De hörde Sofia säga:

— Ava får nog en fin utstyrsel, så noga som hennes mamma är med allt. Jag tror inte Ava själv är road av att sy. Jag vet inte... Vad sade du... Jo visst! Har lille Ottokar ont i magen i dag? Å, så tråkigt! Du har bestämt givit honom något galet att äta... De där morötterna...

— Nu står jag inte ut längre, utbrast Antonius och slängde upp tamburdörren. Kom, så springa vi vår väg.

TRE SMA HJÄRTAN

Utkomna på gatan tog Adolf Vivekas arm och Antonius Avas. På detta sätt promenerade de nu för första gången par om par. Adolf hejdade Viveka och stannade.

— Gå framför oss så få vi se hur ni ta er ut tillsammans, sade han till Antonius och Ava.

Antonius drog med sig Ava som stretade emot litet. De voro nästan lika långa. Från ett starkt upplyst bodfönster föll ljuset över de två gestalterna. Ava stödde sig mot Antonius' arm så att hon föreföll att gå snett. Hennes hatt hade också råkat en smula på sned. Antonius som tittade ned på henne märkte hur tokigt hatten satt, stannade och rättade till den.

— Nu när du är förlovad med mig, måste du verkligen börja vara noga med dina kläder, bannade han i en ton som skulle vara skämtsam, men föreföll retlig. Jag vill att folk skall säga att jag förlovat mig med den välklädda fröken de Gam-Palin, förstår du.

Viveka tyckte nästan synd om Ava. Ett ögonblick såg hon så olycklig ut. Hon brydde sig mycket litet om kläder och brukade knappast titta sig i spegeln.

— Jag skall göra mitt bästa, viskade hon. Men då får du hjälpa mig. Jag begriper mig inte på det.

— Jag skall gå med dig i bodar i morgon dag, min lilla gurka, förkunnade Antonius.

— Det är söndag i morgon, Antonius, mumlade Adolf bakom dem. För resten borde du åtminstone säga "min ros".

— Nej, jag tycker bra om gurka, min lilla gurka, sade Antonius.

AVAS FÖRLOVNING

Det föreföll Viveka som om Avas axlar krympte ihop som ville hon göra sig så liten som möjligt.

De äro bra olika varandra, tänkte Viveka ledsen. Antonius kommer att vilja förtrycka henne, och hon skall bara ge efter i början. Men hon är alltför envis för att inte så småningom hålla på sin egen mening.

De gingo Linnégatan framåt ned mot Humlegården. När de kommo in på gångarna i parken, tittade sig Viveka sökande omkring.

— Vad ser du så ivrigt efter? frågade Adolf tätt intill henne.

Men Viveka kunde inte svara. Med en rysning erinrade hon sig den där natten efter sin förlovningsfest då hon från Floras kulle sett det scharlakansröda trädet lysa. Dunkelt mindes hon de tankar och föreställningar som de där mörka timmarna farit igenom henne. Hon måste väl ha varit förryckt då. Under den tid som följde hade hon kommit tillbaka till sig själv, men ännu hade hon icke riktigt kunnat vänja sig vid att vara förlovad. Och nu stodo Humlegårdens träd kala, berövade all sin bladprakt. Gräsmattorna lågo svarta och det fanns inte en frysande blomma kvar i planteringen kring Linnéstatyn. Var skulle hon vara när det blev vår igen och grönskan på nytt brast ut runtomkring henne?

I detsamma sade Adolf:

— Jag har talat med min mor och hon låter mig vara hos er under julen, fastän hon naturligtvis är mycket ledsen över att inte få mig hem till jul. Hon vill ju alltid se alla sina barn omkring sig vid julhelgen. Men i stället föreslår hon att vi skola komma ner mellan jul och nyår. Sedan måste ju jag fara tillbaka till

FÄSTMÖTIDER

Uppsala, men då vore det väl bra, om du stannade hos mina föräldrar en längre tid. Tycker du inte det?

— Jo tack, det vill jag gärna, mumlade Viveka.

Men hon var inte glad över förslaget. Hon tänkte med förskräckelse på att hon skulle vistas hos för henne nästan främmande människor utan Adolf.

— Nu när Antonius förlovat sig hade jag tänkt, fortsatte Adolf på sitt prudentliga sätt, att Ava och Antonius också kunde komma till mitt hem, så få vi alla fyra vara tillsammans där nere. Det är härligt där på vintern. Vi bruka göra slädfärder och vi ha det ju nästan som på landet. Det skall göra Antonius gott. Jag tycker att han ser litet blek ut.

Antonius! Alltid Antonius!

— Tycker du om att Antonius förlovat sig? vågade Viveka sig på att fråga.

Adolf dröjde en smula med svaret. Båda betraktade Antonius och Ava som alltjämt gingo framför dem arm i arm. Antonius hade redan fått något självsäkert i sitt grepp om Avas arm. Hon lutade sig på samma sätt som förut mot honom som behövde hon ta stöd.

— Det skall göra Antonius gott, sade slutligen Adolf, liksom han förut sagt om Antonius' vistelse hos dem. Han behöver känna att någon litar på honom.

Men Ava då? skrek det till inom Viveka. Varför tänker du inte på Ava — och på mig?

Hon böjde sig fram och såg ängsligt upp i Adolfs ansikte och hon tyckte att hans ögon just nu voro fyllda av Antonius. Han märkte inte heller hennes blick. Och som om Antonius känt på sig att Adolf tänkte på honom, vände han nu på huvudet.

AVAS FÖRLOVNING

— Vad tala ni om? frågade han.

Adolf gick upp till hans andra sida och Viveka följde med. Nu hörde hon Adolf åter berätta sin plan om hur de alla fyra skulle tillbringa nyårshelgen i det Gottlibsonska hemmet.

— Förtjusande! Förtjusande! Jag skall naturligtvis först vara på din fars landshövdingsresidens över jul, eller hur, lilla Ava? sade Antonius.

Viveka lyssnade inte till Avas svar. Hon visste av erfarenhet att allt skulle bli som Adolf nu gjorde upp det. Han hade en seg vilja till att alltid driva sina planer igenom. I det här fallet mötte han ju inte heller något motstånd. Men Viveka bävade när hon tänkte på framtiden. Hon skulle leva sitt liv i de rum som han nu redan på förhand i tankarna ordnat i varje detalj. Han hade talat om en länstol vid fönstret utåt lindallén där hon, hade han sagt, skulle sitta med sin sömnad om förmiddagen medan han var på universitetet. Fastän han yvdes litet över sina moderna åsikter om att kvinnan visst inte behövde ägna alla sina krafter åt hemmet, hade han tydligen gjort ett undantag för sin blivande hustru. Viveka visste att han ville att hon alltid skulle vara där till hands för honom när han behövde henne. Och om han nu yrkade på att hon skulle vistas en längre tid i hans hem, var det helt säkert med tanke på att hon under hans mors kunniga och praktiska ledning skulle lära sig hushåll och riktigt till punkt och pricka få reda på hur han själv tyckte om att ha det.

Kanske giftermålet ändå för Viveka skulle bli som en råttfälla: när hon väl hunnit in i den skulle den smälla sin ståltrådsdörr i lås bakom henne? I tankarna

TRE SMÅ HJÄRTAN

hade hon föreställt sig att hon när hon äntligen en gång sluppe ut ur sina föräldrars hem skulle få känna sig fri att göra vad hon hade lust till och drömde om i livet. Men redan nu visste hon att så skulle det inte alls bli.

De fortsatte att gå runt på gångarna i den tomma och mörka Humlegården. Och plötsligt befunno sig Ava och Viveka sida vid sida av varandra, medan Antonius och Adolf gingo framför dem arm i arm inbegripna i ett ivrigt samtal.

Viveka och Ava vågade inte se på varandra. Hjälplöst famlade de samtidigt efter varandras händer. Hade deras fästmän inte redan glömt bort dem? Det var endast några timmar sedan Ava förlovat sig med Antonius, och nu såg hon honom försvinna med sin älskade vän mellan träden. Hon rynkade ögonbrynen, hennes hand kramade hårt om Vivekas.

— Vi gå ifatt dem, viskade Viveka.

— Nej, nej, låt dem vara, sade Ava. De komma nog tillbaka till oss.

Efter en stund vände också Antonius och Adolf och kommo åter emot dem.

Antonius tog glatt Avas arm.

— Du trodde väl inte att jag övergivit dig, sade han.

— Nej, det trodde jag väl inte, svarade Ava dröjande.

Men när Viveka nu gick vid Adolfs sida kände hon ånyo ångesten, som den där underliga natten jagat henne hemifrån ut på gatorna, vakna inom sig. Och hon skyndade på sina steg som om parkens onda skuggor lyft krokiga svarta händer för att gripa tag i henne.

FJORTONDE KAPITLET.

Kära släkten.

På själva nyårsaftonen, den sista dagen på det underliga året 1914, var det vitt av snö kring det Gottlibsonska Bedalund. Granarna i den täta skogsdungen ovanför gården glittrade av snöstjärnor så tätt packade att de yviga grenarna voro helt och hållet täckta av dem. Och trädgården var en enda snödriva. Där fanns inga gångar, inte ett tecken till rabatter längre. Frukträden som stucko upp ur drivan buro snö på sina knotiga gamla grenar eller späda kvistar i sådan ymnighet att det såg ut som om de nu mitt i kalla vintern hade börjat blomma på nytt.

Efter den rikliga frukosten i salen som ännu doftade av gott kaffe visste man inte riktigt vad man skulle ta sig till. Knutte stod framför verandafönstret redan klädd i sporttröja under kavajen och stirrade missmodigt ut på snön.

— Det har snöat bra mycket i natt, sade han, och det är inte någon riktig skare. Det går inte att åka skidor, som jag hade tänkt.

Pappa Frey som kretsade runt frukostbordet skar av ett stycke av den runda väl lagrade julosten och stoppade den ivrigt mumsande i munnen så att de grå mustascherna guppade på överläppen.

FÄSTMÖTIDER

— Skall du ha en skiva, Knutte? frågade han. Osten är verkligen utmärkt.

Han sträckte fram ostkniven med en tjock skiva på åt sin son. Knutte grep den och åt också han ivrigt, som om han icke nyss försett sig, och det övernog, av frukostmaten.

— Jag tror jag försöker i alla fall, tuggade han. Helgen är ingenting för mig, om jag inte får en ordentlig skidtur.

— Jag följer med dig, ropade Fejan hurtigt. Vi valade ju skidorna i går kväll. Du skall se att de löpa.

Knutte och Fejan avlägsnade sig. Antonius, Ava, Adolf och Viveka som slagit sig ned i den lilla röda schaggsoffan i fönsterhörnet sågo efter de två som raskt försvunno genom dörren.

— Gud bevare mig, vad de äro energiska, suckade Antonius. Säg, min lilla gurka, är du inte glad att jag inte tog med mig skidorna?

Helge Danell vankade av och an framför soffan med händerna i byxfickorna. Hans grå ansikte såg i snödagern som föll in från de höga fönstren mer än någonsin ut som någon uråldrig japansk fiskguds.

— Vad ni ha det bra, ni nyförlovade, muttrade han och stannade framför dem. En sådan här kall dag behöva ni bara kura ihop er och stjäla värme från varandras unga kroppar.

— Äsch, gör dig inte till, Helge, skrattade Adolf. Du får gärna sitta bredvid Viveka.

— Jag vågar inte, sade han och betraktade henne eftersinnande. I den där gröna klänningen ser hon ut som våren. Jag är rädd att bli student igen i hennes

KÄRA SLÄKTEN

närhet, och ingenting är förfärligare än en gammal student som sätter den vita mössan över sin kala hjässa.

Hans hustru Guttan dammade av pianot så att ett par av tangenterna gåvo en skorrande klang ifrån sig.

— Ack, låt bli, Guttan, jämrade sig hennes man. Kan aldrig ditt ordningssinne ta sig litet ledigt? Det är ju svärföräldrarnas piano, och vad gör det då om det råkar vara dammigt?

— Helge mår visst inte bra i dag, sade Guttan glatt. Han groggar för mycket om kvällarna.

I detta ögonblick hördes något tungt, steg för steg, komma nedför trappan från övre våningen.

— Det är Arvida, sade Adolf och satte sig upp. Stackare, att hon ännu skall gå så illa. Den där reumatiska febern hon fick strax efter bröllopet vill visst aldrig släppa.

— Var det reumatisk feber? frågade Helge grubblande. Jag tycker hennes sjukdom verkar så mystisk. Jag skulle vilja kalla den hustrusjukan. Hur krya jän-torna än äro innan de gifta sig, så kan man ge sig på att så snart de sjunkit i brudsäng bli de trötta och håglösa och få obegripliga sjukdomar, särskilt om inga barn hörs av. Där hörs då mina åtminstone, tillade han triumferande då takkronan plötsligt darrade till av någon som galopperade ovanpå.

— Jag måste kila upp, sade han brådskande. Jag är rädd för att de låta mormor vara häst åt dem.

I dörren på väg ut mötte han Arvida Gottlibson med sköterskan. Han gav sin svägerska en kraftig smällkyss mittpå munnen och fortsatte springande uppför trappan.

TRE SMÅ HJÄRTAN

Arvida stod i dörren, vacklande efter kyssen, och knep hårt om sin blonda sköterskas arm.

Salomon von Gottlibsons hustru var kraftigt byggd med ett rött ansikte där de stora blå ögonen under kupiga ögonlock lyste med nästan bländande glans. Men håret, kammat i en enda knut i nacken och åtstripat över den bulliga tjurkalvspannan, var dött och färglöst som om sjukdomen stigit upp i hårrötterna och långsamt hölle på att kväva dem. Hon gick mödosamt över golvet och dignade slutligen ned i en länstol mittemot soffan.

— God morgon, sade hon med djup, hes röst. Vad ni se glada och belåtna ut!

— Hur har sömnen varit? frågade Adolf.

— Fråga syster Maja, sade Arvida och slog blondinen på axeln. Hon har underhållit mig hela natten så jag inte har fått en blund i ögonen.

Viveka som inte förrän nu för ett par dagar sedan träffat sin svägerska tittade uppmärksamt på henne, medan sköterskan lågmält började prata med Adolf.

Från första stunden hade Viveka känt sig dragen till henne och samtidigt frånstött. Det var något burleskt över Arvidas sätt att tala även om mycket allvarliga saker så att det strödde sig ett skimmer av löje över dem. Fastän hon visade sig överströmmande vänlig mot sina svärföräldrar och sina svågrar och svägerskor, var det alltför tydligt för Viveka att hon gjorde en smula narr av dem och förmodligen i enrum med sin sköterska roade sig med att härma dem i tur och ordning. Fru Beda von Gottlibson berömde henne för vem som ville höra på: hennes tålmod inför det lidande som så oför-

KÄRA SLÄKTEN

skyllt drabbat henne genast efter bröllopet, hennes präktiga karaktär, hennes goda huvud, hennes kärlek till Salomon. Men för en utomstående var det ingalunda svårt att märka att Arvida inte brydde sig ett spår om Salomon, ja att hon till och med fick behärska sig för att inte visa sin motvilja för honom varje gång han nervöst for in i rummet och brådsakande ilade fram till henne för att med sin fula mun kyssa hennes nådigt framsträckta hand.

Hade hon lockats av det rika giftet eller hade en beskäftig mor övertalat henne att svara ja på Salomons frieri? Kanske denna plötsliga sjukdom blivit skänkt henne som en gåva av den vänliga naturen för att befria henne från de äktenskapliga plikterna? Den blonda sjuksköterskan hindrade i alla händelser varje försök från den nyblivne äkta mannen att intränga i sin hustrus sängkammare. Lik en ljusets och renhetens skyddsängel stod hon kvar vid dörren när Salomon var inne för att säga god natt, och leende, men bestämd slöt hon den efter honom när han på tåspetsarna gick ut ur rummet.

Från staden kom varje dag en ung judisk läkare Benjaminson, som en gång i tiden varit barnen von Gottlibsons lekkamrat, på besök och stannade länge inne hos Arvida. Han gav henne ett slags injektioner mot hennes onda. Det stod alltid ett etui med ampuller på Arvidas nattduksbord. Efter doktor Benjaminsons besök föll hon i dåsig dvala och vaknade sedan upp sprudlande av glada infall, pratsjuk och med livliga ögon. Då kom hon ut i vardagsrummet eller som nu ned i salen, och de olika medlemmarna av familjen Gottlibson samlades

FÄSTMÖTIDER

kring hennes schäslong eller vilstol, deltagande, vänliga och ömma om henne. Under dessa samkväm hade hon ett par gånger gjort grimaser mot Viveka över gamla fru von Gottlibsons eller pappa Freys axel. Viveka hade blivit förlägen, men ändå svarat med ett leende.

Nu makade hon sin stol närmare Viveka som satt ytterst i soffan.

— Jag tycker bra om dig, sade hon lågt. Jag tror vi komma att bli vänner.

I detsamma fattade hon förstulet Vivekas hand och tryckte den. Hon hade kraftiga händer med djupa gropar vid fingerlederna och Viveka kände en liten ilning av välbehag vid beröringen. Arvida såg leende och beskyddande ned på henne.

— Vi skola hålla ihop, viskade hon i Vivekas öra. Här, i den här familjen, behövs det, må du tro, annars ta de viljan från dig.

Viveka kastade en rädd blick mot Adolf, men han märkte den inte.

— Skall inte Arvida ha en bit ost? frågade hennes svärfar vänligt.

Han var alltjämt sysselsatt med att karva i osten, fastän den gamla husan nu höll på att duka av.

— Nej tack, pappa lilla, svarade Arvida. Doktor Benjaminson sade nyss att min ömtåliga hälsa inte tål starka saker.

Hon tryckte åter Vivekas hand.

— Han kommer att tvinga dig att äta ost, vare sig du vill eller inte, mumlade hon nästan ohörbart. Här är en massa hårdsmälta saker du kommer att få svälja, skall du se.

KÄRA SLÄKTEN

Hennes ord stodo i en sådan bjärt kontrast till det vänliga uttryck som visat sig i hennes ansikte då hon vänt sig mot sin svärfar, att Viveka blev helt förvirrad.

Plötsligt stelnade Arvida till och hon tog sin hand från Viveka. Viveka tittade upp. På tröskeln stod Salomon. Hans gulbleka ansikte med den toppiga pannan var avskyvärt när det nu utstrålade en sentimental ömhet som med en surnande osund vätska tycktes fylla alla hudens skarpa veck och vinklar. Betarna som stucko ut under den kluvna överläppen rörde sig långsamt som längtade de efter att böka i något.

Försiktigt som om han gått i ett sjukrum närmade han sig sin hustru.

— Jag har tyvärr inte fått se dig i dag, min skatt, sade han. Salem Benjaminson var inne hos dig, när jag kom för att önska dig god morgon.

Han tog hennes hand och kysste den.

— Befinner du dig bättre, käraste? frågade han och väntade med tydlig bävan på det svar som kanske skulle avgöra hela hans dag.

— Nej tack, svarade Arvida älskvärt. Fråga syster Maja, har jag sagt en gång för alla. Hon kan i allmänhet ge mycket mera ingående besked än jag om hur jag känner mig.

De två kvinnornas ögon möttes. Det låg en fråga i syster Majas. Arvida besvarade den med att ruska på huvudet.

— Det är väl den kalla väderleken som gör att fru Arvida inte är riktigt kurant i dag, sade sköterskan vänd till Salomon. Min patient är verkligen känslig som en barometer.

TRE SMÅ HJÄRTAN

— Så tråkigt! Vad jag är ledsen, kära Arvida, sade Salomon. Du, stackars lilla barn, har sannerligen fått ett kors att bära.

Arvida tittade på honom och sedan på Viveka med en min som om hon nog skulle kunna säga var det korset fanns.

Hon avskyr ju honom, tänkte Viveka. Och nu är det för sent för henne att ändra om sitt liv.

Och när hon tänkte det snörde det till om hennes strupe. En gång som gift skulle hon kanske själv sitta här i salen och veta att det var för sent och att hon omöjligt skulle kunna slita sig ut ur det von Gottlibsonska nätet av små fina, men hållbara masker.

Nu kom fru Beda von Gottlibson in. Hon snodde sökande runt i rummet.

— Jag har förlagt min fingerborg, sade hon. Jag skulle sy upp en gardin i Arvidas rum.

— Det kan väl syster Maja göra, sade Arvida lojt och likgiltigt.

— Ja visst, fru von Gottlibson, sade syster Maja och steg upp. Jag skall hjälpa till.

— Men jag måste ju ha min fingerborg, upprepade Beda von Gottlibson. Jag kan inte begripa . . .

— Här är den mamma!

Guttan Danell höll småkrattande upp sin hand med fingerborgen trädd på långfingret.

— Jag såg den på pianot, förklarade hon, och jag måtte satt på mig fingerborgen i tankarna.

Fru Beda von Gottlibson ryckte den till sig och rusade ut igen.

KÄRA SLÄKTEN

— Hon är alltid sysselsatt, sade Arvida ogillande. Gå inte upp, syster Maja, vände hon sig till sköterskan, mamma Beda älskar att alltid ha något att sy fast. Ibland har jag lust att peta på dukarnas fransar och på överdragens små volanger enkom för att få dem att lossna så att mamma Beda skall få sy till dem igen.

— Jag är rädd vi alla göra henne bra mycket besvär, sade Guttan och såg ut som om hon hade lust att tillrättvisa sin svägerska. Man behöver sannerligen inte öka hennes arbetsbörda.

Arvida gjorde en grimas.

— Undervisa mig inte, snälla Guttan, utbrast hon. Jag är så trött i dag.

Salomon såg sorgset på sin hustru.

— Om jag visste hur jag skulle kunna förströ dig litet, stammade han. Tror inte syster Maja att en släd-tur skulle göra min fru gott?

— Er släde är så obekväm, sade Arvida lugnt. Jag tycker man sitter på sätet som på en stoppnål. Efter sista slädturen hade jag så djävligt ont i ryggen.

Salomon ryckte till för svordomen.

— Du borde inte uttrycka dig så där, Arvida lilla, min älskling, sade han och klappade ömt hennes hand.

Hon ryckte undan sin hand och skrattade mot Viveka:

— Jag sårar väl inte dina öron, Viveka? Herregud, vad du ser trevlig ut i den där gröna klänningen!

— Om inte Arvida vill åka släde, utlät sig nu Adolf, så skulle ju åtminstone vi fyra kunna åka ut. Vi få precis rum. Jag skall säga till Asplund.

FÄSTMÖTIDER

Han reste sig och skyndade ut.

— Gå upp och gör er i ordning då, sade Antonius och puffade Ava i ryggen. Smörj in dig ordentligt i ansiktet, Ava. Du måste tänka på att bevara din hy.

— Gud, vad du bråkar med henne, du enfaldige Antonius, mumlade Arvida när de båda unga flickorna avlägsnat sig följda av Salomon, som bad om ursäkt för att han måste ta itu med sitt arbete. Låt henne vara. Hon ser snart alldeles förskrämd ut över alla dina förhållningsorder.

Pappa Frey hade gått in i salongen tillsammans med sin äldsta dotter. Syster Maja stod vid fönstret och tittade smågnolande ut på den översnöade trädgården.

Antonius flyttade sig närmare Arvida. Han tyckte inte illa om henne och hade flera gånger förut träffat henne i Uppsala när han varit på besök hos Adolf.

— Ser du, jag vill ju ha henne så bra som möjligt, förtrodde han Arvida. Jag håller med hennes mor friherrinnan de Gam-Palin om att man måste bortarbета en hel del olater hos den kära Ava. Hon går så krokig och tänker inte alls på sin hållning. Och så intresserar hon sig inte för sina kläder. Jag vill ha henne en smula piffig och ändå aristokratiskt korrekt. Hon är motsträvig, men det skall jag väl få bukt med. Säg du bara hennes skor i dag? Jag har sagt henne att hon inte får gå med de där brednosiga lågklackade skorna. Om hon begagnade höga klackar skulle hennes gång också bli trevligare utom att hon faktiskt har en välvd vrist som då bättre skulle framträda.

Arvida kluckade av skrott:

— Hon kanske har ont i fötterna, arma flicka.

KÄRA SLÄKTEN

— Du kommer att helt och hållet förstöra hennes typ, Antonius, återtog hon förebrående. Ava passar bäst i enkla hemsydd klänningar och den där håruppsättningen hon nu har. I en fin aftontoalett som den i går och som du antagligen valt ser hon utspökad ut. Låt henne vara sig själv och hon kommer att bli en rar och förtjusande hustru åt dig.

— Det där begriper nog jag bättre, vad som passar mig, sade Antonius överlägset. För resten roar det mig att göra om både rum och människor. Jag vill ha omväxling. Nu måste jag klä mig.

— Glöm inte att smörja in ansiktet ordentligt, Antonius, ropade Arvida efter honom. Du måste bevara din vackra hy.

Han vände sig om i dörren och fnittrade som en flicka.

— Härma mig inte, Arvida, din stygging, bad han. Det är inte snällt av dig.

Så försvann också han.

En stund senare foro de alla fyra ut från gården, tätt sammanträngda i släden under den breda fårfällen och med kusken Asplund i päls på den lilla kuskbocken bakom dem.

Medarna sjönko ned i snön och små snökorn yrde upp omkring dem. Ava och Viveka i framsätet sutto tysta och sågo sig uppmärksamt omkring. Adolf och Antonius mittemot dem småpratade ivrigt med varandra.

Viveka tänkte att det skulle vara roligt att få fara ut ensam med Adolf någon gång i stället för att de nu ständigt voro tillsammans alla fyra. Var det Adolf

eller Antonius som ordnade det så? Det kunde inte bero på en slump att hon de här dagarna i det von Gottlibsonska hemmet knappast för en minut träffat Adolf ensam. Under julhelgen hade han varit hemma hos dem medan Antonius firade julen nere i Ragatestad. Då hade Viveka haft det riktigt angenämt med Adolf. Men nu verkade det som om skilsmässan syntes de två vännerna för olidligt lång och det fastän de tillbragt hela tiden med sina fästmör, så att de för närvarande begagnade varje tillfälle att få vara tillsammans.

De avlägsnade sig från den lilla staden som så fridfullt och med en viss oregebunden charm utbredde sig nedanför det Gottlibsonska huset.

— Där borta bor gamle von Leijon, sade Adolf och kisade mot den skarpa snödagern. Om vi skulle hälsa på honom på återvägen? Han bor kvar i den där gamla våningen med sin jungfru. Jag tror att han nyligen haft en hjärnblödning igen.

— Ja, det måste vi kanske, svarade Antonius. Fast nu är han väl ett fullständigt vrak. Men det kan ju bli ganska kostligt att se den där konstiga jungfrun igen.

De hade inte något intresse för Manfred von Leijon, det hade ju ingen. Men artigheten fordrade ju att de avlade ett besök.

Flyktigt som ett av de snökorn hästarnas hovar sparkade upp och som försvunno i snön igen for genom Vivekas minne bilden av gravkoret, kyrkogården med sin frysande grupp människor och Adolf von Gottlibson som hon sett honom för första gången där han stått framför graven bland de andra. Det var så länge-

KÄRA SLÄKTEN

sedan, tyckte hon, och ändå hade bara ett och ett halvt år förflutit sedan dess.

De foro nu upp på en höjd och sågo ut över ett vågformigt landskap med vita slätter där de röda stugorna lågo strödda och där bergen blånade i fjärran. På andra sidan om dem stod granskogen, tät, ogenomtränglig. Det prasslade i de höga träden när den lätta snön rasade ned mellan grenarna. På marken fanns spår efter räv och hare, och skogens fåglar hade ristat underliga kors och stjärnor med sina fötter.

— Jag tror inte Knuttes och Fejans skidtur blir så lång, anmärkte Adolf. Det är ju knappast någon skare.

— Det är bättre att åka släde, log Antonius. Det har också något mycket mera herrskapligt över sig.

Viveka tittade på honom. Ja, han njöt. Han tyckte om det "herrskapliga" som han sade. Hemma i Ramstaden hade de ytterst sällan fått åka släde och det fastän översten gott kunde ha hyrt en, eftersom han hade två hästar, av vilka åtminstone den ena var inkörd. Nu for Antonius mellan landshövdingensresidens och egendommar, och Viveka förstod hur utomordentligt väl detta liv passade honom. Hade han inte ända sedan han var en liten gosse siktat efter att få det bra och förmodet ställt? Nu tycktes han ha nått sitt mål.

Han är belåten, tänkte Viveka med ett litet sting av avundsjuka.

Och hon själv? Borde hon inte vara lycklig också där hon satt väl ombonad i en släde som dragen av två vackra hästar flög fram genom en silverskimrande värld och där hon hade sin fästman mittemot sig? Men en tyngd vilade inne i henne och solskenet kunde inte upp-

FASTMÖTIDER

lösa den. Någotning fattades alltjämt och hon visste inte vad det var.

Nu försvann den vackra utsikten och de kommo in i skogen. Solskenet löpte under träden i breda gyllene band. Här härskade en kylig tystnad som verkade beklämmande.

Viveka längtade plötsligt till våren då den vita snön skulle porla bort i små rännilar och bäckar och marken täckas av grönt och blommor som doftade. Nu sjöngo inga fåglar och träden bundna av snön kunde inte susa med detta underliga sus som om våren och sommaren lät som viskningar och milda röster. Viveka saknade det och kände det nästan som om en kär vän upphört att andas.

Adolf och Antonius, vända mot varandra med ivriga och av kylan rosiga ansikten, pratade. Vad de hade mycket att säga! De sänkte rösterna för att Viveka och Ava mittemot dem inte skulle kunna uppfatta vad de talade om. Viveka betraktade de två ansiktena som hade ett så starkt tycke av varandra. Hon fick en förnimmelse av att hon och Ava av misstag stigit in i ett rum där de inte hörde hemma och dit ingen bjudit dem, så helt skilda voro de två vännerna från dem fastän de sutto i samma släde. Hon smög sig till en blick på Ava och märkte att denna fått ett sorgset uttryck i ögonen.

Hon älskar ju verkligen Antonius, tänkte Viveka förvånad som om detta först nu gått upp för henne och ändå hade hon ju vetat det ända från i somras. Hon älskar honom!

KÄRA SLÄKTEN

Viveka såg åter på Adolf. I denna minut kände hon ingenting för honom. Han brukade kyssa henne och slå sina armar omkring henne, inte så ofta nu som han hade gjort det i början kanske. Men hon betraktade i denna stund hans mun och händer som om de vore henne fullkomligt främmande. En iskyla som icke bara kom från luften omkring henne förlamade hennes lemmar.

Jag är inte kär i honom, flög det genom hennes hjärna. Hon blev så förskräckt för sin egen tanke att hon velat skrika högt.

Nästan bedjande betraktade hon skogen på ömse sidor av vägen. Hon tyckte att en gren vänligt sträckte ut en arm mot henne, men släden for vidare. Hon ville in i skogen, gömma sig i den, låta granarna sänka sina grenar som gröna skyddande väggar omkring henne. Då skulle hon liksom björnen borra ned sig i idet, sluta ögonen och sova till dess våren kittlade hennes ögonlock och haka med ett nyuppspirat grässtrå. Och hon skulle vakna till en värld utan människor som ville röra vid henne och nyfiket forska efter hennes tankar. Mjuk mossa skulle breda sig under hennes fötter och hon skulle gå så tyst på den att hennes fotsteg inte skulle kunna väcka upp bergens eko.

— Vad tänker du på? frågade Adolf och lade sin hand över fällen på hennes knä.

Viveka tittade upp förvirrad.

— Jag vet inte, sade hon dröjande. Kanske tänkte jag inte på någonting alls.

— Far nu tillbaka, Asplund, sade Adolf till kusken efter någon timme. Vi skulle ju hälsa på doktor Leijon.

TRE SMA HJÄRTAN

De vände mitt inne i skogen och hästarna frustade av otålighet så att grå ånga sprutade ut ur deras näsborrar. Nu gick det fort. De längtade väl tillbaka till stallet.

Granarna tycktes dansa framför de åkandes ögon. Spåren som släden nyss dragit upp i snön blänkte långt framför dem: två smala banor av is som nu när skogen tog slut tycktes bära rätt ut i rymden bort mot de blå bergen vid horisonten.

De gingo uppför trappan till von Leijons våning. Sedan de ringt på klockan som på ett ödsligt sätt tycktes darra sin spruckna klang ut i ett tomrum, kom Trude och öppnade dörren på glänt. Hon stack ut sitt huvud genom dörrspringan och såg förvånad på dem med sina stora mörka ögon.

— Å, sade hon därpå igenkännande. Jag såg inte först... Här springer så mycket tattarfolk i trapporna och vill sälja saker så jag är aldrig säker på om jag törs öppna.

Hon talade en smula sluddrigt som om hon hade druckit och Adolf betraktade henne plötsligt uppmärksamt. Hon släppte in dem i den skumma trånga tamburen. Ja, hon luktade konjak, det kunde man ej missa taga sig på. Hon var insvept i en tunn vit sidenkimono och drog med omsorgsfull försiktighet till den över brösten.

— Nu blir väl doktorn glad, sade hon med sin sluddriga röst och ett osäkert leende som inte ville ta fäste i hennes bleka ansikte, utan hastigt som det kommit gled bort.

— Var är doktor von Leijon? frågade Viveka.

KÄRA SLÄKTEN

— Han sitter väl inne och kurar i sitt rum, svarade Trude vårdslöst. Han sitter där för jämnan nu och dåsar och går aldrig ut i våningen. Fast den är då så liten att den kan man fasligt lätt gå igenom på ett enda kick.

Hon öppnade dörren till förmaket. Där var en unken lukt som om det inte brukade vädras. Viveka lade med förvåning märke till att blomkrukorna i fönstret fortfarande voro omlindade med vitt kräppapper och svarta sidenband som de varit det på moster Marianas begravningsdag. Nu var det vita papperet smutsigt och grått och det låg tjockt med damm över divansbordet. På kakelugnsfrisen stod alltjämt det stora fotografiet av Trude med bara axlar och i en sky av vit tyll. Det var kallt i rummet. Kakelugnen hade väl inte eldats på många dar.

— Vi begagna inte det här rummet mera, sade Trude förklarande.

Kanske läste hon kritik i deras blickar, och med en flik av sin vita sidenkimono svepte hon över bordskivan. Så brast hon i gråt.

— O, när jag ser Lagercronorna igen minns jag så väl doktorinnan, snyftade hon sentimentalt. Jag har haft många kära budskap från henne denna tid. Hon brukar alltid hälsa till sin lilla systerdotter Viveka.

— Fort härifrån innan det kommer några nya ilbud, viskade Antonius spydigt till Adolf. Låt oss gå in till morbror Manfred.

Trude som hört honom gav honom en vass blick.

— Var så goda, sade hon och öppnade dörren in till Manfred von Leijons rum. Här är doktorn sittandes.

FASTMÖTIDER

Hon stängde den bakom dem, utan att för den gamle som satt hopsjunken i en länstol vid bordet anmäla deras ankomst. De blevo förskräckta när de fingo se honom, så härjad och förstörd såg han ut. Nu lyfte han huvudet som oavbrutet skälvde som om osynliga vindar farit emot det. Hans skumma ögon betraktade dem och han sade med svårighet:

— Främmande.

Viveka skyndade fram till honom och talade om vilka de voro.

— Ja, jag sir... Nu sir jag, stammade han.

Men hon var ändå inte säker på att han kände igen dem. De satte sig runtomkring honom och visste inte vad de skulle tala om. Antonius, som avskydde sjuka när han inte hade någon särskild anledning att pyssla om dem, hade blivit vit i ansiktet och tycktes må illa. Här inne var det hett och ett rökigt os från en slarvigt skött brasa sam i luften.

Viveka hälsade från sin mor och försökte berätta litet från deras hem, men det föreföll inte som om hennes morbror uppfattade vad hon sade. Hon betraktade ledsen de andra. Adolf hade böjt sig fram och iakttog den gamle med uppmärksam läkarblick. Ava fingrade på sin klänning och tittade förskräckt bort mot fönstret. Dit hade Antonius flytt och stod nu med ryggen åt rummet. En klocka på väggen tickade entonigt. Viveka kunde inte hitta på något mer att säga. De ville inte heller vara ohövliga och genast gå. Så sutto de tysta.

Ålderdom och annalkande död, vad de voro förskräckliga på nära håll och i en slagrörd gubbes gestalt!

KÄRA SLÄKTEN

Utanför rutan brann solskenet och den vita snön strödde diamanter över marken. Gamle von Leijons huvud skakade, det vita ovårdade och flottiga skägget darrade från den slappa hakan. Händerna som vilade på bordsskivan voro vaxgula som om de inte brytt sig om att leva lika länge som den övriga kroppen utan redan voro döda.

— Få vi inte gå nu? kom det i ett väsende från Antonius. Jag härdar inte ut en minut till.

Adolf reste sig och bockade. Antonius flög på dörren utan att se åt sin morbror, Ava följde honom. Viveka dröjde ett ögonblick och lade sin hand på åldringens vaxgula.

— Adjö, morbror Manfred, viskade hon.

Så gick också hon. Redan ute i förmaket sade Antonius:

— Ingen av släkten har någonsin brytt sig om honom. Moster Mariana själv var för länge sedan utled på honom innan hon dog. Vad skulle vi då göra oss till för och gå upp på visit? Det var det värsta jag varit med om.

— Det är synd om honom i alla fall, mumlade Ava.

— Det är synd om mig också, påpekade Antonius och tog hennes arm. Jag kände mig själv nära slaganfallet.

— Jag vill gärna se moster Marianas rum innan vi gå, sade Viveka.

De försökte öppna dörren till det inre rummet, men den var låst.

— Så besynnerligt, sade Adolf. Den är låst inifrån. Där bor väl ingen.

TRE SMÅ HJÄRTAN

— Du glömmer Trude, fnittrade Antonius helt upplivad. Du skall se att hon nu, när hon är ensam härskarinna, övertagit moster Marianas rum. Den där prinsessan i kimono kan naturligtvis inte bo i en simpel jungfrukammare.

Antonius bultade på dörren. Någon rörde sig där inne. Långsamt vidgade sig nu en smal glänta. Trudes vassa glittrande ögon syntes i springan.

— Vad är det om? frågade hon hest.

— Fröken Viveka ville titta in i doktorinnans rum, sade Antonius.

Hon sludrade:

— Det . . . det går inte för sig.

Antonius fattade tag i låsvredet och öppnade dörren en smula. Han fångade en hastig skymt av en obäddad säng och en man som satt på sängkanten.

Så slog dörren igen med en liten smäll och de hörde flickan låsa till om sig.

Antonius flämtade:

— Hon hade sin älskare hos sig och det i moster Marianas eget rum. Det är verkligen oanständigt.

De gingo ut i tamburen och nedför trappan. Utkomna drogo de suckande in den friska luften.

— Man borde skicka polisen på henne, sade Antonius, ännu förnärad över att han inte sluppit in i det halvmörka hemlighetsfulla rummet.

Äsplund hade farit med släden, och de promenerade fort hemåt.

Viveka gick tyst ett stycke bakom de övriga och lyssnade knappast till Antonius som indignerat fortsatte att tala om den slampiga Trude.

KÄRA SLÄKTEN

Hon tänkte på moster Marianas döda ansikte med det bittra frusna leendet. Men döden föreföll henne nu vackrare än det sinande flöde av liv som ännu, levande sig, fanns kvar hos Manfred von Leijon. Floden hade torkat ut, nu återstod endast slam och gyttja och de trasiga ting vattnet dragit med sig under sin långa färd genom livets uppluckrade land. Skulle hon själv sitta så en gång med skakande huvud och vaxgula händer utan någon uppfattning av människorna omkring sig, vilka med avsky skulle vända sig ifrån henne?

Viveka tittade sig sorgset omkring. Med ens tyckte hon att allting kommit så långt bort ifrån henne som om hon redan vore gammal och de jordiska tingen börjat höljas med dimmor. Då skyndade hon förskräckt på sina steg och hann upp de andra i detsamma de veko av på vägen som förde upp till det Gottlibsonska huset.

Adolf stack sin arm under hennes och tryckte den, och på nytt rusade blodet varmt genom Vivekas ådror och hon log mot honom som om han i denna minut räddat henne undan från det öde som långsamt sträckt ut sina vassa händer efter henne och redan snuddade vid hennes panna.

FEMTONDE KAPITLET.

Gott nytt år.

Med doften av brinnande julgransljus, svedda torra granbarr och feta matångor från heta anrättningar gled nyårsaftonen i det von Gottlibsonska hemmet fram mot det betydelsefulla tolvslaget. De firade den traditionsenligt med många små siratliga ritualer som man aldrig fick glömma bort. Man doppade i grytan ute i köket i skenet från grenljusen. De tre jungfrurna rörde sig högtidligt bland familjemedlemmarna i höghalsade svarta klänningar. Trädgårdsmästaren och hans hustru fingo också vara med. De två små snälla gossarna Dannel, Gunnar och Sten, hoppade ivrigt omkring med glansen från ljusen tindrande inne i sina blå ögon.

Knutte hade köpt små skämtartiklar i Stockholm. Fru Beda fann en brinnande cigarr på den vackra bordduken av damast, men när hon skrek till och lyfte bort den upptäckte hon att den endast var en atrapp. Gossarna smällde av ryska smällare som det osade av och som läto som små pistolskott. En dyster fluga spatserade uppför Guttans hals ditsatt av den finurlige Knutte som skrattade gott åt sin systers förvånade min, och en cigarrett som Salomon börjat röka exploderade plötsligt. Knutte skaffade alltid sådana där saker till nyårsaftonen, och de olika medlemmarna av släkten von Gottlibson voro alla lika hjärtligt roade av dem.

Viveka försökte hålla takt med den allmänna glädjen. Men hon kände sig ännu en smula utanför, och särskilt en sådan här afton förnam hon starkare än eljes att hon kommit in i en ny familj och att det skulle ta tid för henne innan hon växt in i den fastän den i somligt inte skilde sig nämnvärt från hennes egen. Hon såg ibland på Arvida och då möttes deras blickar. Kanske tänkte Arvida på samma sätt som Viveka fastän hon skrattade åt Knuttes små spratt och försökte följa sin svärfars ideliga uppmaningar att ta för sig av faten.

Efter middagen samlades de i salongen och pappa Frey hade en nyårsgåva till var och en. Han gick omkring förnöjt mysande och delade ut dem och frågade strax med uppfordrande röst:

— Nå, tycker du om den? Jag har själv valt ut din lilla present.

Men alla visste att det var fru Beda som ansträngt sig att tänka ut något efter vars och ens personliga smak.

Viveka fick ett smalt manglat guldarmband och blev både förtjust och en smula förskräckt över den i hennes tycke alltför frikostiga gåvan. När hon skulle knäppa det om handleden skyndade Helge Danell fram för att hjälpa henne. Han höll upp hennes handled och fäste guldarmbandet omkring den.

— Nu är Viveka bunden, sade han skämtsamt. Du kommer aldrig loss från oss hur mycket du än vill. Det är bäst att Adolf låter löda fast kedjan.

Hon tittade undrande upp i hans ansikte. Hans ögon hade en tillgiven blick som menade allvar fastän munnen grimaserade komiskt som vanligt.

FÄSTMÖTIDER

På en viskande uppmaning från Adolf kysste Viveka sin blivande svärfar till tack och hans sträva mustascher kittlade på ett obehagligt och närgånget sätt mot hennes kind. Han var röd högt upp i pannan och flämtade litet. Viveka såg att hans hustru betraktade honom med öm oro i blicken och då mindes hon vad Adolf berättat henne om hans hemliga sjukdom som de alla voro så rädda för.

Från pratet och skrattet i den varma salongen smög Viveka sig ut i ett yttre rum för att få vara för sig själv.

Hon lutade pannan mot den kalla rutan och här inifrån mörkret syntes gården skinande vit av det egendomliga ljus snön alltid kastar under vinterkvällarna. Man hade glömt att tända lyktan framför porten, men ändå lyste hela gården av ett sken som tycktes komma inte bara från snön utan från själva jordens innandömen.

Kanske brinner det ständigt under våra fötter, tänkte Viveka förvirrad. Kanske gå vi över eldslågor och jorden hindrar dem från att bränna våra fotsulor.

Hon hade inte märkt att någon trevade sig fram mellan möblerna förrän hon såg upp och fann att hennes blivande svåger, den besynnerlige Helge Danell, stod bredvid henne.

— Du försöker redan komma undan oss, sade han vänligt. Det är inte så lätt i början. Jag kände det på samma sätt själv när jag kom in i den här familjen. Man är en främling som plötsligt blivit en familjemedlem. Förlovningstiden är egentligen ett högst onormalt tillstånd.

— Ja, är den inte? hade Viveka sagt, innan hon hunnit tänka sig för.

Så skämdes hon. Det kunde ju för Helge låta som om hon inte vore nöjd och klagade över sin fästman.

Han flyttade sig närmare henne. Det var skumt där de stodo. Salongsdörren stod på glänt och en svag gul strimma från de elektriska lamporna där inne gled över mattan och hejdade sig innan den nådde deras fötter.

— Jag tycker jag kan få kyssa dig, Viveka, sade Helge plötsligt med klagande röst som även i denna minut hade en komisk biklang. Jag tror inte att Adolf skulle tycka illa vara. Du är ju i alla fall snart min svägerska.

Och han slog med ens armarna omkring henne och tryckte henne intill sig. Viveka gjorde darrande motstånd, men hon vågade inte tala högt, rädd för att de andra skulle komma in och finna henne i Helges famn.

— Men snälla Helge, viskade hon. Vad vill du?

Till svar pressade han sina läppar mot hennes, och till sin egen häpnad fann Viveka att hon besvarade hans kyss. Adolfs kyssar hade redan förlorat något av sin första hetta, hon kunde inte längre finna den njutning han första gångerna berett henne. Men denna nya mun var het och sällsamt mjuk, och till sin förfäran kände hon hur hon började skälva av upphetsning.

— Släpp mig, o snälla, släpp mig, mumlade hon.

Då släppte han henne en sekund, men tog fatt i henne på nytt.

— Var det inte härligt? viskade han och kysste henne igen.

TRE SMA HJÄRTAN

Med en liten suck lät hon det ske.

Så kunde Rafael ha kysst mig, ertappade hon sig med att tänka.

Hon slet sig lös ur hans famntag och flydde ut ur rummet och uppför den mörka trappan. I övre hallen blev hon stående. Också här lyste snön där ute på gården upp fönsterna. Det såg ut som om morgonen redan kommit. Hon närmade sig rutorna och tryckte sitt heta ansikte mot en av dem. Det svalkade. Nu var hon en förtappad och skuldfull flicka som lät vem som helst röra vid sig och icke nog därmed: när en främmande man pressade sina läppar mot hennes tänkte hon strax på en annan.

Viveka snyftade till, en liten hjälplös snyftning som svällde i rummet. Hon kände sig nära att kvävas. Nu hade hon varit Adolf otrogen. Han skulle aldrig förlåta henne, om hon berättade det för honom. Hon hade ingen tanke på att rikta några förebråelser mot Helge Danell som så mycket äldre än hon och dessutom gift begagnat sig av ögonblicket och skymningen för att tillägna sig det som icke var hans. Bittert anklagade hon i stället sig själv och slog till sin mun med handen som om hon velat straffa den.

Men plötsligt genomlöpte en vällustrysning hela hennes kropp. Hon sträckte ut armarna, slöt dem omkring sitt bröst och viskade:

— Jo, det är härligt. Så underbart! Att älska.

Vad livet var stort och hemlighetsfullt! Hon måste älska allt. Hon måste få ta livet i sin famn och rysande söka efter dess mun som måste vara vidsträckt och blodröd så att man kunde drunkna i den.

GOTT NYTT ÅR

Nu hörde hon Adolf ropa hennes namn nedanför trappan. Hon kunde inte svara utan tryckte sig närmare det lysande fönstret. Då hans steg ljödo i trappan ville hon gömma sig, men förmådde inte flytta sig ur stället. Fötterna voro tunga som bly.

— Är du där, Viveka? frågade han.

— Ja, jag står ju här.

Han kom fram till henne.

— Vad tar det åt dig, som rusar ifrån oss på detta sätt? sade han förebrående. Klockan slår snart tolv, och då måste vi ju alla vara tillsammans.

Alla tillsammans. Orden dunkade inne i Vivekas hjärna. Alla tillsammans, nu och för evigt! Medan åren gingo skulle deras lilla krets sluta sig allt tätare omkring henne: gamle Frey von Gottlibsons borstiga mustascher skulle stryka mot hennes kind, fru Bedas fingrar skulle löpa över henne och flinkt sy till en söm som lossnat på hennes klänningskjol, de duktiga systrarna Guttan och Fejan skulle predika sina välvisa förhållningsorder och råd så att det skulle trumma för hennes örhinnor, Knuttes andedräkt som luktade ost och korv skulle blåsa in i hennes ögon, den förskräcklige Salomon skulle på sitt sirliga vis bjuda henne armen, Arvida skulle grimasera över hans axel görande narr av dem allesammans och Helge skulle kanske än en gång fånga henne och pressa sina läppar mot hennes.

Alla tillsammans! Alla tillsammans!

Jag vill inte, var Viveka nära att skrika upp i Adolfs ansikte som nu böjde sig mot hennes. Men hon hann inte därför att han tystade orden på hennes läppar med en sval kyss som fick henne att frysa.

FÄSTMÖTIDER

— Kom ned till oss nu igen, bad han. Vi hade det ju så trevligt.

Han drog henne mot trappan och hon följde honom.

Salongens ljussken föreföll henne bländande när hon vid hans sida åter steg över tröskeln.

— Här ha vi ju den lilla rymlingen, ropade pappa Frey hjärtligt. Ta nu duktigt för dig av gotterna och frukten.

Han räckte henne en fullastad assiätt och tvingade ned henne i en stol.

— Ät nu! Ät nu! uppmanade han henne på sitt vanliga trugande sätt. Titta, jag har själv skalat det här stora päronet åt dig.

Då måste Viveka äta upp det. Tuggorna svällde i hennes mun och ville inte ned i hennes strupe fastän saften redan i förväg rann nedför den klibbig och kvävande. Hon var dömd att ta emot all denna frikostighet, att skramla med armbandets som hon nyss fått, att äta den mat och de godsaker de proppade henne med, ja att låta sig kyssas inte bara av Adolf utan också av hans svåger och hans far. Ät vår mat! Kyss våra munnar! Lägg dig i vår säng! Är inte madrassen god, och äro inte kuddarna mjuka som vi bäddat under dig? Och i gengäld skulle hon skänka dem barn av samma stoff och anda som de själva: små Gottlibsöner med pigga ögon och viktiga röster som skulle suga musten ur henne och sedan växa henne över huvudet.

— Jag skall som vanligt sluta året med att läsa en psalm och Välsignelsen, sade fru Beda.

Viveka tittade på den förgyllda klockan på kakelugnsfrisen. Nu var det inte långt kvar till tolvslaget.

GOTT NYTT ÅR

Adolf hämtade en stor psalmbok med korset på pärmen och hans mor satte på sig glasögonen.

Med entonig röst började hon läsa högt den psalm hon valt:

Till dig, o Gud, mitt hjärta hastar
och dig mitt första offer bär.

En tacksam blick mitt öga kastar
på året som till rygga är.

O, måtte jag lovsjunga rätt
den nåd som mig så ofta glätt!

Det var flera strofer och Viveka lyssnade förtvivlad över sin brist på andakt. Så brukade också Sofia sluta nyårsaftonen med en psalmvers och Välsignelsen. Här funnos finare och dyrbarare saker än i Lagercronas förmak, men samma stämning härskade av att Gud var med denna familj och att hans milda höga tankar i denna stund sysslade med dem och särskilt med dem. Vem förliser nu i stormen på havet kämpande mot vågorna? Oss låter Gud icke förlisa, utan ser till de goda gärningar vi utfört. Vem fryser nu barfota och i tunna kläder ute i snön? Gud vakar över sina barn och vi hjälpa honom att vaka så mycket som står i vår förmåga. Låt oss glädja oss åt de goda dagar Gud har givit oss och bedja honom krossa de onda dagarna innan vi hunnit fram till dem här på det hägnade Bedalund.

— Herren välsigne oss och bevara oss...

Viveka kunde inte följa med de välkända orden. Hon hade knäppt händerna som de andra, men blickarna irrade utefter mattans blommönster.

TRE SMA HJÄRTAN

Pendylen började slå tolv med silverklingande hammarslag. Barnen Gottlibson sneglade på varandra, men de kunde ju inte avbryta bönen för att önska varandra gott nytt år. Det nya året gled in medan bönens välkända ord fortforo att ljuda över deras huvuden.

Äntligen tystnade fru Beda och alla utom Frey Gottlibson och Arvida rusade upp från sina platser och ropade i munnen på varandra:

— Gott nytt år! Gott nytt år!

Detta nya år, fyllt av möjligheter, låg framför dem och var och en tänkte kanske på vad han hetast och närmast önskade sig. Kriget som rasade där ute var för ögonblicket glömt. Kanondundret var för långt borta för att det skulle kunna få fönsterrutorna att skallra eller väggarna att falla in i denna lugna och ombonade vrå av världen, på detta tillbommade Bedalund.

Man tog snart god natt och var och en gick till sitt. Ava och Viveka lågo i ett av gästrummen där uppe närmast biblioteket.

Innan Viveka gick in såg hon att landskamrern satt sig till ro i en av länstolarna där inne med en tidning. Han brukade gärna bläddra igenom någon av de sistkomna tidningarna innan han lade sig.

Knappt hade Viveka och Ava kommit i sina bäddar och släckt ljuset förrän de ryckte till för ett egendomligt ljud som genom väggen trängde in till dem. Det lät som om en drunknande klagande och kiknande kippat efter andan.

Med darrande hand tände Viveka igen.

— Hörde du? viskade hon till Ava som rest sig upp i sängen på motsatta sidan av rummet.

— Ja, vad kan det vara?

Viveka svarade inte. Hon hade genast kommit att tänka på vad Adolf berättat henne om faderns epileptiska anfall. Men eftersom han talat om detta som en familjehemlighet som inte finge yppas ville hon inte röja den för Ava.

Åter trängde det kiknande klagande ljudet genom tystnaden. Det var outhärdligt.

Viveka sprang i sin nattdräkt till dörren, öppnade den och stod darrande ute i hallen. Hon tittade in i biblioteket och såg där en grupp som hon sedan skulle ha svårt att glömma. Frey von Gottlibson låg starkt tillbakalutad i sin länstol. Ansiktet var högrött, ögonen slutna. Från tinningen sipprade en smal blodstrimma.

Han hade tydligen fallit och slagit sig. Genom den öppna munnen trängde det förfärliga ljudet fram som tycktes fylla hela huset. Framför honom knäböjde fru Gottlibson, med sina armar omslutande hans kropp och med huvudet sänkt mot hans bröst.

Hon hade hört Viveka och viskade:

— Fort! Spring efter Adolf.

Viveka rusade på nakna fötter nedför trappan. Adolf och Antonius hade sitt rum på nedre botten. Flämtande hann hon fram till dörren, bultade häftigt på den och ropade:

— Kom, Adolf. Din far har blivit sjuk.

Hon hörde hur de två vännerna vaknade där inne. Någon gick över golvet och låset vreds upp.

FÄSTMÖTIDER

Varför ha de låst om sig? for det genom Vivekas hjärna.

I nästa minut steg hon tillbaka för Adolf som i sin nattrock snuddade tätt förbi henne och sprang uppför trappan. Viveka sprang efter honom, men när hon kom till biblioteksdörren stängde han den. Han ville inte att hon skulle vara där inne, Viveka stod stilla framför den stängda dörren, så smög hon sig åter in till Ava.

Ava hade fått ett gråtanfall. Hon, den blida och lugna, hade blivit skrämmd. Viveka ville gå fram till hennes säng för att trösta henne, men hon stöttes åt sidan av Antonius som ilade in i rummet. Skakande i hela kroppen som en nervös hund när åskan mullrar, sökte han sin fästmöes skyddande närhet och omfamnade Ava.

— O, vad jag är rädd, sade han, och hans tänder skallrade av kyla och rädsla. Fast det är ju bara ett av farbror Freys vanliga anfall och ingenting att bry sig om alls. Det går snart över.

Viveka satte sig på sin säng. I sin upphetsning började hon skratta. Hon kunde inte låta bli det när hon såg på sin bror. Han vände ett förgrymmat ansikte mot henne och fräste:

— Vad tar det åt dig? Det här är då ingenting att skratta åt.

Men hon skrattade åt Antonius. Ovanpå den dystra scenen nyss var han pajasen som kommer in för att hålla publiken vid gott humör. Att bära pyjamas hade inte varit på modet så länge, men Adolf hade skänkt sin vän ett par dylika till julklapp. De voro halmgula med vida fladdrande byxor och vita revärer på jackan.

Antonius' bleka ansikte såg ännu blekare, nästan mjöligt ut mot allt detta gula. Från bröstfickan hängde en av hans älskade sidennäsdugar, en purpurröd som bildade en blodfläck över hjärtat. Näsduken kom Viveka att tänka på blodet som sipprat från gamle Gottlibsons tinning, och hon blev åter allvarsam.

Antonius tryckte sig intill Ava.

— Lilla gurka, vad gräsligt rädd jag blev, mumlade han. Spring inte ifrån mig, min lilla ekorre!

Det nya smeknamnet som halkade över hans läppar fick Ava att förvånad le en smula.

Kanske Adolf kallar Antonius för "lilla ekorre", tänkte Viveka trött.

— Lilla ekorre! Lilla ekorre! upprepade hon nu själv fånigt liksom ville hon höra efter hur det löjliga smeknamnet lät.

Efter en stund kom Adolf. Han kastade en blick bort mot Ava och Antonius och rynkade lätt ögonbrynen. Så satte han sig på sängen bredvid Viveka.

— Pappa är bättre nu, sade han.

— Man kan bli spökrädd för mindre, ropade Antonius gnälligt. Varför skall folk alltid bli sjuka på natten?

— Du minns vad jag talade om i somras, sade Adolf till Viveka. Det var ett sådant där anfall. Det kommer alltid plötsligt över honom. I morgon minns han ingenting.

— Epilepsi, viskade Viveka och tänkte på sin mor. Adolf lade snabbt sin hand över hennes mun.

— Kom ihåg att det inte är ärftligt, sade han ivrigt. Han fick sjukdomen genom ett fall på skridskobanan.

TRE SMÅ HJÄRTAN

Våra barn komma aldrig att bli sjuka, åtminstone inte på det sättet.

Våra barn! Viveka såg förbi honom ut i den mörka hallen, till vilken dörren stod öppen. Våra barn! Nyss där nere i salongen hade hon nästan med avsmak föreställt sig hur hon skulle föda barn, avkomlingar till familjen Gottlibson. Nu blev mörkret som svällde in genom den halvöppna dörren i hennes fantasi till ett litet stycke av den fruktbara jord där de ännu ofödda få liv och anda. Deras barn väntade där ute. Kanske hon redan vid slutet av detta nya år skulle bära ett litet barn i sin famn och mata det vid sina bröst's outsinliga källor av mjölk.

Viveka drog efter andan. Hon ville slå armarna om Adolf, men hejdade sig då hon hörde steg över golvet. Antonius hade lämnat Ava och stod nu på mattan i sina halmgula pyjamas och betraktade henne och Adolf med ett ironiskt leende.

— Du tänkte väl ändå inte att vi skulle ligga kvar i flickornas rum, Adolf? sade han. Jag för min del måste gå till sängs där nere, annars fruktar jag att jag kan förkyla mig.

— Ja visst, vi måste säga god natt, svarade Adolf litet generad.

Han drog sig hastigt ifrån Viveka och gick fram till Antonius. Ava och Viveka sågo på de två vännerna där de nu stodo arm i arm, den gula tunna pyjamasen tätt intill den mörkröda nattrocken. I detta ögonblick hade de så starkt tycke av varandra att man kunde tagit dem för tvillingar eller kanske snarare två dan-

sörer på en scen, av vilka var och en så länge övat sig i att bringa sina rörelser i rytmisk överensstämmelse med den andres att de till sist smält samman till en enda harmonisk helhet.

— Ja god natt då, sade Antonius och vinkade nådigt med handen så att det gula flanellyget flaxade kokett om handleden.

— God natt då, log Adolf.

Så gingo de ut genom dörren och stängde den omsorgsfullt bakom sig.

Sedan Viveka släckt ljuset låg hon länge vaken. Nu kände hon ett tomrum inom sig som ingenting skulle kunna fylla. Men när hon slutligen med ett litet kvidande sträckte ut sina armar tryckte sig åter Helges mun mot hennes. Hon sköt honom ifrån sig, men hennes läppar skildes åt och hon drack in den styrka och den utsägliga vällust som en drömd okänd mans mun skänkte henne.

SEXTONDE KAPITLET.

Ofta binder man sig av annat än kärlek. — Hur kunde du förlova dig med en Gottlibson?

Trettondagshelgen var över. Knutte och Salomon reste först tillbaka till Uppsala och ett par dagar efter dem foro Adolf, Antonius och Fejan sin väg tillsammans med Danells. Utom det gamla paret Gottlibson och Arvida med sin sjuksyster voro Ava och Viveka ensamma kvar på Bedalund.

Huset föreföll med ens tomt och utan liv. Ibland om frukostarna ertappade sig fru Beda med att lyssna efter barnen Danells springande fotsteg i övre våningen, men så kom hon ihåg att de voro borta och skakade bekyttad på huvudet. Frey von Gottlibson som nu var den enda manliga individen på gården blev ofta gnatig och fordrande. Han saknade särskilt sin älsklingsson Knutte och brukade vid eftermiddagskaffet med smackande förnöjelse högläsa hans med korta mellanrum anländande långa brev.

Dagarna flöto fram enformiga och utan några händelser. Man företog sig en slädtur eller en promenad. Efter den bastanta frukosten i matsalen klockan nio serverades vid tolvtiden te med hembakat bröd i övre hallen eller trapprummet som den kallades. Ava som var intresserad av att väva tillbringade ett par timmar

vid vävstolen medan Viveka sattes att fålla servetter till sin utstyrsel. Hon hade mycket hellre velat väva, en konst som hon ju en gång lärt sig på Väderum, men fru Beda hade bestämt att Viveka skulle fålla alla de servetter som hon hade skänkt henne till julklapp. Det fanns dussin på dussin av dessa servetter av präktigt glänsande linne och Vivekas ögon började svida av att sy med vit tråd på vitt i timmar. Ibland kom hennes blivande svärmor och synade hennes sömmar, och voro de då inte till hennes belåtenhet fick Viveka sprätta upp och börja om från början igen.

Utstyrseln tycktes vara fru von Gottlibsons egen, och det var den ju också eftersom hon hade kostat på den, tänkte Viveka stundom med bitterhet.

Ibland kommo några fruar från den lilla staden upp till fru Gottlibson. Då hölls det sammanträde i matsalen. Fru von Gottlibson var ordförande i en massa föreningar. Hon hade varit med om att stifta hem för fallna flickor, hem för skrofulösa, tuberkulösa och hereditärsyfilitiska barn samt för uttjänta trotjänarinor. Hon hade startat en vävskola i staden och en matlagningskurs för arbetarhustrur. Alla dessa olika företag understödde hon jämförelsevis frikostigt. Hennes egen förmögenhet var ju stor och hon tyckte om, som hon brukade säga med ett beskyddande leende, "att dela med sig av vad som så oförskyllt kommit på hennes lott".

Men trots denna filantropiska verksamhet som Beda von Gottlibson med sådan energi utövade, föreföll det Viveka som om hennes hjärta icke varit riktigt med i annat än vad som rörde hennes egen familj. Hur olika

FÄSTMÖTIDER

Sofia von Lagercrona fru Beda än kunde synas, fanns det just här en förvånande likhet mellan dem. För Beda von Gottlibson liksom för Vivekas mor tycktes det ändå till slut allt annat uppslukande intresset vara familjen, det kära ljuva hemmet, i vars trygga hägn de gömde sig och som de förvandlade till en osund vrå inpyrd av deras egna själviska önskningsar. Fru Beda var till randen fylld av små upplevelser som hon gärna berättade och som alla voro förknippade med hennes barn. Hon som fött dem kunde icke ens nu sedan de blivit vuxna någonsin släppa taget om dem. Denna äganderättskänsla är väl i större eller mindre grad gemensam för alla mödrar jorden runt, men hos Beda von Gottlibson hade den utvecklats till en passion som hade starkt tycke av girigbukens då han i nattens timmar med darrande fingrar och glänsande ögon räknar sina guldstycken.

Viveka hade förlovat sig med Adolf och tillhörde alltså nu också familjen, en ära som hennes blivande svärmor inte nog kunde framhålla för henne.

Under denna tid hade hon en stark förnimmelse av att hon blivit inbjuden till det von Gottlibsonska Bedalund endast och allenast för att uppfostras till en god hustru åt fru Bedas älskade son Adolf. Hon nedtrycktes så småningom av en känsla av att hon inte alls var honom värdig, samtidigt som inom henne pyrde ett trots som likt en vilt växande blomma förkvävde de varma känslor hon från början hyst för sin fästman.

Ibland sade sig Viveka med förtvivlan att hon var feg då hon med ett undfallande leende lyssnade till Adolfs mor och tog emot hennes råd, medan hon flitigt

HUR KUNDE DU FÖRLOVA DIG?

sömmade på lanneservettens hårda fäll. Men hos henne fanns alltjämt och skulle länge finnas denna feighet och rädsla för människor som hon visste voro starkare än hon. Hellre än att kämpa mot dem och morskt svara då deras meningar stodo i strid mot hennes egna föll hon ömkligt undan för att slutligen kasta allt vad hon hade för händer och fly.

Denna tid blev Vivekas längtan efter ensamheten till en nästan sjuklig åtrå som för varje dag stegrades, en feber som behärskade hennes hjärna och som ej kunde få någon svalka. Hela dagarna var hon i sällskap med de andra och när kvällen kom hade hon inte något eget rum att ta sin tillflykt till utan måste dela med Ava.

Hur mycket hon än höll av Ava de Gam-Palin avskydde hon att under nattens timmar höra hennes andetag. Ibland föreföll det Viveka, som alltid varit van att ligga ensam, som om den andra toge ifrån henne rummets luft, indragande den med varje andetag, och som om hon själv därför vore dömd att kvävas. Då mindes hon den gröna grottan hon en sommardag funnit och som nu föreföll henne avlägsen och ouppnåelig.

Om eftermiddagarna innan kvällsvarden brukade Ava och Viveka sitta inne hos Arvida, som låg i ett stort rum med två fönster åt trädgården.

Arvida som endast vistades uppe några timmar på dagen satt då i sin säng omgiven av kuddar. Hon var inte road av att läsa och hon orkade inte heller syssla med något handarbete, därför tillbringade hon det mesta av sin tid med att prata med sjuksköterskan

TRE SMÅ HJÄRTAN

eller de andra i huset. Där hon halvlåg tillbakalutad mot de vita kuddarna såg hennes röda ansikte svullet ut, ja ibland liknade det ansiktet på en medelålders man som fått för många små glas söt stark punsch. De alltid starkt glänsande blå ögonen hade ett uttryck av nyfikenhet och road belåtenhet.

Hon hade ett osjälviskt intresserat sätt att lyssna till vad Ava eller Viveka kunde ha att säga som var i hög grad uppmuntrande för dem. Om sina egna personliga angelägenheter talade hon sällan, och gjorde hon det någon gång var det med ett slags brutal cynism som berörde Viveka illa. På samma vis kunde hon också stundom skämta med dem om hon tyckte de togo för allvarligt på något spörsmål, men i sådana fall var hennes skämt mera godmodigt så att de måste skratta med henne.

Viveka kunde ofta undrande betrakta henne och fråga sig vad det egentligen var hos Arvida som hon fann tilldragande. Hon kände sig fullkomligt säker på att Arvida i sin skolklass hört till dessa dominerande bråkiga flickor som hon själv alltid varit rädd för och hållit sig undan från. Nu gick Arvidas despotism ut över svärföräldrarna och den ängslige Salomon, vilka hon trots att hon i regel visade sig jämförelsevis älskvärd mot dem styrde med sitt lillfinger, tydligen föraktande dem ehuru utan att dra sig för att begagna sig av de fördelar hennes ställning som sjuklig och avgudad svärdotter och hustru erbjöd. Men varken hennes man, när han varit där, eller svärföräldrarna nu tycktes ha något medvetande om att de i själva verket levde under hennes toffel.

Fru Beda kunde komma in i sjukrummet med famnen full av påsar med gotter som hon tillhandlat sig i staden.

— Jag har köpt litet godsaker åt dig för att muntra upp dig, kära Arvida, brukade hon säga.

Och därefter satte hon sig framför Arvidas nattduksbord och började hälla upp gotterna i små sockerskålar som hon alltid hade till hands för detta ändamål.

— Tack, älskade Beda, ropade då Arvida.

Ingen av barnen Gottlibson skulle vågat kalla fru von Gottlibson vid förnamn, men Arvida gjorde det då och då, och hennes svärmor såg vid dessa tillfällen alldeles förtjust ut.

Arvida kunde en stund se på hur hennes svärmor ordnade godsakerna i skålarna och därpå säga:

— Å, vad jag blir trött av att höra det där eviga prasslet med påsarna! Men så sluta då, för sjutton.

Då tömde fru Beda hastigt sista påsen och avlägsnade sig efter att leende ha kysst Arvida på pannan.

— Lär dig av mig hur man skall behandla henne, Viveka, brukade Arvida säga sedan fru Gottlibson försvunnit genom dörren. De där servetterna hon satt dig att fälla skulle jag för länge sedan slängt i ansiktet på henne. Hon är så bortskämd med att få sin vilja fram i vad hon än hittar på och hennes barn äro sedan de voro små så övertygade om att man skall kritiklöst beundra och se upp till henne i allt hennes görande och låtande. Därför blir hon nästan glatt överraskad när någon, liksom jag, sjunger ut och säger ifrån.

Hon bjöd alltid frikostigt Ava och Viveka av det fru Gottlibson haft med sig åt henne från staden.

FÄSTMÖTIDER

Fru Gottlibson, som så småningom märkte att gotterna försvunno alltför hastigt för att det skulle vara möjligt att Arvida ensam kunnat äta upp dem, tillhöll då Viveka och Ava, strängt förmanande som om de varit små odygdiga barnungar, att de inte finge snaska i sig det Arvida fått.

Arvida lyckades snart lista ut detta av Viveka, vilket till den sistnämndas förskräckelse hade till följd att när fru Gottlibson nästa gång glatt steg in i rummet med alla sina strutar och påsar reste sig Arvida i sängen, ryckte skrattande ifrån henne påsarna och ropade:

— Håll upp händerna, Ava och Viveka! Ett skepp kommer lastat med svärmors karameller!

Och därpå beskrevo påsarna små bågar i luften och föllo ned framför Ava och Viveka som sutto ett stycke från sängen.

— Men snälla Arvida, sade fru Gottlibson och talade i en allvarligare ton än den hon brukade använda till sin svärdotter, godsakerna äro ju för dig som ligger sjuk.

Arvida avbröt henne genast.

— Tror Beda det bara är jag som har tråkigt i det här huset? utbrast hon. För de där rara fästmöflickorna blir tiden också lång, och det kan vara en liten förströelse för dem att få knapra på något. Låt mig hållas bara! Det är i själva verket min förtjänst att de inte rymma sin väg från vävstol och linnesömmar. Det här skall väl ändå inte vara något spinnhus.

— Så Arvida skämtar, sade fru Gottlibson. Du ser så het ut. Jag hoppas syster Maja tagit din temperatur.

HUR KUNDE DU FÖRLOVA DIG?

Med ett fult uttryck som lyckligtvis inte uppfattades av hennes svärmor anhöll Arvida att hon skulle strunta i hennes temperatur, varefter fru Gottlibson åter kysste henne och lämnade dem ensamma.

Det gick då upp för Viveka att det legat en viss sanning i vad Arvida sagt att de skulle rymt om inte hon varit där. Ätminstone skulle väl Viveka gjort det. Ava trivdes långt bättre än hon i denna miljö, men hon visste ju att hon endast var där tillfälligt medan samlivet för Viveka var avsett att med längre eller kortare mellanrum räcka livet ut.

En dag när Viveka ensam satt hos Arvida såg hon upp och märkte att Arvidas blick forskande vilade på henne.

— Du är bestämt inte kär i Adolf, sade Arvida, och hennes röst hade ett ömt och smekande tonfall som gick Viveka till hjärtat.

Viveka kände hur blodet steg upp i hennes ansikte.

— Jo visst är jag det, visst är jag kär i Adolf, stammade hon. Eljes skulle jag väl inte ha förlovat mig.

— Det är ofta så mycket annat än kärlek som gör att man binder sig, sade Arvida eftertänksamt och flyttade otåligt på täcket, som låg över hennes bröst, som om det varit för tungt.

Hon gav Viveka en lurande blick som Viveka ryckte till för som om hon träffats av någon vass projektil.

— Ens mamma kan vilja det till exempel, fortsatte Arvida. Eller också känner man inte så många unga herrar, och den här unge mannen som är ens brors bästa vän kommer ständigt till hemmet. För resten, allt det där vet du väl själv. Det finns ingenting som

TRE SMA HJÄRTAN

är så lätt att inbilla sig som det att man är förälskad. En flicka bör ha reda på att förälskelsen skall likna det rus som kommer över en den första vårdagen då träden spricka ut runtomkring en och en liten fågel börjar sjunga från en gren. Har du känt det så?

— Ja, viskade Viveka.

— Men inte i fråga om Adolf, det var det jag trodde, konstaterade Arvida lugnt. Berätta om den andre! Här är så tråkigt. O vad allt här är tråkigt!

Och hon sträckte med en suck armarna över huvudet och stirrade mot taket.

Innan Viveka visste hur det hade gått till, började hon tala om Rafael: hon som aldrig talat om honom med någon annan människa.

Hon berättade om de där dagarna i familjen Lee-Hillmans villa på Saltsjöbaden, hur Rafael för första gången slagit sig ned vid hennes sida vid middagsbordet i sin ljusblå hästgardesuniform, hur hon då ännu varit fylld av tanken på Adolf von Gottlibson, men hur Rafael på några få minuter plånat ut Adolf ur hennes sinnen.

Det händer ofta när man efter en lång tid berättar en betydelsefull upplevelse för en annan att minnena strömma till från alla håll och med ens börja glöda som blommor i en trädgård under vattenkannans strilande flöden och få en doft och en färg som de inte hade när de gömdes hopträngda i ens innersta. Så skedde också nu.

Medan Viveka talade upplevde hon Rafael på nytt och intensivare än någonsin förr. Åter steg han in i rummet i sin ljusblå hästgardesuniform. Den sinnliga

munnen log. Ögonen lyste fyllda av löften. Åter snudade hans hand vid hennes arm och hon genomförs av en rysning av glädje och en känsla av annalkande fara. Hon hade nekat sig själv njutningen av att tänka på honom, men Arvida hade inbjudit henne till denna fest på minnen och hon rusade in genom den öppna porten kastande av sig alla hänsyn.

Arvida slutade att titta i taket och betraktade nu i stället Viveka nyfiket och med ett leende som om hon sett henne för första gången.

När Viveka flämtande gjorde ett uppehåll mötte hon Arvidas ögon. Då slog hon ned sina egna och hennes händer knäpptes darrande samman i hennes knä.

— Hur kunde du förlova dig med en Gottlibson, när du träffat en sådan som Rafael? sade Arvida nästan förebrående.

Men då måste Viveka berätta slutet om hur hon i skymningen sett Rafael på tåget kyssa den unga flickan som han skynt med sin kropp. Åter vandrade hon från stationen med hjärtat fyllt av ångest och stod på nytt i familjen Lee-Hillmans trädgård, där det fläckiga kala trädet tycktes sända ut vrålande skratt mot henne från alla öppna sprickor i sin knotiga stam.

Viveka blev tyst och slog igen ned ögonen inför Arvidas intensiva blick. Från ett rum i närheten hörde de gubben Frey von Gottlibsons tråkiga självbelättna röst. Han läste högt någon tidningsartikel och de visste att nu satt fru Beda på en låg stol intill hans knäskålar och sydde, uppmärksamt lyssnande. Ett svagt ljud av en vävstols entoniga dunkande trängde också upp. Det var den flitiga Ava som arbetade i vävstolen. Minuterna

i detta hus tycktes droppa ut i evigheten, fyllda av betydelselösa små bestyr.

Viveka lyfte upp huvudet och såg på Arvida. Då bredde Arvida ut armarna och sade:

— Kom! Låt mig kyssa dig. Jag tycker synd om dig.

Viveka närmade sig undrande. Arvida drog ned hennes huvud mot sig och kysste henne på kinden, och när Viveka instinktivt spjärnade emot tryckte Arvida ändå en häftig kyss på hennes mun, en kyss som brände och gjorde ont.

Så släppte hon henne och Viveka tumlade tillbaka mot stolen yr i huvudet och illa till mods. På det sättet hade aldrig förr någon kvinna kysst Viveka. Sofias och hennes väninnors kyssar voro våta och hundlikt nosande och lämnade endast kvar en fadd smak som man längtade efter att få skölja bort, men Arvidas kyss fortsatte att bränna på Vivekas läppar och fick henne att skaka i hela kroppen.

Viveka kastade en rädd blick mot sängen. Under det där täcket tycktes dölja sig en eld som Viveka icke förut hade anat. Arvida hade lagt sin ena hand över ögonen. Det såg ut som om hon grät.

— Mår du inte bra? frågade Viveka tveksamt och darrande.

Arvida bara mumlade något otåligt som Viveka inte uppfattade. Viveka satt kvar och väntade att hon skulle säga något mera. Men när hon fortfarande förblev tyst reste sig Viveka.

— Ja, adjö så länge då, Arvida, viskade hon och gick mot dörren. Jag hoppas att jag inte tröttat dig.

När hon öppnade stötte hon emot syster Maja som

kom utifrån. Hon hade snöstjärnor i håret och hennes kinder voro röda av kylan. En frisk vinterluft var i hennes kläder.

— Jag har väl inte stannat borta för länge? frågade hon leende. Det var så skönt ute att jag måste ta mig en riktig långpromenad.

— Jag tror att Arvida inte mår bra, sade Viveka dröjande. Det är bäst syster ser till henne.

Viveka stannade ett ögonblick i ytterrummet sedan sjuksköterskan stängt dörren om sig, men då hon inte hörde något oroande inifrån Arvidas rum fortsatte hon nedför trappan och tittade in till Ava. Hon fann Ava framför vävstolen ivrigt räknande trådarna. Snödagern från fönstret föll över hennes kastanjebruna hår och nedböjda gestalt.

— Är det du, Viveka? sade hon utan att lyfta huvudet. Sitt ned, jag måste titta på det här, det är något som trasslat till sig, tror jag.

Viveka slog sig ned vid fönstret. Hon var upprörd och hennes knäveck kändes svaga som om hon tömt ett glas starkt vin. Varför hade Arvida kysst hennes mun? Det var som om en främmande man kysst henne och beröringen med denna okända, som dykt upp ur ett kokande hemlighetsfullt djup, hade fått henne att skälva.

Men den stämning av frid och ro som härskade i rummet där Ava satt och räknade vävens trådar lugnade så småningom Viveka. Hon såg ut i trädgården där snön täckte gräsmattor och rabatter. Någon hade kastat ut brödsmulor åt fåglarna och en klunga gråsparvar kvittrade muntert, medan de pickade upp dem. Frukt-

TRE SMÅ HJÄRTAN

träden voro vita ända ut i grenarnas toppar och ibland lossnade snön och föll som en glänsande tuva ned på marken. Ja, här var lugnt och skönt, men lugnet kom helt säkert av att Ava fanns i hennes närhet.

Ava tittade upp.

— Du är ledsen, sade hon och rynkade ögonbrynen. Har det hänt något?

Innan Viveka hann svara knackade det på dörren och husan kom in med två brev, det ena till Ava, det andra till Viveka. De sågo genast att breven voro från Adolf och Antonius. De hade exakt lika brevpapper av en svag lilafärg och på kuvertens baksida sutto deras respektive vapen, det von Gottlibsonska och det von Lagercronska, i silverlack. Det såg kokett ut, men kuverten voro på grund av lacket svåra att öppna.

Ava sprättade först upp sitt och ett leende av förtjusning gled över hennes ansikte. Sedan räckte hon Viveka papperskniven. Men Viveka hade inte bråttom. Hon blev sittande med det lilafärgade kuvertet i handen och betraktade Ava medan denna läste igenom sitt brev. Ava hade rodnat, hennes hand som höll det tunna brevpapperet darrade en smula. Hon såg ut att vara uppfylld av glad förväntan och en ljuv oro.

Viveka förnam ett sting av avundsjuka. Varför kunde inte hon bli lika glad som Ava när hon fick brev från sin fästman? Men hur lätt kuvertet med brevet inuti än var, började det redan tynga och dra i hennes hand.

Efter den bekännelse hon nyss avlagt däruppe i Arvidas rum kände hon sig också trolös. Ännu voro hennes läppar fuktiga sedan de hade uttalat Rafaels namn. Bilden av Rafael brände mot hennes ögonlock.

Hade inte Ava varit där, skulle Viveka kanske lagt Adolfs brev åt sidan och väntat med att läsa det till en annan gång. Men nu kunde hon det inte. Ava skulle ha blivit förvånad och börjat göra frågor.

Viveka skar långsamt upp sitt lilakuvert. Färgen äcklade henne och hon visste ungefär vad brevet innehöll. Adolfs brev hade aldrig några överraskningar i beredskap åt henne. De voro ett koncentrat av den torrhet som så ofta kom till uttryck i hans röst och sätt att tala.

Hon läste slappt igenom de tättskrivna raderna och hade slutat läsningen långt innan Ava hunnit till hälften av sitt brev.

Viveka tittade på Ava igen. Ja, så såg alltså en älskande kvinna ut när hon mottog sin fästmans brev. De känslor Ava erfor sköljde likt små porlande vågor igenom henne. Hennes bröst hävdades, läpparna skildes åt, händerna slätade stundom till papperet för att ge det en smekning. Och det var Vivekas egen bror Antonius som skrivit dessa rader mellan sitt pianoklink och sitt irriterande släng i dörrar. Det var ofattligt att han kunde få Ava så upprörd.

Äntligen lade Ava ifrån sig brevet efter att omsorgsfullt ha stuckit in det i kuvertet igen. Hon placerade det ovanför sig på själva vävstolen, säkert för att ha det till hands när Viveka gått. Så började hon att dunka i vävstolen som om hon nu hämtat förnyade krafter.

— Du ser ut som om du tänkte väva in rosor i den där grå handduksväven, sade Viveka.

— Jag önskar jag kunde det, svarade Ava. Vad skrev Adolf?

FÄSTMÖTIDER

— Å, det vanliga om Uppsala och studierna och sådant, mumlade Viveka.

Men Ava inne i sina egna tankar uppfattade inte den sorgsna tonen i Vivekas röst.

— Tänk, vad Antonius är kvick, sade hon. Aldrig skulle jag själv kunna åstadkomma ett sådant där roligt brev. Han framställer allt så livligt att varje minsta drag blir fängslande.

Viveka såg för sig Antonius och Sofia i förmakssoffan därhemma, Sofia vridande sig av skratt åt Antonius' anmärkningar om folk han mött på gatan eller iakttagit under föreläsningarna på Högsolan. Det föreföll henne underligt att Ava skulle ha samma smak som hennes mor och att hon skulle uppskatta just denna sida av Antonius' nyckfulla väsen.

— Irriterar han dig aldrig? kunde inte Viveka låta bli att fråga, hon som ännu hade små sår i sitt hjärta efter Antonius' okynniga nålsting.

— O nej, hur kan du tro? svarade Ava. Det är väl snarare jag som irriterar honom med min klunsighet och brist på förmåga att föra mig och tala. Ofta känner jag mig så underlägsen honom och är rädd att han skall tröttna på mig.

Antonius! Antonius! Vad var det hos honom som gjorde att så olika människor som Adolf, Ava och Sofia älskade honom och försökte jämna vägen för honom? Han sårade dem, skrattade åt dem, störtade sig över dem med smekningar, grät i deras armar över sina egna små olyckor och stötte dem ifrån sig på nytt, men de hängde fast vid honom, bedårade av hans enkla skämt och de goda egenskaper deras egna hjärtan

HUR KUNDE DU FÖRLOVA DIG?

diktade in hos honom. Han var inte hjärtegod som Ava eller samvetsgrann och kunnig som Adolf, men han var hysterisk som Sofia, och de hysteriska skola besitta jorden så länge människorna tro på de hysteriskas åtbörder och skrik, tjut och grimaser — så länge de låta sig bevekas till medlidande av lättorkade tårar och tjusas av leenden som sekunden efter förvandlas till hångrin.

Viveka kramade samman brevet i sin hand och steg upp. Hon stödde sig mot vävstolen. Den darrade medan Ava fortsatte att väva som om den varit ett levande väsen. Den oblekta handduksväven växte fram grov, men ändå jämn. Den såg ut som en grå och dammig smal väg som icke skulle ta slut förrän Ava med saxen mellan sina fingrar klippte av den. Och det for genom Vivekas hjärna en tanke att hon själv dessa dagar vandrade på en liknande grå och jämn väg, utefter vilkens kanter inga blommor växte och från vilken man inte hade någon utsikt mot de blånande berg hon så mycket älskade. Den grå vägen gick genom det von Gottlibsonska huset och ville aldrig ta slut. Skulle hon kunna klippa av den, och i vilket djup skulle hon då störta?

När Viveka lämnade rummet tappade hon brevet hon hållit i sin hand. Hon märkte det inte. Men Ava som efter en stund tittade upp fick syn på det nu skrynkliga lilafärgade kuvertet som låg på golvet med silverlacket uppåt. Då skyndade hon sig att ta upp det. Hennes min var bekymrad och hon slätade omsorgsfullt ut kuvertet och lade det i fönstret.

SJUTTONDE KAPITLET.

Tre små hjärtan.

Viveka vandrar som i sömnen. Den vita januari har glidit in i februari som också är vit, men under solskensdagarna smälta istapparna som hänga från takåsen och tunga droppar falla ned i snön och bilda svarta hål som om man nyss planterat växter, vilkas blad försvunnit under snöytan.

Varje morgon när Viveka vaknar är hon redan trött till leda på den dag som ligger framför henne. Först när hon öppnar ögonen tittar hon sig omkring i rummet som om hon hoppats att det under hennes sömn skulle ha ryckt sig loss från huset och nu vore på väg mot ett nytt land. Men något sådant händer icke.

Rummet är förtöjt på tråkighetens ö och kan icke komma därifrån. Hon ser på sina kläder som så ordentligt ligga på en stol och hon suckar därför att hon vet att hon måste ta dem på sig och gå ned till frukostbordet där havregrynsgröten sänder upp en grå ånga mot taket. När hon drar upp rullgardinen möter henne landskapet utanför fönstret. Det ser ut som om det gäspade, men granarna i backen hålla sig stilla som på en teaterkuliss. Moln som tänka sända ner ny snö sänka sig från himlen.

— God morgon, Viveka, säger Ava bakom henne.

TRE SMÅ HJÄRTAN

Viveka mumlar "God morgon" utan hänförelse. Hon skyndar sig att sätta upp håret framför spegeln och ser sin egen bild i glaset som omgiven av en grå dimma, i bakgrunden skymtar Ava som är sysselsatt med att häkta på sig sin kjol.

De gå nedför trappan. Den gamla husan som städar i hallen niger för dem på stela ben och skyndar ut i köket genom en liten sidodörr som knarrar och gnäller på sina gångjärn.

Framför frukostbordet står redan farbror Frey. Hans grå mustascher slöka så här på morgnarna, hans hand som slappt lägger sig i deras är kall. Tant Beda kommer ilande uppifrån Arvidas rum dit hon tittat in för att höra efter hur natten varit. Arvida tycks sova mycket litet och Beda von Gottlibsons ansikte är bekymrat rynkat. Farbror Frey står en lång stund framför sin stol innan han sätter sig på den, han läser bordsbönen tyst för sig själv, och Ava och Viveka stå på samma sätt framför sina stolar och stirra tomt ut i luften.

Men knappt har landskamrern satt sig förrän han börjar anmärka på detaljer i dukningen: en kniv fattas, några saltkorn ha strötts ut på duken bredvid saltkaret och han sticker handen under servetten som ligger över äggen och muttrar att de äro ljumma. Viveka misstänker att han använder de där minuterna under den tysta bordsbönen till att granska bordet. Hennes tanke löper då framåt i tiden och hon föreställer sig hur hon och Adolf en gång skola sitta vid ett liknande frukostbord och hur han på samma sätt

TRE SMA HJÄRTAN

som sin far skall anmärka på dukning och ljumma ägg. Skall hon stå ut därmed?

Hon smyger sig till en blick på sin blivande svärmor. Men fru Beda betraktar med ett ömt och vänligt uttryck i ögonen sin man på andra sidan bordet. Hon vakar över honom, följer honom på hans promenader, är ständigt uppfylld av oro för att han skall få ett av sina förfärliga anfall. Säkert är hon ändå lycklig trots sin oro. Gamle Frey von Gottlibson skjuter grötfatet under Vivekas näsa och uppmanar henne att ta för sig en ordentlig portion. Hon måste göra honom till viljes. Gröten känns som klister i munnen, sväller och glider ovilligt ned genom hennes strupe. Kaffet efter äggen är svagt, på nyåret har Salem Benjaminson avkunnat att landskamrer von Gottlibsons hjärta inte tål starkt kaffe, och därför måste också de andra nöja sig med samma blekbruna vätska.

Och hela tiden pratar man. Konversationen skötes mest från landskamrerns håll i form av frågor som han verkligen väntar svar på. Han gör inte som Sofia som kastar fram en fråga för att omedelbart efter störta sig in på något helt annat, utan han vänder sina grå mustascher mot en och fordrar ordentliga svar. Viveka måste noggrant redogöra för vad Adolf skrivit i sitt sista brev och berätta om han däri nämnde något om Knuttes tentamen eller om en reparation som varit på tal av ett par fönster i den gamla Uppsalagården. Han frågar henne också varje morgon på ett farbroderligt skämtsamt sätt hur långt hon kommit med sin utstyrsel och antyder gärna att nu kan väl inte bröllopet vara långt borta.

TRE SMÅ HJÄRTAN

Han får Viveka att hata själva ordet "bröllop". Hon ser för sig hur de båda släkterna von Gottlibson och von Lagercrona skola ta i ring och långsamt, men ändå glättigt dansa runt henne och Adolf som trängts in i ringens mitt för att beskådas från alla håll. Hon ser också för sig de linnehanddukar och servetter hon denna tid haft sådant arbete med att fålla ligga uppstaplade i högar i ett stort linneskåp i väntan på att bli begagnade. Då ryser hon och får en stark lust att rusa upp från bordet och fly.

Frukosten är äntligen slut och landskamrern torkar med nästan pinsam ordentlighet av mustascherna. De gå in i det lilla rummet utanför salongen, där Helge Danell på nyårsaftonen gjorde Viveka förvirrad med sina kyssar. Det är luftat och rent och en brasa sprakar i kakelugnen. Fru Beda slår sig ned på en låg stol framför sin man och öppnar bibeln.

Viveka sitter i soffan vid fönstret. Hon knäpper händerna och lyssnar. Den lilla andaktsstunden upprepas varje morgon, den tillhör denna timme på dagen liksom äggen och gröten tillhöra frukosttimmen.

Viveka ser ut på gården: på sparvarna som sitta samlade i en buske som om de hölle konferens, på snön som fått ett par svarta hjulspår över sig, på granarna i backen. Guds från hebreiskan och grekiskan översatta ord fylla rummet, men de ha ingenting att säga Viveka. Hon har hört dem så ofta ända sedan sin barndom. De ha inte längre något guld omkring sig och det är inte säkert att det finns någon Gud bortom snömolnen. Sakta trampar hennes fot mot golvet: för all del försiktigt så att ingen skall höra det. Och då tycker hon

FASTMÖTIDER

att ekot från ett källarvalv rullar där nere under henne. Skall huset sjunka ned i källaren? Nej, huset står kvar. Det skall bli stående här i evighet och hennes egna barnbarn skola väl en gång sitta där inne i salen.

Ack, Viveka, framtiden är inte längre som förr dunkel och mystisk och fylld av överraskningar. Den tränger sig in på henne och visar sitt släta ansikte för henne och Viveka stirrar förfärad in i det.

Amen, ja amen!

Fru Beda har slutat bönen, men Viveka märker det knappast. Kärleken som likt en morgonrodnad stod mot hennes första ungdoms himmel har förlorat sitt lockande sken. Den blev intet annat än vardaglighet och vardagsbestyr och bekantskapen med en ny krets av människor som icke mycket skilja sig från dem hon förut känt.

Efter morgonandakten ta Ava och Viveka en liten promenad uppe i skogen. Den friska luften rusar in i deras lungor och gör dem gott. Ovanför granarna välver sig himlen, men för Viveka förefaller det som om denna himmel likt en ostkupa sänker sig över Bedalund och allt det Gottlibsonska, huset, trädgården och den lilla skogsdungen. Om Ava och hon ville söka sig längre bort skulle de stöta emot kupans väggar som äro immiga och ogenomskinliga av deras andedräkt. Så trångt har Viveka det att hon inte ens vågar ta ut stegen av rädsla för att komma emot dessa väggar.

När de efter promenaden gå uppför trappan till biblioteket, sitter Arvida där på schäslongen i sin ljusblå morgonrock. Hon tar vanligtvis emot dem med någon munter anmärkning, fastän hennes ögon se trötta

TRE SMÅ HJÄRTAN

ut efter den sömnlösa natten. Hon ber dem sätta sig bredvid henne, och när Viveka kommer nära henne griper hon Vivekas hand och trycker den vänligt, nästan ömt. Hon har inte någon mera gång kysst hennes mun som hon gjorde vid det där tillfället när Viveka berättat om Rafael Lee-Hillman. Men det är liksom ett hemligt samförstånd dem emellan som Viveka, hur mycket hon än tycker om Arvida, pinas en smula av.

En sådan morgon när Arvida, Viveka och Ava sitta tillsammans och prata i biblioteket får Viveka ett brev från Adolf. Det lilafärgade kuvertet är litet tjockare än vanligt och Viveka väger det i sin hand.

— Men sprätta då upp kuvertet, uppmanar henne Arvida. Du skall se att det ligger någon present i det, fastän Adolf tyckt det vara onödigt att låta rekommendera det.

Viveka öppnar långsamt kuvertet. Mellan brevarken ligger ett föremål inlindat i silkespapper. När Viveka vecklat upp silkespapperet faller någonting ned i hennes knä. Hon lyfter upp det. Mellan sina fingrar har hon ett litet hängsmycke: från en tunn silverkedja darra tre små kläppar i form av hjärtan av någon matt lysande sten. Viveka tror att det är månsten.

— Bevare mig så sött, utbrister Arvida litet ironiskt. Herr fästmannen börjar ge presenter. Nu, förstår du, längtar han efter dig.

Hon griper hängsmycket och fäster det omkring Vivekas hals över den randiga viyellablusen. Viveka möter Arvidas ögon. De le och Viveka tycker att hennes läppar forma namnet Rafael.

— Titta dig i spegeln, det tar sig ganska näpet ut,

TRE SMÅ HJÄRTAN

säger Arvida i nästa minut. Nu gäller det för Antonius att klämma till med någon lika signifikativ present till sin Ava.

Men Viveka bryr sig inte om att se sig i någon spegel. Hon knäpper sakta av sig det lilla smycket och lägger åter in det i silkespapperet. Hon läser i Adolfs brev att han beslutat att ge henne det för att hon skall bära det varje dag och tänka på honom när hon fäster det om sin hals.

Men Viveka bär det inte. Hängsmycket med tre små hjärtan av månstenar vilar i en låda väl inlindat i silkespapperet som det kommit i.

I nästa brev till Adolf tackar hon för presenten, men hon vet att hon inte kan finna de rätta uttrycken av erkänsla.

Tre små hjärtan: Antonius', Adolfs och Vivekas. En treenighet förenad genom en tunn kedja. Viveka vill inte vara med längre. Ava finns ju, men hon känner på sig att Ava inte riktigt räknas. Hon är alls inte tacksam för denna present som för henne är en symbol av hennes förlovningstid. Har hon någonsin fått vara riktigt ensam och ostörd med Adolf? Även om Antonius inte personligen alltid varit med, har hans namn plötsligt dykt upp i deras samtal, en liten lysande månsten som genast gjutit ett svagt skimmer över Adolfs ansikte. Rafael skulle aldrig hittat på att sända ett hängsmycke med tre hjärtan, men han har väl heller ingen Antonius bakom sig som styr hans tankar.

Men Viveka själv då? Ha inte hennes tankar och känslor även då hon varit tillsammans med Adolf flytt åt annat håll, försökt fånga en bild i det förflutna, ett

TRE SMA HJÄRTAN

namn, en lockande röd mun? Åter tre hjärtan: Adolfs, Rafaels och Vivekas eget.

Nej, Viveka vill inte ha det där smycket. Hon tycker att fru Beda von Gottlibson ibland forskande tittar på hennes blus för att se om hon har på sig sin present från Adolf och att hon ser ledsen ut över att Viveka inte bär det. Men det kan inte Viveka göra något åt.

Också Ava säger undrande:

— Vad har du gjort av det söta hängsmycket?

— Det ligger i lådan, svarar Viveka och undviker Avas blick.

Om förmiddagarna sitter Viveka i övre våningen och syr på sin utstyrsel. Fru Beda har sagt att hon skall hålla Viveka sällskap och hon gör det för en liten stund, sedan rusar hon ifrån rummet kallad till sina plikter: landskamrern vill ta en promenad och genast är hans hustru färdig att följa honom, kokerskan ber henne komma ned i köket, det ringer i telefonen, det är en av kommittédamerna i staden som frågar om hon får göra ett besök. På detta sätt löper fru Gottlibsons dag i väg med henne.

I rummet åt trädgården där Viveka sitter råder ofta en skum dager som tvingar henne att flytta sig tätt intill fönstret med sitt handarbete. Från Arvidas sängkammare tränga glada röster in. Arvida och hennes blonda sjuksköterska prata med varandra. Den där syster Maja tyckes ha ett outtömligt förråd av gott humör. När den unge judeläkaren från staden kommer, försvinner syster Maja och lämnar sin patient ensam med doktor Benjaminson. Då blir det tystare inne hos Arvida.

FÄSTMÖTIDER

Viveka tycker att doktor Benjaminson stannar bra länge där inne. Hon är inte förtjust i hans utseende. Ansiktet har stora uppblåsta kinder, en näsa som en svullen snabel och en liten vek mun som är alltför röd. Han vill verka elegant och ledig, men småstaden har tryckt sin stämpel på honom, han ser ut att ha stått i krambod och har redan mage och han liknar på en gång en godmodig tapir och en liten bortkelad knähund som hans beundrarinnor i det lilla samhället prytt med granna vajande rosetter kring öronen. Men efter hans besök är Arvida upplivad och hennes ögon glänsa hemlighetsfullt.

Sedan på aftonen underhåller hon dem med små skvallerhistorier från stadens societet som alltför tydligt härstamma från doktor Benjaminson. Hennes svärföräldrar lyssna med roade miner. De leva till den grad isolerat och när de träffa några talas det alltid om allvarliga och solida ting så att de få aldrig höra den sortens historier. Arvida märker deras intresse och brer tjockt på i sina berättelser. Ibland tystnar hon och tittar retsamt på dem.

— Jag kanske inte skall fortsätta, säger hon. Det är just inte så fint.

— Men hur gick det sedan? kan fru Beda då utbrista. Jag måste väl få höra hur det gick.

Då avslutar Arvida skvallerhistorien med en liten blinkning av ögonlocken åt Vivekas håll.

Dagen arbetar sig framåt som ett hjul som gnisslande tar sig genom en seg massa. Ibland fastnar hjulet och Viveka tror att man aldrig skall hinna till natten. Ett trögt missmod behärskar henne, en stämning som är

TRE SMÅ HJÄRTAN

värre än ångest. Till och med hennes rörelser ta intryck därav och bli långsamma och slappa.

Ibland lämnar hon sin sömnad, smyger sig nedför trappan, tar sin hatt och kapp och ger sig av utan att varsko någon.

Då vandrar hon på vägarna omkring staden och uppåt någon höjd. Men hon som alltid älskat naturen och med vakna ögon sett sig omkring i den, observerande minsta smådrag eller förändring, stirrar nu ned i marken och märker knappast var hon går. Ännu har hon kraft att banna sig själv och säga sig att hon är otacksam som inte uppskattar sin fästmans goda hem och att hennes blivande svärföräldrar mena väl med henne. Men sådana slags bannor som man själv underblåser mista snart all styrka och göra inte längre något intryck på hjärnan.

Ofta på dessa promenader fantiserar Viveka om att hon inte skall vända tillbaka, hon skall bara fortsätta rakt fram, så småningom komma till någon avlägsen station och där ta ett tåg. Men hon har inga pengar att betala en biljett med. Hon kunde låna av Arvida. Men blotta föreställningen att hon åter skulle förtro sig åt den sjuka och kanske på nytt tvingas mot hennes mun får Viveka att rysa. Nej, det finns ingen utväg.

En gång kommer Viveka på sin promenad in i skogen och stannar framför en isbelagd liten damm. Hon sätter foten på isen vid stranden och strax sjunker kängan igenom och brunt vatten porlar upp. Isen håller inte för hennes tyngd. Sprunge hon nu rätt ut skulle hon sjunka igenom och det porlande bruna vattnet skulle slå samman över hennes huvud.

TRE SMA HJÄRTAN

Allvarligt överväger hon om hon inte borde ge sig ut på den tunna isskorpan för att strax drunkna. Då skulle alltsammans ta ett brått slut, det skulle bli svart omkring henne och sedan kunde hon inte känna något mera. Det vore en befrielse. Men hon skulle först långsamt kvävas, flera gånger komma upp till ytan och kanske i sin skräck ropa på hjälp. Hon vill inte dö på det sättet. Hon tittar ut över dammen som om skådespelet, medan hon tänker på det, upprullades för hennes ögon. Hon fryser och gnuggar händerna mot varandra.

Slutligen går hon steg för steg tillbaka och stöter emot en trädstam. Då lutar hon sig mot stammen. Granens grenar röra sig sakta över hennes huvud och skaka litet snö på hennes kläder och ansikte. Hon slickar upp snön och känner den mot läpparna. Snön svalkar och tröstar henne på något sätt. Hon måste gå tillbaka till Bedalund och det Gottlibsonska igen.

Långsamt promenerar hon åter samma väg som hon kommit. Nu är den henne välbekant och kan inte längre skänka henne något nytt.

Hon betraktar likgiltigt stugorna utmed vägkanten och känner igen staketet som är trasigt och den gröna tunnans som där inne i trädgården är satt under stuprännan. En aning far igenom henne att på samma likgiltiga och motvilliga sätt, varpå hon nu återvänder till detta Gottlibsonska Bedalund, kommer hon att gå in i äktenskapet med Adolf. Hon känner honom för väl. Han kan inte slå upp fönstren där i den gamla gården vid lindallén i Uppsala och bjuda henne på någon ny utsikt. Ännu är hon bara tjugu år och livet har mist sin friskhet för henne. Långsamt, o så långsamt, vänder

TRE SMÅ HJÄRTAN

hon tillbaka. Gråten stiger upp i hennes strupe. Det skulle vara en befrielse om hon kunde ge ifrån sig ett skrik.

Hon viker av innan hon kommer till allén som leder fram till gården och strävar upp till den lilla bergknallen i skogsdungen ovanför huset. Blåsten har här sopat bort snön, och bergknallen ligger bar och blank.

Här hade hon morgonen efter moster Marianas begravning slagit sig ned och sett ut över den lilla staden medan kyrkklockorna ringt. Adolf hade hittat henne där och han hade fört henne ner i trädgården, som ännu varit svart och risig.

Viveka står nu åter där uppe och ser nedåt staden. Himlen har hela morgonen varit grå av moln. Nu när hon tittar upp på den varseblir hon hur två moln långsamt glida isär och mellan dem visar sig en strålande blå fyrkant. Molnen forma sig till berg som skjuta upp på bägge sidor om denna blå dal, som får ett himmelskt ljus över sig från en sol som ännu är skynd för Vivekas blickar. Och denna skynt av en ljusblå himmel gjuter med ens nytt mod och nytt hopp i Vivekas hjärta. För första gången på länge tycker hon sig kunna andas ut. Molnen dra sig längre och längre bort från det blå och dess yta vidgar sig. Snart står Viveka under en helt ljusblå vårhimmel och de grå molnbergen sjunka mot horisonten, kanske för att smälta ned i ett hav långt där borta.

Och nu ser Viveka befrielsen. Hon måste bryta sin förlovning, hon vill inte gifta sig med Adolf von Gottlibson. Och när hon tänker detta sjunker redan för hennes inbillning hans föräldrars hem här nedanför

FÄSTMÖTIDER

hennes fötter liksom de grå molnmassorna och går upp i dimma. Gården vid lindallén i Uppsala, där hennes och Adolfs gemensamma hem snart skall iordningställas, försvinner på samma sätt. Den finns inte längre för henne. Det hör redan nu i denna stund till ett förflutet som hon skall minnas med olust. Hon tänker inte på att hon sedan hon brutit förlovningen åter kommer att sitta fast i det von Lagercronska hemmet. Så långt ser hon inte. Hon lever dessa minuter i känslan av en lättnad så stor att hon tycker hon skulle kunna lyfta sig från jorden och sväva upp mot det blå. Handen trycker hon mot hjärtat som om hon äntligen efter en lång tid kände igen rytmen i dess slag. Hon har kommit långt bort och är nu hemma hos sig själv igen. En sådan tröttsam vandring var det att det kommer att ta tid innan hon hinner återhämta sig. Men det gör ingenting. Inte ens Rafael skymtar i detta ögonblick för hennes inre syn. Den häftiga glädje hon förnimmar har inte något med honom att göra.

Glädjen kommer inifrån, sväller inom henne och fyller hennes blod så att hon vacklar som en rusig. Hon behöver inte längre ta emot kyssar från Adolf, från hans far eller från herr amanuensen Helge Danell. Ingen får röra henne. Hon känner lust att gnida sin mun med en handfull snö för att tvätta den ren.

Det tassar av lätta steg bakom henne, men när hon svänger runt är det ingen där. Då förstår hon: det är den forna Viveka von Lagercrona som smyger sig omkring henne, närmar sig och vill slå armarna omkring henne, den Viveka som ännu inte känt en mans kyss på sina läppar och aldrig varit beredd att gifta sig och

TRE SMÅ HJÄRTAN

flytta in i en välombonad våning, en liten oskyldig syster som nu åter längtar efter att förena sig med henne och smälta in i hennes hjärta.

Men när ett moln går över solen, som nyss lyste, och kastar en skugga över henne, då vet hon sorgset att den forna Viveka aldrig kan komma tillbaka. Själv har hon blivit en annan och måste finna sig i denna nya form av sitt jag.

Äntligen går hon ned mot gården och när hon står framför huset förvånar hon sig över att det ännu finns kvar.

Fru Beda von Gottlibson sitter vid fönstret i det lilla rummet innanför salongen där de brukar hålla morgonandakt. Viveka ser hennes fula oregelbundna profil mot rutan, och i hallen där nere skymtar hon gubben Frey von Gottlibsons vita huvud. Hon känner ingen ömhet för dem och har aldrig gjort det. Fru Gottlibson tittar upp och nickar åt Viveka. Hon vet inte att Viveka inte längre är hennes blivande svärdotter, att hon aldrig kommer att sitta där inne vid bordet i matsalen som den unga fru Viveka von Gottlibson med Adolfs och hennes barn omkring sig.

Viveka går rätt upp till Arvida. I denna stund är Arvida den enda hon kan tala med. Hon finner Arvida i sängen tillbakalutad mot kuddarna. Hennes ögon glänsa feberaktigt och munnen blossar som om den blivit kysst. Doktor Benjaminson har nyss varit hos henne. Är det hans närvaro eller någon injektion som gjort henne så upphetsad?

— Vad du ser glad ut, säger Arvida och ser forskande på Viveka.

TRE SMA HJÄRTAN

Då berättar Viveka för henne vad hon nyss bestämt sig för: att hon tänker bryta sin förlovning, resa och aldrig komma tillbaka.

— Det är Rafael, säger Arvida genast sedan hon noga hört Viveka till slut.

— Det tror jag inte, svarar Viveka. Jag står bara inte ut.

Arvida sträcker plötsligt armarna över huvudet och böjer sig långt tillbaka. Hon liknar en fjättrad som för-gäves söker bryta sig lös.

— Ack, utbrister hon, om jag ändå varit så modig som du under min förlovningstid.

Det är första gången Arvida yttrar något om sig själv, och Viveka väntar ivrigt på att hon skall säga något mera. Men Arvida låter åter armarna sjunka. Hon gör en av sina mest komiska grimaser.

— Ser du, fortsätter hon och hennes röst är hes, nu tycker jag bara att har man en gång tagit fan i båten så får man väl försöka ro honom i land också, som det så vackert heter.

Därmed äro Arvidas förtroenden slut. Nu ägnar hon sig med stort intresse åt frågan hur Viveka skall kunna resa därifrån utan att behöva röja sitt beslut för någon annan.

— Du kan ju inte bara rymma din väg, säger hon eftertänksamt. Det ser alltför illa ut och de skulle bli oroliga. För resten har du ju inga pengar. Pengar kan jag förstås låna dig. I berättelser brukar hjältninnan eller hjälten få ett telegram som gör att de hastigt måste ge sig av. Men säkert är att något sådant telegram skickar ingen dig.

TRE SMÅ HJÄRTAN

— Nej, det är nog ingen som behöver mig på någon annan plats, ler Viveka.

— Herregud, vad allt ändå är omständligt här i livet, klagar Arvida. Man fattar ett beslut och sedan vet man inte hur man skall kunna utföra det. Kan du inte helt enkelt säga dem att du längtar hem? De komma att tro att du längtar efter din fästman, deras älskade son, någon annan möjlighet förmå de inte tänka sig, och då kan du ge dig på att de bara ta det humoristiskt och välvilligt.

— Jag har så många servetter kvar att fälla, säger Viveka.

— Du behöver dem ju inte längre, lilla barn. Du har arbetat alldeles i onödan, Viveka. Låt mig tala med Beda. Hon lyssnar alltid på vad jag har att säga. Jag skall ordna alltsammans på ett par timmar. Ava kan ju stanna kvar här. Hon ser ut att trivas i sin vävstol. För mig blir det en väldig tomhet efter dig.

Och hon fattar Vivekas händer och drar henne sakta intill sig. Viveka är rädd för hennes glänsande ögon som tyckas bränna henne. Hon är rädd för hennes röda mun som har ett sådant bedjande uttryck. Men Arvida kysser henne inte. Hon smeker Vivekas skuldror och armar, hennes händer liksom ta ett avtryck av henne som ville de behålla minnet av Vivekas ännu späda, flickaktiga kropp. Viveka förstår henne inte, förnimer bara att den besynnerliga godhjärtade och lidande Arvida trånar efter något som Viveka inte kan ge henne.

Många år efter denna stund skall Viveka med en sällsam känsla av saknad minnas Arvidas glänsande

FÄSTMÖTIDER

ögon och smekande grepp. Och hon skall förebrå sig själv att hon låg så stel och okänslig i hennes famn.

Arvida dog sedan efter flera års barnlöst äktenskap. Växer det kanske upp blommor på hennes grav med kalkar av samma blå färg som hennes ögon? När vinden far över kyrkogårdens gravkulle, luta sig måhända blommorna då mot varandra i samma trånande längtan som den, vilken Arvida förgäves sökte ge uttryck åt?

Arvida håller vad hon lovat Viveka. Alldeles som hon förutsagt det ta de gamla Gottlibsons underrättelsen om att Viveka vill resa hem på det mest välvilliga sätt. De skämta med henne över att hon inte tycks kunna tåla sig utan sin käre Adolf. Ava, som anar orsaken till Vivekas plötsliga avresa, säger ingenting. Hon tänker plikttroget stanna kvar till dess hon har väven färdig.

Innan Viveka reser skriver hon till Adolf och söker förklara för honom att de måste göra slut med varandra. I kuvertet lägger hon också in hängsmycket med de tre hjärtana av månsten. Han skall förstå brevet innehåll genast han får syn på den tillbakaskickade presenten.

Så ordnar Viveka för sig själv och har för en gångs skull glömt sina föräldrar och allt det där hemma.

Men när hon trött efter en lång dags resa på tåget kommer hem möts hon redan på tröskeln av deras förebråelser.

Adolf har träffat Antonius och berättat för honom om Vivekas brev. Antonius är vit i ansiktet och rasande på Viveka så att han gnisslar tänderna på sitt gamla vanliga vis när han talar till henne. Och Viveka som

TRE SMA HJÄRTAN

trodde att han i stället skulle blivit glad över att hon givit honom hans vän odelad tillbaka!

Sofia gråter i sin näsduk och hoppas att Viveka snart skall ta sitt förnuft till fånga. Hennes beslut att bryta med Adolf anser hon vara ren sinnesförvirring.

Det som griper Viveka mest för bröstet är emellertid varken Antonius' ilska utbrott eller Sofias sentimentala klagovisor, det är att hennes far ser så nedstämd ut. För honom har detta tydligen kommit som ett allvarligt slag. Han hade satt sig in i att hans dotter nu var väl försörjd och att han inte längre skulle behöva ängsla sig för hennes framtid. Nu ha molnen dragit sig samman. Han oroar sig för att hon en gång när han är död skall få sluta sitt liv utfattig, beroende av kall-sinniga släktingars nåd. Men allt sedan Viveka var på Väderum har hon ju fortsatt att skriva, och hon tänker att hon nog så småningom skall kunna slå sig fram på egen hand.

Inne på sitt bord finner Viveka ett brev från Adolf. Hon är nästan rädd för att läsa det, men hon finner att det är ett vänligt, fast en smula överlägset brev. Det uttrycker ingen bitterhet. Han är mildt förvånad och mellan raderna kan hon läsa att han hoppas på att hon sedan hon väl kommit hem skall betänka sig och åter vilja träffa honom som förut.

När Viveka lagt sig i det välbekanta rummet, ser hon med ens för sig redan halvt sovande roddbåten på brandmuren som med sitt förälskade par styr över den blå sjön. Då tycker hon att hon själv sitter i båten med en främmande man vid sin sida. Vem är han? Det vet

TRE SMÅ HJÄRTAN

hon inte. Han vänder bort sitt ansikte så att hon inte kan se det. Skola de nå land? Skall hon äntligen en gång få stiga på den där stranden där de gröna träden vaja och himlen över hustaket är så evigt blå?

Åter är framtiden fylld av möjligheter och rosenfärgade moln dölja horisonten för henne.

TREDJE AVDELNINGEN

UPPBROTT
HOS MACDOUGALLS
GREVINNAN EVELINES
SÄNGKAMMARE

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

5300 S. DICKINSON DRIVE

CHICAGO, ILLINOIS 60637

TEL: 773-936-3700

FAX: 773-936-3701

WWW.PHYSICS.UCHICAGO.EDU

PHYSICS 101

LECTURE 1

MECHANICS

1.1

1.2

1.3

1.4

ADERTONDE KAPITLET.

Hon kommer att bli lika bra som alla vi andra.

När tåget rullade ut från stationen i Stockholm ropade Antonius med sin gälla röst till Jacqueline:

— Glöm inte att hälsa till moster Eveline från mig.

Viveka märkte nog att Jacqueline inte hörde honom. Jacquettes ögon sågo bortom Antonius som hoppande sprang på plattformen nedanför henne, och sedan vände hon sig med ett frånvarande leende mot Viveka.

— Vi få väl sätta oss inne i kupén, sade hon och gick före Viveka in från korridoren och slog sig ned på den röda schagsoffan vid fönstret.

Det fanns inga andra i kupén än Viveka och hennes kusin Jacqueline. Annandag jul gävo sig väl inte många ut på resa.

Jacquette tittade ut genom fönstret och Viveka iakttog henne undrande. Vad var det med hennes kusin? Hon var blek, avmagrad, och händerna, dessa vackra händer som voro utmärkande för alla systrarna Macdougall, kunde hon inte hålla stilla i knäet. De rörde sig oroligt över klänningskjolen som om de längtat efter att gripa fast i något. Viveka hade gärna tagit dem i sina, men hon var för blyg för att våga något sådant.

I början av denna höst 1916 hade Jacqueline firat bröllop med en norrman, en docent i etruskisk arkeologi vid universitetet i Kristiania Gudbrand Graah, son av den berömde biskopen i Bergens stift Job Dorotheus Graah. De hade träffats i Uppsala, där han hållit ett par föreläsningar under vårterminen, och de hade nästan genast blivit förälskade i varandra. Han hade ivrat på att få bröllopet till stånd så snart som möjligt, då han längtade efter att få ta med sig Jacqueline till Norge, och de hade firat bröllop på Igelfors. Bröllopsresan, som samtidigt för Jacquettes man skulle bli en studieresa, hade trots kriget ställts till Berlin och det var därifrån Jacqueline nu kom. Hennes man hade i förväg rest till Kristiania för att ställa i ordning deras hem där, och Jacqueline skulle fara till honom så snart hon varit i Ramstaden. Hon hade lagt vägen över Sverige för att besöka sin mor, som låg mycket sjuk.

I ett par år nu hade Eveline Macdougall tagit massage för en värk, som hennes massör med alla sådana yrkesmäns envishet påstått vara reumatisk. När hon äntligen av David och barnen förmåddes söka läkare upptäcktes det att hon hade en alltför långt framskriden magkräfta för att kunna botas. Det fanns ingen hjälp: hon måste dö. Och nu var hennes yngsta dotter på väg till henne.

När Jacqueline anlant från Berlin till Stockholm hade hon sökt upp Lagercronas. De hade blivit förskräckta över hennes förändrade utseende. Hon såg sannerligen inte ut som om hon varit på bröllopsresa. Hade något hänt henne ute i Tyskland som skrämt henne från vettet eller hade hon fått för litet att äta? På Sofias frågor hade hon knappast svarat. Hon satt och stirrade

framför sig förbi dem med en blick som Viveka en gång förut sett hos hennes äldre syster Aimée.

Vad lilla Jacqueline har chanserat, tänkte Sofia.

Till Vivekas förvåning hade Jacqueline uttryckt en önskan att Viveka skulle få följa med henne till Ramstaden. Hon hade skilts från sin man genast efter ankomsten till Sverige och farit ensam hela den långa vägen upp till Stockholm. Nu tycktes hon dock bäva för den jämförelsevis korta biten som var kvar till Ramstaden. Det var besynnerligt. Men Sofia Lagercrona hade funnit det ännu besynnerligare att Jacquettes make inte ledsagat henne. Kunde Jacqueline ha gripits av samma galenskap som hennes två äldre systrar, som efter eklateringsdagen sökt rymma från sina fästmän? Det såg inte bättre ut.

Emellertid hade Vivekas föräldrar efter en stunds samtal på tu man hand med varandra beslutat att Viveka skulle få göra Jacqueline sällskap. Översten hade desto villigare givit sitt samtycke som Jacqueline med sitt drömmande leende framhållit att hon självskrivet ämnade betala Vivekas biljett. Och nu voro de på väg. Det hela hade gått så hastigt att Viveka ännu inte riktigt hunnit sätta sig in i att hon verkligen befann sig på resa.

Jacquette hade nu slutit ögonen, men händerna rörde sig alltjämt oroligt. Viveka hade svårt för att låta bli att se på sin kusin. I vanliga fall skulle hon väl oavbrutet tittat ut genom fönstret på det förbiilande vintriga landskapet, men nu var hon alltför upptagen av tanken på Jacqueline för att kunna ägna utsikten från kupéfönstret något sådant intresse.

GREVINNAN EVELINES SÄNGKAMMARE

Hur kom det sig att hennes kusin äntligen ville ha henne med? Hade Jacqueline plötsligt erinrat sig att de två, då Viveka varit elva år och hon själv fjorton, en sommarmånad sovit i samma rum på det älskade Igel-fors? Viveka såg med ens för sin inre syn det lilla vita rummet på det gamla bruket, utsikten över gårdsplanen från fönstret och Jacqueline i sin säng slumrande som ett gott barn med handen under kinden. Vad hade nu blivit av den där fylliga flickan? Vad var det för ångest som ätit ut hennes kinder och kommit hennes ögon att sjunka djupt in i sina hålor?

En sådan ångest som förändrar allting inom en och omkring en, den finns, det hade Viveka själv erfarenhet av. Efter det Viveka hade brutit sin förlovning med Adolf von Gottlibson för snart två år sedan hade hon först känt en oerhörd lättnad över att vara fri, men bara efter en liten tid hade ångesten och tvivlet kommit. Hon hade väl också påverkats av stämningen i sitt hem. Överste Lagercrona hade ju sörjt så över hennes beslut och ej kunnat låta bli att visa hur ledsen han var. Sofia hade försökt övertala henne att ta tillbaka det.

Därtill kom att endast en månad efter det Viveka skilts från Ava de Gam-Palin därefter hos Gottlibsons hade Antonius fått ett brev från Ava som rest tillbaka till landshövdingens residenset i Ragatestad.

Till Antonius' måttlösa överraskning bröt nu också Ava sin förlovning. Hon skrev i sitt brev att hon funnit att de alls inte passade för varandra. Det var inte hans fel, det var hennes eget. Hon kunde inte göra om sig, skrev hon på sitt ödmjuka sätt. Det var bättre att det kom till ett slut. Antonius' egenkärlek fick ett

hårt slag. Det borde ju i stället naturligtvis varit han som brutit denna förlovning, vilken han nu, sedan hans vän Adolf var fri, inte hade så mycket intresse av att låta gå till giftermål. Nu skulle det i de båda släkterna de Gam-Palin och von Lagercrona ändå alltid heta att det var Ava som slagit upp med honom. Det var förödmjukande för Antonius. Då hade han för att åter kunna hävda sig i släktens och sitt eget anseende genast börjat se sig om efter en ny fästmö.

På en bal hade han träffat Lotta von Plomstedt, som han förr, då Viveka och Sigyn Westman varit bästa vänner, endast sett helt flyktigt. Han blev ganska förtjust i den runda, rödkindade flickan och uppvaktade henne hela kvällen på sitt eget vis, fnittrande åt hennes små infall och kramande i dansen om hennes knubbiga midja. Han hade inte varit Antonius, om han inte snart tagit reda på hennes förmögenhetsförhållanden och gjort visit hos justitierådet Casper och justitierådinnan Paloma von Plomstedt i deras magnifika Strandvägs-våning. De här voro bättre än de Gam-Palins. De voro också rika så att det syntes på långt håll. Den lilla klossiga fru von Plomstedt trängde alltid in sig i sista modet. I sina svajande hattar såg hon ut som en vandrande svamp när hon promenerade på Strandvägen bredvid sin långa, magra eviga följeslagerska, en frånskild friherrinna Saga Wasserfall, född von Rehnhorn och brorsdotter till den gamla fru Jutta Lusidor. Familjen bestod i själva verket av fyra personer, ty denna väninna var ständigt hos dem. Justitierådinnan Paloma von Plomstedt företog sig ingenting utan att fråga Saga till råds. Justitierådet Casper sköts av denna

benget helt i bakgrunden, men han hade heller inga anlag att göra sig gällande, svensk ämbetsman van att lyda och ta order, välputsad och artig till ytterlighet.

Umgängestonen i denna lilla krets fann Antonius mycket behaglig. Alla kvittrade på det älskvärdaste sätt, kallande varandra för "lilla du" och "min lilla sockersnut", och där gavs stora middagar då Antonius kunde spegla sitt glåmiga ansikte i vinkaraffernas kristallbrickor och de gamla dyrbara silverskålar och fat, vilka därvid plockades fram på borden.

Viveka, som denna tid varit mycket nedstämd, hade snart av Antonius dragits med in. Hon träffade nu åter Sigyn Westman, men de hade inte haft så mycket att säga varandra längre. Viveka trivdes inte i den nya miljön och skämdes över att Antonius, så snart efter sin uppslagna förlovning, redan sökte sig en annan.

Men när Antonius förlovade sig med Lotta von Plomstedt lättade stämningen i hemmet. Lotta passade Sofia mycket bättre än Ava de Gam-Palin gjort. Också översten tyckte om henne, då hon verkade mera praktisk än Ava och samtidigt ändå så barnsligt förtroendefull. Antonius strålade. Nu skulle han åter få pengar i perspektiv genom detta förmögna giftermål. Men Viveka märkte att han redan stod under toffeln. Inte bara Lotta själv utan också hans blivande svärmor och hennes oskiljaktiga väninna Saga kommenderade och ledde honom, milt, men utan plats för protester. Skulle inte dessa energiska kvinnor Lotta, Paloma och Saga bli honom övermäktiga?

Antonius skulle gifta sig nu i januari 1917 och Viveka hade redan provat den tärnklänning av rosafärgad tyll,

sydd i ett stort modehus, som Lotta bestämt att hennes tärnor skulle bära.

Och nu var hon helt plötsligt på väg till en dödsbädd tillsammans med sin kusin Jacqueline. Under denna sista tid hade redan två av Vivekas släktingar avlidit. Hennes farbror Julius Lagercrona hade träffats av ett slaganfall på en inspektionsresa i Norrland. Den andre som gått bort var Sofias morbror, den stendöve överstelöjtnanten Jan Erker Lusidor, under det hans blinda hustru ännu skulle famla sig fram genom åtskilliga år, innan hon i hög ålder trevade sig in i ett kanske ännu tätare mörker än det som omgivit henne största delen av hennes liv. Viveka hade känt dem båda så föga att hon inte förmådde sörja dem. För henne hade den tid som gått sedan hon givit sig av från Gottlibsons varit fylld av dimmor. Hon hade inte fått den ensamhet hon längtat efter. I sitt hem kunde hon alltjämt lika litet som förr vara ensam. Sofias gälla stämna fyllde rummen med pladder och Antonius' pianospel ekade mot väggarna. Det kändes som en lättnad att komma ifrån dem.

Viveka flyttade sig litet på soffan och fortfor att se på sin kusin. Äntligen slog Jacqueline upp ögonen och mötte hennes blick. Då försökte Viveka få i gång ett samtal, men Jacqueline svarade fåmält på hennes frågor om Berlin och Tyskland och blev ännu mera som ett lärft i ansiktet när hennes bröllopsresa nämndes än hon varit förut. Det vita landskapet övergick först i grått, sedan i nattsvart mörker med ljussken som flämtade förbi kupéfönstret i kvällen innan de kommo fram till Ramstaden.

GREVINNAN EVELINES SÄNGKAMMARE

Till stationen hade Aimée och Julie kommit för att ta emot sin yngsta syster. De blevo förvånade över att få se Viveka stiga ur vagnen efter Jacqueline. Jacqueline gav inte heller någon som helst förklaring varför hon tagit Viveka med, men kanske förstodo de det när de sågo hennes förstörda utseende.

— Vad har man gjort med dig, snälla Jacqueline? ropade de två systrarna nästan samtidigt.

Men inte heller på denna fråga gav Jacqueline något svar.

De foro upp mot slottet och Viveka kände det underligt att nu efter så många år åter vara i Ramstaden. Genom bilfönstret iakttog hon husraderna. Här var torget. Där borta låg skolan, som hon om morgnarna sprungit till med den bruna skolväskan i handen. Något snörde samman hennes strupe, till sin häpnad kände hon tårarna stiga upp. Det var som om hon snuddat vid något som hon trott vara för evigt förlorat. Här hade hennes barndom förflutit och hon skulle velat räcka ut en hand för att fånga den på nytt.

Systrarna Macdougall talade lågmält med varandra om moderns sjukdom. När Viveka betraktade dem, förskräcktes hon av deras ögon. Hade inte både Aimée och Julie samma egendomliga frånvarande blick som hon under resan iakttagit hos Jacqueline? Vad sågo de in i som ingen annan kunde se? Hade dessa systrar ett drömland alldeles för sig själva som de med sammanflätade händer beträdde, lämnande alla andra utanför? Fanns det kanske en blomma som doftade endast för dem, en äng som bredde ut sin skönhet bara för deras fötter, men ett spöklikt berglandskap också som skrämde

blott dem med sina döda vita, lodrätt nedåstupande väggar och med sitt återstudsande eko?

Så måste det vara. Så snart de träffades igen vandrade de tillsammans in i detta land och stängde väl till grinden bakom sig.

Bilen stannade framför den höga trappan. En av husorna kom nedskyndande för att ta emot kappsäckarna.

Jacquette gjorde inte någon rörelse för att stiga ur och hennes systrar måste högt ropande underrätta henne att man nu var framme.

Långsamt gick hon uppför trappan. Vid ingången vände hon sig om och såg ut över parken, som svagt belystes av några lyktor så att man endast kunde urskilja risiga träd och snön under dem. Där nedanför trädgården som sluttade i terrasser låg ån, nu frusen. Under vårarna och försomrarna hade Jacqueline hört den från sitt fönster porla och sjunga på en melodi som flätat sig in i hennes barndoms och första ungdoms år på ett sällsamt påträngande sätt. Den smala, bruna, lugnt framglidande ån nedanför Igelfors' herrgårdsbyggnad hade en mildare, men också hemlighetsfullare röst. Hon tyckte mera om den.

Hon stod stilla som tvekade hon att stiga över sitt hems tröskel, en återvändande, den där inte har lust att se de förändringar som skett under hennes bortovaro. Men systrarna sköto in henne genom dörren under små uppmuntrande rop och förde henne uppför den breda mattbelagda trappan i vestibulen till övre våningen.

— Mor ligger i sängkammaren, sade Julie. Far bor i sitt eget rum nu.

Jacquette svarade inte.

Då slogo de upp dörrarna och hon steg in i den vackra salen, där den väldiga takkronan av gammal kristall strålade av ljus som om det varit fest på slottet och där det blanka parkettgolvet yta, lika stor som en borggårds, bredde ut sig. Och då log Jacquette för första gången sedan hon kommit hem. Det var ett litet darrande leende av ömt igenkännande. När Aimée och Julie sågo hennes leende förde de henne en omväg till sängkammaren genom salongen, sällskapsrummen och vardagsrummet, där de alltid brukade sitta med sina handarbeten. De ville visa henne hemmet så att hon skulle förvåna sig och bli glad igen. Hon som hade bott på hotell och bland främmande människor så länge måste ju uppskatta utrymmet och friden här hemma. De djupa fönsternischerna, till vilka ljusen från takkronan inte trängde, hade varit deras gömställen som barn då de smugit sig från mamsell som ropat på dem att de skulle klä om sig till middagen eller då de lekt med varandra en ändlös, fast stillsam kurragömmalek i de många rummen. De mjuka, tjocka mattorna hade förtagit ljudet av deras fotsteg. I spegelglasen hade deras gestalter skymtat då de någon afton i skymningen tassat genom rummen hand i hand, hjärtängsliga för det gamla husets spöken och viskande sina små viktiga hemligheter i varandras öron.

I vardagsrummet brann en brasa och Jacquette kastade en blick på den tomma länstolen, där hennes mor haft för vana att sitta de långa vinterkvällarna. De hade alltid varit rädda för hennes hastiga, undersökande blick eller ironiska leende när de från sina försiktiga

lekar kommit varligt inspatserande här och stannat på tröskeln för att ivrigt släta till håret eller rätta på klänningskjolen. Men de kunde i en blick uppfatta i vilken stämning hon befann sig, och var hon god och skämtsam samlades de kring hennes knän, då i sin dyrkan erinrande om fyra små hundvalpar som matmodern lockat till sig med sockerbitar. Eveline hade aldrig riktigt kunnat utöva hela sin myndighet mot Jacqueline och kanske var det orsaken till att hon och denna yngsta dotter kommit bäst överens. Deras viljor hade visserligen stött emot varandra, men efter ett häftigt ordbyte hade de lett mot varandra och genast försonats. De andra döttrarna hade fallit till föga och därför alltid känt sig underdånigt skrämnda i umgänget med denna underliga mor, som smekte och rev och inte hade någon försyn för deras hjärtans önskningsar.

Viveka stod på litet avstånd och betraktade sina kusiner. Hon hade bittra minnen från det här rummet och hon kunde omöjligt tänka på dess härskarinna med välvilja. Brasan kastade sitt skimmer över de tre framför henne och hon såg som så många gånger förr hur lika de voro varandra: de logo på samma hastiga, nervösa vis, deras munnar fingo strax därpå ett djupt sorgset uttryck, deras vackra, smala händer beskrev små cirklar i luften och vilade i nästa sekund som vita duvovingar på bröstet. Nu voro de gifta, Julie och Aimée hade till och med barn, men den enda rätta gemenskapen tycktes de ändå bara finna i samvaro med varandra.

— Kom nu, sade slutligen Julie och lade sin arm om Jacqueline. Frédrique sitter inne hos mor och båda vänta på oss. Vi måste gå in.

GREVINNAN EVELINES SÄNGKAMMARE

Sakta vände sig Jacqueline från elden. Julie öppnade dörren i bortre ändan av rummet och de stego direkt in i sängkammaren.

Här inne föreföll det skumt efter det starka ljuset där ute. Viveka kände en sötaktig, kväljande lukt och drog efter andan. En grön nattlampa lyste på ett nattduksbord bredvid den breda tvåmanssängen, en tung och pompös Karl Johanspjäs. Frédrique reste sig från en stol och kom emot dem. Hennes ansikte skimrade blekt i skenet från lampan. Hon kysste Jacqueline och förde henne fram till sängen.

Viveka stannade vid fotändan. Nu såg hon Eveline Macdougall och hon satte sin hand över munnen för att inte skrika till. Viveka hade inte sett sin moster på länge. Under vandringen genom rummen hade en bild av den fylliga landshövdingsskan Macdougall med det rosiga ansiktet omramat av en krans av vitt mjukt hår stigit upp framför henne. Vid Vivekas förlovningsfest och även senare hade ju Viveka träffat sin moster och märkt att hon magrat av, men hon hade inte väntat sig att denna skulle ha förändrats så ohyggligt som nu skett.

Mot den spetskantade kudden syntes ett snipigt, gult ansikte med en utspringande näsa som krökte sig i en spets ned mot en insjunken mun, vars läppar saknade all färg. Viveka hade aldrig tänkt på att hennes moster hade en stor näsa, men att den nu verkade så väldig berodde väl på att kinderna fallit samman. Några flottiga testar av det förr så vackra håret stucko fram under en rynkad nattmössa och förstärkte än mer det intryck Viveka genast fått av ett slags kroppens fattigdom, som verkade förfärande i denna omgivning. Ja, det vackra,

stätliga hus Eveline Macdougalls besynnerliga ande så många år bebott föll nu i ruiner, styckades bit för bit av en osynlig fiende och skulle snart jämnas med jorden.

Jacquette tog sin mors hand, som låg så slapp mot lakanet, och kysste den. Då höjde Eveline Macdougall blicken och ett ömkansvärt leende skilde hennes läppar åt.

— Du har kommit, Jacquette, sade hon och hennes röst hade ännu kvar något av sin forna myndiga klang.

Jacquette såg ut att kämpa med gråten.

— Jag skall vara hos mor nu, viskade hon. Vi skola inte mera skiljas.

Plötsligt upptäckte Eveline Viveka.

— Och Viveka är här också, sade hon.

Hon rynkade ögonbrynen liksom ansträngde hon sig att förstå varför Viveka anlant tillsammans med Jacquette.

Därpå gjorde hon en rörelse för att resa sig upp mot kudden. Hennes finger pekade darrande mot dörren.

— Är Sofia där inne med min David? skrek hon.

Jacquette strök henne lugnande över pannan och sade henne att Sofia inte fanns där. Men Eveline lät ej övertyga sig förrän Aimée slagit upp dubbeldörrarna till vardagsrummet för att den sjuka skulle förstå att det var tomt.

Jacquette stannade kvar hos sin mor och de andra gingo ut ur rummet.

— Mor kan leva länge än sade doktorn i dag, utbrast Frédrique så snart de kommit fram till den alltjämt flammande brasan.

De sågo förtvivlade på varandra. För dem var det en plåga att se den förr så verksamma tyna bort på detta sätt. Men Viveka tänkte på sin mosters utrop nyss. Fastän Eveline Macdougall var så långt borta från livet glödde ännu svartsjukan inne i henne mot Sofia, mot hennes egna barn, mot varenda en som kunde göra anspråk på hennes Davids kärlek eller intresse.

— Jag måste se till lill-Eveline, sade Julie och försvann ut i korridoren.

Aimée vände sig mot Viveka.

— Jag lät inte mina barn följa med hit, sade hon. Men Julie kunde inte låta bli att ta sin yngsta med sig. Jag hade förstås svårt att lämna min egen minsta flicka, som är ett par år. Men Julies är bara sexton månader. Du vet ju också att den stackarn är idiot.

Viveka nickade. Hon hade sett den arma lill-Eveline, som hon kallats efter sin mormor.

— Det är en förfärlig sorg för Julie, som du kan förstå, fortsatte Aimée. Mor har aldrig velat se den lilla. Hon säger att hon brås på Kruseska släkten. Svåger Jöns har en äldre bror som är efterbliven, nästan idiot han också, och som bor med en gammal hushållerska på landet. Ja, kanske kommer det från dem. Man vet inte. Julie ville inte lämna den lilla ensam med de två andra syskonen, därför tog hon henne med hit, och jag tror knappast mor vet att hennes namne är här. Julie tycks älska henne mer än sina andra barn, men den stackars lill-Eveline kommer aldrig att förstå hennes kärlek.

Viveka hörde steg i salongen och strax därpå kom morbror David in i rummet. Han hade varit borta på

middag och hans ansikte hade en ännu högre färg än eljes.

På sitt hjärtliga sätt tog han Viveka i famnen.

— Var är Jacquette? frågade han strax därpå.

— Hon är inne hos mor, svarade Frédrique.

Både Aimée och Frédrique hade lyst upp vid åsynen av sin far. Han stod där framför dem ståtlig, till synes oberörd av sorgen och med det yviga vita håret svallande från den vackra pannan.

— Jag går väl in då, sade han.

Vid dörren till sängkammaren stannade han.

— Mor är väl inte sämre? frågade han tveksamt.

Det föreföll Viveka som om han inte ville gå in om någon förändring till det sämre inträffat under hans frånvaro.

— Nej, nej, viskade Aimée lugnande. Hon är precis som förut.

Då gick han in och stängde dörren efter sig.

— Jacquette kommer väl att sitta hos mor i natt, sade Frédrique långsamt och trött.

Hon vände sig till Viveka.

— Mor vill inte ha någon sjuksköterska som vakar hos henne, förstår du, förklarade hon. Och någon måste vaka. Vi tura om med att vara uppe hos mor. Sjuksköterskan får bara komma och sköta henne om dagarna och jag tror att mor hatar henne därför att hon är så hjälplös i hennes händer.

Viveka såg på de två trötta ansiktena framför sig och tänkte att det var likt moster Eveline att på detta vis tvinga sina döttrar att vaka hos sig. Hon hade aldrig haft någon medkänsla för dem, aldrig frågat efter vad

GREVINNAN EVELINES SÄNGKAMMARE

de kunde önska. Nu under sin sista sjukdom härskade hon kanske mer än någonsin förr över dem.

Äntligen var det tid att gå och lägga sig. Viveka följde sina kusiner genom korridorerna, som hon mindes så väl, till deras gamla flickrum. Som förr stodo dör-rarna öppna mellan de fyra små kamrarna i fil.

Viveka skulle denna natt ligga i Jacquettes rum längst in. Inne hos Julie stannade hon framför en liten säng. Julie själv låg på knä framför den med ett brinnande ljus i handen. I sängen satt hennes lilla flicka upprätt. Julie förde ljuslågan tätt intill den lillas ansikte och därefter på sidan om det. Hon utbrast häftigt till de andra:

— Titta nu noga. Lägg märke till hur hon vänder blicken efter ljuset. Hon ser det och funderar över det! Det är jag övertygad om.

Den lilla Eveline hade ett egendomligt, trekantigt huvud och ett vitt degigt ansikte. De stora ögonen, som voro utstående och saknade allt uttryck, stirrade rätt framför sig. Viveka märkte nog att den lilla inte ens observerade ljuslågan. Men Aimée och Frédrique försäkrade ivrigt att hon följde den med blicken.

Julie reste sig alltjämt med det brinnande ljuset i handen.

— Jag kan inte ge upp hoppet, sade hon med sin pipiga röst, som nu fick en klang av metall. Läkaren har tagit fel. Lill-Eveline är inte någon idiot och ni komma att ge mig rätt bara ett par månader gått.

Aimée och Frédrique slogo från var sin sida armen om hennes axlar.

HON KOMMER ATT BLI LIKA BRA SOM VI

— Ja visst, kära Julie, viskade de i hennes öron. Hon kommer att bli lika bra som alla vi andra.

Deras andedräkt blåste ut ljuslågan och en frän lukt av stearin spred sig i rummet.

När Viveka kom in till sig efter att ha sagt god natt, öppnade Frédrique dörren:

— Låt den stå på glänt, är du snäll! Kanske Jacqueline blir så trött att någon av oss måste lösa av henne, och då är det bättre att hennes dörr är öppen som vanligt.

Viveka kröp i säng. En ljusstrimma föll in och smög sig över golvet fram till bädden. Hon hörde sina kusiner viska med varandra och hon mindes hur de om aftnarna på Igelfors i sommarskymningen samlats i ett av sovrummen för att efter dagens slut få prata med varandra. När Viveka tittat in hade hon sett dem sitta där i sina långa vita nattlinnen. De hade låtit borstarna glida genom sitt utslagna hår och leende fört sina blomansikten mot varandra.

När hon slutligen somnade nådde henne i drömmen ljudet av den bruna Igelforsåns sakta porlande vatten, och i åns spegelglas fångade hon till sin förskräckelse en skymt av Joachim Rosenhielms plirande och stikkande ögon.

NITTONDE KAPITLET.

Herman Ankarlods berättelse. — Joachim Rosenhielm har det utmärkt på Aronsro, sade Herman.

För Viveka följde underliga dagar. Ibland föreföll henne slottet, som hon från sin barndom mindes uppfyllt av kusinernas kvitter och små skratt, dödstyst försjunket i dvala. De som bodde här inne smögo sig på tå genom rummen, drog någon alltför hårt upp en rullgardin sprutto allesammans till som om ett pistolskott skjutits av bakom deras öron. Den sötaktiga, kväljande lukt som härskade inne i den sjukas sängkammare tycktes sprida sig även ut i de andra rummen och klibba vid väggarna i de skumma korridorerna. Sjukdomsbacillen, som hörde hemma i Eveline Macdougalls plågade kropp, svällde som en svamp jäsande av någon giftig saft och lagrade sig över allt levande.

Systrarna Macdougall blevo allt blekare om kinderna. Vaknätternas ängslan och ångest dröjde kvar hos dem även under dygnets ljusa timmar som en gnagande känsla av otillfredsställdhet, en känsla av att något måste göras och göras nu genast. Därför kunde de inte sitta stilla. De tassade oroligt runt och tittade ibland ut genom fönstret som om de hoppades att de snötyngda molnen skulle sopas bort från himlen och en

ljusblå strålände yta bli synlig, som skulle lätta deras betryckta sinnen.

Snön låg tät över trädgården och parken. På ömse sidor om vägen över den väldiga gården hade vallar av snö skottats upp så att man promenerade där som i en skyttegrav utan utsikt åt något håll.

Viveka sprang mellan dessa vallar en dag för att komma till staden. Den kompakta massan på sidorna om henne gjorde henne rädd. Hon kände det som om hon blivit en fånge, alltför väl vaktad för att kunna ha hopp om att undslippa vaktarnas klor. Hunnen till de höga gallergrindarna vände hon sig flämtande om och såg tillbaka på slottet. Hur hade hon kommit in i det? Varför skulle hon fortsätta att vara där? När hon talade om att resa bad alltid Jacqueline henne så enträget att stanna en tid till. Men hon gjorde ju ingen nytta och kunde inte ens trösta dem. Det föreföll henne ofattligt att Jacqueline som ändå så sällan talade till henne inte ville släppa henne.

Viveka gick förbi de små låga husen av trä som hon mindes så väl. De hade alltid levat sitt försynta liv i skuggan av det präktiga slottet och de hade samma utsikt som det på slutningen ned till ån. För Viveka, som nu blivit van vid det myllrande livet i Stockholm, föreföll det som om den lilla staden vore tom. Hon mötte så få människor och hon behövde knappast stanna vid gatukorsningarna för att vänta på att bilar eller fordon skulle åka förbi innan hon vågade sig ut på gatan.

Hon gick över bron, under vilken vattnet i ån bildade en fors som aldrig frös till is. Viveka lyssnade till

forsens ljud och tyckte att det lät vredgat. När hon kommit över bron stod den vita kyrkan där med sin klockstapel, som var flera hundra år gammal. Kyrkan låg inte längre från slottet än att man om söndagarna där inne i rummen kunde höra den evigt sorgmodiga klockklängen.

Som barn hade Viveka inte varit mycket åt den här sidan av staden. Det var endast när hon gick på besök till Macdougalls som hon brukade passera kyrkan och bron och de låga trähusen. Överste Lagercronas bodde ju i andra ändan av staden vid den stora parken. Här var det inte så mycket som talade till Viveka om det förflutna. Men då hon närmade sig det hus där hon tillbringat flera år av sitt liv klubbade hennes fötter vid minnenas mark som om de nu sjunkit ned i en sank myr, ur vilken små vita stjärnblommor stucko upp sina kalkar.

På torget där borta köpte alltid hennes far deras julgranar dagen före julaftonen. Viveka böjde sig efter-sinnande mot en liten vit blomma vid sina fötter. Här hade hon mött den vackra fru Amy Ros i pälskappa och muff. Hon hade trippat emot dem i pälsfodrade bottiner och så ängsligt bett överste Lagercrona hjälpa henne med att välja en julgran. Var fanns fru Amy Ros nu? Det var henne regementets elaka och tanklösa fruvar med den skvalleraktiga kaptensfrun Mattis Pira i täten döpt till fru Synd därför att de misstänkte att hon stod i olovligt förhållande till löjtnant af Sund. O, dumma dyskvaller som vill kväva allt i smutsigt vatten!

Nu promenerade Viveka uppför gatan från flickskolan. Den taniga, alltid missnöjda Mollie Bastman

hade stått i deras tambur en grå vintermorgon som denna för att hämta Viveka, och sedan hade de gjort sällskap till skolan. På trottoaren hade de gått sida vid sida med sina skolväskor i handen. En känsla av leda smög sig över Viveka när hon erinrade sig Mollie Bastman. Hon tittade ned som om hon väntat att ännu finna avtryck av deras tjockbottnade skor i snön.

Viveka stannade nedanför den bruna och vita sten-villan vid slutet av gatan. Den hade krympt. Tornet på dess tak, som Viveka förr tyckt så skyhögt, såg nu löjligt lågt ut.

Medan Viveka stod där och stirrade upp mot fönsterna i deras forna våning skymdes med ens hennes blick av frambrytande tårar. De runno utför hennes kinder och hennes läppar blevo salta av dem.

Varför gråter Viveka? Ser hon nu sin barndom som en paradises lustgård, till vilken hon aldrig mer kan få tillträde? Ha nu de grå vardagarna förvandlats till en rad av lysande pärlor? Har hennes mors gälla hysteriska röst fått en violintons smekande klang?

Just nu nådde till Vivekas öron ljudet av små nakna tassande fötter. Det var den där natten när hon gick i sömnen och tände det elektriska ljuset i alla rummen till dess hennes far ömt lyfte upp henne i sin famn och bar henne i säng. Gick hon nu åter i sömnen och tände lampa efter lampa i sin barndoms rum?

Viveka strök förblindad tårarna ur sina ögon. Där uppe lyste väl ännu den skära äppelblommen från pelarna i salen. Skulle hon våga gå upp till den främmande familjen som nu bebodde våningen och be att få se den? Nej, hon vågade inte. Kanske var hon rädd för

GREVINNAN EVELINES SÄNGKAMMARE

att finna att rummen också krympt och att pelarna voro borthuggna.

I salen vid stora bordet hade hon och Dess Jegerfelt, den lilla lögnerskan, suttit och lyssnat till fröken Erna Abraham. Hon hade undervisat dem på sitt eget förhäxande sätt med berättelser som eggat Vivekas fantasi och förvandlat allt omkring henne.

— Jag längtar efter den vackra fröken Abraham, muhlade Viveka.

Hon hade haft en parfym som doftat av sällsamma okända örter och det glänsande resårskärpet omslöt en midja, smal och fin som en blommas stjälk.

Viveka sträckte ut handen som om hon velat fånga något som flög förbi, men hon stack sig på hagtornshäcken, vilken omringade den lilla trädgården. Om vårarna hade den där häcken blossat som en vit flamma i skymningen. Värden, intendent Sjunger, och hans vänner brukade ha fester här i trädgården om sommarkvällarna när den bleka sjukliga fru Sjunger rest bort. Ljudet av deras bullrande skrattsalvor hade trängt upp i Vivekas rum. Hon log plötsligt. Hon tänkte på Antonius' tre kanariefåglar och de små ljusgröna äggen i boet, som han väntat sig så mycket av ända till dess det upptäckts att alla tre fåglarna voro honor.

Någon tittade ut genom fönstret i den våning där Lagercronas hade bott, och Viveka förstod att hon knappast kunde stå här längre utan att väcka uppseende.

Hon gick runt hörnet och kastade en blick bortåt den plats där regementet förut haft sina kaserner. Nu var Ramstadens regemente förflyttat utanför staden, och endast ett litet stycke av slätten, där Viveka sett

sin far galoppera på Sandra framför uppställda led, var kvar. På det övriga utrymmet hade redan nya hyreshus skjutit upp. En hund av blandras som liknade Douglas' älskade Jupp strök omkring henne, men den närmade sig inte så att hon kunde klappa den.

Viveka gick långsamt tillbaka till slottet. När hon åter nalkades gallergrinderna blev hon plötsligt ängslig till mods. Nu skulle hon komma till moster Eveline och Eveline skulle lyfta henne upp i sitt knä, granska hennes klänning och naglar med vassa ironiska blickar och göra anmärkningar som skulle få Viveka, stackars barn, att rodna av skam.

Så lyfte Viveka armarna med en befriande suck. Å, de dagarna voro förbi då hon fruktade moster Eveline. Hon var inte barn längre. Promenaden genom staden hade flyttat henne många år tillbaka i tiden. Hon var ensam nu och behövde inte frukta någon. Var det så säkert? Skulle det inte kunna hända att den sjuka landshövdingen Macdougall där uppe reste sig ur sin säng och åter jagade Viveka tillbaka till barndomens skräckrike av befallningar som man måste lyda, av anmärkningar och hån som man motståndslöst vred sig under, därför att man inte kunde finna några ord att försvara sig med? Under några få minuter framför det hus där Viveka vuxit upp hade hon överfallits av en sentimental känsla av att hennes barndomstid varit ljuvlig, en sommardag utan moln. Nu, återkallad till verkligheten av den välkända gallergrinden framför slottet, visste hon att det inte var sant. Om det varit sant skulle hennes hjärta strömmat över av minnen. Vad hade hon nu erinrat sig? Ett par flyktiga episoder

utan betydelse hade dykt upp för hennes inre syn och hennes tårar hade endast varit uttryck för en beklämning, vars orsak hon just då inte förmått göra riktigt klar för sig. Nu visste hon det. Hon hade aldrig varit lycklig i den där vita och bruna stenvillan. Sofias röst, hennes magra och knotiga händer hade jagat den lilla skygga flicka som en gång varit Viveka ur rum i rum. I sömnen under natten hade hon gått tillbaka till de stora rummen och tänt ljus efter ljus, kanske i ett drömligt hopp att finna dem befriade från denna mor som inte älskade henne.

— Jag vill inte se det igen, viskade Viveka för sig själv. Jag vill aldrig mera gå den vägen.

Någon snuddade förbi henne där hon stod försänkt i tankar: en yppig dam klädd i svart siden, som stramade över en väldig, framskjutande byst.

Viveka skymtade ett par blänkande mörka ögon och en mun som snarare såg ut som ett frodigt rött plommon än som ett svällande körsbär. I samma minut den där damen kommit förbi Viveka visste hon vem det var: hennes älskade sköna fröken Erna Abraham. Sju år hade förvandlat henne. I stället för att de skulle ha låtit henne sakta mogna till en än mer strålande skönhet hade de låtit henne breda ut sig som en Jerikoros. Viveka bet sig i läppen för att inte skrika högt. Men därefter erinrade hon sig att hon hade hört att Erna Abraham för länge sedan hade gift sig med Sören Silfverskepp och förmodligen snart skulle bli välbeställd apotekarfru i Ramstaden.

Hon öppnade gallergrinden och gick åter mellan de höga snövallarna upp till residenset.

Macdougalls väntade denna dag Aimées man, Herman Ankarlod, som numera var kapten i kungliga flottans reserv och slagit sig på något slags agenturverksamhet, hittills visst med ytterligt klen resultat. Herman skulle tillbringa nyårshelgen hos dem.

Viveka satt tillsammans med kusinerna och morbror David Macdougall i salongen strax före middagen, då Aimée kom in med sin man som hon hämtat vid stationen och som de sade måst under julen resa till Igelfors i familjeangelägenheter. När kapten Ankarlod nu stod framför landshövding Macdougall, en liten satt figur utan all charm, måste Viveka le. Hon hade inte sett Herman på länge. Hans alltid allvarsamma ausikte hade fått ett långt starkare uttryck av dryg dumhet än det förut haft och hans hår hade glesnat mycket uppe i pannan. Hon erinrade sig hur han vid sin första ankomst till Igelfors stått på gården omgiven av de ljusklädda, förväntansfulla kusinerna Macdougall och hur förläget han då hållit sin halmhatt tryckt mot sitt bröst som en sköld. Han var säkrare nu och inte ett spår förlägen. Det var som om han blivit en helt annan.

Aimée förde honom in till sin mor och han steg strax därpå ut igen från sängkammaren med en min som om han fått kväljningar.

Vid middagsbordet härskade en tryckt stämning. Aimée frågade viskande om sina barn och Herman sade henne att de hade det utmärkt med sköterskan. Han yttrade det i en ton som om han ansåg sin hustru bra pjoskig som alls hade frågat. Aimée såg också ledsen ut och vågade inte mera förhöra sig om barnen.

Nu började kapten Ankarlod tala om Joachim Macdougall, som han blivit ett slags förmyndare för och för vars skull han ofta reste ut till Aronsro, det privata sinnessjukhuset utanför Stockholm, där släkten hade satt in honom.

Aron Sadok, överläkaren där, hade känt sig rörd över Joachims jämrande tal om hur han längtade tillbaka till det fridfulla Igelfors, där han levat nästan oavbrutet i sextiotvå år, och Aron hade ju i grunden aldrig förmått upptäcka andra fel hos honom än att han var ovårdad, cynisk och grälsjuk. Sedan han konfererat länge med en yngre nyanställd underläkare Salem Benjaminson som sagt sig känna en anförvant till Joachim, hade de bägge kumpanerna därför givit denne lov att på juldagen fara hem för en vecka eller två mot löfte att uppföra sig riktigt beskedligt. Ankarlod hade de trott vara bortrest, när de icke träffat honom på telefon, men Joachims snälla systrar Ottilia och Alida, som nu hade det så lugnt och gott på den gamla gården, omgivna som de alltid voro av kärkomna gästers hjärtevärm, hade bävande lämnat sitt samtycke, och en ung sköterska hade åtföljt Joachim. Men systrarna anade att det skulle bli otrevligt och därför hade de tillkallat Herman Ankarlod, för vilken det då hade varit för sent att avstyra hela tilltaget såsom han eljes skulle ha önskat.

David Macdougall slog ifrån sig med bägge händerna, han ville inte höra om den gräslige Joachim, men Herman tog ingen notis om sin svärfars ovilja utan fortsatte att berätta om Joachim med sin tråkiga malande röst.

HERMAN ANKARLODS BERÄTTELSE

— Han har det ju alldeles utmärkt på Aronsro, sade Herman och såg ut som om han avundats Joachim. Både Aron Sadok och hans underläkare Salem Benjaminson äro nog i regel pålitliga och bestämda karlar, som i vanliga fall inte låta huttna med sig, men litet blödsinta tyckas de ändå bli ibland. Kanske de också anse det klokt att då och då ge efter för förmögna patienter därför att de äro rädda att inte annars få behålla dem. Och bara namnen på de där babyloniska herrarna kunna ju göra en misstänksam mot det höga pensionspriset. Du, Viveka, känner ju för resten Salem Benjaminson nere från Bedalund? Det har Benjaminson själv nämnt för mig.

— Han hade god hand med Arvida Gottlibson, svarade Viveka.

— Salem tycker väl om herrgårdar, kan jag tänka mig, fortfor Ankarlod, och den illistige Joachim hade inbillat honom att han och hans systrar med tiden skulle låta honom förvandla Igelfors till ett lantligt och tidsenligare Aronsro som skulle heta Salems Nya Vilohem. Men hur kunde Benjaminson övertala Ottilia och Alida att ta emot brodern mitt i julhelgen? Jag frågar bara. Har ingen av dem skrivit till er om hur det där avlöpte?

— Vi . . . vi ha varit så sysselsatta med mor att jag är rädd för att vi inte läst breven från Igelfors så uppmärksamt som vi kanske bort, mumlade Frédrique undvikande.

Herman gav henne en ogillande blick.

— Ja, jag har ju själv varit alltför upptagen för att hinna skriva, men jag fruktar för att även om jag gjort mig besvär med att författa ett brev skulle Aimée

bara ögnat igenom det också, sade han med ett försök att vara skämtsam.

— O nej, hur kan du bara tro det, Herman? utbrast Aimée milt förebrående.

Men han hörde inte på henne.

— Ni begripa väl hur ängsliga Alida och Ottilia kände sig över att han skulle komma och därtill mitt i julen medan Christine och hennes barn voro där. Det hade bara fattats att vi allesammans också kommit dit som vi bruka. Aimée ville ju, hon också, att jag skulle resa över till Igelfors för att vara på platsen när Joachim anlände. Jag måste säga, fast han är Aimées morbror, att han såg förskräckligare ut än någonsin. Han har väl alltid sett ruskig ut, kan jag förstå, men nu har han utvecklats till en rent kriminell typ. De där små plirande, närsittande ögonen han har hade ett elakt och lurigt uttryck. Knappast hälsade han på någon utan började genast sno runt på gården och leta efter sin sista katt, en avkomling i rätt nedstigande led från hans gamla Moses. Men katten hade för länge sedan rymt från bruket och levde väl nu ett vilt busliv i skogarna. När Alida på sitt milda sätt underrättade sin bror om det vidriga djurets flykt såg han ut som om han skulle slå till henne. Sedan ville han ha tag i sitt metspö. Tro- ligen tänkte han hugga en vak i isen och meta på själva juldagen. Men inte heller metspöet fann han. Det hade lyckligtvis någon av gårdens folk tagit eller brutit sönder.

— Stackars Joachim, viskade Jacqueline plötsligt. Till och med det lilla av hans egendom var således förlorat för honom.

JOACHIM HAR DET UTMÄRKT PÅ ARONSRO

— Snälla Jacquette, du tycker väl inte synd om honom? skrattade landshövdingen. Han är ju spritt språngande galen.

Viveka, som lyssnade lika ivrigt som sina kusiner till Herman, såg på sin morbror David och kände för första gången harm mot honom. Han satt där så frisk och oberörd och med sin vanliga överdådiga gest strök han med handen genom sitt yviga hår och uttalade sin dom över Joachim Rosenhielm. Landshövding Macdougall ville tydligen inte höra mera om Evelines olycklige bror, men Herman Ankarlod, väl kommen i gång med att berätta, hade inte lust att sluta. Alltså malde han vidare med sin entoniga, knäppiga röst.

— Det blev en tråkig juldag och allt kom sig av att Aron Sadok skickat Joachim på oss igen. Sköterskan var ju ung och såg ganska nätt ut, men det gjorde bara saken värre. Joachim var säkert förtjust i henne, rentav förälskad, för han kallade henne vid smeknamn som syster Bläöga och sådant som dårar kunna hitta på, och han måtte fått henne att tro att han skulle gifta sig med henne, så att hon skulle bli fru på Igelfors. Följaktligen fick han göra som han ville för henne. Mostrarna, de snälla live, visste sig ingen råd så ängsliga voro de och ändå ville de göra sig till för Joachim och ge honom god mat och pyssla om honom, fastän han bara satte sig på sina höga hästar mot dem. Tidningar i massa måste han fått läsa på det där fina Aronsro för han underhöll mig med varenda manöver som tyskarna företagit sedan krigets början. Benjaminson anser det också som ett hälsotecken och en förmildrande omständighet att han mitt i sin galenskap

beundrar tyskarna och tror på deras seger. Där sticker i alla fall fram något av den goda traditionella uppfostran han fått, hur han sedan själv fördärvat den. Allteftersom juldagen gick blev det tydligt för oss alla att han tänkte stanna på Igelfors och bli brukets herre. Till en början tog han sig för att inspektera hyttan. Karlarna voro ju lediga, men den ene efter den andre smög sig ändå upp för att fnissande bakom handen hälsa på sin gamla fnoskiga baron. Han var överlägsen och familjär på en gång mot dem och ordade vitt och brett om en hop förbättringar han skulle sätta i gång med så fort helgen bara var över. Det var verkliggen skrattretande.

Jacquette, som suttit och stirrat på sin svåger med en sorgsen och förvånad blick, avbröt honom igen.

— Hur är det, sade hon, får inte Joachim någon avkastning från bruket? Ende sonen på gården borde väl till och med ha sitt framför oss andra.

— Kära Jacquette, du gör mig häpen, svarade Herman hånfullt. Joachim får väl sannerligen vad han skall ha. Ni bekosta ju hans vistelse hos den klipske Sadok på Aronsro, som ställer sig tillräckligt dyr. Det vore väl bättre han fördes till ett hospital, så kostade er hans galenskap inte så mycket.

— Men hans morsarv? invände Jacquette med förvånande envishet. Och hans morsarv är ju hans farsarv också, eftersom mormor satt i orubbat bo.

Landshövding David Macdougall blev med ens mörkröd av föregelse.

— Vad är det för dumt prat? röt han. Naturligtvis måste Joachims tillgodohavande innestå, och det är just

för att han inte skall förskingra sitt arv som vi ställt honom under förmyndare. Men har du nu också börjat syssla med affärer? Är det din Gudbrand från Gudbrandsdalen som lärt dig det?

Och David tillade, nu i en mildare, mera ironisk ton:

— Jag trodde ni bägge två voro lika opraktiska och alltid svävade i det blå.

Men när hennes far nu nämnde hennes man blev Jacqueline åter tyst och sade ingenting mera.

Landshövding David kastade sig då desto obarmhärtigare över den av sina mågar som var närvarande.

— Skenet bedrar ju, min gode Herman, och i affärer hade jag annars i det längsta trott dig vara närpå lika enfaldig som Julies Jöns. Men du, Herman, visar dig ju nu fått riktiga utförsgåvor, om du är lika kvick som du blivit pratig, skrattade han sarkastiskt.

Så slog han om och hänvände sig bevekande och med låtsad artighet till sin måg:

— Uppriktigt sagt, ha vi inte hört nog om Joachim nu? Du äter ju knappast, min käre Herman. Ta nu för dig åtminstone av efterrätten.

Men den halsstarrige Herman Ankarlod envisades, i det han lade en bit av tårtan på sin tallrik:

— Bara ett ögonblick, farbror David, jag har snart slutat.

Och så skroderade han vidare:

— När det blev eftermiddag, gav jag sköterskan i hemlighet en vink om att de nu måste göra sig i ordning för att hinna tillbaka till Aronsro med kvällståget. Det är ju en dryg bit till stationen och jag hade sagt åt kusken att vara framme med släden i god tid. Men

när Joachim fick syn på släden med den gamla kusken Kula bakpå, som han kände så väl, blev han alldeles från vettet. "Det är väl inte meningen att jag skall fara min väg?" skrek han till. Jag sade honom så lugnt och behärskat som det var mig möjligt att det var just vad han skulle och att han kunde vara glad och tacksam över att ha fått vara på Igelfors en hel dag. Då började han skrika att det var han som ägde Igelfors och att ingen hade någon rätt att bestämma över hans bruk, allra minst jag som efter hans åsikt var en utböling. Där hör ju Jacqueline hur förryckt hennes morbror är. Det hade varit skönt just om vi låtit honom stanna på Igelfors, då hade alltihop snart gått åt pipan. I de klokas värld skall klokskapen härska och dårskapen får hålla sig på dårhusen. Jag försökte få in honom i släden. Jag lade till och med armen om hans liv så att om någon främmande kommit in på gårdsplanen kunde det sett ut som om vi vore de såtaste vänner, men i nästa minut hade han slitit sig lös. I vild fart satte han av över snön med den gamla ruggiga, malättna pälsen flaxande omkring sig. Det bar av ända till järnstaketet, innan jag hann i fatt honom. Då jag ville dra honom tillbaka till släden klängde han sig med all sin styrka fast vid staketet. Han är märkvärdigt stark för sina år, och under det jag stretade med honom fick jag en knuff så jag rullade om i snön. Mostrarna med Christine framför sig tjöto i högan sky. Carl-Mårten, den mesen, yrkade förstås på att han skulle få stanna kvar, men sprang sedan sin väg och gömde sig bakom husknuten, tror jag. Slutligen fick jag bistånd av den hederlige Kula och ett par andra karlar från bruket

som skyndat fram. Joachim höll fast i järnstängerna som om det gällt hans liv. Plötsligt började han klaga och gråta på det ynkligaste sätt. Då märkte vi att skinnet på hans fingrar liksom fastnat vid järnet. Det var ju smällkallt ute och så småningom hade väl hans händer blivit fuktiga och så var det som om de fastnat. Det hjälpte inte, vi måste slita bort honom, och där stod han med blödande fingrar och grinande ansikte så att det var nästan hemskt att se.

Landshövding Macdougall sköt sin stol från bordet.

— Nu vill jag inte höra mer om den där ynkedomen, sade han bestämt. Låt oss gå in och dricka kaffe. Av vad vår förståndige Herman berättat förstår jag nu ännu bättre än förut hur väl det var att vi skaffade undan Joachim i tid. Vem vet vilka olyckor han kunde ställt till på vårt älskade gamla Igelfors?

Husjungfrun öppnade nu dörrarna till salongen och de gingo ut ur matsalen.

Herman Ankarlod tog med trumpen min Aimées arm. Hans svärfar hade avbrutit honom innan han fått slutföra skildringen av sin bravad och hur han äntligen fått Joachim Rosenhielm från Igelfors och tillbaka till Aronsro, och det retade honom obeskrivligt. Aimée klappade vänligt hans hand för att han skulle lugna sig, men samtidigt såg hon bort mot sin far som gick i spetsen framför sällskapet in i vardagsrummet, där de alltid brukade dricka kaffe efter middagen, med en så strålande blick av beundran och kärlek att Herman som ertappade den drog sin hand ur hennes.

Landshövding Macdougall slog sig ned i länstolen vid den öppna brasan, men knappt hade han tänt sin

GREVINNAN EVELINES SÄNGKAMMARE

cigarr och dragit ett djupt bloss med en suck av välbehag förrän han spratt till som om han erinrat sig något.

— Vi glömde ju att tacka mor för maten, sade han och lade ifrån sig den glödande cigarren på askfatet.

Han reste sig och följd av flickorna gick han in i sängkammaren.

Viveka kom sist i raden och vände sig om och tittade på Herman, men han vinkade avvärijande mot henne. Nej, han hade tydligen inte någon lust att gå in till sin svärmor igen.

Under Evelines sjukdom hade hennes man och döttrar fått till vana att alltid gå in till henne en stund efter middagen. De ville inte att det skulle se ut som om de lämnade henne utanför familjelivet bara för att hon låg till sängs. En efter en stego de nu fram till Karl Johanssängen, lyfte upp den vaxgula handen och mumlade:

— Tack för maten, mor.

Så hade de kysst henne på handen och tackat efter varje måltid så långt de kunde minnas tillbaka. Hon tyckte om denna uppmärksamhet även nu. Sjukdomen och de svåra plågorna hade inte fått henne att glömma att hon var hemmets härskarinna och utmärkta husmoder och hon skulle blivit uppbragt, om döttrarna blott för en sekund försummat sina plikter emot henne.

Denna afton kände hon sig litet bättre och genast var hon full av planer.

— Vi ha inte varit på Igelfors på länge, sade hon ivrigt till David, som med ett medlidsamt leende såg ned på henne. Låt oss fara dit allesammans nu på ny-

året. Jag minns inte en jul som jag inte tillbringat där hemma. Igelfors skall göra mig frisk igen. Där är så vackert vid den här tiden på året med snö på granarna och ån är förstås frusen. Och så få flickorna åka skridskor.

Fastän Eveline nu hade tre gifta döttrar, talade hon alltid om dem som "flickorna". Det var som om hon inte velat erkänna för sig själv att deras män hade större rättigheter över dem än hon.

— Vi få väl vänta litet, sade landshövdingen vänligt. Det är för kallt för dig att komma ut direkt från sängen och resan är ganska tröttsam.

Nu blev hon ond.

— Har jag någonsin klagat över att resan till Igelfors skulle vara tröttsam? skrek hon med uppretad röst. När barnen voro små fick jag styra om all packningen och göra i ordning hela huset för vår bortovaro och hörde ni mig någonsin säga ett ord om besvär?

— Nej, nej, snälla Eveline, sökte David lugna henne. Du är den duktigaste kvinna jag känt i mitt liv.

Men hennes döttrar smålogo, kanske vid minnet av hur deras mor vid sådana tillfällen som hon nyss hänsyftat på suttit bekvämt tillbakalutad i sin soffa och låtit mamsell ta emot order om packningen och om vad som skulle utföras i hushållet medan familjen var borta. Hon hade en utomordentlig organisationsförmåga, men hon lyfte aldrig ett finger för att hjälpa till. Det enda hennes händer sysslade med var att skriva brev eller att förfärdiga något litet läckert handarbete.

När de kommo ut i vardagsrummet igen till sitt kallande kaffe, sade Herman Ankarlod:

— Vem skall vaka i natt?

— Det skall jag, svarade Jacqueline. Det är min tur nu.

— Det är ju för tokigt, bröt Herman ut. Ni få lov att skaffa en sjuksköterska också för natten. Jag vill inte ha min hustru tillbaka så överansträngd att hon måste köras till ett vilohem. Aimée har aldrig tålt vid att vara uppe om nätterna.

— Snälla Herman . . . avbröt honom Aimée med sin pipiga röst. Jag står så bra ut med det . . .

Men hennes man klippte av henne.

— I morgon dag telefonerar jag efter en sjuksyster, sade han.

Och som om han först nu kommit ihåg att han borde fråga sin svärfar om lov, vände han sig nu till honom.

— Eller hur, farbror David? Är inte farbror David överens med mig?

Landshövdingen, som tänt sin cigarr på nytt, nickade bifall.

— Joo vars, låt henne bara komma, sade han lätt. Det blir litet mycket fruntimmer i huset och flera som genom detta arrangemang få gå sysslösa, käre Herman, men gör som du vill. Jag är rädd för att Eveline kommer att köra ut henne ur rummet många gånger om natten, men det vänjer sig väl människan vid.

Herman lutade sig med en belåten min tillbaka i stolen som om han nu fått sin revansch för sin svärfars ohövlighet att vid middagen avbryta honom. Och aftonen slutade i all stillhet och frid framför brasan, vars glöd falnade till aska medan vinden lät höra ett litet behagligt vinande ljud i skorstenspipan.

TJUGONDE KAPITLET.

Ansiktet på kudden och Jacquettes ansikte. — Joachims öde tynger mig, sade Jacqueline. Joachim passade i vansinnet på Igelfors.

Denna samma afton bad Viveka Jacqueline att få sitta uppe med henne hos den sjuka. Jacqueline tvekade litet och såg på Viveka med sin drömmande sorgsna blick.

— En stund bara då, sade hon äntligen. Du som är ung behöver sova.

Men var inte Jacqueline också ung, bara fyra år äldre än Viveka? Det lät på henne när hon talade som om hon för länge sedan lämnat ungdomen bakom sig och nu stod på en annan strand som skilde sig från Vivekas genom ett hav av mörka vågor.

Inne i sängkammaren tände Jacqueline den gröna nattlampan vid sin mors säng och sysslade tyst omkring henne utan att Eveline som redan slumrat till märkte det. Hon slätade hennes örngottsvar och lade lakanet till rätta. Systrarna hade hjälpt till att göra henne i ordning för natten och sedan hade hon sjunkit i dvala.

Hon såg så hjälplös ut nu att Viveka som stod och stirrade ned på henne kände sig rörd.

För första gången sjönko alla de bittra tankar hon närt mot Eveline Macdougall undan, bleknade och

GREVINNAN EVELINES SÄNGKAMMARE

plånades ut i den dödsskugga som lägrat sig över rummet.

Jacquette kom tyst fram till henne.

— När hon sover ser hon ut som om hon redan vore död, sade Jacquette och ryste.

Viveka kunde inte svara något tröstande och därför teg hon. Sömmen och döden voro här så obarmhärtigt lika varandra.

Jacquette gick över golvet och steg in i den djupa fönsternischen. Där stodo två små taburetter och ett litet trekantigt bord placerade vid fönstret och inga gardiner hängde skymmande för, så att man hade god utsikt över rummet och den sjuka i sängen.

Systrarna Macdougall brukade sitta här i fönsternischen när de vakade hos Eveline. De behövde då inte vara oroliga för att deras rörelser skulle störa henne och de kunde sy vid skenet från den lilla lampan, vars ljus inte nådde fram till sängen.

Jacquette vinkade Viveka till sig och Viveka steg in i nischen och fick genast en känsla av att hon befann sig i en avskild liten kammare.

— Titta så vacker himlen är i kväll, sade hennes kusin lågt.

De lutade sig båda fram mot rutan. Jacquette hade ännu inte tänt den lilla lampan på bordet och de befunno sig i skymning, men där utanför lyste det vitt av all snön i trädgården och natthimlen strålade av stjärnor. Det föreföll Viveka som om hon aldrig hade sett så starkt strålände stjärnor förr. Vintergatan var en guldspång och Karlavagnens skakel gnistrade och sprakade

ANSIKTET PÅ KUDDEN

så att Viveka tyckte sig se guldspånor flyga genom luften och försvinna ned i snön.

— Det är vackert, viskade hon till Jacqueline.

— Ja, det är vackert, svarade Jacqueline.

Hon sade det med en så underligt frånvarande röst att Viveka i smyg måste kasta en blick på henne. Hennes ansikte var blekt och ögonen skeno med en extatisk glans som gav Viveka ångest. Hur olik var hon inte nu den Jacqueline Macdougall som kommit emot Viveka, Antonius och Adolf von Gottlibson i det lilla kyffet till studentrum hon bebodde innan hon flyttat över till den Gottlibsonska gården i Uppsala. Den gången hade Viveka också blivit förskräckt över hennes utseende, men då av den orsaken att hennes kusin blivit så onaturligt fet av sitt stillasittande liv att Viveka också då hade haft svårt att känna igen henne. Nu hade hon magrat ännu mer onaturligt och tycktes till det oigenkännliga bräcklig. Men när hon lyfte handen för att för Viveka peka ut en stjärna som var större än de andra föreföll det som om handen, fastän smal och vit, samlat till sig all hennes styrka. Den darrade inte och de smidiga fingrarna krökte sig plötsligt som om de kunnat krossa stjärnan mellan sig och mala den till stoft.

Nu tände Jacqueline lampan och de slogo sig ned vid bordet. Ett litet handarbete låg på den blanka bordskivan, men Jacqueline rörde det inte.

Hon satt och stirrade framför sig med de vackra händerna vilande i knäet. Viveka mindes att hon på samma sätt suttit mittemot henne i järnvägskupén när de farit hit, orörlig, borta som om hon plötsligt glidit ut ur verkligheten.

Efter det de varit tysta en lång stund sade Jacqueline, liksom långsamt återvändande till sig själv från en lång vandring i det okända:

— Jag tänker på vad Herman berättade om morbror Joachim. Tycker du inte att det lät förskräckligt?

Viveka nickade.

— Jag har aldrig haft någon sympati för morbror Joachim, fortsatte Jacqueline. Du minns väl hur obehaglig han alltid var mot oss barn på Igelfors. Vi lämnade honom helst i fred med katten och metspöet, han var väl också lyckligast de stunder då han stod på bryggan och metade och vi smögo ju omvägar för att inte stöta på honom. Men nu tynger mig hans öde. Jag tycker de varit orättvisa mot honom. Det verkar som om hela släkten bara längtat efter att bli av med honom. Han borde fått överta hela det gamla Igelfors som han hörde ihop med. Eljes borde de löst ut honom så att han för pengarna kunde ha köpt sig ett mindre ställe. Han kunde fått det ordnat åt sig på samma sätt som den där äldre brodern till Jöns Kruse, som Aimée talade med dig om.

Viveka var förvånad över att Jacqueline som hållit sig så tyst dessa dagar nu började prata med henne och hon aktade sig noga för att säga något som skulle komma Jacqueline att åter dra sig in i sitt skal.

— Vi voro inte snälla mot honom, sade Jacqueline och fick ett plågat uttryck i ögonen. Allra minst mor som knappast tålde att se honom. Han var nog lik sin far, vår morfar. Det sades ju att gårdsfolket dränkte honom. Det är något besynnerligt med Igelfors, som om goda och onda makter ständigt kämpade om det. Vi

JACQUETTES ANSIKTE

som bott där veta det. Stångjärnshamrarna sjunga sin sång hela natten för oss och den blå masugnsflamman stiger mot skyn, men något ondskefullt lurar hela tiden i skymundan på oss. Det var det där lurande ondskefulla som jagade Aimée och Julie ut i skogarna när de förlovat sig och vi andra trodde att de voro så lyckliga. Det skulle kanske också jaga bort mig och locka mig att gå vilse på de kända stigarna om jag komme dit. Joachim är den enda som passar i vansinnet där, medan hans två bröder flydde från det till Amerika och väl gingo under. Vem vet om det inte är Igelfors' onda vanvett som nu från långt håll drabbat mor och stigit in i hennes kropp för att långsamt kväva den.

Hon såg på Viveka med vidöppna ögon där skräcken levde.

— Se så jag blivit, viskade hon. Det där hemlighetsfulla onda kryper intill mig på natten och lämnar mig ingen ro. Det var därför jag ville du skulle sitta här med mig. Det känns bättre då.

Viveka skulle velat stryka över hennes händer, men hon vågade inte röra vid Jacqueline. Hon hade en svag förnimmelse av att om hon vidrörde sin kusin skulle denna plötsligt försvinna och lösas upp i dimma.

Åter sutto de tysta. Alla i hela det stora huset sovo utom de. Huvudet där borta på kudden rörde på sig och de hörde att den sovande jämrade sig. Strax reste sig Jacqueline och smög sig över golvet till sidan av sängen. Men Eveline hade inte vaknat. Hon stönade bara sakta som i en mardröm.

I detta nu märkte Viveka att ansiktet på kudden och Jacquettes ansikte voro skrämmande lika varandra.

I Jacquettes ådror rann samma blod som långsamt höll på att förgifta hennes mors inälvor, och Viveka inbillade sig att över dem bägge sänkte dödens fågel sin svarta vinge. Hon hade velat ropa till för att varna Jacqueline, men hennes strupe snördes samman så att inte ett ljud trängde fram.

Jacquette kom tillbaka.

— Hu, jag fryser, sade hon rysande, och ändå är det varmt här inne.

Hon såg längtande mot dörren och innan Viveka hunnit säga något var hon framme vid den, ryckte upp den och försvann.

Viveka kastade en blick mot sängen, men Eveline Macdougall hade inte vaknat. Då gick hon på tå ut genom dörren efter sin kusin. Hur kom det sig att Jacqueline som var så rädd om sin mor nu plötsligt lämnade sin vaktpost? Viveka vågade inte vara ensam kvar. Vaknade hennes moster, skulle hon inte vilja ta emot medicinen ur hennes hand. Viveka måste föra Jacqueline tillbaka. Det var nödvändigt.

Lämnande dörren på glänt bakom sig steg hon ut i vardagsrummet, där de suttit efter middagen. Men fastän Viveka ej tände det elektriska ljuset var hon säker på att Jacqueline inte var där. Nu tyckte hon sig höra lätta springande steg i rummen längre bort.

Viveka famlade sig vidare fram genom den väldiga salongen. Lyktan där utanför porten som brann hela natten kastade sitt sken mot de höga fönstren och fick dem att lysa som om en ny dag redan grytt. Också kristallkronans prismor träffades. Det var som om

månstrålar lekt mellan dem. De hängande prismorna glittrade till och sände små blixtar av ljus omkring sig.

Viveka fortsatte att leta efter sin kusin Jacqueline. När hon var liten hade hon ibland fått vara med när kusinerna lekt kurragömma och hon erinrade sig livligt de mörka rummen och de skumma korridorerna som aldrig togo slut. Plötsligt hade hon då stött på någon av sina kusiner inkrupen i någon vrå tyst, blek av lekens spänning och med ett finger på munnen varnande Viveka för att förråda hennes gömställe för de andra. Nu hade kurragömmaleken börjat på nytt, men den här gången var det allvar och ångest i den.

Viveka tyckte sig höra Jacquettes alltmera smygande steg än här, än där. Hon sprang ur rum i rum utan att behöva öppna dörrarna som stodo på vid gavel.

Slutligen stannade hon. Hon hörde tunga och flämtande andetag, här måste Jacqueline vara. Viveka trevade på väggen och fann strömbrytaren som hon genast vred på. Med ens strålade rummet av ljus och i en soffa mitt framför Viveka satt Jacqueline med handen över bröstet som om hon haft ont.

Vivekas hjärta började hårt slå. Det var inte den plötsliga åsynen av Jacqueline som gav hennes hjärta en stöt. Det var rummet. I hennes minnes gömma hade alltid det här rummet haft en plats och nu bredde det ut sig för hennes häpna blickar, mystiskt och hemlighetsfullt belyst av taklamporna under sina mörkröda sidenskrämar. I den där fönstersmygen hade den tolvåriga Viveka suttit på Aimées bröllopskväll dold av det tunna draperiet när hennes älskade Donald Mac-

dougall tillsammans med doktorinnan Fromling stigit över tröskeln. Viveka hade velat rädda sig undan, men de hade sjunkit ned i den lilla empiresoffan under den breda fyrkantiga spegeln: den unge Donald med sin man av mörkt hår tätt intill den slanka, förföriska doktorinnan med den ormlika kroppen omgiven av grön chiffon, ur vars bölja rundningen av hennes vita bröst frestande höjde sig. Från sin undangömda plats hade Viveka sett hur Donald och den vackra doktorinnan kysstes. Hennes kusin hade plötsligt upptäckt henne, och förföljd av hans utrop: "Spionerar du på mig?" hade hon förskrämd och gråtande flytt genom korridorerna och slutligen hittat Aimées kammare. Där hade hon med hjärtat fyllt av tolvårsålderns heta sorg fått hjälpa Aimée av med brudklänningen. Aimée hade trampat på den när hon steg ur den, som om också inom henne en sorg värkt som hon haft svårt att bära.

Viveka väcktes ur sina tankar av att Jacqueline där borta i soffan kallade på henne.

Då sprang hon fram till henne. Jacqueline gjorde en liten åtbörd med handen och Viveka slog sig ned på samma plats där en gång Donald suttit.

— Vad är det, Jacqueline? frågade Viveka. Är du sjuk? Kanske jag skall säga till Aimée eller Frédrique?

— Nej, nej, bed dem inte komma hit, mumlade Jacqueline. Jag skall strax gå tillbaka.

Men hon reste sig inte upp. Hon satt framåtlutad som förut med handen mot bröstet som om källan till allt ont funnits där inne.

Plötsligt viskade hon ut i rummet:

— Jag skall ha ett barn.

Det var som om hon, inte fullt medveten om Vivekas närvaro, berättat det för möblerna som hon kände ända sedan sin barndom och för den djupa fönstersmygen som alltid gömt på skymningen.

— Men då är du väl glad? sade Viveka tveksamt.

Hon såg ju att hennes kusin var ledsen i stället, men hon hade alltid hört att man blir så lycklig över sitt första barn.

— Jag är inte glad, sade Jacqueline mörkt och såg först nu på Viveka. Tänk på Joachim Rosenhielm och på Julies lilla idiot, lill-Eveline. Varför skulle inte mitt barn bli likt dem? Det är något tungt, stumt och sorgset som ligger som en sten i bröstet på mig, det är barnet som bara väntar några månader på att komma ut och få grina mig upp i ansiktet. Det är elakt också. Jag har blivit elak den här tiden, och det känns som om jag fått ett gift i mig.

Viveka ville gråta när hon såg på Jacqueline. Åter mindes hon den unga flickan som sovit så gott i rummet på Igelfors medan morgonsolen lyst på de vita gardinerna och sommarvinden fått dem att fläkta. Varför talade aldrig Jacqueline om sin man? Under dessa dagar hade hon inte en enda gång nämnt hans namn. Vad kunde ha hänt som förvandlat henne så?

Jacquette fortsatte att viska, men Viveka hade svårt att fatta vad hon sade. Hon tittade oupphörligt bort mot fönsternischen och tyckte sig se en skymt av den lilla tolvåringens bleka ansikte med ögon som skräckslagna stirrade på empiresoffan. Den gången för länge sedan hade den rymt ett svärmande par som kysstes och smektes upphetsade av champagnen och bröllops-

stämningen. Nu tryckte sig Jacqueline hårt emot den, pressande sin hand mot den plats av sin kropp där hon trodde att barnet vilade.

Åter skulle Viveka velat stryka över Jacquettes händer. Men liksom nyss förut där inne i den sjukas rum var det något som höll henne tillbaka. Allting föreföll henne denna natt så överkligt. Jacqueline själv med sitt onda barn under det värkande hjärtat tillhörde knappast verkligheten.

Ofta efteråt tänkte Viveka att om Jacqueline denna natt kunnat förtro sig åt henne skulle det som senare inträffade kanske aldrig behövt hända.

Men nu satt hon endast tyst och kände natten omkring sig, och natten byggde en hög mur runtom huset. Skulle de somna in här allesammans och sova i hundra år liksom prinsessan Törnrosa i sagans slott? Yttervärldens buller skulle inte nå hit in i de höga salarna. Krigets kanondunder skulle endast höras som ett avlägset havsbrus. Människor skulle dö och människor födas, men de skulle sova och vandra vidare på drömmens ängar, milt leende mot varandra och med sköna blommor i händerna.

Viveka ryckte till. Jacqueline hade rest sig upp. Vacklande gick hon över rummet och in i mörkret på andra sidan den öppna dörren. Viveka följde henne. De vandrade tysta tillbaka till sängkammaren över de mjuka mattorna.

En gång vände sig Viveka om och såg i slutet av rumsfilen det röda skenet från de sidenskärmda lamporna. De hade glömt att släcka. Men Viveka ville inte nu vända tillbaka. Det där rummet skulle alltid för

hennes minne lysa rött så att hon tydligt skulle kunna se den förskrämda tolvårsflickan bakom det tunna draperiet i fönsternischen och den unga blivande modern Jacqueline hopsjunken i empiresoffan under spegeln.

När de stego in i sängkammaren vaknade Eveline. Hon slog upp de tunga ögonlocken och stirrade rätt framför sig med ett ängsligt uttryck som om hon under sömnen förts till en främmande plats som hon nu inte kände igen.

Jacquette skyndade fram till henne.

— Vill mor något? frågade hon skälvande.

— Är det du, Jacqueline? sade då den sjuka med hes röst. Jag höll på att drunkna, tror jag. Men det var väl bara en dröm.

— Här är medicinen, mor.

Jacquette hade hållt upp en tesked ur medicinflaskan som alltid stod på nattduksbordet och dröp nu innehållet i skeden i sin mors öppnade mun. Eveline Macdougall svalde det med en grimas och fick syn på Viveka.

— Är Viveka uppe ännu? sade hon synbart missnöjd. Vågar inte Jacqueline sitta här ensam?

— Jo, snälla mor, skyndade sig Jacqueline att svara. Viveka skall genast gå. Jag stannar hos dig.

På en vink från Jacqueline tog Viveka då godnatt och smög sig ut ur rummet.

I korridoren brann inte något ljus och Viveka fick treva sig fram, i det hon sträckte ut armarna så att hon kunde känna väggarna på ömse sidor om sig. Plötsligt gjorde korridoren en skarp krök och hon var nära att falla. Viveka stannade med en känsla av att mörkret

samlat sig till en djup brunn framför hennes fötter och att hon skulle sjunka ned i den om hon toge ett enda steg till. Men hon sträckte ändå fram foten. Här var ju en trappa, att hon inte kommit ihåg den! Systrarna Macdougalls rum lågo ju i våningen under. Hon nästan kröp nedför trappan och befann sig åter i en mörk korridor, men nu visste hon ju att här måste finnas dörrar på ena sidan.

Hon var inte rädd längre. Mörkret hade blivit något välbekant och det kändes ljumt mot hennes kind som en smekning. Hennes hand stötte emot en nyckel. Här var dörren.

Viveka tvekade litet innan hon öppnade. Hon var orolig för att dörren skulle knarra så att Julie, Aimée och Frédrique vaknade. Men äntligen gled den ljudlöst upp och hon gick på tå genom de tre små kamrarna där systrarna Macdougall sovo. Hon kunde höra deras susande andetag. Någon av dem jämrade sig lätt och talade några obegripliga ord i sömnen.

När Viveka kommit i säng hörde hon åter för sina öron de där obegripliga framsuckade orden. Innehöllo de kanske en mening som endast var fattbar för den Macdougallska systraklanen?

TJUGUFÖRSTA KAPITLET.

Snart skall Eveline dö. — Systrarna Macdougall rörde sig tystare än någonsin. — Jag kommer.

Ännu några dagar in på det nya året kämpade Eveline Macdougall med döden en förtvivlad kamp som ibland fick hennes gula ansikte att glöda som om hälsan målat sina rosor på kinderna. Men även utan doktor Fromlings varnande ord att de ej finge hoppas på någon bättring skulle systrarna Macdougall förstått att den sjuka moderns återstående timmar nu voro uppmätta av en strängare hand än den svartskäggige husläkarens.

Vid ett tillfälle såg Viveka en skymt av doktorinnan Fromling i tamburen där hon stod och väntade på sin man. Åren tycktes icke ha förändrat henne som de förändrat den vackra fröken Erna Abraham. Hon föreföll alltjämt slank och elegant, men ansiktet var täckt av ett prickigt flor, så att Viveka inte kunde urskilja dragen därunder. Doktorinnan Fromling hade varit en av de få av Ramstadens damer som Eveline Macdougall umgåtts närmare med, kanske därför att fru Fromling haft vett nog att prisa allt vad den så mycket äldre väninnan företog sig. Men nu slapp hon inte in i sängkammaren. Doktor Fromling ville inte tillåta några andra än sin patients närmaste att komma in till henne.

GREVINNAN EVELINES SÄNGKAMMARE

Det gav Viveka en liten känsla av elak triumf att den förföriska damen som förtrollat hennes älskade Donald fick stå i tamburen, medan hon själv spatserade fritt omkring här inne i slottsrummen.

Tystare än någonsin rörde sig de fyra systrarna Macdougall i hemmet. De öppnade dörrarna så försiktigt som om de varit rädda för att stöta ikull någon som i samma nu kunde stått lutad mot dörrspegeln därinnanför. Om aftnarna ryggade de frysande tillbaka för slottets många mörka hörn som om de känt döden blåsa sin isiga andedräkt ut från gömslena bakom gardiner och från fönstersmygar. Med armarna lindade om varandras liv stodo de ibland vaggande av och an mitt på ett golv. Det såg då ut som om de uppfört en underlig dans eller utfört en hemlig rit som skulle avvärja olyckan från slottet.

Om förmiddagarna tog Julie sin stackars flicka ur sängen och bar ned henne i trädgården där hon på de uppkrattade smala gångarna körde omkring med henne i en urmodig barnvagn med sprucken sufflett, i vilken deras mor kört dem själva när de varit små. Hon talade då oavbrutet med barnet som med sina slöa och glanslösa, vitt uppspärrade ögon stirrade framför sig utan att synas höra något. Just här där Julie sköt barnvagnen utbreddes sig om somrarna en förtjusande gräsmatta översållad av vajande vallmo och små borstiga bellis i alla färger. Eveline hade mitt i staden skapat en lantlig engelsk äng, något som var mycket ovanligt på den tiden då de som ägde trädgårdar lade sig vinn om att odla blommorna i prydliga och stela rabatter.

SNART SKALL EVELINE DÖ

Landshövdingenskan brukade vandra här tidiga försommarmorgnar innan de reste ner till Igelfors, och Julie hade ett livligt minne av hur hon från fönstret sett sin mors stora spetsprydda parasoll lysa i solskenet medan hennes vida luftiga sommarklänning gra-ciöst släpat efter henne över den finmalda sanden.

Nu när Eveline låg för döden där uppe i det kvalmiga rummet erinrade sig hennes äldsta dotter tusen smådrag ur deras gemensamma liv. Hon kände dagligen en kväljande ånger inom sig över att hon inte varit någon tillräckligt god dotter, inte givit nog med kärlek, inte haft lust att lyda fort nog och ofta i sitt hjärta hyst trotsiga och ovärdiga känslor som alls icke borde funnits hos en dotter till Eveline Macdougall. Ty dödens skugga utplånade de onda och besvärande minnen Julie hade av sin mor och kvar dröjde de goda som ett fåtal lysande smycken i en mörk vävnad.

Det var de goda minnena Julie med nästan fånig, viskande stämma sökte delge sin egen lill-Eveline medan hon dessa morgnar sköt den uråldriga barnvagnen framför sig. Allt som oftast betraktade hon barnet med ömma och ängsliga blickar i hopp om att äntligen få se en stråle av mänskligt förnuft lysa inne i de utstående ögonen, men varje gång blev hennes hopp grusat och hon var nära att gråta. Då glömde hon åter den döende gamla Eveline för att med alla krafter söka samla sitt mod. Men hon förmådde inte riktigt se sanningen i ögonen, hon kunde inte föreställa sig att hennes älskade dotter skulle förbli idiot: en varelse som aldrig skulle kunna förstå något, inte skulle kunna lära sig läsa och tala eller sköta sig som en vanlig människa.

UPPBROTT HOS MACDOUGALLS

När blott en liten droppe av den förfärliga sanningen sjönk ned i hennes hjärta, frös hon och började darra.

Då frågade hon sig vad hon gjort för att hennes barn genom hennes förskyllan skulle straffas på detta vis. De flesta som drabbas av en liknande olycka söka strax efter en orsak inom sig själva, banna sitt eget blod och sitt eget sköte som kunnat frambringa en sådan frukt. Så också Julie nu. Hon kastade inte någon skuld på sin man. Det var hon, hon själv, som varit en bostad åt detta lilla liv, och det måste ha funnits något inne i henne som skadat det. Vad då? Åter gingo hennes tankar tillbaka till hennes egen mor och hon glömde då åter de goda minnena för att genomborras av de onda. Hur hade inte Eveline befallt över henne under hela hennes barndom och uppväxttid! Om Julie någon gång gjort henne emot hade det kunnat gå dagar, under vilka Eveline inte talat till henne och till och med sett över hennes huvud på de andra utan att låtsas märka sin äldsta dotters närvaro. På Igelfors hade hon tvingats att följa med på de dagslånga utfärderna genom skogarna och hon hade ansträngt sig att marschera framåt, rädd för att hennes mor skulle hånat henne om hon blivit efter på vägen och fastän hennes huvud värkt förskräckligt. Det var den starka, allt genomsyrande doften av barrträdens kåda som givit henne huvudvärk och kommit det att glimra av svarta punkter och streck för hennes ögon. Den nervösa huvudvärken följde henne alltjämt som ett minne från skogs promenaderna på det kära Igelfors.

Kunde något i hennes kropp ha förstörts redan när hon var barn och detta hemlighetsfulla något ha slagit

sin rot i lill-Eveline och gjort henne olik alla andra? Hon borde inte ha ansträngt sig så mycket av denna fruktan att väcka Evelines missnöje. Hon borde fått utvecklas fritt. Och när hon tänkte detta såg hon upp mot slottsmurarna och mindes hur hon och hennes systrar levat innanför dem, avskilda från hela den yttre världen som om de avlagt ett klosterlöfte. Men de hade älskat varandra, varit glada endast i varandras sällskap, och hon blev varm om hjärtat när hon tänkte på hur de nu, sedan den tråkige Herman Ankarlod rest tillbaka till sin eländiga agenturverksamhet i Stockholm, återfunnit varandra och till synes återgått till sin forna tillvaro som om ingenting hänt, ja som om den vuxna värld i vilken de sent omsider inträtt, igen dunstat bort och försvunnit då de sett varandra in i ögonen och deras händer på nytt förenats.

Julie inbillade sig att hon höll av sin man, åtminstone kände hon sig viss på att hon gjorde det när hon var tillsammans med honom. Mot henne var han, den eljes så artige, fordrande, nästan sträng, men hon som lärt sig ödmjukhet under sin mors hårda klor hade inte något emot att böja sig för hans vilja. Hon tyckte om att tjäna och i hemmet sysslade hon omkring honom, hörsammande hans minsta vink, ivrig att behaga och i sin ödmjukhet aldrig säker på om hon verkligen lyckades i sina bemödanden.

När Julie förde lill-Eveline tillbaka genom den vita trädgården för att åter ta henne med upp till rummen brukade hon möta Jacqueline som var på utväg. Med små snabba steg och med händerna inborrade i en liten grå muff som hon ägt som ung flicka och nu återfunnit

i skåpet i sin kammare kom Jacqueline emot henne utan att märka sin syster förrän hon var alldeles inpå henne.

— Den friska luften kommer att göra dig gott, kunde då Julie säga i det hon gav Jacquettes bleka ansikte en snabb forskande blick.

— Tror du? svarade Jacqueline oföränderligt och såg misstänksamt på sin äldre syster som om hon hade något att dölja som hon var rädd för att denna skulle upptäcka.

Och när Julie lyfte upp sitt barn väl insvept i en filt och bar det uppför trapporna och genom de skumma korridorerna fladdrade Jacquettes bleka ansikte framför henne på samma irriterande och envisa sätt som förr under skogspromenaderna på Igelfors de svarta punkterna och strecken glimrat i luften. Vad var det med Jacqueline? Julie, Aimée och Frédrique frågade sig det varje dag som gick med allt större oro. Jacqueline ville inte förtro sig åt dem och de måste behärska sig för att inte plåga henne med sin ängslan för hennes hälsa.

När Julie om morgnarna efter promenaden lagt sin dotter, tittade hon ut genom fönstret och såg då Jacqueline gå av och an på gångarna i trädgården med dessa snabba steg som förrådde hennes hjärtas ångest. Den lilla grå löjligen muffen höll hon framför sig som en bra ynkelig sköld mot något som tycktes storma in mot henne. Då skakade Julie med bekymrad min på huvudet och återvände dröjande till lill-Evelines säng och försökte med små åtbörder och miner locka fram ett leende på dessa läppar som inte tycktes förstå konsten att le.

JAG KOMMER

Under tiden borrade Jacqueline sina klackar i snön och sparkade upp små moln av snökorn framför sig. Hon tyckte inte om allt detta vita som sved i ögonen och sänkte sin kyla ända ned i hjärtat. Om det hade varit sommar och grönt skulle Jacqueline lättare burit sin börda. Hon föreställde sig ibland dessa dagar att om hon förmått gråta riktigt, om den flod av tårar, som tycktes ha frusit till is bakom hennes ögonlock och ej ville rinna mera, hade fått forsa ur hennes ögon ned i snön, skulle dessa varma tårar tvingat snön att smälta och ur den smältande snön skulle de gröna grässtråna och de röda vallmorna från forna somrar spirat upp för att skänka henne en smula glädje. Men hon förmådde inte pressa fram en tår.

Tårar ge lindring. Tårar skänka tröst. Det ljumma regn av tårar som sköljer över de heta kinderna bringar alla sinnen att domna. De äro oljan på det upprörda havet som får de svallande vågorna att stillna.

Men för Jacqueline fanns inte tårarnas tröst. Det var sant det hon hade sagt till Viveka den där natten då de vakat hos hennes mor: det barn hon bar under sitt hjärta hade kommit henne att känna sig elak. På sin man Gudbrand Graah tänkte hon med besk bitterhet som om han vållat henne en svår besvikelse. Men ibland om nätterna när hon låg vaken mindes hon smekmånadens ljuva stunder och då kom en sötma på hennes läppar och hennes näsborrar vidgades som om de förnummit doften av någon sällsynt blomma, vilken endast om natten lät sina färger glöda.

Liksom sina två äldre systrar Julie och Aimée hade Jacqueline skräckslagen och tjusad på en gång närmat

sig kärlekens eld och liksom de hade hon inte kunnat tåla hettan från flammorna. Den första tiden hade den lille axelbrede björnen Gudbrand Graah med det ruf-siga mörka håret som i en man föll ned över pannan och med de klarblå starkt lysande ögonen försänkt henne i ett rus av sällhet bara genom att kyssa henne på munnen. Under deras korta förlovning var det som om hans händer ritat en ring omkring henne, ett krit-streck över vilket hon inte förmådde stiga. Den yttre världen försvann för hennes blickar: hennes systrar, hennes far, hennes mor, ja själva det älskade gamla Igelfors, där deras förlovning firats, hade flyttats ut i en dimmig zon som hennes ögon icke kunde genom-tränga. Bakom hennes sänkta ögonlock skimrade det rött av hett blod som i våldsamma stötar forsade genom hennes kropp. Detta var alltså att älska! Kärleken för-vandlade henne så att hon inte längre kände igen sitt eget jag. Hennes fästman Gudbrand Graah hade fört henne till en sällsam ort, där hon aldrig förr varit, och hon hade en förnimmelse av att om hon en gång lämnade den skulle hon aldrig kunna återfinna den.

Bröllopsnatten på tåget i en obekvämlig kupé med hår och kläder ännu fulla av risgryn som släktingarna vid avskedet leende låtit regna över dem vållade henne en snabb besvikelse som hon förvånad iakttagit liksom på avstånd från sig själv och som hon bemödade sig om att dölja för sin förälskade man. Med båt hade de färdats på Norges fjordar, båda i en exalterad sinnesstämning som hastigt försvunnit då de åter befunno sig på ett tåg på väg till Berlin.

SNART SKALL EVELINE DÖ

Jacquette hade trott att förlovningstidens känslorus skulle svalla än skyhögare i äktenskapet, men häri hade hon misstagit sig. Gudbrands alltför stora häftighet skrämde henne och kom henne att svalna. Långsamt blev hon sig själv igen, men något inom henne hade gått för evigt förlorat och hon kände en sugande tomhet som inte kunnat fyllas på nytt.

I Berlin blev hon lämnad ensam många timmar på dagen eftersom hennes man ständigt sprang omkring i lärda, för henne obegripliga samlingar och specialmuseer samt på universitetet.

Nu upplevde hon stämningen i ett krigförande land, och här bakom fronterna varseblev hon endast hatet och förbittringen och till hennes öron trängde inte segerjublet. Maten var för dem icke otillräcklig, men hon började ändå magra. Hon blev sorgsen och kraftlös och tillbringade långa stunder med händerna slappt vilande i knäet, medan hon bemödade sig att genomtränga det mörker som allt tätare tjocknade omkring henne. Ack, nu hade hon stigit ut ur cirkeln och förmodade inte längre hitta tillbaka till den förtrollade ort där hon en så kort tid fått vistas. Ibland kände hon instinktivt att hon måste fly för att rädda sig. Men vart? Runt kring landet flammade kanonernas eldhav, och toge hon ett enda steg skulle hon kanske bli hängande i ett taggtrådsnät. Ja, den sällsamma orten, kys-sarnas och de ljuva omfamningarnas land, hade också den omspunnits av ett fruktansvärt taggtrådsstängsel som hon inte hade styrka nog att taga sig över.

Hennes man blev orolig för henne, frågade ut henne och ville på nytt svepa omkring henne sin ömhets

värme, men hon ryggade skrämd tillbaka och försökte gömma sig liksom förr under lekarna hemma på slottet då hon trevat sig in i en skum fönstersmyg eller stått tryckt mot en kall vägg i någon krok av korridorerna, skälvande av rädsla för att bli framdragen och upptäckt, fastän det den gången endast varit en lek som hon och hennes systrar fördrivit de långa vinterkvällarna med.

Då hade Gudbrand tröstat både henne och sig med att hon skulle bli bättre när hon finge ett barn. Men när hon förstätt att hon blivit havande, hade hon dolt sitt tillstånd för honom. Ville hon inte längre göra honom glad? Hon visste ju att om han fått höra av henne att hon väntade ett barn, deras barn, skulle han blivit stormande lycklig.

Han hade velat följa med henne till Ramstaden, men också det hade hon nekat honom. Hon hade längtat efter att bli ensam, att få tänka i fred, kanske med ett hopp om att då allt skulle bli bra igen.

Men det hade inte blivit bra.

När Jacqueline nu om morgnarna promenerade av och an i den för henne så välkända trädgården upprepede hon tusen gånger för sig själv att det inte hade blivit bra. Väl skild för en tid från Gudbrand hade hon trott att hon skulle gripas av längtan efter honom och att hon kanske skulle sända honom ett brev som förde honom hit. Men vad hon åträdde var icke honom själv, utan den förlorade kärlek som en gång fått henne att brinna. Hon var som en fågel som i yrsel flugit rätt emot en lysande eld och nu med vingarna illa brända vacklade av och an dömd att dö av detta

hemska att den med ens förlorat flygförmågan. Ja, Jacquette hade kommit alltför nära jorden. Hon sände långtande blickar under lugg upp mot himmelsytan, men fötterna klubbade fast vid marken tunga som bly och armarna föllo matta utmed hennes sidor när hon ville flytta dem. Och barnet? Detta liv som fötts i hennes sköte och som säkert för varje dag som gick antog alltmera mänskliga former, vad skulle det bli av det? En gång hade hon varit ett sådant gryende liv inom sin mors kropp, och nu när hennes mor låg för döden skulle hon själv i sin tur frambringa en ny varsel, och hon kände med fasa att hon icke ville det. Nej, hon ville det icke!

Hon tänkte på Julie och Aimée, som visade sig så strålande glada varje gång de väntade ett barn. Hon tänkte på Julie . . . Fastän hennes läkare allvarligt förehållit henne att hon efter det sista inte borde föda flera barn då han fruktade att också detta kunde bli misslyckat, talade Julie ändå alltid om hur ivrigt hon hoppades på att hon härnäst skulle få en son. Förstodo de då icke att deras stam var angripen av röta och stadd i förruttelse, att det stolta släkträdet Macdougall vacklade och började fälla vissna blad?

Med en häftig åtbörd förde Jacquette handen med muffen mot sitt bröst. Det var som om hon i stället för den lilla grå muffen hållit en skarp kniv mellan sina fingrar. Hon skulle slita upp bröstet och låta sitt blod rinna ut i snön, färgande den röd som en solnedgång, och med hennes eget blod skulle också det nya livet i hennes sköte flyta bort. Hon var förskräckt för dessa tankar på självmord och mord som de här dagarna

oupphörligt korsade hennes hjärna. Hon hade burit på dem ända sedan hon fått visshet om att hon var havande, och nu hemma på slottet trängde de sig allt närmare in på henne.

En oklar förnimmelse av att hennes ångest hade en långt djupare orsak än den att hon var havande föresvävade henne dock ständigt. Famlande omkring sig i mörkret som en blind, vilken en gång sett alla tingen omkring sig, men nu ej kan finna dem igen, sökte hon efter något som hon visste att hon förlorat, utan att hon var i stånd till att ge det ett bestämt namn. Kärleken hade bränt henne alltför starkt och häftigt och bländat hennes syn, och nu när hennes sinnen kallnat frös hon oavbrutet som om hon blivit instängd i de svarta källrarna under slottet.

Skulle det aldrig mer bli ljust omkring henne? Skulle hon aldrig mer kunna glädja sig åt de små fröjder som uppfyllt henne då hon varit barn eller en helt ung flicka?

Det var som om hon länge, länge vandrat på en väg och nu stod vid slutet av den utan att ha kommit till något mål. Här var vägens ände och här tog bråddjupet vid. Hon hade valt fel väg. En annan väg skulle kanske lett henne till en oas med gröna träd och någon källa med friskt, klart vatten. Vänliga smeksamma händer skulle dragit henne intill sig, hon skulle haft en famn att sjunka in mot, och hennes öron skulle nåtts av en älskad stämma, vars blotta ljud förmådde sprida glädje i luften omkring henne. Ja, hon hade valt fel väg och kunde inte mera vända tillbaka. Bråddjupet sög hennes blickar till sig, hon måste sträcka fram en fot över

JAG KOMMER

det och riktigt känna att den ej kunde finna något fäste utan svävade fritt i luften. När skulle hon störta? Snart! Snart! Hon mumlade till bråddjupet:

— Jag kommer.

Och hon väntade halvt medvetlös på svar som om någon där nere i djupet längtat efter henne. Ängsligt föreställde hon sig fallet, det svindlande loppet av en kropp, som innan den nådde botten ännu en stund skulle sargas av kanternas vassa stenar och vara ett lätt rov för vargarnas framsträckta vassa tungor. Men kroppen skulle nå botten, det var döden, och sedan inte mera röra sig.

Nätternas drömmar om dödsbringande knivar, som hon fattade med sina händer och tryckte mot sitt bröst, om bråddjup som hon störtade sig i, om en blänkande revolver, som hon satte mot sin tinning och vars kalla järn för en sekund kylde hennes panna, fortsatte sin marritt under Jacquettes vakna timmar.

Hon var besatt av dem. Hon åt dem med födan som hon under måltiderna förde till sina läppar och drack dem med vattnet som rann ned genom hennes strupe. Om hon hade kunnat förtro sig åt någon skulle dessa mardrömmar formats till hemska ord som med ett hest rytande skulle vället upp ur hennes innersta. Därför vaktade hon noga sina läppar när hon var tillsammans med sina systrar. Hennes kropp hade blivit en mekanism som alltjämt utförde invanda rörelser, hennes händer kunde alltjämt fatta om de andras, hennes ansikte le det snabba leende som var gemensamt för dem alla fyra, och ur hennes mun kommo ord och meningar som den uttryckt ända sedan hon lärt sig tala.

GREVINNAN EVELINES SÄNGKAMMARE

Den gode Gud, som ända sedan hennes barndom haft sin plats på en gyllene tron i himlen där uppe där stjärnorna om kvällarna tändes, hade plötsligt rest sig och vandrade nu allt längre bort så att hon till slut inte kunde fånga ens en flik av hans fladdrande mantel. Och med honom följde alla de vänliga väsen som fyllt himlen: Jesus med de strålande ögonen och de vitt utbredda armarna som ville sluta alla lydiga små barn i sin famn, den heliga ande, den vita duvan, som någon gång sänkte sig mot jorden så att människorna här nere med blid förvåning vände sina pannor mot skyn, plötsligt förnimmande en svag fläkt av en fågelkropp som susade förbi, de späda liljerena änglarna med släpande duniga vingar som voro hopfällda bakom deras rygg som två väldiga glänsande lieblad, de kära hädanfarna som med ömt granskande blickar följde sina efterlevandes förehavanden på jorden...

Jacquettes himmel hade tömts på allt liv och hon förmådde inte längre lyfta sina knäppta händer upp mot den. Med ett slags stupid häpnad iakttog hon om kvällarna från sitt fönster att stjärnorna fortfarande brunno mot den mörka himmelsytan och när månen en afton plötsligt böjde sin nyskära över slottsträdgården trodde hon att den skulle falla ned mot jorden och slås i spillror därför att ingen ängel längre höll den fast i sin hand. En tom himmel, en mark att stiga på som sluttade ned mot ett bråddjup! Jacquettes ångest växte. Redan vandrade hon omkring som en främmande i världen och visste icke när hon vaknade på morgonen om hon på kvällen åter skulle vara tillbaka

SNART SKALL EVELINE DÖ

i sitt rum eller ligga med krossad kropp på bråddjupets botten.

En kvinna som väntar ett barn är ett dubbelväsen. Inom henne gror fröet till en ny människa. Denna ny tar hennes krafter, suger till sig hennes blod, vill dela hennes hjärna och hennes hjärta. Van att leva endast för sig själv och sina egna behov får ibland den unga modern en känsla av att en tjuv tagit plats inom henne och nu med all makt söker stjäla åt sig det som förut varit henne ensam förbehållet. Men det kan också hända henne att hon fylles av en djup lycka som ger henne ett begär att slå armarna omkring sig själv för att kärligt skydda sitt barn för alla stötar. Den nya varelsen inom henne växer och utvecklas och tycks slutligen, fastän den bor inom henne, bli ett självständigt väsen som sparkar och rör sig och tvingar hennes ansträngda hjärta att slå i allt starkare takt. Men den besynnerliga känslan av att hon nu består av två varelser, kanske helt främmande för varandra, borrar sig allt djupare in. Kanske är det en lycksalighet att så leva två liv. Men många inger det en ångest som är omöjlig att slippa ifrån, förrän barnet i en flod av blod lämnar livmodern.

Jacquette Macdougall såg ingen annan utväg att bli fri sin ångest än den att döda sig själv och därmed barnet. Och när hon märkte hur hennes mor med alla medel kämpade mot döden föreföllo henne dessa Evelines ansträngningar onormala och absolut ovärdiga.

Det fanns stunder då hon önskade att hon tillsammans med sin mor skulle kunna rulla in sig i rummets dödsskugga som i ett fuktigt lakan. Gemensamt skulle

de så mottaga den sista stöt som hade kraft att föra dem ut i den tysta evigheten. Kom hon in i Eveline Macdougalls sängkammare och betraktade hennes ansikte som grimaserade och hennes händer som vanmäktiga knöto sig som för att slå till ett osynligt väsen fylldes Jacqueline av häpnad över att hennes mor var enfaldig nog att kämpa emot en så självklar övermakt. Varför inte slappna av och äntligen erkänna sig besegrad? Men ingen i Evelines familj hade under hennes krafts dagar haft lust eller ens orkat sätta sig till motvärn mot henne, av ren trötthet hade de allesammans, utom just hennes yngsta dotter Jacqueline, ständigt låtit henne oemotsagd få sin vilja igenom. Måhända framställde sig nu döden för Evelines förvirrade blick som en av den närmaste släkten som det inte skulle falla sig så svårt för henne att få bukt med genom sin blotta vilja.

Medan Jacqueline på detta sätt dag efter dag lät tankarna surra i sitt huvud och kände hur hennes fötter allt tyngre och säkrare drogos ned mot jorden, hade Aimée Ankarlod efter sin mans avresa återfått något av sitt flickaktiga sinne trots det tryck som vilade över huset. Det ljuva medvetandet av att åter vara i sitt barndomshem i kretsen av sina älskade systrar gav henne, utan att hon var medveten därom, tillbaka den drömmande blicken i ögonen och det indolenta sätt att röra sig som tillhört hennes flickålder. Långa stunder glömde hon nu av att hon var en gift dam med barn, make och eget hem att sköta.

Här på slottet hade Aimée varit den av systrarna som oaktat sitt drömmande väsen haft mest böjelse för

de praktiska tingen. Nu roade hon sig med att gå i handkammare och skafferi. Hon räknade över syltburkar och inläggningar, liksom hon förr på Igelfors räknat över lektugans små förråd, och delade med givmild hand ut det som man hade behov av för dagen, helt och hållet glömsk av den även här påträngande kristidens krav på allt större sparsamhet. Hon såg också över linneskåpet och drog sig sedan med ett litet belåtet leende undan till vardagsrummet där hon framför den tända brasan sysslade med att stoppa handdukar och lakan som råkat i förfall.

Medan hon förde nålen fram och tillbaka genom tyget med de långsamma rörelser som voro för henne karakteristiska, ofta utsatt för skämt från sina systrar som förvånade sig över hennes så hastigt påkomna omtanke om husets fromma, lät Aimée sina drömmar löpa ut som om hon alla dessa år under sitt giftermål haft dem väl förvarade i sitt hjärtas innersta och nu med förtjusning släppte dem lösa.

Ibland när hon var ensam kunde hon gå fram till den höga spegeln med förgylld ram, som sträckte sig från golv till tak på ena kortsidan av vardagsrummet, och med ett litet frånvarande leende på läpparna blicka in i den. Se, bakom bilden av den mogna matrona hon utvecklats till framkallade glaset välvilligt en helt ung kvinna, redan med fylliga bröst och det mörka håret för första gången hopvirat till en mjuk knut i nacken. Då spetsade Aimée munnen till en kyss och ett namn flög som en liten morgonglad fågel förgylld av solens första strålar ut ur den när hon plötsligt skilde läpparna åt! Ett namn som ännu hade en triumferande

klang, en segerherres namn, namnet på den man hon ägnat sin svärmiska tjuguårsförälskelse:

— Manne!

Och en glödande rodnad täckte hennes kinder när hon uttalade namnet.

Ack, Manne, icke Herman! Tiden hade inte förmått smutsa minnet av den kyss den bedårande fast ofrälse Manne Carlbom stulit i en trappuppgång under en sjö-officersbal på stadshotellet i Karlskrona. Minnet steg nu åter upp ur Aimées hjärta friskt som en doftande skogsblomma. Hon hade tagit Herman Ankarlod som friat till henne till sin äkta make, men hade hon icke rätt att i sitt hjärtas innersta gömma minnet av Manne och den första kyss hon mottagit av en man? Då livet syntes henne grått och händselöst och då Hermans röst tröttade henne med sitt entoniga torra knäppande, kunde hon trycka handen mot bröstet och under fingrarna känna skatten som doldes där inne. En gång hade hon trott sig älska två män, Herman och Manne, men redan en tid efter sitt giftermål kände hon sig ganska övertygad om att det blott funnits en man hon verkligen hållit av och som hon alltjämt höll kär, och det var Manne.

Nu när Aimées äktenskap med Herman bestått i snart tio år borde ju eljes, kunde man tycka, frågan om vilken man hon ursprungligen högst älskat ha ägt ringa betydelse. Men för Aimée var detta ingalunda fallet. Och varje kvinna, hur prosaisk, hur upptagen av vardagliga ting hon än förefaller att vara, gömmer på en hemlighet som hon är ensam om och som hon svartsjukt vakar över. I hennes hjärtas innersta vrå

JAG KOMMER

finns alltid en blomma som hon vattnar med tårar och får att växa och frodas med små porlande skratt. Ibland tändes i hennes ögon ett ljus och hennes närmaste glädja sig då över skimret därifrån, som också kommer att vila över dem, utan att ha en aning om att det där minnet av en annan man just i den minuten på ett värmande sätt genomströmmat deras mor eller maka och kommer hennes ögon att glänsa. Så bar även Aimée på minnet av Mannes kyss och med tiden föreföll henne den där lilla episoden i trappuppgången till hotellet allt skönare och den unge oadlige officeren Manne Carlbom alltmera dyrkansvärd.

Hur mild och eftergiven Aimée än var till hela sin natur kunde det dock nu ibland hända henne, när hon någon förmiddag satt inne hos sin mor medan sjuksköterskan, som de på Hermans inrådan anställt, vilade upp sig till vaknatten, att hon betraktade Eveline med en gryende vrede i blicken. Denna mor, som kommanderat över dem så långt de kunde minnas tillbaka, hade också föst Aimée, vilken som ett viljelöst väsen låtit sig knuffas och bollas med, in i äktenskapet med Herman Ankarlod. Åter såg hon för sig scenen där nere i hennes flickrum efter det hennes lilla kusin Viveka Lagercrona hjälpt henne att klä sig i den gröna resdräkten som satt alltför trångt omkring hennes höfter. Plötsligt hade hon varseblivit sin mor, magnifik i festklänningen, komma emot sig.

"Är du färdig nu, Aimée?" hade landshövdingenskan frågat med sin myndiga röst. "Vagnen är här."

Och Aimée hade ängsligt sett in i sin mors ögon och förstått att nu fanns det ingen återvändo, nu var

hon Herman Ankarlods hustru och skulle förbli så i evighet. Rummets alla vrår hade viskat om Manne, men hon hade vacklande och med en dimma för ögonen förts ut därifrån och ned till den väntande vagnen.

Varifrån hade denna underliga mor fått sin makt som hon i årtal missbrukat? Ända tills nu hade hon styrt sina döttrars öden, och ännu där hon låg på dödsbädden inbillade sig Aimée att hennes magra händer än en gång skulle ha kraft att lyfta sig och slå ned på dem för att en sista gång vrida deras axlar åt det håll hon ville att de skulle gå. Men när hon lade märke till hur hennes mor stönande och plågad vred sig av och an under täcket förflyktigades den vrede som några sekunder behärskat henne, och hon böjde sig ned mot det gula ansiktet på kudden och viskade lugnande som av gammal vana:

— Men mor... Men mor då...

När Eveline Macdougall i främmandes närvaro uppfört sig alltför nyckfullt och besynnerligt eller när hon yttrat sig alltför sårande mot någon av deras fatigare eller mindre högtstående bekanta, hade hennes döttrar försökt höja en protest, men aldrig lyckats framstamma mer än detta milda:

"Men mor... Men mor då..."

Nu lades dessa ord åter i Aimées mun liksom mot hennes egen vilja. Vad protesterade hon nu emot utan att kunna uttrycka sig mera tydligt? Hon visste inte riktigt: mot att hennes mor tog plågorna på något förgat sätt som en personlig förolämpning, mot att hon aldrig tycktes kunna foga sig så nära döden hon än var? Men Eveline Macdougall hade hört henne. Ett

SNART SKALL EVELINE DÖ

litet hånfullt leende förvred den döendes läppar, och denna ironiska glimt, som Aimée så väl kände igen från den tid hon varit frisk, kom tillbaka i hennes halv-slocknade ögon.

— Men Aimée då... Men Aimée då... sökte hon härma sin dotter.

Rörd över att Eveline ansträngt sig att som förr skämta med henne, även om skämtet säkert var menat som en elakhet och innebar att dottern för henne alltjämt framstod som en liten gås, böjde sig då Aimée djupare ned över sin mor och kysste henne på pannan.

När Aimée kom ut från landshövdingenskan Eveline Macdougalls rum kunde hon säga till Frédrique som gärna höll till framför brasan i vardagsrummet:

— Mor är sig lik. Nyss härmade hon mig alldeles som förr. Jag kan inte föreställa mig att hon skall dö.

Då fick Frédrique ett oroligt uttryck i ögonen och hon började hastigt syssla med eldtången, flyttande om ved-träna i kakelugnen för att dölja sitt ansikte för systemen.

För Frédrique var tanken att den olidliga spänning hon nu ständigt befann sig i aldrig skulle få ett slut förskräcklig. Hon, den enda ogifta av systrarna, hade också längst levat i närheten av modern och behandlades fortfarande, fastän nu nära trettio år, av henne som en liten flicka som omöjligen kunde tänkas ha egna tankar och egna önskningsar i sitt huvud. Frédrique hade ej plågats därav på samma sätt som framför allt Jacqueline skulle ha gjort det, men det hindrade inte att hon kanske var den enda av dem som omedelbart skulle känna Evelines död som en lättnad.

GREVINNAN EVELINES SÄNGKAMMARE

När hon vaknade om morgonen var hennes första tanke: Är det slut nu? Och fastän hon visste att hennes mors dödskamp inte kunde vara slut, eftersom sköterskan för den händelse något inträffade under natten hade order att genast väcka alla, brann ändå hoppet som en liten flämtande låga inom henne medan hon steg uppför trappan till sängkammaren. Det släcktes i samma sekund hon fick syn på Eveline i sängen och hörde hennes tunga andedräkt som ibland kom visslande och rosslande mellan hennes läppar som från ett söndergången maskineri som ingen mera kunde reparera och helst nu borde stanna.

Frédrique grät ofta över att hon kunde hysa sådana hårda och själviska tankar, men tårarna sköljde icke bort dem och de fortsatte att sarga och gnaga inom henne.

Hon försökte förströ sig med att återvända till sin teckning och målning. Hon hade ju för flera år sedan utverkat tillåtelse att börja på en ateljé i Stockholm, där hon likväl alltför snart måst sluta igen emedan hennes mor plötsligt fått för sig att det inte passade sig för hennes dotter att ta emot undervisning av en enkel och måhända supig svensk artist, utan att det var bättre att hon väntade till dess det kunde beredas henne tillfälle att genomgå en kurs hos någon ansedd professor i Berlin eller München, som rekommenderades av den tyska legationen. Men Frédriques pensel föll ur hennes hand och hon blev sittande med sin ofullbordade tavla framför sig, sägande sig med förtvivlan att hon varken hade nog talang eller nog erfarenhet för att bli en riktig konstnärinna.

Vad skulle hon då ta sig till? Efter sin mors död skulle hon naturligtvis bo tillsammans med sin far. Under riksdagarna skulle de vistas i Stockholm och långa tider här på residenset i Ramstaden. Hon skulle vara hans stöd och ha uppsyn över hushållet, men detta skulle alls inte ge henne tillräcklig sysselsättning. Då skulle hon åter dras till sin målning och liksom nu inse sin oförmåga, men fortsätta sitt arbete väl vetande att hon aldrig skulle lyckas. Till Berlin ville hon inte fara, inte gärna ens till München, hon hade hört sin mor tala så mycket om Tyskland att hon fått avsmak därför.

Vad var det för en olycksalig fe som vid hennes vagga med ett illmarigt leende stuckit en pensel i hennes hand och skänkt henne lusten, men inte förmågan att skapa konst? Visserligen berömde hennes systrar alltid vad hon målade och även hennes lärare i Stockholm hade uppmuntrat henne. Och då borde hon kanske varit nöjd. Men Frédrique bar på en ständig misstro mot sin talang och sina möjligheter. När hon satt framför sitt staffli med ett vackert motiv framför sig hade hon en förnimmelse av att i luften över hennes huvud svävade redan det fullbordade mästerverket utfört av en gudomlig hand. Då krossade henne vissheten att hon aldrig skulle kunna ens närma sig detta mästerverk som föresvävade henne. Ändå ansträngde hon sig oförtrutet liksom en kapplöpningshäst fortsätter att svettdrypande galoppera framåt med jockeyens sporrar i sidorna fastän alla de andra redan hunnit om honom och han känner på sig att han kommer att stupa långt innan målet. De drömmar som under Frédriques uppväxttid fyllt henne med bävande fröjd och kommit henne att

röra sig på jorden som svävade hon oberoende av tyngdlagen vållade henne nu endast smärta. Hjärnan och hjärtat fortsatte att alstra drömmar, men de sletos bara i trasor och fladdrade som ett slags den på förhand givna undergångens sönderrivna svarta fandukar förbi hennes ögon.

— Nu sitter Frédrique och drömmer igen, kunde hennes systrar då viska till varandra när de lade märke till hennes frånvarande min. Och så logo de som om de trodde henne njuta en fullkomlig lycka.

Ja, Frédrique drömde, men de visste inte att hon led av sina drömmar och helst velat slå händerna för ansiktet och gråta.

En gång hade Frédrique blivit kär och föremålet för hennes låga hade varit en av hennes brors kamrater, en ung artilleriofficer Roger Vargstjerna som tillsammans med Jan-Guy en sommarmånad vistats på Igelfors och då givit henne några förtjusta ögonkast. Men minnet av hur Aimée och Julie efter sina förlovningar just här på Igelfors rymt ut i skogarna och förts tillbaka förvirrade och nästan vansinniga hade varnat Frédrique och viskat i hennes öra att hon måste akta sig för kärleken. Den unge officeren som uppvaktat henne hade rest igen utan att hon på det minsta sätt uppmuntrat honom och utan att veta att den unga flickan, som syntes honom så sympatisk och värd hans känslor, verkligen i hemlighet besvarat dessa. Och Frédrique hade endast varit tacksam för att hennes mor inte lyckats snoka upp denna gryende kärlekssaga och tvingat henne och den unge artilleriofficeren i varandras armar.

JAG KOMMER

Ack, Eveline Macdougall, hade hon någonsin vetat vad som rörde sig i hennes döttrars hjärtan? Hon hade velat äga nyckeln till deras tankar och till deras liv och i en instinkt att värna sig själva hade de unga flickorna Macdougall låtit henne tro att hon ägde denna nyckel. Det konventionella förhållande mellan en härsklysten mor och hennes lydiga och underkuvade barn som härigenom uppstått hade vållat båda parternas olycka. Systrarna Macdougall hade aldrig kunnat vara riktigt sig själva i umgänget med sin mor. När de som barn i timmar, och ändå hur stilla, lekt tillsammans i slottets skumma labyrint av korridorer hade de sedan efteråt genast omsorgsfullt slätat till sitt rufsiga hår och trippat framåt med små korrekta steg så snart de kommit in till sin mor. På samma sätt hade de som vuxna då de suttit omkring Eveline framför brasan i vardagsrummet på slottet eller under det stora soltältet i trädgården på Igelfors slätat ut ur sina tankar alla de egna önskningsar och begär som nyss när de varit ensamma på sina kammare fyllt deras hjärtan med sin flämtande glöd.

Kände hon sig nöjd med sitt liv som mor och maka, den döende där inne i sängkammaren? Flögo hennes tankar tillbaka genom åren och betraktade hon med belåtenhet den jämna, av inga eller få stenar kantade väg där hon vandrat fram och där hon trodde sig så noga ha vidtagit alla åtgärder för att hennes barn efter henne också skulle vandra? Visste hon alls icke att hennes fyra döttrar som nu med sådan öm omsorg vakade över henne hade stormiga och oroliga hjärtan och ofta gävo henne skulden till att det förhöll sig så?

GREVINNAN EVELINES SÄNGKAMMARE

Rörde det sig icke hos henne den ringaste aning om att hennes ende son delvis genom arvet och inflytandet från henne skulle gå i kvav? Ett var säkert: så länge det fanns en gnista liv kvar i hennes kropp som höll på att ruttna sönder och en tanke kvar i hennes hjärna skulle Eveline Macdougall krampaktigt hålla fast vid förvissningen att hon varit en dyrkad och välsignelsebringande försyn för sin familj, att hon ständigt in i minsta detalj handlat rätt mot den och alltid, såsom hon ju bort i den framskjutna ställning som Gud hade beskärmt henne, endast och allenast tänkt på sin mans och sina barns bästa.

Men Gud fader själv, skall han månnstro på den yttersta dagen vara oförsynt nog att döma dessa mödrar som äro så triumferande i sin visshet om sin egen osjälviskhet, sin outsläckliga, oantastligt upphöjda och ädla kärlek till sina barn, och så fullständigt säkra på att de offrat allt för deras lycka? Mjukt redde de sina egna sängar med lakan och kuddar ryckta från barnabäddarna och ännu ljumma efter deras lemmar. Törstigt drucko de kyssar rövade från motvilliga barnaläppar, och med välbehag oljade de sina hjärtans gångjärn med tårar som flutit ur ett vidöppet barnaöga. Vilket ramaskri av förbittring skulle icke höjas från millioner mödrars strupar, om Gud fader där från sin tron i gengäld dömde dem till helvetets eld och att för evigt knipras i sina modersbröst och sina moderssköten av små dansande djävlers tänger!

Snart, snart skall Eveline Macdougall dö, men under de få timmar som återstå henne i livet skola hennes döttrars försiktiga tassande på tå ut och in i hennes

SNART SKALL EVELINE DÖ

rum, deras ömma kyssar på hennes uttorkade mun, deras vackra händers försynta smekningar, stärka henne i hennes övertygelse att hon väl förtjänat deras tacksamma kärlek och deras endast av den tacksamma kärleken förestavade lydnad och bereda henne att med största lugn och tillförsikt möta det som kan hända henne då hon förts utom räckhåll för dessa goda och väluppfostrade barns trägna omsorger.

TJUGUANDRA KAPITLET.

Bort.

De hade kommit med ett tidigt morgontåg från Stockholm, kallade att ofördröjligen skynda till slottet i Ramstaden av ett par telefonbud föregående afton: Herman Ankarlod, Jöns Kruse och Jan-Guy Macdougall med sin hustru Fanny. Nu drevo de omkring i rummen med håglösa rörelser som om de inte visste vad de skulle ta sig till.

Kvällen förut hade doktor Fromling sagt att slutet var nära förestående och landshövding Macdougall hade genast underrättat sina två mågar och sin son. Då han frågat Jacqueline om man inte borde telegrafera till hennes man Gudbrand Graah hade hon med ett litet besynnerligt leende mumlat att det ej tjänade något till därför att han ju ändå inte skulle hinna fram.

Viveka som alltjämt var kvar på slottet kände sig en smula blyg till mods över att vara en utomstående i denna trängre krets som samlats kring Eveline Macdougalls dödsbädd. Men de voro alla så vänliga mot henne och tycktes betrakta henne med blida ögon som om det varit en lättnad för dem att just ha någon hos sig som inte direkt kunde räknas till familjen att denna känsla snart försvann.

Fanny Macdougall, av den gamla uppsvenska grevliga släkten Tranbygge af Grytgöl, hade Viveka träffat yt-

terst litet. Efter det att Jan-Guys första fästmö Synnöve Palmén drunknat helt kort före deras bröllopsdag som redan var fastställd, hade det dröjt ett par år innan Jan-Guy beslutat sig för att söka sig en ny brud. Den hustru han valt ansågs passa honom utmärkt. De voro båda passionerat intresserade av hästar och ridning och det berättades skrattande inom släkten att de tillbringat sin smekmånad på hästryggen och att Fanny även då hon var havande red varje dag ända till sista timmen innan barnets födelse. Redan hade hon skänkt sin man tre präktiga föl och bar även nu på ett barn som blott fick hennes högresta gestalt att se än ståtligare, än mer imponerande ut än vanligt. Ja, hon var strålande vacker med sina blomstrande kinder och klara ögon och med den höga barmen som hon triumferande sköt fram med en amazons behag.

Sofia Lagercrona hade varit mycket sårad över att Jan-Guy och hans grevinna under alla dessa år inte en enda gång avlagt visit hos dem. Antonius hade tröstat henne med att det var omöjligt för dem att mitt i sin galoppad plötsligt hejda sig på Sibyllegatan, kasta sig av sina hästar och binda dem vid ett par lyktstolpar medan de klampade upp i deras hus. De färdades ju sällan eller aldrig fram till fots.

Emellertid hade Sofia inte kunnat bärga sig för nyfikenhet, utan hade, trots de nygiftas ohövlighet mot henne, gått på besök till dem. Hon hade inte väntat sig att finna dem installerade så enkelt, nästan fattigt, i en dubblett i Vasastaden. Det var väl ett utslag av någon av den oberäknelige Jan-Guys många nycker, som hans unga hustru tydligen alltför gärna gav vika för, att de,

UPPBROTT HOS MACDOUGALLS

medan de väntade på att Fannys morfar, en stormrik gammal procentare Bratborst-Göös, skulle falla ifrån, tills vidare borde föra ett ytterst sparsamt liv för att sedan då förmögenheten skiftats kasta sig ut i ett desto lättsinnigare överdåd. Genom att till en början inrätta sig på detta spartanska sätt hade Jan-Guy och Fanny också oundgängligen kommit att framstå i en vinnande dager, som sedan visade sig ha varit även ekonomiskt fördelaktig, för den gamle gnidaren, vilken förut betraktat den utsvävande och slösaktige artilleriofficieren med ytterligt misstroagna blickar. Såsom alltid hade man kunnat spåra icke så litet av kall och medveten kalkyl i Jan-Guys skenbara nyckfullhet.

Sofia fick efteråt höra att Jan-Guys kamrater icke varit mindre förvånade än hon över den enkla våningen. Fanny envisades med att sköta allting själv. De hade endast hennes mans kalfaktor som ibland hjälpte dem och när Jan-Guys kamrater under sin husesyn som ju snart var överstökad stigit in i ett rum med en utdragssoffa, en rakspegel på väggen och en brun kommod, hade de undrande frågat:

— Bor kalfaktorn här?

Och de hade blivit litet generade då Fanny lugnt svarat att detta var sängkammaren.

Viveka tänkte på dessa saker medan hon från ett hörn av vardagsrummet iakttog Fanny som nu slutat att promenera omkring och slagit sig ned framför brasan. Samtidigt skämdes Viveka över att hon en stund som denna då döden sänkte sig över huset kunde ha plats i sin hjärna för de profanaste tankar. Men också hon hade dessa dagar levat i en olidlig spänning och

det var förlösande att se nya människor röra sig i rummen. De fyra systrarna Macdougall sågo bleka och urlakade ut bredvid sin strålande svägerska.

Jan-Guy som en stund betraktat dem utbrast också retligt:

— Ni måste pigga upp er litet. Sannerligen se ni inte ut som om ni vuxit upp i en källare alla fyra.

Hans systrar sågo lätt indignerade på honom som om de tänkt svara med någon mildare förebråelse, men så ångrade de sig och vände åter sina ansikten mot brasan.

Jöns Kruse klappade Julie på axeln.

— Jag är glad över utsikten att få hem dig nu, sade han. Både jag och barnen ha saknat dig.

Julie suckade. "Utsikten" att få hem henne, som hennes man så vänligt talade om, berodde ju helt och hållet på om Eveline nu äntligen skulle ge tappt och låta sig besegras av döden.

Dörren mellan sängkammaren och vardagsrummet öppnades och landshövding David Macdougall steg ut. Han föreföll förvånad över att se så många människor församlade. Hela morgonen hade han varit inne hos sin hustru och hade därför ännu inte träffat de ny-anlända. Landshövdingen mönstrade sin son, som var i uniform, med en skarp blick som om han tyckt att Jan-Guy här inte bort uppträda i sin militäriska ståt. Men sanningen var ju den att Jan-Guy ansåg att uniformen på ett utmärkt sätt klädde hans figur, och därför utbytte han den sällan mot civila kläder, vilka inte lika väl framhävde hans nätta och välproportionerade person.

GREVINNAN EVELINES SÄNGKAMMARE

David Macdougall hälsade sedan förstrött på de andra, men framför Fanny stannade han och log plötsligt ett befriande leende som lyste upp hans trötta drag.

— Det är alltid en fröjd att se dig, Fanny, sade han och tryckte så en smällande kyss på hennes röda kind.

De fyra systrarna gävo Fanny blickar av avund. Deras dyrkade far hade inte ens tittat åt dem. Sonhustrun däremot kysste han och behandlade som om hon gäve honom en ersättning för det lidande han utstått denna tid ensam med sina döttrar. Men när han nu, som om han plötsligt erinrat sig deras tålmodiga arbete och uppostringar, lätt strök över deras kinder i det han gick förbi dem, klarnade deras ansikten och Frédrique grep hans hand, höll fast den och kysste den. Så bortskämd var han och så van att känna sig älskad av dem att han inte alls blev rörd av denna ömhetsbetygelse. Burdust gjorde han sig endast fri för att på nytt gå fram till Fannys stol, luta sig över hennes axel och börja ett lågmält samtal med henne.

Herman Ankarlod trängde sig fram och sade med viktig röst:

— Tror farbror David att det varar länge? Jag menar... ja, förstå mig rätt, jag menar ju bara...

Han trasslade in sig eftersom hans avsikt ju onekligen varit att utan omsvep förhöra sig om Evelines dödskamp skulle pågå mycket länge till. Därför harklade han sig och började på nytt:

— Jag har ett mycket betydelsefullt arbete som jag måste avsluta i Stockholm inom en viss tid. Anser farbror det troligt att jag snart kan fara tillbaka?

David Macdougall kastade en spydig blick på honom, strök sig över håret och sade kort och hårt:

— Dina betydelsefulla arbeten behöva inte vänta länge, bäste Herman.

Därefter återtog han sitt samtal med sin sonhustru.

Aimée hade rodnat på ett olyckligt sätt över Hermans taktlösa fråga och nu såg han i sin tur strängt på henne som om den avsnäsning han fått borde drabbat hans hustru och inte honom.

De andra förhöllo sig tysta. Ljudet av vedträna som ett efter ett föllo samman och förvandlades till glödande kol irriterade med ens deras öron. Jan-Guy gick med stora steg fram till brasan och sparkade med sin stövelbeklädda fot till ett vedträ så att rök och gnistor plötsligt flögo ut och hans systrar med förskräckta rörelser flydde undan.

— Finns det inte någon konjak i huset? frågade han med hög röst. En styrketår skulle göra mig gott. Jag känner mig som om jag vore ute på fältmanöver och då brukar sannerligen inte fickpluntan saknas.

— Du kanske hittar något i salsskåpet, sade hans far.

Jan-Guy försvann genast och de hörde hans tunga stöveltramp och klirret av sporrar i de yttre rummen. Snart var han tillbaka med ett fyllt vinglas konjak i handen. Han ställde sig bredbent framför brasan och svalde drycken i små njutningsfulla klunkar. En doft av alkohol spred sig i rummet och Herman rynkade på näsan.

— Att man kan dricka sprit så tidigt på morgonen, anmärkte han spetsigt, utan att vända sig till någon direkt.

UPPBROTT HOS MACDOUGALLS

Jan-Guy nedlät sig inte att svara honom. Aimée såg ängsligt från Jan-Guy till Herman. Mellan hennes man och hennes bror var alltid stämningen spänd och hon förstod att de när som helst skulle kunna börja stormgräla med varandra och det fastän endast en dörr skilde dem från den döende. Hon suckade också av lättnad då en av husjungfrurna med dämpad röst anmälde att frukosten var serverad.

— Äntligen något att äta, ropade Jan-Guy och kramade i askkoppen sönder den cigarrett han just blosade på.

De gingo ut i salen där man tänt det elektriska ljuset, eftersom det ännu var skumt ute. På bordet hade framdukats skinka och rykande varm kory, sylta och rödbetor, alla dessa julens specialiteter som det ännu fanns gott om. Det bjöds dessutom på bräckt skinka och ägg och stekt potatis.

Systrarna Macdougall sutto där bleka och petade försiktigt med gaffeln i den feta julmaten, men herrarna och även Fanny togo för sig stora portioner och åto med frisk aptit. Landshövdingen rekommenderade julölet till sin son och sina mågar. Det skummade glättigt i de höga glasen och de fingo ränder av vit fradga kring sina läppar.

Känslan av att man var i ett sorgehus försvann allteftersom måltiden skred framåt. Ljusen som blixtrade i takkronan gävo också en festlig stämning som om dagen med all sin oro redan var över och man nu njöt aftonens fröjder i skötet av sin familj.

Samtalet började bli livligt. Det rörde sig om kriget, om affärer, om händelser på regementena. David Mac-

BORT

dougall sköt in små anekdoter som fingo dem att hjärtligt skratta. Han var en mästare i att berätta dem, med väldiga gester och en livlig mimik, och när den väl förberedda poängen äntligen kom lutade han huvudet tillbaka och brast själv i ett skallande gapskratt, som tycktes få glas och servis att klirra. Nu hejdade han visserligen alltemellanåt sitt skratt och nickade allvarsammt, erinrande sig den döende bara några rum därifrån, men efter en stund var han åter i farten.

Hans fyra döttrar förhöllo sig hela tiden tysta, fastän de eljes voro de första att ge luft åt den munterhet hans historier brukade väcka. Det var som om de denna natt tänt de vaxljus som katolikerna bruka låta brinna i en döds rum under likvakan och nu med var sitt ljus i sina smala händer ängsligt vaktade på att lågan icke skulle flämta eller släckas ut.

När frukosten var över gingo de åter tillbaka till vardagsrummet.

Doktor Fromling som varit hos den sjuka på natten hade nu återkommit och stod framför den utbrunna brasan strykande sitt mörka skägg. Den dysterhet hans ansikte gav uttryck åt vare sig han biträdde vid en dödsbädd eller en förlossning fick de inträdande att känna sig illa till mods. Utanför fönstren började dagen ljusna. För första gången på länge lyste solen och molnen skingrades hastigt för att låta en strålande klarblå vinterhimmel framträda.

Landshövdingen gick förbi doktorn och lade redan handen på låset in till sängkammaren, då doktor Fromling sorgset och dröjande sade:

GREVINNAN EVELINES SÄNGKAMMARE

— Det är bättre att landshövdingen väntar litet. Jag har givit grevinnan mera morfin och nu ligger hon i dvala.

Herman Ankarlod som gått fram till fönstret trummade otåligt mot rutan. Det skulle alltså dröja länge än. Varför uppsköt den förbannade läkaren ideligen den stund som ju ändå måste komma?

De slogo sig åter ned i vardagsrummet. Landshövdingen öppnade dagens tidningar. Fanny tog fram ett handarbete och började flitigt sticka. Flickorna Macdougall talade viskande med doktor Fromling. Jan-Guy hade gått efter ännu ett vinglas konjak.

Viveka drog sig in i en fönstersmyg och satt där stilla med händerna i knäet betraktande sina släktingar. En tanke flög igenom hennes huvud: var det inte besynnerligt att fastän de nu allesammans här i rummet vistades i dödens närhet och voro smärtsamt medvetna om att ett liv snart, ja i vilket ögonblick som helst, skulle släckas, ändå ingen av dem tycktes besinna att de själva också skulle dö, att deras kroppar som nu rörde sig och andades en dag, kanske innan året gått, skulle ligga stela och kalla, medan själen flytt bort och inte längre kunde återvända till sin bostad?

Och när Viveka rannsakade sig själv förstod hon att även hon hade svårt att föreställa sig att hon skulle dö och strykas ut från de levandes antal. Hur lätt sade man inte: "han är död" eller "hon dog det och det året" och man genomilades knappast av en rysning. Tanken på att andra en gång skulle stå vid ens dödsbädd och sedan vid ens grav föreföll så orimlig,

åtminstone som något som skulle hända så långt borta i framtiden att det inte kunde oroas ens hjärta.

Men knappt hade Viveka börjat grubbla över detta förrän hon darrande betraktade sina händer, som vände hon sig redan finna dem livlösa. Varsamt lade hon då den ena handen över den andra för att försäkra sig om att hon kunde röra dem och att de ännu voro varma av det bultande blodet. Försiktigt lät hon sedan händerna glida utmed sin kropp, kände bröstens höjning under blusen och höfternas och benens former under den tjocka vinterkjolen. Ja, hon levde ännu, men skräcken för döden, som hon under denna tid inte känt annat än som en form av skyggt medlidande med sin marterade moster, fick nu plötsligt insteg hos henne och kom henne att skälva. Döden var så oundviklig, den nalkades så obarmhärtigt, inte ens den skickligaste läkare förmådde rycka undan det utsedda offret.

Viveka såg åter ut över rummet och hennes blick stannade på Jacqueline.

Jacquette hade nu sjunkit ned i en stol helt nära sängkammardörren. Dagen från fönstren föll rätt på hennes ansikte och Viveka ryckte till. Hade också hennes kusin Jacqueline i denna minut gripits av rädsla för döden? Hennes ögon voro uppspärade och fyllda av fasa. Hennes mun hade farit på sned som om hon drabbats av ett slaganfall. Händerna höll hon krampaktigt knäppta över bröstet som hade hon låst till omkring sig och själv stängt sig inne i ett fängelse. Viveka kom med ens ihåg att Jacqueline väntade ett barn. Hon hade talat om barnet med ovilja den där natten då de båda vakat tillsammans. Var det tanken på bar-

UPPBROTT HOS MACDOUGALLS

net som nu åter pinade henne eller hade hon, liksom Viveka, plötsligt genomlats av rädsla för att hon själv skulle dö?

Viveka visste ju inte hur nära sanningen hon var. Jacqueline hade med ens känt en obeskrivlig motvilja för att vara närvarande vid sin mors dödsbädd. Hon ville inte se henne dö, ängslig för att döden skulle visa sig så vidrig att hon själv sedan inte skulle våga beröva sig livet. Redan var hon rädd i dödens närhet, hon som dessa dagar ständigt tänkt på döden, anropat den som den enda lösningen på sitt eget problem.

Mor dör före mig. Mor dör före mig, upprepade hon oupphörligt tyst för sig själv till dess orden ringde som klockor för hennes öron.

Den sötaktiga, kvalmiga lukten i den döendes rum hade denna morgon varit starkare än vanligt. Bar döden kanske den giftiga bolmörten i sin hand och piskade nu otåligt luften omkring sig med dess dunkla grönska?

Jacqueline kände en tyngd i sitt sköte som om barnet samlat till sig allt blodet i hennes ådror och nu lagt sig till ro och ej ville lämna sin plats. Hon fick en obeskrivlig lust att springa upp från stolen och såg för sig hur hon, medan hessa skrik och stönanden stego upp ur hennes strupe, skulle kasta sig framför dem alla mitt på mattan, vridande sig i krampryckningar. Då skulle hennes systrar linda sina armar omkring henne under det de torkade hennes strömmande tårar. Kanske också hennes döende mor skulle resa sig ur sin säng och plötsligt vacklande stå i dörren beredd att skynda fram för att hjälpa sin yngsta dotter i hennes nöd.

Men Jacquette behärskade sig och ingenting hände.

Denna långa väntan utanför den döendes rum började göra dem allesammans nervösa. De nappade åt sig tidningar eller böcker från borden som de inte läste i. Prasslet då någon alltför häftigt vände tidningsbladen kom de andra att rycka till och förväntansfullt se mot dörren. Fanny lade ifrån sig sin stickning och blev sittande med en tom blank sticka i sin hand som ett litet spjut framför sig. Då och då smög sig någon fram till dörren och lyssnade för att höra om Eveline kunde vaknat och sjuksköterskan där inne nu talade till henne. Men varje gång vände den lyssnande besviken tillbaka och kastade en blick på doktor Fromling som med dyster min alltjämt stod framför den falnande brasan.

David Macdougall bet sig i läppen under den grå mustaschen och låtsades vara upptagen av att läsa en artikel i den tidning han hela tiden hållit framför sig, men han fattade ej en rad av vad som stod i den.

Det fanns saker som han bra gärna skulle velat säga sin hustru om tiden inte varit så knapp och framför allt om hans ord nått fram till hennes öron. Men det var som om hon dessa sista dygn redan sluppit utanför deras krets och nu var så långt borta att hon inte längre hörde deras röster. Han tänkte på den unga Eveline Rosenhielm som kommit till Uppsala en vinter och bott hos dem på det gamla slottet. Han hade snart förälskat sig i henne och på den stora balen som givits för kronprinsen hade han friat till henne under en av kotiljongens många turer. Det var på samma bal som hans syster Sofia för första gången träffat sin blivande make Edvard von Lagercrona. Vad det tycktes länge

GREVINNAN EVELINES SÄNGKAMMARE

sedan! Nu voro de alla fyra gamla och hans hustru skulle bara om högst någon timme för alltid lämna honom. Han var henne tacksam för att hon ofta gjort honom lycklig och nöjd till sinnes, och han hade aldrig sagt sig att det varit hennes svartsjuka, ja nästan översvinnliga dyrkan av honom som smickrat och utvecklat hans fåfänga och oundvikligen givit honom en på en gång för hög och för låg tanke om sig själv så att han gjort en buktande karriär i stället för att gå den raka och djärva väg genom livet, som han kanske annars förmått och vilken han som helt ung, åtminstone ibland, kanske hade drömt om.

Nu var han rörd över att hon föreföll så hjälplös. Han skulle velat lyfta henne upp från smärtans läger och än en gång föra henne ut i en glad kotiljong med konfetti och serpentiner regnande över deras huvuden. Hon hade älskat fester och ett muntert sorl, men hon hade också tyckt om att lugna aftnar slå sig ned med sitt handarbete bredvid hans skrivbord, och han kunde ännu se henne för sig som hon suttit där, när han ibland tittat upp och då alltid mött hennes blick och hennes leende som om hon bara spänt väntat på den minut då han skulle behaga vända sig till henne. David Macdougall hade aldrig varit medveten om att Eveline genom sin dyrkan bidragit att snedvrída honom själv, men knappast mera hade han haft en aning om att hans döttrar lidit under hennes tyranni, och när han någon gång ändock lagt märke till att hon visat dem något som tycktes vara en sida av sin natur helt motsatt den hon visat honom, men som bara var ett annat uttryck av samma frenetiska drift att omforma sina

närmaste efter sina egna ideal och till sin egen avbild, hade han genast slagit bort de funderingar som då fingo insteg i hans hjärna och sedan glömt alltsammans. När han nu såg hur hans döttrar sörjde, ansåg han det därför alls icke förvånande att de djupt skulle känna förlusten av en sådan mor.

Dörren till sängkammaren gnällde till en smula och strax vände alla på huvudena.

Sjuksköterskan med allvarlig min och med hopknipen mun kom ut ur rummet. De rusade fram till henne, men hon gjorde en liten retsamt avvärjande åtbörd med handen som om de varit några obehöriga som hon ej kunde nedlåta sig till att tala med. Med raska steg gick hon fram till doktor Fromling och avlade en rapport med så lågmäld röst att de inte förmådde uppfatta ett ord av vad hon sade.

— Nå, doktor Fromling, hur är det? röt plötsligt landshövdingen till, som om detta hemlighetsmakeri, detta samtal mellan två personer som tydligen ansågo sig som de enda initierade, nu varat länge nog.

Doktor Fromling gick då med avmätta steg över mattan fram till landshövdingen.

— Grevinnan är vaken nu, sade han med skonsam röst, som om denna underrättelse burit på en katastrof.

Efter några sekunders tystnad, som föreföll de vändande oändlig och olidlig, tillade han eftertänksamt i det han tog upp klockan ur sin ficka och såg på den.

— Grevinnan har inte många minuter kvar.

David Macdougall reste sig. Han for med handen genom håret, och hans fyra döttrar betraktade honom intensivt.

UPPBROTT HOS MACDOUGALLS

Ack, denna åtbörd som de så väl kände igen och som brukade betyda att han antingen var rov för en känsla av bestörtning eller hängav sig åt översvallande glädje.

— Då gå vi in, sade han och vinkade åt de andra.

Doktor Fromling såg ut som om han tänkt säga ännu något mer, kanske han velat delge dem några lugnande droppar ur sin långvariga praktiks psykiska medicinskåp. Sjuksköterskan höll sig underdånigt ett par steg bakom sin chef, liksom färdig att omedelbart på hans order inskrida. Båda veko dock åt sidan när landshövdingen nu gick mot sängkammaren följd av hela sin familj och av Viveka som tveksamt smög sig efter de andra.

Eveline Macdougall lyfte sina dimmiga bleka ögon mot dörren när den slogs upp. Nu kommer livet, nu kommer hälsan, nu komma de, din man och dina barn, dina mågar och din sonhustru som obehindrat kunna röra sig och tala och ännu ha förhoppningar på framtiden, som i denna stund stänger sin port för dig! Ha de inte händerna fulla av röda rosor att ösa dem över din säng, så att du yr av den berusande doften skall få krafter att resa dig upp och än en gång gå ut i detta sköna liv som du älskat så högt? Dessa som ännu icke behöva dö, komma de inte för att kämpa med benrängelsmannen vid din sida, som redan kramar om din strupe, och för att rycka dig undan hans öppnade famn?

Var det något liknande som genomfor den döendes hjärna och som fick henne att med ett litet svagt leende se från den ena till den andra av dem som stodo runtomkring hennes säng? Hon försökte tala, men hen-

BORT

nes läppar, förr så villiga, släppte icke längre fram orden. Då suddades leendet med ens ut och hennes närmaste som ej ens hunnit varsebliva det, sågo endast det gula ansiktet mot kudden, vilket bar ett förgrämt och fientligt uttryck.

Solen lyste in genom fönsterrutan och lät två smala strålar av ljus rinna fram ända till sängen. De liknade två tömmar av guld och den döendes blickar irrade oupphörligt till dem. Kanske erinrade de henne om vagnen med två hästar framför som om somrarna så ofta stått väntande nedanför trappan på Igelfors' bruk för att föra henne bort på något besök i grannskapet.

I rummet rådde nu en djup tystnad. Viveka vid fotändan av sängen vågade icke dra andan. Hon hade aldrig varit med vid en dödsbädd förr. Den enda döda hon sett var hennes moster Mariana Leijon och då hade denna redan vilat i sin kista i kryptan.

Doktor Fromling och sjuksystemen hade obemärkta kommit in i rummet, men de höllo sig avvaktande i bakgrunden eftersom deras tjänster inte längre behövdes.

Eveline Macdougall började nu åter andas tungt och andedräkten for mödosamt och med ett visslande ljud över hennes läppar. Det var ett ljud som de kände igen och voro rädda för därför att det lät som om det orsakade den döende ett tungt och plågsamt arbete att få fram det.

Landshövdingen vände sig om och kastade en förtvivlad och bönfällande blick på doktor Fromling, men denne skakade endast långsamt på huvudet till tecken på att han nu inte kunde göra något.

GREVINNAN EVELINES SÄNGKAMMARE

De voro allesammans så maktlösa. De hade bara att vänta på den minut då den visslande andedräkten skulle upphöra och dödens ro inträda.

Allas blickar voro ängsligt fästade på det gula orörliga ansiktet. Viveka tyckte att det inför deras ögon hastigt undergick en förändring. Dragen stelnade, näsan som redan förut under sjukdomens gång tagit så stor plats mellan de insjunkna kinderna syntes nu höja sig som en vass bergskam, och i skuggan av denna höga kam sjönko ögonen in i sina vida hålor som de stenar man kastar i en brunn.

Nu började händerna, de magra gula händerna med långa spetsiga naglar utan glans, att långsamt röra sig över täcket. Det var som om de sökte något, som om de en sista gång gäve uttryck åt Evelines längtan att trycka något intill sig, att krama om något, att nypa i någon, att slita sönder. Hennes man som förskräckt såg ned på dessa händer, som han icke längre ville känna igen, satte sig dröjande på sängkanten och fattade dem mellan sina. Men med förvånande kraft slet de sig ur hans grepp och fortsatte att plocka på täcke och lakan.

Mor vill oss något, tänkte Julie hjärtängslig. Hon vill att vi skola utföra något bestämt, inte bara stå här sysslolösa runtomkring henne. Om jag bara visste vad hon vill!

Hon meddelade sin tanke till Aimée som viskade den till Frédrique, vilken i sin tur viskade den i Jacquettes öra. De fyra systrarna stodo arm i arm bredvid varandra, och när de nu långsamt lutade huvudena mot varandra var det som när säven vid stranden av en sjö

BORT

sakta och susande böjer sig för vinden. För första gången i deras liv hände det att deras mor inte kunde utdela en befallning till dem, och fastän villiga att följa hennes minsta vink stodo de nu lyssnande, sökande att i det visslande ljudet från hennes andedräkt urskilja något enda ord i stånd att ge dem en ledtråd.

Deras far satt hjälplös kvar på sängkanten. Nu lade han handen för sina ögon som för att slippa se det förändrade ansiktet framför sig. Fanny bakom honom lutade sig vänligt över honom och lade armen smeksam omkring hans kraftiga axlar. Kanske ville hon ingjuta i honom sin egen styrka.

I samma nu slog Eveline upp ögonen. En glimt av medvetande tändes i dem. Ett minne, en hågkomst av något bittert tycktes komma hennes lemmar att skälva och munnen att förvridas. Samlande sina sista krafter reste hon sig halvt upp och skrek med en gäll röst som fick sin glöd av en uppflammande svartsjuka:

— Ta... bort... den där... armen... David...
Ta... bort...

Hon föll tillbaka mot kudden och de visslande andetagerna upphörde.

Ingen av dem hade fattat att hon nu var död.

Sjuksköterskan, endast medveten om sin plikt, trängde sig fram mellan dem med beskäftig iver. Hon stötte hårt till landshövdingen när hon nu lutade sig över bädden, fattande om Evelines handled. Doktor Fromling var strax vid hennes sida.

— Döden har inträtt, sade han och vände sitt svarta skägg mot dem.

Då studsade de tillbaka som om en isig fläkt blåst emot dem.

Sjuksköterskan sade med len stämma, fylld av yrkesmässigt medlidande:

— Det är bäst att landshövdingen nu går ut. Jag måste göra den döda i ordning.

Det såg ut som om hon föste en viljelös flock framför sig när hon nu med tysta, men ändå bestämda steg i sina skor med gummiklackar gick efter dem mot dörren som hon med en liten smäll stängde för dem.

-- Den döda... Den döda...

Hennes ord ringde ännu för deras öron, medan de ute i vardagsrummet med ögon förblindade av fram-brytande tårar trevade efter stolar att slå sig ned på.

Den käcke Jan-Guy i sin klädsamma uniform grät öppet med små blinkanden som en pojke som fått stryk i skolan. Julie, Aimée och Frédrique alltjämt med armarna fastkedjade i varandra kunde inte torka sina tårar utan lät dem strömma fritt över sina bleka kinder. Jacqueline hade dragit sig bakom dem och höll sig i deras skugga som ville hon icke visa att hon icke heller i denna stund förmådde finna förlösning i tårar.

David Macdougall gnuggade plötsligt händerna mot varandra och ropade:

— Kan då ingen tända en ny brasa? Jag fryser.

Då försvann Jacqueline hastigt ur rummet och kom strax därefter tillbaka med en vedtrawe på sina armar. I ljuset som från fönstren föll på hennes ansikte lyste hennes hud marmorvit och kall och munnen var hårt sammansluten.

Hon lade sig på knä framför kakelugnen och staplade upp vedträna med små nervösa rörelser som gävo luft åt hennes oro. När hon alltför hastigt tände nävern slog en flamma av draget från skorstensröret ut och hon flyttade sig häftigt bakåt för att inte få sitt hår antänt.

Jag borde ha brunnit upp, tänkte hon hätskt strax efteråt då hon åter satt i sin stol och iakttog elden som nu glatt och språksamt sprakade, skänkande åt det stora rummet något av den hemtrevnad som för alltid borde ha försvunnit därifrån, sedan döden hållit sitt intåg i deras hus.

När någon timme gått och ännu ingen av dem gjort någon rörelse för att stiga upp från sina platser, gläntade sköterskan på sängkammardörren med ett litet hemlighetsfullt leende som om hon anordnat en överraskning åt dem.

— Var så goda och stig på, sade hon.

Åter trädde de tillsammans in i sängkammaren och samlades runt sängen där den döda Eveline Macdougall vilade.

Sköterskan hade bäddat med rena fina lakan och ett nytt spetsprytt örngottsvar som åt en kär gäst som nyss anlant och skulle ligga kvar på slottet under natten. Den döda hade också fått på sig ett vackert rent linne. Händerna voro fridfullt lagda i kors över bröstet. Ögonen voro slutna, så att man ej kunde se den Brustna blicken, ansiktet hade bleknat och var nu mindre präglad av sjukdomen. Om ej ett bandage varit bundet under hakan och fästat uppe i håret med en rosett för att, som sköterskan med låg röst underrättade Viveka, "kå-

ken ej skulle falla ner", skulle inga tecken på död och förintelse gjort sig märkbara.

— Hon är vacker, viskade de sinsemellan andäktigt.

Redan var det fasansfullaste överståndet och en viss icke oangenäm känsla av rörd vekhet efterträdde oron och ångesten nyss.

Alltjämt gled de två solskenstömmarna fram mot sängen som för att rycka den med sig.

Ingen hade varsnat att Julie plötsligt försvunnit ur rummet. De sågo nu allesammans överraskade upp då hon steg in genom den lilla dörren som ledde från korridoren, bärande på armen lill-Eveline, som dräglände och med uppspärade uttryckslösa ögon stirrade framför sig.

— Jag ville visa henne mor, sade Julie milt och tryckte ömt den stackars idioten mot sitt bröst.

Landshövding David gjorde en otålig åtbörd och suckade därefter djupt. Jöns Kruse hade fått ett generat uttryck i ansiktet och såg ut som om han ville hejda sin hustru, men han förhöll sig stilla.

Julie hade nu kommit fram till sängen. Långsamt föll hon på knä framför den och höjde barnet på sina uppräcktade armar, så att det nästan snuddade vid den döda. Hon hade lidit denna tid av att hennes mor inte velat se sin dotterdotter, nu fann hon kanske en tröst i att föra barnet till henne, sedan hon var död.

— Där är mormor, lill-Eveline, där är lilla mormor, hörde de henne jollrande säga i barnets öra.

Flickan sträckte då fram sin aphan som ville hon röra vid bandaget under hakan.

— Bara se, inte röra, ljud då åter Julies stämman

BORT

med detta ömma och fjolliga tonfall som man brukar använda mot småbarn och hundar.

Landshövdingen såg förfärad från sin döda hustru till denna misslyckade avkomma. Det syntes honom otroligt att hans älskade Eveline varit mormor till den där lilla idioten, att hans och hennes blod fortplantades i dessa fördärvade ådror och att ett litet stycke av deras ande stirrade ut genom de kupiga ögonen som inte ville visa något tecken till förnuft.

— Ta bort henne, sade han full av avsmak till Julie. Du borde inte burit in barnet.

Jöns Kruse gick då fram till Julie, som fortfarande låg på knä som om hon inte hört sin fars befallning, och förde henne mot dörren.

Innan de hunnit ut ur rummet började lill-Eveline skrika på ett hest, alls icke barnsligt sätt. Det var som om all den sorg och all den fasa de vuxna denna morgon erfarit plötsligt samlade stigit in i den lilla sinnesslöa och nu välldes ur hennes strupe i ett oartikulerat vrål.

Sjuksköterskan såg förskräckt ut över detta oljud i en döds rum. Dörren stängdes utifrån av Jöns Kruse, och skriket ljöd allt avlägsnare, medan föräldrarna med sitt barn fortsatte genom korridoren.

Dagen gick. Den tystnad som härskat i det stora huset medan Eveline låg sjuk försvann nu helt och hållet. Man rörde sig om varandra med jäktande brådska, slängde i dörrarna och talade med höga och av nervositeten gällt skrikiga röster.

En svartklädd begravningsentreprenör tog plats i vardagsrummet, spridande en lukt av jord och viss-

nande blommor omkring sig medan han resonerade med Herman Ankarlod om kista och priser. Jordfästningen skulle ske på Igelfors, Eveline skulle nu föras dit vilande i sin kista, hon som så många gånger glad och förväntansfull stigit på tåget för att bege sig till sitt barndomshem, följd av barnen och jungfrurna som burit kappsäckar och hattaskar. Hon brukade ha en liten ljusblå slöja knuten om sin vidbrättade stråhatt, och den där ljusblå slöjan som så glatt viftade för sommarvinden hade för barnen Macdougall när de ännu voro små varit som en liten munter signal att nu började sommarlovet och den härliga tiden på Igelfors.

Landshövdingen hade stängt sig inne på sitt rum och överlämnat begravningsentreprenören åt sin måg. Herman Ankarlod var förträfflig att ha till hjälp när det gällde praktiska småsaker, även om han var något långsam och kanske alltför precis, därför att han njöt av att bestämma allt in i minsta detalj.

Systrarna Macdougall plockade fram sorgflor som varit deras mors och de svarta klänningar de haft efter sin mormor gamla friherrinnan Joséphine Rosenhielms död. De provade dem i sina rum och företogo små behövliga förändringar, alltför måna om sin fars kassa för att vilja kosta på sig något nytt.

Medan de provade kläderna på varandra och turade om att falla på knä för att fästa upp en kjolkant eller sy fast ett band som brustit iakttog Viveka dem med förvåning. Det var som om en tyngd lyfts från deras bröst i och med att deras mor äntligen dött. Deras förut så dämpade röster återfingo sitt vanliga pipiga tonfall. De läto åter som svalor, när de ropade till varandra

BORT

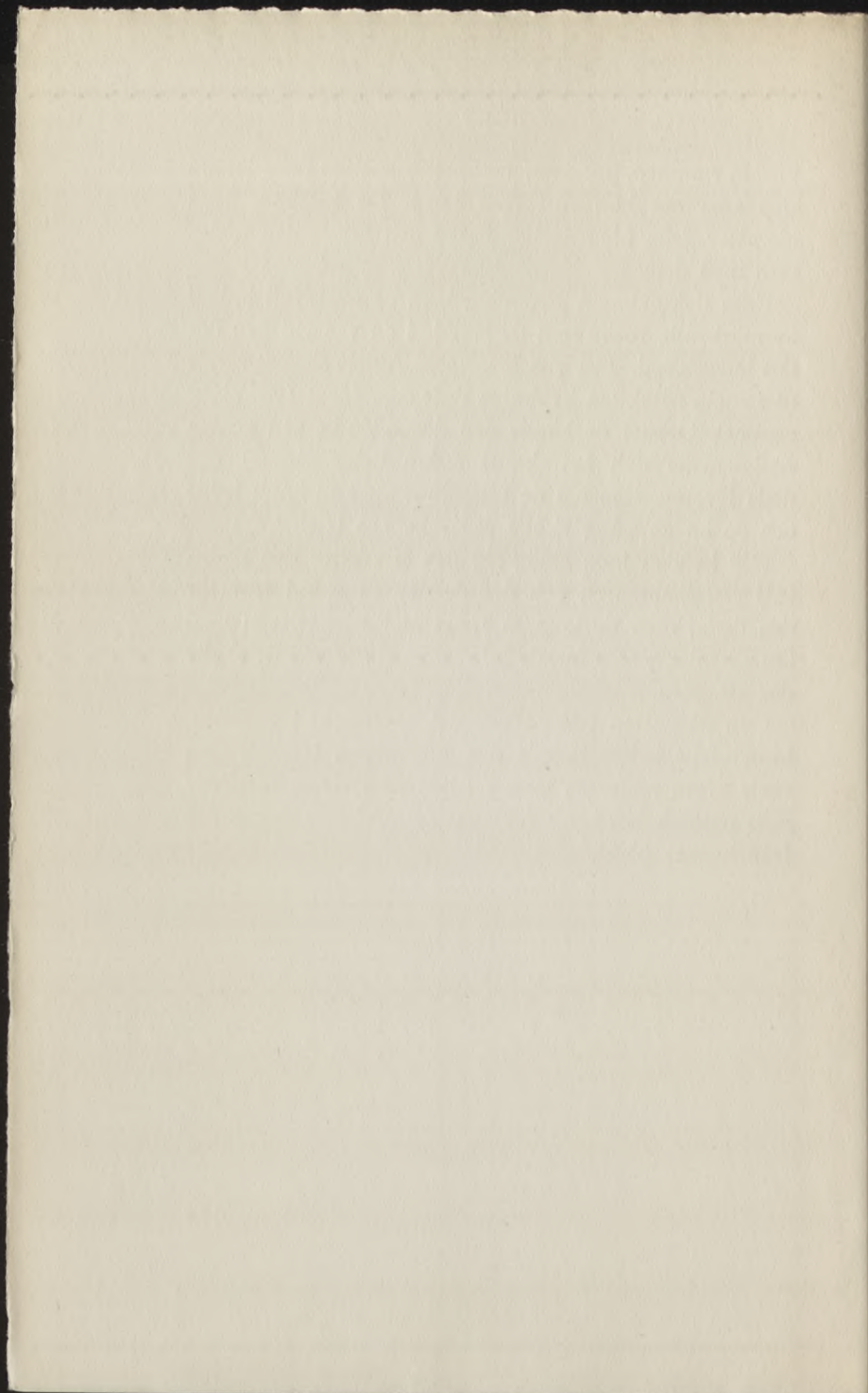
mellan rummen. Ja, även Jacques ansikte lyste ibland upp som om hon fått nytt hopp. De beställde hem blommor från blomsterhandlaren och fyllde den dödas rum med dem.

Från doktorinnan Fromling kom en praktfull bukett av mörkröda rosor som de ställde i en vas vid den dödas huvudgärd. Två vita liljor som Aimée skaffat sände ut samma sötaktiga kvalmiga doft som förut fyllt sjukrummet. Genast de kände den drogo de in den genom näsborrarna och betraktade sedan uppmärksam den döda Eveline som om de misstänkt att hon ännu levde och de än en gång skulle möta hennes blick.

När kvällen kom smög sig den ena efter den andra in i sängkammaren och dröjde där en stund framför den döda, men de kommo snart åter ut därifrån med lättade miner, som om de inte länge visste vad de skulle där att göra.

Och då natten föll på och det var släckt i rummen, brann icke heller längre den lilla gröna lampan som varje afton under så lång tid lyst på Eveline Macdougalls nattduksbord och förjagat de mörkaste skuggorna från hennes bädd.

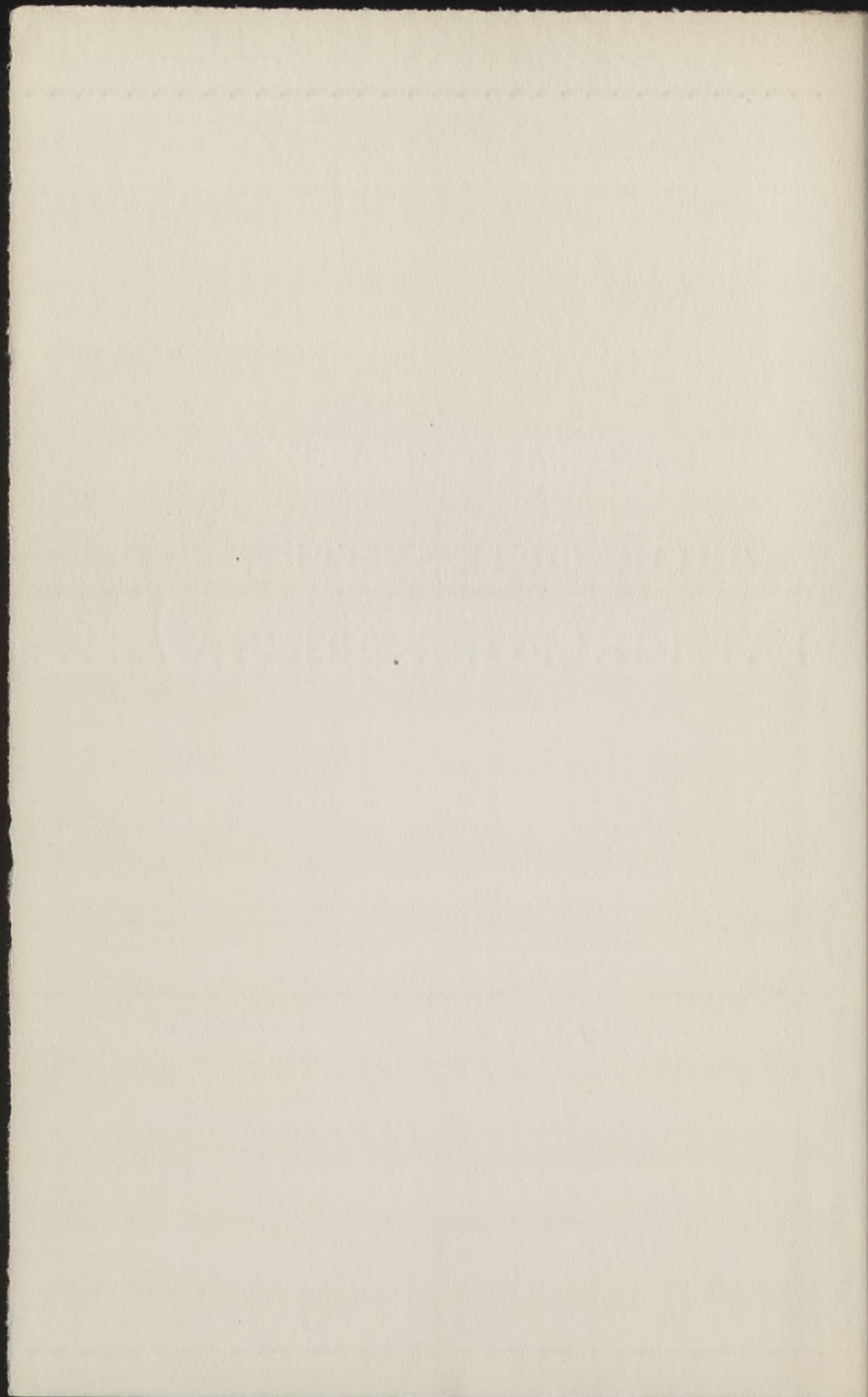

FJÄRDE AVDELNINGEN

BROR OCH SYSTER
LÅT IGELFORS BRINNA

TJUGUTREDJE KAPITLET.

Evelines osaliga ande. — Nu var Joachim borta.

Viveka var åter efter så många år tillbaka på Igel-fors' bruk. Den gången för länge sedan hade det varit sommar, gröna grenar hade slagit mot fönsterrutorna, trädgården hade blossat av blommor i alla färger och från den bruna framglidande ån hade ett svagt sorlande ljud blandat sig med suset i de väldiga träd-kronorna.

Nu var det låga corps-de-logis'ets svarta spåntak täckt av snö. På gårdsplanen voro gångar uppskottade som från huvudbyggnaden ledde till de två flyglarna, och den sköna trädgården var begravd under vita snödrivor, vilkas kammar gnistrade av hårt tillfrusen skare. Åns vatten hade för länge sedan bundits av isen, endast den lilla fors som den bildade längre ned var ännu fri från is och lät höra ett kristallklart porlande, som bröt naturens tystnad.

När kvällen kom syntes flammorna från masugnen, sällsamt blå mot allt detta vita.

I herrgårdsrummen hade fröknarna Alida och Ottilia Rosenhielm låtit elda i alla kakelugnar så att värmen, när man steg in från den friska luften där ute, kändes nästan kvävande.

BROR OCH SYSTER

Ottilia var alltjämt lika mager och hennes blå ögon hade samma milda uttryck som Viveka så väl mindes, och Alidas runda figur hade blivit än rundare så att hon tycktes rulla som ett klot över golvet när hon hade bråttom. De gräto över sin syster Eveline som så ofta plågat dem med sin härsklystnad, och de omfamnade David Macdougall, vätande hans väst med sina tårar.

— Vi hoppades i det längsta att Eveline skulle bli frisk, pep Alida högt i diskanten medan hennes strimmor till ögon mellan kindernas fettvalkar simmade i tårarnas klara vatten. Det var så tomt att fira julen utan er.

— Det är förbi nu, sade landshövdingen och strök sig genom håret. Jag önskar begravningen väl vore över.

Hans två svägerskor betraktade honom och deras ansikten uttryckte misräkning och en vag undran. De hade hoppats få en lång förtrolig pratstund med honom, men hans ord andades en nästan opassande otålighet och en leda som knappast hade med den stora sorgen att göra.

Nej, David Macdougall ville icke delge några detaljer från Evelines strid med döden. Knappt var allt slut förrän han längtade att skaka av sig de plågsamma minnena och befria sig från tyngden över hjärtat. Varken han eller Eveline under sin livstid hade någonsin velat stanna och försjunka i det som var tråkigt eller sorgligt. De förmådde inte leva tillsammans med en stor sorg och ville se glada ansikten omkring sig. Därför önskade också David begravningsceremonien så enkel som möjligt. Allt för länge borde man inte i

kylan dröja på kyrkogården framför en öppen grav. Han skulle icke glömma sin döda hustru, men vilade hon väl i jorden stod han inför något avslutat som han omöjligt åter kunde väcka till liv igen, och han hade mycket arbete som fordrade alla hans krafter.

På eftermiddagen anlände Christine Macdougall med sina döttrar Eugénie och Charlotte och den senares man Zakarias Kruse samt med Carl-Mårten och Axelin, och med alla dem som på förmiddagen kommit från slottet i Ramstaden blev huset nu fullt. Den enda som saknades var Jacqueline som bett att få resa till Stockholm med lill-Eveline som de ju icke gärna kunde ta med till Igelfors. Systrarna hade ej förmått övertala henne att låta någon annan fara med barnet, och de föllo till föga inför hennes envishet som de menade bero på att hon i sin smärta kände behov av att vara ensam.

Ingen av de övriga hade heller tagit sina barn med sig. En begravning ansågo de vara något som hörde till de vuxnas värld och de fruktade för att deras barn så alltför tidigt skulle få beröring med sorg och död.

Nu rörde de sig i de varma rummen i sina svarta kläder med dovt prasslande kräppvolanger på kjolarna och vita stärkta snibbar under hakan. Deras ansikten sågo onaturligt bleka ut mot detta svarta och vita, endast Fannys kinder voro rosiga som vanligt och den sorgdräkt hon i all hast låtit skaffa sig i Ramstaden för att slippa fara till Stockholm satt för hårt över hennes av havandeskapet svällda former, vilket kom Jan-Guy att vanvördigt skämta med henne, ett skämt som hon besvarade med ett strålande leende.

Eugénies pratsamhet flödade, inte ens ett sorgehus kunde dämpa den. Hon hade varit lärarinna i flera år nu och i hennes stämman framträdde tydligare än förr det undervisande tonfall som så ofta retat de yngre kusinerna.

Carl-Mårten smög sig undan från de andra och efter en stund kunde man se en ljuslåga flämta i fönstret till kammaren över köket i flygeln där han fordom tillbringat sina stilla andaktsstunder framför det skröpliga bordet, över vilket han spänt en gammal violett sidenkjol så att det med sina två ljusstakar och sitt krucifix påminde om ett altare. Hans hustru Axelina som stod vid fönstret i ett av de små tvillingförmaken såg ljuslågan och snörpte munnen till ett generat leende. Hon hade inte kunnat tillägna sig sin mans smak för det översinnliga och hon önskade ständigt att det inte upptog hans tid så mycket. Han borde haft barn att selsätta sig med i stället, men de fingo ju inga barn. Axelina kände sig lättad över att de andras barn inte voro med den här gången. Under julhelgen hade hon pinats av att se Charlottes små framför julgranen och hon hade märkt att Carl-Mårtens ögon fått ett sorgset uttryck när han betraktat dem.

Carl-Mårten kunde väl omöjligt sörja över att hans moster Eveline var död. Men säkert bad han nu för hennes själ där uppe i den löjliga skräpkammaren där sakerna från hans gosstid visst ännu funnos kvar.

Ja, Carl-Mårten bad. Han låg på knä framför bordet med den nu malätta violetta sidenkjolen och krucifixet, från vilket ett stort stycke hade ramlat av.

NU VAR JOACHIM BORTA

Varje gång han kom till Igelfors smög han sig upp i denna kammare, som inte användes av någon och därför fått stå som han en gång hade lämnat den. Nu behövde han inte längre låsa dörren. Joachim var borta och katterna borta. Carl-Mårten tänkte med fasa på den där rysliga katten Moses som åt småfåglar och en gång trängt sig in i hans tempel hack i häl på Joachim och lik den onde själv för att fira en svart och satanistisk mässa placerat sig på altarbordet mellan de brinnande ljusen, betraktande honom med lömska och lurande blickar, förjagande all andakt och oskärande helgedomen med sin dunkla demonsskugga.

Han sökte återfinna den stämning av celest harmoni han förr erfarit i detta rum som varit hans tempel under så många somrar och jular och som ännu under den senaste helgen skänkt honom några sköna stunder av stilla kontemplation, men denna afton ett par dagar efter Eveline Macdougalls död var det som om luften darrade av oro. Nu stod kistan, vari Eveline vilade, i kryptan under Igelfors' kyrka, men hennes ande tycktes dröja kvar över detta gamla Igelfors som varit hennes barndomshem och där hon tillbringat långa tider av sitt liv.

Och Carl-Mårten kände att det inte var någon god ande som behärskade atmosfären. Medan hans moster Eveline levde hade han ständigt utsatts för hennes gyckel eller bitande hån. När han varit helt ung skolpojke och ännu så blyg att han darrat som i frossa då han suttit till bords i den låga matsalen på Igelfors' bruk och hans knän velat vika sig under honom då han vid tedags nalkats soltältet, under vars stora tak det

surrat av ivriga röster, hade Eveline oupphörligt riktat de andras uppmärksamhet på hans tafatthet och dåliga sätt att föra sig i övrigt. Hon hade fått hans örsnibbar att blossa och tårarna att stiga upp i hans strupe när hon kommit med sina spydiga anmärkningar, och alltid hade hon lyckats att med sina stick drabba hans ömmaste punkt. Hur hade hon inte skämtat över att han ordnat den här lilla vindskammaren över köket till ett sanctuarium åt sig! Hur hade hon inte gjort narr av honom på det råaste vis därför att han inte velat äta kött och för att han nekat att nyttja vin!

Maklig och godlynt och avskyende alla häftiga dispyter, hade hans mor dragit sig för att tysta sin syster och låtit det bero med att någon enda gång förebrå Eveline hennes hårdhet mot honom, men framsagd med Christines vänliga röst, gjorde förebråelsen ingen som helst verkan. Henne hade han alltså inte haft någon hjälp av och inte heller hade han vågat be sina systrar och kusiner om bistånd då han ju väl visste att inte heller de gärna öppnade munnen för att motsäga sin mor eller moster.

Så hade den elaka fått härska oinskränkt och han, eljes så mild till sitt väsen, hade även nu sedan hon dött en plågsam död svårt att förlåta henne att hon förstört så många feriedagar för den försvarslöse skolgossen.

Nu ville han försjunka i andakt, känna den stilla lågan brinna inom sig upplysande hans hjärna och hjärta, men oupphörligt skymtade Eveline Macdougalls rödlätta fylliga ansikte framför honom i halvmörkret och hennes ögon blickade emot honom med samma onda

lurande uttryck som Joachims förfärliga Moses hade haft i sina när han den där gången dansat sin satansdans här på altarbordet mellan ljusstakarna och krucifixet.

— Lär mig att förlåta, såsom Du förlåter oss svaga människor våra synder, viskade Carl-Mårten till krucifixets Jesusbild.

Men Jesus tycktes denna afton gömma sig i ett moln, och i stället för det goda leende som Carl-Mårten ibland förnummit i luften över sitt huvud, Jesu hulda leende som skänkte salighet och skönhetssyner, föreföll det honom nu som om ett rött grymt grin splittrade mörkret i den del av rummet dit skenet från ljuslågan inte förmådde tränga. Det var Eveline Macdougalls hatfulla begabbande leende, och det fick honom att skälva och kom orden på hans läppar att frysa inne.

Då sade han sig att alla hans bemödanden dessa år efter att bli en nyttig och i hjärtat ödmjuk tjänare i Herrans tempelgårdar nu visade sig ha varit fåfänga. Inför det allvarliga och livsviktiga provet stod icke hans vilja bi. Hur var det möjligt att han inte kunde förlåta Eveline som likväl endast sårat hans egenkärlek? Ty det var ju hans egenkärlek hon sårat, även när hon skämtat om så heliga ting som hans tempel här och hans längtan efter att stilla kreaturans suckan och skapa frid och försoning med all naturen. Hade han icke i fåvitsko och förhävelse menat sig höjd över sina systrar och kusiner, därför att han, den i deras tycke obetydliga och narraktige, förstått att samla på skatter dem icke rost och mal förtärde, men som de föraktade?

LÄT IGELFORS BRINNA

Bittert förebrådde han sig att han levat i det falska skenet från föreställningen om sin egen utvaldhet och den tanken slog honom att Gud hade straffat honom därför genom att icke skänka honom och Axalina några barn.

Borrande sitt ansikte in mot det malättna violetta sidenet, som med små krasande ljud brast sönder när han gnuggade kinderna och hakan mot det, grät han för första gången sedan sin ankomst till Igelfors. Han grät över sig själv, över Axalina, över sina ofödda barn som icke ville se dagsljuset, och hela tiden svävade över hans huvud Evelines otäcka hångrin, som tycktes öppna en lucka i mörkret ända ned till helvetet.

Han hade kommit hit gripen av ett begär att bedja för den dödas osaliga själ, men hade i stället sett till botten av sin egen varelses uselhet och litenhet och ingen bön ville stiga upp ur torkan i hans förtvivlade hjärta.

Så tystnade hans gråt. Han reste sig och gick fram till fönstret och försökte få upp det för att skaffa sig luft. Men fönstrets gångjärn hade rostade igen och voro omöjliga att få loss. Då blickade han mot taket där en liten ruta skimrade av himlens stjärnor och fattad av en häftig vrede, som väl helt stred mot hans verkliga väsen eller vad han ville vara, men som framkallats av hans namnlösa förtvivlan, tog han det stora elfenbensstycket som hade ramlat av det trasiga krucifixet och slungade det rätt mot glaset. Skärvorna yrde omkring honom, en snuddade vid hans kind och rev upp en smal skåra som genast började blöda, men han märkte det inte. Den kalla vinterluften strömmade ned

över hans huvud. Det kändes som om friskt vatten flödat över hans panna och han inbillade sig se en skymt av Johannes Döparen där han stod i Jordanen med floden stigande upp till bröstet, allt under det han sänkte ned de bedjande människorna i förnyelsens bad och döpte dem i den Helige Andes tecken.

Synen förjagade hans vrede och han fortsatte att stirra upp mot dessa stjärnor som blixtrade mot vinterhimlen. Så märklig trodde sig människan att hon ansåg jorden som den enda plats i rymden, där levande varelser kunde dväljas och bo. De där gnistrande stjärnorna voro för henne endast till för att lysa upp den jordiska natten, och under den ljusa dagen suddades de ut ur hennes minne. Men tänk ändå om stjärnorna, som föreföllo så oändligt avlägsna, voro befolkade av ett släkte långt högre utvecklat, långt fagrare att se till än denna överskattade jords, vars mark han nu trampade. Ett fåtal svärmare hade trott det, och man hade skrattat åt dem eller smålett. Kanske likväl de anat sanningen, och måhända rymde stjärnorna skönare trakter än jorden. Från deras berg, som tornade sig upp i etern, hade man säkert då en vid utsikt och kunde skönja ting som voro förborgade för jordevandrarna.

Carl-Mårten erfor en så stark längtan upp mot stjärnorna att han lyfte armarna och höjde sig på tåspetsarna som trodde han sig genom denna vanmäktiga åtbörd kunna komma dem närmare. Men åter överväldigad av känslan av sin egen litenhet och svaghet, sänkte han strax därefter sina armar och slog ned sina ögon.

Luften fortsatte att flöda över honom, och nu över-

BROR OCH SYSTER

lämnade han sig åt dess ljuvliga svalka. Den gjorde honom helt glad till sinnes. Ett vinddrag hade blåst ut vaxljusen och det var helt mörkt i rummet. Men genom den fyrkantiga gluggen i taket skimrade det och blänkte av stjärnor. Glasstyckena som sutto kvar vid kanterna träffades av deras strålar och gnistrade som splittrade isbitar. Det hemska röda grinet som Carl-Mårten inbillat sig vara Eveline Macdougalls leende hade försvunnit. Och i och med att det var borta började friden och stillheten skönt omsvepa honom. Han lät sig vaggas in i denna ljuvliga frid.

Utifrån kom inte ett ljud. Den frusna ån, de snö-täckta skogarna sovo sin vintersömn. Men plötsligt trängde genom tystnaden stångjärnshamrarnas dunkande slag.

Då måste Carl-Mårten le. Sjöngo de inte nu sin välkända sång för Eveline så att hon lugnt sov sin sista jordiska sömn i kyrkans krypta? Hon hade hört dem sedan hon var barn och de komme att överrösta de tre skovlarna mull som med ett ihåligt ljud skulle falla mot kistans trälock. Det var något betvingande i den tanken att så länge Igelfors stod och avkomlingar av släkterna Macdougall och Rosenhielm samlades under dess svarta spåntak skulle stångjärnshamrarna låta höra sina dånande slag under vinternätter och sommarnätter. Deras egna hjärtan skulle alltid bulta i samma takt som de slagen, och hur långt bort de än komme från bruket skulle de fortfarande mot sina öronsnäckor höra den gamla sången av Igelfors' smedja i arbete. Det gömdes ju hedendom och vantro i denna föreställning, men där fanns också ett fladdrande ljus från

någon av årmillionernas myriader religioner, och i det fladdrande ljuset hade kanske Eveline Macdougall levat sitt liv och kanske också somnat in.

Något varmt och sjudande som liknade hyttans glödande utslag av smältande järn steg upp inom Carl-Mårten, och utan att han visste hur det gått till hade han äntligen förlåtit Eveline hennes elakhet mot honom själv.

När han en stund senare kom in till kvällsvarden ropade hans syster Eugénie:

— Men Carl-Mårten, var har du hållit till? Du blöder ju på kinden.

Förlägen tog han då med näsduken upp mot sitt ansikte och märkte först nu att han träffats av en glasflisa.

Axelina skyndade fram och betraktade honom ängsligt, men han log mot henne med den där frånvarande blicken som alltid kom henne att känna sig som såge han tvärsigenom henne mot något långt bort i fjärran.

Efter kvällsmåltiden drog man sig tillbaka till de två små förmaken där alla möbler stodo på samma platser, varest de stått så länge man kunde minnas tillbaka. De virkade dukarna med sina röda stora rosor över de runda mahognyborden hade kusinerna Macdougall beundrat sedan de voro små och etagerernas spröda dyrbarheter vågade de alltjämt icke röra vid därför att de ännu erinrade sig mormor Joséphines stränga order att de icke finge gå för nära dem.

Viveka som var trött tog snart godnatt. Hon vandrade uppför den smala trätrappan till sovrummen i övre våningen och steg in i Jacquettes rum där hon

skulle sova ensam i natt. Utan att tända ljuset trevade hon sig fram mellan möblerna.

Fönsterrutorna lyste blanka av ett flödande månsken. Mellan dubbelfönstren låg vit tjock bomullsvadd prydd med torkade röda rönnbär. I månskenet glödde bären som bloddroppar mot den vita bomullen. Viveka ställde sig vid fönstret och såg tankfullt ut.

För tolv år sedan hade hon tidiga sommarmorgnar dröjt framför samma fönster medan de ljusa gardinerna fläktat ut över hennes huvud, burna av den ljumma morgonvinden. Flyglarna hade varit övervuxna med blommande, starkt doftande kaprifolium, och den halvcirkelformade gårdens grova grus hade varit fuktigt och brunt av den fallande daggen. Nu var hon vuxen, ja hon hade till och med en bruten förlovning bakom sig, men var hon mycket annorlunda nu än vid elva år? Då hade ännu världen tyckts henne omätlig och främmande och framtiden hade varit dold i täta skyar, men ännu syntes henne världen så alltför stor och okänd och hon kunde icke heller nu veta vad de kommande åren hade i beredskap åt henne.

På nytt hade Viveka börjat längta efter kärleken, men hade inte funnit någon att älska. Ibland då hon dansat med en ung man på någon av de få baler hon bevistat hade hon av tryckningen av hans hand, av blicken i hans ögon kunnat utläsa att han fann henne sympatisk och gärna ville närma sig henne och hon hade känt ett plötsligt begär att låta den unge mannen ta henne i sina armar och kyssa hennes mun, men hon hade strax trängt det tillbaka. Vad glädje skulle hon ha av en kyss och en omfamning om hennes hjärta

ändå inte vore med? En dum lek som efteråt skulle få henne att känna samvetskval.

Hon spratt till av att höra röster nerifrån gården. Farstudörren hade öppnats och i den breda ljusstrimman som därinifrån föll ut över snön kommo Julie, Aimée och Frédrique samt Eugénie och Charlotte gående arm i arm. Deras svarta kappor och hattar med långa sorgflor bildade sällsamma skuggor på snön och när nu dörren slöts bakom dem och de började vandra av och an mellan flyglarna, upplystes deras ansikten av månskenet som färgade dem kritvita.

Viveka mindes hur hon den där sommaren sett dem promenera på samma sätt fram och åter över gårdsplanen i sina ljusa sommarklänningar medan deras ivriga röster höjt sig som fågelkvitter mot de dunlätta sommarskyarna. Nu där hon stod vid det tillslutna dubbelfönstret kunde hon, sedan de kommit längre bort, inte höra dem mera, men hon förstod av deras rörelser att de talade med varandra. Då och då lyfte ett par av dem på sina sorgslöjor och kastade dem med en åtbörd av otålighet bakåt. När de svarta slöjorna på detta sätt fladdrade ut, blevo skuggorna över snön oroliga och liknade flaxande fågelvingar. Det var en besynnerlig syn som kom Viveka att känna sig ängslig till mods.

Hon var så ensam. Varför hade hennes kusiner bett henne följa med till Igelfors där sedan ingen tog sig an henne? Hon stod utanför den ljuva gemenskap de förnummo i varandras sällskap. Eftersom hon varit den yngsta av dem hade hon aldrig fått någon verklig del av denna gemenskap. Nu tyckte hon att en kyla

BROR OCH SYSTER

strömmade ut från de månbelysta glasrutorna och spred sig i hela rummet så att det, fastän kakelugnen här var lika varm som kakelugnarna i rummen där nere, kändes iskallt och fuktigt som i en krypta.

Förskräckt tittade hon sig omkring, för en sekund misstänkande att det var här man placerat Eveline Macdougalls kista, men mörkret i vråarna gjorde det omöjligt för henne att varsebli något. Då vände hon sig på nytt mot fönstret och märkte hur avtrycken efter hennes kusiners kängor bildade mörka och redan isiga fördjupningar i snön. De tycktes roa sig med att försiktigt sätta sina fötter i samma spår där de nyss stigit och deras huvuden voro nedböjda för att de med blickarna skulle kunna urskilja sina egna fotspår. Ja, de hade kommit tillbaka till det kära gamla Igelfors och så länge de hölle ihop tätt tryckta intill varandra skulle de tänka samma tankar och vandra samma vägar som de så många år förut vandrat.

Viveka gick inte till sängs förrän hennes kusiner åter försvunnit in genom porten.

Hon borrade ned sitt huvud i den svällande kudden, men hon som så ofta åtrådde ensamheten, som man på en het och dammig landsväg längtar efter en svalkande oas, kände sig denna natt avskild från människorna, nästan som om hon redan varit död och borta. En så lång tid hade hon nu varit vittne till hur kusinerna på slottet i Ramstaden funnit sin tröst under all oron i kärleken till varandra, hur de oavbrutet sökt varandras sällskap besvarande leende med leende, blick med blick, att hon så småningom tyckt sig flyttas ut i ett tomrum där inga händer nådde henne.

Viveka hade blivit ensam även därför att hon inte hade några systrar. Antonius i all sin hysteriska flickaktighet, Antonius med all sin smak för kvinnliga nöjen och förströelser, hade ändå inte kunnat ersätta en syster. Snarare hade han givit henne avsmak för det som eljes skulle roat henne så att hon dragit sig ifrån sina dockor och den improviserade lekstugan på gården i Ramstaden. Men hur ljuvt hade det inte varit för Viveka, om hon fått förtro sig åt en liten syster som skulle givit henne förtroenden tillbaka! Många gåtor skulle då inte visat sig så dunkla och vanskliga att lösa, många stigar, svåråtkomliga för en ensam, skulle om man blott varit två förefallit bra lätta att bana sig fram på.

När Viveka äntligen somnade kastades hon in i en våldsam dröm som kom henne att kippa efter andan. Hon jagade efter en flyende gestalt och för att nå den klättrade hon uppför branta berg, simmade genom forsande svarta floder, flög över bråddjup. Ibland såg hon en skymt av den flyktande och ropade då högt och jublande viss om att den hon jagade efter var hennes efterlängtnade lilla syster. Men varför flydde hennes syster?

Det var omöjligt att förstå, men Viveka var i drömmen säker på att komme hon henne blott tillräckligt nära skulle den flyende vända sig om och de skulle gråtande av en stor lycka falla i varandras armar.

Äntligen var Viveka tätt efter den flyende. De hade nästan samtidigt nått toppen av ett vitskimrande fjäll. Flämtande av oro och förväntan gav Viveka till ett högt anskri. Då vände sig den flyktande om och Viveka

såg rätt in i sin mors ansikte. Det var inte en liten syster som hon jagat efter, det var en mor, hennes egen mor.

Sofias uppspärrade ögon stirrade in i hennes, munnen stod vidöppen som om hon svalt för mycken kall luft och nu inte kunde sluta den igen. Vivekas förväntan avlöstes av besk besvikelse, de kärleksfulla tankar som fyllt hennes hjärta medan hon inbillat sig att hon äntligen skulle få träffa sin syster slogo om i vilt hat.

Hon rusade fram mot Sofia och gav henne ett knyt-nävsslag för bröstet så att hon vacklande och med utsträckta armar, alltjämt med munnen vidöppen som till ett skrik, ramlade utför branten.

Viveka vaknade av skriket och satte sig svettdrypande upp i sängen.

Var befann hon sig? Vad hade hänt? Redan började drömmen suddas ut ur hennes medvetande. Månljuset lyste alltjämt mot rutorna, hon hade glömt att rulla ned gardinen.

Då smög hon sig fram till fönstret och betraktade den blå masugnsflamman som steg mot himlen. Och under det att hon såg på den kom ett lugn över henne som om någon uråldrig och trots allt ändå, åtminstone ibland, god jordande hållit sig vaken i natten för att skänka henne hugsvalelse. På tå gick hon åter tillbaka till sängen och nu somnade hon tryggt in, helt och hållet glömsk av den hemska drömmen som nyss fått henne att matta ut sig i jakten efter den syster det aldrig skulle förunnas henne att träffa.

TJUGUFJÄRDE KAPITLET.

**Jacquette har hämtat Joachim. —
Grevinnan Graah såg mycket mera
lidande ut. — Sannerligen, de voro
förryckta allihop.**

Dagen som följde på natten då Viveka vaknat ur sin hemska dröm förflöt under ivriga förberedelser till begravningen. Fram på aftonen väntade man Jacqueline med tåget från Stockholm och förmiddagen därpå skulle begravningen försiggå.

På eftermiddagen sedan det blivit mörkt gav sig kusken Kula av till stationen bakpå den lilla ensitsiga släden.

I förmaket åt gården väntade de båda mostrarna Ottilia och Alida på Jacqueline med eftermiddagskaffet. Även de andra hade samlats där och de tittade då och då ut genom fönstren för att se om släden skulle svänga in på gården.

Plötsligt hördes bjällerklang som kom allt närmare. Alla rusade ivrigt till fönstret utom landshövdingen och hans båda svägerskor som blevo lugnt sittande kvar i den trånga soffan och Jan-Guys hustru Fanny som oroligt vred sig i en länstol bredvid. Hon och Jan-Guy hade önskat att de kunnat komma ridande till Igelfors.

— Nu kör släden in genom grinden, ropade Julie. Kom, vi måste ut på trappan och ta emot Jacqueline.

Men med ens hejdade hon sig, och hon och de övriga, som också lutat ansiktena mot rutan, började i stället skrika om varandra. Luften surrade och skars härs och tvärs av utrop:

- Det här begriper jag inte!
- Vad har det tagit åt Jacqueline?
- Ä, det är alldeles förskräckligt!
- Hon har ju hämtat Joachim!

Då landshövding David urskilde namnet Joachim reste han sig så häftigt att han var nära att stöta omkull de väntande kaffekopparna. Trängande de andra åt sidan skyndade han fram till fönstret och hann i tid för att få se sin dotter Jacqueline och sin svåger Joachim stiga ur släden och gå uppför trappan i skenet från den stora hängande lyktan utanför porten.

Ingen av dem där inne i förmaket rörde sig för att gå ut och möta de nykomna. I alla tider hade det varit sed på Igelfors att man, när släden eller vagnen körde fram till stora trappan, i samlad trupp gick ut för att hälsa sin gäst välkommen, liksom traditionen att alltid, vilken tid på dagen den väntade än kom, bjuda på en kopp kaffe ännu aldrig brutits. Men vid åsynen av honom som enligt gammal hävd skulle blivit Igelfors' rättmätige och obestridde manlige innehavare och som nu stod där på översta trappsteget bredvid en blek och nervöst darrande Jacqueline glömde de innevarande helt och hållet bort att de nyss varit så ivriga att komma i tid ut för att ta emot henne.

Herman Ankarlod gnuggade händerna så hårt emot varandra att det gnisslade om dem som om han slipat knivar. Han hade blivit högröd i ansiktet av harm.

JACQUETTE HAR HÄMTAT JOACHIM

Att tänka sig att Jacquette hämtat hit Joachim efter allt vad han berättat henne om den erbarmlige tokens förra besök på Igelfors och allt besvär han haft för att forsla honom tillbaka till Aronsro! Och hur hade överläkar Sadok kunnat tillåta doktor Benjaminson att ånyo släppa av denne otrevlige passagerare, hur i grunden menlös de än påstodo honom vara? Det var sannerligen också mer än gåtfullt. Antagligen hade båda in- tagits av Jacquette, svaga för högadliga namn som alla av deras sort voro, och kanske de dessutom kommit på den bisarra idén att hon utskickats av hela familjen med uppdrag att begära att den degenererade baronen och delägaren i Igelfors skulle permitteras för att på sin arvegård bevista sin syster grevinnan Eveline Macdougalls jordfästning. Nu var emellertid Joachim här och man kunde ingenting göra åt den saken. Inom sig svor Herman över flickorna Macdougalls fantastiska infall, vilka ju också gunås alltför ofta framträtt hos hans egen hustru Aimée. Sannerligen, de voro för- ryckta allihop.

Ja, här en sommar på Igelfors för tolv år sedan hade han verkligen blivit lurad i en fälla, tänkte han för- bittrad och alldeles förgätande att han av fri vilja den gången företagit resan hit för att på nytt fria till Aimée, efter det hon nere i Karlskrona icke velat ge honom något bestämt svar.

Plötsligt fylldes dörröppningen av Joachim. Han stod där bredbent klädd i en kort sjubbskinnspäls. Vistelsen på sinnessjukhuset Aronsro som ej gav tillfälle till vi- dare promenader hade kommit honom att fetma. Hans ansikte var uppsvällt och rött och håret stod som alltid

rätt upp från huvudet som piggarna på ett piggsvin. Den lilla skäggtosen under hakan var nu vit. Hans små rödkantade ögon gled med snabba misstänksamma blickar över de församlade släktingarna.

Med ens lyfte han handen till strupen och försökte riva av sig den röda bomullsslips som behagsjukt prunkade under hans skjortkrage.

— Aj, aj, aj, fräste han ilsket och barskt till Viveka som stod närmast honom. Jag måste ju för fan byta halsduk. I helvete kan jag ha den här röda när jag skall sörja Eveline. Äst tu förbannad?

Svordomarna, flera än förr, och detta idiotiska jargonguttryck, som de kände så väl igen såsom Joachims favorited, halkade över hans smala läppar, och släktingarna stirrade som förstenade på honom.

Nu vrängde han av sig pälsen, lät den falla på matan och slog sig ned i en stol, majestätiskt vinkande till sig den förskräckta Viveka.

— Se så, sade han, lät det nu gå undan av bara fan! Nej, nej, inte skall den här fina och praktiska halsduken knytas upp, äst tu förbannad? Den sitter bara fästad med en slejf under kragknappen där bak. Slip-sar att knyta själv, äst tu förbannad?

Med darrande fingrar lossade Viveka på slejfen och räckte den granna röda slipsen till Joachim som omsorgsfullt och prudentligt vek ihop den och stoppade den i sin ficka.

— Skaffa mig nu en anständig färdigknuten svart rosett, Alida, myste han, tydligen förtjust över det uppseende hans inträde i rummet väckt. Jag får säkert

låna en av kusken. Gå du bara ut till Kula och hälsa från mig.

Som en olycklig hypnotiserad rullade hans syster Alida nu förbi Joachim utan att förmå sig till att släppa honom med ögonen. När hon kommit till dörren in till det andra lilla förmaket dök hon hastigt igenom öppningen med en rörelse som om hon med berått mod kastat sig ut i öppna havet och de hörde henne sedan med klumpiga steg springa genom våningen. Nej, hon tyckte tydligen att det var en alltför stor skam att låna en svart rosett åt sin bror av kusken Kula!

Arma Alida! Hon hade varit den enda av dem som bemödat sig att göra något för att hjälpa Joachim. En gång hade hon ju till och med försökt hålla honom på en utgård för att han skulle få vara kvar på Igelfors utan att vid deras besök genera den förnäma Eveline och den lättförargade och uppbrusande David för mycket med sina ofta cyniska påhitt. Ingen annan än Alida hade väl heller fällt några tårar över Joachims i hennes tycke alltför obarmhärtiga öde. Någon tack hade han aldrig givit henne, men ville han något var det alltid till henne han instinktivt vände sig, som nu till exempel när det var fråga om rosetten.

Hon kom också snart tillbaka och började nästan ömt syssla med att knyta en av deras fars gamla svarta brokadhalsdukar under Joachims krage.

— Pu, det luktar malpulver, gnällde Joachim med sin pipiga röst.

Det var sant. De två ogifta systrarna Rosenhielm förvarade alla klädespersedlar som tillhört gamle baron Ottokar i en kista, och varje vår hängde de ut dem

BROR OCH SYSTER

till vädring för att sedan åter omsorgsfullt peppra ned dem.

Medan Alida var borta hade ännu ingen av de andra yttrat ett ord.

Jacquette hade under tiden glidit in i rummet och satt nu på en stol och tittade sig förvirrad omkring. Hon såg förvånad på sin svåger Herman, som ostentativt vände henne ryggen, och på sina systrar som pinsamt berörda tvekade att närma sig henne.

Hon hade alls icke väntat sig att Joachims ankomst skulle väcka en sådan förstämning. Med ens starkt beklämd vid tanken på det orättfärdiga och upprörande i att denne skulle hållas utanför sin egen systers begravning på hans eget fädernegods då i övrigt hela släkten samlades där hade hon, sedan hon avlämnat lill-Eveline i det Kruseska hemmet, farit raka vägen ut till Aronsro, där hon haft ett samtal med doktor Benjaminson, vilken visat sig tämligen obenägen att än en gång låta sin patient resa till Igelfors. Visserligen var denne Diogenes från svenska bruksbygder fullkomligt ofarlig både för sig själv och andra. Men eftersom han inte förmått anpassa sig efter sin herrskapsmiljö och vad den moderna livsföringen fordrade, utvecklade Benjaminson, måste han ju ändå utan tvekan betecknas som asocial och följaktligen abnorm.

Och det var ju ur den synpunkten man hade ansett sig berättigad att bereda lämplig vård och isolering åt honom själv och samtidigt önskad lättnad åt släktingarna, vilka ju även senare vid gjorda permitteringsförsök starkt beklagat sig över hans uppträdande.

Då hade Jacquette i sin välmening ljugit och fram-

hållit att just familjen, och allra främst Joachims förmyndare kaptan Ankarlod, vid detta exceptionella tillfälle bett henne ta honom med, eftersom hon ändå befann sig i Stockholm.

Varför hade den där Benjaminson som hon icke alls fann förtroendeingivande så forskande betraktat henne sedan hon slutat tala? Hon hade blivit rädd för hans genomträngande blickar som om han nu sökt läsa hennes egen hemlighet och inte alls längre tänkte på Joachim.

— Grevinnan Graah ser själv mycket mer lidande ut än vår robuste och rödblommige baron Joachim, hade han därpå sagt.

Hon kände sig obehagligt berörd av att han använde den för henne numera antipatiskt klingande grevinnetiteln helst hennes man var ofrälse och tillhörde ett land som egentligen saknade adel. Men ännu mera illa till mods hade hon blivit av hans menande tystnad efteråt och hans utseende av att liksom vänta på att få mottaga hennes förtroende. Något förtroende hade hon icke givit honom, och skrämmd hade hon vandrat vid hans sida genom korridorerna som vilat i en rödaktig skymning, vilken tycktes sprida sig från de i blodröd färg målade väggarna. Hon hade sett in i rum, till vilka dörrarna stodo öppna, rum som liknade små trånga celler och från vilka stundom ett ångestfullt mummel, stundom en hes viskning eller ett genast undertryckt skrik trängt ut. Medvetandet om att hon nu vistades bland sinnessjuka fastän hon ännu inte fått syn på en enda av patienterna kom henne att känna sig djupt melankolisk.

Hennes ångest hade stegrats då doktor Benjaminson fört henne in i ett rum som tydligt tjänade till sällskapssalong för såväl de manliga som de kvinnliga tvångsgästerna i detta dystra hus. De senare bodde, förklarade han, en trappa ned i en särskild avdelning. Han lämnade henne efter att ha anvisat henne plats i en soffa invid fönstret.

Här blev Jacqueline sittande under en dryg halvtimme medan överläkar Sadok och Salem Benjaminson förberedde Joachim på resan till Igelfors. Omkring henne befunno sig flera personer och hon såg sig en smula oroligt om efter en sjuksköterska. Men det fanns för tillfället ingen inne.

Mitt emot Jacqueline satt en ung flicka nedsjunken i en länstol. Hon förhöll sig orörlig med den magra överkroppen framåtböjd och händerna stelt sträckta framför sig med uppåtvända handflator som om hon tyst anropade himlen om något. Jacqueline blickade in i de tomma ögonen och ryste. En äldre dam släpade sig med trötta steg fram och tillbaka på golvet enträget upprepande något för sig själv, men Jacqueline kunde inte uppfatta vad hon sade. Lutad mot det skamfilade pianot stod en gammal man med händerna i byxfickorna och betraktade henne oavbrutet och eftersinnande medan små blixtsnabba leenden ilade över hans ansikte utan att han syntes medveten därom, ty hans ögon voro sorgsna och fyllda av tårar. En annan yngre herre, välklädd och nästan elegant, kom hän till henne och började stamma fram en bön om förlåtelse. Jacqueline vände bort huvudet för att han skulle förstå att hon inte hade lust att tala med honom. Men han fortsatte

JACQUETTE HAR HÄMTAT JOACHIM

att i en förvirrad ordström, av vars innehåll hon knappast förstod hälften, berätta henne vilken fruktansvärd synd han begått mot henne, ja just mot henne.

— Jag tog din jungfrudom, Maria, du heliga, hörde hon honom säga. Förlåt mig, ty det syndens barn du födde var dock av denna världen och kunde aldrig frälsa människorna från ondo.

Vid orden "syndens barn" hade Jacqueline ryckt till och tänkt på den frukt hon bar under sitt hjärta. Det var som om även den vansinnige bredvid henne nu fördömde detta barn, fastän han talade om det som om det redan framfötts, och ehuru han uppenbarligen fanatiserade om att hon var jungfru Maria själv.

Och så hade det besynnerliga hänt att Jacquettes sinnesstämning med ens slagit om och alla hennes tidigare begrepp tvärt förändrats, så att hon icke längre erfor någon rädsla för dessa människor, om vilka det hette att de icke hade sitt förstånd i behåll. Voro de annorlunda än hon själv? Voro de mindre kloka? Nej! Nej! Hon var en av dem och tillsammans tillhörde de människohjordens lilla förföljda skara av seende som genomskådat livsbrygdens mörka och smutsiga innehåll. Hennes skräckdrömmar, hennes hemska visioner, hennes starka vilja att dö för att slippa föda sitt barn, hade icke dessa känslor sina rötter i samma klarsyn, varur de andras så kallade vanvett växte upp?

Hennes hjärta hade värmts för första gången på länge därför att hon kände sig omgiven av vänner, andra medlemmar av samma de klarseendes hemliga samfund, vari hon själv på sista tiden trevande sökt inträde. Hon skulle velat omfamna den unga flickan

som så bönfallande höll sina uppåtsträckta händer mot en snål rymd som icke lät några gåvor falla ned i dem. Hon ville torka tårarna ur den gamle mannens ögon där borta vid fönstret, lägga sin arm omkring kvinnan som gick fram och åter på golvet och göra henne sällskap på hennes evighetsvandring, och hon skulle önskat rikta några uttryck av förstående och broderskap till den unge eleganten bredvid sig. Ett sjungande bröderskap skulle de sedan allesammans med jubel och hand i hand vandra in i den självvalda dödens barmhärtiga, alla smärtor stillande förintelse.

Men hon hade icke yttrat ett ord eller gjort en rörelse. Kanske fruktade hon ändå att de inte skulle upptaga hennes försök till närmande så väl.

När doktor Benjaminson kom tillbaka, nu följd av hennes morbror Joachim, satt därför Jacqueline alltjämt kvar i soffan där han lämnat henne. Joachim hade kastat en sarkastisk blick omkring sig i salen och till Jacqueline hade han hörbart viskat:

— De där skall du akta dig för, Jacqueline. Du förstår . . . Spritt språngande galna . . .

Och han hade pekat på de andra patienterna och sedan tryckt ett finger mot sin egen panna samtidigt med att han betydelsefullt skakat på huvudet.

Han var alldeles hänförd över utsikten att han åter skulle få fara till Igelfors, och när Jacqueline tagit adjö av honom, sedan det överenskommits att en vårdare skulle följa honom till stationen följande dag, hade han grinat och viftat åt henne med en så påtaglig upprymdhet att hon i alla fall erfarit en viss oro för hur det hela skulle avlöpa. Hennes egen exalterade

stämning nyss av patetisk samhörighet med alla lidande och kvalda hade ju också hastigt helt fördunstat genom morbroderns yttrande, och på nytt förnam hon endast förfäran inför vansinnet och skräck för att själv bli vansinnig.

Men allt hade gått väl ända tills nu. Hon hade sagt doktor Benjaminson att hon inte behövde någon sköterska med sig, och på något sätt hade hon känt sig stolt över att hon ensam kunnat resa med Joachim de många timmarna på tåget. Det hade inte alls varit tröttsamt därför att Joachim hela tiden betraktat det förbiflygande landskapet med det livliga intresset hos en nyss utsluppen fånge och inte försatt henne i förlägenhet genom några närgångna och plågsamma frågor eller kommit med några klagomål över den behandling han rönt på interneringsanstalten. Ty Jacqueline tvivlade ju alltjämt såsom förut på att släkten kunde haft rätt till att spärra in honom. Han var ju precis sig lik sådan han alltid varit och uppförde sig icke ett spår besynnerligt.

Men när hon nu såg sina närmaste så förskräckta och de blickar av motvilja, ja avsky, varmed de betraktade Joachim, tog det vacklande och splittrade i hennes natur åter makten över henne, hon blev osäker och skulle helst velat springa ut ur förmaket och gömma sig undan.

Joachim hade nu oombedd flyttat sig fram till kaffebordet med kaffebrickan. Med en självklarhet som verkade framfusig och ohövlig, därför att man inte förstod att han kände sig som herre i detta hus, i vilket han ju i verkligheten också hade åtminstone lika mycken

del som sina syskon, tillsade han Alida att hälla i kaffe och började med belåten min och småskrattande doppa småbröd och vetekrans i sin kopp.

Alida frågade om inte Jacqueline också ville ta för sig, men Jacqueline endast skakade på huvudet med frånvarande min.

De två långa vithåriga albinobröderna Jöns och Zakarias Kruse stodo på var sin sida om dörren ut till tamburen som ett par skiltvakter, uppmärksam följande Joachims rörelser med sina bleka ögon som om de vid minsta ansats till hot från Joachims sida vore beredda att kasta sig över honom.

Jan-Guy Macdougall och Herman Ankarlod uppehöll sig vid den andra dörren argsint gläfsande mot varandra.

Landshövdingen dröjde alltjämt framför fönstret med ryggen vänd mot rummet och trummade otåligt med fingrarna mot rutan. Hans sonhustru Fanny hade ställt sig bredvid honom och trummade också hon på en ruta, redan längtande tillbaka till hästryggen.

Aimée, Julie och Frédrique närmade sig skyggt Jacqueline och slogo sig slutligen ned på stolarna runt omkring henne.

— Du borde inte gjort det, Jacqueline, viskade Aimée brådslande och tittade sig försiktigt omkring, som om hon vore rädd för att någon skulle höra henne. Nu har du gjort far ond.

— Jag kunde inte hjälpa det, svarade Jacqueline äntligen. Jag tyckte synd om Joachim. Han har väl ändå mera rätt än vi att vara här.

Julie skakade på huvudet.

— Joachim passar inte här nu, sade hon lågt. Han kommer att störa begravningen. Du skall se att han kommer att ställa till något.

Frédrique strök uppmuntrande Jacquettes axel, men Jacquette tycktes inte märka hennes vänlighet.

— Vad sitta ni och viska om? skrek Joachim plötsligt till. Inte något privatsmussel, små flickor! Det tyckte aldrig er älskade mamma om. Tänk, fortsatte han, nu åter talande till Viveka med sin gnälliga röst och en våt kaka lyftad i handen, ingen av mina släktingar hade vett att underrätta mig om min systers död. Äst tu förbannad: ett tu tre får jag läsa om dödsfallet i tidningen. Det var syster Blåöga som visade mig annonsen, och hon hade tårar i sina blå ögon för hon trodde det skulle bli ett svårt slag för mig naturligtvis. Men den som inte grät, det var jag. Äst tu förbannad?

— Tig!

Utropet kom från David Macdougall. Han hade vänt sig om och stod nu och betraktade Joachim, fåfängt sökande bemästra sin harm. Så vände han på klacken och gick ut ur rummet förbi bröderna Kruse som aktningfullt och artigt stego åt sidan.

— Va serra tri? Vågar du ta dig ton här i mitt eget hus, din inträngling och tallriksslickare? Äst tu då alldeles förbannad? stötte Joachim fram med munnen full av kaka.

Han hade blivit ännu rödare i ansiktet av måttlös ilska, och hans små ögon mönstrade med högdragen blick dem som befunno sig i närheten.

— Den där David, fortsatte han, sedan han svalt kakbiten, den skulle min själ ha ett varmt långbad. Det brukar överläkar Sadok ordinera åt dem av sina hjon, som inte kunna behärska sig. Sannerligen, det skulle göra den lurifaxen och hala strebern gott.

Han lutade sig bakåt i soffan och gapskrattade blotande sina vassa gula betar till tänder.

— Jag sir honom, skrek han, jag sir honom, min höge herr svåger och greve, liggande i karet. Så fort han försökte resa sig upp skulle vårdaren ge honom en stadig puff för bröstet som kastade honom pladask tillbaka igen. Och så där skulle de hålla på i fyra, fem timmar. Ha ha ha! Välbekomme, herr greve och svåger. Välbekomme, herr hovlakej och popularitetsjägare!

De betraktade förfärade hans grimaserande ansikte. Ett sådant skratt hade aldrig fyllt det gamla fina för-maket. De små minnessakerna på etagererna skallrade mot varandra som om de gripits av fasa också de, och över spegelns glas på långsidan av väggen bredde långsamt en grå imma ut sig.

— Var skall den där dekisfiguren och landstrykaren logera? väste Herman Ankarlod till fröken Ottilia som han närmat sig.

Det var alltid till henne de vände sig när det blev fråga om inhysandet av någon välkommen eller mindre välkommen gäst på Igelfors. Nu hade man inte velat elda upp i den flygel som plägade anlitas om somrarna när huset var fullt.

— Säg inte så, snälla Herman, han hör väl egentligen lika mycket hemma här som vi, tystade Ottilia ledsen, allt medan hon funderade.

JACQUETTE HAR HÄMTAT JOACHIM

— Jag vet inte vad jag skall göra, fortfor hon eftertänksamt. Det finns verkligen inte något rum där jag kan lägga honom. Hur många gäster här än varit ha vi alltid ändå fått plats därför att man kunnat ta till flygeln där Christine brukar bo med sina barn. Nu är den iskall. Men vänta... Kanske... Ja kanske vore det en lösning.

Hon gav Joachim i soffan en orolig blick.

— Han har väl inte blivit så förvandlad där borta att han ställer till med något om han blir lämnad ensam? frågade hon hastigt Herman.

— Nej, farlig för den allmänna säkerheten anses han ju ännu inte ha blivit, anmärkte denne med ovilja, som om han önskat att den förfärlige Joachim verkligen förklarats vådlig för sin omgivning så att doktor Benjaminson inte vågat släppa ut honom.

— Då kan jag inte finna på annan råd än att vi få hysa in Joachim i det lilla rummet ovanför köket i den andra flygeln, sade Otilia. Värmen stiger upp från köksspisen genom rören, så att där är åtminstone ingen kyla, och jag skall låta jungfrun sätta upp en tält-säng.

Herman flinade:

— Carl-Mårtens tempel? Carl-Mårtens tabernakel? Utmärkt! Det blir ju alldeles utmärkt.

Han hade hört talas om Carl-Mårtens tillflyktsort, men hade aldrig brytt sig om att gå uppför trappan för att se hur där kunde se ut. Någon nyfikenhet kunde man inte beskylla Herman för när det gällde Carl-Mårtens besatta påhitt. Nu tyckte han i alla fall att man

tack vare Carl-Mårten skulle lyckas gillra in Joachim som i en liten privat dårkista.

Joachim hade äntligen slutat dricka kaffe och reste sig nu upp. De båda albinbröderna Jöns och Zakarias Kruse togo för säkerhets skull ett par steg framåt i marschtakt. Joachim som kommit en bit ut på golvet tvärstannade framför dem. Han stack händerna i sina kavajfickor och skrek gällt:

— Giv akt! Rättning höger! Lediga! Marsch!

Men de rubbade sig inte ur stället utan stodo kvar bredvid varandra och tittade med allvarsamma miner ned på Joachim som var nästan huvudet mindre än de.

Då smet Joachim förbi dem, tog upp sin päls som Alida hängt över en stol och krängde den på sig.

— Jag tar mig en promenad, hördes hans pipiga röst i dörren.

Så var han försvunnen.

De sprungo till fönstret och sågo hur han med självmedveten min steg nedför trappan medan han tände sin snugga. Blossande på denna så att röken stod i ett moln omkring hans huvud spatserade han ut genom grindarna och fortsatte i riktning mot hyttan.

Carl-Mårten som under hela denna tid hållit sig i skymundan och med grubblande blickar iakttagit än Joachim än släktingarna omkring honom, sade stilla:

— Haven tillförsikt, Joachim kommer icke att tillfoga sig själv något ont. Och över alla oss andra skall den Högste hålla sin värnande hand.

Men som om hans ord varit en alarmsignal i stället för den lugnande hänvisning till Guds skyddande när-

het och Herrens allmakt, vartill de varit avsedda, började allesammans nu skrika i munnen på varandra.

De tycktes ha glömt att de kommit hit för att bevisa Evelines begravning. Deras tankar och känslor hade blivit till den grad upphetsade av Joachims närvaro att de inte kunde sysselsätta sig med något annat än honom. Var och en ville ge uttryck åt sina farhågor, sin oro för vad den tosigte Joachim skulle kunna hitta på.

Endast Alida och Ottilia sutto tysta i soffan hand i hand och Jacqueline hade smugit sig upp på sitt rum.

Omsider öppnade Alida munnen och sade med stark övertygelse:

— Var inte ängsliga. I grund och botten är inte Joachim alls så svår, och efter vad Herman sagt ha de inte heller ännu hunnit med att göra honom vådlig där borta. Vi få låta honom vara kvar över morgondagen. Ingen kan ju ändå nu fara tillbaka med honom.

Hennes snälla röst hade en dämpande inverkan på de upprörda sinnena. Diskussionen stannade av. Men när Carl-Mårten fick höra att man ämnade installera hans morbror i rummet över köket, hans egen bönekammare och helgade tempel, började han i sin ordning protestera. Nu höjdes rösterna på nytt för att övertala Carl-Mårten att lämna ut rummet där han ju ändå inte låg.

Herman Ankarlod och Jan-Guy Macdougall kunde inte låta bli att driva litet med "filosofen", som de förlöjligande kallade honom, och hans plötsliga brist på tolerans. Ehuru djupt förstämnd föll Carl-Mårten slutligen till föga. Men hans motvilja för att låta sin mor-

bror taga denna hans älskade helgedom i besittning var så stor, särskilt när han tänkte på hur Joachim den gången för många år sedan trängt sig in där med det djävulska kattodjuret Moses, att han sedan hela aftonen satt tyst och trumpen och stirrade framför sig som om han för sin inre syn frammanat de hemskaste scener.

Efter kvällsvarden, vid vilken Joachim varit den ende som ätit med god aptit under det han smackat med tungan som om han inte på länge fått sådana läckerheter framsatta för sig, tog Alida en liten lykta, som hon redan tänt, för att lysa sin bror över gården till flygeln. Lyktan behövdes ju eftersom månen ännu ej var så högt uppe.

— Äst du förbannad? skrålade Joachim så snart han fick höra var han skulle ligga. Gives det då ingen annan plats i härbärgat? I det där Jesusstallet har jag aldrig trivats.

Och han blängde ilsket på Carl-Mårten som om det vore dennes fel att Joachim inte kunde få något rum i huvudbyggnaden.

När han slutligen följde Alida ut vände han sig om i dörren och mässade med salvelse:

— Sannerligen, sannerligen säger jag eder, tider varda kommande. Ja, min tid kommer, den tid då den yttersta skall varda den främste, säger Herren, Herren. Äst du förbannad? tillade han hastigt då han snubblade över den höga tröskeln.

— Sadok håller en Långholmspräst åt dem där ute på Aronsro, sade Herman ironiskt. Den har tydligen haft syster Blåöga, som stollen kallar henne, att läsa

högt ur bibeln för honom, så att han lärt sig några ramsor, fastän hans gamla drängspråk ännu sitter i.

Jan-Guy skrattade, men icke hans hustru Fanny och icke heller någon av de andra. Medvetandet om att Joachim äntligen befann sig utanför huset kom dem dock alla att känna sig lättade.

När Alida åter rullade in, nu utan lykta i handen eftersom hon lämnat den i flygelrummet under stränga förmaningar till Joachim att han inte finge tända Carl-Mårtens vaxljus som kunde ställa till eldsvåda, sprang Herman beskäftigt ut i tamburen. De som sutto vid bordet hörde honom låsa dörren i bubbla slag.

Andfådd kom han tillbaka och förklarade att han inte ville ha Joachim tassande omkring här som ett spöke i bottenvåningen under natten. Nu kunde han inte komma in mera, och så gott var det. Joachim var utestängd och ingillrad.

Sedan bordet dukats av sutto bröderna Kruse, Herman Ankarlod och Jan-Guy kvar, medan de övriga gingo till sängs. Alida hade småleende av välvilja låtit duka en bricka med konjak, visky och sodavatten och placerat den mitt på bordet innan hon tagit god natt. Herrarna lagade till ordentliga groggar åt sig, det kunde de ha förtjänat efter dagens obehagligheter, betygade de varandra. Nu blossade de på cigarrer och cigarretter tillbakalutade i de bekväma stoppade lästolarna.

De båda albinbröderna Kruse hade fått litet färg i sina bleka ansikten och ledde samtalet in på politiken. Under ett par timmar, medan innehållet i grogglasen sjönk och dessa flera gånger på nytt fylldes, hade man

det synnerligen angenämt. Eftersom alla fyra voro innerligt eniga i sina åsikter om tyska riket och sin hänfödda tillit till der Kaiser, sinade emellertid samtalet av för att först ta starkare fart då Jan-Guy kom att nämna de nya spritrestriktionerna. Det mattvång i förening med intagandet av spirituosa som nu införts hade upprört alla manliga svenska sinnen. Att inte på kvällen kunna stiga in i Operakaféet och få sig en enda kvarting punsch utan att först tvingas betala för åtminstone en Parisersmörgås var nedsättande för den nationella värdigheten, ansågo både Svea Lejon och Göta Artilleri. Man hade gjort ett ingrepp i den berömda svenska friheten och lejonfolket darrade och morrade samtidigt.

Plötsligt lyfte Herman handen som för att bjuda tystnad och lyssnade.

— Jag tyckte jag hörde något, sade han en smula sluddrig på målet av all den alkohol han inmundigat.

De andra höjde huvudena, men kunde ingenting höra.

— Du tror väl att det spökar, din krake? sade Jan-Guy och klappade Herman nedlåtande på skuldran. Ge bara på då av glatta laget, hjältar som du ha sannerligen hemortsrätt bland Svenska flottans minnen. Men du har förstås hört, din kujon, att innan liket är under vigd jord rantar det omkring litet varstans.

Jöns Albino såg chockerad ut över Jan-Guys sätt att tala om sin mor som "liket" och han beredde sig att högtidligt yttra något, då Herman inföll:

— Jag tänkte inte på vår vördade svärmor, hon vilar nog så lugnt i sin kista i kryptan, men jag hörde be-

JACQUETTE HAR HÄMTAT JOACHIM

stämt någon gå över gården. Man får hoppas det inte är Joachim.

De hade hunnit glömma Joachim ända till dess Herman nu ånyo nämnde hans namn.

— För tusan, svor Jan-Guy till. Tänk om gubbdåren sluppit lös igen? Vi måste väl ut och rekognoscera terrängen.

De drucko ur sina glas. Jan-Guy lyfte på konjaks-karaffen och viskybuteljen för att se om någon dyrbar droppe kunde gömt sig kvar på botten och satte ifrån sig dem med små dunsar mot bordet, sedan han med vemod konstaterat att de bägge voro tomma.

Alla fyra reste sig mödosamt och höllo sig fast i bordsskivans mahogny som om de, stående på ett gungande skeppsdäck, gripit efter relingen. Ja, det gungade sannerligen ordentligt under dem.

I en rad vacklade de mot dörren, bröderna Kruse alltjämt ansträngande sig för att hålla en viss preussisk marschtakt, vilket dock högst fatalt slog slint.

Jan-Guy tände med famlande händer en lykta som stod i tamburen, men när de efter åtskilliga fåfänga försök lyckats låsa upp porten och trädde ut på trappan, sken månen dem i ögonen med en stark glans som först fick dem att rygga tillbaka.

Jan-Guy släckte inte ändå, utan började nedhukad gå över snön, sänkande lyktan framför sig som sökte han efter Joachims fotspår. Men över snön ledde fotspår kors och tvärs så att Jan-Guy än sprang till ena ändan av gården, än till den andra och till sist för-tvivlad började snurra runt likt en hund som söker bita sig i svansen. De andra tre stodo kvar nedanför

trappan och betraktade honom med viktigt avvaktande och högtidliga miner. Ingen av dem hade tänkt på att ta på sig hatt och överrock. De märkte inte kylan, så upphettade voro de.

Jan-Guy blev plötsligt stående framför dem.

— Kanske är Joachim uppe på sitt rum i flygeln, sade han som om han just fått en lycklig idé.

— Vi gå dit, här är ingen rädd, svarade bröderna Kruse nästan samtidigt och knöto sina händer som bedde de sig på strid.

Jan-Guy gick före dem med lyktan nu högt lyftad i handen. Den lilla ljusstumpens låga flämtade matt innanför glaset. Jan-Guy inbillade sig i sitt av alkohol uppflammade övermod att han med sin lykta lyste upp vägen för de andra. I detta sitt druckna tillstånd föreställde han sig verkligen att det strålande blanka sken som från månen rann ned över snön kom från hans usla dank. Han hade glömt månen på himlen och medan han vandrade framåt glömde han också bort varför de gått ut i natten. Därför stannade han heller inte framför flygeln, utan vek av på en uppskottad stig som ledde ned till bron över ån.

De tre andra som inte heller hade många rediga tankar kvar i huvudet följde honom troget. Skuggorna av deras gestalter på snön smälte ibland samman för att i nästa stund på nytt rusa ifrån varandra, uppförande en grotesk dans.

På den smala välvda bron över den frusna ån stannade Jan-Guy med ens och skrek till:

— För svarta helvete, var äro vi? Jag känner inte igen mig längre.

Darrande av barnslig skräck stirrade han omkring sig. Landskapet tycktes honom förändrat, ett annat. Mulna sommarmorgnar hade han som pojke hållit till här på bron med sitt metspö, fastän morbror Joachim brummat åt honom att ge sig i väg. Från det grå badhuset därborta, som nu lutade på sned av ålder och skröplighet, hade han hoppat ut och snabbt simmat över ån till andra sidan, där lövträden växte tätt och dopade sina vajande kvistar i vattenbrynet. Men den tiden hade vattnet porlat milt, träden vänligt susat och fåglarna slagit upp förälskade ljusa drillar mot duniga flygande sommarmoln. Nu kände han inte igen sig, såsom han nyss utropat. Med ens fylldes hans öron av ljudet från forsen, som kastade sig ned litet längre bort. Bruset från strömvirvlarna kom honom att med en rysning erinra sig sin lilla döda fästmö Synnöve, som hade kvävts av kringvällande vattenmassor.

— Inte dessa, inte dessa, försäkrade han sig då halvhögt som om det varit en om också ringa tröst.

Strax därpå mindes han att hans morfar, gamle Ottokar Rosenhielm, bragts att drunkna just här därigenom att hans underhavande i hemlighet flyttat de stockar, som angåvo gränsen för hans grunda och trygga badställe så långt bort från stranden att den avskydde åldringen intet ont anande klivit ut på djupt vatten och ömkligen omkommit.

Herman Ankarlod slog nu i sin tur Jan-Guy på axeln.

— Vi skulle ju ta reda på Joachim, påminde han.

Ack, Joachim, ja visst, de hade ju gått ut för att se vad han kunde ha för sig, och nu stodo de här på

bron! Hur hade de kommit hit? Det var en gåta. Ru-sets gåta, de omtöcknade sinnenas gåta. Den lilla onda anden i flaskan flinade åt dem.

Beslutsamt som män som omsider fått klart sikte på sitt mål vände de tillbaka.

Äntligen stodo de åter framför flygeln. Dörren var inte låst, och Jöns Kruse som med all kraft pressade sig mot den för att i nödfall spränga den tumlade huvudstupa in i den skumma farstun.

Hans bror hjälpte honom på hasorna. Jan-Guy höll upp sin lykta och nu tjänade den sitt syfte. Den flämtande lågan stänkte sitt svaga ljus över en brant trappa som längre upp förlorade sig i mörker.

— Vi forcera trappan, yttrade sig den strategikunnige Jöns och bet samman tänderna inför detta nya hinder.

De "forcerade" trappan. De ramlade åt sidorna och sökte hålla sig kvar på de smala trappstegen som hade en benägenhet att glida undan deras fötter. Slutligen uppkomna, möttes de av ett ljussken.

— Dörren står ju öppen, viskade Herman hest.

Alla fyra blevo tysta och klämde sig mot väggarna som om detta att dörren stod öppen varit något oro-väckande.

Nu voro de plötsligt ohyggligt rädda, dessa krigsmän som vid middagsbord och på möten och sammanträden så högljutt brukade utbreda sig om de bedrifter de skulle utföra så fort Sverige bara ville ge sig in i det stora kriget. Tänk om Joachim, den dåren, låge på lur bakom dörren med en kniv i handen beredd att sticka den i hjärtat på den förste som stege över

tröskeln! Därar äro farliga. De rygga inte tillbaka för oberäkneliga våldsdåd. Hur ofta hade man inte läst i tidningarna om den eller den galningen som nyss utsluppen från hospitalet mördat hela sin familj på det mest klandervärda sätt.

Äntligen gick Jan-Guy före med sin trofasta lilla lykta i handen i det han tryckte så hårt om grepen som om han velat intala sig att den vore ett laddat vapen som han skulle kunna försvara sig med vid första attack av galenpannan.

Men inkommen stannade han mitt på golvet och vinkade glatt och lugnande till sig sina supbröder. De smögo sig efter och tittade sig omkring åt alla håll. Rummet var tomt. Joachim, därhusets vilda och farliga galgfågel, var utflugen. På Carl-Mårtens altarbord brunno de två vaxljusen så stilla i sina stakar, ehuru det osade av rinnande vax som smetat sig fast vid den violetta sidenklänningen som tjänade till altarduk.

— Det här var konstigt, sade Jan-Guy och såg på altaret.

— Kan du vänta dig något annat när din fåniga syster Jacqueline kommer hemdragande direkt från Aronsro med er fnoskiga morbror? frågade Herman förebrående.

Men Jan-Guy hade inte menat att det var konstigt finna Joachim borta utan att kammaren, där inte heller han förr hade varit, verkade mer än besynnerlig. Med dimmiga ögon stirrade han åter på de brinnande vaxljusen, på altarbordet, på bibeln och det trasiga krucifixet. När han lyfte huvudet såg han genom den sön-

derslagna takrutan rätt in i stjärnhimlen. Här brukade alltså hans kusin Carl-Mårten be sina böner. Ett underligt ställe att dra sig tillbaka på, tyckte Jan-Guy. Han för sin del skulle aldrig velat dricka nattgrogg där, sade han till sig själv.

De andra tre herrarna kastade snabba blickar omkring sig och tittade sedan generade på varandra som om de blivit förda till ett tvetydigt hus.

En lång stund härskade djup tystnad i det lilla rummet. De visste nu inte alls vad de skulle ta sig till. Efter upphetsningen och iveren nyss följde redan som reaktion nedslagenheten.

De tassade omkring i den trånga kammaren och sneglade ibland upp mot takfönstret, varifrån det drog kallt.

Jan-Guy fann emellertid på råd mot draget. Han anmodade Jöns Kruse att ett ögonblick hålla ljusstakarna och räckte bibeln till hans bror Zakarias som blev stående med den i handen lik en snäll gosse på väg till sin konfirmationspräst. Därpå lyfte Jan-Guy av duken, knölade vanvördigt ihop den och såg sig om efter en stol för att stående på den kunna nå upp till gluggen och stoppa igen den. I ett hörn hittade han en rankig stol och klev raskt upp på den. Men nätt och jämnt hade han hunnit stoppa till gluggen med Carl-Mårtens älskade sidenkjol förrän stolen slant under honom och han störtade till golvet. I fallet stötte han till sina medhjälpare så att de på en sekund alla fyra tumlade om på golvet, dragande med sig bordet och krucifixet. Jöns Kruse hade tappat ljusstakarna och Jan-Guys lykta hade krossats. Det blev nattsvart omkring dem.

JACQUETTE HAR HÄMTAT JOACHIM

I mörkret trasslade de in sig med varandra och kunde till slut varken få loss ben eller armar. Högljudda svordomar studsade mot väggar och tak. Jan-Guy som låg underst skrek gällt som en gris. Den lilla kammaren där Carl-Mårtens milda röst ljudit när han knäfallande framför sitt hemgjorda altare bett till den Allgode tycktes nu osa av helvetets svavelångor.

Plötsligt föll ett ljussken över den sammanslingrade gruppen på golvet. Joachim stod i dörren med sin lykta lyftad i jämnhöjd med sitt ansikte. Han kunde varit djävulen själv där han i sin raggiga päls ondskefullt grinande betraktade scenen framför sig.

— Käre morbror Joachim, bistå oss då, stönade Herman Ankarlod som i en glimt uppfattat sin myndling på tröskeln.

Men Joachim rörde sig ej ur stället. Nu hade han sin stund av triumf och han önskade den skulle vara så länge som möjligt. Mera överlägsen skulle han knappast känt sig om överläkar Aron Sadok själv tillsammans med doktor Salem Benjaminson och sina övriga assistenter rullat i stoftet framför honom.

Här lågo de fulla som svin, de tre aktade och skötssamma unga männen, vilka blivit så välkomnade när de gift sig in i släkten, samt hans egen något mindre ansedde och skötssamme systerson Jan-Guy. De hade hjälpt till att spärra in honom och Herman Ankarlod hade satts till hans förmyndare. Snygg förmyndare, den där mamsellen, som inte ens förmådde resa sig från ett golv när han fått några glas för mycket. Den borde han ge en spark i ändan, om han inte varit för fin för

att vilja komma i beröring med sådana käringar och harkrankar.

Plötsligt öppnade Joachim munnen och släppte fram ett gnäggande skratt. Saliven bubblade om honom, små hickningar och rapningar blandade sig i skrattsalvorna till dess han måste hålla upp för att hosta.

— Tvi, sade han. Tvi vale, Herman Ankarlod! Tvi vale, Jöns Albino Kruse, och tvi dig också Albino, Zakarias! Må hin ta er allesammans, och gen er genast av ur mitt hus, lymlar och hundsfottar!

Äntligen lyckades de fyra herrarna komma på benen. Tafatt hjälpte de varandra att slå dammet från rockarna. Herman Ankarlod hämtade sig först. Hans rus började fördunsta. Med sura blodsprängda ögon betraktade han Joachim.

— Vi blevo oroliga för ditt befinnande, käre morbror Joachim, sade han högtidligt. Var i all sin dar har du hållit hus?

— Ni hade ju låst farstudörren för mig, era kanaler och vettvillingar, fräste Joachim ilsket. Jag måste därför ta min tillflykt till sommardasset, och där var så fryskallt så jag är rädd jag förkylt mig. Det är sannerligen ett nöje att vara tvungen att i sitt hem ta emot sådana snyltgäster som stänga värden själv ute när han sina behover. Äst tu verkligen förbannad, Herman Ankarlod?

Förklaringen till ljudet av fotsteg på gården, som Herman hört och skrämt upp de andra med inne i matsalen, och till att de ej funnit Joachim här i rummet var så enkel att de kände sig helt skamsna och handfallna, och stillatigande läto de honom läxa upp sig

alldeles som om de stått och tagit emot skrapor och overt av en uppbragt magister i skolan.

Han sparkade till bordet och ljusstakarna med foten.

— Res upp bordet och ställ tillbaka stakarna, kom-menderade han skadeglatt.

Och verkligen: Jan-Guy och Herman Ankarlod böjde sig efter bord och ljusstakar och satte dem åter på sin plats, allt under det att Zakarias Kruse kom traskande efter med bibeln mellan sina händer och Jöns försiktigt placerade det trasiga krucifixet på bordsskivan.

— Var fan ha ni gjort av duken? skrek Joachim.

— Jag stoppade den i luckan i taket, förklarade Jan-Guy brådskande och ödmjukt. Jag ville skydda mor-bror Joachim för drag, förstår morbror Joachim.

Joachim tittade upp i taket och funderade ett tag på att befalla sin systerson att stiga upp efter sidenduken igen, men han hade själv lidit av draget och lät det därför bero med ett brummande.

De fyra drogo sig mot dörren, hela tiden vändande ansiktena mot Joachim, ängsliga för att han eljes skulle hyva något efter dem.

Av pur förskräckelse glömde Jan-Guy sin lykta, som ju för resten var sönderslagen, och de skulle inte hittat i trappans bekmörker, om inte Joachim för att en sista gång få njuta av deras snöpliga avtåg kommit fram till dörren med sin egen lykta i handen.

Nu brast han på nytt i skratt vid åsynen av hur hans kära anförvanter kröpo nedför trappan. Med Joachims hiskliga fräsande skratt ännu ljudande i sina öron kommo de ned på gården. I gåsmarsch defilerade sedan de fyra martialiska militärerna förbi Joachim som fort

klättrat upp till takfönstret och med av hat gnistrande ögon mönstrade dem. Till skillnad från sin herr förmyndare och sina övriga anförvanter opåverkad av spritdrycker, hade han mycket försiktigt stigit upp på trästolen och därefter på bordet, samt snabbt lyckats få bort sidenduken, innan han stoppat in huvudet i öppningen för att bereda sig en fri utkikspunkt. Men ändå hade han skurit sig över strupen av de kvarsittande glasstyckena, så att det såg ut som om han burit ett halsband rosor av blod eller som om man påbörjat hans halshuggning. Rysande fortsatte den lilla plutonens medlemmar sitt återtåg över snön fram till herrgårdsbyggnaden.

Inkomna i tamburen togo de ett betryckt god natt av varandra och smögo sig uppför de knarrande trappstegen till sina rum, där deras hustrur sedan flera timmar sovo eller låtsades sova.

Endast Jan-Guys vaksamma Fanny hade iakttagit den expedition de hade varit ute på och ställde litet kärvt samma fråga till sin man som Herman Ankarlod nyss hade ställt till Joachim:

— Var i all sin dar har du hållit hus?

— Ute i krig, svarade Jan-Guy, men snarkade redan innan han fått av sig uniformen, och Fanny lät sig för tillfället nöja därmed.

Månskenet kastade alltjämt floder av kallt vitt ljus över Igelfors' gårdsplan och speglade sig i de mörka fönsterrutorna som i lika många små sjöar av svart vatten. Innanför dem tycktes man äntligen ha kommit till ro.

TJUGUFEMTE KAPITLET.

**Så försvann Eveline Macdougall.
— Vad vi alla voro lyckliga då. —
Var kan morbror Joachim vara? —
Jan-Guy var en precis lika stor
stolle som Joachim, sade Herman.**

Under natten blåste det upp och på begravningsdagen, Trettondagsaftons morgon, drev yrsnön så hårt mot fönsterrutorna att man inte längre kunde se ut. I rummen härskade en besynnerlig black dager som kom alla ting där inne att framträda på ett skarpt, nästan påträngande vis.

Herrarna som redan till frukosten klätt sig i frack föreföllo besvärade av sina stärkta skjortbröst och gnuggade ivrigt händerna som om de fröse.

Joachim tumlade in i förstugan täckt av snö. När han steg över tröskeln till matsalen och fick se de frackklädda blev han förargad över att ingen tänkt på att också han borde burit frack. Nu var det för sent. Hans gamla frack låg nedpackad tillsammans med baron Ottokars kläder och man hade icke nu tid att i en hast vädra och pressa den. Under hela måltiden gnällde han över sin frack allt medan han glupskt slukade maten som sattes fram för honom. Jan-Guy, bröderna Kruse och Herman Ankarlod sneglade förstulet på honom, tacksamma över att han tycktes ha glömt

bort episoden uppe i flygeln och inte nämnde något om deras sena besök.

Landshövding David satt tyst upptagen av sina egna tankar. Säkert mindes han frukostarna här förr då Eveline rosig och pratsam slagit sig ned vid bordet efter att ha tagit en tidig morgonpromenad. Om hon varit här nu, skulle Joachim aldrig ha vågat komma fram med sina klagomål, hon skulle genast snäst till honom med en av sina rappa repliker och han skulle slokörad drupit av. På något sätt föreföll honom dock nu Joachims närvaro som en lättnad. Den drog de andras uppmärksamhet från den döda, och Alida och Otilia hunno inte med att ge honom själv medlid-samma blickar eller göra honom ömma och ängsliga frågor eftersom de voro så upptagna av att vakta på sin bror. Det var löjligt, men Joachim Rosenhielm som han nu satt där, röd och uppsvälld, flottig om munnen och med det lilla haksägget grälsjukt vippande upp och ned, hade blivit huvudpersonen kring vilken alla de närvarandes tankar kretsade: en besvärlig, kanske lömsk människa som man fick akta sig för, det var sant, men icke förty väl tjänande som avledare för den olust och den dysterhet som alltid bruka vara de främsta gästerna vid början av en begravning.

Jacquette från sin sida av bordet betraktade sin morbror med uppspärrade förskräckta ögon. Hon hade alls icke tänkt sig att hans besök skulle avlöpa på detta sätt. Kanske hade hon trott att han skulle visa sig tack-sam över att åter få vara bland sina släktingar, och i stället grälade han nu på dem allesammans och det med en högdragen min som om han allena varit rätt-

mätig herre här och när som helst kunde köra de andra på porten. Medan hon väntat i salongen på sjukhuset hade hon visst haft en patetisk förnimmelse av att hon och Joachim Rosenhielm stode under samma fördömmelse, att samma öde pressade dem mot marken och att de som två olyckliga syskon skulle hålla ihop och tappert möta döden, liksom hon inbillat sig att de stackars sinnessjuka som rört sig omkring henne voro hennes klarsynta vänner, vilka sjungande skulle vandra samma osaliga väg som hon hän mot förintelsen. Men väl framkommen till Igelfors hade Joachim icke sänt henne en blick av erkännande och det föreföll nästan som om han glömt bort att det var henne han hade att tacka för att han nu fick vara här.

Under natten medan Jacqueline legat vaken i sängen bredvid Vivekas hade hon gripits av en sugande längtan efter skogarna kring Igelfors. Så utövade de alltjämt sin starka tjuskraft på alla som hade det Rosenhielmska blodet i sina ådror. De hade lockat till sig hennes äldre systrar Julie och Aimée som gått vilse i dem och förts hem berövade all sans, och nu ville de draga också Jacqueline in i sitt djup. Hur ljuvligt att försvinna in i skogarna på andra sidan ån, att springa fram på obanade stigar, känna grankvistarna snudda över panna och kinder och till sist falla ned i en driva och domna bort! Ruvade dessa skogar på något ont eller hade de något gott och skönt i beredskap åt henne? Hon visste det icke. Hon längtade bara till dem som en liten dotter längtar efter sin mors famn och efter att få höra modershjärtat slå mot sitt öra när hon sjunker in mot modersbröstit utan att fråga sig om

det är ett gott eller vrångt budskap detta klappande hjärta bringar henne.

— Vi skola vara i kyrkan klockan tolv, hörde Jacqueline nu sin moster Alida säga. Slädarna äro framme en halvtimme dessförinnan.

Kyrkan låg ett par kilometer ifrån Igelfors, en liten fridfull lantkyrka dit de ibland brukade fara för att vara med om gudstjänsten om söndagarna. Rosenhielms hade den ståtliga friherrliga familjegraven på kyrkogården, där eljes endast folket från bruket och de kringliggande gårdarna hade sina blygsamma grifter med vita träkors på de små låga kullarna. Sex smeder skulle från kyrkan bära Evelines kista till den öppnade graven. Alida och Ottilia hade ordnat med detta och inbjudit kistbärarna på frukost i köksflygeln.

Uppe i Jacquettes rum voro Viveka och Jacqueline efter frukosten i färd med att göra sig i ordning. Viveka kastade skygga blickar på sin kusin som framför spegeln slätade till sitt hår. Jacquettes bleka profil oroadde henne.

— Mår du inte bra? frågade hon slutligen.

Jacquette vände sig långsamt om. Hon hade satt på sig sin hatt med den långa slöjan, och i sin svarta klänning och med slöjan böljande kring axlarna hade hon tycke av en sträng madonna. Över det avmagrade ansiktet föll en svag skugga från hattbrättet och ögonens pupiller voro kolsvarta.

Plötsligt kom det en undrande blick i hennes ögon och hon betraktade Viveka med förvåning som om hon efter hela denna tid nu uppmärksammat henne för första gången.

VAD VI ALLA VORO LYCKLIGA DÅ

— Du har ju blivit vuxen, sade hon.

— Det har jag varit länge, svarade Viveka och måste le.

— Jag tänker mig alltid dig som en helt liten flicka. sade Jacqueline grubblande. Du är ju den yngsta av oss. Vad åren gå fort. Jag är redan gammal.

Och hon sjönk ned i länstolen vid fönstret stödjande hakan i händerna.

— Minns du, återtog hon med samma grubblande röst som förut, den där sommaren du var här på Igel-fors? Det var samma sommar som Aimée förlovade sig med Herman. Vad vi alla voro lyckliga då!

Hennes ögon ljusnade för en sekund. Kanske drogo förbi hennes inre syn flyktiga glimtar av klara sommar-dagar då de suttit under soltältet framför tebrickan eller då de badat i den spegelblanka ån, somrardagar då luften varit fylld av blomdoft från trädgårdens rabatter och genljudit av vinandet från svalparen där de tumlat om varandra i den genomskinliga rymden.

Ottilia ropade på dem nedifrån trappan och Jacqueline reste sig.

— Kom, sade hon till Viveka. Det är tid att fara till kyrkan.

När de kommo ned stodo redan alla färdigklädda i tamburen. Herrarna hade satt på sig sina höga hattar. Joachim hade fått dem att från skräpvinden skaffa ned en luggsliten cylinder som tillhört hans far. För sonens stora huvud var den för liten, och nu lutade den som en sned skorsten mot hans ena öra.

Då de stego ut på stora trappan ven snöstormen mot dem så att de hade svårt att ta sig fram till slädarna.

På gården hade drivorna hopats, men på somliga ställen var marken rensopad av blåsten och hästarnas hovar raspade mot en tunn isskorpa. Efter varandra körde slädarna ut genom de öppna järngrindarna. Från gårderna kom vinden susande med ett fruktansvärt dån. Snön piskade dem i ansiktet, så att de miste andan. Evelines döttrar hade blombuketter med sig inlindade i silkespapper och måste gömma dem under pläden för att de ej skulle frysa bort.

När slädarna kommo i närheten av kyrkan susade klockklangen genom luften. Det var som om alla dessa millioner snöflingor börjat klinga och ljuda innan de lade sig till en kort vila på marken för att sedan åter virvlas runt.

Det var inte lätt att ta sig ur slädarna. Snön hade hopat sig över fällarna, och när de resande sökte befria sig från dem blevo deras handskar och kappärmar genomvåta. Äntligen stego de in i den lilla kyrkan.

En nästan olidlig värme slog nu emot deras kalla ansikten. Kläderna började sända upp fuktiga ångor. Från pälskragarna droppade den smältande snön. Koret var upplyst med levande ljus som på en juldagsmorgon. Palmer och andra krukväxter bildade en mörk bakgrund till kistan, som höjde sig på en katafalk. En enda stor krans av skära nejlikor, Evelines älsklingsblommor, låg på locket nästan täckande det, och nedanför framför katafalken voro kransarna från släkt och vänner ordnade i en halvcirkel. Det doftade starkt av redan vissnade blommor, en däven sötaktig doft som ledde tanken till den dödas sjukrum.

VAR KAN MORBROR JOACHIM VARA?

En darrande kyrkvaktare stultade emot dem och förde dem fram till de främsta bänkarna. De bortre voro upptagna av helgdagsklätt bruksfolk och även av sådana som icke hörde till bruket, men för vilka en begravning ju alltid utgör en välkommen förströelse i den lantliga enformigheten.

Under det att ingångspsalmen sjöngs såg sig landshövding Macdougall några minuter omkring som om han sökt någon. Så sjönk han ned i bänken, lutade huvudet i handen och blev sittande stilla, avvaktande. Varken hans syster Sofia eller hans bror Archibald hade kommit till begravningen. Han visste ju förut att de ej skulle komma, men kanske var det ändå dem han sökt med blicken. Lagercronas hade inte råd till de extra utgifter som ju en resa skulle förorsaka dem, och Archibald hade sin hustru Zora liggande sjuk och han hade ej velat fara ifrån henne. Men fastän David Macdougall förstod att både Archibald och Sofia alltså hade haft giltiga orsaker för att inte resa, kände han sig ändå en smula stött över att de inte voro hos honom en sådan dag som denna. Sina egna vänner hade han inte ens inbjudit. Det var en alltför lång färd för att man skulle uppfordra dem till den, men Archibald och Sofia voro ju dock hans enda nu kvarlevande syskon. Eveline skulle ha sagt, som så många gånger förr, att Archibald pjoskade alltför mycket med Zora. Hon skulle velat ha Archibald här, det var David säker på. Däremot var han inte lika säker på att det skulle varit i enlighet med Evelines önskningar om Sofia Lagercrona nu suttit på främsta bänken i kyrkan. Han erinrade sig sin hustrus svartsjuka när Sofia vid något

tillfälle närmat sig honom. Ja, hon hade inte ens kunnat tåla att han och hans syster talat med varandra.

David Macdougall lyfte huvudet. Den gamle komministern hade nu trätt fram för altaret. Eveline brukade skämta över den där gamlingen och hemkommen från kyrkan härma hans sätt att predika. Hon gjorde det så ypperligt att de vred sig av skratt. Komministerns röst fyllde nu templet, och ett dovt mullrande ekokastade tillbaka hans ord så att man hade svårt att uppfatta dem. Gummorna nere i kyrkan snöto sig och torkade sig om munnen med rutiga näsdukar, gubbarna hostade och harklade sig.

David såg prästen röra sig framför altaret och slutligen stiga ner mot katafalken, på vilken kistan med den döda Eveline vilade. Han kände sig med ens retligt stämd mot denne åldring som tycktes tala direkt till Eveline med en överlägsen mässande röst. David hade bett honom att inte hålla något tal, men den gamle kunde ändå inte låta bli att säga några berömmande ord om "vår saligen avlidna". Då kastade landshövdingen en blick på sina döttrar. Han hade velat blinka åt dem menande liksom förr då de någon söndag suttit här i bänken och de allesammans varit utledsna på komministerns långa predikan, men han mötte inte deras ögon. De stirrade rätt fram mot kistan med de svarta slöjorna tillbakaslagna från sina bleka ansikten.

Hans hjärta fick en stöt då han betraktade Jacqueline. Under dessa dagar hade han alls icke lagt märke till hur sjuk hon såg ut. Vad var det med hans yngsta dotter? Sörjde hon då sin mor så oerhört? Hon var ju nygift och även nu vid begravningen borde väl

ändå ett skimmer av den lycka hon upplevat under bröllopsresan och smekmånaden dröjt kvar över hennes ansikte.

Också Viveka på andra sidan om Jacqueline såg ängsligt upp på henne, utan att denna med ett tecken gav till känna att hon var medveten om Vivekas närvaro. Och ändå hade Jacqueline redan när komministern börjat tala famlat efter Vivekas hand, som Viveka villigt sträckt mot henne, och alltjämt höll hon den kvar i sin med ett järnhårt grepp.

Det var Jacquettes hand som fyllde Viveka med ångest. Under hela begravningsceremonien var hennes ena hand omsluten av Jacquettes som var iskall. När handens grepp lossnade en smula började dess fingrar spela mot Vivekas hud. Det var som om de velat knacka in ett viktigt och brådskande budskap i den. Men Viveka förmådde icke tyda detta budskap och det gjorde henne ängslig till mods. Vad ville Jacqueline? Bad hon om hjälp mot en överhängande fara? Viveka brann av begär att hjälpa henne, men kände sig alldeles maktlös.

Då mindes hon åter att Jacqueline väntade ett barn och att hon var den enda som Jacqueline förtrott denna hemlighet åt. Inom Jacqueline levde nu en annan varelsel som kanske var sorgsen som hon själv och måhända också där inne i sin moders sköte sträckte sina iskalla händer mot Viveka, bönfällande henne om något. Vad då? Hur skröpliga äro vi icke att vi ej förmå läsa i en annan människas oroliga hjärta och icke kunna tyda de tecken hennes ögon och lemmar ge oss, då hon ej vill forma sina läppar till begripliga ord!

För andra gången under denna korta tid vädjade Jacqueline till Viveka fastän hon i denna stund knappast tycktes medveten om det, och för andra gången vek Viveka tillbaka skräckslagen av känslan av att hon icke hade något stöd att ge. Sedan när det förfärliga hänt förebrådde sig Viveka att hon ej med en åtbörd eller ett par framviskade ord lett Jacqueline bort från den ödesdigra väg hon slagit in på. Men hon hade inte förstått och hade haft för liten erfarenhet för att kunna sätta sig in i sin kusins tankar.

Viveka följde icke med begravningsritualen, endast som från långt, långt håll nådde henne komministerns mässande röst och hon såg kistan genom en dimma, så helt upptagen var hon av att försöka tyda det budskap Jacquettes iskalla hand ville bringa henne.

Men när alla reste sig och de sex helgdagsklädda smederna lyfte upp kistan på sina breda och kullriga axlar för att bära den ut till graven, släppte Jacqueline också sitt tag om Vivekas hand och fällde ned sitt sorgflor över ansiktet. Hon avlägsnade sig några steg från Viveka när de följde efter kistan nedför gången, och Viveka blickade efter henne med en känsla av att nu gled Jacqueline för alltid bort från henne och skulle aldrig återvända.

Utkomna ur den varma, av strålande ljus upplysta kyrkan, ryggade de tillbaka och kippade efter andan. De hade glömt snöstormen. Nu störtade den sig med förnyad kraft över begravningsföljet och den blomklädda kistan. Rymden var grå som om redan skymningen utbredd sig över kyrkogården. Den yrande snön piskade mot ansiktena och broderade sorgslöjor och

kappor med sällsamma blommor som strax därefter smältande runno bort.

De sörjande försökte hålla ihop och vandra i en rad efter kistbärarna, men de förlorade dem ur sikte och knuffades av stormen mot varandra utan att ha kommit en bit framåt. På detta sätt knuffande varandra, trampande varandra på fötterna och dovt mumlande tumlade Eveline Macdougalls närmaste, blinda av den virvlande snön, efter henne på hennes färd till den öppnade graven.

I luften mullrade det som om åskmoln urladdat sig. Bärarna som inte längre hittade vägen började hojta till varandra med skrällande och ängsliga röster. Under stilla förmiddagar kunde man från herrgården höra dem på samma sätt skrika och ropa till varandra medan de arbetade i masugnen under järnets glödande utslag, men det lät gladare då.

När vinden för ett par sekunder stillnade, sågo de som följde efter hur kistan vaggade av och an på de sex smedernas axlar med den stora nejlikkransen vilande som en väldig snödriva på locket.

Komministern, som tagit sig bort till familjegraven en kortare väg direkt från sakristians dörr, lät nu sin gnällande gubbröst ljuda från den plats där han stod för att vägleda kistbärarna. De hörde honom och hojtade gällt tillbaka.

Äntligen lyfte de kistan från sina axlar och placerade den vid den nu halvt igensnöade gravöppningen.

Nu hade Evelines närmaste även hunnit fram och bakom dem trängde sig bruksfolket i en hostande och fäktande svart skara. I den grå dagern genomblixtrad

BROR OCH SYSTER

av de kringdansande snöflingorna föreföllo dessa människor som en hop upproriska. Deras armar, som oupphörligt voro i rörelse, tycktes göra hotande och vilda åtbörder, än slående omkring sig, än höjande sig med knutna nävar mot den molnträngda himlen. I själva verket försökte brukets folk på detta sätt hålla sig varma, men de båda tappra bröderna Kruse, som alls icke kände till Igelfors' underlydande, togo ofrivilligt två steg tillbaka då någon råkade snudda vid dem.

Den klene och bräcklige komministern, som var rädd att förkyla sig, gjorde ceremonien framme vid graven så kort som möjligt. Han hade tappat andan och de heliga skriftens ord han framflämtade hugsvalade ingen redan därför att de icke nådde över kistan. Dånnet i luften överröstade alla mänskliga röster och ljud. De som stodo kring graven skymtade varandra som dimmiga skuggor.

När kistan sänktes togo herrarna ett ögonblick av sig sina höga svarta hattar, men satte hastigt på sig dem igen. Så försvann Eveline Macdougall djupt där nere, skönt bäddad i den mjuka snön, och de efterlevande kastade sina blommor dit ned och skyndade sig därefter tillbaka till slädarna, som kört fram till kyrkporten.

Då Evelines döttrar sände en blick tillbaka för att fånga en sista skymt av sin mors viloplats, sågo de endast en skymningsmur resa sig bakom dem. Den var ogenomtränglig och sträng och skilde dem för alltid från deras döda mor.

Hästarna som nu vädrade spiltan satte av med stor fart. Vinden sköt på bakifrån. I alla slädarna var det

tyst. Ingen hade lust att yttra ett ord. De fyra systrarna Macdougall hade krupit tätt intill varandra i samma släde, och blundande inbillade de sig att de fördes bort över ett brusande hav, vitt av skummande vågor.

Äntligen kommo de fram till herrgårdens trappa. En jungfru ilade fram och hjälpte dem ur och ofrivilligt sågo de sig om efter fröknarna Rosenhielms gamla tro-tjänarinna Lina. De visste ju att hon för länge sedan var borta i samma avlägsna land där Eveline nu vistades, men det skulle ha varit gott för dem att för en minut få lägga sina huvuden mot hennes bröst.

När de tagit av sig ytterkläderna och kommit in i de två små varma förmaken, ropade Jan-Guy till:

— Men var är morbror Joachim? Kom han inte med i någon släde?

Häpna stirrade de på varandra. De hade glömt Joachim. Åter skuro utropen varandra i luften alldeles som dagen förut då de sett Joachim tillsammans med Jacqueline köra fram i släden till stora trappan:

— Såg du inte gubben?

— Var han inte i er släde?

— Bestämt gick han med oss från graven.

— Var kan han vara?

Somliga rusade ut i tamburen där golvmattan rann av smältande snö från kappor och bottiner. Andra sprungo omkring i salen och ända upp i trappan till övre våningen.

— Joachim! Morbror Joachim!

Ropen på honom skallade genom hela huset.

Åter hade de glömt den döda för den virrige stollen Joachim Rosenhielm. Åter var han dagens huvudperson

LÄT IGELFORS BRINNA

som alla med oro och ångest sökte. Hans namn, som de dessa år viskat fram med miner av motvilja, medömkan eller avsky, alltefter vars och ens olika temperament, skreko de nu fram med gälla eller rasande röster. Det väckte slumrande ekon till liv i det gamla husets alla vrår.

— Joachim! Morbror Joachim!

Om Joachim Rosenhielm hört dessa rop skulle han kanske grinat förnöjt och bröstet sig över att plötsligt vara så efterlängtat, men han hörde dem icke. Han dök icke upp från något skumt hörn som en ful trollgubbe ur en ask som han gjort en gång i tiden då han plötsligt stuckit fram sitt huvud emellan ett par grenar av en gran, under vilken Archibald Macdougall och Zora Michaelsson som nyförlovade en sommardag suttit och ömt viskat om sitt blivande hem.

Han var försvunnen och de spejade förgäves efter honom. De tittade ut genom fönstren i hopp om att få se honom komma klivande genom snödrivorna i sin korta sjubbskinnspäls och med den löjliga höga svarta hatten halkande ned mot ena örat. Men han var inte på gården. Snön fortfor att yra och skymde grinden och hammarsmedjan för dem.

Jan-Guy, som kvickt som en ekorre kilade ut och in och snodde sig om fötterna på alla som smögo förbi i ljusstrimmorna utanför huset, upptäckte då plötsligt de sex smederna, som burit kistan, och fick dem, fastän de tvekade mycket, att omsider klämma fram med en redogörelse för omständigheterna vid försvinnandet. Dessa hade tydligen väckt starkt uppseende och icke förblivit en hemlighet för andra än anförvanterna.

VAR KAN MORBROR JOACHIM VARA?

Tövande berättade de sex karlarna för honom att just som det övriga herrskapet stuvat in sig i slädarna för att åka hem, hade baron Joachim stigit fram till gravkanten. Med förtrytelse sade han sig fåfängt ha väntat på en avskedshälsning till den hädansovna från de sörjande kvarlevande. Nu skulle han bringa den, förklarade han, vilket ju också endast var rätt och rimligt och såsom sig hövdes, "eftersom han stod närmast". Men knappast hade han yttrat "stod närmast" och harklande sig börjat: "Dyra bortgångna syster", förrän jorden hade glidit undan och baron Joachim hade störtat ner som ett oformligt bylte i den snöhöljda graven.

— Vi hörde honom svära och domdera och vråla "Äst tu förbannad?" där nere, allt under det han hoppade jämfota på kistan, så det var riktigt otäckt, må grev Jan tro, berättade karlarna.

Två av dem hade fått kliva ned efter, sedan hade de andra fyra mödosamt hissat upp baron Joachim med tillhjälp av de svarta selarna. Rakt som besatt av förskräckelse hade baron Joachim därefter genast rusat till skogs och icke stått att hejda. Den höga hatten hade han dock fått med sig.

Mållös åhörde landshövding David sin son inne i det lilla förmaket återberätta historien, icke utan att utbrodera den, mållös åhörde han de andras häpna utrop och larmande anmärkningar. Men han som eljes tyckte så mycket om att berätta och utbrodera historier stirrade nu bara stum på sällskapet och såg ut som om han själv oförskyllt hamnat på ett hospital bland idel hopplösa vettvillingar, av vilkas beteende han ingenting begrep.

BROR OCH SYSTER

Slutligen gick dock också han in till middagen i matsalen.

Systrarna Rosenhielm hade ordnat med en präktig måltid sådan man brukar bjuda på efter en begravning på landet. Vad Joachim med sin ständigt glupande aptit skulle njutit av det väldiga smörgåsbordet med de små ångande varmrätterna i karotter och sedan av den klara buljongen med klimp till och av den doftande steken som följde och av de olika sorterna sylter och geléer och saltgurkor och sallader som serverades samtidigt med en blank gräddsås som var så tjock att skeden nästan kunde stå för sig själv i såsskålen! Hur han skulle gnuggat händerna av förtjusning när där-efter äppelkakan kommit på bordet, just en sådan äppelkaka som han mindes från sin barndom och som endast gamla friherrinnan Joséphine Rosenhielm, hans mor, hade haft receptet till!

Nu samlade sig i stället bara hans systrar och anförvanter kring det runda bordet i matsalen. De voro upprörda och illa till mods för hans eller mest för sin egen skull och de sade sig att maten icke skulle smaka dem. Men efter ett par supar, som så väl behövdes när man varit ute i snöstormen och stått så länge kring en öppen grav, och sedan vinkarafferna gått runt, började de yngre herrarna högljutt prata, redan upplivade och en smula berusade, eftersom de ju ännu hade sprit kvar i kroppen sedan föregående kväll.

— Vi strunta i Joachim, sade Jan-Guy med denna sin vanliga vinnande rättframhet, varmed han brukade erövra allas hjärtan, och slog sin höga, strålande, amazonlika Fanny på axeln. Går han vilse och lägger sig

att dö i en snödriva, så kunna ju inte vi hjälpa det, han må ligga ogill. Han är borta, borta är han, och Jan-Guy knäppte glättigt med fingrarna:

— Putz weg, som tysken säger, alles tot, och desto bättre för oss.

— Du var ju så orolig för din kära morbror nyss, anmärkte Herman Ankarlod ironiskt.

— Det är väl klart, svarade Jan-Guy, man måste ju vara orolig för den tokfan, då man inte vet vad han kan ställa till för något. På vägen hem kunde det ju till exempel falla honom in att bryta upp dörren till en stuga och våldföra sig på någon gammal orkeslös gumma därinnanför. Sådant har man sett förr, det händer snart sagt dagligen.

— Så dumt Jan-Guy pratar nu, sade Ottilia vänligt tillrättavisande som om han ännu varit en liten gosse och kommit hit till Igelfors under lovet. Vänder inte Joachim tillbaka, måste vi naturligtvis skicka ut folk att gå skallgång efter honom.

— Hundratals tyska hjältar duka kanske just i denna stund under i snödrivorna ute vid fronterna. Ligger det då inte i själva verket något barockt i att man skall skicka ut människor att söka efter en stackars svensk dåre, började Jöns Kruse orera med en drucken blinkning mot de andra, men hejdades genast av Herman Ankarlod som lade sin arm på hans.

— Var nu litet diskret och håll käften, viskade han i Jöns' öra. Du talar ju om en bror till den hädangångna och till fröknarna Rosenhielm och om en morbror till din fru, till min också för den delen, och man måste ändå ta vissa hänsyn...

Jöns Kruse stoppade den stora stekbit han haft på gaffeln i munnen och svarade fånigt mellan tuggorna:

— Men vår svåger Jan-Guy, hans egen systerson, säger ju...

Åter avbröts han av Hermans väsning:

— Jan-Guy är fortfarande den bortskämde gästlingen här som han alltid varit. Han kan uttrycka sig hur som helst och ingen blir ändå ond på allvar på honom. För resten är han ju en precis lika förryckt och oansvarig stolle som Joachim. Med oss är det en annan sak.

Då såg Jöns Kruse ut att bli en smula skamsen. Han hade aldrig tålt sprit. Den steg honom strax åt huvudet och kom honom att förlora behärskningen och därmed också det hövliga sätt att tala och föra sig på som han lärt sig från det han var helt liten och som även till en viss grad i början intagit Julie. Efter Hermans varning höll han sig emellertid tyst och fortsatte bara att äta med god aptit.

Landshövding Macdougall sköt med ens ifrån sig tallriken och ropade med uttråkad min:

— Jag är trött på detta evinnerliga tjat om Joachim och Joachim. Den tosingen har ständigt tagit alldeles för stor plats här på Igelfors och det var en oförlätlig dumhet att låta honom komma hit igen. Denna dag som helt och hållet skulle ägnas minnet av Eveline har Joachim förstört, först med sitt bråkiga uppträdande vid frukosten, sedan genom sitt obeskrivliga tilltag borta vid graven som vi nu ha fått kännedom om, och så därefter genom att helt enkelt försvinna. Det är tacken för att vi haft fördrag med honom och tålt honom

här. Ni få naturligtvis gärna skicka ut folk för att söka efter honom, men vare sig man funnit eländet i morgon bittida eller inte så reser jag tillbaka med första tåget. Jag har inte tid med det kräket längre.

Han strök sig genom håret och tittade sig omkring på de andra vid bordet. Herman Ankarlod tänkte inte längre på att protestera. Man hade fått avgörande anvisningar om hur man skulle förhålla sig till Joachim. Jan-Guy nickade erkännamt.

— Det är alldeles riktigt som far säger, utbrast han med ett av sina strålande leenden. Vi resa också i morgon, Fanny och jag. Det kan inte vara nyttigt för Fanny i hennes omständigheter med all denna oro. För resten har jag sagt henne att hon absolut inte får stirra på Joachim som hon gör. Vår nya telning kan bli lik honom, och Gud bevara oss från ett sådant påbrå.

— Jag tycker ni allesammans äro bra hårda mot vår stackars Joachim, pep nu Alida, som alltid beredd att försvara sin bror, och hennes smala ögon fylldes av tårar. Egentligen har han väl aldrig gjort oss något för när. Enda felet med honom är ju att han varit litet tvär och ovårdad, men ingen har heller visat honom någon vänlighet.

Och hon tog upp en näsduk med sorgkant och tor-kade sina feta kinder över vilka tårarna börjat skölja.

De andra betraktade henne medlidsamt. De visste hur mycket hon gjort för Joachim och att hennes upp-offringar ändå inte tjänat något till.

Jan-Guy sköt sin stol från bordet och rusade vack-lande fram och slog sin moster på axeln liksom han nyss gjort med sin hustru.

— Så ja! Stilla! Håll! sade han talande som han brukade tala till sin häst.

Då måste Alida le genom tårarna och började svagt hosta för att nu, fastän för sent, dölja att hon grät.

Efter middagen kröp kvällen långsamt framåt. Mörkret föll på utanför och fönsterrutorna som på förmiddagen varit vita av snön voro nu nattsvarta och speglade i sig rummen och människorna, som oroligt flyttade sig fram och åter mellan möblerna i taklampornas sken. Landshövding David hade strax efter middagens slut gått in till sig.

Alida och Otilia hade tillsagt de sex kistbärarna att börja söka efter Joachim, men ännu hade intet hörts av. De gamla systrarna försökte låta bli att tänka på hans öde, tröstande sig med att han var för väl påpälsad för att kunna frysa ihjäl, men det ville icke lyckas för någon av dem att slå sig till ro.

Då och då smögo sig de yngre fram till dörren, öppnade den och spejade ut. Stormen hade stannat av, men himlen var fortfarande mörk av moln och dolde månen och stjärnorna som föregående kväll lyst så klart. Den svängande lyktan över porten kastade ett fladdrande ljus över snön och längre bort syntes de blå masugnsflammorna som tycktes vagga bland de flygande molnen. Nu voro de infrusna fotspåren på gårdsplanen dolda under drivorna, och man fick en känsla av att aldrig någon människa trampat där eller någon släde farit fram till stora trappan från järngrindarna. En stark förnimmelse av ödslighet steg in i deras hjärtan, och de stängde rysande dörren för att åter dra sig in i de varma och ljusa rummen.

VAD VI ALLA VORO LYCKLIGA DÅ

En av jungfrurna kom och knackade på dörren och anmälde att karlarna kommit tillbaka och nu väntade i köket. De hade inte funnit baron Joachim.

Jan-Guy som halvsovit i ett hörn sprang upp och skakade handlingskraftigt på sig.

— Jag skall gå ut och tala med dem, sade han. Det vore då märkvärdigt om man inte skulle kunna hitta gubbdjäveln. Han har väl inte sjunkit genom jorden heller. Nu går jag själv med dem ut och letar. Det blir som alltid det bästa att jag tar saken i egen hand, eller hur?

Han försvann ut genom dörren, innan någon hunnit svara honom.

De andra blevo sittande kvar och väntade. De hade fått nytt hopp av Jan-Guys självmedvetna ord och energiska ingripande och voro nu säkra på att han skulle finna den förlorade innan denne vållat ännu större skada och skandaler.

När två timmar gått och han ännu inte kommit tillbaka gick Alida ut till köksflygeln för att höra efter.

Redan i det smala prånget utanför köksdörren stannade hon tveksamt. En stark lukt av rök slog emot henne. Skulle den försvunne Joachim verkligen tuttat på i någon husknut och ställt till med eldsvåda? Skulle det ändå hända en olycka innan denna underliga dag gått till ända?

Hastigt ryckte hon upp dörren. Ja, köket var fyllt av rökmoln, men de stego upp från sex starka smeders pipor och Jan-Guys cigarrer. Bredvid honom låg fullt med utrökta stumpar på en såsig tallrik.

Kring det avdukade köksbordet med dess rödrutigaxduk sutto de sex smederna som skulle letat efter Joachim och Jan-Guy, deras anförare, inbegripna i ett bullersamt samtal. En tömd och en mer än halvtömd brännvinsbutelj tronade mittpå bordet och Jan-Guy lyfte just sitt glas för att skåla då hans blick mötte Alidas.

Han satte ned det fyllda glaset med en liten duns och utbrast sluddrigt:

— Här hålla vi på att överlägga om vilken väg vi skola ta, moster Alida. Man måste planlägga marschen strategiskt, förstår moster. I en fältmanöver får ingenting överlämnas åt den tanklösa slumpen.

Då han märkte hur hon förskräckt tittade på brännvinsbuteljerna tillade han välvilligt förklarande i den halvt roade, halvt tåligt ursäktande ton, varmed man förklarar en enkel och naturlig sak för ett barn:

— Brännvinet har jag själv haft med mig, jag ville bjuda på en sup innan avtåget. Det stärker modet och ingår av gammalt i brav svensk soldats förplägnad.

Alida gick utan ett ord stillsamt mot dörren och slöt den mjukt efter sig.

När hon kom in igen, frågade landshövdingen som under tiden återvänt från sitt rum:

— Nå, har Alida fått höra något nytt?

— Nej, inte ännu, svarade Alida småleende och sjönk ned i sitt soffhörn utan att ge några flera upplysningar.

Nu lönade det sig inte att vänta längre. Man måste gå till sängs och äntligen söka finna någon ro efter den tröttsamma dagen.

VAR KAN MORBROR JOACHIM VARA?

Alida drog Fanny med sig i en vrå där de andra inte kunde höra vad hon sade och underrättade henne viskande om var Jan-Guy fanns, så hon inte skulle behöva vara ängslig för honom.

— Det är inte troligt att han går ut i kväll, tillade hon och blickade bekymrad upp i Fannys rosiga ansikte. Under natten är det i alla fall lönlöst att söka. Vi få vänta tills i morgon.

Fanny småskrattade, utan att visa något tecken till missnöje med sin mans beteende.

— Det är så likt honom, sade hon bara, och hennes röst blev öm som om det hon just fått höra endast vore ett nytt bevis på Jan-Guys många bedårande manliga egenskaper.

Men när Alida innan hon lade sig åter smög sig ut i köket fann hon det tomt och hon fick av en av jungfrurna höra att Jan-Guy till slut ändå givit sig i väg tillsammans med brukskarlarna.

Snart stängdes dörrarna till alla sovrummen, ljus glimtade till i rullgardinsspringorna och släcktes sedan.

De båda gamla systrarna Alida och Otilia Rosenhielm, vilka dessa dagar lågo i samma rum för att Igelfors' gäster skulle få plats, hade svårt för att somna. De talade länge viskande om sin bror Joachim och om sin systerson Jan-Guy och sjönko slutligen in i en lätt slummer med Evelines namn på sina läppar.

TJUGUSJÄTTE KAPITLET.

**Här är så lugnt och skönt. — Låt
Igelfors brinna. — Nu har Joachim
fallit i djup sömn.**

Mitt i natten vaknade de som sovo i herrgårdsbyggnaden på Igelfors av att stora porten med ett dånande brak slog igen, och strax därpå hörde de stöveltramp och ljudet av röster i tamburen.

Då rusade de alla ned från sina rum med filter eller nattrockar kastade över sina nattdräkter och med ljus i händerna. Efter klockan tolv var den elektriska strömmen avstängd på Igelfors och de hade i hast funnit sina ljus och tänt dem.

I tamburen stod Joachim i sin sjubbskinnspäls och med den höga hatten alltjämt halkande ned på ena örat. Han stödde sig mot en dörrpost och stirrade med rädda och misstänksamma ögon på de storväxta karlarna från bruket, vilka tillsammans med den lille väl-svarvade Jan-Guy bildade en halvcirkel omkring honom.

Tamburen blev på ett par minuter till trängsel fylld av underliga figurer, och de fladdrande ljuslågorna lyste upp bleka och sömndruckna ansikten under fallande hårslingor.

— Vår Joachim har äntligen kommit tillbaka, pep Alida med darrande röst.

Hon var insvept i en skärblommig virkad schal och håret hade flätats i en liten råttsvans som dinglade ut för hennes rygg.

Nu trängde hon sig först av alla fram och slog armarna om sin bror. Men han makade henne försiktigt ifrån sig och fortsatte att skräckslagen stirra på de starka karlarna.

— Äst du förbannad? Kör bort vårdarna, sade han hest. De ha burit hand på mig. Äst du förbannad?

Hans favorituttryck halkade av gammal vana över hans läppar, men nu i en svag och bönfallande viskning.

— Han tror att han är återkommen till därhuset, anmärkte Herman Ankarlod torrt. Och jag önskar sannerligen vi väl hade honom tillbaka inom lås och bom hos Sadok och Benjaminson.

Han nickade åt brukskarlarna att de kunde gå, och de avlägsnade sig dröjande efter ett halvkvävt fnisande och en sista nyfiken blick på Joachim.

Jan-Guy började ivrigt förklara.

— Vi ha varit ute i timmar, sade han. Naturligtvis trodde vi att han gått vilse i skogen, men när vi slutligen kommo tillbaka funno vi honom hopkrupen bakom den gamla hammarsmedjan. Där satt han i en snödriva och muttrade för sig själv och vi måste med våld släpa honom hit. Jag tror han blivit galen på allvar.

— Galen har han väl alltid varit, hördes åter Hermans knäppande röst, nu med ett otåligt tonfall. Morbror David har mycket riktigt anmärkt att Jacqueline inte skulle lagt sin lilla näsa i blöt och förmått Sadok

och Benjaminson att släppa honom lös igen. Det har ju varit en enda cirkus på Igelfors sedan han kom hit i går.

— Vad i all sin dar skola vi göra med honom? Han kan ju alldeles ha förstört sig, jämrade sig nu Alida och vred sina små feta händer.

— Låt honom komma i säng och lägg något gammalt över honom, sade landshövding David bortifrån salsdörren. Det brukade alltid Lina råda till när någon av oss förr i världen hade varit för länge ute i kylan.

När landshövdingen nämnde den gamla trotjänarinans namn vek det rädda uttrycket för en sekund från Joachims ansikte. Gamla Lina hade alltid visat sig snäll och pysslat om honom på det ömmaste. Många voro de godbitar han under årens lopp i hemlighet fått sig tillsmusslade av henne därför att hon tyckt så synd om honom och menat att han var tillbakasatt orättvist och utan hjärta av alla.

— Kan inte Lina komma hit? sade Joachim hjälplöst.

Ingen svarade. Skuggan av den trogna tjänarinnan tycktes glida emellan dem i tamburens dunkel, hennes gula ansikte med de underliga svarta ögonen skymtade och försvann på nytt.

— Ja god natt igen då, sade landshövdingen kort, och de hörde honom gå in till sig och smälla igen dörren efter sig.

— Vi få lägga Joachim i yttre förmaket, sade Ottilia. Om vi sätta ett par stolar framför soffan så får han nog plats på den.

Men han ville inte gå in i förmaket.

LAT IGELFORS BRINNA

— Ni slå dörren i lås och Alida vrider om nyckeln, gnällde han vild av skräck.

Den gamla skorstenshatten föll i golvet, när han försökte värja sig för Alidas och Ottilias vänliga armar.

Då röt Herman Ankarlod plötsligt till:

— In med honom i förmaket, in med sig bara, Joachim, och det på ögonblicket! Inga konster här! Annars kalla vi på överläkar Sadok, och då vet han hur det går! Överläkar Sadok lägger inte fingrarna emellan!

Och se!

— Snälla herr vårdar Karlsson, jag går ju godvilligt, jag går ju, bara herr Karlsson inte kallar på Sadok, skrek Joachim med ens alldeles spak och bockade sig inför Herman som han nu tog för en av de handfasta vårdarna på Aronsro, vilket väl också varit kapten Ankarlods mening att han skulle göra.

Förskrämd, med ryggen i krum, hasade sig Joachim in i förmaket följd av sina båda systrar, som bakom hans huvud höjde de brinnande ljusen i sina händer. De bildade en underlig liten procession, Alida, Ottilia och Joachim. De liknade förföljda troende som nu tågade in i det mörka rummet till någon nattlig mässa.

— Det är så där han skall behandlas, triumferade Herman. För mig gav han ju genast vika så fort han fick för sig att jag var en viss vårdare Karlsson och ämnade kalla på Sadok. Sadok är tydligen ändå inte att leka med och har metoder som inte äro klemiga.

Herrarna började viska med varandra och slutligen drogo de sig åter upp på sina rum, följda av Jan-Guy som högt yttrade att nu skulle en grogg smaka gott.

Strax därpå skallade hans glada skratt i trappan.

I mörkret hade han råkat lägga sin arm om sin kusin Carl-Mårtens axel, och det var åt denne asketiske nykterhetsapostel han anförtrött sin åsikt om lämpligheten av en livande alkoholhaltig dryck.

Men Alida och Ottilia gledo fram och tillbaka genom förmaket som nu skulle bli deras Joachims välbevakade cell för natten.

De satte sina ljus ifrån sig på bordet med den vackert virkade duken som de så mycket älskade och hjälptes nu åt att få av Joachim pälsen och att snöra upp hans grova kängor. De togo av honom hans innerrock och svepte en filt om honom ända upp till hans haka.

Nu tyckte de att de fått ett barn att pyssla med och ömma för. Det hade rört dem att han frågat efter Lina. Vem vet om inte goda och tacksamma känslor ändå rymmas bakom hans tjuriga panna? tänkte de. Ännu kan han komma att hålla av oss också och förstå att vi endast handlat i bästa välmening och till hans eget fromma.

Joachim som nu började bli varm sträckte ut sig på soffan och lade upp benen på de framskjutna stolarna. Han tackade dem visserligen inte för deras omsorger. Men han hade haft det kallt och frusit och nu hade han det ändå jämförelsevis bra.

Hur han kommit bort från graven var det inte värt att de frågade honom om. Anade han det själv? En dunkel tanke på hämnd hade flammats till i hans hjärna där ute på kyrkogården när hans underhavande respektlöst fnissande hissats upp honom ur graven, och det var väl också ungefär samma brännande önskan att hävda

sig som dessförinnan drivit honom att träda fram till gravkanten för att hålla tal. Därefter hade han kanske trott att om han först av alla hunne tillbaka till Igelfors skulle han lyckas ta hela herrgården med bruket i okvald besittning. Han skulle låst alla dörrar och sedan låtit de andra stå utanför i snön och bönfällande hojta åt honom att släppa dem in. Och så skulle han i sin tur obarmhärtigt jagat dem från porten och stängt dem ute och äntligen varit allenarådande herre på det gamla Igelfors.

I stället hade han gått vilse och visste inte ens att han slutligen rullat omkull framför hammarsmedjan, ett stenkast från herrgårdsbyggnaden. När Jan-Guy och bruksfolket funnit honom hade han i sitt av de ovana strapatserna omtöcknade tillstånd tagit karlarna för vårdare, som skulle släpa honom tillbaka till sinnessjukhuset på hans lymmelaktige systersons order. När han plötsligt störtat ned i graven mittpå systemens kista just som han börjat hålla begravningstalet över Eveline, hade han till och med för några ögonblick själv trott att han verkligen var galen och känt sig alldeles borta.

Men nu kände han igen sig. Han riktigt kråmade sig där han låg.

Det är rätt, fjäska för Joachim Rosenhielm, ni dumma Igelforshöns! Han är klokare än era kråmande tuppar. En dag skall han slå er med häpnad. Vänta bara! Han kommer — han kommer ridande på ett ädelt fullblod, eller ännu bättre åkande bekvämt tillbakalutad i en luxuös bil, och pip då, småttingar, när hjulen köra över er och endast några tunna hönsfjädrar efteråt bli liggande kvar på gårdsplanen. Dem låter jag sopa bort, de få virvla för vinden. Sedan

är det jag som styr och befaller på bruket. Tusenfalt mera järn skall då smidas. Pengarna skola rulla in i en väldig röd flod, rödare än det smältande glödande hyttutslagets massa. Kanske bjuder jag hit själva kejsar Wilhelm. Äst du förbannad, Wilhelm, äst du alldeles förbannad? Ja, vi få se hur det artar sig. Vi få se hur det artar sig.

Joachims läppar rörde sig. Hans haksäck vippade. Han log och de som pysslade omkring honom blevo glada därför att de trodde att han uttryckte en sent omsider vaknad erkänsla.

Den enda i rummet som icke ägnat sig åt Joachim var Fanny som höll sig litet ifrån de andra och nu drog sig mot dörren.

— Jag måste gå och lägga mig igen, sade hon högt och det kom en road glimt i hennes stora ögon, då hon märkte hur de andra foro till vid ljudet av hennes röst och först nu tycktes upptäcka att hon var där.

— Ja, kära Fanny, skrek grevinnan Christine, vilkens väldiga barm gungade under den tunna peignoiren, det är sant. I ditt tillstånd får du lov att tänka på din hälsa.

Men Fanny avbröt henne lugnt.

— Jag har inte mått så bra i dag därför att jag inte fått min vanliga galopp på hästryggen, sade hon med sin höga, klara röst. Men från och med i morgon skall jag väl ta igen mig.

Christine glömde nu helt Joachim för att granska Fannys svällande former:

— Men kära Fanny, sade hon förskräckt, jag måste verkligen säga dig att det inte kan vara lämpligt för dig att sitta till häst. Du kan ju skada barnet.

Fanny höjde bara leende på axlarna.

Men Jacqueline betraktade med uppspärrade ögon än sin svägerska, än sin moster Christine. Vid grevinnan Christines ord hade oroliga tankar börjat röra sig i hennes hjärna. Man kunde skada fostret om man red i galopp. Fast Fanny hade ju alltid ridit även strax innan sin nedkomst och hennes barn voro så friska... Men om Jacqueline själv som inte var van började rida, kanske det skulle gå helt annorlunda...

Denna nya idé som stigit upp inom henne plågade henne på ett annat sätt än den ständiga tanken på hur hon skulle ta död på både sig och sitt barn. Kunde hon verkligen genom en med flit oförsiktig, alltför våldsam rörelse nå till att endast döda det gryende livet inom sig och sedan, befriad från detta, ensam leva vidare? Det föreföll henne alltför grymt, och hon slog ned ögonen för att de icke skulle röja hennes onda tankar.

— Kom, mamma, utbrast nu Eugénie gällt. Mina ögonlock falla igen.

Hon lade sin arm i Fannys.

— I morgon kunna ju du och Jan-Guy rida er väg igen på brukets hästar, anmärkte hon spydigt. Jag som bara är en plughäst får nöja mig med att fara på tåget för att snart sitta i min kateder igen. Ja, somliga ha det bra.

Fanny och Eugénie togo sina ljus och gingo ut i tamburen, följda av grevinnan Christine, Charlotte och Viveka. Axelina, som kom sist, slank mager och kutryggig ut efter alla de andra.

— God natt, Joachim, sade Alida vänligt och vände sig mot soffan.

Men Joachim svarade inte. Han sov redan med haksägget i vädret och öppen mun.

Det låg något komiskt i att han, Joachim, föremålet för all deras oro och hjärtängslan, vilade så lugnt och gott, obekymrad om allt, under det att de ännu voro vakna och skrämseIn icke ville släppa sitt tag om dem.

Med sina ljus i händerna lämnade de Joachim åt hans sömn och begåvo sig på tåspetsarna in i det andra lilla förmaket. Ottilia släckte omsorgsfullt alla ljus utom ett som hon ställde på divansbordet.

Med en liten suck sjönk hon ned i soffan.

— Här är varmt och gott ännu, sade hon med sin blida röst. Jag tycker att vi vänta här till dess vi kunna vara säkra om att Joachim helt överväldigats av sömnen och äntligen får den ro han så väl behöver, så att han inte ger sig ut på några nya äventyrligheter.

De andra slogo sig ned. Julie och Aimée kröpo upp i soffan hos Ottilia, Alida lutade sig bekvämt tillbaka i en av länstolarna och Frédrique och Jacqueline satte sig vid divansbordet med händerna vilande på den virkade duken.

Nu var dörren till det andra förmaket där Joachim sov stängd. Eljes brukade den alltid stå öppen så att man när man kom från salen hade utsikt över de två små rummen som båda voro möblerade precis på samma sätt och liknade tvillingar som åldrats tillsammans. I det här inre förmaket brukade förr gamla friherrinnan Joséphine om aftnarna läsa högt för sina döttrar och barnbarn vid fotogenlampans milda gulaktiga sken. Och

Aimée mindes hur hon den där sommaren för länge sedan då hon nyss kommit hem från vistelsen i Karlskrona en månskensnatt suttit här nere som nu med mostrarna och sina systrar omkring sig och berättat för dem om Manne.

Åren hade gått sedan den natten, men när Aimée nu tittade sig omkring i det svagt upplysta förmaket kom stämningen från den gången åter tillbaka till henne. Med ett litet skratt tryckte hon sig intill Ottilia och gömde huvudet mot hennes bröst. Här var det gott att vila. Ottilias armar omslöt henne nu som när hon var en ung flicka, och hon kände hennes hjärta klappa mot sitt öra.

Hon var på nytt tjugu år och Mannes kyss dröjde kvar på hennes läppar. Vem skulle hon gifta sig med: Manne eller Herman? Manne hade kysst henne. Herman hade bett henne bli hans hustru. Plötsligt mindes Aimée den förbrända skogssluttningen på andra sidan ån där zigenarna slagit läger. Hon och Viveka hade närmat sig skogssluttningen och en zigenerska med bal-skor av blankt silvertyg på fötterna hade spått henne i handen. "Du skall bli lycklig och älskad..." hade zigenerskan till slut sagt med sjungande röst. Men först hade hon sett i Aimées hand att hon var kär i två män.

"Lycklig och älskad!" Hade zigenerskans spådom slagit in? O, nej!

Aimée lyfte häftigt huvudet från Ottilias bröst. Hon tyckte sig höra det avlägsna rullandet av hjul. Det var den höga zigenarvagnen som for förbi. I de svarta fönsterrutorna uppfångade Aimée en glimt av den unge

zigenarens röda fladdrande sidenskärp. Det var honom hon borde följt. Måhända hade hon då blivit verkligt lycklig och älskad under natthimlens lysande stjärnor, medan vagnen förde henne allt längre och längre bort från det gamla Igelfors och alla de ömma släktingarna.

Frédrique sade drömmande:

— Jag skulle alltid vilja bo här på Igelfors. Här är så lugnt och skönt.

— Ja, kom till oss, Frédrique, mumlade Alida. Vi skola bli så lyckliga alla tre tillsammans.

— Frédrique måste vara hos far nu, sade Julie. Vi andra ha ju våra egna hem att sköta om.

— Ja visst, viskade Frédrique med blicken in i ljuslågan. Ni ha era egna hem.

Men hon hade ingenting som hon kunde kalla sitt eget.

Det pep och visslade svagt i kakelugnsrören fastän stormen slutat att vina där ute. Jacqueline satt och lyssnade till det där ljudet och blev rädd för det.

Det är Igelfors' onda ande som är ute efter mig, tänkte hon. Han vill mig något.

Hon jagade upp sig själv fastän hon var här mitt i kretsen av de sina. Medan de andra talade med varandra med låga röster för att inte väcka Joachim, steg ångestsvetten i droppar på Jacquettes panna.

Åter var hon på väg mot bråddjupet. Redan tyckte hon sig känna kylan stiga upp därifrån som om döden pustat sin andedräkt mot hennes ansikte.

Hennes systrar märkte inte hur hon långsamt lyfte sina armar och sträckte händerna mot dem för att kunna gripa tag i dem när hon föll, föll...

På nytt höjde Jacquette huvudet och såg sig förvirrad omkring. Hon hade icke glidit ned i bråddjupet. Alltjämt var hon kvar här i det lilla förmaket hon kände så väl, och hennes systrar voro fortfarande omkring henne. I sin ångest hade hon sträckt händerna emot dem, men de hade icke tryckt hennes händer mot sitt bröst.

Då fattades hon med ens av hat mot dem. De visste ingenting om henne och någon vidare möda hade de heller icke gjort sig för att få veta något. De intresserade sig för Fannys blivande barn, men hade ingen aning om att deras yngsta syster också väntade ett. Nu skulle hon velat skrika till dem att hon var förtvivlad och nära döden, men hennes läppar som så länge slutit sig om hennes hemlighet släppte icke fram ett ljud.

Hatet genomglödgade hennes hjärta så att det blev stort och brinnande och icke längre tycktes få plats i hennes bröst. Om hon förmått det skulle hon grävt ut detta brinnande hjärta och kastat det på golvet framför sig. Då skulle flammorna från det hastigt sprida sig i det lilla rummet. Med hätskt nit skulle de slingra sig uppför den smäckra etageren och slicka åt sig minnessakerna som så prudentligt stodo uppradade på dess hyllor och härjande fara fram över den förälskade herden och herdinnan av sachsiskt porslin till dess de nådde den sjuarmade ljusstaken högst uppe som de sakta skulle smälta ned. Sedan vore det ett lekverk för flammorna att från etageren kasta sig över de tunga veckrika gardinerna med deras hängande tofsar. Så det skulle spraka och knastra av dem när de brunno!

LAT IGELFORS BRINNA

Också den sköna virkade duken med de broderade rosorna på mahognybordet skulle omsider skatta åt förgängelsen.

Se, där på duken vila Frédriques vackra smala händer. Låt dem brinna! I elden bara med allt! Låt hela Igelfors och de som så tryggt och tillitsfullt dragits in under dess svarta spåntak förtäras av fräsande sprakande lågor!

Jacquettes olyckliga hjärta brinner. Så måste all världen brinna till aska. Och bland lågorna dansar Jacqueline själv med uppsträckta armar och ett skadeglatt leende på sitt bleka ansikte. Elden gör henne genomskinlig och blottar fostret som ligger hoprullat som en snigel i hennes sköte. Också det skall brinna. Detta foster som sugit hennes liv och tagit näring från hennes blod! Nu reser det sig försiktigt, trevande. Det sträcker ut sig och är sju mil långt. Så når dess platta huvud ända in i Igelfors' skogar. Det försöker gömma sig under slokande trädgrenar och under stenar som vilat på samma plats i tusenden av år. Men flammorna nå fram till huvudet och mala sönder det. Då faller också Jacqueline samman mitt i förödelsen. Hjärtat äter upp henne. Nu blev världen tom och öde och det glöddande hjärtat rullar med ett fräsande likt eldslågan som kommer i beröring med vatten ut i den iskalla rymden.

Jacquette tryckte händerna hårt emot varandra och stirrade framför sig. På några sekunder hade hon upplevat eldens fasa, men den nya känslan av hat hade icke övergivit henne. Så hatar den döende de friska

och levande. Hade hennes mor på sin sjukbädd närt samma hat mot dem, där de rört sig omkring henne? Blixtnabbt såg Jacqueline för sig uttrycket i Evelines ansikte i samma stund hon dog. Ja, hon hade hatat dem som dröjde kring hennes säng och gävo henne sorgsna och medlidsamma blickar på samma sätt som Jacqueline nu hatade sina systrar, vilka intet ont anande här där de sutto kring divansbordet vände sina leende ansikten mot henne.

Hon erinrade sig ljumma sommarkvällar då de suttit i något av sovrummen ovanför och borstat sitt hår framför det öppna fönstret. Blomdoften från trädgården hade stigit in i rummet och blandat sig med deras andedräkt. Viskande hade de förtrott varandra sina små hemligheter och sett djupt in i varandras ögon. Men hade icke Jacqueline redan då stått utanför ringen? Hon glömde att hon den tiden varit lika ivrig som sina systrar att ge och mottaga förtroenden och att hon njutit av att känna systrarnas händer på sina eller deras armar kring sin midja. Nu inbillade hon sig att en alltför tidig och våldsamt död kastat sin skugga framför sig och insvept henne så att hon icke kunnat nå utanför denna skugga och så att icke heller någon annan förmått tränga sig igenom den och in till henne i hennes mörker.

Ack, varför vilja icke tårarna välla fram och förlösa henne i hennes nöd?

Jacquette vred fingrarna hårt om varandra. Det kändes som om de ginge i lås och för evigt nu vore sammanknutna i varandra. Aldrig mer skulle de öppna sig för att trycka en systers varma hugsvalande hand. Och

i det ögonblicket då Jacqueline kände sig inlåst i sig själv med sin egen smärta brast det band som hittills förenat henne med hennes tre systrar. I den stunden dog Jacqueline. Den varelse som sedan några dagar till vandrade omkring, trampande samma mark som de levande, var endast ett hölje som ännu visade fram Jacquettes ansikte och lemmar innan också detta försvann för alltid. Så innerligt hade hon trots allt varit förenad med dessa älskade systrar att hon inte kunde leva längre när hon plötsligt blev försatt utanför deras krets.

Var det ingen av dem som denna natt märkte någon ryckning i hjärtat när bandet mellan dem och Jacqueline brast sönder?

— Hu, det drar, sade Frédrique och flyttade sig på stolen.

— Ja, jag fryser, viskade Aimée.

Julie svepte sin schal tätare omkring sig.

— Det är kallt, sade hon rysande.

Hur kunde de veta att kylan kom från deras döda lilla syster? De började tala med henne, när de i skenet från det snart utbrunna ljuset varnade hur blek hon var.

— Vad jag längtar att träffa din man Gudbrand igen, Jacqueline, utropade Aimée. I sommar måste vi allesammans samlas på Igelfors och då komma du och din man också. Vi måste visa honom alla våra kära platser.

Men Jacqueline svarade icke.

Hennes systrar talade om sommaren som om de hoppats att blotta tanken på den skulle få dem varma igen.

I det halvmörka rummet trollade de fram Igelfors'

blomrabatter, gårdsplanens omgivande träd med deras svala grönska, den bruna, lugnt framglidande ån, ljuvliga daggfriska morgnar, då luften tycktes genomskinlig och små duniga molntappar flögo som vita duvor mot den blå himlen.

— Gläder du dig icke också åt allt detta, Jacqueline? frågade systrarna henne oroligt.

Men Jacqueline endast böjde tyst på huvudet, ett svar som de icke visste hur de skulle tyda.

Deras vackra händer gjorde beskrivande rörelser i luften. När de ibland kommo för nära ljuslågan skimrade det av dem och de fingo en levande gyllene glans över sig. Så hade deras händer lekt i luften alltid så länge de varit tillsammans för att slutligen slutas i varandra i ett ömt och fast grepp. Men Jacquettes händer voro alltjämt fastlåsta där de vilade orörliga i hennes knä.

Äntligen reste sig Alida Rosenhielm och tassade med den skära virkade schalen över sina axlar fram till dörren och öppnade den.

— Joachim sover, Joachim har fallit i en så djup och välgörande sömn, viskade hon ut i rummet. Nu kunna vi vara lugna.

Då beredde de sig att gå till sängs. De kysste varandra till god natt. Systrarna snuddade vid Jacquettes kalla kind och panna. Ottilia och Alida sågo henne vänligt och forskande in i ögonen. Så smögo de sig ut ur rummet.

Jacquette dröjde på tröskeln. Det nu mörka förmaket svälldes framför henne, vidgades och öppnade sig till ett bråddjup med vassa och skrovliga kanter. Då vände

LÄT IGELFORS BRINNA

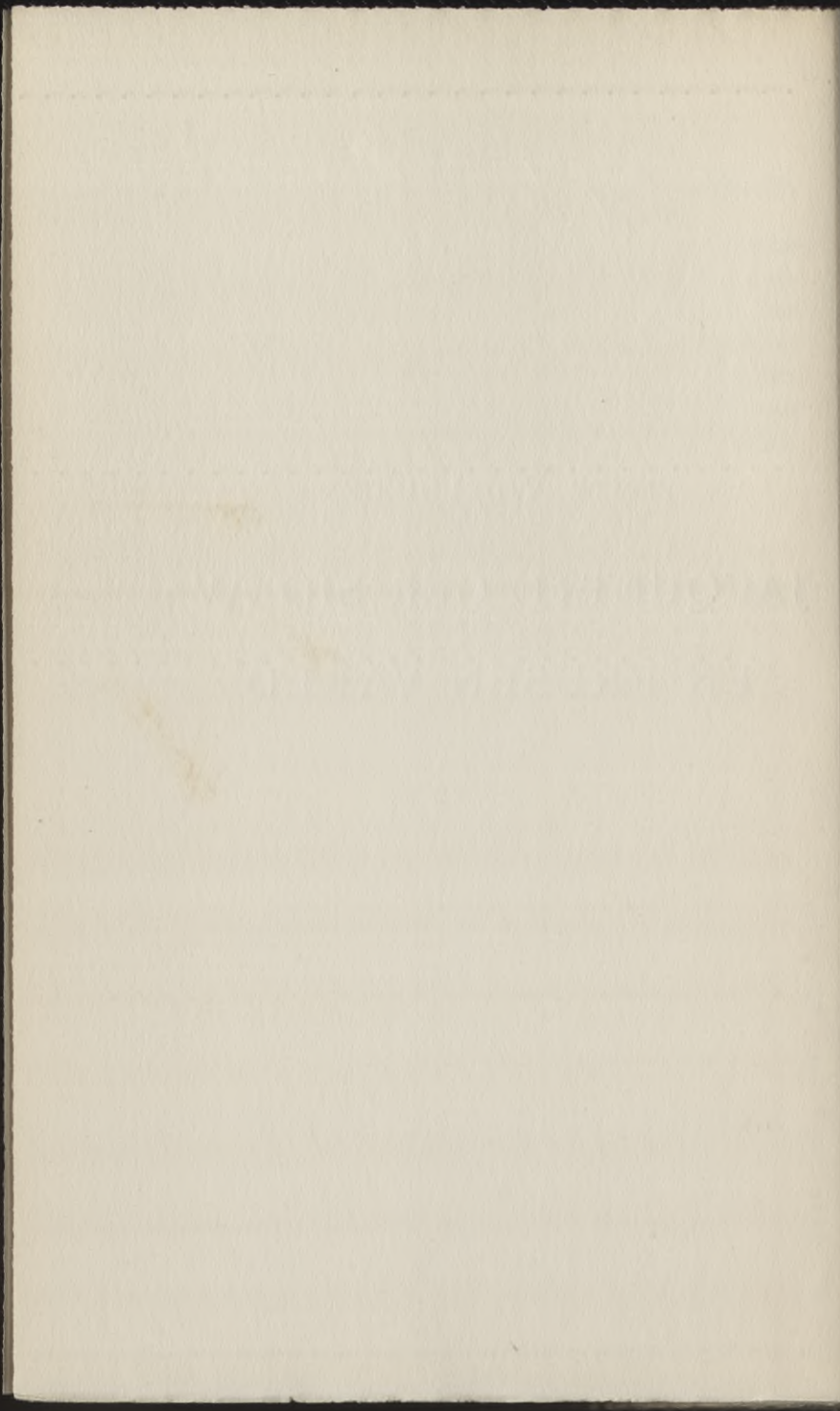
hon och flydde genom matsalen och uppför den knakande trätrappan.

Inkommen i sin kammare gick hon fram till Vivekas säng utan att tända ljus. Varsamt lät hon sin hand glida över den sovandes mjuka hår. En stund stod hon stilla framför sängen, lyssnande till Vivekas andetag som till en sång som nådde henne långt bortifrån. Sedan sjönk hon ned i sin egen bädd och öppnade äntligen sina stela händer mot mörkret och den insmygande kylan.

FEMTE AVDELNINGEN

JACQUETTE GER SIG AV
EN FRUSEN VÄRLD

TJUGUSJUNDE KAPITLET.

Jacquette! Jacquette! Var är Jacquette?

Frédrique, Jacquette och Viveka foro med landshövding David till Ramstaden tidigt på morgonen efter den oroliga natten, då man funnit Joachim i snödrivan utanför den gamla hammarsmedjan. Jan-Guy och Fanny hade redan i ottan begivit sig av på ett par av brukets hästar såsom Eugénie föreslagit, medan denna och de övriga togo tåget till Stockholm, förande med sig Joachim Rosenhielm som spak och matt av den kraftiga förkylning han under sin irrvandring ådragit sig villigt lät dem bestämma.

Viveka hade frågat Jacquette om icke hon också nu borde tänka på att komma tillbaka till Stockholm efter att ha varit deras gäst så länge, men Jacquette hade svarat att hon tyckte Viveka kunde stanna hos dem ännu en liten tid.

— Jag ger mig snart av, sade hon med ett underligt leende.

Och Viveka hade trott att hennes kusin menade att hon snart skulle resa till sitt hem i Norge och att de skulle få sällskap en bit av vägen.

Så var Viveka åter på slottet i Ramstaden.

Eveline Macdougalls sängkammare stod nu tom och övergiven. Det hände dock Frédrique och Jacquette

när de sutto framför brasan i vardagsrummet att de ofrivilligt lyfte sina huvuden, lyssnande efter om de kunde höra något ljud därinifrån det rum som så länge varit Evelines pinokammare, och de ertappade sig med att smyga sig fram till sängkammardörren och öppna den, inbillande sig att deras mor ropat på dem. Fry-sande och med bleka ansikten drogo de sig tillbaka och vågade på en lång stund icke möta varandras ögon.

När en hemmets åldrade härskarinna dött och nyss lämnat det hus hon bebott under många år är det som om själva rummen ropade efter henne. Länstolen där den nu avlidna brukat slå sig ned ser så förfärande tom ut. Ingen av de efterlevande vill begagna den. De stirra på den tomma stolen med vidöppna ögon och dra sig förskräckta tillbaka om de råka snudda vid dess armstöd. Ett handarbete, en gång påbörjat och aldrig avslutat, ligger ännu i sykorgen. Den bortgångnas händer vidrörde det innan de stelnade i dödskampen. Räkenskapsboken med den välkända handstilen vilar i skrivbordslådan tillsammans med en spetsnäsduk som blivit kvarglömd och som nu ingen har lust att rubba från dess plats. I det stora spegelglaset skymtar ibland skuggan av en yppig gestalt och ett rödligt ansikte under en vit hårkrona som om glaset inne i sitt djup gömt och kvarhållit bilden av henne som så ofta glidit förbi spegeln eller stannat framför den.

Fastän Eveline Macdougall så länge legat på sin sjukbädd och ej vistats i de övriga rummen av slottet föreföll det hennes två yngsta döttrar som om de nu mötte henne vid varje steg. Minnet av den dödssjuka Eveline med det gula infallna ansiktet och den vassa

JACQUETTE! JACQUETTE! VAR ÄR JACQUETTE?

näsan försvann och de sågo henne för sig sådan hon varit under hälsans dagar. Det gjorde henne ännu mera levande för dem. Men det fanns också ögonblick då de genomilades av frossa. Då tänkte de på den över-snöade graven på Igelfors' kyrkogård och på hur kistan med den stora nejlikekransen långsamt sjunkit ned i den.

Frédrique försökte sätta sig in i hushållet och vid middagen betraktade hon ängsligt sin far, orolig för att de rätter hon valt icke skulle smaka honom. Hon var alls icke praktiskt lagd och hade aldrig intresserat sig för vad hon själv åt, därför förorsakade henne hushållet otroliga bekymmer. Någon hjälp hade hon heller icke av Jacqueline som alltjämt var lika slutna och otillgängliga.

Oftast sutto de båda systrarna om aftnarna tysta i vardagsrummet sedan landshövding David druckit sitt kaffe och lämnat dem. Från sin plats vid bordet betraktade då Viveka dem med undrande blickar. Hon blev förskräckt över tystnaden i detta rum som förr genljudit av de unga flickorna Macdougalls kvittrande röster. Det var som om man väntat på något... på någon. På vad? På vem?

Från de hemlighetsfulla fönsternischerna rann kylan ut i det stora rummet. Viveka förnam den och gnugade rysande händerna emot varandra. Men det svaga ljud hennes händer åstadkommo gjorde henne åter rädd. Hon kände det nästan som om hon med berätt mod velat störa stillheten.

Stundom vände hon på huvudet och såg bakom sig. Det var som om någon därinifrån den djupa fönsternischen i skydd av gardinerna oavbrutet iakttog dem.

Ja, de kunde icke göra en rörelse inne i rummet utan att dessa osynliga ögon följde dem. Viveka hade lust att rusa fram och slå gardinerna åt sidan för att se vem de dolde. Men hon vågade det aldrig.

Ibland inbillade hon sig att ett naket och utmärglat barn med fötter och händer som krökta klor, kanske Jacquettes barn som osett sluppit ut ur hennes sköte, tryckte sig intill fönsterbrädet och kastade hotfulla blickar in i rummet, ibland att den döda själv krupit upp ur sin kista och på skrynkliga grå vingar flugit hit för att från en undangömd plats övervaka sitt hem, också hon med ett hotfullt uttryck i de insjunkna ögonen. Varför ville Jacquettes barn och Eveline dem illa? Vad ruvade de på, sändande en giftig andedräkt ut över rummet som klubbade sig fast vid alla ting man rörde vid?

Då ertappade sig Viveka med att önska sig bort härifrån. Hon längtade efter sitt eget lilla rum på Sibyllegatan och efter den målade brandmuren mitt emot fönstret med tavlan av den blå sjön, roddbåten med det förälskade paret och den röda stugan, ur vars skorsten röken evigt slingrade sig upp. Nu måste hon snart hem för att vara tärna på Antonius' bröllop. Hon hade denna tid haft brev från Sofia som på ett par ark fått rum med beklagande över den stora sorg som drabbat hennes bror David, förmaningar till Viveka med råd om hur hon skulle uppföra sig och lovsånger över familjen von Plomstedts frikostighet mot Antonius och deras präktiga anstalter för bröllopet, som tycktes arta sig till att bli ett "riktigt societetsbröllop" i stor stil.

JACQUETTE! JACQUETTE! VAR ÄR JACQUETTE?

Men när Viveka föreställde sig Antonius' bröllopsdag och livligt såg för sig hur hon själv skulle stå bakom brudparet i kretsen av tärnor iförd den löjligen skära klänningen hade hon inte längre någon lust att fara tillbaka. Då tyckte hon att det icke någonstades fanns plats för henne: inte här på slottet hos morbror David och kusinerna, inte på Sibyllegatan hos föräldrarna.

Ack, om hon hade haft ett hem som hon skulle kunna kalla sitt eget och dit hon kunde dra sig tillbaka, barrikaderande dörrar och fönster så att ingen utomstående förmådde tränga sig in dit! Men hon kunde icke få något eget hem utan att först ha en man att ty sig till och hon kände ingen som hon skulle vilja gifta sig med.

När Viveka sedan låg vaken i rummet innanför kusinernas, omsluten av nattmörkret, drömde hon med öppna ögon om den man som en gång skulle komma och befria henne. Han måste lyfta henne ut ur den miljö som hon under år och år levat i, omplantera henne, skänka henne ett helt och hållet nytt liv. Helst borde han väl fara med henne över länder och hav långt, långt bort till en främmande glödande kust där de skulle leva okända och bortglömda utan förbindelse med några andra. Hur ljuvligt att vara med sin älskade i en värld tom på människor! Fåglarna, djuren, blomorna och träden skulle bli deras kära vänner, vågorna som slog mot stranden skulle sjunga ensamt för dem, och intet skepp styrt av en mänsklig hand skulle bryta den rena linjen vid horisonten.

Så drömde Viveka och den omgivande natten förde henne över mörka vatten bort mot den åtrådda stran-

den för att låta henne några korta timmar leva detta efterlängtrade sollysta liv till dess hon åter väcktes till verkligheten av en black gryning.

En dag försvann Jacqueline strax efter lunchdags.

Man hade först icke lagt märke till att hon var borta, men Frédrique började vid tretiden söka efter henne, emedan hon ville fråga henne om någon obetydlighet, och hittade henne ej.

Frédrique gick igenom salen, salongen och vardagsrummet, och när hon icke fann sin syster där sprang hon genom korridorerna och nedför trapporna till deras egna rum. Icke heller där var Jacqueline.

— Har du sett Jacqueline? frågade hon Viveka som hon mötte när hon åter var på väg upp till vardagsrummet.

— Nej, svarade Viveka. Kanske hon promenerar i trädgården?

De hade stannat mitt framför varandra i den skumma korridoren och försökte i dunklet urskilja varandras ansikten. Båda blevo rov för en plötslig ängslan som ingen av dem vågade ge uttryck åt.

Nu fortsatte de ut i tamburen. Då de kastade på sig sina ytterplagg foro Frédriques blickar granskande över hängarna.

— Jacquettes hatt och kappa äro borta, sade hon.

De visste att Jacqueline aldrig brukade gå ned i staden eller företa långa promenader. Ibland gick hon av och an på gångarna i trädgården, men kom snart upp igen.

Viveka och Frédrique sprungo nedför stora trappan och öppnade porten. Ute var det kallt och den grå

JACQUETTE! JACQUETTE! VAR ÄR JACQUETTE?

dagern flöt ned från en molnhöljd himmel. De kommo in i trädgården och uppfattade i en blick att Jacqueline inte var där. Ändå började de sökande genomströva den, ja de tittade in i buskarna och mellan träden som om de misstänkt att Jacqueline gömt sig bakom en träd-stam eller inne i en buske.

Frédrique gav sig till att skrika högt:

— Jacqueline! Jacqueline! Är du där?

Ropet ljöd så besynnerligt i den tomma trädgården och ingen Jacqueline besvarade det.

Så hade systrarna Macdougall om somrarna på Igelfors brukat ropa till varandra när de skilts åt på någon spatsertur i skogarna kring bruket. De hade aldrig behövt vänta länge på svar från den de kallade på. Från något moras eller från kärrets stränder hade snart en vilt fäktande Julie eller en av den häftiga språngmarschen rödblommig och flämtande Jacqueline dykt fram mellan träden. Förtjusta hade de hojtat tillbaka med sina lungors fulla kraft eller släppt lös en gäll drill så att hela skogen tycktes fyllas av deras glada röster. Ty under dessa somrar på Igelfors hade det dämpade över deras väsen ju alltid lättat, så att deras känslor fingo ett mera stormande uttryck än eljes.

Frédrique hade tystnat. Hon såg sig sorgset omkring.

— Kanske är Jacqueline ändå där uppe i något av rummen, sade hon och tittade upp mot slottets fönster som om hon hoppats få se Jacqueline luta pannan mot någon ruta med blicken spejande efter dem.

Men fönstren stirrade med blanka ögon tillbaka på Frédrique och icke ett tecken till liv kunde skönjas innanför dem.

De gingo åter genom porten och fortsatte långsamt uppför trappan.

När de kommit in i salongen utbrast Frédrique:

— Å, den vackra rosen! Vem har brutit av den?

Vid återkomsten från Igelfors hade de till sin glädje funnit att på ett rosenträd som hade sin plats på en liten piedestal framför ett av fönstren hade en mörkröd ros med spåda skälvande kronblad brutit ut. Det hade förfallit de båda systrarna Macdougall som ett under: en dunkelröd ros som blossade mitt i vintern från rosenträdets som de knappast förut ägnat någon uppmärksamhet.

Nu hade någon brutit av stjälken med rosen och trädet stod där dött, berövat sitt purpurroda skälvande hjärta.

— Jag förstår inte det, grubblade Frédrique med rynkad panna. Inte skulle det falla någon av vårt tjänstefolk in att bryta rosen. Kanske att husjungfrun vid damningen råkat stöta till den så att stjälken bräckts, men då skulle hon säkert berättat det för mig och åtminstone satt den vackra rosen i en vas.

Frédrique och Viveka betraktade åter varandra tigande. Deras ångest över att något kunde ha hänt Jacqueline stegrades. Det var som om det funnes något sällsamt samband mellan Jacquettes försvinnande och den avbrutna mörkröda rosen.

De fortsatte sitt letande, gående ur rum i rum, under det att Frédrique alltsomoftast upprepade sitt rop:

— Jacqueline! Jacqueline! Var är du?

Men Jacqueline kunde inte höra sin syster. Medan Viveka och Frédrique letade igenom hela slottet, klättrande ända upp på vinden dit Aimée en gång under en av deras barnsliga lekar för så länge sedan tagit sin

JACQUETTE! JACQUETTE! VAR ÄR JACQUETTE?

tillflykt gripen av en plötslig impuls att för alltid gömma sig för sina systrar, vandrade Jacqueline långt utanför staden över ett snötäckt fält som aldrig ville ta slut.

Hade hon något mål? Vart var hon då på väg? Händerna hade hon stuckit in i sin lilla grå muff, sorgslöjan fladdrade ut efter henne för vinden och vid sitt bröst hade hon fäst den mörkröda rosen som Frédri- que saknat på rosenträdets i salongen. Den sände nu mitt i kylan upp sin doft mot hennes ansikte. Det var som om den samlat all värmen i Jacquettes dunkande blod inom sig och därför inte kunde förfrysas.

Jacquette hade brutit av den innan hon gick ut. Hon ville ha med sig något hemifrån på denna sin långa vandring som skulle bli hennes sista. Genast hon vaknat på morgonen hade hon sagt sig att i dag skulle det ske och hon hade stoppat på sig revolvern, som hon väl gömt i sin koffert. Revolvern hade hon skaffat sig i Tyskland och lyckats föra med sig på resan till Sverige, utan att hennes man märkt det. Redan då hade hon ju vetat vad hon skulle använda den till. Nu tyngde den hennes ficka, men fastän Jacqueline gått på detta sätt i ett par timmar kunde hennes hand icke besluta sig för att dra upp den lilla blanka tinningen och trycka dess mynning mot tinningen.

Föregående afton hade hon fått ett brev från Gudbrand Graah, vilket påskyndade henne. Nu stod deras hem färdigt, hade han skrivit, och det väntade bara på att få mottaga henne. Den kärlek och ömhet som strömmat ut från varje rad i brevarket gjorde henne illa så att hon ville skrika högt. Hon kunde icke resa till

honom. Hon ville icke föda sitt barn. Hemmet väntade på henne, men hon skulle aldrig få se det. Det var det straff hon gav sig därför att hon slutat älska. Den kärlek, de översvinnliga känslor som för en tid uppfyllt henne, hade slocknat och kunde icke tändas till liv på nytt. Hennes hjärta var redan dött, nu skulle denna kropp som alltjämt fortsatte att klamra sig fast vid den levande jorden splittras av ett skott, falla och icke mera uppstå.

Så länge hade Jacqueline känt sina fötter dragas mot ett bråddjup att nu när djupet bidade endast några steg ifrån henne var hon icke längre rädd för det, ja hon glömde det i denna stund och såg det icke längre framför sig som hon sett det under sina drömmar. Evelines öppna grav där borta på kyrkogården hade nästan snöat igen när de sex bärarna äntligen närmade sig den med sin börda på axlarna, och över Jacquettes bråddjup hade snöflingorna under många dagar och nätter virvlat, och när hon rullade utför det skulle hon kanske falla mjukt och gott.

Jacquette strövade vidare. Den grå dagern förvandlades till en ännu gråare skymning. Här ute på det vida fältet funnos inga lyktor, men snön under hennes fötter lyste, och när hon blickade uppåt hade molnen försvunnit och lämnat plats för en klar himmel, på vilken stjärna efter stjärna långsamt tändes. Då gjorde det ont inom Jacqueline därför att hon icke länge till skulle få se dessa stjärnor. Kanske var hennes hjärta icke riktigt dött ännu, då det förmådde förnimma denna smärta.

Hon tänkte icke längre på sin man och icke heller på barnet som alltjämt levde inom henne.

JACQUETTE! JACQUETTE! VAR ÄR JACQUETTE?

Hennes öron nåddes av ett ljud som hon kände igen och älskade. Här inte långt borta måste Igelforsån flyta fram. Dess bruna stilla vatten speglade träden på stranden och herrgårdsbyggnadens svarta spåntak. Och fastän Jacquette inte såg några skogar var hon viss på att de funnos, omringande den förskräckliga tomma slätten. Snart, snart skall hon tränga in i dessa skogar, de djupa skogarna kring Igelfors. Under träden breder sig den gröna mjuka mossan, pyrola och nattviol sända ut sina heta sällsamma dofter på undangömda ställen som endast hon och systrarna ha reda på. Det gröna slemmiga kärret omgivet av duniga vita bollar på långa stänglar och av röda blossande blommor slumrar där inne i solskenet.

Jacquette var åter på Igelfors. Men det var icke det Igelfors hon nyligen sett, förstenat av vinterkylan, vitt av snön och inpyrt av det ondas och farligas andedräkt. Detta var de långa sommardagarnas och de ljusa heta nätternas Igelfors.

Hon vandrade omkring i sin första ungdoms tjusande nejder och hon kände åter sitt hjärta klappa förväntansfullt som då och blodet stiga upp mot sina kinder.

För första gången på länge log Jacquette. Med lätta steg vandrade hon framåt, leende, öppnande armarna som för att sluta de syner, som framtrollades för hennes ögon, i sin famn.

Då lossnade den dunkelröda rosen och föll utmed hennes svarta kappa ned i snön. Blommans rörelse fick Jacquette att stanna. Hon såg sig sökande omkring. Den doft hon nyss känt, doften av Igelfors' blommande trädgård, hade försvunnit ur luften omkring henne.

När hon tittade ned varseblev hon rosen som låg blödande utsträckt vid hennes fötter på den vita snön.

Då med ens försvann också Igelfors för henne. Hon förmådde inte ta upp rosen. När hon skyggt blickade omkring sig fann hon att hon stod mittpå ett öppet fält medan skymningen hotfullt mumlade och viskade omkring henne. Läpparna som öppnat sig för leendet slöto sig i en bitter grimas. Jacqueline tog några steg framåt och blickade åter tillbaka. Den blödande rosen var redan utsuddad av skymningen. Då kändes bröstet tomt och kallt. Och från bröstet spred sig döds kylan genom Jacquettes lemmar.

Tanklöst stack hon handen i fickan och hennes fingrar träffade på revolvern. Nu måste det ske. Nu skulle hon dö och det lilla barnet i hennes sköte skulle förblöda liksom rosen nyss där borta.

Med en hand som darrade lyfte hon revolvern mot sin tinning. Så litet arbete återstod henne nu i livet: hon hade endast att trycka av och låta kulan flyga in i hjärnan.

Men hon tryckte icke av. Hon stod stilla och väntade som vore också denna sista handling hon måste utföra för tung för henne och som hoppades hon på att en annan hand med större styrka än hennes skulle fatta revolvern och låta skottet gå av.

Äntligen rörde hon sig. Varsamt stoppade hon åter revolvern i fickan och vände sig om. Där borta tindrade redan alla lyktorna i staden, bildande en rad av lysande punkter mot horisonten.

Då började Jacqueline springa ditåt. Vinden fattade om hennes rygg och drev på henne så att hon tyckte sig

JACQUETTE! JACQUETTE! VAR ÄR JACQUETTE?

flyga framåt. Hon kastade upp huvudet och såg millioner stjärnor blixtra mot sig, deras glödande taggar trängde sig in i henne, stungo hennes hud, sargade hennes kött, ja de ville korsfästa henne med långa gyllene spikar som man en gång korsfäst frälsaren på Golgata berg. Jacqueline ilade framåt skrikande av ångest, lidande tusen dödar, jagad av demoner som kommo susande efter henne över slätten.

När hon kände gatstenarna under sig, hejdade hon sina steg och smög sig utmed husväggarna. Hon ville till kyrkan, till den vita kyrkan ovanför den forsande ån. Under dess valv hade hon som barn suttit om söndagarna och med svårighet förmått hålla sig vaken medan prostens mumlat böner framme vid altaret.

Kyrkporten var olåst. Jacqueline stötte upp den och trevade sig fram mellan bänkarna.

En lykta utanför göt genom ett av de höga fönstren sitt sken över koret och träffade bilden av Den Korsfäste. Jacqueline stod rak och stilla framför altarrunden och stirrade upp på honom. Nu var han död och hans svåra lidanden till ända. Ögonlocken voro slutna och huvudet hängde trött ned mot bröstet. Över detta sorgsna nedböjda ansikte hade millioner och millioner jordens kvinnor genom århundraden fällt sina tårar och människornas böner hade i täta skyar omringat detta kors. Skulle icke den korsfästes bild till sist plånas ut ur medvetandet och de nu i kriget fallna träda i hans ställe? I denna samma stund förblödde männen på slagfältet, kroppar vacklade träffade av de vinande kulorna, skrin av fasa höjdes mot den obarmhärtiga himlen, varifrån intet tecken kom, och blevo till

ett vrål från människodjur som rullade sig i kval, vilka ingen Gud mäktade lindra.

Jacquette vände sig med avsmak bort från Jesus. Led och suckade icke hela världen, och hade hon icke själv nyss känt korsets spikar i sitt kött? Varför skulle då denne ende upphöjas och dyrkas som frälsaren, vilken tagit allt mänskligt lidande och allas synder på sig, då han icke förmått avvärja olyckan från den jord han en gång vandrat på? Nej, detta var en skändlig lögn. Ingenting hade han frälst oss ifrån, inga lidanden tagit ifrån oss. Allt fingo vi själva lida.

Tryckande bäge händerna mot sitt sköte som om hon inbillat sig att det icke längre ensamt förmådde bära tyngden av barnet som vilade inom dess väggar gick Jacquette förbi altaret. Dörren till sakristian stod halvöppen och hon steg över tröskeln.

Här inne strömmade en fuktig kyla ut från de tjocka stenväggarna. Det var mörkt och Jacquette stannade mittpå golvet rädd att stöta emot något.

Men när hon trevade framför sig med händerna som en blind träffade de på något mjukt. Det var en schal som hängde över en stol och Jacquette grep den och pressade den mot sitt bröst. Schalen tillhörde den gamla kvinna som brukade hålla sakristian i ordning, och hon hade glömt kvar den här, men det visste ju inte Jacquette. Hon tyckte att det var något levande och varmt hon tryckte in i sin famn och den tanken genomför henne att det måhända skulle kännas ljuvt att på detta sätt lyfta upp ett litet barn och vagga det på sina armar. Och vid den tanken genomströmmade henne plötsligt en våg av sjudande liv.

JACQUETTE! JACQUETTE! VAR ÄR JACQUETTE?

Det var som om livet en sista gång fångade henne och oemotståndligt ville rycka henne med sig. Och Jacquette lät sig med blundande ögon gungas hän på denna våg. Åter kände hon Gudbrands armar omkring sig och hörde hans röst viska i sitt öra. Åter skymtade hon det underbara landet där kärlekens källsprång porlade upp ur marken och där röda rosor växte i slösande ymnighet. Intet stängsel hindrade henne att stiga in i det och på nytt ta det i besittning, och leende vandrade hon bland rosorna och drack törstigt av det friska vattnet. Från ett buskage hörde hon pärlande barnskratt och när hon böjde sig över busken såg hon bland grönskan små barn som blickade upp till henne med undrande och förväntansfulla ögon. De sträckte sina armar emot henne och hon grep ett, det allra vackraste, och förde dess nakna sprattlande kropp mot sitt ansikte.

Då ljud ett skarpt skott, barnet kastades blödande ur hennes armar och Jacquette själv vacklade en sekund av och an i luften och föll så tungt mot sakristians stengolv. Hon hade trott sig lyfta ett barn mot sitt ansikte, men hon hade mitt i sin gyllene dröm gripit revolvern och tryckt av.

Efter det tunga fallet spred sig tystnaden i det mörka kalla rummet där Jacquette låg framstupa, död med huvudet in mot den virkade schalen.

Sedan någon timme förgått hördes tassande steg utanför dörren. Schalens ägarinna, den gamla kvinnan, linskade in och då hon gick över golvet för att tända det elektriska ljuset stötte hon med foten till Jacquette.

Hon gav upp ett hest skrik av förskräckelse och skyndade sig att tända. I sin ångest vred hon händerna

och böjde så knä framför den orörliga gestalten på golvet.

— Min schal, viskade hon häpen.

Varsamt vände hon ansiktet mot sig och åter skrek hon till. Fastän ansiktet var översköljt av blod kände hon genast igen det. Staden var icke så full av folk att hon inte skulle känna igen en av landshövdingens döttrar även om hon ej så ofta såg dem.

Hon lät den nedblodade schalen ligga, ja hon förde den än längre under den dödas kind, som om hon behövt den till en mjuk huvudkudde under dödssönnen. Sedan ilade hon till slottet efter att ha låst dörren bakom sig.

Det var Frédrique som tog emot den gamla kvinnan. På slottet hade de väntat med middagen i hopp om att Jacqueline skulle komma tillbaka och inne i vardagsrummet gick landshövdingen oroligt fram och åter.

När Frédrique vit i ansiktet kom in till honom, utbrast han:

— Hon är död.

Frédrique berättade hur man funnit Jacqueline i sakristian. Hennes ögon stirrade med stela pupiller in i David Macdougalls ansikte. Hon talade med en okänslig hög stämma som om hon icke själv fattade vad hon meddelade sin far.

Landshövdingen bad henne styra om att Jacqueline fördes till bårhuset.

— Jag vill inte se henne, stönade han. Jag förmår det inte. Låt henne inte komma hit.

Det lät nästan som om han trott att hans yngsta dotter i nästa minut skulle öppna dörren, komma stapp-

JACQUETTE! JACQUETTE! VAR ÄR JACQUETTE?

lande fram mot honom med blodet från det gapande hålet i tinningen flödande över sitt ansikte och falla ned framför hans fötter på mattan. Han hörde icke att Frédrique tyst gick ut ur rummet. Sjunkande ned i en stol framför den sprakande brasan överlämnade han sig åt sin förtvivlan.

Det hade äntligen blivit natt.

Frédrique satt orörlig vid Jacquettes skrivbord. Framför henne på bordsskivan låg ett påbörjat brev som hon funnit instucket under läskapperet. Jacqueline måste ha börjat skriva det denna morgon och så avbrutit det för att gå sin väg.

Frédrique ansträngde sig nu att tyda de i all hast nedklottrade orden. Men snart insåg hon att det icke skulle lyckas henne. En och annan lösryckt mening som hon så småningom förmådde tolka föreföll henne helt och hållet obegriplig.

När hon hittat brevarket hade hon trott att hon skulle få förklaringen på sin systers död, men hon blev grymt besviken. Genom tårar stirrade hon på denna stil hon så väl kände och vars oläsliga bokstäver gömde på Jacquettes hemlighet.

Jacquette hade alltid visat sig ha den starkaste viljan av systrarna. Hon hade trots landshövdingkans protester drivit igenom att hon fått studera, först i Stockholm vid seminariet, sedan i Uppsala vid universitetet. Hennes två äldsta systrar hade efter det de blivit förlovade flytt ut i skogarna i ett vanvettigt begär att för alltid försvinna, men i Jacquettes själ hade dödstanken mognat och hon hade med ett skott gjort slut på den

JACQUETTE GER SIG AV

ängest som helt visst till större delen haft samma orsak som hennes systrars.

De hade icke tålt kärleken. Den nya värld den infört dem i hade skrämt och tjusat dem, lyft dem upp till en svindlande höjd för att sedan kasta dem ned i en avgrund. Julie och Aimée hade sedan, tycktes det, någorlunda funnit sig till rätta med sitt liv, åtminstone föreföll det tills vidare som om de gjort det, men Jacqueline, starkare och otåligare än de, hade icke givit sig till tåls.

Så försökte Frédrique nu i natten förklara Jacquettes gåta för sig, men hon kände sig icke tillfredsställd av den förklaringen och visste inom sig att hon väl aldrig riktigt skulle komma att förstå det dunkla sammanhanget.

Alla dessa år hade hon varit så nära sin syster och levat i den föreställningen att hon kände henne lika bra som hon kände sig själv, då Jacqueline plötsligt utförde en handling som icke bara för alltid skilde dem åt, utan som visade att Frédrique aldrig haft sin yngsta systers fulla förtroende och aldrig lyckats pejla hennes tankar.

Frédrique lutade ansiktet i händerna och grät bittert. Tusen smådrag ur Jacquettes liv fladdrade i bilder förbi hennes slutna ögonlock, under vilka tårarna sipprade. Hon såg Jacqueline som liten flicka, som ung kvinna, som en lyckligt leende brud under den skira böljande slöjan: det var icke en Jacqueline, det var otaliga som nu togo gestalt och i en ring långsamt rörde sig kring Frédrique. När hon sträckte ut handen för att fånga dem flydde de undan.

Rummet som Jacqueline bebott blev ändå icke tomt,

JACQUETTE! JACQUETTE! VAR ÄR JACQUETTE?

det var alltjämt uppfyllt av henne. Skrivbordet som Frédrique lutade armbågarna mot tycktes ännu ha hetan från Jacquettes händer i sitt trä, och Frédrique började varsamt stryka över dess blanka skiva med en känsla av att det var systemens hud hon smekte. Då hon såg upp mötte hon sin bild i spegeln på toalettbordet och hon spejade ivrigt in i sitt ansikte i hopp om att i det spåra något drag som hade likhet med Jacquettes. Hon blev glad när hon verkligen tyckte sig upptäcka en likhet. Med helig iver snuddade hon då med sin smala hand vid sin panna och sina kinder, rörd över att veta att i hennes ådror flöt samma blod som det som ännu bara för ett par timmar sedan drivits mot Jacquettes hjärta. Då steg Jacqueline in i henne, rann genom hennes ådror, bultade i hennes hjärta, blev till en del av henne själv som hon alltid skulle behålla.

En stor frid sänkte sig över rummet. Frédrique flyttade sig ej från stolen. Hon hade somnat, med händerna ännu in i drömmen ömt vilande mot Jacquettes skrivbord och med ett ljust leende på sina läppar.

Viveka hade under tiden icke funnit någon ro. Hon låg inne i Julies rum, dit hon flyttat efter återkomsten från Igelfors, och tänkte på det löfte hon givit Jacqueline att inte för någon berätta om barnet hon bar på. Nu sade Viveka sig att det hade varit bättre att hon genast underrättat Jacquettes systrar. Kanske dessa då skulle förmått lugna och trösta Jacqueline och olyckan därigenom avvärjts.

Slutligen smög sig Viveka upp ur sängen för att gå in till Frédrique. Hon måste tala med henne, även om det nu var för sent.

Men när hon öppnade dörren blev hon stående på tröskeln till Jacquettes kammare. Lampan kastade sitt ljus över den sovande Frédrique.

Med ens kände sig Viveka icke längre ängslig till mods. Stillheten och tystnaden här inne där Frédrique sov, lutad mot sin döda systers skrivbord, stego också in i Vivekas hjärta och lugnade dess slag. Eftermiddagens upprörande händelse sjönk undan och Viveka fick en sällsam förnimmelse av att Jacqueline ännu levde, att hon verkligen endast gömt sig för dem och vilken minut som helst skulle stiga fram och leende omfamna dem.

Då slöt Viveka åter dörren bakom sig.

Men knappt hade hon tagit ett par steg över golvet i sitt eget rum förrän friden var försvunnen. Runtomkring sig i mörkret hörde hon viskande röster, kalla händer grepo efter henne, en fläkt av död och kyla genomisade luften. Viveka kastade sig i bädden och drog täcket upp mot hakan. Rädslan kom henne att skälva.

Genom alla år skulle minnet av hur Jacqueline dött förfölja Viveka. Så snart hon greps av ångest utan att någonting just då förefallit som kunnat väcka den, steg en blek Jacqueline med revolvern tryckt mot sin tinning upp framför henne. Visade hon icke vägen för de ångestfulla, under vilkas fötter jorden gungade? Borde man icke självmant göra slut på detta krälände smutsiga liv, innan det grep en för strupen och kastade en mot marken?

Viveka grävde sig djupare ned i bädden. Hon kunde icke andas. Det var som om slottets murar börjat

JACQUETTE! JACQUETTE! VAR ÄR JACQUETTE?

bågna och vackla för en brusande storm som rörts upp i den okända väldiga rymden kring jordklotet. Snart skulle tak och väggar rasa och begrava dem alla.

Då tog Viveka mod till sig. Befriande sig från täcke och lakan rusade hon över golvet fram till fönster-nischen och drog upp gardinen. Med darrande fingrar lossade hon fönsterluckorna och öppnade. Hon suckade av lättnad då den friska luften flöt in i hennes lungor, och i samma minut tystnade också de viskande rösterna i mörkret omkring henne.

På natthimlen lyste stjärnorna och inte en vindfläkt försordes i luften. Hade hon drömt och var hon vaken nu? Himlens betagande skönhet gjorde henne hänförd och kom henne på nytt att glömma sin ångest.

Hon stängde fönstret, men blev länge stående framför det med blicken fästad på stjärnorna. Fönsterkorset skar natthimlen i bitar, men varje ruta rymde ett otal glänsande stjärnor, och Viveka inbillade sig att om hon förmått bryta ut en av dessa rutor som fångat stjärnorna i sitt glas, skulle hon kunna bära den med sig och ständigt få glädjas åt deras blixtrande glans.

När hon sedan lade sig, fortfor hon att blicka mot det stjärnfyllda fönstret. Och dessa stjärnor, som endast för några timmar sedan borrar sina gyllene taggar djupt in i Jacquettes kött så att hon flytt skrikande av smärta, läto nu ett mildt och stilla skimmer sila ned över Vivekas ansikte så att hennes ögonlock slöto sig och hon lugnt somnade.

TJUGUÅTTONDE KAPITLET.

Ta av mig det där.

Viveka stod framför den från golv till tak gående spegeln i modehuset och stirrade missmodigt in i den under det att sömmerskan med behändiga rörelser sysslade omkring henne. Bakom henne sutto Lotta von Plomstedt och Sofia Lagercrona och stirrade också de in i spegelglaset, noga granskande effekten av den skära tärnklänningen på Vivekas gestalt.

— Tycker inte lilla mamma att klänningen är förtjusande? kvittrade Lotta i Sofias döva öron.

På sista tiden hade Antonius' fästmö börjat kalla Sofia för "lilla mamma", och Viveka ryckte förvånad till när hon hörde det. Den där rödkindade rultan med diamantörhängen dinglande i öronen var alltså redan hennes syster, eftersom de båda kallade Sofia för mamma. Även den bråkiga Svea, Sebastians hustru, sade gärna lilla mamma till Sofia. Viveka hade nu alldeles oförskyllt två systrar, två främmande varelser som trängt sig in i familjen Lagercrona och fordrade en plats vid hennes sida. Men hur olika dessa två, vilka för resten inbördes avskydde varandra, hade icke Viveka i sina drömmar föreställt sig en syster!

I går kväll hade Viveka kommit från Ramstaden och redan tidigt på morgonen denna dag hade Lotta påmint

henne om att hon måste avprova tärnklänningen en sista gång innan den kunde skickas hem.

Viveka hade aldrig tyckt om den. På livet och den vida kjolen sutto med jämna mellanrum små volanger av det skära tunna tyget och över dessa löpte som tunnband blanka smala silverband. Det såg löjligt utstofferat ut. Tärnklänningarna voro helt och hållet ett utslag av av den von Plomstedtska smaken, men hade först underställts friherrinnan Saga Wasserfalls prövning och i allo vunnit hennes gillande.

— Jag tycker nog att Viveka blir litet blek i den, utlät sig nu Sofia kritiskt.

Hon reste sig, tog fatt i Vivekas axlar och svängde henne långsamt runt.

Sömmerskan med huvudet på sned och knappnålar instuckna mellan läpparna iakttog dem från sitt håll. Också Lotta lade huvudet på sned och kisade med ögonen för att se bättre.

— Den är alldeles förtjusande, upprepade hon en-vist, och Viveka förstod att en annan uppfattning skulle stött henne, ja varit en förolämpning mot Lotta själv, hennes mor och hennes mors despotiska väninna.

Därför teg Viveka. Trycket av Sofias händer på hennes axlar gjorde henne illa till mods. De spetsiga fingertopparna grävde sig genom tyget in i hennes hud och minnet av alla de gånger Sofias fingrar förr tagit fatt i henne för att smeka henne eller ruska henne kom hennes kväljande obehag att ökas.

Men då Sofia nu släppte henne och på nytt överlämnade henne åt sömmerskan, slutade Vivekas tankar att syssla med denna onödiga provning. Åter voro de i

JACQUETTE GER SIG AV

Ramstaden hos Frédrique som hon lämnat dagen efter Jacquettes självmord. Hon visste att även landshövdingen strax efter henne reste ned till Stockholm för att vara där vid riksdagens öppnande. Jacqueline skulle jordfästas i Ramstaden och hennes far fick icke tid att vara med om begravningen. Kanske ville han det inte heller. Det hade nästan förefallit Viveka som om han känt det som en skam att en av hans döttrar själv tagit sitt liv.

Hon hörde nu Sofia med låg röst tala med Lotta om Jacquettes död och märkte hur sömmerskan spetsade öronen.

Ack, Sofia, skall du alltid gå ut på marknadstorget för att erfara det kittlande nöjet att för bekanta och obekanta berätta om den sista sensationen som på ett så behagligt sätt upprört dig?

Viveka bet sig i läppen och kastade en blick på Lotta von Plomstedt.

Alltjämt med huvudet på sned liksom nyss då hon beundrat tärnklänningen såg hon på Sofia med runda ögon som fingo ett djup och en innerlighet som hennes lilla trånga hjärta helt säkert ej var i stånd att rymma. Den artiga och väluppfostrade flickan hade tidigt lärt sig alla de olika tecknen, varmed man skall ge till känna sitt deltagande i en annans sorg, och vid detta tillfälle lät Lotta hela sitt register löpa ut. Hennes knubbiga händer lades lugnande på Sofias arm, hennes tårar började långsamt stänka och små suckar banade sig upp ur hennes bröst.

— Ta av mig det här, sade Viveka med tjock röst till sömmerskan.

Sömmerskan tittade förvånad på henne, men började villigt, fastän mycket varligt och långsamt, dra klänningen över Vivekas axlar.

Det skimrade av rosa och silver framför Vivekas ögon när hon nu stod med ansiktet inne i denna sky av tunt tyg. Ack, hur gärna hade hon inte velat slita det i stycken för att få kasta trasorna i ansiktet på sin mor och Lotta, så att de, om också bara för en stund, kunde höra upp med sina jämrande läten!

Men hon gjorde ingenting sådant. Nu var hon åter fången inom familjekretsen och hade ingen utsikt att bli fri.

Redan vid frukostbordet denna morgon hade hon känt de rasslande kedjorna skära in i sina handleder. Hon hade sett från den bleke Antonius, som knappast kunde hålla sig stilla av nervositet inför det stundande bröllopet, till Sofia, som nosade på brödet med sin gula näbb, och översten, som kom fram till dem med sockerskålen, vilkas bitar han noga räknat upp.

Sedan det på hösten utdelats sockerkort till varje familj hade överstens mani att räkna ut och spara stegrats. Varje gång de fingo hem sitt socker vägde han upp det som skulle användas för varje dag och han såg noga efter att ingen tog en sockerbit mer än den andra. Sofia blev ond på honom eller skrattade åt honom allteftersom hon var i humör till, men översten fortsatte att vaka över att intet slöseri finge förekomma i hans hushåll. Viveka förstod bättre än sin mor och Antonius att detta var mer ett utslag av hans verksamhetslust, som ej kunde tillfredsställas genom arbetet på hypoteksbanken, än av hans snålhet, men denna

morgon måste hon göra en jämförelse med det dignande frukostbordet där uppe på slottet och deras egen magra måltid, och det fastän hon skämdes en smula för sig själv över sina småaktiga tankar.

Hon hade verkligen längtat tillbaka till sitt lilla rum inåt gården den sista tiden hon vistats i Ramstaden hos Macdougalls, men det var efter ensamheten innanför sin väl stängda dörr hon längtat, ehuru erfarenheten borde sagt henne att denna ensamhet icke stod att finna i hemmet.

Nu upptäckte hon att under hennes frånvaro hade Sofia gjort hennes rum till sitt. Hon hade haft en sömerska där som ändrat en av hennes gamla klänningar som hon skulle bära på Antonius' bröllop, och Viveka steg in i ett rum överstrött av Sofias alla småsaker och tillbehör. Sofia rafsade visserligen åt sig en del, men under aftonens lopp hade hon oupphörligt kommit inrusande för att söka efter något hon trodde sig ha förlorat eller glömt kvar, och Viveka hade ej lämnats ensam för en minut.

När hon vaknat på morgonen efter en orolig, av drömmar genomkorsad natt, hade hon vid uppstigandet råkat trampa på en gredelin sammetsros, som förmodligen tillhörde Sofias bröllopsdräkt. Viveka hade tagit upp den pråliga tingesten och hon inbillade sig att sammetsrosen spred en besynnerlig visnen doft omkring sig.

Ja, något unket, något statt i förruttelse, hade under hennes frånvaro tagit sin plats i hennes rum, och fastän hon slog upp fönstret så att den friska luften fläktade in förmådde den inte förjaga denna skämda lukt.

Utänför modehuset skildes Viveka från överstinnan

och Lotta. Sofia ville följa med upp till von Ploustedts för att se på ett par försenade lysningspresenter som anlant aftonen förut, och Viveka hade inte lust att göra dem sällskap.

Hon stod ändå kvar några minuter och följde de bortgående med blickarna.

Lotta hade förtroligt stuckit sin arm under sin blivande svärmors och Sofia lutade huvudet mot henne för att bättre höra vad hon sade. Så utmärkt de där två passade för varandra! Mellan dem skulle det aldrig bli några uppträden som så ofta förekommit mellan Svea och Sofia. De skulle förenas i sina känslor för den älskade bleknosen Antonius och Sofia skulle förtjust få uppleva hur Lotta med sin förmögenhet gjorde hennes mest omhuldade och avgudade barn lyckligt.

När Viveka slog in på en gata som förde henne mot Humlegården tyckte hon att den skära tärnkänningen alltjämt snodde sig om hennes ben och armar och hindrade hennes rörelser. Små punkter och prickar i skärt och silver dansade framför henne på snön, och hon måste stanna och gnugga sig i ögonen för att få dem att försvinna.

Människorna gled o tätt förbi henne. Hon kände dem icke, och då hon blickade in i deras ansikten som buro ett likgiltigt eller avvisande och överlägset uttryck, visste hon att hon icke heller ville lära känna dem.

Ensamhetens gröna grotta steg upp framför hennes inre syn. Hur många gånger hade den icke skimrat mot hennes ögonlock, frestande henne till att fly in i dess tystnad och gröna djup. En gång hade hon funnit den i verkligheten. Det var den där sommardagen för

JACQUETTE GER SIG AV

länge sedan på Kinnekulle, då hon sprungit ifrån Adolf von Gottlibson, Antonius och Ava de Gam-Palin. Varför hade hon inte blivit kvar i grottan för alltid? De andra skulle tröttnat att söka efter henne, och snart skulle de ha glömt henne.

Viveka såg sig frysande omkring. Hon hade kommit in i Humlegården och de vita döda träden sträckte sina grenar över hennes huvud. Detta hade hon alltså fått i stället för sin gröna grotta: en frusen värld uppfylld av elaka varelser som med stela rörelser gled förbi henne, i förbifarten vårdslöst och som det skedde av misstag rispande upp hennes skinn med sina spetsiga iskalla naglar.

Hon började löpa framåt. De vita grenarna sänkte sig hotande över henne som om de velat vrida sig till en törnekrona att pressa mot hennes huvud. Hon tyckte att människor ställde upp sig utmed hennes väg i två led och att luften genljöd av deras hårda och hatfulla röster då de nu hetsade henne framåt mellan sig.

Äntligen nådde hon Karlavägen och stannade andfådd för att kasta en blick bakom sig. Parken var tom på människor. Där hade inte funnits några, och ändå hade hon så tydligt sett dem för sig. Hennes sinnen måste ännu vara i uppror efter Jacquettes död. Hon måste ta sig till vara.

Om en vecka skulle hon klädd i den rosafärgade tärnklänningen omlindad med silverband stå bakom brudparet i kyrkan. Varför hade det varit så omöjligt för dem att skjuta upp bröllopet ännu en tid? Nej, nej, någon död skulle inte hindra Antonius på hans triumferande väg mot lyckans och rikedomens tinnar.

Nu gick Viveka med dröjande steg mot Sibyllegatan. Varje hörn här, varje hus var henne välbekant sedan åratals, men denna dag hade gatan ett främmande och fientligt utseende som förskräckte henne.

Kanske fick hennes hjärta i den stunden en förkänsla av att det skulle komma år, då hela staden för henne blivit till en fiendestad, genom vilkens gator hon skulle smyga sig, alltid spanande efter en öppen port att kunna försvinna igenom, om hon skulle råka möta sin mor, sina bröder eller någon av sina släktingar. Gång på gång skulle hon sedan fly dessa platser som hon ändå så högt älskade. Hon skulle tillbringa månader och år i främmande avlägsna länder för att till sist av sin längtan åter alltid dragas tillbaka till staden där man pinade henne och jagade henne som en råtta mot rättfällans öppna gap.

Nu var Viveka vid sin port på Sibyllegatan. Hon öppnade den sakta och gick långsamt uppför trapporna. Genom fönstren lyste den målade brandmurens blå sjö, men luften där ute var grå av tunga snömoln och i trapporna spred sig redan en sorgsen skymningsdager.

Inkommen i tamburen stannade Viveka och lyssnade. Hon hörde någon tala i Antonius' rum och hon blev plötsligt het om kinderna. Hon hade känt igen Adolf von Gottlibsons röst.

Förmodligen hade han trott att hon ännu var bortrest och hade därför kommit från Uppsala för att hälsa på Antonius. Deras vänskap hade fortsatt sedan Viveka brutit förlovingen, och om också hennes förre fästman numera icke brukade titta upp hit, för Antonius visst rätt ofta till Uppsala för att besöka Adolf.

Tyst hängde Viveka upp hatt och kappa och gick snabbt genom salen och förmaket in i sitt eget rum. Här blev hon sittande i sin soffa. Hennes hjärta bultade och hon tryckte händerna mot det för att dämpa dess slag. Ljudet av Adolfs röst hade upprört henne. Han hade kysst henne och omfamnat henne och nu fanns han här endast ett par rum ifrån henne... De skulle inte träffas, aldrig mera skulle de träffas.

Men nu föreföll det Viveka som om de dagar hon varit tillsammans med honom ändå varit fyllda av ett slags blek lycka. Hon glömde den ångest och den otillfredsställdhet hon så ofta under sin förlovningstid erfarit.

Långt, långt i fjärran skymtade otydligt två gula fjärilar, det där fjärilsparet hon och Adolf en sommar-eftermiddag sett fladdra bland vassen, upptagna av sin drömlika kärlekslek.

Skulle hon väl någonsin komma i närheten av de gula fjärilarna igen? Skulle de väl än en gång snudda vid hennes panna skänkande henne den ljuva aningen om en kärlek som översällade den mörka jorden med lysande guldstoff?

Viveka tryckte sig in mot soffan. Hur länge hon blev kvar där orörlig, försjunken i tankar, visste hon inte, men det hade redan blivit mörkt i rummet när hon hörde Sofias röst ropa på henne från salen. Då steg hon upp och trevade efter lampan.

När hon tände den såg hon Sofias gredelina samsmetsros som hon på morgonen kastat ifrån sig ligga på skrivbordet. Ånyo tog hon upp den och höll den framför sig i handen.

TA AV MIG DET DÄR

— Viveka! skrek Sofia på nytt.

Hennes röst ljud nu närmare. Sofia var på väg till Vivekas rum.

— Jag kommer, viskade Viveka trött innanför sin slutna dörr.

Medan hon gick över golvet för att öppna tappade hon sammetsrosen som hon tänkt lämna till sin mor. Hennes fötter hade trampat sönder den innan hon hunnit till dörren.

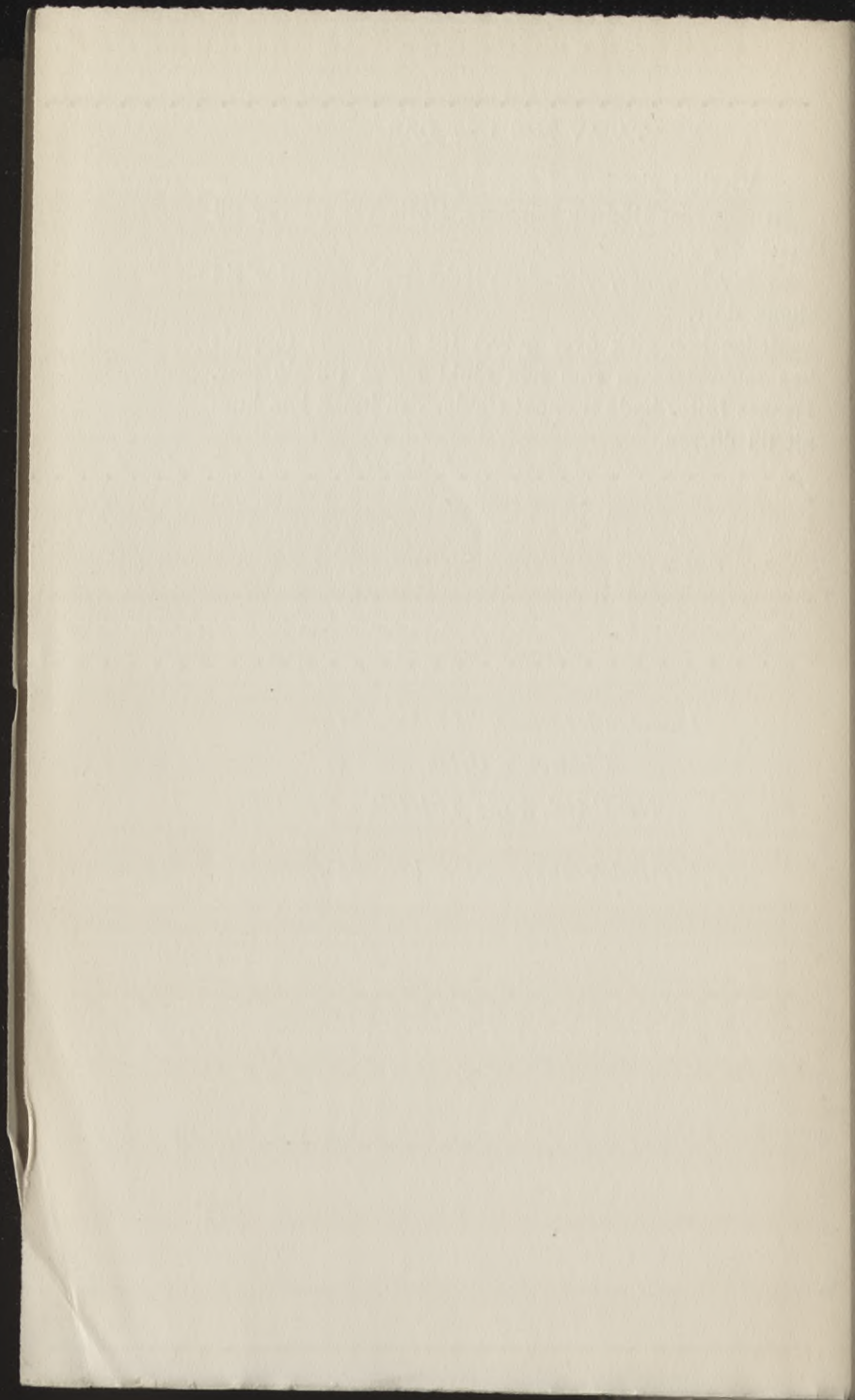
Lamalou-les-Bains, "La Doulou".

Château d'Uriage.

Neuchâtel, Villa Thérésia.

September 1937—september 1938.

I N N E H Å L L

FÖRSTA AVDELNINGEN.

ÄVENTYR PÅ FOTVANDRING. HEMLIGHETSFULLA FÖRBUND.

1. Rött vin spreds som en flod av blod. — Här ha de svarta rosor 9
2. Livet är grönt. — En dörr slår igen 26
3. Avas landshövdingensresidens. — I skuggan av sin mors kjortlar 56
4. Junimorgon under träden 69
5. Oleana lever upp 83
6. Ett hemlighetsfullt förbund. — Viveka ville något mera romantiskt 97

ANDRA AVDELNINGEN.

FÄSTMÖTIDER.

TRE SMÅ HJÄRTAN.

7. Blodtörsten var allmän bland de unga herrarna. — Flickorna gåvo upp små skrin av lustfylld fasa. — Bössbärare i krigets yra 119
8. Äntligen får jag komma tillbaka till mitt kära hem, skrek Sofia. — Jag vill leva, viskade Viveka . . . 139

INNEHÅLL

9. En förskräcklig tanke: förstörelsens vällustiga drift att döda. — En okänd man. — De kloka djuren . . .	154
10. Familjeförlovning. — Paret i båten på brandmuren hade det bättre	171
11. Var detta hennes förlovningsfest? — Mycken lycka, sade Eve Lee-Hillman	191
12. Nattlig irrfärd. — Det fångna trädet	210
13. Avas förlovning	226
14. Kära släkten	241
15. Gott nytt år	262
16. Ofta binder man sig av annat än kärlek. — Hur kunde du förlova dig med en Gottlibson?	276
17. Tre små hjärtan	292

TREDJE AVDELNINGEN.

UPPBROTT HOS MACDOUGALLS.

GREVINNAN EVELINES

S Ä N G K A M M A R E.

18. Hon kommer att bli lika bra som alla vi andra . . .	313
19. Herman Ankarlods berättelse. — Joachim Rosenhielm har det utmärkt på Aronsro, sade Herman	330
20. Ansiktet på kudden och Jacquettes ansikte. — Joachims öde tynger mig, sade Jacqueline. Joachim passade i vansinnet på Igelfors	349
21. Snart skall Eveline dö. — Systrarna Macdougall rörde sig tystare än någonsin. — Jag kommer	361
22. Bort	388

INNEHÅLL

FJÄRDE AVDELNINGEN.

BROR OCH SYSTER.

LÅT IGELFORS BRINNA.

23. Evelines osaliga ande. — Nu var Joachim borta . . . 415
24. Jacquette har hämtat Joachim. — Grevinnan Graah såg
mycket mera lidande ut. — Sannerligen, de voro för-
ryckta allihop 431
25. Så försvann Eveline Macdougall. — Vad vi alla voro
lyckliga då. — Var kan morbror Joachim vara? —
Jan-Guy var en precis lika stor stolle som Joachim,
sade Herman 461
26. Här är så lugnt och skönt. — Låt Igelfors brinna. —
Nu har Joachim fallit i djup sömn 484

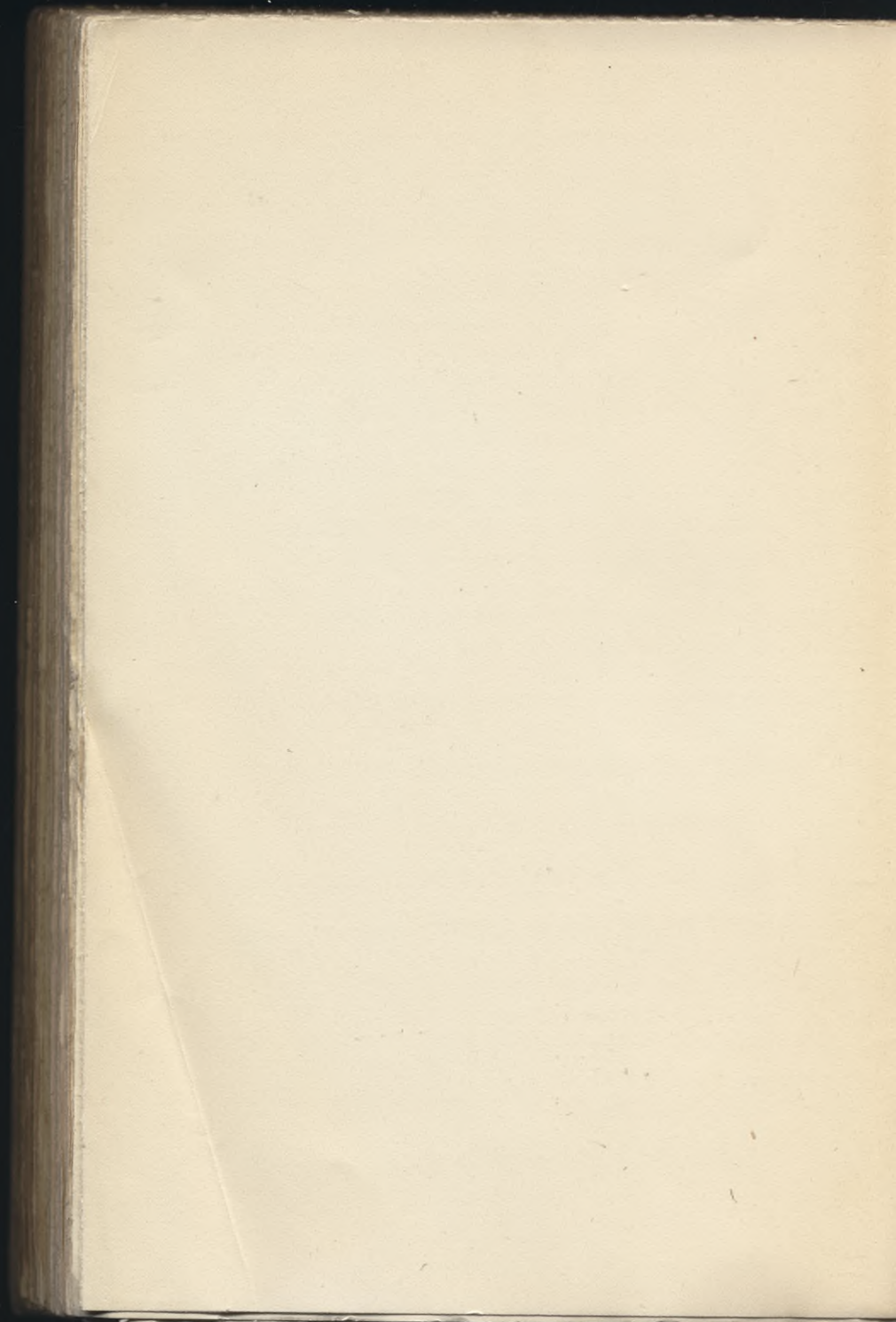
FEMTE AVDELNINGEN.

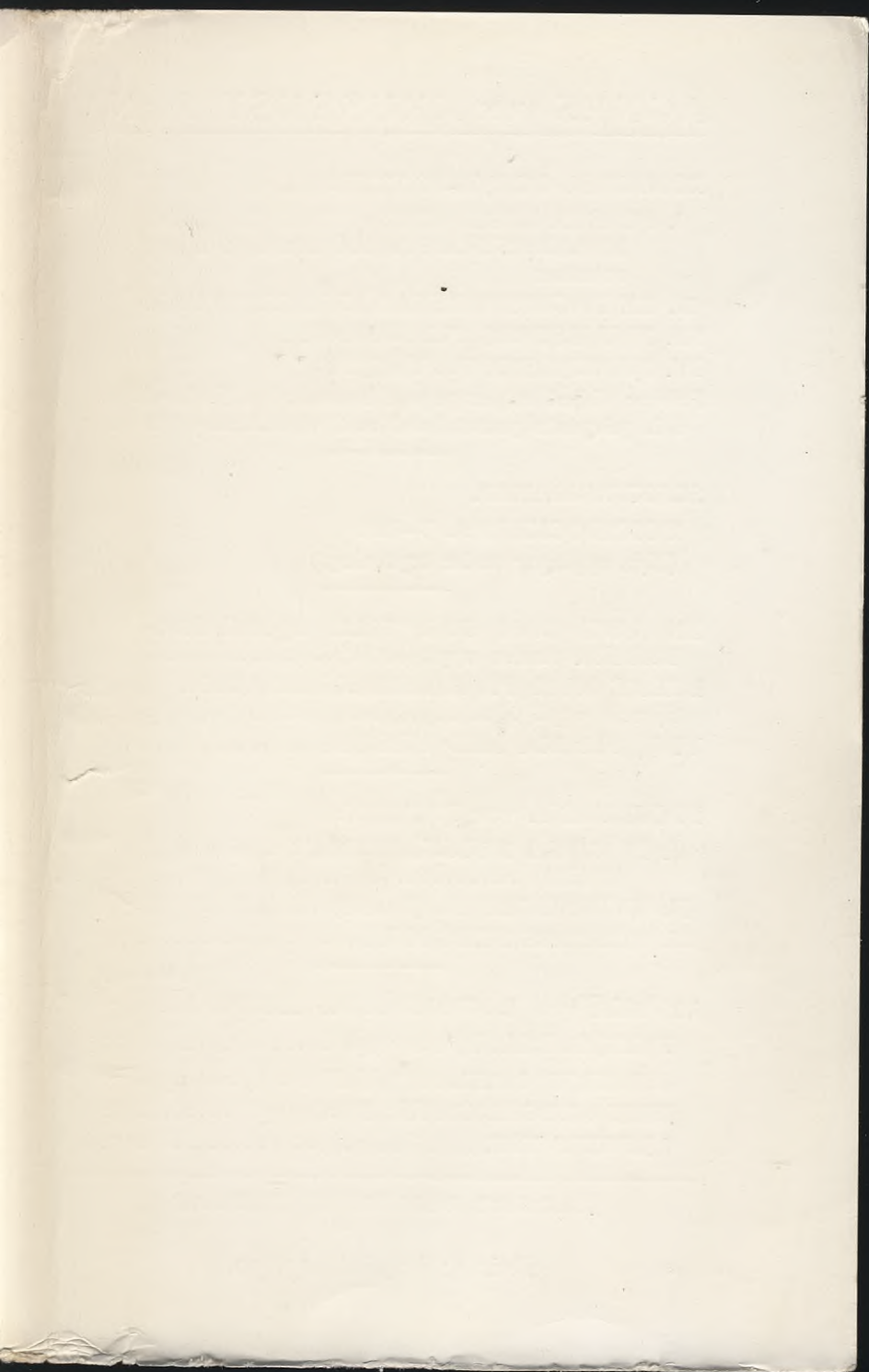
JACQUETTE GER SIG AV.

EN FRUSEN VÄRLD.

27. Jacquette! Jacquette! Var är Jacquette? 503
28. Ta av mig det där. 524

AGNES VON KRUSENSTJERNA

ROMANER OCH BERÄTTELSER.

I. FÖRSTA KÄRLEKEN. (NINAS DAGBOK.
HELENAS FÖRSTA KÄRLEK.) Två små
romaner

II. EN DAGDRIVERSKAS ANTECKNINGAR.

III. FRU ESTERS PENSIONAT.

IV. HÄNDELSER PÅ VÄGEN.

Pris pr häftad volym 5: 50, i konstnärliga klotband 7: 50
i högeleganta presentband med vita skinnryggar 9: 75

SLÄKTROMANER.

TONYBÖCKERNA. I—III.

(Nya upplagor under tryckning.)

EN UNG DAM FAR TILL DJURGÅRDS-
BRUNN. Andra uppl. 5: 75

DELAT RUM PÅ KAMMAKAREGATAN.
Sjunde uppl. 5: 75

VIVI, FLICKA MED MELODI 5: 75

FRÖKNARNA VON PAHLEN.

I. DEN BLÅ RULLGARDINEN. Andra uppl.
(Utsåld) 7: 50

II. KVINNOGATAN. (Utsåld) 7: 50

III. HÖSTENS SKUGGOR 7: 50

VIVEKA VON LAGERCRONAS HISTORIA.

FATTIGADEL. Fjärde uppl. 9: 50

DUNKLET MELLAN TRÄDEN. Fjärde uppl. 9: 50

DESSA LYCKLIGA ÅR. Fjärde uppl. 9: 50

I LIVETS VÅR ..... II: —

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Pris 11 kr., inb. 13: 50.